SIMONIS STAROVOLSCI

TRACTATVS TRES,

I. POLONIA.

II. SARMATIÆ BELLATORES.

III. SCRIPTORVM POLONICORVM ἙΚΑΤΟΝΤᾺΣ

SEV

CENTVM ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM ELOGIA ET VITÆ.

EDITIO NOVA.

WRATISLAVIÆ MDCCXXXIII.
apud IOANNEM IACOBVM KORNIVM.

SIMONIS STAROVOLSCI

POLONIA

NVNC DENVO RECOGNITA ET AVCTA,

ACCESSERIT

INDEX RERVM

LOCVPLETISSIMVS,

CVM PRAEFATIONE

HERMANNI CONRINGII.

ANNO MDCCXXXIII.

HERMANNVS CONRINGIVS,

BENEVOLO LECTORI

S. P. D.

QVæ tibi nunc exhibetur Starouolſcianæ Poloniæ editio, Lector optime, illa expreſſa quidem eſt ex iſta, quæ ante hoſce quatuor annos, cura GEORGI Forſteri, Gedani in Pruſſia prodiit in lucem; innumeris tamen locis emendatior eſt, atque ad vſum ciuilem aptior: locupletior quoque ſaltim ob indicem. Auctorem ipſum Polonum eſſe, palam eſt. Eius viri doctrinam & mores non patiuntur nos ignorare, præter hunc libellum, etiam alia illius nonnulla, Eques præſertim Polonicus, Elogia bellica virtute illuſtrium Polonorum & Hecatontas ſcriptorum Polonicorum: in quibus Latina eloquentia, prudentia, ſtudium libertatis, amor patriæ, odium proteſtantium immane, perinde vt Romanenſium ſacrorum inconſulta veneratio, nusquam pene non elucent.

Hunc libellum initio quidem conſcripſit Rege adhuc SIGISMVNDO: at paſſim interpolauit, quo tempore Polonis rex præfuit Vladislaus, anno circiter ſeculi huius quadrageſimo. Qua re interdum multa turbata ſunt: vtpote, quum rerum ſtatus paſſim mutauerit paucos intra annos: libellus vero nunc Sigismundi, nunc Vladislai tempora referat: & qui-

dem posteriora hæc interdum non expunctis prioribus; auctoris ipsius incuria, an culpa librarii, incertum. Occupatur porro libellus potissimum quidem ἐν τῇ χωρογραφίᾳ omnium Polonici regni, quod sane amplissimum est, regionum prouinciarumque; idque adeo argumentum ita plene pariter nitideque exsequitur, vt aliorum industriam longe superauerit. Attingit vero etiam alia quam multa, quæ ad rempublicam attinent, non minore felicitate. Nam & præclare sentit saltim de plerisque & sine fuco sententiam promit in publicum; quorum alterum prudentis, alterum generosi est animi. Ipsa sane etiam reipubl. patriæ vitia usque adeo non dissimulat, vt nisi illa iam tum nimium quantum in vniuersi orbis conscientiam venissent, possit videri peccasse in patriam isthac propalatione. Nec vero arcana ciuitatis mala fas est nudare: tegenda illa sunt, pallianda, etiam purpurisso nonnunquam fucanda, si res ferat. Quorum nihil tamen patitur historia, nudam quippe veritatem professa: in iam apertis quoque reipubl. id conari, ridiculum est. Infestus auctoris in Protestantes animus (quem cui Scholæ debeamus, haut temere quem latet) sæpenumero iudicium, cætera satis exquisitum, transuersum rapit, ac linguam fœda deturpat maledicentia. Quam iniquus sane sit in Rigam Liuoniæ metropolin, vel ex vno *Paulo Piasecio* discas, etsi & hic Romana sacra amplexus sit, imo suæ gentis Episcopum egerit. Non tango hominis ulcera reliqua: quum hoc vnum satis ostendat, quam ille in similibus nihil mereatur fidei. Et vero aliis quoque in libris suis, perinde turpi maledicentia in Protestantes iniurius est. Quam intoleranda enim illa sunt conuitia, quibus tanquam gemmis Hecatontadem suam illustrauit; dum Lutherum *lutulenti subulci:* Melanchthonem, Pomeranum, aliosque, nunc *cœnosororum Witebergensium porcorum*, nunc *lutulenti Saxonicorum porcorum gregis*, nunc *lenonum Saxonicorum*, *perditorum ac perfidorum hominum*, aliisque extriuio petitis contumeliis incessit. Cæterum in omnes Germanos quoque quam sit maligno animo, imo quam contemptim tantum non omnes

popu-

populos exteros præ ſuis Polonis habeat, vel hic ipſe libellus loquitur. Non eſt tamen, quod illa nos moueant, quo minus auctorem in præclarorum ſcriptorum cenſum recipiamus; imo quo minus hunc libellum annumeremus melioribus rerumpublicar. deſcriptionibus.

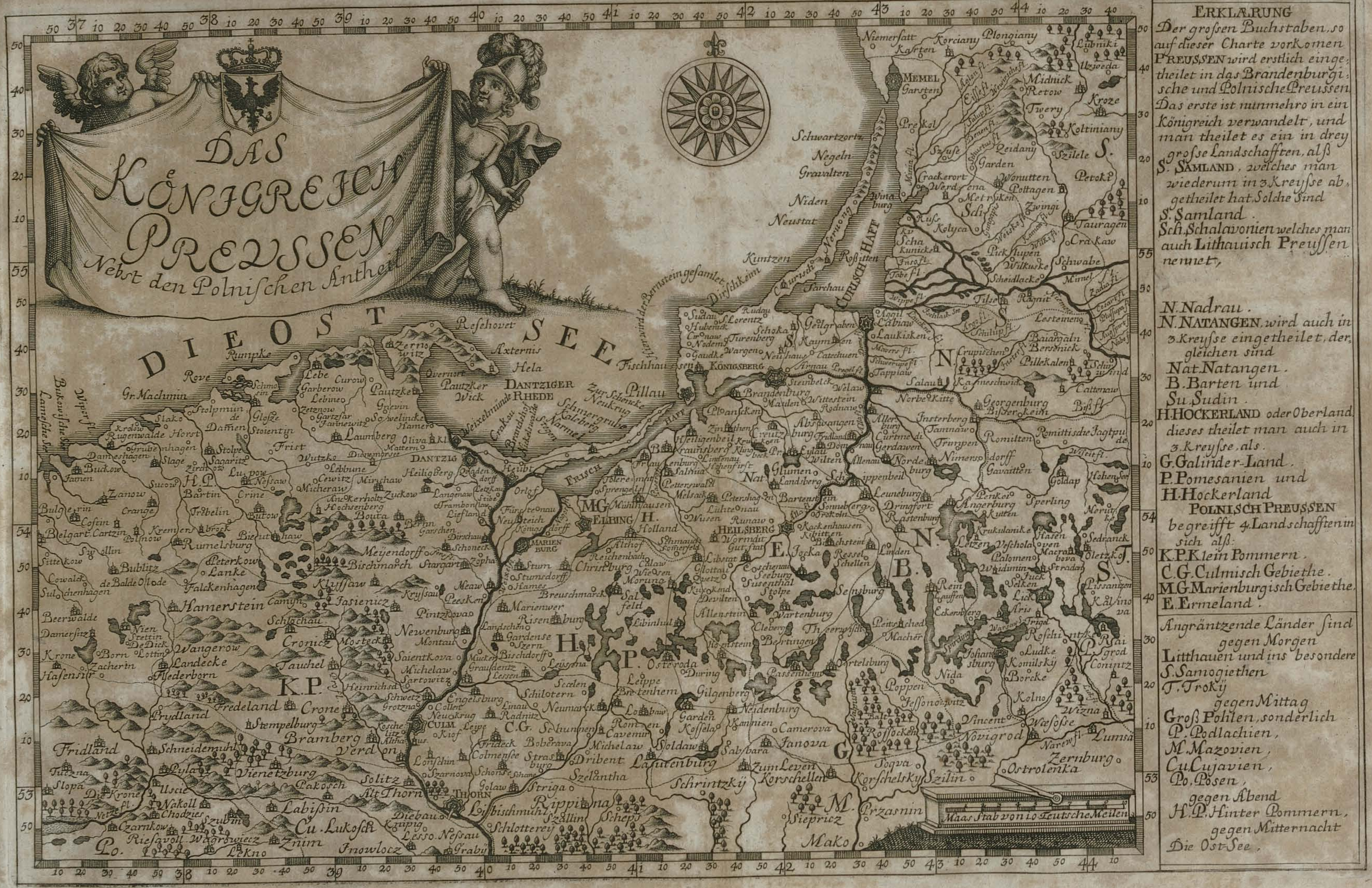
Nec vero libellus pretio ſuo fraudandus eſt, propterea quod næuis illis ſit deformis; perinde vt nec ideo meretur reiici, quoniam reipubl. Polonicæ omnia non eſt perſecutus. Nam hoc quidem ipſi commune eſt cum omnibus rerumpublicarum deſcriptoribus: quorum tamen nonnulli laudem ſibi æternam iure ſunt hinc conſequuti. Multa ſcilicet pertinent ad plenam reipubl. alicuius notitiam: id quod libro de ciuili prudentia pluribus docemus: illorum vero nonnulla non eſt fas vulgare, alia occultiora ſunt, quam vt facile poſſis aſſequi: quorum proinde ſilentium per iniuriam cui vertas vitio. Quin tamen longe vberiora *& licuiſſet*, *& potuiſſet*, *& debuiſſet* de Polonica republ. *Starouolſcius* dicere, haut diffitemur; eoque ab omni illum culpa vacuum non pronunciauerimus. Maiore ſane induſtria locum hunc tractauit Martinus CROMERVS, vir cum antiquitate comparandus. Vel ideo tamen Starouolſcium Cromero ipſi prætuleris, quod hic doceat nos recentiſſima, quæque adeo hodie magis ex vſu ſunt: ille vero ea tradat, quorum pars eximia in deſuetudinem iam abiit: vt ſolent respubl. pleræque perpetuo quaſi motu agitari, nec unquam ſtabili pede conſiſtere; etſi eorundem vocabulorum inanis ſpecies imprudentibus illudat. Non vna vero ratione poterit nunc Starouolſcius prodeſſe in publicum. Nec enim non quiuis curioſior deſiderabit ſcire cauſam lapſus illius, quo nunc concidit, illa hactenus robuſtiſſimis annumerata Polonica respubl. Illam vero quaſi oculis ſpectandam exhibet hic libellus, interim dum deſcribit vires, opes, militiam & regimen Polonicum. In hunc ſcilicet modum habentibus ſeſe alioqui ciuitatis rebus, fieri non poteſt, vt vel ſalus ipſa eam conſeruet; tantum abeſt, vt non concidat respubl. ſi quo grauiore malo præter ſolitum afficiatur.

Simul

Simul itaque iſthoc exemplo alii, ad res ſuas cautius meliusque inſtituendas, excitari poterunt: *ac proinde ex Starouolſcio diſcere omnibus in promptu erit, quæ fugienda & vitanda ſint ſibi rebusque publicis ſuis, niſi parem cum Polonis fortunam velint experiri.* Taceo nunc, quod ipſa Poloniæ vicinitas merito ſaltim omnes illos, qui ad clauum Imperii ſedent, ad reipubl. vicinæ notitiam inuitet: quum non ſatis ſit ad id, vt ciuitati alicui exacte conſulas, res domeſticas nouiſſe; verum ad omnes etiam alias, quibuscum poteſt commercii aliquid intercedere, ſit reſpiciendum.

Quidquid huius ſit, neminem lectionis & operæ in Starouolſcium impenſæ unquam pœnitebit.

DAS KÖNIGREICH PREUSSEN
Nebst den Polnischen Antheil
DIE OST SEE
ERKLÆRUNG
Der grossen Buchstaben, so auf dieser Charte vorKomen
PREUSSEN wird erstlich eingetheilet in das Brandenburgische und Polnische Preussen.
Das erste ist nunmehro in ein Königreich verwandelt, und man theilet es ein in drey grosse Landschafften, alß
S. SAMLAND, welches man wiederum in 3. Kreysse abgetheilet hat. Solche sind
S. Samland.
Sch. Schalavonien welches man auch Lithauisch Preussen nennet,
N. Nadrau.
N. NATANGEN, wird auch in 3. Kreysse eingetheilet, dergleichen sind
Nat. Natangen.
B. Barten und
Su. Sudin.
H. HOCKERLAND oder Oberland, dieses theilet man auch in 3. Kreysse, als.
G. Galinder-Land.
P. Pomesanien und
H. Hockerland
POLNISCH PREUSSEN
begreifft 4. Landschafften in sich alß:
K.P. Klein Pommern.
C.G. Culmisch Gebiethe.
M.G. Marienburgisch Gebiethe.
E. Ermeland.
Angräntzende Länder sind
gegen Morgen
Litthauen und ins besondere
S. Samogiethen
T. Trokÿ
gegen Mittag
Groß Pohlen, sonderlich
P. Podlachien,
M. Mazovien,
Cu. Cujavien,
Po. Posen,
gegen Abend
H.P. Hinter Pommern,
gegen Mitternacht
Die Ost-See,
Maas Stab von 10 Teutsche Meilen

SIMONIS STAROVOLSCI

POLONIA

SIVE STATVS

REGNI POLONIÆ

DESCRIPTIO.

POLONIA, antiquis *Sarmatia Europæa* dicta, vti nunc a ſapientiſſimo Rege Sigiſmundo III. moderatur, octo in vniuerſum Prouincias ſub vno ſceptro continet: moribus, legibus, lingua, ex parte differentes: viuendi vero genio, libertatis prærogatiua, capeſſendorumque in Republica honorum aptitudine, omnes ex æquo pares, & iuribus neceſſitudinum inter ſe inuicem adſtrictas. Hoc eſt, *Poloniam vtramque, Lituaniam, Ruſſiam, Pruſſiam, Maſouiam, Samogitiam, Pomeraniam & Liuoniam.* De quibus ſingulis, quamuis & ſigillatim & in communi, plurimi viri prudentes, tum noſtrates, tum extranei, ſcripſerint; quia tamen aſſidua eſt harum ſublunarium rerum mutatio, & potentiſſimorum quorumuis imperiorum fatalis quædam hæc conditio, vt ſingulis fere ſeculis ac ætatibus accipiant nouas inclinationes, aut incrementa: Ideo, qualem nunc patria noſtra ſortiatur ſtatum; qualesue ſeruent ſub coronam aggregati populi mores & conſuetudines inter ſe; quas vires; quas opes; quod regimen; quam religionem; quos denique vicinos habeant, & quam potentes: hoc ſpeciali libello perſtricta, poſteris tradere conſtitui. Ut candidus lector, conſeruatam hactenus, prout a maioribus noſtris accepimus, imo auctam Sarmatiam noſtram videns, non prudentiæ alicui humanæ (ut ſolent moderni politici) aut potentiæ ampliſſimi Regni, hoc adſcribat, ſed diuinæ prorſus benignitati, quæ veros ſui cultores, quamuis in faucibus immaniſſimorum hoſtium poſitos, incolumes pro ſua miſericordia ſeruat, & a primo

gentis authore Lecho, in hodiernum, liberos atque florentes, nec ullius unquam iugo pressos, circumvicinis etiam populis, fœderum leges præscribere finit.

SITUS POLONIÆ.

REgnum *Poloniæ*, cum adiacentibus sibi prouinciis, extenditur in longum, à tricesimo octauo gradu, ad quinquagesimum quartum, ab occasu æstiuo versus ortum hibernum, amplius quam per ducenta quadraginta milliaria Germanica. In latum vero à montibus *Carpathiis*, usque ad mare *Balthicum* seu *Venedicum*, per ducenta plus minus milliaria. Ab occasu cingitur *Marchia Brandeburgensi & Pomerania vlteriore*. A septentrione *mari Venedico & Sarmatico*, cuius aduersa littora *Gotthi* atque *Suedi* tenent. Ab ortu *Moscouia*, & campestribus *Scytharum* solitudinibus. A plaga demum Australi, *Valachia*, *Ungaria*, atque *Silesia*. Regio tota fere plana & aprica est, nisi qua ad fines *Ungariæ* accedit, montana & sylvestris. Quo longius autem inde recedit, eo lenius decliuis est, magisque culta, & meliore gleba. Nisi quod in meditullio minoris Poloniæ *Caluus mons* supereminet, in quo monasterium est *S. Crucis* nomine, lignoque, in quo Saluator noster pependit, celebre: reliqui colles fere in toto Regno sunt potius quam montes. Sylvestris sane fuit superioribus temporibus pleraque omnis Polonia: sed nunc ubique diligenter excolitur, frugum leguminumque ferax, & pratis abundans. Et quamuis cœli intemperie nimium laborat; pomaria nihilominus non infrequentia & fructuosa passim habet: in quibus pyrorum, malorum, prunorum, persicorum, cerasorum, & nucum bonitas & varietas certat cum Ungaricis & Italicis. Sunt & vites pluribus in locis, quarum vuæ esui quidem non insuaues sunt, præsertim si æstas & autumnus temperiem suam seruent: sed vinum inde expressum acerbius, vbi defæcatum est. Neque negat solum Polonicum castaneas, mora, cotonia, ficus, amygdala, crocum, oryzam, pepones, melopepones, herbas & flores omnis generis, & alias hortenses Italiæ delicias, palatinariumque lenocinia. Nec metalla fossiliaque desunt, vt suis locis dicetur, plumbi, ferri, æris, cupri, argenti & auri. Auium quoque & altilium magnam habet copiam: Itemque iumentorum omnis generis, & ferarum; ceruorum videlicet aprorum, vrsorum, luporum, sciurorum, dorcarum, leporum, onagrorum, bisontium, caprarum, vrorum, pantherarum, mardurum, vulpium, rosomacorum, lutrium & castorum. Similiter piscium diuersorum, quotquot nominari possunt

ſunt: nam fluuiis, lacubus, piſcinis atque ſtagnis ſupra modum abundat. Inter fluuios tamen præcipui ſunt *Viſtula*, *Donaiecius*, *Sanus*, *Nieper*, *Varta*, *Notesſius*, *Duna*, *Nemenus*, *Neſter*, *Prutus*, *Bugus*, *Bohus*, *Pripetius*, *Narua*, *Dreuantia*, *Bereſina*, *Boriſthenes*, omnes fere nauigabiles. Sed ſigillatim, quamlibet prouinciam cum ſuis qualitatibus videamus.

MAIOR POLONIA.

TOta in vniuerſum Polonia extenditur in longum per nonaginta milliaria Germanica; incipiens à *Marchia Brandenburgenſi* ab occidente, usque ad *Vislocam* fluuium; qui è *Carpathiis* montibus profluens, *Rusſiam* à *Polonia* diſterminat, & quatuor à *Reſouia* milliaribus *Sano* illabitur. Latitudinem vero habet 50. mill. à prædictis montibus *Carpathiis*, usque ad oppidum *Parcouiam*, in confinibus *Lituaniæ* poſitum. Diuiditurque in *Maiorem & Minorem*. MAIOR verſus occaſum eſt, tota fere plana & fluuiis irrigua, niſi quod *Cuiauiæ* nonnullã pars cliuoſa eſt, collibusque molliter & ad fertilitatem commode diſtincta. Habet à meridie *Sileſiam*; *Marchiam* ab occaſu & *Pomeraniam ulteriorem*: *Prusſiæ* partem & *Maſouiam* à ſeptentrione, à quibus *Viſtula* diſterminatur: ab ortu vero *Minorem Poloniam*, variis, iisque ignotis terminis diuiſam, ſed quos inter *Pilcza* fluuius præterlabitur. Tota autem hæc *Maioris Poloniæ* amplitudo, in *octo ſatrapias* diuiditur: in *Palatinatum* videlicet *Posnanienſem*, (cui & *Wſchouienſe* territorium adiungitur) *Calisſienſem*, *Lancicienſem*, *Breſtenſem*, *Iunouladislauienſem* (& hæ duæ ſatrapiæ vulgo *Cuiauia* dicuntur) *Siradienſem*, *Rauenſem* & terram *Vielunenſem*.

Prouinciæ metropolis POSNANIA eſt, ad fluuium *Vartam*, longitudinis gradu 39. latitud. 52. ſita, à qua & diſtrictus nomen habet, primumque ſibi locum inter ſatrapias vendicat. Vrbs quidem ipſa parua eſt, ſed pulchra ſatis, & commerciis emporioque Germanorum exculta, Suburbia ampliſſima habet; vbi & templum Cathedrale cum Collegio Canonicorum, & aula Epiſcopi, inter paludes ſitum eſt; vulgo *Valiſouiam* dicunt, quæ inſtar oppidi locum munitioni aptiſſimum habet. *Ioannes Lubranſcius* Epiſcopus loci, memoria omnium ſeculorum & laude vir digniſſimus, publicum ibi Gymnaſium, patrum memoria, erexit, Cracouienſisque Academiæ (quæ ſemper habita eſt domicilium omnis ſapientiæ, & in qua ipſe quoque omni meliori doctrina perpolitus, I. V. lauream promeruerat,) Profeſſoribus curandum reliquit. Quod deinceps *Adamus Conarius*, eius ſucceſſor, auguſtiori ſtructura exornauit, Comes vero

vero *Rosrafeuius* maioribus ftipendiis auxit. Unde, quamuis Clerici *Societatis JEfu* in vrbe ipfa habeant fuum Collegium, in quo ftudiofam iuuentutem erudiunt; floret nihilominus in fuburbano *Lubranfcianum* Athenæum, certatim eo nobilitate concurrente, ob Mathematicas difciplinas, & Juris prælectiones. Florent & in Monafteriis ftudia Religioforum; Sed præcipue apud Dominicanos fodales Theologia, magno auditorum concurfu viget: pietas æque apud omnes.

Septem inde milliaribus *Gnesna* diftat, cuius Archiepifcopus Ecclefiæ Polonicæ Primas eft, & Regni totius Primus Princeps: olimque urbs ipfa Regni caput erat, quod nimirum a *Lecho* gentis anthore primum erecta effet, & a regiæ auis omine aufpicato nomen fortiretur. Nidus enim in Sclauonico, *gnesdo* dicitur. Cum autem ille in eo loco nidos aquilarum plurimos reperiffet, vrbem quam inibi condidit, a nidorum multitudine *Gnesnam* appellauit: pro infigni autem militari, *aquilam albam* affumpfit, quo etiamnum Regnum Poloniæ vtitur. Archiepifcopus igitur Gnesnenfis, a Concilio Lateranenfi, in fpiritualibus vices fummi Pontificis gerit, & *Legatus Natus* appellatur: in politicis autem, præcipue interregni tempore, *Proregis* authoritatem habet. Et prout Collegium illius, ob excellentiam fuæ Metropolitanæ Ecclefiæ, præter aliarum Cathedralium morem, Cancellarium cum dignitate habet, qui munimentorum & libertatis illorum (omnes enim nobiles effe debent, nec ad præbendas admittuntur plebeiis orti parentibus, in vllo Capitulo Cathedrali, in tota ferme Polonia, nifi certus Doctorum numerus, affignatus ex fundatiotione,) cuftos quodammodo eft: fic Archiepifcopus ipfe, fupra dignitatem & prærogatiuam aliorum Antiftitum, aulicos, cubicularios pueros, aliosque miniftros & fatellites, more regio habet, & qui inter eos eminent, Cancellarium Specialem, atque Marefchalcum. Quorum ille, iudiciis fpiritualibus, quæ ad curiam Archiepifcopi deuoluuntur, cum authoritate præeft: hic, cum in publicum Princeps prodit, baculum feu virgam illi præfert, prout Regibus ipfis præferri in Polonia mos eft, & aulam ipfius totam ipfe moderatur. In Metropolitana itaque *Gnesnenfi* Ecclefia, Diui *Adalberti*, Archiepifcopi olim loci illius, honorantur reliquiæ, fepulcro in medio templi pulcherrime exftructo; pro quibus afferuandis, fereniffimus Rex *Sigismundus III.* tumbam argenteam donauit precii haud contemnendi; cum & antea ciftæ argenteæ inclufæ fuiffent, fed non ita affabre extructæ. Habetque fane templum illud inæftimabilem thefaurum in vafis aureis, argenteis, & gemmatis, quæ veteres Principes & Archiepifcopi tabulis legarunt; & nuper defunctus *Henricus Firlei*, præter alia vafa & veftes pretiofas, quas Ecclefiæ illi donauit, dedit etiam tiaram

tiaram ſuam Epiſcopalem, viginti quatuor millibus florenorum æſtimatam.

Cætera oppida *ſatrapiæ Posnanienſis* ſunt, *Coſtenum*, *Uſchouia*, *Slupcia*, *Pysdra*, *Coninum*, *Kcina*, *Kazimiria*, *Nacum*, *Curnicum*, quæ & muris exornata ſunt, & non infrequentia habentur: reliqua vero omnia ſine ullis mœnibus ſunt, & nec niſi ligneis ædificiis conſtant, præter templa, & caſtella, ſiue arces adiunctas, aut monaſteria Abbatiarum præpinguium, quale eſt, *Landenſe*, *Obrenſe*, *Lubinenſe*, *Bleſouienſe*, *Vongrouecenſe*, *Paradiſenſe*, *Mogilnenſe*, *Tremeſnenſe*, *Præmentenſe*, & reliqua Ordinum mendicantium.

Senatores vero huius ſatrapiæ ſunt, *Archiepiſcopus Gneſnenſis*, *Epiſcopus Posnanienſis*, *Palatinus Posnanienſis*, & *Caſtellani* ſeptem, *Posnanienſis*, *Medirecenſis*, *Rogosnenſis*, *Stemenſis*, *Præmentenſis*, *Criuinenſis* & *Santocenſis*. Sunt & *officiales* tam terreſtres, quam caſtrenſes; *Præfectique* ciuitatum partim cum iurisdictione partim ſine iurisdictione, vt in omnibus regni prouinciis habere mos eſt. *Posnanienſis* nihilominus *præfectus* prærogatiuam habet hanc, vt *Generalis* Maioris Poloniæ dicatur, & in aliquot diſtrictibus ſuam iurisdictionem exerceat.

CALISSIUM urbs ad fluuium *Przoſna* inter paludes ſita: muro latericio, cum turribus, cincta, aliquot religioſorum monaſteria & templum Canonicorum habet; itemque Collegium *Societatis Ieſu* ſumptuoſiſſimum, quod *Stanislaus Karncovius*, Archiepiſcopus olim Gnesnenſis, vir rerum Ciuilium cognitione, cum eruditione eximia, tum prudentia, integritate, aliiſque dotibus, in Repub. clarus, ſuis ſumptibus exſtruxit, & inibi ſepeliri voluit. Regio, ſicut & tota Maior Polonia, frugibus, piſcibus & pecoribus abundans eſt; minoribus oppidis admodum frequens, quorum præcipua ſunt, *Stauum*, *Colum*, *Coſminum*, *Dobra*, *Grabouia*, *Opatouecia*, *Pleſouia*, *Odolanouia*, cum arce in paludibus ſita, & *Chocia*, in qua nuper Reuerendiſſimus Epiſcopus Cracouienſis *Andreas Lipski*, Eccleſiam Collegiatam & Præpoſitum infulatum, ſumptu ingenti fundauit. Haud procul inde conſpicitur *Goluchouia*, arx Comitum à *Leſno*, recentiori architectura exſtructa: itemque parte ab alia *Crotoſinum*, cum horto pulcherrimo Comitum *Rozrazouiorum*, & oppidum *Borek*, imagine miraculoſa *B. Mariæ* percelebre; ingens enim è tota Polonia eo hominum deuotorum concurſus fieri ſolet, qui ſingularem ibi numinis fauorem experiuntur. Eſt & *Olobocum* duobus milliaribus à *Caliſſio*, monaſterium Monialium prædiues, & pulchre in modum caſtelli ædificatum. Habet autem ſatrapia hæc *Palatinum* proprium, & *Caſtellanos ſex*, *Calisſienſem*, *Gneſnenſem*, *Landenſem*, *Nakienſem*, *Biechouienſem* & *Camenenſem*.

SIRADIA, ad *Vartam* fluuium poſita, in *quatuor derritoria* ſatrapiam ſuam deuidit; in *Siradienſe* videlicet, *Shadkouienſe*, *Radomſcenſe*, & *Petricouienſe*. Habetque præter *Palatinum*, *Caſtellanos quatuor* : *Siradienſem*, *Roſpirenſem*, *Specimirienſem*, & *Conarienſem* : Oppida vero præcipua, *Vidauiam*, *Vartam*, *Pabianice*, *Laſcum*, vbi olim *Joannes Laſcus* Archiepiſcopus Gnesnenſis, hæres comitatus illius, Præpoſitum infulatum ditiſſime fundauerat: auxerunt autem Eccleſiæ ſuppellectilem, illuſtres illius fratres, collatis ampliſſimis donariis. Septem autem milliaribus inde eſt *Petricouia*, vrbs non inelegans, in qua *Regni Tribunal*, ſeu *parlamentum*, ſingulis annis celebratur; & aliquot ſtadiis inde *Byki*, arx Baronum eiusdem cognominis, pulcherrime exſtructa. Eſt & Abbatia inſignis *Vitrouienſis* in proximo: & paulo remotius Italicæ architecturæ palatium *Crusmenſe*.

Huic Palatinatui adiacet *Terra Vielunenſis*, quæ proprios *magiſtratus* habet & *Caſtellanum* ; diuiditurque in *territoria*, *Velunenſe* & *Oſtreſſouienſe* ; quæ aliquot oppida in ſe (præcipue *Boleslaueciam* cum arce munitiſſima) continent, atque pagos infinitos. Ipſa vrbs *Velunia* pulchras domus latericias habet, & templum Canonicorum fabricæ antiquæ, itemque monaſteria aliquot elegantia : ſed quæ omnia ſuperat illud *Zloczouienſe* FF. Minorum de Obſeruantia.

RAVENSIS ſatrapia habet *Palatinum* & *Caſtellanos tres*; (in tot enim *territoria* diuiditur) *Rauenſem*, *Sochaciouienſem* & *Goſtinenſem*. Oppida præcipua ſunt, *Raua*, ligneis quidem ædificiis conſtans, ſed populata ſatis, arcem muratam habet, in qua prouentuum e bonis Regiis ſolutioni militum, quarta pars deponitur : Sic enim Reges ſuperiores voluerunt, vt aſſiduæ in *Podolia*, contra barbarorum excurſiones, excubiæ fierent. In eadem arce communiſſime aſſeruantur captiui hoſtes patriæ, ſi ſunt perſonæ honoratiores : qualis noſtra ætate ibi fuit, filius naturalis *Caroli* Regis Sueciæ, bello *Liuonico* cum aliquot legionum Præfectis captus; & nuper *Baudiſius*, *Guſtaui* Regis Sueciæ militum Tribunus, itemque *Streffius*, *Taiflius*, & alii alarum ductores, bello *Pruſſico* capti. Collegium hic ſtudioſorum frequentiſſimum *Societatis JEſu* clerici habent. Sed longe populoſius eſt *Louicium*, reſidentia Archiepiſcopi Gnesnenſis, quinque milliaribus *Raua* diſtans. Nundinæ quotannis ibi fiunt celebres, vnde ciues quoque mercaturæ addicti. Arx Archiepiſcopalis in mediis paludibus ſita, pulchra ædificia habet, itidemque Canonici & ciues nonnulli: Eccleſia namque Collegiata ibi eſt, ſatis argento & veſtibus ſacris diues: ſimiliter monaſteria & templa alia. In agro *Louicienſi* nobilium auicularum, quæ *Sniegulæ* vocantur (quaſi *niuales* aues dixeris, vt *Cromerus* author eſt: quod non niſi ſub hyemem excipiantur & cum hyeme ſimul diſpareant;) famo-

famoſa eſt captura: alibi eas conſpici aut capi negant incolæ loci illius. *Volboria* quoque Cuiauienſis Epiſcopi reſidentia, palatium pulchrum ad aquas ſitum habet, & oppidum ipſum habitatoribus plenum. Eſt etiam alicuius notæ *Gombinum*, *Sochacioƿia*, *Goſtininum* (nobilitatum carcere *Demetrii Suiſcii* Magni Ducis *Moſcouiæ*, qui ibi in arce longo tempore aſſeruabatur, & tandem pedore conſumptus vitam exſpirauit.) *Squerneuicia* haud inelegans palatium Archiepiſcopi Gnesnenſis continens; *Biala*, Chelmenſis Antiſtitis ditio; vnde conſpicitur *Radzeiouia* eiusdem cognominis Palatini Lencicienſis arx pulcherrima, hortos, fontes & pomaria amæniſſima habens.

Tum *Viasdum* oppidum arcis elegantia conſpicuum, quaſi ad læuam *Rauæ* ciuitatis poſitum. *Rauenſi* vero Satrapiæ vicina eſt LENCICIENSIS, in *tria* ſimiliter, prout & illa, *territoria* diuiſa, *Lencicienſe* videlicet, *Brezinenſe*, *&* *Orlouienſe*. Præterque *Palatinum*, *quatuor Caſtellanos* habet, qui ad ſenatum Regni ſpectant, *Lencicienſem*, *Brezinenſem*, *Inouledenſem & Conarienſem*. Præcipua diſtrictus urbs *Lencicia* in paludibus ſita, templum Canonicorum longe extra urbem in loco ſane inexpugnabili habet, ſi eum vel leuis ars architectonica iuuiſſet; ipſa nundinis celebris & comitiis nobilitatis illius palatinatus, qui ibi ſua iudicia peragunt. Eſt & *Piontkum* ab una, atque *Vnieiouia* parte ab altera, ciuitates Archiepiſcopi Gnesnenſis non contemnendæ; in quarum poſteriore, arx ad *Vartam* affabre facta, conſpicitur: in priore autem Monaſterium FF. *S. Pauli* primi Eremitæ.

Sequitur *Cuiauia* in *duos Palatinatus* diuiſa, *Breſtenſem* nimirum & *Iuniuladislauienſem*; regio frumenti, pecoris & piſcium ferax; lacus etenim innumeros habet, eosque piſcoſos valde, quos inter præcipuum locum *Goplus* habet, quinque milliaria patens in longum, ſemis in latum.

Et BRESTENSIS quidem ſatrapia *vnum Palatinum*, *tres* vero *Caſtellanos* habet, *Breſtenſem* videlicet, *Cruſuicienſem & Coualienſem*: *territoria* autem *quatuor*, *Breſtenſe*, *Cruſuicienſe*, *Coualienſe & Prædecenſe*. In *Breſtenſi*, *Vladislauia* eſt, ſedes & oppidum Epiſcopi Cuiauienſis & *Pomeraniæ*, templum Cathedrale, veteris quidem fabricæ, ſed varia ſupellectili, ac præcipue vaſis argenteis ditiſſimum habens. Circa, domus Canonicorum, ſchola & ſeminarium; arx vero ipſa ad *confluentem Viſtulæ* ſita, ſicut & oppidum, domus latericias complectens. In eodem littore conſpicitur, *Niſzkia*, tota murata, nec valde longe *Racienſum*, arce pulcherrima exornatum; item *Radzieiouia*, *Sluzeuia*, atque *Breſte* ipſum, vallo, muris, & foſſa cinctum, latericiisque domibus interiectu trabium exornatum. Regio hæc, ferendæ ſegeti habiles campos oſtendit, omniumque frugum copi-

copiam habet, quæ non modo in domeſticos vſus ſuppetant, verum etiam *Dantiscum* ad nobilem illum mercatum ſecundis amnibus deuehantur.

Eodem modo JUNIULADISLAVIENSIS ſatrapia *tria territoria* complectitur, *Bydgoſtenſe*, *Bobrounicenſe* & *Iuniuladislauienſe*, quod ſtatim à *Goplo* lacu & oppido *Crusuicia*, usque ad *Viſtulam* & fines *Pomeraniæ* extenditur, habetque complura oppida & villas, quamuis ligneas omnes: & præter *Palatinum*, *tres* ad Conſilium Regium *Caſtellanos* mittit, *Iuniuladislauienſem*, *Bydgoſtenſem* & *Conarienſem*.

Crusuicia quæ ad *Breſtenſem* palatinatum ſpectat, & in *Iuniuladislauienſis* ſatrapiæ finibus poſita eſt, habet templum extra oppidum, *S. Petri*, è quadrato lapide extructum cum Collegio 24. Canonicorum, & arcem latericiam in *inſula lacus Goplenſis*, in qua olim Regem *Popielium*, diuina vltione permittente, mures deuorarunt, quod plurimos conſanguineos ſuos, regnandi cupiditate, veneno in conuiuio ſuſtuliſſet.

Bydgoſtia eſt ciuitas murata, Collegio Clericorum *Societatis Ieſu* nobilitata, habetque maximam copiam ſulmonum; ſicut & *Pacoſtia* rhombuum. Sunt & alia ibidem non contemnenda loca, populationesque bonæ, ut *Gnieucouia*, *Vratislauia*, *Solecia*, *Dibouia atque Strelce*, vbi Monialium totius *Maioris Poloniæ* ditiſſimum monaſterium habetur.

POLONIA MINOR.

TAm in longum, quam in latum, quinquaginta fere milliaria Germanica, *MINOR POLONIA* habet; & in *tres* communiſſime *ſatrapias* ſeu Palatinatus diuiditur, *Cracouienſem*, *Sendomirienſem* & *Lublinenſem*, hoc ipſo ordine, quo nunc ſunt enumerati, verſus Aquilonem & ortum æſtiuum ſitos. Et à ſeptentrione quidem *Maſouiæ* atque *Podlachiæ* tractui, ab occidente *Maiori Poloniæ*, ab ortu *Ruſſiæ*, à miridie vero *Ungariæ* & *Sileſiæ* finitima eſt. Quoque propius accedit ad fines *Ungariæ*, hoc magis montana eſt & ſylueſtris: quo longius autem inde recedit, eo lenius decliuis eſt, magisque culta, & meliore gleba. Tametſi in meditullio quoque *Sendomirienſis* terra, aliqua ex parte leniter montoſa, ſeu verius clivoſa apparet: Vno *Caluo monte* excepto, in quo monaſterium Benedictinorum eſt, *S. Crucis* nomine lignoque celebre; tum aliud ad radices eius, duobus milliaribus inde *S. Catharinæ*, FF. Minorum de obſeruantia.

CRACOVIENSIS Palatinatus, præter ſuos *quatuor diſtrictus* (*Cracouienſem* videlicet, qui *duo territoria* complectitur, *Xianzenſe* & *Proſſouienſe*; *Lelouienſem*, *Biecenſem* & *Sandecenſem*, in quos diuiditur,) etiam *tres* *duca-*

ducatus in ſe continet, *Osuecimenſem, Zatorienſem, Seuerienſe*, qui partes ſunt *Sileſiæ*, & Comitatum *Scepuſienſem*, qui eſt pars *Vngariæ, tredecim oppida* continens, inter quæ *Luboulia* præcipuum locum ſibi vendicat, arcem munitisſimam, & in ea perpetuas excubias habens; *Podolinecia* quoque Collegio piarum ſcholarum percelebris. Reliqui vero omnes huius ſatrapiæ diſtrictus, *tres & nonaginta populationes*, præter pagos & villas continent, templis, monaſteriis, & caſtellis exornatas. Ac præter iſtas, ſunt etiam arces in editioribus locis & rupibus extructæ, *Melſtinum, Rabſtinum, Tencinum, Landiscorona, Morauica, Xianſia, Ogrodenecia, Lipouecia, Ociecium, Viſnice, Pilcia, Sorſtenum, Bobrek, Spitkouice, Soben* & cœtera. Sed ſunt & monaſteria ad munitionem pariter & commoditatem habitatorum exædificata, & vicis pagisue non longe diſtantibus frequentata, *Tinecenſe, Mogilenſe, Bielanenſe, Caluariæ, Miechouienſe, Sielecenſe, Visnicenſe, Siricienſe, Hebdouienſe, Aluernenſe, Stanantecenſe, Andreouienſe, Prerouienſe, Gidlenſe, Mſtouienſe & Czenſtochouienſe.*

CRACOVIA, caput prouinciæ & regni totius Metropolis, poſita longitudinis gradu 42. latitud. 50. quæ cum ædificiorum priuatorum iuxta ac publicorum ſplendore atque munitione, tum rerum omnium ad victum cultumque corporis pertinentia, & mercium exoticarum copia, hominumque frequentia & ciuilitate facile cum claris *Germaniæ Italiæque* urbibus comparari poteſt. Habet adiuncta ſibi duo oppida, à meridie *Cazimiriam*, à ſeptentrione *Clepardiam*, arcem vero in rupe, quaſi medium, *Viſtulæ* imminentem, & magnificis ædificiis exornatam. Ibidemque Baſilicam S. *Stanislai*, in qua eius ſepulchrum nuper à *Martino Szyſchouio* loci Epiſcopo ſumptuoſiſſime reſtauratum eſt; cum etiam antea tumbam argenteam multaque aurea vaſa cultui diuino ſacrata habuerit: ſed ea longe auxit piorum Regum è *Iagellonica* proſapia liberalitas, tum *Sigismundi* III. eiusque filii *Vladislai* IV. pietas. *Sigismundusque ſenior*, præter donaria alia in crucibus aureis & veſtibus gemmatis oblata, argenteum altare, ad *Diui* ſepulchrum erexit; eiusque deinde filia, *Anna* Regis *Stephani* vxor, aliud argenteum altare in capella *Annunciatæ Virginis*, vbi *Regum ſepulturæ* eſt, patris ſui Manes venerata, ſtatuit: tectoque deaurato Oratorium illud condecorauit. Taceo hic tot Reliquias *Sanctorum*, auro, argento, gemmisque precioſiſſimis exornatas; taceo cruces lapidibus & margaritis lucentes, quæ tot millibus aureorum æſtimantur; taceo mitras Epiſcopales, caſulas, & pluuialia ex ipſiſſimis gemmis facta; cum hæc precium fere omne ſuperent, faciantque eo maiorem ſtuporem mirantibus, quo magis conſiderantur & diligentius inſpiciuntur. Hoc dicam, quod ditiſſime etiam in Europa prouiſis Eccleſiis cum hac noſtra commune non eſt, quod in ea videlicet

licet perpetuo cantetur & nusquam ſilentium fiat, ſacerdotibus in certas claſſes ob id diſpoſitis, qui per totam noctem pſallunt. Cumque *centum* circiter ſingulis diebus in ea ſacrificia peragantur, *octo* Myſſæ ordinariæ cantantur à ſacrorum myſtis, & ex eis *duæ* concentibus Muſicis. Epiſcopus ipſe, *tredecim* ciuitatum dominus eſt, & ducatus *Seuerienſis* ſupremus Princeps. Capitulum, quod 36. Canonicis conſtat, cum reliquis inferioris ordinis ſacerdotibus, tantundem in reditibus, quantum & Epiſcopus, habent. Omitto hic alias *quinque* Eccleſias tam in arce, quam in vrbe ſitas, quæ proprios Canonicos & Capitula ſua habent. Omitto Monaſteria ditiſſima, & parœcias vrbis; inter quas principem locum tenet illa in Circulo Cracouienſi, *Beatæ Mariæ Virginis*, quæ Archipresbyterum infulatum habet, & ob cleri numeroſitatem, ſimiliter prout & in arce, totis noctibus aſſidue laudes diuinas concinit.

Venio ad *Academiam*, eruditorum omnis generis fertiliſſimam officinam, quæ totius *Sarmatiæ* ſidus lucidiſſimum eſt, pariter vt olim *Græciæ* oculus *Athenæ*. Hæc in vniuerſum *undecim Collegia* habet. *Collegium maius* in quo *Philoſophi*, & *Collegium Iuriſperitorum*, in quo eius artis *Profeſſores* habitant & prælegunt. *Medici* enim, quia communiſſime vxorati ſunt, *extra Collegium* manent quisque in domo propria. *Burſa Iuriſperitorum* ſeu *Collegium Dlugoſſianum*, in quo Aſtreæ candidati manent. *Collegium pauperum* ſeu *Burſa*, *Iagelloniana*, *Collegium Philoſophorum* ſeu *Burſa Noscouiana*, *Collegium Hieruſalem* ſeu *Burſa Olesniciana*, *Collegium Ziſinianum* nouiter erectum, *Collegium Staringilianum*, *Smiescouicianum*, & *Collegium* ſeu *Claſſis artium humaniorum*. His adiungi poſſunt 14. *ſcholæ Grammatices*, ſparſæ per vrbem, in quibus alias etiam ſuperiores artes Academiæ Magiſtri docent, ſub vno capite Magnifico Academiæ Rectore; ſingulæque Facultates, certis legibus ſuos regunt, & ſtudium magna ſedulitate dirigunt ita, vt nullus fere Eccleſiaſticæ aut Politicæ dignitatis ordo ſit, in quo non reperiantur, qui in Alma hac vniuerſitate exercitati non fuerint. Faxit immortalis Deus, vt florentiſſimæ Academiæ gloria, quæ tam multorum in ſe amorem, variis exercita ærumnis conuertit, & pietatem excitat, nulla aut fortunæ aut inuidiæ vi vnquam collabaſcat.

Sunt & in *Monaſteriis* Religioſorum Mendicantium ſtudia tam *Philoſophiæ* quam *Theologiæ* florentiſſima, apud *Auguſtinianos* in Monaſterio *S. Catharinæ*, apud *Franciſcanos*, tam Conuentuales, quam de Obſeruantia, apud *Carmelitas Diſcalceatos* in ſuburbano, apud *Ignatianos*, ad *ſanct. Petrum* Maiorem, apud profeſſos *ſanct. Pauli* Primi Eremitæ, in *Rupella*, atque alibi apud alios. Sed maxime apud *Dominicanos* ad ædem *SS. Trinitatis*, qui antiquitus eruditione ſimul & vitæ integritate excelluerunt, & etiamnum

num

num habent prælectores viros omni iudicio doctiſſimos, & vna verbi Dei prædicatores celeberrimos.

Sed & *corpora Sanctorum* quieſcunt in hac vrbe plurima, ac præcipue quæ miraculis clarent ſunt, *ſanct. Stanislai*, *S. Prandothæ*, *S. Ioan. Grothii* in arce, *S. Hyacinthi & Iuonis Epiſcopi* apud Sodales Dominicanos, *S. Iſaiæ Confeſſoris* apud Auguſtinianos Eremitas, *S. Stanislai Cazimirienſis* apud Canonicos Regulares, *S. Simonis Lipnicæ* apud Minoritas de Obſeruantia, qui omnem ætatem ſuam, tam in ſeculari, quam monaſtica vita, magna puritate & innocentia peregit, ita vt cunctis exemplo eſſet. *Sanctus* quoque *Ioannes Cantius* Academicus, vir vti eximia vitæ ſanctimonia, ſic & præſtanti excellens doctrina apud *S. Annam* quieſcit, & cum illo plurimi pietate inſignes viri: *Antonius Anapachaniæ*, *Rochus Poſnanienſis*, *Simon Halicius*, aliique plures alibi, morum ſuauitate, & vitæ inculpatæ innocentia celebres: vt *Stanislaus Kokoſzka*, *Bartholomæus Bontkouius*, *Ioannes Vielicius*, *Sebaſtianus Nucerinus*; ſed principaliter apud *S. Marcum*, *B. Michael Gedrucius*: Reliqui, quorum præter ſummam vitæ integritatem, doctrina quoque varia & recondita fuit, ſunt ſcripti in libro vitæ.

Sunt & *Confraternitates* piorum hominum in hac vrbe celeberrimæ, quæ ſolemnioribus feſtiuitatibus, iuxta veterem ritum, diuerſis coloribus in proceſſionibus veſtiuntur, videlicet: *Confraternitas Roſarii* colore rubro, *Confraternitas Miſericordiæ* colore viridi, *Confraternitas Scapularis* colore cœruleo, *Compasſionis Chriſti* colore nigro, *Confraternitas Italorum* colore niueo, *Confraternitas Corporis Chriſti* colore niueo cum caputiis rubris, *Confraternitas ſanct. Sophiæ* colore albo nitido, *Confraternitas ſanct. Annæ* albo obſcuro, *Confraternitas ſanct. Monicæ* colore lazuro &c.

Sed nos, facta obiter religioſæ pietatis mentione, quæ ad eandem normam in omnibus *Poloniæ* vrbibus ſeruatur, ad reliquam huius nobiliſſimæ ſatrapiæ deſcriptionem procedamus. Habet itaque illa præter *Epiſcopum, Caſtellanum, & Palatinum Crac.* alios *quatuor Senatores* ad Conſilium Reipubl. pertinentes, *Caſtellanum* nimirum *Voinicenſem*, *Oſuecimenſem*, *Sandecenſem & Biecenſem*; Præterque alios *magiſtratus* terreſtres, & caſtrenſes, (quos inter *Generalis Præfectus Cracouienſis*, eſt primarius cuſtos ac defenſor, non tantum arcis regiæ, in qua corona aſſeruatur, verum etiam pacis atque tranquillitatis publicæ: Vnde Iurisdictionem habet late patentem, non modo in agreſtes & oppidanos, verum etiam in equeſtris ordinis homines) · *Magnum Procuratorem Cracouienſem* numerat, qui ſartorum tectorum arcis & redituum Principis curam habet. Arxque ipſa *Crac.* peculiariter *decem* cuſtodes habet, qui *Burgrabii* ſumpto à *Germanis* vocabulo appellantur, pacisque iuxta ac

belli tempore, nocturnas atque etiam diurnas, quando opus eſt, excubias per ſe vel per adminiſtros ſuos ſeruant; debentque omnes nobiles eſſe.

Nec eſt prætereundum, quod præ omnibus Regni *Poloniæ* ſatrapiis, una *Sendomirienſi* excepta, huic ſoli omnia metalla foſſiliaque contigit poſſidere: plumbi & argenti apud *Ilcuſſiam*, *Slaucouiam*, *Seueriam & Nouagoram*: æris atque auri ad *Nouotargum*, & in montanis circa *Sandeciam*: ſalis metallici, inſtar ingentium ſaxorum, apud *Bochnam & Veliſcam*: marmoris omnis coloris, apud *Seleciam*, Carmelitarum Diſcalceatorum Eremitorium: nitri apud *Visliciam*: vitrioli apud *Bieciam*: cupri & carbonum ad ignem fouendum apud *Tencinum*: chalybis apud *Podoleneciam*: ferri vero ſimplicis & vaſorum vitreorum officinas, apud *Olſtiniam*, tum & aliis compluribus in locis.

Quæ vniuerſa quamuis, ſed in ſubmontana regione potiſſimum, hortis haud incultis, (vt hic de ſuburbanis *Cracouienſibus* taceam) & pomariis fructuoſiſſimis referta ſunt: in quibus caſtaneas, mora, cotonea, ficus, amygdalas, pepones, melopepones, herbaſque ac flores omnis generis, *Italiæ* delicias reperias. Et in primis CREPICIIS *hortum* vt vulgo dicunt *Italicum* cultiſſimum videbis: itemque palatium laquearibus deauratis, recentis architecturæ, tum quoque monaſterium & templum Canonicorum Regularium, ſumptu & cura excellentiſſimi olim viri, & cuius nomen famaque nec vetuſtate obrui, nec obliuione deleri poterit, *Nicolai Volſcii*, Regni *Poloniæ* ſupremi Marſchalci, exſtructum. Et in vicinia Caſtelli, viuarium diuerſorum animalium ampliſſimum, in quo noſtris temporibus, præter caſtores, capras, damas & danielos, mille ſexcenti ſolummodo cerui ipſi numerabantur. Eiusdem illuſtriſſimi viri ſtudio, & magnificentia CLOBUCII, templum & monaſterium, ſimiliter Canonicorum Regularium, & Palatium penes affabre factum & *hortus*, vt dicunt, *Italicus* conſpicitur.

Sequitur *Czenſtochia*, oppidum quidem bona cereuiſia, quæ non tantum per *Poloniam*, ſed etiam per vicinas *Imperii Germanici* prouincias diſtrahitur, percelebre. Monaſterium vero extra oppidum in *Claro monte* ſitum, egregieque nunc reſtauratum & munitum, *B. Virginis* miraculoſa imagine a *S. Luca* Euangeliſta depicta, fere toti Chriſtianitati notum. Solent enim eo, e longiſſimis partibus Europæ, deuoti homines venire, aut ſaltem donaria ſua mittere, difficultatibus aliquibus impediti. Hinc theſauros ibi ingentes in gemmis, auro, argento, & veſtibus ſacris videbis, Religioſorumque inibi degentium, *S. Pauli* primi Eremitæ, frequentiam non contemnendam. In proximo templum *S. Apolloniæ*, & turris conſpicitur: atque inde FF. Dominicanorum reſidentia *Gidlenſis*, itidem *B.*

Virgi-

Virginis imaguncula miraculoſa percelebris; vbi & Carthuſia nouiter extructa eſt.

Ad *confluenta* deinde *Vartæ*, oppidum *Mſtouia*, Canonicorum Regularium, ditio ampliſſima, qui Præpoſitum infulatum loco Abbatis habent; & ad manum dextram inter ſyluas, arx in ſcopulo eminentiſſimo *Olſtinia*: Tum procedendo verſus ortum æſtiuum, *S. Annæ* templum *Prirouiæ*, ſub cura FF. Minorum de Obſeruantia, piorum hominum aſſiduis peregrinationibus famoſiſſimum.

Ad fluuium vero *Pilciam*, *Nouopolia*, nidus *Koniecpolſciorum* cum arce elegantiſſima, & caſtellum *Potok* conſpicuum, eiusdem familiæ amænisſima poſſesſio.

Lelouia deinde ſequitur, territorii caput, & muro vetuſto permunita. Hinc *Pilcia*, *Zbarauii* Ducis ditio, templum Canonicorum in Oppido habens, in monte vero munitisſimum propugnaculum, ad præſentem Geometriam dimenſum; intus palatium ſuperbisſimum, & hortus more *Italico* excultus.

Inde verſus meridiem eundo, primum occurrit *Ogrodenecia*, in ſcopulo arx *D. D. Firleorum* vetuſtisſima; deinde oppidis aliquot ignobilioribus interiectis, *Seueria* caput amplisſimi cognominis Ducatus, arcem habet ſatis munitam in *inſula* vnius latisſimi ſtagni; & aliam *Lipoueciæ* in ſcopulo eminenti, famoſam carceribus *inſolentioris Cleri* Diœceſis Cracouienſis. Cum enim Epiſcopus Cracouienſis ſupremus Princeps ſit Ducatus *Seuerienſis*, qui aliquot oppida continet, *Lipoueciam* inter illa, tanquam viciniorem vrbi *Crac.* vbi communisſime iudicia peraguntur, incarcerandis *licentioſis Clericis* antiquitus deputauit.

In eodem Ducatu eſt *Slaucouia*, fodinis argenteis percelebris, ac ob id multum Epiſcopis Cracouienſibus amata. Vicina illi *Ilcuſſia* vrbs regia, itidem plumbi atque argenti fodinis diues & famoſa; ciues habet, vt in luxu plus nimium ſuperbos, ſed ad deuotionem & pietatem nihilominus pronos, & bene moribus politos; vrbem ipſam mœnibus cinctam, & domus pulchre e laterculis factas: panis hic ſemper optimus & caro bubula, vt etiam *Cracouiam* ipſam ſuperent; a qua vix quinque milliaribus diſtant. Quo ſpacio videbis tot Caſtella, tot monaſteria, totque palatia nobilium, ſacerdotum, mercatorum, & in primis *Tencinum*, in monte eminentisſimo ſitum, arcem pulcherrimam Comitum ab illa cognomen ſuum deriuantium, originem vero a *Lecho* ipſo gentis *Polonæ* authore: deinde ad ſiniſtram *Pieſcouam* ſcalam, inter ſyluas arcem in rupe prærupta ſitam: Itemque *Ociecium*, arcem ſimili ſitu gaudentem: Et a tergo quaſi *Rabſtiniam Ilcuſſiæ* imminentem. Verſus autem *Cracouiam* procedendo, *Morauiciam*

Balicios, *Midlnicos*, palatia pulcherrima, & ante ipſam jam vrbem, *Voliam* caſtellum elegantisſimum, induſtria *Italorum* opificum exſtructum. Tum denique in ſuburbano, *Lobzouia*, palatium ſumptuoſisſimum regium, & hortus vndequaque cultisſimus. Ad occidentem vrbis, vno milliari conſpicitur in monte eminentisſimo *Argentineo* nuncupato, Patrum *Camaldulenſium* Eremitorium, prædicti viri excellentisſimi *Nicolai Volſcii* ſumptibus magnificentisſime exſtructum; ubi eſt quod viator miretur, cum ſint omnia ad amusſim, iuxta proportiones geometricas in fabricando obſeruata. Medio quaſi milliari inde *Tinecium*, Benedinorum ad *Viſtulæ* præterlabentis littus monaſterium, Abbatem *quinque* ciuitatum, & *centum* villarum Dominum habens, qui eſt perpetuus Canonicus Cracouienſis. Et pergendo ad confinia *Sileſiæ*, Palatium *Spitcouienſe* ad eiusdem *Viſtulæ* confluuium occurrit: deinde arx *Bobrcenſis*, in Ducatu *Oſuecimenſi*, vt ipſam *Oſuecimiam* inter paludes ſitam omittam. Inque Ducatu *Zatorienſi*, palatium *Oſiecenſe* haud indecore permunitum. Similiter in comitatu *Ziuecenſi* Monaſterium Canonicorum Regularium, & palatium pulcherrimum in *Sucha*. Arx deinde *Landiscoronenſis* in rupe excelſa, per tot milliaria vndique conſpicitur; tum in ditione illius, *Mons Caluariæ*, ab illuſtri olim viro *Nicolao Zebridouio* Palatino Cracouienſi appellatus, inque eius hæreditario fundo a viris religioſis, piorum deuotioni locus delectus, obſeruata omni ſimilitudine ſitus, cum ſitu vrbis *Hieroſolymitanæ*, in qua Chriſtus Dominus operatus eſt ſalutem noſtram. Ergo collibus impoſitis ſuis cognominibus, oratoria ſparſim per campos pulcherrima extruxit: in monte vero ipſo *Caluariæ*, monaſterium ſumptuoſisſimum FF. de Obſeruantia erexit; impetrata a ſummo Pontifice gratia, quo a peregrinantibus ea loca licite viſitari poſſint: Fitque eo maximus hominum concurſus, non *e Polonia* tantum, aut vicinioribus locis, ſed ex *Vngaria*, *Tranſyluania*, *Sileſia*, *Morauia*, aliisque remotioribus populis.

Ab alia parte vrbis *Cracouienſis*, eſt Abbatia diues, monaſteriumque Ciſtercienſium, ſatis munitum & pulcherrimum *Claretumbæ* ſeu *Mogilenſe*. Et aliud ex oppoſito fere, *Viſtula* tantummodo ſuperata, *Staniontecenſe*, Monialium *D. Claræ*: Tum in ſyluis palatium regium *Niepolomicenſe*, venationes diuerſarum ferarum & hortum excultum habens: Et ſyluis ſuperatis quarto ab vrbe milliari aut quinto, Præmonſtratenſium Abbatia *Hebdouienſis*. In ſubmontanam vero regionem vergens *Veliſca*, ciuitas ſalis metallici fodinis nota per Europam, vel ex ſolius *Rhetici* Mathematici celeberrimi deſcriptione: itemque *Bochnia*, æmula *Veliſcæ*, iisdem foſſilibus abundans. A cuius latere dextro verſus *Vngariam*, primo conſpicitur *Dobcicia*, ciuitas cum arce: deinde *Sciricium* intra montes, Ciſtercien-

ſtercienſium Abbatia non contemnenda. Et verſus ortum in *Viſnicia*, Comitis *Lubomirſcii*, Cracouienſis Palatini, arx munitisſima, & PP. Diſcalceatorum in vno monte vicino Eremitorium: vtraque modernæ architecturæ, excellentisſimas picturas diuerſaque marmora, & artificioſos in hortis aquæductus continens.

Omitto oppida ignobilia, & veteris fabricæ arces: omitto villas & domus nobilium affabre factas, cum non in vrbibus modo, ſed etiam in villis, lautius nunc & quodammodo magnificentius habitare noſtri homines ſtudeant; præcipue autem in ſatrapia *Cracouienſi*, quæ & *Germaniæ* vicinior aliis eſt, & Italos mercatores atque opifices, quorum opera & induſtria in ædificando vtitur, complures ſemper habet. *Sandecia* itaque in ſubmontana hac regione, ciuilitate alias circumuicinas populationes ſuperat, quæ & Abbatem Præmonſtratenſium Monachorum, & Eccleſiam Collegiatam habet: & homines Mercurio deditos, non pigros aut agreſtes, vti communiter fiunt montani omnes, ſed politos, induſtrios, & negotiis ſuis intentos. Vrbs muro cincta ad ripam *Dunaiecii*, in loco amœnisſimo, quaſi vno milliari in proſpectu veterem *Sandeciam* habet, vbi Moniales Præmonſtratenſes ditisſimum tota *Polonia* monaſterium incolunt. Quinque milliaribus inde *Biecia*, vrbs pulchra & loco munito ſita, ſui territorii, prout & *Sandecia*, caput; tandem *Tucholia*, *Zmigrodum*, *Dembouecia*, *Ducla*, & *Tarnouia*. Eccleſia collegiata marmoribus perpolitis conſpicua tum muris ædificiisque vrbis, atque extra paulo in monte eminenti arce perinſignis, cui viuarium amplisſimum adiunctum, conſpicitur. Eſt hic in ſuburbano FF. Minorum de Obſeruantia & Monialium *D. Benedicti* haud inelegans, & in templo Canonicorum, ſepultura *Tarnouiorum* Comitum, & *Ioannis* vltimi Ducis *Oſtrogii*, varie marmoribus exornata, & tota ſane Phidio opere ſculpta.

Ad ſeptentrionem itaque procedendo, inter nobiliora oppida huius Palatinatus cenſentur eſſe *Opatouecia*, *Coſicia*, *Proſouia*, *Miechouia* militum ſepulchri Chriſti ditio, qui in ea monaſterium multis poſſesſionibus ditatum habent, Præpoſito infulato ſuperiori vtentes. *Xianſia* monaſterium Auguſtinianorum, & palatium marmoribus pulcherrime variegatum, extra ſepta oppidi habet. *Andreouia* Abbatia prædiues, & oppidum non contemnendum. *Scarbimiria* frugum diues, & Collegio Canonicorum honorata. *Chroberſcum* arx pulchra Marchionis *Miſcouii*, atque eiusdem ciuitas *Pinczouia*, palatium ſuperbisſimum continens, in quo maxime balneum a poëtis celebratur. Terra abundat lapide viuo pro fabricis exſtruendis apto, & agros per totum fertilisſimos habet.

Sed iam tranſeamus in SENDOMIRIENSEM Palatinatum, qui in *octo territoria* diuiditur, *Sendomirienſe* videlicet, *Radomenſe*, *Stenzicenſe*, *Corſinenſe*,

cinense, *Vislicìense*, *Chencinense*, *Opocinense & Pilsnense*. Habetque *Senatores* ad consilium Reipub. spectantes numero *nouem* : *Palatinum* inprimis, tandem *Castellanos* sequentes, *Sendomiriensem*, *Vislicìensem*, *Radomiensem*, *Zauichostensem*, *Zarnouiensem*, *Malogostensem*, *Polanecensem & Cechouiensem*. Abundat metallis, auri, argenti, æris, & lazurii apud *Kielcios*: plumbi & argenti apud *Chenciniam*: ibidem marmoris nigerrimi & viridis atque rubei apud *Cunouiam*: ferri & chalybis ad *Vonchociam*, *Bodzantinum*, *Sydlouecìam*, atque alibi passim. Sicut & pomaria fructuosa vbique reperias, sed maxime in suburbanis *Sendomiriæ* ipsius & *Zauichosti*, in quibus pirorum, malorum, prunorum, persicorum, cerasorum, & nucum bonitas atque varietas certat cum *Vngaricis & Italicis*. Sunt & vites, quarum vuæ non insuaues sunt, præsertim si æstas & autumnus temperiem suam seruent; sed vinum inde expressum acerbius, vbi defecatum est. Vrbs in scopulo eminenti posita ad *Vistulam*, prospectum amœnissimum habet, satisque ciues politos sortitur, cum magna ibi semper nobilium sit frequentia, ob assiduam iurisdictionem *magistratuum* prouinciæ ibi residentium. Est quoque ibi & Collegium Canonicorum locupletissimum & Collegium Clericorum *Societatis IEsu* iuuentutem docentium, & Collegia Religiosorum virorum, & arx Regia satis pulchre fabricata, in qua residet *Præfectus*. Secundum illam est OPATOVIA *quatuor* inde milliaribus distans, in loco fertili & amœno sita; itidemque templo Canonicorum, viris religiosis, & populi frequentia vrbs insignis, atque munitio *Viazdensis* nouiter erecta. *Radomia* territorii sui caput, muro cincta, templum Minoritarum inter alia, pulcherrimum habet. Oppidum *Iedlinskio* dictum Gymnasium Academicum celebre, & templum affabre exstructum. *Tarlouia* quoque templum inter nouas fabricas magnificentissimum. *Solecia* ad *Vistulam* sita, arcem à Duce olim illustri, *Christophoro Zbarauio* restauratam & recentiori architectura exornatam, hortoque cultissimo auctam continet. *Ilza* urbs domibus latericiis elegans, Episcopi Cracouiensis est, ollas pulcherrimas toti *Poloniæ* subministrat; cui arx adiuncta veteris quidem fabricæ, in loco editiori, sed pro commoditate Aulæ Episcopalis satis auguste exstructa. Ad eam pertinent *Cunonia*, marmoribus omnis generis & omnis coloris percelebris. Illi vicina *Vonchocia*, monachorum Cistercìensium Abbatia pinguis, aquisque irriguis & hortorum amœnitate læta: Habet in fundo suo lapidem pro fabrica optimum, itemque cotes acuendo ferro, qui per totam *Poloniam* distrahuntur. Ferri autem officinæ, passim ibi per syluas & montes sparsæ reperiuntur, sed præcipue in ditione Episcopi Cracouiensis, qui suam residentiam *Bozentini* communissime habere solet: ciuitas est haut inelegans, muro & vallo septa, palatium

pul-

pulchrum, & hortos Epiſcopi continens; eſtque quaſi ad radices *Calui montis*, quo in tota *Polonia* altior non inuenitur. In iugo ipſo, Benedictinorum Abbatia eſt, celebris ligni *S. Crucis* veneratione; Populus enim ex tota *Polonia* eo concurrere, & vota ſua exſoluere ſolet, miraculorum quæ ibi patrantur fama aſſidua concitatus. Itidem ad radices montis celebre eſt monaſterium *S. Catharinæ*, FF. *Sancti Franciſci* de Obſeruantia, prout & alia complura per circuitum ſparſa. Et verſus occaſum procedendo, *Kielciis* (Eccleſia hic Collegiata pulchra, & palatium Epiſcopale marmoribus exornatum ad ſymmetriam *Italicam*) æris & cupri, lazuriique fodinæ famoſæ, Epiſcopi Cracouienſis ſunt: prout *Chencinia* plumbi, argenti, atque marmoris diuerſi, tribus milliaribus inde, Regis ipſius. Arx ibi in monte prærupto ſita, iurisdictionem in totum illum diſtrictum exercet.

Sequitur *Malogoſtia* titulo *Caſtellani* nota, aliaque plurima ignobilia oppida: inter quæ *Sulouia* alicuius nominis eſt, quod Abbatem Ciſtercienſium Monachorum habeat, dominum aliquot circumuicinarum ciuitatum. *Dreuicia* caſtro antiquo notabilis, ſicut & *Inoulodia* ad fluuium *Pilcam* ſita: ſed vtriusque claritatem obſcurat *Sidlouecia*, Ducum *Radiuillorum* non contemnendus Comitatus, & bonas piſcinas, & frequentes ferri fodinas, & Syluarum copiam, & pulchra vrbis ædificia habens. Hæc in ſeptentrionaliori parte huius ſatrapiæ, quæ quaſi pro additamento, *Viſtula* ſuperata, diſtrictum *Stenzicenſem* habet; in tranſitu vero ipſo *Seciechovienſem* Benedictinorum Abbatiam, ad ipſam fluuii ripam ſitam; & paulo ſuperius *Ianoueciam*, arcem in editiore ripa haud inelegantem habentem. In *Stenzicenſi* vero tractu, arx *Vilciscenſis*, primum inter omnes nobilium villas locum habet, quoad elegantiam fabricæ; reliqua omnia vetuſto more, in toto illo territorio ædificata.

Cum itaque per medium quaſi palatinatum *Sendomirienſem*, à meridie ad ſeptentrionem *Viſtula* decurrat, & hanc partem quæ verſus occidentem eſt, per medium etiam *mons Caluus*, ab ortu in occaſum ſecet: enumeratis notabilioribus locis, quæ in parte Boreali erant; nunc ea, quæ in Auſtrum vergunt, breuiter percurramus. Ac primum ad montis ipſius radicem *Slupeciam*, Abbatis *S. Crucis* oppidum haud ignobile intueamur; deinde *Lagouiam* Epiſcopi Cuiauienſis ciuitatem, ollis conficiundis, quæ per *Poloniam* diſtrahuntur, celebrem.

Hinc ſequitur *Racouia*, nidus *Arrianorum*, olim populoſa ciuitas ſatis, & Synagoga impiorum, Gymnaſioque inficiendæ verius, quam erudiendæ iuuentutis, apud ſuos Sectatores famoſa; ſed nunc expulſis publico Comitiorum decreto Blaſphemiæ magiſtris, tota in Catholicæ Eccleſiæ gremium gratia & aſſiſtentia diuina reuocata, & cura pietateque ſanctæ memoriæ

Antiſtitis *Iacobi Zadzicii* templo magnifico, & circa eam clero religioſo, conſpicua.

Vicina illi *Sydlouia*, muro vetuſto circumdata, & inſuper arce itidem munita, Catholica; & quæ parte quaſi ab vna, poſt multa alia oppida ignobiliora & villas, *Pocriuniciam* Ciſtercienſium ditiſſimam Abbatiam habet; parte vero ab alia, arcem *Rytuianenſem* Comitum *Tenciniorum*, & ab illis exſtructum in ſyluis Eremitorium Patrum *Camaldulenſium*, *ſancti Romualdi* Sectatorum.

Eſt ibidem monaſterium in vicinia FF. *ſancti Pauli* primi Eremitæ, *Bieſophiæ*, quod ſimiliter prædictorum *Camaldulenſium* fundator, Illuſtriſſimus Comes *Io. Tencinius*, Palatinus Cracouienſis, variis pro ſuo deuotione donariis exornauit. Sequuntur alia celebriora oppida, *Oſiecum*, *Staſouum*, *Polanecia*, *Paczanouia*, *Stobnicia*, *Oleſnicia*, *Oſſolinum*, Palatium elegans, & Monaſterium Dominicanorum *Climuntouiæ*, atque Eccleſiam collegiatam cum Præpoſito infulato habens. *Corczynum* territorii caput, arcem loco munito inter aquas habens; & *Vislicia* demum, mediis in paludibus ſita, vbi templum Canonicorum ex lapide quadrato, & Cleri habitationes bene exſtructas videbis; tum infinitam multitudinem ſerpentum, aliorumque infectilium paſſim, ſed quæ à Pontifice Romano, vt ſcripturæ regiſtratæ teſtantur, excommunicata, incolis minime nocent, transportata vero ſtatim emoriuntur. *Sborouia* arx antiqui operis, eſt quaſi media inter *Visliciam & Corczynum*, viuaria animalium ampliſſima, & piſcinas optimas circumcirca habet.

Sed ad trans *Viſtulanam* partem huius ampliſſimæ ſatrapiæ tranſeamus, quæ inter oppida *Pilsnam* territorii caput numerat, templum pulchrum & organa celeberrima habentem. Deinde *Sendiſouiam*, *Zarnoueciam*, *Socolouiam*, *Præclauiam*, *Zaclicynum* foro pulcherrimo conſpicuum, & *Lezaiſcum*; tum templo parochiali, militum ſepulchri Domini, illuſtre; tum extra oppidum Monaſterio FF. Minoritarum, ad quod populi vndique deuotionis ergo in *Beatiſſ. Virginem*, cuius imago ibi miraculoſa aſſeruatur, concurrunt, per omnes circumvicinas prouincias celebre. Sunt & arces nobilium in hoc diſtrictu non contemnendæ plurimæ, ſed hæ *tres* præcipuæ cenſentur eſſe, *Rzemienium* munitiſſimum, *Vieuiorka* amœniſſima, & *Baranouia* elegantiſſima. Sed quas nuper ab *Oſſolinio* Palatino Sendomirienſi *Chriſtophoria* elegantiſſime exſtructa ſuperat.

Tertia & vltima pars *Minoris Poloniæ* LUBLINENSIS ſatrapia, cui adiuncta eſt Terra *Lucouienſis*, circiter *duo millia* domus nobilium habens. Et cum tota *Minor Polonia* vnum tantum Epiſcopum Cracouienſem habeat, qui *mille octodecim* templa (inter quæ *tredecim* Eccleſiæ collegiatæ ſunt)

ſunt) ſua iuriſdictione complectitur, idcirco Lublinenſis quoque Palatinatus eidem Epiſcopo ſubiectus exiſtens, præter complures ciuitatum *Præfectos*, & varios *magiſtratus*, *duos* tantum in ſua amplitudine *Senatores* habet, *Palatinum & Caſtellanum Lublinenſem*. Porro *Lublinum* ipſum long. 45. fere gradu. lat. amplius 51. quamuis non adeo ſpacioſum ſit, ita bene tamen exædificatum eſt, vt vix vlli totius *Sarmatiæ* vrbi ceſſerit, vel amœnitate ſitus, vel cœli ſalubritate, vel fœcunditate ſoli, vel aliarum quarumlibet rerum vitæ degendæ conducibilium aut etiam ad ſplendorem & luxum pertinentium vbertate. Habet templa & monaſteria magnifice exſtructa: habet Eccleſiam Collegiatam: habet Collegium Clericorum *Societatis JEſu* frequentiſſimum: habet ter in annum nundinas celeberrimas, ad quas concurrunt *Angli*, *Scoti*, *Itali*, *Germani*, *Moſcouitæ*, *Perſæ*, *Armeni*: habet *Parlamentum* ſeu *Iudicia Tribunalicia* totius *Poloniæ*, atque ex eo maximam frequentiam nobilitatis. Secundum poſt eam locum tenet *Cazimiria*, ad *Viſtulæ* ripam ciuitas pulcherrime exædificata, & ſatis mercatoribus abundans. Reliquæ ſunt *Opolia*, *Curouia*, *Craſnicia*, *Leuartouia*, *Vrzendouia*, *Lenczna*, Sed inter quæ *Czemiernicos* primo loco adſcribemus, ob pulchritudinem palatii, ab egregio olim & excellentis prudentiæ viro *D. Henrico Firleo*, Archiepiſcopo Gneſnenſi, magnificentiſſime exſtructi: tum ob amœnitatem hortorum. Quamuis & *Dombrouicia*, earundem *DD. Firleorum*, arx non inelegans habeatur.

LITUANIA.

SYlueſtris ſane fuit ſuperibus temporibus pleraque omnis *Lituania*, ſed à *Sigismundi Senioris* temporibus ad hodiernam vsque diem, optimorum Regum ſtudio, diuturnam pacem nacta, nunc vbique diligenter excolitur, frugum leguminumque ferax, & pratis, hortis, pomariis, abundans: villis, pagis, oppidis, caſtellis, recentiorisque fabricæ ædificiis, non modo in vrbibus, ſed etiam in prædiis refertiſſima: Fluuios complures, & lacus ingentes, ſed piſcoſos paſſim habet. Extenditurque à confinio ſatrapiæ *Lublinenſis*, vsque ad terminos *Liuoniæ*, in longum per nonaginta milliaria Germanica, in latum per quadraginta & amplius; à finibus *Pruſſiæ* ab occaſu, ad *Albæ Ruſſiæ*, (quæ ad magnum Ducatum *Lituaniæ* ſpectat) conterminia verſus ortum: Et diuiditur communiſſime in *hos tres Palatinatus*, *Vilnenſem*, *Trocenſem*, & *Breſcianenſem*.

VILNENSIS ſatrapia ſeu Palatinatus, primum in Magno Ducatu *Lituaniæ* locum tenet. Habetque Epiſcopum (qui ſe Ducem *Iuanum* ſcribit) ita late ſuam iuriſdictionem extendentem, vt in tota *Lituania* atque

Alba Russia, quæ tot satrapiis constat, vsque ad confinia *Moscouiæ*, non nisi illius *Vicarii* seu *Officiales* sacris Christianis præsint & invigilent : nullius alterius Diæcesis interuenit. Habet & *Palatinum*, atque *Castellanum*, qui ad *Senatum Regni* spectant ; sed *Palatinus* ipse quoque & vrbis *Vilnæ Præfectus* est, exercetque iurisdictionem suam in omnes, exceptis *magistratibus* aliis, qui ibi sui residentiam habent. Nam & *Parlamentum* seu *Tribunal* totius *Lituaniæ*, prout cum adiacentibus sibi prouinciis extenditur, ibidem celebrari mos est. Vrbs magnitudine non superat *Cracouiam* ; sed quia forum strictius habet, videtur plateas ex eo longiores ducere, a porta nimirum *Rudnicensi* vsque ad *arcem inferiorem*; vbi templum Cathedrale est, & in eo corpus integrum *S. Cazimiri* Principis *Poloniæ*, Fratris Germani *Sigismundi senioris*, Regis olim *Poloniæ* sapientissimi, qui eum a *Leone X.* Sanctorum Catalogo inscribi curauit. Huic tanquam auo suo serenissimus Rex *Sigismundus III.* tumbam argenteam nuper, tria millia librarum ponderis habentem, fieri curauit : itemque altare argenteum, capellam marmoris exquisitissimi : campanam ingentem, (similem Cracouiensi illi, quæ a *Sigismundo I.* facta, nomen illius retinet) votum expugnati *Smolensci* ; ad quam pulsandam *viginti quatuor* robusti homines requiruntur: & demum sub titulo & patrocinio illius, basilicam *Italicæ* architecturæ, *Societatis Jesu* Clericis, in medio vrbis foro, magnificentissime erexit. Quæ prædicta *Societas* , Collegium studiosorum a Rege *Stephano*, fundatum, in platea *Castrensi* superbe ædificatum, ad *D. Joannis* templum Parochiale possidet, nouitiatum vero in alio loco habet. Collegium istud sub titulo *Vniuersitatis* erectum est a *Gregorio XIII.* Anno 1579. vrgente inprimis fundatore *Valeriano* Episcopo Vilnensi, & *Stephano* Rege, aliisque viris piis; de quo vide *Albertum Koialouicium*, *Societat. Jesu* Theolog. eiusdem Vniuersitatis Procancellarium, in *Miscellaneis* rerum, ad statum Ecclesiasticum in Mag. Duc. *Lit.* pertinentium. Theologiam hic profitentur *sex* Professores, *septimus* linguam sacram ; Philosophiam *quinque ;* Jus vtrumque *quatuor ;* Humaniores litteras *septem ;* Arces in hac vrbe Regia *duæ* sunt, *superior* vetusti operis & plane iam desolata : *inferior* autem proportionatæ geometriæ, & satis pro regio comitatu augusta. Reliquorum nobilium Palatia minora, sed pulchre fabricata, sicut & ciuium priuatorum domus, qui post illud incendium grande, quo vrbs tota perierat, Anno 1610. cum bellum cum *Moschis* haberemus, elegantius lapidibus & laterculis ædificare cœperunt. Sunt hic monasteria complura, tam *Græcorum*, quam *Latinorum*. Erat & Synagoga *Caluinistarum* qui itidem suum Gymnasium habebant, petitis ex *Germania* suæ impietatis magistris, (namque vrbs ista plurimos, & opifices & mercatores, *Germanos*, *Scotos* & *Anglos* habet)

habet.) Sed itidem decreto Comitiorum regni, prout & Racouienſium *Arrianorum* funditus extirpata eſt. Bombardæ bellicæ æneæ, & ſclopeta minora, hic præſtantiſſima conficiuntur, tum alia quoque militum vtenſilia & arma. Quatuor ab vrbe milliaribus eſt in ſyluis *Rudnikum*, aula regia ornatiſſima & hortus amœnus, & venationes ferarum & viuaria illarum ampliſſima habens. Inter oppida autem, *Lida* atque *Oſmiana*, quæ ſunt territoriorum capita, & Ducis *Radiuilli*, *Bierze*, cum arce munitiſſima præcipua cenſentur eſſe; reliqua fere omnia lignea ſunt, & parui momenti.

TROCENSIS ſatrapia *Palatinum* tantum & *Caſtellanum* habet, quamuis illi ſubſit Terra *Grodnenſis*, quæ etiam ſibi territorium *Volcouiſcenſe* adſcriptum iactet, & vtraque illarum *Magiſtratus* proprios habeat, ſuperetque magnitudine ipſum diſtrictum *Trocenſem*: Quia tamen in *Lituania* non eſt mos *minores Caſtellanos* creare, prout in *Polonia* ideo quælibet ſatrapia *duos* tantum *Senatores* habet, *Caſtellanum & Palatinum*.

Ciuitas itaque *Trocenſis* quatuor *a Vilna* milliaribus diſtat; eſtque poſita *inter paludes* inacceſſibiles, quæ etiam intenſiſſimo frigore non plane congelantur; & arcem quamuis vetuſtam, bene tamen munitam habet; tum monaſterium Benedictinorum ſatis firmum. Hic in templo Parochiali Imago *B. Virginis* miraculis clara habetur, quo de longinquo fideles concurrere devotionis cauſa ſolent, diuerſaque beneficia & extraordinarias gratias, orantibus in prædicto loco, aut votum coram illa imagine concipientibus, DEus omnipotens largiri ſolet.

Grodna autem ad fluuium *Crononem* ſeu *Memenum* ſita, arcem haud inelegantem in loco editiori habet, exſtructam a Rege *Stephano*, qui ob venationes ferarum maiorum, puta alcium, vrorum, atque vrſorum, libentius hic immorabatur. Sereniſſimus autem Rex *Sigismundus III.* pontem *Memeno* impoſuit, ligneum quamuis, ſed ita affabre factum, vt ſimilem *Polonia* non habeat. Complura hic monaſteria ſunt, & templum Parochiale pulchrum. Ignatiani quoque Collegium non ita pridem, pro ſtudioſa iuuentute hic erexerunt.

BRESCIANENSIS quoque Palatinatus, *Lublinenſi* ſatrapiæ vicinus, easdem fere qualitates, quas & reliqui diſtrictus *Poloniæ*, poſſidet: oppida lignea & villas habet, pecoribus & frugibus abundantes, præcipue *Cameneciam*, *Cobriniam*, *Janouiam*, quibus arces impoſitæ ſunt, *Voiniam*, *Roſoſiam*, *Vlodauam*, *Bialam*, vbi palatium Ducum *Radiuillorum* pulcherrimum eſt, & nunc Gymnaſium publicum erectum, vocatis ex Academia Cracouienſi Magiſtris & Profeſſoribus in omnibus diſciplinis peritis.

Reliqua omnia ignobiliora ſunt, præter *Breſcie* ipſum, quod arcem in ſcopulo inter *Bugum & Muchauecium* fluuios, ſitam habet: Itemque

 pala-

palatium regium nouæ architecturæ, extra ciuitatem cum hortis delicatis. Sunt & hic Scholæ Ignatianorum, monasteriaque religiosorum virorum non contemnenda. Sed & *Judæi* hic scholam suam in tota Europa celebrem habent; Solentque conuenire eo ex *Italia, Germania, Morauia, Silesia*, non modo studiosorum, sed & promotionum causa, vt *Rabini* post modum fiant, & domum reuersi, suas Synagogas dirigant. *Berezæ* Eremitorium Carthusianorum fundauit *Leo Sapieha* Procancellarius M. D. *Lituaniæ*, suntque vicinæ aliquot Abbatiæ Ord. S. *Basilii* vnitorum.

Pinscensis amplissimus districtus, *proprios* tam terrestres, quam castrenses *magistratus* habens, huic satrapiæ adiunctus est, sed syluis nimium inumbratus, & paludibus immersus; piscium, mellis, & ferarum copia percelebris, tametsi & fruges non maligne proferat, & ceram, sebum, lupulum, in *Silesiam*, atque in *Prussiam Dantiscum* mittat. Habet 1. *Pinscum* oppidum homines industros, & mercaturæ adeo deditos, vt & in *Moscouiam*, & in *Germaniam* sæpissime cum suis mercibus excurrant. Sed vt plurimum religionis sunt *Græcanicæ*, Episcopumque proprium habent. Ubi & Ignatianis collegium Dux *Stanislaus Radiuillus*, Cancellarius *Lituaniæ* erexit.

RVSSIA.

PRout Regi *Poloniæ* amplissima *Russiæ* regio subiicitur, extenditur in longum ab ora *Pocucensi*, ad confinia *Liuoniæ*, per ducenta plus minus milliaria; in latum vero a *Polonia Minori* aut *Lituania*, versus ortum vsque ad vastos *Tartarorum* campos, aut *Moscouiam*, per centum viginti. Diuiditurque in *Russiam albam*, quæ ad Magnum Ducatum *Lituaniæ* spectat; & in *Russiam rubram*, quæ propriæ dicitur *Roxolania*, & ad *Poloniam* pertinet. Nam tertia pars, vltra *Tanaim* & fontes *Borysthenis* posita, dicitur *Russia nigra* ab antiquis, a recentioribus autem vulgo obtinuit, *Moscouiam* appellari; quod totum illud imperium, quaqua latum est, ab vrbe & fluuio *Moscua*, dicatur communiter *Moscouia*: quæ olim *Sarmatia Asiatica* vocabatur. Nostra autem *cis Borysthenica Russia*, *Sarmatia Europea*; & *Polonia* ipsa proprie *Vandalia*. Tota hæc in vniuersum regio, frugum, ferarum, pecoris, piscium & mellis copiam infinitam habet; præsertim in *Podolia*, vbi ex dictamno & aliis bene olentibus herbis ac floribus ab apibus colligitur. Nobiles audaces sunt & strenui omnes, quin & agrestes ad bellum prompti, loricis, sclopetis, hastis, aliisque plurimis armis, præcipue autem cuspide venatorum & phareta utuntur.

RVSSIA RVBRA.

NObiliſſima hæc prouincia, lacte & melle abundans, ab Auſtro *Vngariam*, *Moldauiam & Beſſarabiam* habet; ab Euro *Scythiæ* deſerta, & potentiſſimum *Moſcouiæ* Principem, a ſeptentrione *Albam Ruſſiam*, *Stiro & Pripecio* fluminibus diſiunctam, ab occaſu vero *Minorem Poloniam*, *Visloca & Vepro* fluuiis quaſi notioribus terminis diuiſa. Complectiturque in ſe *ſeptem* amplisſimas *Satrapias*, *Ruſſiæ Palatinatum*, inprimis deinde *Podoliæ*, *Volhyniæ*, *Belzæ*, *Braslauiæ*, *Kiouiæ*, & terram *Chelmenſem*, *Halicienſemque*.

RVSSIÆ ſatrapiæ habet *Senatores*, *Archiepiſcopum Leopolienſem*, *Epiſcopum Præmislienſem & Kiouienſem*, *Palatinum Ruſſiæ*, & *Caſtellanos quatuor*, *Leopolienſem*, *Præmislienſem*, *Halicienſem*, & *Sanocenſem*; quia in totidem etiam *diſtrictus* ſeu *territoria* diuiditur.

Et *primi* quidem *diſtrictus* primaria vrbs *Leopolis* eſt, ſita longitudinis gradu 46. lat. 49. Habet propugnacula ſatis firma, & arces duas; habet vti diximus ſedem Archiep. *Catholici*, & *duorum* Epiſcoporum, nempe *Armenici* atque *Ruſſici*. Hæreticos autem nusquam admittit, nec admiſit,, ob quod maxime a *Sixto V.* laudata fuit, & inſignibus illius donata. Viros litteratos permultos habet, libenterque promouet, & amat eo concurrentes, atque ex eo, emporio ciuiumque elegantia & humanitate maxime floret. Ignatiani hic Collegium ſtudioſorum habent; ſed & Dominicani, Franciſcani, Carmelitæ, Bernardini, aliique ſtudia *Theologica* atque *Philoſophica* diligentisſime tractant. *Humaniorum* vero *artium* gymnaſium vrbis, optimos præceptores ex Academia *Crac.* ſumit. Nundinæ hic brumales, pro feſto *S. Agnetis* celebres fiunt: ſolentque eo ex *Vngaria*, *Moldauia*, *Turcia*, atque aliis orbis partibus ditiſſimi mercatores venire. Cum autem præter fluuios infinitos, habeat *Roxolania* piſcinas ingentes, & ſtagna arte manuque facta fere innumerabilia, quæ piſces omnis generis pinguisſimos proferunt; idcirco illi hyberno tempore ſale conditi, (cum omnes recentes comedi, & ſeruari ob multitudinem non posſint) vaſis ingentibus, cum ad alias ciuitates, tum maxime nundinarum tempore *Leopolim* conuehuntur, atque demum inde per totam *Poloniam* diſtrahuntur. Templa in hac vrbe pulchra ſunt, & veſtibus ſacris atque vaſis argenteis aureisque ſatis bene ditata. *Societat. Jeſu* Clerici, inter reliqua clenodia, caſulam gemmis totam atq; lapidibus pretioſis variegatam habent, æſtimatam aliquot myriades florenor. Similiter templa alia, multos calices aureos, multaq; veſtimenta ſacerdotalia, margaritis diſtincta habent: ſed præcipue templum Cathedrale, mitram Epiſcop. ingentis precii, gemmis exornatam. FF. vero Minores de Obſerv. qui extra urbis muros ſunt,

tem-

templumque magnificentiſſimum ſibi non ita pridem exſtruxerunt, inter alias ſanctorum reliquias, habent quoque ſui inſtituti Fratrem vnum ad altare maius ſepultum, Beatum *Ioannem Duclenſem*, miraculis clarum. Qui dum viueret, in diuini verbi prædicatione inexhauſti plane laboris erat; Eaque fuit in homine iam inde à primis annis pietas, & innocentiſſima ſanctitas morum, vt priſcorum *Anachoretarum* eximium in eo ſpecimen eluceret. Oppida præcipua huius *diſtrictus* ſunt, *Gliniani*, *Zloczouia*, *Zborauia*, *Grodecia*, *Komarna*, *Zolkuia*, arcem pulcherrimam, atque hortos amœnos, templumque vario marmore exornatum habens; quamuis & aliæ ciuitates, cum adiunctis ſibi caſtellis, non ſint plane ignobiles, inter quas *Iauorisuia*, celebris tepidarum aquarum ſcaturigine, in pago *Sclouia* dicto, ebullienti, vtili valde ad curandos varios hominum morbos; vt libro ſuo teſtatur, magnæ experientiæ Medicus *Sixtus Leopolienſis*.

Secundus ſatrapiæ huius *diſtrictus* eſt *Præmislienſis*; vrbsque ipſa *Præmislia*, arce in ſcopulo ſita, & *duobus* Epiſcopis, *Latino* ſiue *Catholico*, & *Ruſſico* ritus *Græcanici*, cohoneſtata eſt. Adſunt & Ordines Religioſorum diuerſi, præter Venerabile Canonicorum Capitulum. Eſt & Collegium pro ſtudioſa iuuentute *Societat. IEſu* Clericorum: ſunt & *magiſtratus* diuerſi, tam caſtrenſes quam terreſtres: ſuntque demum ciues mercaturæ dediti plurimi: nundinaſque celebres quolibet anno habent. Caſtella hic paſſim nobilium munitiora videbis, ob frequentes *Tartarorum* incurſiones, muris, & propugnaculis firmata, *Bialoboki*, *Soſnicia*, *Dombroua*, *Vherce*, *Prochnicum*, *Laski*; ſed quæ inter excellit *Craſicinum*, recentioris fabricæ ad *Sanum* fluuium, palatium, vno aut altero milliari à *Præmislia*. Oppida vero celebriora ſunt *Samboria*, pulcherrimum Minoritarum monaſterium habens: *Fulſlinia*, *Dombromilia*, *Visnia*, *Zidaczouia*, *Moſciska*, *Dubiecia*, *Canczuga*, *Præuorſcia*, *Iaroslauia*, nundinas pro feſto aſſumtionis *B. Mariæ Virg.* in toto Regno, *Poloniæ* celebriores habens; vbi præter alias merces, è *Perſide*, *Conſtantinopoli*, *Venetiis*, *Moſcouia*, & *Amſtelrodamo* apportatas, ſolent amplius quadraginta millia boum venalium fieri, & medium tantum equorum. Ignatiani hic Collegium ſtudentium habent, domumque reſidentiæ extra vrbem; & virgines Veſtales monaſterium regia plane munificentia exſtructum: neque arcis fabrica & munitio contemnenda eſt, quam *Sanus* alluit ab ortu: vrbs autem poſita ab occaſu. Sequitur *Lancutum*, templis ab egregio viro *Stanislao Lubomirſcio*, Palatino Cracouienſi magnifice exſtructis, tum Palatio magnifico munitioneque fortiſſima, & hortis amœnis exornatum.

Reſouia arce eleganti & monaſteriis, nundinis itidem vernalibus pro

pro festo *sanct. Alberti* clara; lactitiniorum hic & linteaminum magna fieri solet copia, quod in toto tractu isto *Germanæ* gentis homines pagos inhabitent, capti in bello quodam à *Cazimiro* magno Rege *Poloniæ*, ductique è *Saxonia* cum liberis & vxoribus, vt eam oram incolerent, vt domicilium proprium: Hi itaque pecorum & lini curam magnam habent, & nundinarum tempore, cum ad alia circumuicina oppida venum comportant, tum maxime *Rosouiam & Iaroslauiam.*

Tertius Palatinatus *Russiæ districtus* est *Sanocensis*, montibus *Vngariæ* vicinus, atque ipsi *Transyluaniæ*: ac ob id totus per colles dispositus, excepto qua *Crosnam* protenditur: quæ vrbs in hoc tractu fere principalior, emporium *Vngarorum* habet. Quamuis non illi passim merces suas & vina, in oppidis submontanæ regionis deponant, huc tamen veteri consuetudine vt plurimum aduehunt. Quare & ciues hic paulo ditiores aliis, & nundinæ apud illos reliquis viciniæ populationibus longe celebriores. Habet hic quoque *Sodalitas JEsu*, Collegium artium humaniorum. Sanocum vero ipsum, quamuis territorii caput, multo iam inferius est quoad ciuilitatem, & frequentiam habitatorum; arcem tamen in saxo supra *Sanum* fluuium sitam non contemnendam habet: sicut & aliæ ciuitates ejus tractus, *Brozouia, Rimanouia, Dinouia*, *Lesko*; quæ indies, ob metum *Tartarorum*, munitiones suas firmiores faciunt.

Quartus Russicæ satrapiæ districtus est *Halicienſis*, montibus *Transyluaniæ* ab occasu hyberno, à meridie autem *Moldauiæ* faginis syluis cinctus; *Tyra* fluuio rapidissimo è montibus *Carpathiis* orto, versusque Eurum in mare *Euxinum* decurrenti, quasi per medium sectus, cuius pars Australior, quæ trans *Tyram* est posita, vulgo *Pocucia* appellatur. Oppida præcipua habet *Haliciam*, à qua denominatur, olim regni *Russici* caput, Rexque proprie *Halicienſis*, non *Russiæ* (quia hæc tota in plurimas *tetrarchias* scissa, *proprios duces* habebat, sed quos inter primatum & quasi monarchiam *Duces Riouienses* tenebant,) nuncupabatur; vt latius hac de re Historiæ nostræ: sed nunc ne vestigia quidem priscæ illius magnitudinis apparent. Arx est ad *Tyram* sita alicuius notæ, sed oppidum ciues habet subrusticos, agriculturæ non Mercurio deditos. Similiter *Sniatinum*, ad *Prutum* fluuium situm, quod proprie est *Pocuciæ* caput; soletque nundinas semel in annum non incelebres habere, quod *Valachi* emporium ibi suum, tanquam in vicinia faciant. Vnde boum, ceræ, mellis, & equorum generosissimorum copia ingens eo adduci solet. *Colomia* non infrequens ciuitas ob salis cocti copiam, quod inde per totam *Russiam & Lituaniam* distrahitur, quarum omnes fere satrapiæ sale carent, nisi hic & in *Præmisliensi* districtu conficitur. Sunt itaque pagi nonnulli apud *Halici-*

am, in quibus ex aqua è profundis puteis hausta ſal decoquitur, & partim in modum farinæ, vel niuis, minutum relinquitur, partim in fruſtula conformatur, & ſic diuiditur; conficiturque pluribus in locis *Ruſſicæ* huius ſatrapiæ, nempe apud *Riboticios* in tractu *Præmislienſi*, apud *Dobromiliam*, *Samboriam & Solum*, quod etiam à *ſale* nomen habet. In deſertis quoque campis *Vkrainæ*, ſeu *vlterioris Podoliæ*, prope *Boriſthenem*, eſt lacus quidam, cuius aqua ſereno & ardente ſole, in ſolidum ſalem concreſcit, quo circumiacentes accolæ vtuntur. Sed ad rem noſtram. In *Pocucia* nobiliora loca ſunt *Martinouia*, *Dolina*, *Strium*, arcem in paludibus ſitam habens. Cis *Neſtrum* autem aut *Tyram*, *Podocum* arce munita, & templo ſodalium Dominicanorum à *Stephano Potucio*, Palatino Braslauienſi, qui ibidem fato functus quieſcit, egregie exornatum. Eiusque ſucceſſorum oppidum & arx *Monaſterzisca*, *Vscie*, *Dobrouoda*, aliaque complura caſtella; inter quæ *Buczauia* arce firma conſpicua, itemque *Podhaiecia* muro cincta & propugnaculis, atque in vicinia arx *Zaualouia* non inelegans: tum *Brezanum* ciuitas populoſa, & templum pulchrum, & palatium ſplendidum atque bene firmum habens.

Sequitur deinde *Podolia*, continuis barbarorum incurſionibus & Præliis famoſa: quæ, ſi optata pace poſſet ita frui, vt occidentaliores Europæ populi, certe nec *Italiæ*, aut *Vngariæ*, ſoli vbertatem & diuitias inuideret. Habet & marmora diuerſa, atque alabaſtrum in diuerſis locis. Diuiditurque in *tria* quodammodo *Territoria*, *Camenecenſe*, *Tremboulienſe*, & *Laticzouienſe*. *Camenecia* eſt vrbs cum arce, natura loci manuque permunita, triginta milliaribus bene longis diſtans à *Leopoli*, verſus ortum hybernum, longitudinis gradu 49. lat. 48. Habetque & ipſa *duos* Epiſcopos, *Catholicum* vnum, & *Armenum* alterum; gens enim hæc lucri cauſa libentiſſime in Regno *Poloniæ* immoratur, & merces nobis varias, partim è *Perſide*, partim è Regnis *Turcæ*, præcipue autem equos generoſos adducit. Habentque hic, prout & in aliis vrbibus *Ruſſiæ* maio ibus, ſuum *magiſtratum* ſeu *Seniores* nationis, qui fidem *Regi & Vrbico magiſtratui* pro reliquis ſpondent, & in vitia gentis ſuæ ipſi animaduertunt. *Societas* quoque *IESV* Collegium hic ſuum habet, & inſtruit artibus iuuentutem. Secundo ab vrbe lapide, eſt arx *Potociorum*, *Paniouce* dicta, à *Ioanne Potocio*, inſigni noſtra ætate bellatore, Palatino Braslauienſi, recenti architectura exſtructa, celebris oppugnatione *Turcica*, cum anno 1621. bellum cum illis grauiſſimum, ad *Chotimiam* in *Valachia* haberemus.

Tremboula vero, *Laticzouia*, *Huſiatinum*, *Barum* à Regina *Bona* olim fundatum, vbi etiam *Ieſuitæ* pro iuuentute informanda collegium habent, *Czartcouia*, *Ianouia*, *Zincouia*, *Miſdzibozia*, *Ieſupolis*, *Grodecia*, *Iaelouecia*, *Satanouia*, *Zuanecia*, *Tarnopolia*, *Kitaigrodum*, *Dunaigrodum*, & alia complura,

L

huius Dynaſtiæ oppida, ſingula fere ob *Scythiæ* infeſtationem, & quaſi aſſidua bella, non male permunita ſunt; habentque arces ſibi adiunctas firmiſſimas, & incolas bello natos, Martique deditos. *Senatores* huius ſatrapiæ ſunt *tres*, qui ad Reipub. Conſilium pertinent, *Epiſcopus Camenecenſis*, *Palatinus Podoliæ*, & *Caſtellanus Camenecenſis*.

BRASLAVIENSIS Palatinatus vltra *Podoliam*, in confinio *Tartarorum* poſitus, egregias populationes plurimas, atque arces permunitas habet, quas inter eminent, *Morachua*, *Iaroſouia*, *Zitomiria*, *Sarogrodum*, *Felſlinum*, *Chmielnicum*. *Braslauia* ipſa, ad *Bogum* fluuium ſita, atque *Vinnicza* conuentuum nobilitatis, atque iudiciorum deputatus locus; vbi *Societatis IEſu* quoque Clerici, erudiendæ iuuentutis, collegium egregium habent. *Senatores* hic *duo Palatinus* & *Caſtellanus*; *Diſtrictusque* ſatrapiæ *duo*, *Vinnicenſis* & *Zitomirienſis*.

Similiter *Tartaris* vicinus eſt palatinatus KIOVIENSIS, ſed qui parte ab altera *Moſchum* quoque habet, & quaſi per medium maximo fluuiorum *Boryſthene* ſecatur. Vrbs *Kiouia* ampla & populoſa ſatis, olim ſedes Ducum ſuorum, qui toti *Ruſſiæ* ſeu *Sarmatiæ*, tam in *Aſia*, quam in *Europa* imperabant, *Romaniſque* ipſis, ac poſtea *Græcanicis* Imperatoribus graues; cæterum nunc vix ruinæ veteris illius magnitudinis apparent, eæque paucæ: omnia tempus rerum edax abſumpſit. Eſt hic Archiepiſcopus *Ruſſorum*, omnium quotquot in Regno *Poloniæ Græcanici* ritus Epiſcopi ſunt, primas ſeu Metropolita, qui Romano Pontifici obedientiam nunc præſtat. Eſt & Epiſcopus *Catholici* ritus, qui cum *Palatino* & *Caſtellano* vrbis, ad *Senatum* Regni pertinet. Templa hic tam *Ruſſorum* quam *Latinorum* compluria, ſed quorum vnum Archimandrita, cum monachis ſuis ſchiſmaticis, & rebellibus ſedi Apoſtolicæ, occupat; habetque *centum* pagos maximos adſcriptitios. Sunt hic ſpeluncæ naturaliter factæ, in quibus olim corpora Ducum *Kiouienſium* reponebantur, hodieque viſuntur nonnulla integra, quæ illi pro ſanctis venerantur; Extenduntúrque illæ cryptæ, ſeu ſubterraneæ ſpeluncæ vti ferunt, vsque in *Moſchouiam* per aliquot decumas milliarium. Monachi illorum (*S. Baſilii* inſtituti) qui duriſſimam vitam agunt, intrant eas tempore Quadrageſimali; ibi ſolitarii pœnitentiam peragunt. Alii vadunt in deſerta, cilicio & catenis ferreis induti, interdum vsque in *Scythiam remotiorem*, vbi Euangelium prædicent, & martyrio coronentur: Ignatianorum opera, qui *Kiouiæ* ſuum collegium habent, ad Eccleſiæ Vnitatem reducti. Habentque plurima monaſteria in *Ruſſia*, ſed quorum alia iam ſunt in unione cum Eccleſia *Romana*.

Satrapia hæc late extenditur, tam verſus *Euxinum* mare in meridiem, quam verſus occidentem & ſeptentrionem, ad *Lituaniæ* & *Albæ Ruſſiæ* confi-

nia: habetque & populata, & arcibus adiunctis permunita oppida plurima, præcipua vero *Caniouiam*, *Circassiam*, *Bohuslauiam*, *Pereslaviam*, *Bialocerquam*, *Stepanouiam*, ex arte vallo & fossis munitam, *Fastouiamque* Episcopi Kiouiensis residentiam, vnde *Jesuitæ* suum Collegium *Kiouiam* transtulerunt. In hac satrapia, & in supradicta *Braslauiensi*, plebs assiduis bellis exercitata, militares animos gerit, & tam ex oppidis quam ex pagis, in insulas *Borysthenis* congregatur, dantque nomina militiæ gratis, & se *Cosachos* vocant, seruataque disciplina veteri, partim in *Scythiam* pedes excurrunt, & prædas inde abigunt, partim in *Turciam* per mare, aut si quo iussi a Rege fuerint. Fit autem eorum numerus ad quadraginta millia, qui omnes fere in hyberna domo sua abeunt, paucis relictis in custodiam insularum, ne a barbaris occupentur: militantque *Reipubl.* absque vllis stipendiis, sola præda contenti. Quo tamen alacriores ad seruitia fierent, solet illis Rex semper bello peracto, certam aliquam pecuniæ summam, ad reficienda arma donare, quo maiorem numerum exercitus scribant.

Sed reuertendo quasi domum, occidua *Kiouiæ* est VOLINIÆ satrapia, quæ in *duos* maximos *districtus* diuiditur, *Cremenecensem & Luceoriensem*. Habetque *Senatores tres*, *Palatinum & Castellanum Volhyniæ*, & Episcopum Luceoriensem, qui Cathedram suam cum Capitulo in arce vrbis habet; ibidemque *Societatis Jesu* Clericorum Collegium pro studiosis. In vrbe autem ipsa Episcopus *Russorum*. Nec multum inde procul est ciuitas *Volodimiria*, in qua itidem *Russorum* Episcopus sedem suam habet, & iurisdictionem late exercet. Reliquæ ciuitates sunt *Rubesouia*, *Socalia* veneratione miraculosæ imaginis *B. V. M.* nobilis; Solet enim eo magnus hominum concursus semper fieri, votorum exsoluendorum causa, procurantibus sacra religiosis Viris *S. Francisci* de obseruantia, quos vulgo Bernardinos dicimus. Hi igitur in insula fluvii *Bug*, magnificentissimum templum piorum eleemosynis, & monasterium propugnaculis firmum, ob metum hostium, paucis abhinc annis erexerunt, templumque illud totum pulcherrimis picturis, vasis argengenteis atque aureis, vestibusque sacris gemmatis, ad stuporem breui tempore exornarunt. Sequitur *Czartoriscum*, *Olescum*, *Crilouia*, ciuitates egregiæ & arcibus munitissimis conspicuæ. *Brodi* oppidum a *Stanislao Koniecpolscio*, Castellano Cracouiensi & Exercituum Duce supremo, insigni fortalitio, Ecclesia Collegiata, & Gymnasio publico condecoratum. Vnde non procul *Podhorcense*, palatium, cum hortis & aquæductibus egregiis, conspicitur. Dux quoque *Stanislaus Radiuillus*, Cancellarius *Lituaniæ* supremus, in eadem satrapia ciuitatem suam *Olikam*, arce munitissima, atque elegantissima Ecclesia Collegiata, suppellectili aurea celeberrima, & Academia bonarum Artium illustrem, nostra ætate admodum reddidit, erecto ibidem Præposito Infulato & Monte pietatis. Sequi-

Sequitur *Cremenencia*, territorii ſui caput, arcem in ſaxo eminentiſſimo oſtentans; deinde *Visniouecia*, *Zaslauia*, *Conſtantinouia*, *Baſilea*, *Dubna*, *Oſtrogium*, *Zbarauia*, quælibet arcem munitiſſimam & ornatiſſimam habens, vtpote ſingulæ vetuſtiſſimorum Ducum *Ruſſorum* ſedes primariæ & lares. Et *Oſtrogium* ſane parte ab vna (quamuis remotius paulo) *Dormanum*, monaſterium *Rusſicum* pulcherrimum habet, in quo inſtituti *S. Baſilii* monachi, ſub proprio *Hegumeno*, in ſchismate ab eccleſia *Romana* viuunt, habentque poſſeſſiones amplas: parte ab alia *Miedireczum* oppidum munitiſſimum, in quo Franciſcanis Conuentualibus, vltimus de familia *Ioannes* Dux *Oſtrogius*, Caſtellanus Cracouienſis, ſumptu (vt ita dicam) regio, templum & monaſterium exſtruxit. In vrbe autem ipſa, neptis illius nuper Ignatianæ Societatis Clericis, Collegium pro erudienda iuuentute, & templum magnificentiſſimum erexit, in quo mariti ſui oſſa *Caroli Chodkieuicii*, viri bellica virtute incomparabilis, cum lachrymis repoſuit.

Iam vero BELZENSIS ſatrapia, *Leopolienſi* diſtrictui, & *terræ Chelmenſi* vicina, in meditullio quaſi *Rubræ Ruſſiæ* poſita, vrbem ipſam inter paludes ſitam (vbi ſodales Dominicani templum antiquiſſimum poſſident) & ab ea cognominatos *duos Senatores* habet, *Palatinum & Caſtellanem Bulzenſem*; diuiditurque facile in *quatuor territoria*, *Belzenſe*, *Buſcenſe*, *Grodlenſe*, & *Grabouecenſe*, in quibus tot oppida & pagi, ſed hæc prædicta *quatuor*, vt ſuorum territoriorum capita ſunt, ita & præcipua aliis cenſentur eſſe, arceſque ſibi munitas adiunctas habent.

Vltimum locum *Terra Chelmenſis* tenet, inter *Lublinenſem ſatrapiam* & *Lituaniæ* confinia poſita, *Volhyniam* verſus ortum reſpicit; Urbsque ipſa *Chelma duos* Epiſcopos habet, vnum *Catholicum*, cuius Cathedra non ita pridem *Crasnoſtauiam* translata eſt: & alterum *Ruſſum*, qui ibidem manet, & templum ſuum Cathedrale tenet. Igitur in *duo territoria* diuiſa, *Chelmenſe* videlicet, & *Crasnoſtauenſe*; *duos* quoque *Senatores* habet, *Epiſcopum, & Caſtellanum Chelmenſem*. Oppida præcipua *Chelma* ipſa, *Rozana*, *Vlodauia*, *Crasnoſtauia*, ad *Veprum* fluuium ſita, vbi & Cathedra Epiſcopi, & arx palatiumue recentioris architecturæ ſunt. Hic Diuæ memoriæ Archidux *Maximilianus*, cum ad Regnum *Poloniæ* paucorum temeritate vocatus, cum exercitu hoſtiliter veniret, a *Ioanne Zamoſcio* profligatus, captusque aſſeruabatur ſub cuſtodia.

Qui quidem prædictus *Zamoſcius* in vicinia pene ſtatim, vrbem *Zamoſcium* in rure ſuo hæreditario, munitiſſimam fundauit, & mœnibus, foſſis, vallo atque propugnaculis ex arte præſentis Geometriæ communiuit; inque ea templum Canonicorum (quorum Decanus infulatus eſt) pro ſumma in DEum

um pietate, magnificentiſſime erectum, omnibus requiſitis ſufficientisſime locupletauit. Et vt erat maximus ingeniorum liberalium educator, artiumque omnium & elegantiarum pater, euocatis *Cracouia* viris doctiſſimis Academiam inſtituit; & non *Zamoſcium* modo ſuum, ſed totam etiam *Ruſſiam* Muſarum ſplendore illuſtrauit. Addidit Collegium ſacerdotum & Seminarium Clericorum *Catharina Oſcrogia*, *Thomæ Zamoſcii* Regni Cancellarii Vxor, auctusque numerus Profeſſorum & Canonicorum egregie.

Circumcirca ſunt non contemnenda quoque oppida, vt, *Scebreſinum*, *Turobinum*, *Tamogrodia*, *Tomaſouia*, *Cteſouia*, aliaque complura; ſed omnia fere additionem, *Zamoſcii* ſpectantia, vbi & hortos cultiſſimos, & piſcinas reſtagnantes, & diuerſorum animalium viuaria, & ferrarias officinas paſſim videre licet.

Similiter quoque & in *Vchanie*, vbi illuſtris olim vir *Nicolaus Danielovicz* Regni Theſaurarius, templum magnificentiſſimum exſtruxit, & cum precioſisſimis aliis donariis, tum argentea ſuppellectili inſigniter ditauit. Palatium etiam hic viſitur ſuperbum, & horti amœniſſimi; quod commune eſt omnibus magnatibus *Sarmatiæ*.

Hic addendam duximus *ſatrapiam Czerniechouienſem*, vltra *Boryſthenem* poſitam, quam *Vladislaus IV. Moſchis* ademtam, Regno *Poloniæ* adiunxerat, atque præter ciuitatum *Præfectos*, *duos* in ea *Senatores*, *Palatinum* videlicet, & *Caſtellanum* conſtituerat, eisque loca in *Senatu* Regni aſſignauerat; *Catholici* ritus compluribus in locis templis excitatis, fundatoque pro erudienda iuuentute, Collegio Clericorum *Societ. JEſu Nouogrodiæ*. Sed iam ad *Albam Ruſſiam* procedamus, quia *Czerniechouienſis* prouincia, proprie in *Ruſſia Nigra* poſita cenſenda eſt.

RVSSIA ALBA.

QVæ Magno Ducatui *Lituaniæ* adiacet ſubiacetque, *Ruſſia* vulgo dicitur *Alba*; partim quod incolæ eum colorem præferant; partim quod niuibus campi cooperti diutius quam alibi durent, & inſpectantibus omnia alba repræſentent, vt etiam in naturam animalium color iſte tranſeat; Siquidem ibi & lupos & vrſos, lepores, vulpes aliaque tam domeſtica, quam ſylueſtria animalia paſſim alba videre eſt, quæ nihilominus in aliis locis nata alium colorem habere ſolent. Regio eſt omnium rerum quæ ad victum ſpectant feraciſſima, ſiliginis, hordei, auenæ, tritici, ciceris, canabis, lini, mellis, lupuli, ceræ, pecoris, piſcium, auium, & ferarum: hæque ſunt diuitiæ ipſorum, quas partim *Duna* fluuio, in *Liuoniam* ad emporium *Rigenſe* transmittunt, partim *Nemeno*, per *Lituaniam Regiomon-*

giomontem in *Prussiam.* Diuiditur autem hæc nobilissima prouincia, in *sex* maximos *Palatinatus*, seu *satrapias*, quarum prima populosior cæteris est NOVOGRODENSIS; quæ in *duos districtus* diuiditur, in *Nouogrodensem & Slonimensem*: vterque plurima oppida continet & bene populata, sed præcipua hæc sunt: *Nouogrodkum*, vbi alternatis vicibus cum oppido *Minsco*, *Parlamentum* totius Magni Ducatus *Lituaniæ* celebratur, & Ignatianorum residentia habetur, præter alia monasteria *Græci & Catholici* ritus. *Slonimum*, *Rozana*, *Sclecia*, *Mysza*, *Lachouicia*, a felicis olim memoriæ viro *Carolo Chodkieuicio*, Generali exercituum *Lituaniæ*, palatio pulcherrimo, & propugnaculis, ex recenti dimensione factis, firmissime communita. Similiter *Nesuizia*, Ducum *Radiuillorum* nidus, vbi excellentissimus ille, & cum omni antiquitate comparandus vir, *Nicolaus Christophorus Radiuillus peregrinus* cognominatus, (quod habitu peregrini *terram sanctam* adierit) complura monasteria sumptuosissima, Xenodochia, Seminaria, Collegiumque *Societatis Jesu* Clericorum, & Bursas studentium, plane regali animo & sumptu erexit, inque cæteris possessionibus suis, templis passim refectis, aut a fundamentis excitatis, palatium Ducale loco munitissimo moderna architectura exstruxit: Similiter prætorium vrbis, & arcem *Myrh* dictam, quarto ab vrbe lapide, cum prædiis, villis, hortis, pomariis, piscinis, & viis quaqua versum per aliquot milliaria, ad regulam rectissime dispositis, fossas a parte vtraque & arbores fructiferas apposuit, inque media *Sarmatia Italiam* nobis exhibuit. Nouem inde milliaribus distat *Sluckum*, vrbs omnium quæcunque in *Polonia* sunt maxima, sed tota fere lignea, templo Catholicorum excepto, & palatio Ducis. Hæc olim, & iam Patrum nostrum memoria, Principem absolutum, sed Regi *Poloniæ* feudatarium, cum amplissimis possessionibus habebat, sed stirpe non ita pridem deficiente, cessit cum omnibus adiacentiis suis, in familiam Ducum *Radiuillorum*.

In *Slonimensi* vero districtu *Rozana*, *Sapieharum* nidus, cum ædificiis magnificentissimis, tum viarum rectissima dispositione percelebris est, monasteriumque Basilianorum Catholicæ Ecclesiæ vnitorum, *Diuæ Virginis Mariæ* imagine miraculosa, per totum Regnum *Zirouiciis* claret.

Secunda satrapia est MSCISLAVIENSIS, *Pripetio* fluuio a meridie, & *Borysthenі* ab ortu quasi triangulari forma adiacens, syluis tota inumbrata & aquis immersa; diuiditurque in *duos* districtus amplissimos, *Mscislauiensem & Modzirensem*: & more cæterarum satrapiarum *Lituaniæ* atque *Russiæ*, *duos Senatores* habet, *Palatinum & Castellanum Mscislauiensem*. Oppida autem præcipua, *Cleckum*, *Ouruckum*, *Homliam*, *Criczouiam*, arcibus pulcherrimis & bene munitis exornata, tum *Ostrskum*, *Mscislauiam* ipsam & *Modziriam* in mediis paludibus sitam. Ager tamen vbique vel innata fœcunditate,

ditate, vel accuratiore hominum cultu benigne ſementem reddit; pecorumque omnis generis & armentorum abunde habet; ſed maxime volucrum & ferarum ſylueſtrium.

Tertius Palatinatus eſt VITEBSCENSIS, ſicut & ille ſuperior, ad *Boryſthenem* verſus Eurum poſitus, qui itidem in *duos* diſtrictus bonos diuiditur, *Vitebcenſem & Braslauienſem*: præterque has duas ciuitates, aut verius vnam *Braslauienſem* (nam *Vitebſcum* ipſum, ob occiſum Beatum virum *Joſaphat*, Archiepiſcopum *Ruthenici* ritus Polocenſem, quod eos ad vnitatem Eccleſiæ Romanæ induceret, amiſit iura ciuitatis, & eſt redactum in pagum, ſole arce regia cum iuriſdictione relicta) & oppida ignobiliora, habet *Mobilauiam* vrbem ampliſſimam, mercatoribusque plenam emporio *Moſcouitarum* claram; præcipuæ ſiquidem precioſioresque pelles, quæ ex *Moſcouia* veniunt, per eorum manus tam in *Polonia* quam in *Germania* diſtrahuntur. *Vitebſcum* ipſum Collegium *Societatis JEſu* habet, ex fundatione *Alexandri Goſievvski* Palatini Smolescenſis, reliquaque huius prouinciæ oppida & ciuitates, diuerſorum religioſorum domicilia, conuentus, & monaſteria. Tum palatia nobilium, & arces bene munitas, ipſasque populationes foſſis & propugnaculis cinctas.

MINSCENSIS ſatrapia quartum locum obtinet, præterque ſuum diſtrictum, habet etiam *Boriſouienſe* territorium, omnium frugum copia diues. *Minſcum* arcem bene munitam inter aquas habet; aliudque propugnaculum inferius non contemnendum. Eſt hoc enim *Ruſſis* in more, vt quasuis principaliores ciuitates ſuas duplici munitione firment, communiſſime inferiori & ſuperiori arce. Vnde & *Bariſouia* quoque ad fluuium *Berezinam* ſita, duplex propugnaculum habet, ſicut & *Minſcum*; quod tamen ciues politiores continet, ob concurſum nobilitatis, *Tribunali* ſeu *Parlamento* totius *Lituaniæ* ibi durante. Sic enim conſuetudine obtentum eſt, vt vno anno *Parlamentum Vilnæ* reſideat, altero *Mincii* aut *Nouogrocii*, vicibus alternatis celebretur. *Toloczinum* quoque hic, *Smolniany*, *Coidanouia & Turkum*, haud in celebris oppida habentur. Reliqua fere omnia ignobiliora, Monaſteriis tamen & palatiis Magnatum referta.

Quintum locum occupat POLOCENSIS ſatrapia, *Polotzumque* ipſum, ad *Dunam* fluuium poſitum, vrbem mercatoribus plenam habet, & duplici propugnaculo ſeu arcibus firma, Archiepiſcopi *Ruſſici* ſedem in ſe continet: in qua noſtris temporibus *Beatus Joſaphat* collocatus, ab impiis Schiſmaticis *Vitebſcii* interfectus, ad meliorem vitam tranſiit. Corpus ejus huc translatum, maximis miraculis claret. Habent etiam in hac vrbe *Societatis JEſu* Clerici, vtiles in vinea Domini operarii, Collegium ſtudioſorum, à *Stephano* Rege erectum. Nec longe admodum *Vſuiatum*; ciuitas

ciuitas egregia cum arce *Starzicia Velisia*, caput *vnius* districtus ad eandem satrapiam spectantis, & *duæ* incomparabilis olim *Herois Caroli Chodkieuicii* munitissimæ ciuitates, *Scloúia* atque *Bychouia*, in quibus non modo propugnacula ex arte recentiori, sed & templa, monasteriaque ab illo, noua architectura sunt erecta. Tum monasterium Carmelitarum Discalceatorum *Glebocii*, & Franciscanorum Conuent. Ozguæ; præter Abbatias Ord. *S. Basilii*.

Vltima eaque maxima satrapia est SMOLENSCENSIS, Ducatum *Seueriensem*, Terram *Czerniehouiensem* (vtraque autem hæc *septuaginta* arces continent) & Districtum *Orsanensem* in se complectens. *Smolenscum*, ad *Borysthenis* ripam in loco editiore positum, muro *sex* cubitos lato *quinquagintaque* duabus turribus firmum, speculam & propugnaculum in medio vrbis, in monte excelsiore habet: Continetque circiter *quatuor millia* domuum, præter aulas nobilium & templa Religiosorum, tam *Russorum* quam *Catholicorum*: Inter quæ vnum est Ignatianorum, cum Collegio pro studiosa iuuentute, & sedes Episcopi *Russici*, qui in spiritualibus subiacet Archiepiscopo Polocensi, tanquam suffraganeus, & vterque agnoscit pro capite Romanum Pontificem. *Catholicum* vero Episcopum nuper fundauit *Vladislaus* IV. vna cum Collegio Canonicorum, profligatis inde numerosissimis exercitibus *Moscouitarum*; Idque ex destinatione patris sui *Sigismundi* III. qui Conuentum Ord. Præd. fundauerat. Sunt & *Græci* ritus Monasteria sexus vtriusque, & FF. Min. de Obseruant: prout & *Dorohobusi* atque *Starobubi*, aliisque in locis. *Dombrouna* quoque oppidum non contemnendum: Sicut & *Orsza* ad *Borysthenem* sita (in qua itidem *Societatis JESV* Clerici Gymnasium publicum habent) quæ semper fuit in ditione Regis *Poloniæ*; *Smolenscum* autem cum toto Ducatu *Seueriensi*, ante annos circiter centum, interceperat *Moschus*, sed *Sigism. III.* Rex noster modernus, Anno 1611. bello recuperauit, & insuper Terram *Czernichouiensem*, *Rumnensem*, & *Sterpieiouiensem* ab hoste extorsit, & *Smolenscensi* satrapiæ adiunxit.

PRUSSIA.

PRussia quamuis eodem cum *Polonis* regno contineatur, peculiare tamen consilium publicum, peculiares leges, peculiaria iudicia, comitia, ærarium, ac belli gerendi rationem diuersam antiquitus habet. Estque amplissima regio, plerisque sinuosis flexibus vbique amœna, & opportunis portibus maris *Balthici* maxime commoda. In latitudinem 50. in longitudinem vero circiter sexaginta milliaribus extenditur.

Et ab occasu *Pomeraniam*, ab Austro *Masouiam*, *Lituaniam* cum *Samogitiæ* ab ortu, à septentrione demum mare *Balthicum* seu *Sarmaticum* habet; atque vrbium illustrium, oppidorum, artiumque frequentia, opimis incolarum diuitiis, opibusque ac terræ ipsius vbertate, supra modum claret. Metallorum quidem ferax non est, sed pecoris omnigeni inæstimabili copia, piscationibus, venationibusque & syluis fructuosissimis, atque aëris demum temperie, cum amœnitate coniuncta, prædita est. Merces quas è *Polonia*, *Russia*, & *Lituania* accipit, maximo suo commodo trans mare mittit; & vicissim in *Poloniam* impotat, quicquid *Europa* vniuersa, & *India* diues gignit, omnia fere per commutationem à transmarinis mercatoribus accipiens. Hinc vulgo simul & nobilitati res ibi lautior, quam in reliquis partibus Regni, vestitusque & habitatio cultior; quod totum prisca frugalitas, non modo conseruat, sed etiam indies auget.

Habet autem *Prussia* præcipua flumina *duodecim*, *Vistulam*, quæ *Silesiam*, *Poloniam*, *Masouiam* & *Prussiam* præterlabitur, *Nemenum*, ex *Alba Russia*, per *Lituaniam* & partem *Samogitiæ* decurrentem, *Dereuantiam*, *Elbingam*, *Veseram*, *Passariam*, *Allam*, *Prægelum*, *Ossam*, *Drebnicam*, *Licam* & *Lauiam*. Præterea lacus plurimos, piscibus omnis generis exundantes; in his nominatissimus est *Habus*, ad quindecim milliaria in longitudinem, in latitudinem vero duo milliaria plus minus habens: augusta valde insula *Neringa* à mari disiungitur; vbi succinum siue electrum (*ambram* etiam externi vocant, quam fluctibus appulsam, ad littora homines nudi obuiam euntes, paruis retibus excipiunt & extrahunt; mollem primum, sed mox in aere durescentem, quæ torno deinde ac scalpro varie conformatur) sicut & in omnibus *Prussiæ* littoribus colligitur. Est & alius lacus aliquanto amplior isto, cognomento *Curoniensis*, sed in *Prussia Ducali*: reliqui omnes fere minores.

Duplex autem est *Prussia*, *Regia* & *Ducalis*: sic dictæ, quod hæc *Ducem Marchionem Brandeburgensem*, Regi *Poloniæ* vectigalem, pro Domino agnoscat; illa, directe Regno *Poloniæ* incorporata, neminem pro principe superiore, nisi Regem ipsum veneretur. Et *Ducalis* sane minoribus oppidis frequens est admodum, & quidem nec incultis, nec immunitis, quæ vltra *sexaginta* numerantur: habetque metropolim *Regium montem*, vrbem emporio claram, tribusque oppidis & arce magnifica insignem; longitudinis gradu 43. lat. 54. In qua, Academiam quoque *Albertus*, ex *Magistro Ordinis Teutonici* primus *Dux* factus, Anno 1544. erexit: sed quia Hæreticis professoribus regendam commisit, ideo hucusque incognita habetur, nec efflorescit ingeniis. Ciues ibi etiam variis Sectis infecti, templa *Lutheri* ad huc temporibus Catholicis erepta, suis prædicatoribus gubernanda dede-

dederunt. Quare ſereniſſimus Rex *Sigiſm. III.* cum à *Duce* illo Anno 1621. Homagium *Varſouiæ* reciperet, legem impoſuit, vt Catholicis liberum religionis exercitium maneret, *Duxque* ipſe templum illis à fundamentis erigeret, & omnibus requiſitis ornaret, Clerumque inſuper ſufficientiſſime ditaret. Quod primo ſtatim anno factum eſt, vt in poſſeſſionem venit; alias enim Ducatu ipſo priuari debebat, ſicut etiam, ſi ſubditis ſuis prouocationes ad Regem, in cauſis maioribus prohibuiſſet.

Regia autem *Pruſſia, tribus* ſatrapiis diſtincta eſt, *Culmenſi, Marieburgenſi & Varmienſi. Michalouienſe* autem territorium eſt in ſatrapia *Culmenſi*, quæ ad meridiem ſpectat. *Varmienſis* ad Aquilonem, ſubiecta Epiſcopo ſuo, & ſacro Eccleſiæ eius collegio, Regis *Poloni* maieſtatem agnoſcentibus. Media eſt *Marieburgenſis*, quæ ſola fere plana & decliuis eſt. Reliqua *Pruſſia* pleraque omnis collibus molliter, & ad fertilitatem amœnitatemque, commode diſtincta eſt.

CULMA igitur primæ ſatrapiæ caput, ad *Viſtulæ* ripam ſita, pro ſua amplitudine infrequens ciuitas eſt, & Epiſcopo paret, qui inde nomen habet: quamuis Cathedra eius ſit in oppido *Culmenſi*, vno milliari inde diſtante. Templa tamen pulcherrima, precioſisque veſtibus ſacris ornata habet, inter quæ minimum eſt illud Monialium, ſed omnium tam quoad poſſeſſiones, quam ad vaſa ſacra ditiſſimum. Vbi inter veſtimenta alia vſui ſacrorum dicata, habent quoque caſulam, totam diamantibus maximis precioſiſſimisque exornatam, circumductam autem circumcirca catena aurea, pulcherrimis gemmis diſtincta. Huius ſatrapiæ oppida præcipua ſunt: *Brodnicia, Grudentum, Radinum, Golubia, Rogozna, Brathianum, Coualia, Copriunicza, Lubauia* Epiſcopi Culmenſis, quæ omnia fere mœnibus cincta ſunt, & arces validas, beneque exædificatas habent. Sed primarium locum obtinet *Torunia* vrbs in ripa *Viſtulæ* ſita, longitudinis gradu 41. latitud. 32. nulli ex vrbibus *Germaniæ* pulchritudine, munitione & diuitiis cedens. Plurima hic templa *Catholica, & Societatis JESV* Clericorum gymnaſium non infrequens; ſed mercatores communiſſime & magiſtratus hæretici ſunt, habentque Gymnaſium ſuum, in quo humaniora diligentisſime tractant; in ſacris autem ordinarie Controuerſias Cardinalis *Bellarmini* prælegunt. Habent & Bibliothecam inſtructisſimam, in qua duæ *Ciceronis* Epiſtolæ in tabulis cereis ſcriptæ aſſeruantur. Prætorium quoque in hac vrbe eſt elegantisſimum, in medio foro ſitum, quale nullibi videbis; ingresſis enim ſtuporem iniiciunt pauimenta, parietes, laquearia, trabes, vt nihil ad perfectionem architecturæ requiratur.

Secundæ ſatrapiæ caput eſt MARIEBVRGVM cum ipſum per ſe mœnibus turribusque permunitum, tum arce amplisſima (in qua

præcipui ex hoſtibus captiui communiſsime aſſeruantur) & munitisſima nobile, ſitum ad *Nogatum* brachium *Viſtulæ*, ſexto ab vrbe *Gedano* milliari: propterque adiacentis *Zulauæ* vbertatem, pagorumque in ea frequentiam & cultum, copioſum ſatis & frequens. Eſt autem *Zulaua* inſula in paluſtri olim reſtagnantis *Viſtulæ* ſolo, operibus & præalti ac firmi aggeris obiectu effecta, quæ magno hominum labore, & non ſine periculo, ab inundatione fluminis defenſatur. Eſt duplex, maior & minor. Maior vocatur hæc, quæ *Marieburgo* adiacet. Minor autem ea, quæ ad *Gedanum* eſt, inter alterum eiusdem *Viſtulæ* brachium, & eſt quidem tota in poſſesſione & libero vſu ciuium *Gedanenſium*, ſed antiquitus maior eius pars Eccleſiæ Parochiali debebatur. Oppida huius ſatrapiæ ſunt primaria, *Stuma*, *Gnieuum*, *Nouum*, *Stargardia*, *Orneta*, ſed præcipue *Elbinga*, bene permunita & copioſa, ſplendidisque ciuium opibus, & mercatorum diuitum frequentia clara, in qua præter vrbis *Conſulem*, *Angli* quoque ſuum *magiſtratum* habebant. Fundauerat hic *Albertus* primus *Dux Pruſſiæ* Academiam An. M. D.XLII. ſed quia *Lutheri* diſcipulis gubernandam commiſerat, ideo ignobilis hactenus fuit.

Tertia ſatrapia eſt VARMIENSIS Epiſcopatus, ſeu principatus ſingularis, habens nobilitatem ab omni regiorum magiſtratuum iurisdictione exemptam, qui iure municipali eodem, quo & cæteri *Pruſſi* vtuntur. Primaria vrbs eſt *Heilsberga* domicilium Epiſcopi, (Cathedra enim ſupra *Fraumbergam* eſt) munitionibus & propugnaculis bene firma. Deinde *Brunsberga* ad *Paſſariam* ſita, adeo frequens copioſa & permunita, vt inter primarias vrbes *Pruſſiæ* numerari queat. Collegium *Jeſuitarum* habet a *Hoſio* Cardinali fundatum. His vrbibus non multum cedunt, *Cuteſtadia*, *Adeſteinum*, *Resla*, *Vormita*, *Melſacum*, *Vatemberga*, *Sebergum* & aliæ ciuitates, Capitulo directe ſubiacentes. *Senatus* itaque *Pruſſiæ*, quos *Conſiliarios* terrarum *Pruſſiæ* vocant, conſtat *duobus* Epiſcopis, *Varmienſi* (qui princeps & moderator reliquorum eſt) & *Culmenſi*; Palatinis *tribus*, *Culmenſi*, *Marieburgenſi & Pomeranico* (*Pomerania* ſiquidem iisdem quibus & *Pruſſia* legibus vtitur, & quaſi pro vna prouincia cum *Pruſſis* computatur, ſolo titulo *Pomeraniæ* excepto) *Caſtellanis tribus*, *Culmenſi*, *Elbingenſi*, *& Gedanenſi* (& hi ſupra nominati *octo Senatores*, ad ſenatum quoque Reipubl. pertinent) & totidem *Subcamerariis*, *Culmenſi*, *Marieburgenſi & Pomeranico*; *tribusque* demum primariis ciuitatibus, quarum non mediocris eſt potentia, *Torunenſi*, *Elbingenſi & Gedanenſi*. Præter hos autem magiſtratus, habent *Pruſſi Theſaurarium*, *Præfectos* arcium, *Gladiferos*, *Iudices & Scabinos*; verum ii non pertinent ad conſilium. *Palatini* autem, qui iurisdictionem exercent, maiorem hic in *Pruſſia* auctoritatem habent, quam in cætera *Polonia*.

POME-

POMERANIA.

POmeraniæ nomine generaliter id totum vocatur, quicquid a *Vistula* incipiens, vsque in *Cimbricam,* littori maris *Balthici* adiacet, quod postquam in *Germanicæ* gentis ditionem cessit, cuilibet parti, inter fluuios maiores in mare decurrentes sitæ, peculiare nomen, vel ab euentu, vel a loci natura, pro libitu imposuerunt. Proprie autem nunc *Pomerania* dicitur ille tractus, qui inter *Oderam & Vistulam* fluuios extenditur ad littus *Balthicum:* cuius partem citeriorem Rex *Poloniæ* possidet; vlterior proprium principem habet, ad *Imperium Germanicum* spectantem. Qui tamen nomine olim *Leǹburgi & Bithouiæ*, Regis *Poloni* beneficiarius fuerat, iuraueratque ritu solenni in verba eius, quemadmodum & *Dux Prussiæ* (sed nunc iam ad coronam *Poloniæ* rediit, & prouinciæ *Prussiæ* adscripta est, sub iurisdictione Palatini *Pomeraniæ.)* *Regiæ Pomeraniæ*, quæ iisdem moribus & legibus cum *Prussia* est, nec nisi titulo solo ab illa differt, & fluuio *Vistula* disiungitur, *Gedanum* vrbs metropolis est, longitudinis gradu 41. lat. 54. maris *Balthici* emporium celeberrimum, copia & varietate mercimoniorum, partim maritimorum, ex toto occidente & septentrione, partim terrestrium, ex diuersis mundi partibus, & fluuiatilium, maxime *Vistulæ* præterlabentis opportunitate abundans; adeo vt ædificiorum tam priuatorum, quam publicorum pulchritudine, incolarum & externorum multitudine, ciuium diuitiis, propugnaculorum firmitate, machinarumque & instrumentorum bellicorum numero, cum præcipuis *Europæ* vrbibus certare possit. Quæ cum hæretica tota sit, *Officialem* tamen seu *Vicarium* Episcopi patitur, & coram illo omnes hæretici variarum sectarum causas disceptant, præsertim in materia matrimonii. Quamuis enim hæc satrapia proprium Episcopum non habeat; in spiritualibus tamen tota subest Episcopo Vladislauiensi seu *Cuiauiæ*, qui se etiam Episcopum *Pomeraniæ* scribit, & in ea non contemnendas possessiones habet; etiam in suburbanis *Gedanensibus*, vbi templum & collegium pro erudienda iuuentute Ignatiani habent; Dominicani autem, Carmelitæ & Moniales in vrbe ipsa, sicut & Vicarius Episcopi. Gymnasium hic *Lutheranorum* celebre est, itemque horologium vrbis affabre elaboratum, & palatium publicum vulgo *Gelda* dictum.

In ipso quoque maris portu, propugnaculum munitissimum exstructum, *Pharum* vocant, & firmo præsidio custoditum, vbi interdum *quingentas* vna die cum mercibus naues appulsas videbis, quæ a præsidiariis excutiuntur, & portorium persoluunt. Conabatur huc *Suecus* bello durante irrumpere, sed a regis fortiter exceptus, naues aliquot & Admiralem amisit,

ſit, qui cum ſua prætoria igni exuſtus fuit; reliquæ fugatæ & ſubmerſæ, captæ vero *ſeptem*. Abundat autem magnopere hæc prouincia, piſcibus, frugibus, fructibus & ſyluis; diuiditurque in *ſeptem* territoria, & totidem iudices habet, in *Sluchouienſe*, *Tucholienſe*, *Suecenſe*, *Derſauienſe*, *Zucouienſe*, *Pudenſe*, & *Mirachouienſe*; Quibus etiam *Craina* & *Caſſubia*, tractus terræ non contemnendi, adiunguntur: in quorum illo priore, Abbatia Coronouienſis præpinguis eſt; in iſto præfecturæ aliquot regiæ.

Puckum præcipuum oppidum ſatrapiæ, cum arce munitiſſima ad mare ſita, quam interceperat *Suecus*, vti locum ſibi ad inuadendam totam prouinciam valde opportunum, ſed virtute noſtrorum expulſus, multis militibus ſuis amiſſis. Nec multum illi cedit *Scluchouia*, *Stargardia*, *Neimburgum*, *Meua*, *Schoinicia*, *Derſauia*, quæ arces ſibi adiunctas habent; reliqua non item: niſi quod *Amſterinum*, bello hoc famam aliquam inter cætera ſibi paria videtur acquiſiuiſſe, quod in eo duas *Sueci* legiones, *Koniecpolſcius* Polonici exercitus Generalis, integras ceperit, armiſque & ſignis ſpoliatos dimiſerit omnes, præter ductores ipſos.

Habet Abbatias quoque hæc prouincia prædiuites, affabreque facta monaſteria, *Oliuæ*, *Peplinia*, Ciſtercienſium: *Zarnoueciæ* ad littus maris, & *Zukouiæ*, monialium, & quod vnicum tantum huius Ordinis in tota *Pruſſia* eſt, prope *Dantiſcum*, Carthuſianorum.

MASOVIA.

IN Meditullio quaſi regni *Poloniæ* ſita eſt *Maſouia*, *quatuor* ſatrapiis diſtincta, *Plocenſi* nimirum Palatinatu, *Podlachico*, & eo, qui peculiariter *Maſouiæ* nomen retinet, atque Terra *Dobrinenſi*.

DOBRINENSIS occidentalis eſt, inter *Cuiauiam* & *Pruſſiam* poſita; inque tria *territoria* diuiditur, nempe in *Dobrinenſe*, *Ripinenſe*, & *Libnenſe*, ſyluas fructuoſas complures habet, & lacubus piſcoſis in primis abundat: præterque hæc *tria* oppida, quæ ſuorum territorium diximus eſſe capita, nullum aliud celebrius habet, niſi illud quod vulgo *Skompe* vocatur, in quo Minoritæ imaginem *Beatisſimæ Virginis* miraculoſam aſſeruant, fitque eo magnus populorum concurſus, & circumiacenti vicinia deuotionis ergo. *Gurzno* etiam oppidum Epiſcopi Plocenſis, (qui in toto illo tractu iurisdictionem ſuam exercet) eſt alicuius momenti, multoſque pagos ſubiectos ſibi habet. *Senatores* Terræ *Dobrinenſis* ſunt *Caſtellani tres*, *Dobrinenſis*, *Ripinenſis* & *Slonnenſis*.

Hinc verſus ortum procedendo, inter *Viſtulam* & *Pruſſiam* iacet, *Palatinatus Plocenſis*, qui in *quatuor territoria* diuiditur, *Plocenſe*, *Zaucrenſe*, *Mlauenſe* & *Stenenſe*. Habetque *Senatores quinque*, *Epiſcopum*, *Palatinum* & *Caſtella-*

Castellanum, Plocenses: deinde *Raciazensem* & *Siepercensem, Castellanos.* Oppida fere omnia ignobilia sunt, præter *Sieperciam* (vbi imago miraculosa *Beatissimæ Virginis* habetur, fitque hominum concursus magnus) & *Ploscum* ipsum, basilica nobile & Episcopo, situm in ripa eminentiore *Vistulæ*, vnde prospectus in partes omnes amœnissimus; quem eo iucundiorem faciunt naues, assidue huc illuc transeuntes, & pomaria per circuitum vrbis disposita, fructus sapidissimos proferentia. Templa hic plurima, & bene ditata, præcipue Monialium *S. Mariæ Magdalenæ* in Suburbano, & Benedictinorum Abbatia in arce, vbi Basilica quoque ipsa haud inelegantis structuræ, diues argento & clenodiis, inter quæ visitur etiam caput *S. Sigismundi* Regis, a Serenissimo Rege *Sigismundo III.* loco illi, (quod nimirum Basilica ipsa sit sub titulo *S. Sigismundi* erecta) non ita pridem donatum, thecæ auri Obryzi inclusum, & plane regali munificentia, gemmis & lapidibus preciosis exornatum. Capitulum hic fere æquales reditus cum Episcopo habet; nam Præpositus ipse integrum territorium possidet, estque supremus Dominus nobilitatis illius, quæ ibi manet. Sicut & Episcopus, *Pultouiensis* territorii supremus est Princeps, nec ab illo datur prouocatio ad Regem: Sed ita nobiles sunt illius subditi, sicut & Episcopi Varmiensis; aut Cracouiensis, in Ducatu *Seueriensi*. *Jesuitæ* hic Collegium erudiendæ iuuentutis habent; sed est & gymnasium castrense, sub cura venerabilis Capituli, qui eo magistros ex Academia *Crac.* euocant.

Vrbs ipsa ciuili populo abundat, qui partim agros & hortos pomiferarum arborum colit, partim mercaturæ studet, ad quam gnauiter, exercendam loci opportunitas, ipseque inprimis *Vistula* onerariarum nauium capacissimus incolas inuitat. Sulmonum hic & silurorum copiosior fit ex piscatione prouentus, Mense Martio præsertim: Sed & *Tructa* hic ab egregia pulparum pinguedine maxime commendatur.

Sequitur *Masouia* ipsa, quæ *Episcopum* nullum, *Palatinum* autem *Generalem* habet, atque *Castellanos septem, Cyrnensem, Varsouiensem, Vilnensem, Visegradensem, Zacrocimensem, Ciechanouiensem* & *Liuensem.* In spiritualibus, autem, partim subest Episcopo Posnaniensi, partim Plocensi, partim Luceoriensi. Et quia ampla prouincia est, ideo in *duodecim territoria* diuiditur, in *Cyrnense, Visnense, Zembrouiense, Varsouiense, Nurense, Vissegrodiense, Zacrocimense, Ciechanouiense, Lomzense, Rozanense, Macouiense* & *Liuense.* Præterque prædicta oppida, quæ suorum territorium capita sunt, habet complura alia notabiliora multo, vt *Pultouiam*, Episcopi Plocensis residentiam latericiis domibus, & arce in scopulo pulchre exstructa, hortisque ac pomariis amœnissimis nobilem, quasi in insula *Naruæ* nauigabilis fluuii sitam, in qua & *Societatis JESV* Clerici insigne studium habent, & Collegium

Canoni-

Canonicorum templum magnificum beneque prouiſum. *Czernienſcum* vero ad *Viſtulam* ſitum, habet Abbatiam Canonicorum Regularium ditiſſimam. Tandem *Minſcum*, *Varcam*, *Vengrouiam*, *Garuoliniamque* optima cereuiſia oppida celeberrima: ſimiliter *Stanislauouiam*, *Brocum*, *Viſcouiam*, *Seroiczam*, *Lomzam* Collegio Ignatianorum, inſignem; atque demum *Varſouiam* ipſam centrum Regni Poloniæ, atque ob id Comitiorum locum priuilegiatum, vt ex omnibus prouinciis æqualis ſit commeantibus diſtantia. Eſt enim ſita longitudinis gradu 43. latit. 52. quadraginta milliaribus à *Cracouia* & *Posnania*. Habetque palatium amplum quadratum, recenter à Sereniſſimo Rege *Sigismundo III.* ſumptuoſiſſime exſtructum, cum antea tota fere fabrica lignea fuerit: itemque extra vrbem aliud, *Viasdouiæ*, *Viſtulam* proſpectans, inter hortos amœniſſimos. Templa quoque magnifica habet, inter quæ primarium *S. Ioannis Baptiſtæ*, Canonicorum ſecularium, picturis & veſtibus ſacris precioſis, pro regia maieſtate exornatum. In Suburbio *Cracouienſi* dicto, verſus *Viasdouiam*, eſt trophæum victoriæ de *Moſchis*, capella nimirum, pulchre iuſſu Regio fabricata, in qua repoſitus quieſcit *Io. Demetrius Suiſcius*, Magnus Dux *Moſchorum*, & tot populorum *Aſiaticorum* Imperator, qui captiuus vitam in carcere *Goſtiniæ* finiuerat, vna cum fratribus duobus.

Sunt & in Suburbiis complura procerum palatia, ſolerti artificum *Italorum* ingenio exſtructa, ſed quæ inter Regia villa à *Vladislao IV.* nuper exſtructa, interiori elegantia eminet. Tum coloſſus ille, quem Diuo *Sigismundo III.* Patri ſuo recenter erexit. Habet *Maſouia* tota *quinque & quadraginta millia* equeſtrium familiarium, quarum ſi quælibet vnum ſaltem virum, equo armisque decenter munitum præberet, quantus in patriæ defenſionem exercitus illico fuiſſet? Et ſunt plurimi, vt cuiusque cenſus eſt, qui poſſunt integras etiam turmas armare: præter pedites, quos duplo maiori numero, vrbana ruſticaque plebs præbere poſſet. Sola ſiquidem *Prasnienſis* regio *ſeptem millia* equeſtrium familiarum perhibetur continere; è quibus nulla tam egens eſt, quin equitem vnum in publico tumultu armet. Quos inter vetuſtiſſima *Romanorum Valeria* familia, coruum pro gentiliciis inſignibus geſtat, & tam fœcunda ſobole eſt, vt ad *duo millia* familiarum prope accedat. Gens pugnaciſſima, & quæ à perdita audacia, mortis contemtrix habetur.

Vltima prouinciæ *Maſouiticæ* ſatrapia PODLACHIA, in ſpiritualibus tota Epiſcopo Luceorienſi ſubiecta, *duos* tantum *Senatores* habens, *Palatinum & Caſtellanum Podlachiæ.* Diuiditurque in *tres* quaſi *diſtrictus*, *Drogiczynenſem*, *Mielnicenſem*, atque *Bielſcenſem*; quæ etiam tria oppida ſunt principaliora, reliqua non item, præter *Halouacze*, *Suraſiam*, *Viſokie*

&

& Knisinum. *Ticocinum* quoque oppidum non est postremo censendum, ob elegantiam Palatii, inter paludes loco munito exædificati, architectura recentiore, studio & munificentia illustrissimi viri *Christophori Viesiolouii*, Magni Ducatus *Lituaniæ* Curiæ Marschalci, qui etiam quarto inde milliari, *Bialostocum* castellum pulcherrimum possidet, vbi templum ad elegantiam modernam cum omni sacro apparatu exstructum conspicitur. Et paulo inde longius, *Supraslum Russorum* in syluis ditissimum monasterium, in quo *S. Basilii* professi, sub obedientia Ecclesiæ *Romanæ* habitant: fitque eo maximus hominum concursus, miraculis indies inclarescentibus.

SAMOGITIA.

SAtrapiam ea nullam habet, sed *Præfecturas* permultas: summusque eius *Toparcha*, vulgo *Capitaneus* locum in Senatu Regni, cum *Episcopo & Castellano*, habet cum præter ipsum, nullius vrbis aut regionis *præfecto*, locum habere in *Senatu* liceat, nisi fuerit aliqua alia dignitate maiore ornatus: puta *Cancellarii*, *Marschalci*, *Palatini*, aut *Castellani*. Regio hæc satis ampla & fertilis est, sed syluis tota inumbrata: à septentrione *Liuoniæ* contermina, marique *Balthico*: ab Occidente *Prussiam Ducalem* in vicinia habet: à meridie & ab ortu *Lituaniæ* adiacet. Ciuitates tam Regias, quam nobilium complures habet, sed penitus omnes ligneas; præter *Counam*, ad *Crononis* seu *Nemini* littus sitam, collegio *Societatis JEsu*, & Monasteriorum celebritate illustris; in qua *Germani* mercatores, superiori ætate lateribus & lapidibus elegantius ædificare cœperunt: nunc reliqui incolæ quoque eodem studio tenentur, illosque superare contendunt. Sed turba in humilibus casis habitat, quæ vt plurimum ad lacus, riuos, & flumina sitæ sunt, stramentis aut asserculis intectæ: præter prædia domosque nobilium, quæ ampliores sunt & cultiores. Terram non ferro sed ligno proscindunt, quæ tamen non est arenosa, sed tenax & fertilis satis. Equos adeo paruos habent, vt vix credibile sit ad tantos labores eos posse sufficere, quibus foris in bello ad trahenda onera, domique in colendis agris vtuntur. Episcopum habent *Romanæ* obedientiæ, qui, vti diximus, cum suo *Castellano & Capitaneo* ad *Senatum* Regni pertinet, & Cathedram suam atque residentiam *Medniciæ* tenet. In vicinia vero eius est Præpositus infulatus Ordinis *S. Augustini*, cruce rubea signatorum, quos non ita pridem, quidam è prosapia Ducum *Gedruciorum*, in rure suo hæreditario, adscriptis amplissimis possessionibus fundauit; quod nimirum in ea religione olim auum suum paternum, *Beatum Michaëlem* haberet: qui *Cracouiæ* in Conuentu *S. Marci* multis, cum viueret virtutibus claruit, & non sine

ſanctitatis opinione in eodem cœnobio, vbi ſtrenuum religionis pugilem ſe præbuit, è viuis ſublatus quieſcit. Ad cuius tumulum etiamnum quoque varia miracula patrantur, Deo ſanctorum ſuorum gloriam in dies augente. Eſt & Collegium *Societatis JESU* Clericorum, pro ſtudioſa iuuentute à magno illo Heroe *Carolo Chodkievicio*, *Croſis* erectum. Qui cum ardentiſſimus veræ pietatis cultor eſſet, etiam *Cretingæ*, vbi ſepeliri optabat, FF. *S. Franciſci* de Obſeruantia magnificentiſſimum monaſterium, ad littus maris exſtruxit, & diuite ſuppellectili, in vaſis tam argenteis, quam etiam aureis, liberaliſſime dotauit. Sunt & alia plurima religioſorum virorum frequentia inſignia, vti eſt *Caluariæ* conuentus Dominicanorum, *Virzbolouiæ*, *Lincouiæ*, *Gitouianis*, *Roſienſis*, *Vornis*, *Telſiis* atque alibi.

LIVONIA.

VLtimo Regno *Poloniæ* acceſſit *Liuonia* ſeu *Lieflandia*, regio ampliſſima, ſiliginisque & frumenti perdiues, pecoribus ac iumentis domeſticis omnis generis maxime abundans (quæ omnia deinde fluuiis *Duina & Nerua* ad portus maris, atque inde in *Hollandiam*, *Scotiam & Angliam* transmittit) lacubus fluuiisque piſcoſis, & ſyluis ad venationem idoneis referta: in quibus habet vrſos, alces, vulpes, lynces, marturos, caſtores, & omnis generis animalia, quæ ex *Moſcouia* veniunt; Siquidem eam ab oriente contiguam ſibi habet, & *Nerua* tantum fluuio ab illa ſeparatur. A ſeptentrione cum *Sueciæ* regno & *Finlandiæ* Ducatu, per maris *Balthici* ſinum viciniam gerit: ab occidente nonnihil *Pruſſiæ* adhæret. A meridie vero *Samogitiæ & Lituaniæ* iungitur. Extenditurque in longitudinem nonaginta milliaribus Germanicis, in latitudinem vero quinquaginta. Et diuiditur in *octo territoria*, *Leitlandiam* videlicet, *Vikelandiam*, *Curlandiam*, *Semigaliam*, *Eſtlandiam*, *Virlandiam*, *Hariam*, *Geruandiamque*: quæ ſingula nunc bellis per tot annos ſæuientibus cum *Sueco*, atrociſſime vaſtata ſunt, & à diuerſis principibus poſſidentur, hoc eſt à *Moſco*, *Sueco*, *Dano*, & Rege *Poloniæ*, qui præcipuas ibi arces & ciuitates posſidet: habetque in ea *ſeptem Senatores* ad Conſilium regni generale pertinentes, puta *Palatinum*, *Caſtellanum*, & *Epiſcopum Vendenſem*, *Palatinum & Caſtellanum Parnauienſem*, & *Palatinum* atque *Caſtellanum Derpatenſem*, ac præterea vaſallum non contemnendum, Ducem *Curlandiæ & Semigaliæ*. *Riga* totius prouinciæ metropolis, quam fluuius *Duina* amplisſimus, vna cum arce alluit: vrbs ipſa muro firmisſimo, propugnaculisque & turribus denſis vndique munita; item, vallo inexcuſſo, tribus ordinibus tormentorum

apto,

apto, fosſisque duabus ex vtraque parte circumducta, & ſtipitibus acutis circumſepta: Inſtrumentisque inſuper bellicis, ac tormentis æneis, & commeatu copioſo, tum militibus ſtipendiariis, pacis & belli tempore bene prouiſa. Magnum in ea eſt & celeberrimum emporium: & quamuis duobus milliaribus diſtet à mari, naues tamen omnigenæ, facillime de mari ſub ipſa vrbis mœnia deueniunt & redeunt. Vbi vero fluuius mari illabitur, & arx *Dunamunda* inexpugnabilis, natura oportunitateque loci, duobus à *Riga* milliaribus. In ea omnes naues ex vltra marinis regionibus venientes, merces ſuas indicare, teloniaque perſoluere coguntur: iterumque excutiuntur in *Blokaus*, munitione ſita medio loco inter *Rigam & Dunamundam*. Hæc igitur tam diues atque potens vrbs, diuerſas hæreſium Sectas in ſe continens, moleſte ferebat valde, quod piiſſimus Rex *Societatis JESU* Clericos illis dediſſet, & Collegium pro inſtituenda iuuentute in vrbe fieri iuſſiſſet. Similiter quoque *Pernauiæ*, *Derpati*, *& Vendæ*. Quare metuentes ſibi, ne cura horum patrum, hæreſis ipſorum extirparetur, tempore quo nos cum *Turca* bello grauiſſimo in *Valachia* occupati fuimus, concitatis circumuicinis vrbibus ad rebellionem, *Suecum* ad ſe cum exercitu euocarunt, & vt fautorem ac promotorem ſuæ religionis portis apertis admiſerunt; vnde nobis poſtea bellum cum ipſo difficillimum, non in *Liuonia* modo, verum etiam in *Pruſſia*, ſimili ſcelere hæreticis vrbibus eum ad ſe euocantibus per annos aliquot durauit. Quod poſtea induciis diremptum fuit, & *Riga* ipſa cum aliis nonnullis maritimis locis, in *Sueci* poteſtatem manſit. Sunt etiam plurimæ aliæ in hac prouincia Vrbes & arces optime munitæ, & ex laterculis omnes pene factæ: inter quas cenſetur quoque *Kircholmia*, ad *Duinam* fluuium duobus milliaribus à *Riga* verſus orientem ſita; ad quam felicis olim & piæ memoriæ, Dux exercituum *Lituaniæ*, *Carolus Chodkieuicius*, cum *tribus* ſuorum militum *millibus*, aggreſſus Marte aperto *Carolum Sudermanum* patrem *Guſtaui*, ſic eum acie vicerat, vt *nouem millia* cœſorum eſſent, *quatuor* autem *millia* captiuorum.

Penes eundem *Duinam* ſuperius procedendo, eſt arx *Kokenhauſum*, & paulo longius *Volmaria* ciuitas, & caſtrum; vtraque ſimiliter clade *Suecorum* ingenti nobilitata: ad illam enim *ſeptem millia* vna die transmarinorum militum cœſa fuere: ad iſtam vltra *duodecim millia* occiſa, vix duodecim horis elapſis. Sequitur *Derpatum* inſignis vrbs, & arx in colle munitiſſima, *Moſcouiæ* contermina, cuius præfecturam, quod hoſtis eſſet in vicinia ipſe prædictus *Chodkieuicius* geſſit, qui & totius *Liuoniæ* Gubernator fuit. Quamuis alius fuerit prouinciæ *Derpatenſis Palatinus*, ſubditorum defenſioni à Rege inſti-

tutus: ſicut & *Vendæ* atque *Parnauiæ*. Et *Venda* ſane vrbs inſignis eſt, & arcem firmiſſimam habet; vbi Rex *Stephanus*, *Liuonia* a *Moſco* recuperata, *Epiſcopum Catholicum* inſtituerat, quod tota prouincia varias hæreſes amplexa, nullum *ſacerdotem Catholicum* haberet. Erat ibi & Collegium *Societatis JEſu*, ſed pulſi ab hoſte in *Lituaniam* redierunt omnes; Epiſcopus autem in *Minori Polonia* Abbatiam Ciſtercienſium præpinguem Sulouienſem, ſuſtentandi ſui honoris cauſa, a Rege obtinuit. *Parnauia* demum vrbs eſt egregia ad mare poſita, quæ & arcem inſignem atque bene munitam habet, ac propterea *Palatinum* gubernandæ regionis habet; quam ſimiliter *Chodkieuicius* vi recuperauerat a *Sueco*, cœſo in ea firmiſſimo præſidio. Sed eam iterum nunc *Sueci* habent. Reliquæ populationes & vrbes poſſidentur a diuerſis Principibus: vt *Nerua* cum portu maris & duabus arcibus firmiſſimis a *Moſcho*; Vrbs *Reualia* cum portu a *Sueco*: inſula *Oſilia* a *Dano*; reliquum quod *Lituaniæ* conterminum eſt, a Rege *Poloniæ*.

Et hæc de prouinciis coronæ *Poloniæ* ſubiectis, deque ſitu & natura earum: nunc breuiter videamus & examinemus *Polonorum* ingenia, opes, vires, leges, atque alia quibus regnum ſuum firmant, & tantopere libertatem ſuam tuentur.

INGENIA
POLONORVM.

INgenia *Polonorum* ſunt aperta & candida, vtque *Iohannes Boterus*, in ſuis *Relationibus* inquit, falli, quam fallere magis apta, minimeque proterua aut pertinacia, ſed tractabilia & placida: vnde inprimis exemplis commouentur. Sunt autem *principibus & magiſtratibus* ſuis ſatis morigeri æque omnium prouinciarum populi, & ad comitatem, ciuilitatem, benignitatem, & hoſpitalitatem prompti, ita, vt ignotos & externos non modo libenter ſuſcipiant hoſpitio, ſed etiam inuitent, & omni officio proſequantur: Et non ſolum ad conuictum atque familiaritatem quorumlibet faciles, verum etiam ad mores & imitationem eorum, cum quibus viuunt, externorum præſertim, flexibiles. Teneram, ætatulam litteris addiſcendis impendunt, vt *vernacula & Latina* lingua legere & ſcribere ſciant: vnde ne in medio quidem *Latio* tam multos reperias, cum quibus latine loqui poſſis, & vbi tam in *Cancellariæ* Principis, quam in curiis *Parlamentorum*, inferiorumque omnium iudicum ſubſelliis cauſas deciſas, & munimenta lingua Latina deſcripta videas. Adultiores, ſi plebeii ſunt, agrorum cultiuationi, opifico, aut mercaturæ ſeſe addicunt: nobiles vero, militiæ, ſacerdotio, & miniſteriis opulentiorum. Vtrique autem libenter

benter peregrinantur, & earum gentium linguas ad quas perueniunt, cupide & facile discunt. Sunt enim docilia hominum ingenia, & valent quocunque intenduntur: sed tamen alienis inuentis perdiscendis ea magis accommodant, quam vt noui aliquid ipsi excogitent, & excellere magnopere vlla re studeant. Nihilominus non defuere nobis insignes *Mathematici, Astrologi, Dialectici, Oratores, Poetæ, & Philosophi*; tum *Medici, Jurisconsulti* atque *Theologi*, qui & Rempublicam & Ecclesiam, ingenio suo atque scriptis illustrarunt. Ac supersunt etiamnum clara patriæ suæ lumina, quorum monumenta quanquam nondum in lucem prodierunt, laude tamen quam merentur non carebunt.

In opificiis attamen nostrates minus elaborant, sed externis plerisque opificibus antiquitus vsi sunt, & vtuntur etiam nunc non paucis.

Rem porro familiarem diligentius curare, non ita pridem occœpimus, idque ab extraneis, passim quæstus causa ad nos concurrentibus, concitati: vnde velut inuidia quadam, parandis diuitiis & auaritiæ totos iam nos ita dedimus, vt quod olim *Senatoris* filiæ *centum* marcarum dos fuerat, nunc simplicis alicuius nobilis filiæ (quinimo & mercatoris iam) *centum millium* florenorum dos esse solet.

Et non modo præstantiores genere, exoticis pannis & pellibus vtuntur, verum etiam inferiores & plebeii serico, purpura, & auro vestiuntur: passimque iam equos argento exornari, in vasis argenteis comedere, argento altaria etiam in villis & pagis onerare, argentoque, auro, margaritis & gemmis vestiri mos inoleuit: nec restat aliud nisi vt aurum & argentum comedamus; Cum maiores nostri satis haberent, si ex agris & prædiis suis honeste cum familia viuerent, non luxum externorum aut splendorem consectarentur: Vnde litium nunc origo & ciuium assiduæ discordiæ. Nec rei militaris tanta cura, quanta superioribus seculis exstitit, cum quisque priuatum commodum sectetur, & cupiditate ductus lucrum non gloriam aut famam bonam quærat. Exstitere tamen semper, & etiam nostra hac ætate, multi virtute bellica præstantes viri (de quibus sigillatim, prout & de viris eruditis, scripsimus) vt *Moschouiticis, Liuonicis, Tartaricis, Turcicisque* expeditionibus, atque hoc vltimo bello *Prussico*, videre licuit. Nec emarcuit vulgo in *Polonis* vigor ille animorum, laudisque bellicæ studium, si modo virtuti sua præmia non deessent.

VICTVS ET VESTITVS.

VIctus genti noſtræ dapſilior fere omnibus aliis Europæis, atque ita in menſis ditiorum exquiſitus, vt potiſſimam prouentuum ſuorum partem Magnates, in aromæta & vina inſumant. Antiquitus ſiliginei panis, & cereuiſiæ ex hordeo aut tritico factæ, promiſcuus erat omnibus vſus, & quaſi quotidianus : nunc iam non elegantiores tantum, ſed vulgus etiam ipſum, pane triticeo, atque vino in conuiuiis vtitur; præſertim in vrbibus maioribus, & qui viciniores ſunt *Hungariæ*. Et plebs quidem vicana, ſuccidia, veruecina, bubula, vitulina, lardo, lactariis, piſciculis, oleribusque potiſſimum menſam inſtruere ſolent, quarum rerum fora in pagis quoque, apud templa & parœcias feſtis diebus inſtituuntur. At vrbanis & nobilitati multo delicatior victus, menſæque eorum cum altilibus omnigenis, tum feris animalibus, auibusque & piſcibus lautis vsque ad luxum interdum onerantur : aromatumque diuerſorum, ſaccari, vini, confectionum, & aliorum exoticorum condimentorum, aut bellariorum maximus quotidie vſus. *Ruſſis* tamen & *Lituanis*, apud quos permagna eſt apum & mellis copia, mulſum itidem, prout & cereuiſia, cum lupulo aqua decoctum, infrequenti vſu eſt, *medonem* vulgo vocant.

Veſtium vero genus, neque vnum eſt, neque certum, aut ſuum cuique ordini, conditioni, ætati & generi hominum : ſed pro vt cuique diuiti, aut pauperi placet. Exoticis tamen delectantur vt plurimum nobiles; milites autem potiſſimum inuentores habituum fiunt. Sic quum bellum nobis cum *Moſcho* fuiſſet, illorum more latas oblongasque togas, pellibus pretioſis, mardurinis, Pantherinis aut zobellinis ſuffultas, prægrandesque pileos geſtauimus. Poſtea vero quam cum *Turcis* in *Valachia* rem geſſimus, equorum ornatus, ſagos militares, nonnullasque oblongas, curtas, & aſtrictas veſtes ab illis, atque eorum ſociis *Tartaris* deſumpſimus. Mox bello in *Pruſſiam* contra *Suecum* translato, laxiores caligas, coriaceas oblongas ocreas, pallia, atque alia veſtium genera, *Germanico* habitui ſimilia, nobis fecimus. Atque ſic ſpatio decennii vnius, ter aut quater habitum veſtium noſtrarum correximus, aut verius corrupimus permutando : cum ſtatim licentia militarem ſequuntur qui domi manſere, iuniores præſertim, ne dignoſcantur, aut certe vilipendantur ab illis, qui alicui expeditioni interfuerunt. Idem ſane faciunt & fœminæ, atque omnes Europæarum matronarum habitus ſibi vſurpant, & ad ſuum patrium accommodant, prout cuique, tam diuiti, quam pauperi, libet.

Com-

Communiſſime tamen omnes pannis extraneis, puta *Germanicis*, *Flandricis*, *Gallicis*, *Anglicis*, *Hiſpanicis*, atque *Italicis* vtimur: maxima autem pars ſericis diuerſorum colorum, & panno aureo. Nec obſtat pretium, quod e longinquo iſta veniant, cum reperiantur nonnulli, qui interdum *ſexaginta* veſtibus quam precioſiſſimis pro ſua perſona comparatis, etiam famulos ſuos ſimilibus induant, & potiſſimam partem bonorum ſuorum in id ipſum impendant, vt ſplendide cum ſuo comitatu veſtiantur, tam fœminæ, quam viri. Ad exornandos ſiquidem gladios ſuos, pileos atque equos, non minus precioſis gemmis vtuntur & auro, quam & filiæ aut vxores ipſorum; quæ clenodiis, torquibus, monilibus, annulis, alioque mundo muliebri nimium delectantur. Et vidimus nonnullas ſæpius, nec valde diuites tamen, totam ſuam veſtem gemmis & lapidibus pretioſis, vsque ad talos exornauiſſe; lex tamen ſumptuaria, neſcio quo peſſimo fato noſtro, in comitiis Reipublicæ non præſcribitur cum paſſim videamus, nimio iſto luxu maximas quasuis familias, ad ſummam deinde egeſtatem peruenire, cum ingenti opprobrio & dehoneſtamento maiorum ſuorum. Et non in veſtibus modo hunc nimium luxum, & prodigalitatem quodammodo habemus, ſed in ædibus quoque & fabricis ligneis, quæ nihil ſunt, niſi rogus apte compoſitus ad comburendum: in ſupellectili varia, in conuiuiis & commeſſationibus; paſſimque iam laquearia nunc, & in priuatis domibus auro teguntur: parietesque ædium non proceres modo, aut principes viri, ſed mercatores iam & vrbica plebs, pretioſiſſimis aulæis ac tapetibus veſtiunt: Nec in vrbibus modo, ſed etiam in villis lautius habitare ſtudent, *Italorum* fere opificum opera & induſtria. Jam autem iter facientes, fæminæ quidem carpentis, thedis, ciſiis, aut curribus iunctis *ſex* equis vehuntur: mares vero vel iisdem, vel equis potius. Pedeſtrem incedere per viam, longiorem præſertim, minus honorificum vulgo habetur. Prodeuntem in publicum nobilem virum iuxta ac fœminam aſſeclis maribus, fœminam vero etiam puellis pediſſequis ſtipari moris eſt. Et in eum vſum alit quisque domi ſuæ famulitium pro modo facultatum, quos ſimili colore veſtium, non ſine ſumptu & luxu veſtiri vſitatum eſt. Plebeiis minor eſt hac in parte cura faſtus, atque pompoſæ ambitionis, exceptis vrbanis fœminis, quæ & ipſæ bene cultæ, & vna aut altera pediſſequa comitatæ incedere ſtudent.

NOBILITATIS
PRÆROGATIVA.

POpulus *Polonus* in equeſtrem ordinem ſiue nobilitatem, atque plebem diſtinguitur primo ; deinde in Eccleſiaſticum & ſecularem ſtatum. Nobilitas ad regimen atque defenſionem patriæ ſegregata, plebs ad agriculturam, mercaturam, & opificia : ex vtrisque autem ad colendum DEum ſacerdotes fiunt. Nobiles antiquitus vocabantur milites, nunc communiſſime dicuntur Equites, ab equeſtri militia, cui ſunt obnoxii. Habentque multas & magnas prærogatiuas, quæ partim *Regum* & principum munificentia firmatæ ſunt, partim moribus & inſtitutis inualuere. Cenſenturque ii tantum nobiles eſſe, quorum maiores virtutis ergo in eum ordinem allecti, gentilitio ſigno donati ſunt : aut qui nunc ipſi hoc meruere virtute ſua, & publico Ordinum Regni conſenſu, militiæ à principe ſunt adſcripti. Præſtabilius tamen habetur, nobilem natum eſſe, quam factum. Naſci autem patre ſimul & matre nobilibus oportet, legitimo coniunctis matrimonio ; quia nothi nobilibus quamuis & illuſtribus orti, non cenſentur in familiis, neque nobilitatis prærogatiuis fruuntur. Porro amittitur nobilitas his duobus modis, Principis decreto nimirum, ob admiſſum dedecus, & atrox aliquod facinus, & ſordidi quæſtus cupiditate; ſi quis videlicet deſertis militiæ & agriculturæ ſtudiis, mercaturam amplectatur, aut cauponationem artemue aliquam mechanicam exerceat. Eſt autem pari dignatione omnis Polonica nobilitas: nec vllum patritiorum, Comitumque, aut Ducum diſcrimen; omnes iure æquali & libertate gaudent : omnes vna ſimul *Regem* ſibi eligunt, leges in Comitiis per ſuos *Tribunos* ſanciunt, bella vicinis indicunt, fœdera cum illis ſtatuunt, tributa imponunt, cudendæ pecuniæ modum præſcribunt, & omnem penitus Reipub. adminiſtrationem in manibus ipſi habent. *Rex* tantum cum *Senatu* iudiciis & deliberationibus præſidet, & quæ illi concluſerint moderatur, & ſua authoritate pondus addit, nomenque tabulis & titulum Regium præſcribit. Item, honores & beneficia diſtribuit, magiſtratus creat, & bonos præmiis pro libitu, malos vero pœnis, nonniſi cum ſcitu omnium Ordinum regni afficit; ne forte, ſi ipſe vitæ & necis iura teneret, ad tyrannidem prolaberetur. Vnde neminem è nobilitate captiuare poteſt, etiam in crimine perduellionis, niſi iure conuictum: nec captum capite plecti, niſi ſententiis *Senatorum* rogatis; qui itidem ſunt ex nobilitate delecti, & paribus prærogatiuis cum illis viuunt. Quare multos ex humili loco ac tenui

nui

nui fortuna videbis, non modo ad mediocres, verum etiam ad ſummos nonnunquam honores, ampliſſimasque facultates & opes, *Regum* beneficentia, ob virtutem prouectos, paucos autem ob ſcelerum atrocitatem ab illis punitos: quod à nobilitate maxima ſemper honeſtatis ratio habeatur, etſi in ſumma paupertate. Fraudem facere, promiſſum fallere, peierare, mentiri, probroſum & infame eſt: & ſi quid eiuscemodi in probri loco cuiquam obiiciatur, præſertim ab eiusdem ordinis viro, non tam legibus & magiſtratuum iudicio, quam ferro manuque vindicatur. Cum autem *Rex* cauſas & actiones nobilium, per appellationes ad iudicium ſuum deuolutas, expedire ob occupationes, quæ illi ſemper maximæ, non vsquequaque potuiſſet, conſultum illi eſſe volentes iuſtitiæ & rebus ſuis, eam iudiciorum formam, non ita pridem adinuenerunt, quæ alibi *Parlamentorum* eſt, apud nos *Tribunal* appellatur: quo ſingulis annis, ex ſingulis prouinciis, omnium conſenſu viri è nobilitate præcipua eliguntur, & ad loca iam perpetuo deſtinata mittuntur, vt cauſarum differentias ſecundum leges & ſtatuta decidant. Quod cum ſit vltimæ inſtantiæ, prouocatio ab eo non datur, niſi ex paritate ſententiarum cauſa aliqua remittatur ad Comitia: *Regi & Senatui* diſcutienda atque determinanda: Cum extra Comitia, *Rex* fiſci tantum cauſas cognoſcere poteſt, aut differentias inter tenutarios in bonis ſuis regalibus: tum quoque ciuitatum, oppidorumque Regni controuerſias, quæ iure *Saxonico* vtuntur. Quod ſi *Rex* quandoque ab officio ſuo deflecteret, & vel in iudiciis, vel in aliis rebus ac modis, publicas libertates ſuorum opprimere aſpiraret, authoritate *Senatoria*, qui ad hoc attentandum iuramento ſunt obligati, & per vices in Regia manere tenentur, facile prohibetur: ſæpiusque illi acerrime ſententias dicunt, cum de Repub. deliberant, & *Regem* imprudentius regnantem obiurgant, atque ſic vno conſenſu ſanctiſſima maiorum inſtituta & communis patriæ chariſſimas leges, ad extremum vitæ defendunt.

LEGES ET STATUTA.

LEges olim Poloni ſcriptas nullas habuere, ſed ab origine imperii, vsque ad *Gazimiri Magni* tempora, ius omne in Principis arbitrio erat. Licetque ante eius tempora, & Chriſtiani iam per longam ætatem fuiſſent, & literarum ſcientias optime callerent, vt paſſim in *Senatu & magiſtratibus* tam ſecularibus quam ſpiritualibus reperiuntur, Doctores legum & artium magiſtri, prout in veteribus monumentis cuique vide-

videre licet: Nusquam tamen lex aliqua aut ſtatutum Principis ſcripto promulgabatur, ſed moribus tantum & conſuetudinibus antiquis regnum adminiſtrabatur: lites vero & cauſæ priuatorum, arbitrio bonorum virorum determinabantur, qui Principis iuſſu, prouinciarum iudices erant. *Cazimirus* itaque *Tertius*, ob prudentem regni adminiſtrationem, *Magnus* cognominatus, primus ipſe & nobilibus leges certas ſcriptas dedit: & vrbicæ plebi, iura à vicinis *Saxonibus* accipere ex facili permiſit, quod aſſiduis ſupplicationibus *Germanorum*, qui paſſim tum in *Poloniam* habitatum lucri cauſa veniebant ſollicitaretur, vt ſimilem patriæ ſuæ vrbium adminiſtrationem haberent, & inter *Sarmatas* iurium ignaros, *Conſulum & Aduocatorum* honore, aduenæ eminerent. Atque hinc mos inualuit, vt omnes *Poloniæ* ciuitates, in hodiernum iure *Saxonico* (quod vulgo *Magdeburgenſe* vocatur, quia ex illa metropoli tum *Saxoniæ* vrbe fuit allatum) tum *plebiscitis* quælibet propriis, & *Conſtitutionibus Regiis* vtantur. Nobiles autem, tam ad regimen politicum, quam ad priuatorum cauſas determinandas, *ius peculiare* ſuum habent: partim à *Regibus* ſuperioribus, qui poſt *Cazimirum Magnum* vsque ad ætatem *Sigiſmundi Auguſti* incluſiue regnarunt, vigore legis traditum; quod volumine ſingulari à viris doctis complexum, *Statutum Regni* vocatur: partim quod recentioribus & noſtris iam temporibus, ipſimet ſibi in Comitiis publicis, approbantibus tamen *Regibus* cum *Senatu*, conſcripſerunt, & vocantur *Conſtitutiones*. Quæ pro rei & temporis exigentia, ſæpius immutantur, abrogantur, aut reaſſumuntur, omnes ex æquo prouincias regni obligando, licet nonnullæ iura ſua pragmatica habeant; præſertim *Lituania & Volhynia*, quæ in deciſionibus cauſarum propria ſtatuta ſua obſeruant: tum *Pruſſia* quoque, *Ducalis* iuxta ac *Regia*, quæ omnis ferme *iure municipali* vtitur, quod vulgo *Culmenſe* vocatur; tribus ciuitatibus exceptis, *Elbinga*, *Brunsberga & Fraumburgo*, quæ *ius Lubecenſe* amplexæ ſunt.

REGIMEN
POLITICUM.

POloniæ regimen eſt compoſitum de *tribus* primis & ſimplicibus Rerumpub. formis, quæ vel *unius*, vel *paucorum* imperio, vel *multorum* omniumve quadam æquabilitate iuris continetur. Habemus ſiquidem *Regem*, non ſucceſſione, ſed electione creatum, qui eſt abſolutus executor legum in Comitiis factarum. Habemus *Senatum*, è præcipua nobi-

nobilitate selectum & ad custodiam earundem legum deputatum. Habemus *Municipales Nuncios* liberis vniuscuiusque prouinciæ suffragiis electos, & ad statuendas in Comitiis leges, velut *Tribunos* aliquos designatos, qui & *Regis* potentiam, & *Senatus* nimiam authoritatem restringunt.

Et sic vnanimi omnium studio, certis sane iisque angustis finibus, regia potestas, in sacrum & equestrem ordinem, & vtrique subiectos homines, atque bona, circumscripta est. Ac in sacerdotes quidem, iam inde ab initio susceptæ religionis Christianæ, *Rex* nihil prorsus iuris habet. De equitis vero capite & fama, non nisi in comitiis cum *Senatu* iudicat: certis aliquot causis exceptis. *Senatu* vero & *Tribunib.* inconsultis, neque bellum cuiquam facit, vti supra diximus, neque fœdus publice cum quoquam icit, neque tributa, vectigalia ac telonia noua instituit, neque leges nouas scribit, aut monetam signat, neque alienat quicquam de bonis regni, neque transcribit quemquam in ordinem equestrem, neque rem vllam maiorem ad Rempub. pertinentem statuit aut facit. Bene autem ipse *Episcopos & Abbates* nominat, *Palatinos*, *& Castellanos*, *Marschalcos*, *Cancellarios*, *Thesaurarios*, *Ducesque* militiæ creat, reditus coronæ dispensat, & præfecturas distribuit, Comitia indicit, magistratusque omnes & iudices eligit. Denique vniuersos Reipub. honores, solus prout illi placet & lubet confert: habetque in manu omnes modos remunerandi, beneficioque afficiendi quoscunque voluerit.

Porro *Senatores* qui *Regi* adhibiti sunt, vt & consiliæ actionesque eius ad salutem Reipubl. & iudicia ad iustitiæ & æquitatis trutinam dirigerent, numerantur ex omnibus prouinciis collecti, tam spirituales, quam seculares, *centum quinquaginta*. Namque *tres* nouiter addidit *Vladislaus IV.* puta *Episcopum Smolenscensem, Palatinum & Castell. Czernech.* suntque ordinis *quadruplicis*, *Episcopi*, *Palatini*, *Castellani*, *& Officiales maiores*, qui omnes iurati ad hoc *Collegium* & ad *Consilium* admittuntur. Et perpetuum est hoc munus quoad viuit quisque, certis annexum honoribus & *magistratibus*, partim *Ecclesiasticis*, partim *profanis*, abrogari vero nemini potest, nisi per maximam vel mediam capitis diminutionem, hoc est libertatis ciuitatisue siue nobilitatis & bonæ famæ amissionem: aut siquis alium magistratum honoremue adeptus sit maiorem, quem cum priori tenere iure non possit. Sunt autem *Archiepiscopi duo Gnesnensis & Leopoliensis. Episcopi quindecim: Cracouiensis, Cuiauiensis, Vilnensis, Posnaniensis, Plocensis, Varmiensis, Præmisliensis, Samogitiæ, Culmensis, Chelmensis, Kiouiensis, Luceoriensis, Camenecensis, Vendensis* atq; *Smolenscensis* nouiter fundatus. Qui omnes, quo ordine nunc à nobis enumerati sunt, eum perpetuo seruant in *Senatu*, dicendaque

daque ſententia, & in publicis celebritatibus. *Palatini triginta quatuor: Cracouienſis, Poſnanienſis, Vilnenſis, Sendomirienſis, Caliſſienſis, Trocenſis, Siradienſis, Lancicienſis, Breſtenſis, Kiouienſis, Inoulodislauienſis, Ruſſiæ Volhyniæ, Podoliæ, Smolenſcenſis, Lublinenſis, Polocenſis, Belzenſis: Nouogrodenſis, Plocenſis Vitebſcenſis, Maſſouiæ, Podlachiæ, Rauenſis, Breſcienſis, Culmenſis, Mſcislauienſis, Marieburgenſis, Braslauienſis, Pomeraniæ, Miſcenſis, Vendenſis, Derpatenſis, Parnauienſis, Czerniechouienſis*, nouiter a *Vladislao IV.* inſtitutus, *Capitaneus Samogitiæ*, qui ſolus ex omnibus omnium prouinciarum & diſtrictuum præfectis, *Senatum* ingreditur. *Caſtellani*, tam *maiores*, quam *minores*, numero *octuaginta ſeptem: Cracouienſis* (qui omnes Palatinos antecedit, primumque locum poſt Epiſcopos, inter ſeculates Conſiliarios capit) *Vilnenſis, Trocenſis, Poſnanienſis, Sendomirienſis, Caliſſienſis, Voinicenſis, Gnesnenſis, Stradienſis, Lencicienſis, Samogitiæ, Breſtenſis, Kiouienſis, Inouladislauienſis, Leopolienſis, Volhyniæ, Camenecenſis, Smolenſcenſis, Lublinenſis, Polocenſis, Belzenſis, Nouogrodenſis, Plocenſis, Vitebſcenſis, Cernenſis, Podlachiæ, Rauenſis, Breſcienſis, Culmenſis, Mſcislauienſis, Elbingenſis, Braslauienſis, Gedanenſis, Minſcenſis, atque Czerniechouienſis.* Et hi dicuntur *maiores*, quia cum cæteris *Senatoribus*, tam *Eccleſiaſticis* quam *ſecularibus*, ad omnia etiam ſecretiſſima conſilia admittuntur. *Minores* vero non item, & ſunt iſti: *Sandecenſis, Medirecenſis, Vislicenſis, Biecenſis, Rogosnenſis, Radomienſis, Zavichoſtenſis, Lendenſis, Stremenſis, Zarnouienſis, Malogoſtenſis, Vielunenſis, Præmislienſis, Halicienſis, Sanocenſis, Chelmenſis, Dobrinenſis, Polanecenſis, Præmetenſis, Criuinenſis, Czechouienſis, Naclenſis, Roſpirienſis, Biechouienſis, Bidgoſtienſis, Bræſnienſis, Cruſuicenſis, Oſuecimenſis, Camenenſis, Spicimirienſis, Inoulodenſis, Coualienſis, Santocenſis, Sochaczouienſis, Varſouienſis, Goſtinenſis, Visnenſis, Racioſenſis, Sieprcenſis, Viſogrodenſis, Ripinenſis, Zacrocimenſis, Ciechanouienſis, Liuenſis, Slonſcenſis, Lubaczouienſis, Conarienſis, terræ Siradienſis, Vendenſis, Derpatenſis, Couarienſis, & Pernauienſis, terræ Lencicienſis, Couarienſis, terræ Cuiauienſis.* Hos ſequuntur deinde *Officiales* Regni *Maiores decem: Marſchalcus* Regni Poloniæ *ſupremus*, & *Marſchalcus* Regni *Curiæ; Marſchalcus* Magni Ducatus *Lithuaniæ Supremus*, & *Marſchalcus Curiæ* Magni Ducat. *Lituaniæ Cancellarius* Regni Poloniæ, & *Vice Cancellarius: Cancellarius* Magni Duc. *Lit. & Vice-Cancellarius. Theſaurarius* denique Regni *Poloniæ, & Theſaurarius* Magni Ducatus *Lituaniæ.*

Palatini dicuntur, veterum Romanorum more, *Duces ſatrapiarum*; vnde munus quoque eorum apud nos idem eſt, eſſe ductores copiarum diſtrictuum ſuorum, in expeditionibus bellicis. *Caſtellani* vero a *Caſtellis*, ſiue oppidis, quæ ſinguli ſingula habent attributa, ſic appellantur: & ſunt

sunt quasi *legati* Palatinorum, Ductoresque & *præsides* nobilitatis sub suo quisque Palatino: sunt autem in *Palatinatu* vno aliquando plures *Castellani*.

Officiales demum regni, ab *officiis* & functionibus quibusdam publicis, quibus funguntur, ad vniuersam Rempubl. pertinentibus, hanc sumunt communem appellationem. Sed sunt & alii *officiales* extra ordinem *Senatorium* positi, trifariamque diuisi: alii qui totius *Regni*, aut Magni Ducatus *Lituaniæ officiales* dicuntur, vt Exercituum *Generales*, *Reuerendarit*, *Pocillatores*, *Dapiferi*, *Vexilliferi* cæterique similes: alii *aulæ Regiæ officiales*, vt *Camerarius supremus*, *Præfecti* & *Vicepræfecti Stabuli*, *Culinæ*, *Curuum*, *Venatores*, *Secretarii*: & alii denique *districtuum*, seu prouinciarum *Officiales*, vt *vrbium præfecti*, *Judices*, *Gladiferi*, *Quæstores*, *Tribuni*, aliique plures quos *terrestres Officiales* nuncupamus, qui certas suas functiones habent, in sua quisque satrapia seu tractu, vel vt vulgo loquuntur, terra: quarum quælibet olim, discerpto in multos dominatus regno, suum Ducem habuit.

Omnes autem isti tales, solius *Regis* arbitrio creantur, & e sola nobilitate, qui deinde ad *Senatorias* dignitates assumuntur: quorum etiam opera *Rex*, prout illi visum fuerit, vtitur in legationibus, in commissionibus, in finibus regundis, in contributionum publicarum exactionibus, in militia, & id genus muniis publicis.

Atque ita potentissimus quamuis Rex *Poloniæ* sit, & supremus omnium coronæ subiectarum prouinciarum Dominus, tamen secundum legem & *Senatus* præscripta viuere tenetur: Regnumque ipsum amplissimum, licet regio imperio gubernatur, nobilium nihilominus vigilantia & libertate, tam *regia* maiestas, quam *Senatus* authoritas quodammodo temperatur, intraque æquitatis terminos omnes ordines regni, cum ipso Rege continentur. Et cum omnibus eadem sit perpetua & constans tuendæ publicæ libertatis, & propagandi imperii voluntas, nihilominus regiam maiestatem sic cuncti reuerentur, amant & honorant, vt in iussu illius nihil penitus in Republ. faciant, pro eius autem incolumitate & gloria, vitam ac possessiones priuatas omnes effundere sint parati.

VASALLI.

TRes præcipui *vasalli* sunt Regni *Poloniæ*: Dux *Prussiæ*, Dux *Curlandiæ*, & Princeps *Valachiæ*. *Duo* illi hæretici sunt, *tertius* iste Scismaticus. Qui omnes etiamsi Regem, tanquam regni feudatarii superiorem agnoscant, & honoraria, pensionesque debitas, in signum subie-

ctionis, ſtatis temporibus præſentent; non ſunt tamen viua membra regni, vt cæteri incolæ *Poloniæ* non veniunt ad *Comitia* Regni, vt Principis *Conſiliarii*: non habent *ſuffragia* in electione Regis: nec partem in *gubernatione* regni: nec pro dominis naturalibus habentur, ſed pro extraneis, ſicut vere ſunt, quia deficiente in illis prole maſcula (*Valachia* excepta) principatus illi ad Coronam directe, tanquam membra ad ſuum corpus adiungentur, (vti nuperrime adiuncta eſt illa pars Pomeraniæ, ratione cuius Duces *Stetinenſes* Homagium Regibus *Poloniæ* præſtabant.) Vnde ſubditi ipſorum, nunc etiam in cauſis grauioribus, ad Regem tanquam ad ſupremum Dominum & iudicem recurrunt, nec poſſunt tyrannide opprimi a ſuis Principibus. Non item iam *Moldauiæ* ſeu *Valachiæ* populi, quia Princeps ipſorum *Turcam* potius ſupremum Dominum recognoſcunt, non, vt ante, *Polonum*; cuius modo maieſtatem tantum venerantur, & velut potenti vicino, ſtatis temporibus honoraria mittunt. Olim tributum directe perſoluebant, & a *Rege* inueſtiti iurabant in verba eius: nunc a *Turca* abſolute Principatus inſignia, & corporis cuſtodiam habent. Quamuis fœdere æquo inter *Polonos & Turcas*, etiam ante bellum *Chotimenſe* in pacem mutuam ſancito, diſertis verbis caueretur, ne prouinciam illam cuiquam *Turcarum* Imperator vnquam, præter *Poloniæ* Regis voluntatem committeret; vtque is, qui eam obtineret, Regi quoque *Poloniæ fidelis eſſet.*

RELIGIO.

CHriſtianam religionem *Polona* gens, abiecto ſemel impio dæmonum cultu, *ſeptingentis* circiter iam annis conſtanter retinet, religioſeque colit, hæreticarum nouationum inſolens & impatiens, auorum noſtrorum ætate, quando *Huſſus & Viclefus* virus ſuum in *Boemia* diffundebant. Sed poſtquam *Putherus*, cum aliis ſuæ farinæ hominibus, patrum noſtrum memoria, per totam *Germaniam* zizania diſſeminauiſſet, quæ nobis vicina eſt, & commercia fere quotidiana nobiſcum habet; prætextu ſeu verius abuſu libertatis, neſcio quæ non peſtes *Poloniam* inuaſerant, infecerantque mentes hominum noſtrorum, vt per annos complures diuerſi diuerſa de religione ſentirent, & quiſque ſe iudicem & interpretem ſcripturarum putaret. Sed nunc iterum DEO bono fauente, in toto Regno *Poloniæ* religio Catholica præcipua eſt: nec in *Senatum* admitti, aut ad minora ſubſellia vocari quiſquam poteſt, niſi Romanæ profeſſionis. Et maiores noſtri, tantæ pietatis ſtatim a recepta fide fuerunt, vt Eccleſiarum

Antiſti-

Antiſtites in *Senatu* locum, eumque primum habere voluerint, vt omnibus conſiliis adhibiti præſentes, diligenter pro ſuo munere animaduertebus conſiliis adhibiti præſentes, diligenter pro ſuo munere animaduerterent, ne quid in legibus, aut moribus populi contra Eccleſiæ ſancita peccaretur. Eandemque ob cauſam etiamnum *Tribunaliciis* iudiciis ſeu *parlamentis*, minoris Ordinis myſtas, e ſingulis Cathedralium Capitulorum Collegiis, piiſſimi Reges intereſſe iuſſerunt, ſanctioribusque curis Regni & ſcripturis, priſco more, vel maxime tum, cum pertinaciſſimi hæretici, Antiſtites e *Senatu* eiicere conarentur, cum maxima poteſtate præfecerunt, ita, vt & *Cancellarii & Pro-Cancellarii* munus, alternatis vicibus penes *Epiſcopos* maneret. *Maiorque Secretarius* Regni ſemper ex *Eccleſiaſticis* eſſet; fruſtra reclamantibus aduerſariis fidei, qui ſub extremam ætatem *Sigismundi Augusti* Regis ſapientiſſimi, & potiſſimum interregnorum tempore, nimium inualuerant: Cæterum diligenti vigilantia ſanctiſſimorum Præſulum, ſapientiumque Regum ſtudio (maxime vero pietate Diui *Sigismundi III.*) vix non omnes iam eradicati fuerunt. Verum *Græcanici* ritus homines, in *Ruſſia & Lituania*, paſſim legibus antiquis tolerantur, ſicut & *Armeni*: partim Pontifici Romano per obedientiam ſubiecti, partim non; qui Epiſcopos ſuos, & complures Abbates habent: & ritibus atque inſtitutis Eccleſiaſticis magis, quam dogmatibus religionis a nobis diſſentiunt. Sunt quoque & *Hebræi* paſſim in toto regno, & *Scythæ Mahometani* in *Lituania & Volhynia*, qui ſuos quoque ritus & ſuperſtitiones habent; ſed qui neminem a fide Catholica auocant, aut malo ſuo exemplo inficiunt, vt aſſolent Hæretici. Fides igitur Catholica in toto Regno præcipua habetur, magnusque vt par eſt, omnibus ſacerdotibus honor habetur, ſolo ſacerdotii nomine: & omnes Romanum Pontificem, vt ſummæ ſedis Epiſcopum, vt omnium Epiſcoporum patrem, vt vniuerſalis Eccleſiæ caput, vt Apoſtolicum reuerenter agnoſcunt.

OPES.

NEque magnæ, neque contemnendæ ſunt opes *Polonorum*, ſed tales, vt omnes bellorum expeditiones hactenus ſuismet reditibus peregerint, ſumptusque quosuis maximos in coronationes, nuptias, aut ſepulturas Regum ſuorum, ære proprio exſoluerint, nullius vicini populi auxilio egentes. Et quamuis nonnulli Reges noſtri ob nimiam prodigalitatem ſuam, fœderatorum aut cognatorum Principum pecuniis, ad priuatas ſuas neceſſitates aliquando vſi fuerint: nusquam tamen, vel in maximis neceſſitatibus, Respublica extraneorum emendicabat opem, aut muta-

mutuabatur aurum, etiam tum, cum nondum ipsa pecuniam signaret. Olim enim proprium non habebant nummum *Poloni*, sed externis, & maxime *Boëmicis* vsi sunt aliquam diu, quod metalla minus nota essent nobis. Primus *Cazimirus Magnus* æs & argentum signari iussit, postea tandem sero *Alexander* Rex, *Sigismundusque Senior* aureos nummos cuderent: quorum imitatione Rex Serenissimus modo & argentum, ad exemplum *Germanorum*, & aurum bonitate & pondere *Vngaricorum* signari iubet. Sed vtriusque pretium sextuplo fere creuit, quam fuit auorum nostrorum memoria, vt signari cœperat: partim propter luxum & crebriorem auri vsum, exportationemque ad exteros: partim propter deteriorem reliquam monetam, cum ponderis diminutione, tum æris admixtione. Permagnus est autem nunc apud nos vsus externæ monetæ, sed aureæ atque argenteæ tantum, quæ pro mercibus vndelibet importatur: quanquam commutatione mercium permulta peraguntur. Exportantur autem è *Polonia* siligo, triticum hordeum, auena, milium, papauer, pultes diuersæ, atque legumina, lana, linum, canabes, lupulus, coria, sebum, alutæ, mel, cera, succinum, pix, cinis, mali, asseres, cœteraque materies fabricandis nauibus, & ornandis domibus apta. Item sal, cereuisia, vitriolum, nitrum, lazurum, coccus, æs, plumbum, ferrum, cuprum, orichalcum, carbones terrei, vasa vitrea, æqui, boues, verueces, porci, lardum, aliaque innumera, quibus vicini & etiam transmarini populi à nobis indigent. Et à quibus vicissim ad nos importantur panni sericei, aurei, lanei, lineique subtiliores, aulæa, tapetes, & alia parietum, equorum, & hominum ornamenta, quorum opificia minus exquisita sunt apud nos, licet non desit materia, & aliis gentibus suppeditetur. Importantur etiam margaritæ, gemmæ, pelles preciosæ, husiones seu mariani, haleces, & alia salsamenta, & vento vel sole durati pisces marini. Ad hæc argentum, aurum, stannum, & chalybs, cum facta, tum infecta: vina demum & aromata, & varia eduliorum condimenta atque cupediæ, sine quibus bene posset stare patria nostra, si ad veterum *Lacedæmoniorum* rigorem ordinata esset. Cum itaque plures merces nostras mittamus extra regnum, quam indigeamus externis, eisque non tam ad necessitatem, quam ad luxum spectantibus, consequens est, vt non penitus inopes dicamur, respectu aliorum Europæorum, qui & mercimoniis, & opificibus diuersis, & metallorum abundantia, & œconomiæ demum diligenti administratione, multo nos antecedunt.

MILITIA.

Quia suis rebus contenti, nusquam bella offensiua vicinis populis *Poloni* inferimus, nisi forte prius lacessiti ab illis: idque potius ad vlciscendum iniurias, recuperandumque ablata, quam vt inuadamus possessiones eorum & dominemur illis. Ideo & militiam quoque nostram, defensioni verius patriæ aptam habemus, quam expugnationi vrbium alienarum, fortissimorumque propugnaculorum, qualibus vicini nostri confinia sua à nobis muniunt: proindeque exercitus nostri maiori ex parte equitatu constant, qui è præcipua nobilitate est, vt in campos apertos excurrant, procedantque obuiam venienti hosti, prius quam ille fines nostros attigerit. Pedites autem paucos habemus, eosque è plebe omnes, non ita ad pugnam, quam ad labores castrenses euocatos, vt nimirum fossas dum opus fodiant, vallum excitent, pontes construant, vias sternant, tormenta & impedimenta bellica conducant, atque demum castra ipsa custodiant. Quodsi vero oppugnationem loci alicuius meditamur, tum è *Germania* aut *Vngaria* mercenarios nobis pedites adducimus, qui sunt exercitatiores nostris. Equitibus autem semper contenti sumus nostris; qui, si generali edicto ex omnibus prouinciis, ad propugnandam patriam euocati sunt, extra fines regni, vltra quinque milliaria procedere non debent: Si autem procedere necesse sit, tum statim in Comitiis quæ semper bellum præcedere debent, militem stipendiarium decernimus: Qui quidem cum è præcipua nobilitate conscribatur, ita in pugnis solet esse animosus, vt in maximis etiam periculis sese non deserat, neque animum despondeat: & vt audaces fortuna iuuare consueuit, validissimos hostium exercitus, exigua suorum manu in campis adoriatur, & sæpissime vincat. Sic sub *Diuo Sigismundo I.* (vt hic vetustiora omittam) *Lesniouices mille quingentis* hastatis, *quadraginta millia Moschorum* aggressus, in fugam omnes vertit, & *nouem* circiter *millia* ex illis occidit. Sic *Boratinius* similiter *duobus millibus* equitum, *tredecim millia Moschorum* adortus, miraculosam ex illis victoriam reportauit, septem *millia* occidit, & tormenta bellica omnia ademit. *Camenecius sex millibus* suorum, *viginti quinque millia Tartarorum* in acie prostrauit. *Tarnouius quatuor millibus viginti duo millia Turcarum* atque *Valachorum* cecidit, & *quinquaginta duo* tormenta bellica accepit. Sub *Augusto* autem Rege *Sigismundi F. Radiuillus septem millibus* ad *Vlam*, *triginta Moschorum millia* deleuit, & arcem ipsam die eadem expugnauit. Et *Sapieha quinque millibus Vendam* defendit; & *viginti quatuor Moschorum* atque *Liuonum millia* vna acie prostrauit. Sub *Stephano* deinde Rege, *Zborouius* non integris *duobus millibus*, totum rebellium *Danti-*

ſcanorum exercitum, ex transmarinis populis conſcriptum, vna die deleuit, & præter captiuos, vltra *octo millia* cæſorum in acie numerauit. Denique ſub auſpiciis *Diui Sigismundi III. Zamoſcius* non totis *ſex millibus*, Archiducem *Maximilianum*, circiter *octodecim millia* in caſtris habentem, non tantum deuicit, ſed & ad deditionem coegit. *Cazigereium Scytham*, cum *ſeptuaginta millibus* in *Poloniam* tendentem, in campis *Cicoræ*, *tribus millibus* ſuorum, ita retudit, vt multis *millibus* in acie amiſſis, ſtatim in *Tauricam* ſuam rediret. *Chodkieuicius* vero, *tribus millibus Suecum* in *Liuonia* adortus, *nouem* de eius exercitu ad *Kircholmiam* occidit, *quatuor millia* captiuorum habuit. Similiter *tribus millibus* equitum *Zolkieuius*, *octuaginta Moſchorum millia* inopinato ad *Cluſſiniam* aggreſſus, omnes ſtatim in fugam vertit, & *tres Germanorum legiones* in eodem hoſtili exercitu captas cum Duce ſuo, *Comite de Pontibus*, ad Regem, *Smolenſcum* duxit. *Koniecpolſcius* quoque nuperrime in *Pruſſia*, *quinque* equitum cohortibus, *nouem millia Guſtauum* ad *Stumam* habentem, audacter aggreſſus, cæſis vltra *mille*, in fugam eum turpiſſimam vertit, & omnia tormenta bellica illius accepit. Et ad *Amerſtinum* in *Pomerania*, *duas* eius *legiones* nactus, manibus non conſertis, ad deditionem ſtatim coegit, cum non ex integro *duo millia* equitum ſecum haberet, peditem omnino nullum.

Sic noſtri ſemper hoſtis quamuis validiſſimi impauidi; quem campeſtri prælio, licet exiguis copiis impares alacriter adoriuntur. Et ſunt *equites* ipſi quaſi in *quadruplici differentia*: pedites in *duplici*. Ex *equitibus*, alii ſunt *grauioris armaturæ*, & alii *leuioris*: & qui *grauioris armaturæ* dicuntur, alii ſunt *haſtati* & vulgo *Huſſari* vocantur, & alii *Sclopetis* tantum armati, & vocantur *Harcabuſſeri*, vtrique autem iſti, ferreis thoracibus atque galeis ſunt veſtiti. *Leuioris* deinde *armaturæ* alii ſclopetis oblongis, alii autem pharetris & lanceis breuioribus ſunt armati: & vtrique loricis induti, atque communi nomine *Coſachi* appellati, *Pedites* vero, alii vocantur *Haiduci*, qui ſunt è *Polonia* aut *Hungaria* conſcripti: alii *Coſachi Zaporoſenſes*, qui è partibus *Ruſſiæ* vicinis *Scythiæ*, vltro nomina dant militiæ, & ducem ſuum proprium diſciplinamque caſtrenſem habent. Omnes autem iſti, frameis incuruis ſeu acinacibus, & ſclopetis oblongis in prælio vtuntur: niſi quod illi priores vniformi veſtium colore à Rege donantur: iſti, rudi panno tecti, equos ſinguli fere atque currus habent, quibus deinde caſtra ſua muniunt, & in præliis loco aggeris aut ſepimentorum, contra potentiam hoſtis vtuntur (Sed hæc ſufficienter in Equite *Polono* ad *Vrbanum VIII.* Pont. Max. perſcripſimus) proque occaſione & neceſſitate, partim in æquis, partim pedes pugnant: partim denique nauiculis ſuis conſcenſis maria peruolant, & *Turcæ* ditio-

ditiones infeſtant. Vt igitur omnis fere *equitatus* noſter (præter *ſeruos*) è *nobilitate* eſt, ſic totus peditatus è *plebe*, præter *cohortium ductores: & præfectos Haiducorum*. Nam *Coſachorum Zaporoſenſium*, vti *centuriones, & Chiliarchæ*, ſic & *Dux* ipſe, quem è medio ſui eligunt, *plebeius* eſt; modo artis bellicæ peritus ſit & fortunatus, alias deponitur ſtatim, & alter illi ſurrogatur. Quem ſequentes, terra & mari *Scythas Tauricanos*, atque *Turcas* aſſidue bello laceſſunt, & maximas de illis ſæpiſſime victorias referunt, adeo vt iam aliquoties *Canſtantinopoli* noſtra ætate trepidatum fuerit.

VIRES.

POloniæ vires & numero & natura ſunt tales, vt pauca Europæ regna eas æquent, nullum vero ſuperet: & ſi ordo, qui eſt anima rerum, melior apud nos eſſet, procul dubio apud nos, cunctos occidentis populos ſuperaremus. Cum enim ad potentiam & firmitatem cuiusque ſtatus, requiratur numeroſitas virorum bellicoſorum, abundantia commeatuum, pecuniarum magnitudo, armorum ſufficientia, & frequentia munitionum: nullum prorſus ex prædictis conditionibus, debite & conuenienter habemus, quamuis ſingulas, præ aliis gentibus, excellentiori quodam modo poſſideamus.

Et quantum ad viros bello aptos, & militiæ peritos: certum eſt Regem *Poloniæ*, poſſe *dicenta equitum millia* habere absque vllis ſtipendiis, & oneribus publici ærarii: quorum quilibet ſumptu proprio, vel eo nomine quod nobilis ſit, militare tam diu tenetur, donec vel bellum finiatur, vel à Rege in hyberna omnes dimittantur. In tanta igitur nobilium multitudine, quæ præter armorum tractionem, aliam profeſſionem non habet, quid mirum ſi *duces* bellorum aliunde non quæramus? & optimos imperatores internos habeamus? Habituri multo plures & excellentiores ſi virtus vnumquemque, non diuitiæ aut vetuſtas familiæ, ad dignitates & officia Reipub. promoueret: ſed quia pauperem eſſe, vitio ſeculi probroſum eſt, ideo pauci in magiſtratibus præſtantes, pauci militia clari; Illaque ingens nobilium equitum multitudo, quam diximus, ob malum Reipub. regimen, nullatenus ſimul conuenire contra hoſtem poteſt; nam aliter nudarentur prouinciæ, conterminæ potentibus vicinis, quas vtique cuſtodire oportet, cum militem in vrbibus præſidiarium nullibi omnino habeamus, qui impetum ſuperuenientis hoſtis aliquomodo reprime poſſet, præter paucas cohortes in *Ruſſia*, quæ excubant à *Scythis*. Iam autem hoſtes vndique potententes & parum fideles habemus, *Turcam, Scytham*,

Moſchum, *Suecum*, *& Germanicam* nationem: quæ licet variis fœderibus, & toties iteratis affinitatibus nobiscum iuncta ſit, ſemper tamen Principes eorum inhiant Patriæ noſtræ, & in omnem occaſionem ſunt intenti.

Bene tamen poteſt, relictis ad cuſtodiam prouinciarum aliis, *centum equitum millia* in caſtris Rex *Poloniæ* habere: vt & *Vladislaum* olim *Iagellonem* contra *Pruſſicos Crucigeros*, ad *Gruneualdum* habuiſſe legimus, cum nondum coronæ *Poloniæ*, *Pruſſica*, *Pomerania*, *Curlandia*, *Liuonia* atque *Samogitia*, populoſiſſimæ prouinciæ, iunctæ fuiſſent. Contra eosdem *Teutones*, filius eius *Cazimirus*, præter *Ruſſos & Lituanos*, ex ſola tantum *Polonia*, *ſexaginta equitum millia* ad *Choiniciam* duxerat. Huius deinde filius *Ioannes Albertus*, *octuaginta nobilium millia*, ex *Polonia & Ruſſia* ſolum, contra *Stephanum Valachiæ* Principem collegerat. Frater verò illius *Sigiſmundus I.* ex prouinciis Magni Ducatus *Lituaniæ*, *quinquaginta duo millia* contra *Moſchum* ad *Orſam* conſcripſerat, cum *Liuonia* nondum noſtri iuris fuiſſet, & *Curlandia*, quæ nunc ad Ducatum *Lituaniæ* pertinent. Itemque *centum millia* ad *Leopolim* habuerat, cum in *Valachiam* mouerit, nulla ſatrapia *Lituaniæ* in commilitium euocata, præter aulicos, & voluntarios, qui vltro Regem ſuum comitabantur. Similiter eius filius *Sigiſmundus Auguſtus*, paucis e *Ruſſia* ſtipendiariis, cum Duce *Nicolao Meletico* euocatis, quum in *Liuoniam* contra *Teutones Marianos*, *Lutheri* hæreſim tum amplexos, expeditionem ſumpſiſſet, *centum & viginti millia*, armatorum, e ſola *Lituania*, eique adnexis ſatrapiis habuit. Iam autem noſtra ætate, *octuaginta millia* armatorum bello ciuili ad *Sendomiriam* cenſebantur, cum nihilominus potior pars regni quieſceret, nec ſumerent arma contra Regem prouinciæ, niſi proceres quidam; e quorum ordine pars maior, aut certe ſanior Regi ipſi adhærebat. Et bello nuper cum *Turca* durante, cum *Diuus Sigiſmundus III.* generalem nobilitatis expeditionem edixiſſet, vix *tres* aut *quatuor* ſatrapiæ ad *Leopolim* conuenerant, & iam numerus ad *quinquaginta millia* (cum comitatu regio, qui pedites *Germanos* complures ſecum mercenarios duxerat) aſcendebat: quid ſi omnes regni prouinciæ, vti fuerat imperatum, conueniſſent?

Sed in iſta multitudine duo deſiderantur, quæ in bellis gerendis maxime ſunt nociua: Celeritas nimirum, & obedientia; quia & tarde nobiles ſub ſigna conueniunt, Comitiis primo tot hebdomatas celebratis, ſine quibus bellum edici non poteſt: & difficulter ab œconomia ſua, vxoribus, atque liberis diuelluntur, vsque tertium edictum expeditionis bellicæ, praua conſuetudine exſpectantes. Cumque iam ad locum deſignatum conuenerint, tum ſe vnitos & armatos animaduertens, aut con-

tra

tra *Regem*, aut contra *Senatum* tumultuantur. Vel etiam interdum Reges ipsi tardius in expeditionem procedunt, & mora tempus elabi vltro patiuntur; ne vel a nobilitate ob malum regimen exagitentur; vel prætensioni illorum, cum diminutione suorum redituum, aliquid tribuant. Vnde incommoda ista Respublica prospiciens, stipendiario milite ordinarie bella peragere consueuit: generalem autem nobilitatis expeditionem, in vltimum tantum casum reseruauit; vt, si vel tributa non sufficerent, vel hostis ita potens esset, vt ei resistere conscripto milite Generalis belli nequiret, tum ad generalem omnium nobilium expeditionem, tanquam ad vltimum remedium confugiendum putarent. Prout nuper præterito bello *Turcico* faciendum censuerunt; cum barbarus *sexcentorum* fere *millium* exercitum in nos duceret, *Generalis* militiæ cum *septuaginta millibus* stipendiariorum, extra limites regni in *Valachiam* præmissus fuerat, vt eum obuius exciperet: Rex autem in confiniis quasi, ad *Leopolim* nobilitatem conuocabat, quibuscum suppetiatum, præmisso exercitui cum filio, ire debuerat. Et si tum celerius, vti decretum erat in Comitiis, superuenisset, profecto maiores longe progressus belli fecisset, maioremque sibi ac suis gloriam apud posteros parauisset.

Quo autem in eiusmodi expeditiones paratior nobilitas fieret, statutum est iam dudum publico Comitiorum decreto, vt *prima* post *paschatis* festum *Dominica*, in singulis satrapiis lustratio in armis fieret, & quisque *Palatinus* suorum prouincialium nomina in tabulas referret. Quod tamen, æque vt & alia instituta patriæ, aut penitus negligitur, aut certe neglectim peragitur, pœna in delinquentes valde leui assignata.

Sic *pedestris* quoque militia *Augusti* Regis inuento, tam ex *vrbana*, quam e *pagana plebe* delecta, fere iam euanuit, & vix aliquot *centena* tantum numerantur, eaque nullius frugi, qui *quindecim millia* superare debuerant. Reliqui omnes, auaritia præfectorum, censum exsoluere iussi, & rusticanis laboribus adscripti, cingulum militarem deposuerunt. Stipendiis nihilominus conscriptos, egregie sese in bellis gessisse vidimus; & famem, sitim, æstum, frigus, laboresque castrenses, multo fortiori animo pertulisse obseruauimus, quam aut *Hungari*, aut *Germani*, qui aërem nostrum pati non possunt, & vel diffugiunt, vel moriuntur. Quodsi Ordines regni vellent serio curam rei bellicæ inire, possent absque omni dubio *ducenta* & amplius, præstantissimorum *peditum millia*, e pagis & oppidis deligere, quibus vel maximo hosti patriæ possent facilime resistere. Experimentum habemus in *Cosachis Zaporosensibus*, qui omnes *rustici* sunt, e pagis atque oppidis nostris collecti, & nulla literatura præditi; nihilominus

ominus tamen in caſtris ſuis veterum *Romanorum* diſciplinam habent, fortitudineque bellica, & rei militaris peritia, nulli in mundo nationi cedunt. Quibus ſi e toto regno delecta iuuentus adiungeretur, & ſub *præfectis* atque *Chiliarchis* nobilibus, in arte militari exerceretur, nullus penitus in orbe Chriſtiano Monarcha, pares Regi *Poloniæ* vires in ſuo regno haberet.

De commeatu vero non eſt dubitandum, quin tantam in bellis multitudinem Rex *Poloniæ* alere poſſit, cum ſit cuique manifeſtum, Regnum *Poloniæ* poſſe alia *duo* ſimilia regna, prout ipſum eſt, non modo frugibus, ſed & carnibus, & allio companatico ſuſtentare. Nihilominus nos *Poloni*, in qualibet expeditione bellica fame laboramus, atque ſæpiſſime res iam ad finem perductas, propter commeatuum penuriam, turpiter deſerimus. Quod totum procedit ex ſocordia *præfectorum* belli, aut potius Reipublicæ *Ordinum*, qui dum aliquorſum bellum edicunt, nusquam in partibus illis de commeatu prouident; ſed quod cuique militi ſors offert, id rapit in tranſitu, & poſtea ſeſe cum equis & famulis in caſtris ſuſtentat. Fame vero oborta, aut morbis paſſim omnes intereunt, aut nolunt obedire *Ducibus ſuis*, & dilabuntur. Quodſi vero Reſpublica primum ibi de commeatu prouideret, quo exercitum mittere vellet: & commeatus ille, ob abundantiam rerum omnium, paruo certe conſtaret, & expeditionem propoſitam facile ad finem optatum deduceret.

Jam autem quoad pecuniam, parata illa in ærario nusquam reperitur, ſed tum demum cum bellum per Comitia edicitur, prouincialibus imponitur, vectigaliaque diuerſa bello finiendo ſufficientia ſtatuuntur. Sed & hæc ipſa, vel tarde conferuntur, vel non ex integro in ærarium inferuntur, potior pars priuatorum cupiditati cedit. Quæ ſi paulo ordinatius colligerentur, atque etiam tum, cum bellum nobis nullum eſt, moderate imponerentur, & aſſeruarentur in promptuariis: profecto & exercitus noſtros celerius in hoſtes educeremus, & militem ipſum obſequentiorem in bellis haberemus; qui dum auaritia *gubernantium* ſtipendia ſibi retineri vident, facile in perniciem patriæ coniurant, quod iam ſæpiſſime ſumus experti. Hoc tamen vel maxime Regem *Poloniæ* in bellis iuuat, quod *Proceres Regni*, & quique *nobiles ditiores*, ſoleant integras *equitum cohortes & alas*, ſumptu ſuo proprio in caſtra adducere, vel ſolius patriæ amore. Pauperiores vero plures vna collecti, *ducem* ſibi virum aliquem ſtrenuum eligunt, & vltro ſine ſtipendiis, belli *imperatorem* ſequuntur, ob id

id ipſum *voluntarii* appellati. Quod ipſum & *Coſachi Zaporoſenſes* faciunt, interdum ad *quadraginta millia* pugnatorum collecti.

Quod arma autem: Hæc quisque ſibi priuatus curat e *Germania*, aut aliqua alia gente vicina portari; quia Rex aut Respublica nullum *armamentarium publicum* habet. Sunt tamen aliquot in locis *repoſitoria tormentorum maiorum*, nuperrime a Sereniſſimo Rege *Vladislao IV.* inſtituta. Sed plura multo & ordinatiora *ciuitates* habent: itemque *nobiles* nonnulli & *Proceres Regni.* Qui, cum bellum edicitur, & ipſi amore patriæ in bellum eunt, & *tormenta* ſecum *maiora*, adhibitis omnibus neceſſariis conducunt. Rex autem quum nullas munitiones magnas habeat, quas armis prouidere deberet, quocunque expeditionem ſumit, habet facile armorum ſufficientiam, aut a *ciuitatibus ditioribus*, aut e ſuis *armamentariis*, quæ ſparſim pluribus in locis parua ab antiquo ſunt ditata. Cumque & *Polonia* ipſa non ſit metallorum indiga, & *Germania*, quæ illis maxime abundat, ſtatim in vicinia ſit poſita, non difficulter paratur, quod belli exigentia poſtulat, magiſtris artis fuſoriæ, in regno exiſtentibus.

Quantum denique ad *munitiones & fortalicia*: candide fatendum eſt, illa omnino in *Polonia* nulla exiſtere, præter aliquot caſtella priuatorum: idque ſparſim per prouincias & regnum, vt eſt *Zamoſcium*, *Lancutum*, *Zbaraſium*, *Neſuicia*, *Lachouicia*, *Medirecia*, *Dubna*, aliæque minutiores populationes.

Cæterum tamen facile potuiſſent excitari plures, ſi Respublica in id operam ſuam intendiſſet, ſiquidem & lapidis & calcis & ferramentorum atque lignorum copia vbique maxima, in *Polonia* reperitur. Quum autem non ſimus cupidi aliena inuadendi, noſtra facile vel pectoribus noſtris tueri poſſumus: prout & hactenus tutati ſumus, aperto potius Marte cum hoſte decertando, quam vel propugnaculis ſeſe includendo. Sic *Germanos* ſæpius patriam noſtram inuadere conantes, pectoribus noſtris repulimus. Sic *Turcam* cum tota ſua potentia venientem reiecimus. *Moſchum* non tantum retudimus, ſed totum etiam eius imperium multoties peruaſtauimus. *Scythas* frequentius *Ruſſiam* incurrentes, notabilier caſtigauimus. *Valachiam*, *Moldauiam & Beſſarabiam* etiam priuati multoties depopulati ſunt, & Principes illis pro ſuo arbitrio impoſuerunt.

Reſtat

Reſtat ſolummodo *Suecus*, quem & olim & nuper acie quidem ſemper deuicimus, eiicere prouincia omnino non potuimus; partim quod ſocordia quadam, ad expugnandas munitas vrbes non ſimus apti: partim quod hæreticis illi paſſim fauentibus domeſticos proditores euitare nequeamus: partim quod prouinciis illis ſacratorum virorum poſſeſſioni ſemel dicatis, non ſit proſperum penitus, profanos homines iterum frui: partim etiam, quod exardeſcente vitio ſæculi, hominum cupiditate, minus publicis rebus modo ſimus intenti, quisque noſtrum priuato commodo ſtudet; ex quo procerum aſſiduæ diſcordiæ, nobilium inobedientia, aulæ ſuſpiciones, Principis contemptus, rerum neglectus paſſim. Partim denique quod Numinis iræ difficile nos ſit contrauenire; quæ ob tot ſcelera publica in Patria noſtra impunita, hoc, quem minime ſemper faciebamus, hoſte nos punit, & quaſi publica hac caſtigatione ad reſipiſcentiam benigne impellit. Sed O muro Domini, quo vsque non requieſces? Ingredere in vaginam tuam, refrigare, & ſile! Cogita ſuper nos Cogitationes pacis, & non afflictionis; vt des nobis finem & patientiam: & invocabimus te, & viuemus,

F I N I S.

INDEX

INDEX RERVM

per numerum *paginam* indicans.

Cæ-

Italia

S.

No-

Ossa

Panis

Ra-

Sa-

Soco-

Ioann.

Pos-

FINIS.

SIMO.

SIMONIS STAROVOLSCI SARMATIÆ BELLATORES.

ANNO MDCCXXXIII.

Colonia Agrippina 1631

ILLVSTRISSIMO HEROI

DOMINO

IOANNI EVSTACHIO TYSKIEVICIO.

PALATINO BRESTENSI, CAMENECENSIQVE PRÆFECTO,

SIMON STAROVOLSCIVS, OMNEM FÆLICITATEM PRECATVS, LIBENS MERITO DEDICAT.

GENTEM nostram, Heros Illustrissime, fama celebrari compertum est, tanquam indoli sua pronam simul & vtilem bello, ducesque ipsos priscis illis Heroibus pares: quorum vtpote res gestæ, & domi forisque felicitas in plerisque tanta est, vt veterum Romanorum gloriam exæquent, recentiorum vero populorum, multis interdum passibus superent. Quamobrem licet complures sint gentis nostræ scriptores, qui non ciuilia modo nobis docu-

menta, libris suis reliquerunt, verum etiam exempla ad imitandum varia, domi, & sub frigido nostro axe nata, plena manu proposuerunt. Sæua tamen & infesta virtutibus tempora nostra videns, haud abs re putaui, præstantium bellatorum nostrorum vitas, in vnum volumen breuiter colligere, & veluti facem ad famam modernis præferre, qui & priuatim degeneres sunt, & in publicum exitiosi. Quo nimirum conspectis maiorum suorum monumentis; vel præconiis illorum excitati, incipiant tandem parem eorum laudibus gloriam discupere; vel metu infamiæ perculsi, reuereantur ab insita toti genti virtute degenerare. Et hoc illud est, cur Rempub. cogitantibus, & cum vtilitate omnium suaque laude, siue domi, siue militiæ eam administrare cupientibus, clarorum virorum facta moresque studiose sint pernoscendi. Natura enim ita comparati sumus, vt quenque aliquod studium trahat: in illa autem re, quam probamus aut colimus, eos qui excellunt miramur, & desideramus pariter produci aliis in exemplum, esseque in totius orbis, imo sæculorum omnium theatro. Cum itaque in immenso illo Historiarum pelago, quod Chronicon appellamus, non facile sit, singulorum virtutes & nomina deprehendere, quod ea generalis totius gentis gestorum narratio, velut sol minores luces, suo splendore obumbret. Idcirco depromta speciali hoc libello e fastis antiquitatis singulorum memoria, non aedepolalii eam conseruandam, aut verius propagandam ad posteros consecrare debui, quam tibi aetatis nostrae, Heroi Illustrissimo qui prisco illo Sarmatarum instituto, Martem Gradiuum a puero veneratus, omnibus quotquot tua aetate contigerunt, bellicis expeditionibus pro Repub. interfuisti. Et vt eam sartam tectam conseruares, his difficillimis temporibus nostris, quibus pacem libertatemque optamus magis, quam defendimus, toties veteranorum splendidissimas cohortes, aere tuo ingenti, in Podoliam, Valachiam, Liuoniam, Moscouiam atque Prussiam eduxisti. Sicque te ipsum, in rerum decus solidamque virtutem incumbens gessisti, vt & strenui militis, & fortissimi Ductoris, cum omnium fere, tum sapientissime Regis iudicio sis consecutus. Qui te generali totius Regni expeditioni, ducem contra Turcas praeponere voluit: & bello in Prussia orto, iterum te omnibus copiis imperatorem assignare

cupi-

cupiuit, nisi in vtroque tempore, inuidorum maleuolentia, consilia eius impediuisset. Et tu sordidae adulationis adminiculis spretis, id tantum facere voluisses, quod aeternitas exciperet, cœlum approbaret. Vt igitur hic omittam primam illam aetatem indolemque tuam, clarissimis maioribus dignam, quam e ludo litterario egressus in Regia exercuisti, & a puero statim publicis negotiis admotus, ita splendidus semper, liberalis, industrius, prudens, humanusque fuisti, vt nemo fere in toto Regno sit, cui non contigerit tuas diuinas dotes degustare. Praesertim vero cum iam te militiae applicuisses, & per gradus militiarum honorum procedens, officium Tribuni in castris, in Curia vero Magni Ducatus Lituaniae, Thesaurarii titulum promeritus esses. Vbi non militum modo studia tibi, heroica munificentia conciliasti, sed & litteratorum: sed & Procerum Regni: atque ipsius Serenissimi Regis fauores consecutus es. Qui te ob ingentes animi tui dotes, Mscislauiensis Palatini dignitate, albo senatorio adscripsit. Et virtute tua delectatus, paucos post annos, augustiori loco suffecit; prouinciae nimirum in qua natus es, Palatinum, hoc est, belli ducem praeficiens, vt patre Brestensi Palatino prognatus, (non enim libet hic longam seriem auorum tuorum, trabea & curuli illustrium enumerare, quorum tu non aequas modo decora, sed ea magno iam interuallo superas) Brestensis & ipse Palatinus fieres: restitueresque popularibus tuis, imo Sarmatis omnibus, tuo exemplo militarem gloriam, quam heu! nescio quo pessimo facto in dies diminutum ire videmus. Ergo macte hac tua indole Heros Illustrissime & pro natura ingenii tui, quod nihil nisi illustre atque honestum respicit, oblectare suetis artibus tuis, quae tibi merito togati sagatique ciuis gloriam apud omnes iam pepererunt, & quae aliquando absenti etiam aeternum, paremque virtutibus tuis locum inter Heroas constituent. Quod eo facilius assequi poteris, si ex vitis tot insignium bellatorum, quos genium tuum veneratus, hoc tibi libello sisto, exempla accurate notaueris, eaque felici delectu imitanda, filiis tuis charissimis, qui in spem patriæ crescunt (& quorum vnus iam Pontificali tiara conspicuus, exornat saeculi sui gloriam, alii vero bello Chotimensi & Prussico virtutem suam probarunt) propriis tuis virtutibus adaucta tradideris. Enimuero enim eorum lectionem, hac maxime tempestate illis nequaquam asper-

nen-

nendam putem: imo nobilissimis quibusque Sarmatiae nostrae, quorum proprium est armis gloriam quaerere, vestrum, qui praeeminetis, & experientia polletis, praeire. Vt & posteri sic discerent a vobis, virtutem admirari, & extranei quiuis cultiores cognoscerent, duris quoque Sarmatis inesse diuinitatis semina, atque omnium septentrionalium propriam Colonis esse militaris gloriae cupiditatem. Vale Heros Illustrissime & litatis Bellonae tuae hostiis, etiam Apollini liba, Musisque mitioribus vt consuesti faue, quae solae famam vocabunt in laudem tui, & virtutes tuas different per totum terrarum orbem.

AMICE

AMICE LECTOR.

MVlta inter nos Sarmatas, fortium hominum facta ſunt, fuerunt-que ſemper, haud illis imparia, quibus nobilitantur gentes, quæ literis ipſæ ſe celebrant: ſed quia ſcriptores non habebamus, quia ea in hominum lucem proferre, & vna ſecum immortali-tate ornare potuiſſent; ideo æternum obliuioni tradita iacent: Nec per modernos, qui antiquitatis paulo ſtudioſiores ſunt, vllo modo inueſtigari poſſunt. Partim, quod litteratos viros, nunc primum ſub Iagellonibus Polonia æſtimare cœperit, quod vix duorum ſæculorum ſpacium facit. Par-tim, quod etiamnum denuo, neſcio quo peſſimo fato, literæ apud nos ſu-um precium deperdant. Vnde etiam fit vt & paucos ſolide eruditos ha-beamus: & ſi qui reperiuntur, neglecti ab Optimatibus & Megiſtanis, vel non habent rationem quomodo ſe in illuſtri illo orbis theatro, oſtendere queant, vel animo abiecto & deſperato, prodire in paleſtram ſæculorum no-lunt, certo certius ſcientes ſe contemni ab iis, a quibus omnino promoueri debebant. Iam autem viri excelſi, & qui ad clauum Reipubl. ſedent, etiam-ſi neſcio quæ præclara geſſerint, ſi ea eruditorum pennatus ille currus non euexerit per æthera & gentes, cuncta profecto cimmeriis tenebris inuoluta iacebunt. Quod ſi vero potentes genio viri, ſtilo ea ſuo perennitati conſe-crauerint, paria omnino vel Græcorum vel Romanorum factis erunt. Apud quos ſapientes in precio habiti, dicta etiam elegantiora Heroum, non modo facta illuſtria, faſtis æternitatis inſeruerunt: & quos ornandos cenſuerunt, licet immerentibus aliis, tantas laudes admenſi ſunt, vti poſteritas virtutes eorum, quæ vix mediocres ſunt, etiamnum ſuſpiciat & veneretur. Vt ergo ex omni genere monumentorum, quibus præclara ingenia memoriam nomi-nis ſui, grata cum recordatione ad poſteros transmittere ſtuduerunt, ii opti-mam partem videntur delegiſſe, qui res æternitate dignas conſecrare perpe-tuis annalibus, & ab obliuionis iniuria vindicare ſunt aggreſſi. Ita illi, mea opinione omnium maximam laudem promerentur, qui viros egregie doctos & patriæ, & ſuarum virtutum præcones, ſumma beneficentia fouent: cu-rantque per eos clarorum virorum facta, poſteris imitanda tradere. Quan-doquidem nihil efficacius penetrat in animos, & permanat ad intimos ſen-

ſus

ſus, quam exempla, quæ nobis ex annalium monumentis ſuppeditantur: ex quibus facile quisque poteſt contemplari vitas hominum & haurire quod ex vſu ſit, ad mores bene ſapienterque inſtituendos. Ac propterea, ipſe quoque ex facili animum induxi, vt congeſtis præcipuorum Sarmatiæ noſtræ ſcriptorum vitis, itemque clariſſimorum Oratorum noſtrorum Elogiis, ad illuſtrium nunc bellica virtute virorum præconia deſcenderem: quod nimirum ſcirem, excitata iuuentutis induſtria, ad ſtudia eam & labores, maiorum exemplis vehementius propelli. Nam ſi olim poſterorum animos ad virtutem accendebant diſpoſitæ in atrio maiorum imagines, quæ nihil præter externam corporis figuram intuentibus repræſentabant: quanto magis ad æmulandi ardorem, excitari conuenit viros gloriæ cupiditate flagrantes, quum ad viuum expreſſam vident effigiem illam diuinioris auræ, qua potiſſimum parte dignitas generis humani cenſeri debet: Iam autem illud primum ſapientiæ munus cenſetur, patenti via populum ad virtutem ducere, cupidinemque honeſti conciliare animis, & facere vitiorum odium. Quod non alia certe facilius feliciusque præſtatur via, quam laudando egregia facta maiorum, eaque debitis exornando Elogiis. Quæ dum curioſius poſteri, ſed præcipue bonæ indolis iuuentus leget, ad Reipub. vſum ſe plures aptabunt, ingenia excolent, militiam aut eloquentiam ſtudioſius perſequentur, denique ſuis ciuibus ſe probabunt, ſuam quoque vitam ſperantes aliquando aliis exemplo fore. Quod vt tandem fiat; rurſusque vergentem ad barbariem Septentrionem noſtrum, benignios, Numinis radius aſpiciat, atque te ſimul, Lector Amiciſſime, ad æmulandum heroicas virtutes excitet, ex animo opto.

SIMO-

SIMONIS STAROVOLSCI
SARMATIAE BELLATORES,
SEU
ELOGIA
VIRORVM BELLICA VIRTVTE ILLVSTRIVM, QVOTQVOT VEL NOSTRA, VEL AVORVM MEMORIA CELEBRES IN POLONIA FVERE.

I. MIECISLAUS.

QVemadmodum totus pene orbis terrarum, ante Christi Dei aduentum, veri Numinis cultum ignorabat, ita quoque & Septemtrionalis plagæ populi; qui innata quadam barbarie & feritate, post promulgatum etiam Euangelium, difficilem ad oras suas externis hominibus aditum præbebant: nec multum de religione disquirebant, bellis & militiæ dediti, contentique superstitione, quam ab initio propemodum humani generis acceperant, fallacium Dæmonum fraude inducti. Maxime vero, feroces illi Sarmatæ, quorum genus ducimus, & in quorum oris, post tot mutationes & migrationes, a Pole, quod planiciem & venationem Slauis significat, Polachi seu Poloni appellati, consedimus. Nec lumen veritatis agnouimus, nisi post nongentesimum & sexagesimum quintum, a partu virgineo, annum, MIECISLAO ZIEMOMYSLI F. nobis imperante; a quo etiam scriptionis nostræ sumpsimus initium. Nam quid olim, in tenebris illis gentilium, gestum fuerit, aut qui Duces belli artibus claruerint, vel quomodo ex Sarmatis Vandali, Vene-

nedi, Slaui, aliæque innumeræ gentes, ortum ſuum deriuauerint, difficile ſane coniectari: cum nulla literarum apud eos tum cognitio fuerit, nullaque ſcriptorum monumenta ad noſtram ætatem peruenerint. Proinde nunc primum cum luce Euangelii, artium quoque bonarum vſu & tractatione ad nos delata, res etiam noſtræ, non niſi a Miecislao Principe illuſtrari cœperunt, qui & ipſe quoque mirabiliter illuſtratus fuit. Siquidem natus erat oculis cæcus: nullos alios aut fratres aut ſorores habens. Cumque illi anno ſeptimo, ritu gentili coma attonderetur, abſque vlla medicorum ope, lucem miraculoſe aſpexit, & acclamantibus cunctis, Miecislai, quaſi, qui gladio gloriam ſibi pariturus ſit, nomen accepit. Conſulente poſtea patre diuinatores, quid portenderet, quod is cæcus natus, tanto interuallo videre cœpiſſet? reſponſum fuit, Poloniam eius principatu illuſtratam iri. Itaque annis maturus, Dambroucam, Boleslai Primi, Bohemorum Ducis filiam, vxorem Chriſtianam accepit, vtque conuenerat ex pactis, Chriſtianum & ipſe profeſſus, Gnesnæ baptiſmum ſimul & nuptias ritu ſolenni peregit. Et mox ad propagandam, per omnem principatum ſuum, religionem conuerſus, nouem numero Epiſcopatus diuerſis locis erexit. Quem ſubditi æmulati, inferioris quoque ordinis ſacerdotibus, multa in oppidis & pagis templa extruxerunt, decimiſque ac prædiis ſufficienter locupletarunt. Cæterum quia nihil æque ad religandos atque deuinciendos hominum animos valet, quam religio, idcirco Volodimiro Ruſſorum Duce ditiones ſuas inuadente, conſtantiores exinde ſubditorum erga ſe animos, & Numinis fauorem expertus, facile ferocientem hoſtem repreſſit: & parta ex eo victoria, principatum ſuum annis triginta quinque proſpere adminiſtrauit. Quinimo & contra rebelles domino ſuo, Bohemos, expeditionem feliciter peregit, Boleslaumque vxoris ſuæ cognatum in principatu locauit, magna celeritate Praga metropoli Regni expugnata. Atque ita pauciſſimis diebus totam rebellionem procerum compeſcuit, fuſisque aliquot præliis hoſtibus, regnum pacatum pupillo, in cuius gratiam arma ſumpſerat, reddidit. Ac tandem ipſe ætate ac morbo confectus, diem ſupremum expleuit, Æræ Chriſtianæ Anno 999. ſucceſſore Boleslao Chrobrio glorioſiſſimo Principe relicto, conditusque eſt Poſnaniæ honorificentiſſime, cuius nos ſepulchrum ornemus breui Epitaphio, in hunc fere modum.

Miecislaus, Europeæ Sarmatiæ Princeps Clariſſimus, heic ſitus eſt, qui cæcis gentili errore parentibus, cæcus oculis natus, vtramque lucem miraculoſe aſpexit, & quidem ſolis corporei, anno ſeptimo ætatis, cum ritu Patrio ac ſolenni, primam comam deponeret; ſolis autem iuſtitiæ, cum annis maturus, Chriſtianæ pietatis vxorem, e Bohemia duxiſſet. Hac igitur duplici gratia, cum reli-

quo

quo virtutum, ac diuinorum donorum comitatu ornatiſſimus, & Poloniam e paganiſmo, ad euangelii agnitionem, exemplo ſuo; & Bohemiam a rebellione, ad obedientiam legitimi Principis, armis victricibus, perduxit. profligatoque ſæpius bellicoſo Ruſſiæ Duce Volodimiro, cum annos quinque & triginta feliciter regnaſſet, primus e Sarmaticis Principibus, ſubterraneæ quietis, ac domicilii, chriſtianus ciuis factus: qui longo ordine venientes Polonorum Reges complexu excipiat ſuo, expectans cum eis beatam ſpem, atque aduentum gloriæ magni Dei. Tu, viator, quiſquis es, Chriſtianum Principem, & venerare mortuum, & in cœlo regnantem cole. S. S. P.

II. VOLODIMIRUS.

SI præclaras corporis atque animi virtutes, cum perpetua rerum geſtarum felicitate conferamus, proculdubio Volodimirus, Suentoslai Ruſſiæ Ducis, e Maluſſa concubina naturalis filius, non æquales modo ſuos, bellica laude, ſed ſuperiores etiam Duces anteibit. Nam ſi eos, qui manus cum ipſo contulerunt, enumerare velimus, liquido conſtabit, ferme omnes aut cæſos & captos ab eo: aut inſigni accepta clade, fuiſſe profligatos. Mortuo namque patre, Nouogrodenſium tantummodo Princeps fuerat conſtitutus: cum viuens ille totum imperium, Iaropolco & Olgo, legitimis filiis diſtribuiſſet. Eſt autem Ruſſiæ regio, per Aſiaticam & Europæam Sarmatiam latiſſime extenſa, quæ antiquitus vniuerſa vnicum Principem venerabatur; poſtea in Prouincias & Satrapias filiis principum diuiſa, illum ſuperiorem recognoſcebat, qui ſe Kiouiæ Monarcham appellabat. Nunc poſtquam Kiouia in ditionem Regiam Poloniæ ceſſiſſet, Ruſſiæ quoque Dynaſtiæ bifariam ſunt diuiſæ. Et illa quidem pars, quæ in Europa iacet, Regno Poloniæ tota ferme adiuncta eſt: quæ vero vltra & cis Tanaim, per Aſiam extenditur proprium principem habet, quem nunc magnum Moſcouiæ Ducem appellamus. Volodimirus itaque regnandi cupidine incenſus, fratrem vtrumque dolo ſuſtulit, & tota Ruſſia potitus, finitimos inſuper Bulgaros, Croatas, Viaticos, Dulepios, & Iazuingos, bello adorſus, tributarios ſibi fecit. Cum Piecinigis proſpero Marte bella geſſit: & Imperatoribus Conſtantinopolitanis, Corſunum vrbem Ponti, quam Cherſonam vocat Sabellicus, eripuit, (ſed reddidit poſtea, ducta in matrimonium Anna, ſorore Imperatorum Baſilii & Conſtantini, religioneque Chriſtiana inſuper ex pacto ſuſcepta) ſucceſſibusque tam proſperis elatus, proximas quoque Polonorum ditiones infeſtare non deſtitit: donec a Miecislao repreſſus, duodecim filiis totum imperium diuiſiſſet. Et Viſſeslao quidem natu maximo Nouogrodum: Iſaslao, Poloſcum; Stopoleo,

Turouiam; Iaromiro, Roſtouiam; Iaroslao, Tueram; Glebo, Muromum; Stoslao, Derenos; Vſiculodo, Volodimiriam; Meſcislao, Torocanum dedit. Pleſcouiam vero Sudislao, Volyniam; Poſuiſdo, Boriſſo demum Smolenſcum attribuerat, ſibimet ipſi Kiouia Metropoli reſeruata. Vbi piis & quietis conſiliis intentum, & ex longa tabe tenue corpus, immenſo illo vigore animi, vix ſuſtinentem, mors oppreſſit Anno Chriſti 1008. ea hominum opinione, vt ſi ei fata longius vitæ ſpacium conceſsiſſent, veterum vel maximorum ducum gloriam, haud dubie fuerit æquaturus. Nemo enim eo, vti ferunt Roxolani Scriptores, grauius atque prudentius de toto belli genere iudicauit: nemo incerta caſuum felicius, ad conſilium vertit: nemo in acie contemptius pericula deſpexit, aut omnino pugnauit ardentius. Cuius corpus ſpeluncæ ſubterraneæ Kiouiæ illatum, quam Pieczovi vulgo dicunt, inter ſepulturas reliquorum Heroum, etiamnum a Ruſſis monſtratur. Antiquitus enim Dynaſtarum ſuorum corpora nonniſi in ſpecubus illis, qui longiſſime ſub terra excurrunt, condere ſolebant. Cuius vrnæ, honoris ergo huiusmodi Epitaphium appendamus.

Conditur hac exigua vrna, magnus Roxolanorum Bellator, Volodimirus. Illegitimo quidem ille thoro prognatus, illegitimeque paternum principatum fratribus interemptis adeptus: ſed qui illud quidem egregiis bello facinoribus, hoc autem, vero numinis veri cultu, compenſauit. Hic primus e Ducibus Ruſſorum ſacro fonte ablutus, accolis gelidi Boryſthenis, lumen veritatis monſtrauit; & vbi durus Getes habitat, per oras Euxini, Seruatoris Chriſti nomen propagavit. Populos feroces, & nulli vnquam parere Suetos, cupidine gloriæ bellis perdomuit: & Dulepios, Iazvingos, Viaticos, Piecinigos, Bulgaros, Croatas, cis & vltra Carpatos, ac Iſtrum habitantes, ſolus iugum ſubire compulit. Imperatores græcanicos, late per orbem dominatores, vel conſanguinitatis fœdere, pacem redimere adegit: cunctiſque hoſtibus percircum deuictis, Sarmaticum nomen etiam Romanis metuendum fecit. Atque ita per omnia fortunatus & felix, dum domum ſuam, ſenio grauis, componit, & quietam vitam, poſt tot triumphos & trophæa, viuere parat, in terris, vt cœlo frueretur, eſſe deſiit. Anno virginei partus, milleſimo octauo. Tu. Qui ſpeluncam pertranſis, dic magni herois oſſibus pia verba, ſi es pius.

III. BOLESLAVS CHROBRVS.

VT religionis Chriſtianæ primus, e Principibus Sarmatiæ, Miecislaus cultor fuit, ita Boleslaus eius filius, primus Regiæ dignitatis author. Cum enim Ottho III. Romanorum Imp. ab Italica expeditione reuerſus,

uerſus, ad Diui Adalberti ſepulchrum, voti exoluendi cauſa, in Poloniam veniſſet, Boleslaus qui nuper paternum principatum ſuſceperat, excepto Imperatore, vti par erat, honorificentiſſime, Regium diadema ab eo impetrauit, & Polonorum ſuorum propenſas erga ſe voluntates, auctus hac noua dignitate, tanto magis accendit. Quippe quos non indoles tantum eius egregia, ſed ſpecimen etiam virtutis, nec vulgare, nec vnum, viuente patre ab eo editum, ſpe optimum impleret. Nam præter ingenii prompti & perſpicacis, ad omnia cum decoro atque dignitate ſeſe accommodantis, acrimoniam: præter ſtudium laudis, rerumque & hominum militarium, ſingulare: præter animi denique magnitudinem, ſummo Principe dignam, elucebat in eo rara modeſtia, verecundia, comitas, ſuauitasque morum grauitate temperata. Nullum intemperans dictum aut factum, ſordes nullæ, ſed cum delectu ac iudicio paulatim ſeſe proferens liberalitas, & cæteræ maiores virtutes, quæ magnopere adoleſcentiam commendant. Nec ſane ſpem & opinionem hominum fefellit. Vexatus ſiquidem a Bohemis, Regem illorum, itidem Boleslaum nomine, aliquot præliis debellatum & captum, ad extremum luminibus priuauit: filium vero eius Iaromirum, in arce Viſſegradenſi expugnatum, cuſtodiæ tradidit: regnumque autem vniuerſum, diſpoſitis per arces & oppida præfectis, ſibi tributarium fecit. Deinde in Ruſſiam conuerſus, Ducem Iaroslaum, toties vires reſumentem, ad vltimum profligauit, & Kiouiam caput regionis, inſignem ea tempeſtate (vt etiamnum ingentes ruinæ teſtantur) vrbem, acri obſidione preſſam, per deditionem accepit: tributoque Prouinciis impoſito, obſidibusque acceptis, victor in Poloniam reuerſus eſt. Cum tres columnas ferreas fixiſſet in Boryſthene, qua Zula fluuius influit, ad memoriam victoriæ ſempiternam. Vbi & cognomen Chrobri, id eſt, pertinacis, a Ruſſis accepit; a quo exinde & arcem a ſe conditam in Polonia, Chroberſum appellauit. Ne autem ſui ocio torpeſcerent, bellum Saxonibus anno 1012. intulit, & omnem illam oram latiſſimam, quæ olim a Slauis & Polonis poſſeſſa fuerat, quos vulgo Scriptores Vandalos appellant, vſque ad Albim & Salam fluuios, ac Cherſoneſum Cymbricam, magna celeritate, in ſuam poteſtatem redigit. Hic itidem tres ferreas columnas, in ripa Salæ, victoriæ ſuæ monumentum, & Regni Poloniæ limites poſuit. Nec ita multo poſt, aliam rurſus expeditionem in Pruſſos ſuſcepit, quos debellatos, tributum ſibi pendere coegit, & ad Religionem Chriſtianam, quam propagare quoquouerſus inprimis ſtudebat, adduxit. Poſita ſimiliter in Oſſa flumine ferrea columna, mille paſſibus ab oppido Rogoſno, vnde vicina villa Slupi, hoc eſt columnæ nomen accepit, & hodie quoque habet. In omnibus autem hiſce bellis, periculoſiſsima quæque, Boleslaus

leslaus ipſe aggrediebatur: & vbi confertisſimos hoſtes acerrime pugnare conſpexiſſet, eo ſe ſemper immergebat, periculaque ſua eſſe, non militum volebat. Pace vero per circuitum parta, auctoque & propagato in omnes partes cum laude atque gloria imperio, reliquum vitæ quieti, & conſtituendæ domi Reipub. impendit, præcipue autem iuſtitiæ adminiſtrandæ, & ſubleuandæ hominum miſerorum inopiæ. Et proinde ferunt apud eum, quadraginta menſas longas dapibus inſtructas fuiſſe, ad quas accumbere tenuioris ſortis hominibus quotidie liceret. Ita enim liberalis erat, vt quid auaritia eſſet, neſciret, pecuniam vero prorſus contemneret. Prouincias & oppida atque omne Regnum, crebro obibat, partim vt ius ex æquo omnibus indigentibus diceret, partim vt priſcæ ſuperſtitionis ritus extirparet. Vnde omnia, ad decus religionis, ſalutem Reipubl. ornamentum templorum, & præmia bene merentium de Republ. conferebat. Ipſe tamen nusquam ob res bene geſtas elatior, aut grauior viſus eſt, ſed placidus ac benignus: nuſquam faſtum minaci ac truculento vultu præ ſe ferens, ſed ciuilem atque amabilem beneuolentiam omnibus exhibens. Cum autem laboribus & contentione animi, confectum atque debilitatum ſe eſſe animaduerteret, indictis Gneſnam comitiis, Miecislaum filium ſucceſſorem ſibi, ſummo totius conuentus conſenſu deſignauit; atque paulo poſt in morbum incidit receptiſque de more Chriſtiano ſacris myſteriis, tandem ingenti omnium dolore expirauit, cum annos viginti quinque regnaſſet, vixiſſet octo & quinquaginta. Igitur tam bene merenti Rege Polonia orbata, vniuerſa ſeſe ad mœrorem compoſuit, & annum integrum in luctu fuit, ita, vt neque conuiuia vlla, neque choreæ celebrarentur, neque cultioribus veſtibus quisquam nobilium virorum aut fœminarum ſeſe veſtiret, quod non tam illum amiſiſſe, quam cum illo interiiſſe omnes viderentur. Cuius tot præclaras virtutes, piosque manes, nos quoque venerati, addamus poſtremo ſepulchro, ſeu verius Cenotaphio eius regio, ſequens monumentum, præter id quod in Baſilia Posnanienſi, vbi conditus eſt, filius eius Miecislaus, mœſtique ſubditi poſuerunt.

Clauſit, viator, hoc marmor Boleslaum Chrobrum, Poloniæ Regem. Virum tota Sarmatia longe maximum: imo non Virum, ſed Heroem, in toto Principum atque Regum Europæ catalogo, ſummis animi, corporis, fortunæ ornamentis clariſſimum; & dignum, quem ætas omnis, poſteritasque deprædicet. Hic enim primus, Polonorum nomen Regia dignitate auxit; Principum externorum neceſſitudinibus firmauit: & clariſſimis rebus geſtis vehementer illuſtrauit, atque religionem ſtabiliuit: Pruſſisque ad Chriſtum conuerſis, eccleſiam numero credentium, auguſtiorem reddidit. Feroſque & agreſtes tum homines, ad ciuiliorem

rem

rem aliquanto vitæ cultum redegit. Et quod maxime talem ac tantum bellatorem decuit, militarem diſciplinam, proprium decus Sarmaticæ gentis, neglectam inſtaurauit, regnumque Poloniæ, propagatis longe lateque Pomeriis, Boryſthene, Albi & Sala fluuis, carpaticis montibus, & germanico Oceano: gloriam vero nominis Poloni, iisdem pene, quibus orbis terrarum clauditur, finibus terminauit. cum vixiſſet annos LVIII. tantum, regnaſſet nonniſi xxv. Hunc tu viator, velut nouum herculem, columnas ferreas, æternum victoriæ ſuæ monumentum, erigentem, & venerare ob ſublimitatem, & apprecare quietem ob pietatem. Virtutem poſteri imitantor.

IV. LESCUS ALBUS.

INſigni hercle humanarum rerum exemplo Leſcus Albus inter maxime ærumnoſos Principes, diuque alternæ fortunæ fluctibus iactatos, cenſeri poteſt; vtpote qui a patruo ſuo, ter principatu, vna cum matre eiectus, vitam ſæpe inter ſpes & metus valde ſolicitam tranſegerit: nec tamen vnquam animum deſponderit; quod ipſum certe fatalis prope in eo fortitudinis, & infractæ conſtantiæ documentum fuit. Poſt obitum namque patris Cazimiri, omnium procerum conſenſu, puer adhuc, princeps declaratus fuit, cumque Helena matre imperium adminiſtrare ceperat: cum interim inopinato Miecislaus patruus, collecto grandi exercitu, deicere eum contendit: congreſſusque cum Palatino Cracouienſi, qui curator Leſci, pro eo pugnabat, apud Moſgauam amnem, funeſto & ciuili bello decertauit. Vbi dum atrocibus vtrinque animis, a mane vſque ad veſperam pugnatum eſſet, Miecislaus ad extremum victus & ſaucius profugit, amiſſo filio Boleslao, egregio iuuene, qui inter primos fortiter pugnans, in conſpectu patris, haſta traiectus occubuit. Sed cum idem Palatinus poſt obtentam victoriam, decreto Senatus, cum omnibus copiis in Rusſiam fuiſſet ablegatus, vt Romanum Ducem Vlodimirienſem, ad Halicienſem Principatum, tanquam vaſallum Polonorum deduceret; Leſcusque puer, omnino cum exercitu illo proficiſci ſtatuiſſet, (pertæſum ſe eſſe mollis & ocioſæ vitæ, inquiens, quam eo vſque inter cœtus muliebres, apud matrem exegiſſet: velle deinceps armatum, inter armatos viros verſari, & quæ boni imperatoris eſſent munera, vſu condiſcere. Quod ſi non impetraret, tamen vel cum vno Comite ſe caſtra ſecuturum.) Miecislaus, quod vi extorquere non poterat, ad aſtus & fraudes conuerſus, muneribus procerum animos corrupit, & blandis ſermonibus atque promisſis Helenam, conſilii inopem, deliniuit, ſeque vltro tutorem pupilli fecit. Itaque approbante ſenatu, & indolem dignam principe, & neutiquam degenerem a maioribus ipſius certa-

tim

tim extollente, Lescus cum exercitu proficiscitur, Palatini Crac. custodiæ commendatus. Qui Halicienses cum instructo exercitu obuios habens, minimo negocio eos in fugam coniecit, Sacramentoque ab eis recepto, imperata facere iussit. Cum vero dimisso exercitu victor Cracouiam reuerteretur, Miecislaus patruus, procerum suasu, Cracouiam occupauit, & Lescum reducem principatu deturbauit, consentiente etiam ipsa matre Helena, quæ pollicitationibus eius illecta, assumpto secum filio puero, Sendomiriam commigrauit. At posteaquam non stetisset pactis Miecislaus, & nonnullos ex proceribus, possessionibus illorum deturbaret: deturbatus & ipse statim principatu fuit: ac Lescus iterum cum Helena matre accersitus, arces omnes, atque oppida ditionis Cracouiensis, nullo negocio recepit. Sed non destitit nihilominus, deiectus principatu Miecislaus, rursus ad eum aspirare: & quia bello eum repetere perdifficile esse duceret, idcirco Helenam iterum blanditiis atque dolis aggreditur, promittitque multa, suadet, iurat & minatur. Ac denique permittente inconstanti atque credula muliere, quæ ciuiles tumultus verebatur, & maximopere bella subterfugiebat, inuadit principatum & possidet. Cæterum non diu illo gaudet. Inopinata etenim morte oppressus, finem turbarum fecit: dignus hercle eo patriæ dominatu, nisi ingenium eius impotentes liberi auaritia, libidine, & crudeli fastu cuncta perturbantes, ad exitialem insolentiam propulissent. Lescus autem, iam ætate adultior, tertio ad principatum a proceribus vocatus, venire amplius recusauit, quod sibi conditio esset apposita, Gouoricium Palatinum Sendomiriensem, ab aula relegare, cuius ille fideli semper opera, & consilio vtebatur. Eo vero magis, quod eum, licet cunctantem Gouoritius vltro hortaretur, ne sua causa tanta commoda negligeret. Male, inquiens, sibi suisque posteris Lescum consulturum, si propter se vnum seniculum, & paucos, atque eos incertos dies vitæ suæ, in aliam familiam transferri principatum sinat. Libenter se pro eius commodis atque honore in exilium abiturum, pro quo vitam quoque ponere deberet. Cæterum Lescus negauit tanti se facere principatum, vt eius adipiscendi gratia, tam fidum consiliarium proderet, immerentemque magistratu simul & patria eiiceret: proinde, alium sibi proceres istis legibus Principem quærerent. Itaque Sendomiriensi ducatu contentus mansit, & cum interea temporis Russi numeroso exercitu Poloniam ingressi, eius quoque ditiones populationibus vastarent, occurrens eis celeriter Lescus cum suis legionibus, prælium cum iis iusta acie ad Zauichostum iniit, & ad internecionem fere omnes deleuit, occiso & duce ipsorum Romano Haliciensi Principe, quem non ita pridem ipse Lescus ad eum principatum armis promouerat. Ingratum itaque sua nemesis per-

ſecuta eſt, Leſcus autem magnam profecto hac victoria virtutis opinionem, apud ſuos pariter atque exteros conſecutus. Quare ſummoto principatu Vladislao Laſconogo Miecislai filio, Leſcum iuſtum principem proceres, concordi omnes voluntate, tertio ſublimarunt Anno reparatæ ſalutis 1206. Quo nemo ætate illa e Sarmatiæ regulis, vel ingenio acutior, vel illuſtribus bello factis præſtantior fuit: quippe qui ſecudo illo cum Ruſſis prælio, & maxime ardentis, & imperterriti bellatoris laudem, apud omnes fuerat conſecutus. Igitur imperio admotus, Meſcislaum Roxolanum, cum Polouuciis & Ruſſis ſuis Poloniam inuadere patantem, ita vnico prælio profligauit, vt cæſis in acie per multis millibus, quinque inſuper Ruſſorum Duces, per Sulislaum Caſtellanum Sendomirienſem captos, in triumphum duceret. Quos aliquandiu in vinculis habitos, poſtea dimiſit: & nullum deinde quoad vixit bellum geſſit, pacis artibus totus deditus. Ductaque vxore Crimislaua, Iaroslai, vnius ex captiuis illis Ducibus, filia, Boleslaum ex ea filium, qui poſtea Pudicus appellatus eſt, ſuſcepit: atque demum in maiorem Poloniam profectus, ad Marcincouum pagum a Suantopelco citerioris Pomeraniæ Satrapa, quod Ducem eum creare noluiſſet, fraude circumuentus interiit. Anno virginei partus MCCVII. Offenderat enim eum Suantopelcus in balneo ſe lauantem, nec quicquam a vaſallo ſuo hoſtile ſperantem: quem cum a ſe armatum venire Leſcus animaduertiſſet, proſiluit ex aqua nudus, & equum caſu ab hoſtibus procurrentem nactus, fugæ ſe totum commiſit; ſed vbi effugere inſequentium manus non potuit, conuerſo equo ne inultus caderet, nudus propemodum cum armatis dimicauit & ſic fortiter occubuit. Cum annis triginta tribus regnum proſpere adminiſtraſſet. Corpus Cracouiam relatum, & iuſtis exequiis per totam Poloniam parentatum; ſiquidem eum omnes hominum ordines luxere, tanquam Patriæ parentem, incredibili hercle cum mœrore: præſagientes vtique veriſſimis lachrimis, imminentem duriſſimorum temporum conditionem qua cunctas a ſuperuenientibus Tartaris, acerbitates mortis perpeſſi, omnino crudelius atque funeſtius a digladientibus inter ſe de regno Dynaſtis, quam ab hoſte, concaſuras ipſorum fortunas diuinarent. Sed & nos tam inclyto Regi, hoc monumentum, virtutis, rerumque geſtarum gloriæ ergo, merito inſcribendum diximus.

Iacet ſub hoc marmore, viator, inclytus Poloniæ Princeps Leſcus, cognomine Albus. Dignus, ob fati ſui atrocitatem, planctu lachrimiſque poſterorum, cuius heroicam fortitudinem, in puero adhuc, tota demirata eſt Sarmatia: cuius generoſum pectus, & Fortunæ ſuæ contemptorem animum, in adoleſcente, venerati ſunt vniuerſi Poloniæ ciues: cuius continuas in ætatula illa victorias, & triumphos, extimuerunt omnes vicini populi is ſiquidem decennium vix egreſſus

Halicienſes Ruſſiæ populos, graui prælio deuicit, & duce illis impoſitio, imperata facere compulit. paucoſque poſt dies, rebellionem molientes, fœdiſſima ſtrage ad Zauichoſtum cecidit: duce etiam ipſorum Romano occiſo, diuina Nemeſi ob ingratitudinem eum perſequente, idem paulo adoleſcentior, principatum Poloniæ, a quo bis iam fraude Miecislai patrui, cum matre Helena, deciderat, a proceribus regni oblatum, animoſe contempſit, ne animicum relegaret, cuius conſilio vtebatur. ſuſceptum deinde, ita prudenter & moderate rexit, vt omnium opinione, optimus haberetur quique tumidos Ruſſorum animos, ſtatim ab inauguratione, vno prælio ita contundit, vt quinque ſimul eorum Dynaſtas, in triumphum duceret: & pacem ſibi in poſterum, ab omnibus vicinis Principibus, vel ſola hac victoria compararet, hic igitur tantus & tam inclytus bellator, dum regni ſui Prouincias obit, & ſingulas ſatrapias luſtrat, proch Scelus, a vaſallo ſuo inopinato perit. (is fuit Suanto pelcus Pomeraniæ citerioris Toparcha) qui dum ducis titulum a Leſco impetrare nequit, nihil hoſtile metuentem, principem ſuum, in balneo circumuentum, cum armatis opprimit: anno virginei partus MCCVII. *Tu quiſquis es: ſi pius es, ne parcito lachrimis, & iuuenis optimi, dole vices.*

V. BOLESLAUS CRIVOVSTVS.

QVis altior fuit inter Sarmatas, & excelſior Boleslao Criuouſto? quis natura ad res præclare gerendas excitatior? Hunc legimus nouennalem adhuc a patre miſſionem efflagitauiſſe ad bellum Bohemicum, quaſi pertæſum ignauiam ſuam, quod nihildum a ſe memorabile actum eſſet: in ætatula illa, qua cæteri Principum filii, trocho aut nucibus ludunt. Jtaque genua patris amplexus exorauit, vt cum Sececho Palatino Cracouienſi mitteretur: nam Vladislaus pater, aduerſa valetudine affectus, ipſe ad eam expeditionem ire prohibebatur. Vbi ad exercitum ventum eſt, puer ſingula quæ fiebant curioſius obſeruare. verſari inter ordines, omnibus arridere, æſtum, algorem, imbremque pati, vigilare, humi cubare, vigilias cum Sececho obequitare, aliaque multa præter ætatem facere ferreque: ita, vt indoles illa, ſtadiumque pueri, futuram eius magnitudinem non obſcure portenderet. Igitur terram hoſtilem ingreſſius, cuncta ferro ignique deuaſtauit: profligatiſque quæ ſeſe oppoſuerant Bohemorum copiis, Morauiam vniuerſam depopulatus eſt, & ad patrem cum exercitu incolumi, atque præda onuſto, ſub autumnum rediit, vt militem in hyberna dimitteret. Nec diu tamen a bello feritati ſunt: ſubito enim Boleslaum pater, hac gloriæ face incenſum, ad Caſſubios compeſcendos, Secechi iisdem curæ fideique commiſſum, miſerat: namque illi Modirecia arce fraude intercepta, prædones ad ſe vndique aggregabant, & latrocinia inde in

de in subiectas oras passim exercebant. Horum itaque excursionibus Boleslaus foriter repressis, & arce ipsa intra paucos dies expugnata cum totam prouinciam pacasset, ad patrem ouans reuersus est. Jterumque contra Pomeranos, atque eosdem Cassubios, sese occasione belli ciuilis inter Polonos, subleuantes, a patre Vladislao, absque collega iam, seu curatore missus iusta acie bis profligauit hostes, & summa celeritate confecto bello, victor cum longo captiuorum agmine, amplisque spoliis ad patrem rediit. Qui alendam laude atque honore, præcocem adolescentis virtutem existimans, baltheo cum militari, quatuordecim annos natum, cingere statuit, atque vna nobiles iuuenes, qui virtutis aliquod specimen, cum eo militans ediderant. Conuocatis itaque vtriusque ordinis primoribus, ad præstitutam diem Ploscum, cum omnis letitiæ modos, & ludos militares peragere inciperet, ecce nunciatur interim, Pomeranos reassumptis viribus, summa vi Santocum arcem & oppidum oppugnare. Itaque Boleslaus cum equitibus, quos ad manum tunc habere poterat, nequicquam retinentibus patre & proceribus, ad ferendam obsessis opem, celeriter excurrit: & continuato die noctuque itinere, summo diluculo in hostes, securos ab ea parte, irruit: perterritosque inopinato eius aduentu, vel contrucidat, vel capit: atque mox ad intermissam celebritatem Ploscum, trophæa deferens, reuertitur, & ingenti lætitia patrem omnesque perfudit. Idem anno insequenti, qui fuit a Christi ortu millesimus centesimus secundus, patrem iam iam moribundum exhilauerit, profligato ad Vistulam validissimo Russorum exercitu, & pene ad internecionem deleto: qua victoria senex audita, pridie Nonas Junii lætus sane expirauit, eumque moriens sceptri hæredem fecit. Cuius ille tanto desiderio tenebatur, vt diu lachrimis & fletibus non temperaret: gestebatque de collo suspensam eius imaginem auro incisam, qua subinde memoriam eius sibi refricaret, & quicquid vel faceret, vel loqueretur, sic ageret, quasi inspiciente omnia & exaudiente patre. Non eodem sane modo frater eius Sbigneus, patris mortem tulit, quem vt primum expirasse inaudiit, extemplo manus thesauro iniecit, qui in arce Plocensi asseruabatur. Sed proceribus sese interponentibus, partem tantummodo accepit: & statim ad Boemum, hostem patriæ se contulit, vt inde commodius exitium moliretur fratri, qui legitimo matrimonio natus legitime in principatum successit, Sbigneo tanquam notho excluso. Cum igitur Boleslaus luctu annuo exacto, nuptias suadente senatu, cum Sbislaua Stopolci Michaelis Kiouiensium Principis filia, solenniter celebraret, ille sumpto Bohemi exercitu, in ditionem Boleslai ingressus, arcem Grezam appellatam, oppugnare cœpit. Ergo Boleslaus subsidio suis Zislaum ducem summissit, & vt populationibus continuis totam Morauiam vexaret,

 impe-

imperauit. Et is non prædas tantum inde, vti iussus erat abegit, sed instructa etiam acie, cum Suatopelco Morauorum Duce decertauit: vbi dum vtrinque acriter res geretur, Zislaus vt victoriam suis pararet, non ducis modo, sed militis quoque officio functus, dextram in eo prælio amisit. Quem Boleslaus collaudatum pro meritis & virtute, aurea manu donauit: ipseque deinde cum iusto exercitu Morauiam ingressus, vniuersam fere, nemine prohibente depopulatus est. Similiter & Pomeraniam; Scarbimiro equitum magistro in illa expeditione rem strenue agente. Cum quo, dum ad equitis cuiusdam nuptias cohonestandas Boleslaus descendisset, & paulo hilarior, venatum in proximam syluam, cum centum equitibus, e conuiuio se proripuisset, in Pomeranos, qui tunc forte in Poloniam, sua damna compensaturi, tria millia equitum excursionem faciebant, inopinato incidit: & fugere turpe ratus, manus cum illis, magno animo conseruit: perruptoque iterum atque iterum hostili agmine, stragem in eis maximam edidit, & tandem septuaginta de suis amissis atque equo ex vulneribus deficiente, saluus euasit, hostibus in stuporem versis, & persequi abeuntem non ausis. Siquidem sui, re cognita, ad ferendam Principi periclitanti opem, passim e conuiuio accurrebant: temeritasque Principis prosperum euentum sortita est; licet Scarbimirus valde fuerit consauciatus, & dextrum etiam oculum amiserit. Verum enimuero iste, cum valido postea exercitu a Boleslao in eos missus, satis superque vltus est vulnerum suorum: superueniensque Boleslaus ipse, postquam Bialogrodenses ferociores cæteris fortiter expugnauisset, totam facile Pomeraniam in potestatem suam redegit, Gneuomirumque Ciarnicouensem Dynastam Christianum fieri iussit, atque eum ipse de sacro fonte leuauit. Gessit Boleslaus & cum Hungaris, Bohemis, Germanis, Russis, Pruthenis, Danis, aliisque belliciosissimis populis atrocia bella, quæ sigillatim describere longum sane esset: duas tantummodo præcipuas eius victorias attingamus, quarum prima fuit illa toto orbe celeberrima, quum Henricum V. Imperatorem, ad Vratislauiam, cum numerosissimo exercitu profligasset: vbi locus pugnæ etiamnum hodie campus Caninus appellatur, quod in sepultis corporibus Germanorum, tanta eo vis canum conuenisset, vt difficilem transitum præberet iter facientibus. Altera vero ad Naclum, vbi de quinquaginta millibus Pomeranorum, viginti septem millia cæsi in acie, capti bis mille: exceptis qui in fuga, lacubus atque paludibus, vt est a quis plena ea regio, hausti perierant. Cæterum, quia nihil omni ex parte beatum, nihilque stabile in rebus humanis fortuna esse sinit, eius quoque felicitatem, qui quadragies septies victor euaserat, nonnulla ex parte contaminauit. Circumuentus siquidem ad Haliciam fraude Russorum, cum satius duceret honeste occumbere,

re,

re, qui ſemper ſolitus eſſet vincere, quam fugiendo victoriam vltro hoſti concedere, deſertus ab omnibus, coactus eſt tandem & ipſe ſibi fuga ſalutem quærere. Orto etenim fuguæ initio, a Vſeborio Palatino Cracouienſi militiæ magiſtrato, ſolus pene, vel cum paucis in acie remanſit: cum quibus militis pariter & imperatoris officio fungens, magnam nihilominus ſtragem in hoſtibus edebat, ne inultus mortem oppeteret: Sed quum iam equum multis vulneribus confoſſum amiſiſſet, gregarii cuiuſdam & obſcuri militis ſuaſu, præſenti ſe morti eripuit: qui, vt patriæ magis, quam gloriæ ſuæ rationem duceret fugaque melioribus ſe rebus ſeruaret, orauit, & eum equo ſuo impoſuit. Itaque reuerſus in Poloniam, Palatino quidem fugæ authori pellem leporis, colum, & fuſum miſit, meticuloſitatem eius & animum muliebrem notans: (qua ignominia ille ad voluntarium ſuſpendium adactus eſt) militem vero ſalutis ſuæ authorem (nam & is forte ſaluus e prælio euaſerat) baltheo equeſtri, & amplis poſſeſſionibus remuneratus, etiam ad honores & magiſtratus euexit. Ipſe autem conſpectum hominum exinde & colloquia vitabat, pudore ſimul ac dolore ſtimulantibus: exque mœrore illo & anxietate animi, in languorem corporis breui & morbum lentum incidit: neque ita multo poſt, ſacris Chriſtianorum myſteriis perceptis, vita exceſſit, maximo totius Poloniæ deſiderio, cum regnaſſet anno 36. vixiſſet 53. Funus Ploſcum ſolenni pompa elatum, & iuxta patrem conditum eſt. Cuius nos ſepulchrum, quia auro gemmiſque ornare non poſſumus, verbis ſaltem ſcribendo Epitaphio, pro modulo noſtro cohoneſtemus.

Vides hanc templi molem, viator, vide etiam intus nobile pario lapide mauſolæum, in quo, Boleslaus, Patre Vladislao Hermanno, matre Iuditha, Vratislai Bohemorum Principis filia ſanctiſſima fœmina natus, cognomine Criuouſtus, repoſitus quieſcit. magnus, & incomparabilis Sarmaticæ gentis heros: miles ſtrenuus & audax: Dux prouidus & ſolers: animoſus imperator & felix: ſiq. ætatem, quia in caſtris verſari cœpit, conſideres, pullum martis dices quadragies enim ſepties, de Bohemis, Germanis, Ruſſis, Hungaris, Boruſſis, Caſſubiis, Danis, atque Pomeranis victor, maximorum regum famam, rerum geſtarum felicitate continua exæquauit. Idem, pacis artibus clarus: iuſti & æqui obſeruantiſſimus: modeſtiæ & clementiæ cultor ſingularis fuit; in milites vero & egenos liberaliſſimus: laudis & gloriæ immortalis cupidus, atque beneficentiam natus, prius certe vivendi, quam bene de omnibus merendi finem fecit. Vndecima ætatis ſuæ olympiade. æræ autem Chriſtianæ. MCXXXVIII. *cuius immaturam mortem, non modo ſubditi, ſed hoſtes etiam ipſi, & circumuicini populi diu luxere*

Hoc volebam, vt ſcires, viator. Abi,
Et manibus tanti Herois bene precare.

VI. CAZIMIRVS MONACHVS.

LIceat armatis, cucullatum quoque inſerere, & ab inſigni erga patriam pietate, æternis ſcriptorum præconiis celebratum; quin nec militarium ciuiliumque artium imperitum, in hanc militarium virorum paleſtram producere, Cazimirum videlicet Regem, regia ſtirpe prognatum: hoc eſt Miecislai Regis filium, Boleslai Chrobrii nepotem. Sed poſt obitum patris, a ciuibus ſuis ob crudelem Rixæ matris Dominatum, patria pulſum. Cum hac ille in Germaniam delatus, cum in aula cognati Imperatoris, nihil opis inueniret, & paulo poſt inde, in Gallias ſtudiorum cauſa ablegatus eſſet, quietiorem ſecurioremque vitam amplexus, Cluniaci habitum religioſum ſumpſit, ſacrisque pro more admodus. Diaconi iam officium peragebat. Cum ecce interim Poloniæ ciues, toto ſeptennio, internis externisque malis attriti, publico eum decreto ad capeſſendum paternum ſolium, reuocandum ſanxerunt: ſolutumque Sacramento, a Benedicto IX. Pontifice Max. ſumma omnium ordinum lætitia, Gneſnæ de more inunctum ſublimarunt. Qui mox ad componendam Rempubl. animo adiecto, pacem inter diſſidentes feliciſſime confecit, vicinorum fœdera renouauit, & cum Principe Ruſſorum Iaroslao (qui impoſitum ſibi a Boleslao Chrobrio iugum, patre Cazimiri, Miecislao regnante excuſſerat) affinitatem iniit, ſorore eius Maria, cum ampla dote in vxorem accepta. Tum demum ad bella conuerſus, illos imprimis armis perſequendos eſſe duxit, qui ducem Maſouium, ex pocillatore regio, tyrannum factum, ſecuti auſu temerario, ſe Maſſouios appellarunt, inque belli ſocietatem, contra Cazimirum, Pruſſiæ populos omnes pertraxerunt. Fit igitur acre prælium, hinc iuſta ira, illinc veniæ deſperatione pugnante, & potentiam, dignitatem, vitamque ipſam vtrisque vel vna alea conſeruare conantibus: ſed franguntur tandem funduntur que coniuratorum acies, & dant manus victori Regi: Maſouii etiamnum ab illo tempore ſic vocitati; verum Dux ipſe author belli fuga elapſus ad Iazyges ſeſe contulit. Quibus interregni tempore, ob certamina potentium, & auaritiam magiſtratuum itidem ad rebellionem proruentibus, bellum facile perſuaſit, contra Polonos; & nunc acie profligatus, non modo auxilia ab illis tributa Cazimiro denegantibus impetrauit, ſed validos quoque exercitus. Cum quibus juſto prælio Cazimirus, alias multitudine illorum perterritus, fortiter dimicans, miraculoſe demum victoria potitus eſt. Conſpecta etenim in acie, auguſta ſpecie iuuenis cuiusdam, qui candido equo inſidens, in hoſtiles turmas vexillum inferebat, ita animos ſumpſerat in rebelles, vt cæſis in acie quindecim millibus, captisque duobus, ad ſoliti eos tributi penſionem adigeret: atque exinde cæteris metuendus, vniverſum regnum facillime pacaret. Sed &

Bohe-

Bohemos ex eadem occasione, sese in libertatem vendicantes, post aliquot feliciter peracta prælia, vectigales sibi reddidit. Hisque peractis, ad pacis artes conuersus, ita rempubl. gubernauit, vt nobilitatem in honore habere, populum alere, & patriam tranquillitate atque opibus florentissimam reddere, assidue contenderet. Erat enim in pupillos & viduas clemens & beneficus, in militares viros liberalis, in Ecclesiasticos homines inprimis propensus, in omnes autem iustus, comis & benignus: & vt vno verbo dicam, Christianis moribus princeps. Qui cum decimum octauum regnaret annum, graui morbo afflictus, quarto demum Kalendas Decembris, extremum vitæ diem clausit, Anno reparatæ salutis 1058. duobus filiis Boleslao atque Vladislao relictis: tumulatusque ab iis Posnaniæ, cunctis collacrimantibus. Cuius nos sepulchrum, Epitaphio scripto pro virtute, cohonestemus.

Subsiste parumper viator, si placet, & quis hoc tegatur tumulo, lege. Fuit hic Cazimirus Monachus, primus eius nominis, Rex Poloniæ, primusque inter Sarmatiæ principes literas callens. Qui matris culpa exilium passus, sacrisque in Benedictina Religione destinatus, exsacrante Benedicto Pont. IX. tandem senatus decreto, in patria rediit: & cuncta discordiis ciuilibus pessa, nomine Regis sub imperium accepit: prostratamque ferrei seculi injuriis Poloniam, usque adeo felici rerum omnium prouentu erexit, vt pristinæ amplitudinis ornamenta reciperet: & post deuictos rebelles Masouios, Iazyges, atque Bohemos, pace pulcherrima sub illo floreret. Hic igitur tam clarus pace, tam gloriosus victoriis, tamque charus subditis, & hostibus metuendus Princeps, cum XVIII. feliciter regnaret annum, lento morbo correptus, decessit ex mortalibus, non plane senex, ab ortu mundi rediuiui. MLVIII. anno. Et inter priscæ ætatis heroes, mirifica pietate, in cœlo Beatas sedes meritos, æterna nunc felicitate perfruitur.

VII. BOLESLAUS AVDAX.

NOn abs re sapiens quidam dixit. Magnanimitatem moderatam esse debere: cum plerunque ad iniustas res impellantur, qui nimirum sui pleni, & gloria, & magnanimitate, plus quam par est, efferuntur: imo eo inducuntur, vt Deum contemnant, religionem fastidiant, leges negligant, bella vicinis temere inferant, monitores aspernentur. Quod in Boleslao Rege manifeste videre est: qui licet ab adolescentia honeste ac liberaliter educatus, bonæ maturæque frugis spem præberet, virque deinde factus secunda virtutis fama militiæ versaretur: tandem ad extremum impigit, & ex optimo bellicosissimoque Rege, Tyrannis factus adeo acerbus, vti iam illius nomen toti mortalitati res sit inuisa atque detestabilis. Quem dum

dum inclytis Sarmatiæ noſtræ Heroibus inſero, non committam equidem, vti, quod omnes merito reprehenſione dignum cenſet. id ego probare vllo pacto videar. Scio enim, & doleo medius fidius, fuiſſe illum occiſorem Sancti Epiſcopi, & in ſubditos plus iuſto atrocem. Turpe profecto facinus: & quod furiarum vltricibus pœnis multandum haud negamus. Verum ea res, etſi illum e numero Optimorum principum expungit, interque crudeles locat, tyrannosque: tamen nunquam efficiet, vti propterea maximis accenſeri heroibus non debeat, qui rebus præclare geſtis Sarmaticum noſtrum cœlum exornarunt. Tradunt etenim rerum noſtrarum ſcriptores, tanta eum animi magnitudine, & virtute præditum fuiſſe, vt inuicto ſpiritu altitudineque ſolertis ingenii, & vi eximia corporis, peritia & fortuna belli, maximorum imperatorum gloriam æquaſſe cenſeretur. Is ab ineunte ætate, cunctis belli artibus inſtructus, viros fortes liberalitate vndique ſibi aſciſcere, magno ſumptu explorare hoſtium facta dictaque, induciarum bellique gerendi occaſiones præſentire, victoriis modum imponere, fortuita incidentium caſuum præſenti ſemper ingenio ad conſilium rationemque flectere, probe didicerat. Ad quem, cum primis tribus annis, tres illuſtres exules, (Jzaslaus Princeps Kiouienſium: Bela Dux Hungariæ, Andreæ Regis frater: & Iaromirus, Prædislai Bohemorum Principis filius) confugiſſent, magnam ei materiam ſequentium bellorum præbuerunt. Atque inprimis Vratislaus Bohemorum Princeps permoleſte ferens, receptum ex fuga, fratri ſuo Iaromiro in Polonia patere, cum infeſto exercitu Sileſiam ingreſſus, omnem fere eram populatus, igni terroque veſtauit. Quo Boleslaus permotus non tantum inopinantem celeriter cum ſuis copiis ſuperueniens repreſſit, ſed etiam vniverſam Morauiam, quæ Bohemi erat, bello oppreſſit: adeo, vt Vratislaus pacem petere cogeretur; & Boleslai ſorore Suatana, in matrimonium accepta, Iaromirum fratrem in gratiam reciperet: qui Pragenſis primo, deinde Olomucenſis Epiſcopus fuit. Interim Pruſſi contemnentes Boleslai Regis adoleſcentiam, & quod eum Bohemico bello diſtineri ſciebant, rebellarunt, Pomeraniamque finitimam depopulati ſunt, atque arces nonnullas, quo ſe cum præda recipere poſſent, fortiter communierunt. Verum Boleslaus dicto celeriter in eos exercitu, ingenti ſtrage ad Oſſam fluuium edita, breui ſpatio in poteſtatem ſuam redegit. Mox Pruſſicum belbum excepit Hungarica expeditio; nam Boleslaus Belæ exulis precicus fatigatus, reducere eum, tanquam propinquum ſuum inſtituit; & tribus agminibus Vngariam ingreſſus eſt. Nec Segnius Andreas Rex hoſti aduentanti ad Tibiſcum amnem occurrit, magnas Hungarorum, Germanorum & Bohemorum copias ducens. Et Germanis quidem, ab Henrico III. Imperatore miſſis, Guilhelmus & Bothus, duces

præ-

præfuerunt. Bohemis Vlatislaus ipſe, Princeps, fœderis & cognationis nuperrime factæ oblitus, præerat. Concurritur itaque infeſtis ſignis, & aliquot horis dubio Marte pugnatur. Ad extremum, cedit loco Andreas, & omnes ſuæ copiæ; & Boleslaus victor, Vratislaum Bohemorum Principem atque Duces Germanorum captos, in triumphum in Poloniam duxit. Belam vero Albe Regiæ in ſede regia collocauit, cum Andreas fugiens in Sylua Bocouienſi a ſuis oppreſſus eſſet. Reuerſus itaque Boleslaus, ſummo ſtudio ad bellum Ruſſicum ſe præparabat, & Izaslaum cognatum conuocatis exercitibus deducere volebat, cum interim trepidi Roxolani ad Izaslaum accurrunt, & rediret pacificus in patriam reciperetque vniuerſos ſub tutellam, obnixe orant. Reſtituto itaque Boleslaus in paternum principatum Izaslao, ſequenti anno ſtatim Præmislienſem ducatum ſuæ ditionis fecit, & dum immoraretur ibi Salomon Andreæ filius ab Henrico IV. Imper. affini ſuo in Hungariam poſt obitum Belæ, reductus, Geiſam, Vladislaum, & Lampertum, filios eius regno expulit: qui ſupplices ad Boleslaum recta, & opem implorantes venerunt. Igitur ille, reducendos ratus, iterum cum infeſtis copiis Hungariam intrauit: & Episcoporum cura his conditionibus eos in patriam reſtituit, vt Salomon duas regni partes cum regio honore teneret, illi tertiam, ducum nomine contenti. Quo confecto, dum ad continuandum Ruſſicum bellum regreditur, reperit Izaslaum principatu Kiouienſi iterum a fratribus, prætextu controuerſorum finium, illato bello eiectum. Itaque æſtate quæ ſecuta eſt in Volhyniam mouens, vniuerſam prouinciam anno illo debellauit, Duce ipſorum Georgio, poſt longam obſidionem ſeſe dedente, & promittente datis obſidibus, imperata facturum. Anno ſequenti deinde, ad Kiouiam mouit: & obuium Vſeuolodum cum exercitu habens, fortiter cum eo conflixit, plusque mille de ſuis amiſſis in fugam eum conuertit, & non multo poſt Kiouiam ipſam obſidione & oppugnationibus afflictam, in ſuam poteſtatem recipit, vectigaliaque toti Ruſſiæ impoſuit, Izaslao ſummæ rerum præpoſito. Cæterum quia diutius ibi, quam oportebat, vrbis amœnitate captus, immoratus eſt, totum robur hominum noſtrorum, illecebris opulentæ vrbis vt Pœnorum olim apud Capuam, elanguit, & ille victor exercitus, deuictæ vrbis lasciuia & flagitiis victus eſt. Qui dum ſoluta diſciplina, demum diffugere cœpiſſent, veritus ne Ruſſi, deſpecta paucitate Polonorum, opprimendi ſui conſilium inirent, raptim cum reliquis conſequitur. Et ea quibus initium fugæ ortum erat, eos capitali pœna affecit, tam inſueto more puniendi, vt etiam in vxores illorum ſæuiret. Tum & ipſe fœdis libidinibus irretitus, non iuſiam amplius dicebat, aut vindicabat iniurias tenuiorum, ſed ad auaritiam verſus, nouis plebem grauibusque exactionibus

premebat, sed nobilibus matronis palam per adulterium abutebatur, sed scelera indies varia grauioraque sine verecundia committebat. Quæ dum Stanislaus Episcopus Cracouiensis, vir innocentissimæ vitæ, magnæque sanctimoniæ acrius arguit & obiurgat, Boleslaus furore percitus virum integerrimum ad altaria rem diuinam facientem occidit. Itaque Pont. Max. Gregorius VII. toti Poloniæ sacris interdixit, & Boleslaum diris deuouit: qui inuisus omnibus conspirare in se subnitos animaduertens, in Hungariam, cum filio Miscone profugit. Inde exagitante conscientia, clam vltro inter Alpes abiit, & in Monasterio Carinthiæ Ossia, prope oppidum Feltkirchen, in coquinæ ministerio vitam finiit: ibidemque sepultus in Cimiterio Ecclesiæ. Visum autem est nobis & hunc conuenienti epitaphio vel honorare, vel plangere.

Quod nouisse iuuabit perlegant omnes. Boleslai, ab animum periculorum contemptorem, audacis cognomen, inter hereos Sarmatiæ, promeriti, heic iacent ossa. Qui adolescentulus adhuc, singulari industria, liberalitate, animi magnitudine, laudisque & gloriæ studio præditus, ad res maximas gerendas factus, & regno dignissimus videbatur. Qui sceptris paternis potitus, tanquam ad Asylum, accurentes ad se e Bohemia, Russia, & Hungaria exules, quemque suo principatui restituit. Qui Guilhelmum & Bothum Henrici III. Imper. Duces: Vratislaum Bohemiæ principem: & Georgium Volhyniæ Ducem: captos in triumphum duxit. Qui almam amplamque illam vrbem Kiouiam, quondam Ruthenici Imperii sedem, tributariam Polonis in hodiernum vsque fecit. Partisque tot maximis victoriis, per vniuersum septentrionem gloriosus fuit.

Sed oluctuosam & formidandam rerum inconstantiam: sub ipsum pene iucundissimæ nauigationis cursum, in blandos syrenum scopulos impegit, & luctuosissimum naufragium fecit infeliz.

Hic etenim ex nimia felicitate, insania abreptus, sanctum monitorem, Stanislaum Præsulem, sua manu occidit ad altaria: exque optimo illo rege, quem natura omnibus ornatum rebus excellere voluerat, factas subito immanissimus tyrannus.

Hic est, cuius zelus in Ruxolanos crudelis: futor in Sacerdotes acrilegus: Barbara & insolens feritas in nobiles Polonorum matronas. Quique ob nefaria atque atrocia scelera, cunctis exosus, regno demum, & communione Christianorum excidit.

Donec respiciente Domino, se ipse respexit, simulque qui ciderat surrexit. Et qui parierat, inuentus est. Omnem enim illam insaniam excratus, in optatum pœnitentiæ sinum (in Monasterio ossa, culinæ ministeriis deditus) confugit: aqua, vt par erat exceptus, & virga virorum castigatus, spei æternæ vitæ

vitæ restitutus est. Regnauit annos XXII. & exinde Regem Polonia habere desiit.

Vale viator, & dic Regibus, vt Boleslai recordentur.

VIII. VLADISLAVS HERMANVS.

LIceat, ob virtutem & ingenium egregie firmum stabileque & præcellens, Boleslao Audaci subiungere fratrem eius germanum. Vladislaum, Hermanum cognominatum, Cazimiri Monarchi filium: Virum integra ætate florentem, & quem ad extendendam famam, excitabant mirum in modum, tot Boleslaorum illustre & vere Martium nomen, antiqua maiorum decora, & recens vel infelicis fratris exemplum; sub quo variis vtriusque fortunæ documentis, probe obseruatam & exercitam militarium operum disciplinam hausisset. Ergo statim initio principatus sui, commotam non nihil Poloniam, post expulsum fratrem, ob necem D. Stanislai, magna dexteritate pacauit, latrociniisque purgauit. Et mox ad compescendos Pomeranos, qui vna cum Prussis, Cassubiis atque Roxolanis, eiectis sub tempus interregni Polonorum præsidiis, sese in libertatem vindicarant, cum infestis copiis progressus, triennali bello eos fatigauit: & aliquot demum præliis fractos, imperata facere coëgit. Eadem prosperitate perdomuit & Borussiæ feroces populos: secutumque statim Boemicum bellum: quod vt temere excitatum, ita cito, neque graui admodum exitu consopitum fuit. Prædislaus etenim Dux Bohemorum, immemor necessitudinum, quæ ipsi cum Vladislao intercedebant, videns eum Pomeranico & Prussico bello implicatum, Poloniæ fines cupiditate prædæ cum exercitu inuaserat, omnemque eam oram, quæ ab Albi fluuio, vsque ad Oderam amnem extenditur, copiosam diuturna pace & abundantem, incendiis & populatione diuexauerat. Hanc iniuriam vlturus Vladislaus, quia ipse aduersa valetudine prohibebatur, Secechum Palatinum Cracouiensem, præstantem in re militari virum, cum filio nouennali Boleslao, primo vere præmiserat: qui vastata igni ferroque, ditionis Bohemicæ Morauia profligatisque aliquot secundis præliis, hostium copiis quæ sese nostris opposuerant, reduxerat exercitum incolumen in Poloniam & præda onustum. Nec multo post & Cassubios, qui arcem Medireciam interceperant, ex ea latrocinia in subiectas oras exercens, per eundem Secechum coercuerat, arce illa munitissima fortiter expugnata. Similiter & Pomeranos: quos cum Sbigneo filio naturali, contra se insurgentes, graui clade ad Crusuiciam afflixerat, ipse inter confertissimos hostes non Ducis tantum, sed & militis fortissimi suis exempla præbens, licet non satis firma va-

letudine esset: filiumque captum in eo prælio, diu in carcere habuit. Iterumque eos excutientes iugum, fœdissimis cladibus affecit, per filium Boleslaum, quietosque esse adegit. Pari modo & Russiæ populos, Ducibus, Volodimiro Nouogrodensium: Dauide Olecho Pereaslauensium: Volodoro Præmisliensium, Satrapis: & Jaroslao Iaropelci filio, Poloniæ fines, cum valido exercitu inuadentes: qui longe maiore, quam pro numero nostrorum strage fusi, temeritatis & perfidiæ suæ pœnas dedere. Anno a Christo nato millesimo centesimo & secundo. Quo anno etiam Vladislaus ipse morbo & angore, ob discordiam filiorum cum Sececho, viro de se bene merito, confectus, obiit pridie Nonas Iunii, cum viginti regnasset annos, vixisset promedum quinquaginta nouem. Et quamuis solenni pompa a filiis, & magna procerum atque nobilitatis frequentia fuerit sepulchro conditus, in Basilica Plocensi; nihilominus & nos quoque, eius Cenotaphium, hoc breui epitaphio condecoremus.

Euge viator. Quiescit sub hoc marmore, Vladislaus Hermanus, Polonorum fama, & belli gloria inclytus Princeps. Qui profligatis Bohemis, coercitisque rebellibus subditis, Russis, Prussis, Pomeranis, & Cassubiis, tot victoriis felix & gloriosus, metuens ne rebus præclare gestis, sui oblitus, supra humana extolleretur, vt frater Boleslaus, Diui Stanislai interfector, viuens sibi sepulchrum, in Basilica Plocensi, confecit. Quod sæpius perlustrans, sæculi huius pompam & gloriam, nihil præter vanitatem, nugas, & tabulas esse putauit: atque propterea tota vita, incultu & vestitu, modestissimus fuit: subque extremum ætatis incitantibus nonnullis proceribus, indigne a filiis exagitatus, cuncta aduersæ fortunæ iacula, tam fortiter excepit, quam feliciter auertit, & cum alias semper firmo pectore, tum in morte quoque fuit. Et Anno Christi MCII. in patriam æternæ gloriæ euolauit, cum regnasset annos XX. vixisset. LVIIII.

IX. SECIECHVS.

VLadislao Hermanno Principi, Seciechus ex antiquissima, & etiamnum florente Toporum familia, magno vsui fuit, parua quidem statura, sed ingenti spiritu a natura præditus; imo supra æquum ambitioso, auidissimoque dominatus. Nec in parua statura illa, supra ingentis animi vigorem, expetita magnis ducibus æquitandi & iaculandi peritia deerat, qua vires in hoste ad impetum validiores, mire contemneret & eluderet, exercitusque variis bellis sub Miecislao secundo, & Cazimiro Monacho, Regibus Poloniæ, omnium Sarmatiæ hostium, & vicinorum, artes pugnandi, & mores optime callebat; atque hac animi virtute, inter proceres patriæ, principem locum tenebat. Et statim ab initio æque grauis & for-

& fortis Senator, propter bellicarum rerum peritiam, acre & constans grauissimis in rebus iudicium, cum singulari vigilantia coniunctum, facile promeruit, vt a Vlasdislao, summus militiæ præfectus crearetur: & tum maxime, quam aduersus Bohemum abrupta vetere pace foret dimicandum. Itaque Boleslao Criuousto nouennali custos admotus, in hostem cum exercitu iuit, oppositam sibi aciem aliquoties fudit & fugauit, vniuersaque Morauia ditionis Bohemicæ peruastata, victor ad Principem suum rediit. Iterumque contra Cassubios missus Mediriciam arcem munitissimam, ab eis possessam expugnauit, & prouinciam omnem latrociniis purgauit. Idem sæpius & de Prussis & de Pomeranis trophæa retulit: atque ex eo paulo elatior, dum reliquos contemnit, fit cunctis exosus, & ad Principatum aspirare insimulatur. Facillime etenim ad res iniustas impellitur, inquit Cicero Offic. 1. vt quisque est altissimo animo, gloriæque cupido: nam & magnanimitatis debet esse certa quædam mensura, quæ si vltra modum se extollat, faciet virum minacem, inflatum, turgidum, & inquietum, momentisque omnibus supercilia erigentem. Quapropter exagitatus a filiis Vladislai Principis, Sbigneo videlicet & Boleslao, qui eum armis persequebantur, periisset, nisi fauore ipsius Vladislai, etiam contra filios insurgentis, seruatus fuisset. Relegatusque ab aula, promiscuæ famæ materiam de se ingeniis præbuit, moribus suis impense laudandis aut peracerbe lacerandis; vtpote qui modo temperatis atque illustribus togæ & sagi consiliis, modo turbulentis actionibus claresceret, arcemque suam Secechouiam cum amplissimis possessionibus, in qua a iuuenibus Principibus obsidebatur, liberatus interuentu ipsius Vladislai, donarit Sodalibus Benedictinis in Abbatiam, vbi & sepeliri ipse voluit. Breui enim post ex angore animi, leui tentatus morbo, dum in exilium ire pararet, apud penates suos, non plane senex extinctus, fato concessit. Atque sic in eleganti certe homine, Fortuna memorabile exemplum edidit, quæ vti leuis & insolens est, vt se humanarum rerum dominam ostendat, sæpe conuertitur, & arrogantiam nostram petulantissime castigat. Sed nos viri bellicosissimi Manes, ob excelsas eius virtutes tali epitaphio cohonestemus.

Viator. Tametsi properas, hoc te saxum rogat, vt se adspicias: deinde quod scriptum est legas. Heic sunt Seciechi Toporicii sita ossa. Qui bellica laude, & Principum, & ciuium omnium oculos in se conuerterat: animos vero nimia arrogantia alienauerat. Virtutibus, summum in Senatu locum adeptus fuerat: contra ambitione, & honorum & vitæ periculum adierat, viciis & probitate eminebat. Et nisi in extrema vitæ periodo, nihil esse, cur vel opulentissimi superbiant, animaduertisset: pœnitentiaque ductus, insigne pietatis suæ excm-

exemplum, adſcripto Eccleſiæ patrimonio ſuo, declaraſſet: ambiguam ſane, famoſi nominis ſui laudem, poſteris reliquiſſet.

Hoc volebam neſcius ne eſſes.

X. GOVORICIVS.

FOrtunæ inconſtantis non mediocre exemplum & Gouoricius Palatinus Sendomirienſis erit, optimus me hercle Senator, & Dux militiæ egregius: Inerat enim ei præcipuum naturæ donum, proceri corporis & grauisſimi oris eximia dignitas, quam excellens bellica virtus, conſtans ſui principis reuerentia, incorruptique mores adornabant. Siquidem Leſco Albo Poloniæ Principi cuſtos & moderator pueritiæ datus, ita eum Rempubl. gubernare docebat, vt nobilitatem in honore habere, populum alere, & patriam tranquillitate atque opibus florentisſimam reddere contenderet. Ipſe autem ſub Cazimiro Principe bellis variis exercitus, etiam tum Legionibus præfuit, cum Halicienſes rebelles *Palatinus* Cracouienſi æmulus ſuus armis perdomuiſſet, & Ducem eis Romanum impoſuiſſet, puerum Leſcum ſecum habens. Qui cum matre Helena pulſus principatu, cum Sendomirienſem tantummodo ducatum poſſideret, præcipuum rerum ſuarum adminiſtrum Gouoricium habuit; cumque illo Ruſſos ſæpius ditiones ſuas infeſtantes, bello felici vicit: maxime vero ad Zauichoſtem, vbi eos clade ingenti affecit, & Ducem ipſum opera Gouoricii occidit: cum quibus erant & Polouucii, inuictum & formidabile hominum genus hamatis atque mortiferis inſtructum telis. Verum Gouoricius, vel parua manu, tot barbarorum robora, per moras & aſtas mire ludificatus, ita perfregit, vt inuſitato aciei forma circumuentos, cadente ipſo Romano eorum Duce, ad vnum fere omnes trucidaret. His itaque artibus, collecta Principis gratia, auctis opibus, & inſigni gloria florentem, quem immenſæ Ruſſorum vires, & formidanda Poluuciorum arma non fregerant, oborta inuidia, humanæ felicitatis commune malum, eo perduxerant, vt omnibus his vltro ſeſe ſpoliaret, vel ſolius Principis amore. Cum enim Miecislaus patruus, Leſcum nepotem, iterato etiam, principatu exueret, & omnes Poloniæ proceres, exitiali inſania inter ſe, peruicacibusque armis diſſiderent: Gouoricius fidem quam ſemel Leſco ſpoponderat, inuiolatam ſemper retinere capiens, ſemper conatibus maleuolorum, ac præcipue mutabilitati Palatini Cracouienſis contrarium ſeſe opponebat. Ac tandem Miecislao fatis ſublato, cum omnes in Leſcum Principem votis ſuis irent, ſed vt Gouoricium a ſe relegaret, hanc ei legem præſcriberent, Leſcus ne tantum virum perderet, vtpote qui in omni

mni obeundo munere mirificæ virtutis vim ad bellum afferret, principatum etiam renuit: Sed Goucricius tantæ eius felicitati ſua perſona incommodare volens. Atqui ego, inquit, princeps etiam vitam meam pro tua dignitate fundere paratus ſum, quam toties in bellis periculis obieci? cur igitur diſcedere a te, & in exilium ire non debeam? faciam libentiſsime, & cum tuis conatibus fortuna aſpirauerit, habebis memoriam meritorum meorum. Et his dictis in Vngariam recta abiit, & tamdiu ibi manſit, donec Leſcus rerum potitus, cuncta ſub imperium acciperet, & Palatino Cracouienſi e viuius ſatis ſublato, reliqui ſatis inuidiæ litatum putarent, quod a Ruſſis expetitus, varia fortuna iactatus fuiſſet. Rediit ad penates & apud Principem ſtatim in priſtino loco fuit, quod nemo ei ſobrii conſtantisque iudicii grauitate, aut perpetuo armorum vſu, caſtrenſiumque rerum notitia, tuendæ Poloniæ, & proferendo imperio Dux potior atque præſtantior exoptari poſſit. Cuius nos tumulum, virtutis ergo, tali Cenotaphio exornemus.

Hoſpes, mirare ſepulti fidem, vel conſtantiam, vel fortitudinem. Gouoricius Sendomirienſis Palatinus, Leſci Albi conſiliarius hic fuit. Qui vt Principi ſuo gloriam pararet, ſæpius cum Ruſſis accerrime dimicans, etiam militis officio functus eſt. Vt ei obſequia ſua probaret, vltro in exilium iuit, ne ad principatum adipiſcendum impedimento eſſet, vtque cunctis candorem ſuum monſtraret, nuſquam maleuolorum muneribus corrumpi potuit, quin ſuum principem, cui tota vita addictus fuit, & partes bonorum deſereret. O magnum itaque & conſtantem Senatorem! & cum quo probitas Hercle & Sarmaticus candor, hic ſepulta, iacent.

XI. SCARBIMIRUS.

NEc prætereundus ſane Scarbimirus eſt, toties de barbaris bello victor & triumphator: quando quidem ſingulas cogitationes, & ſingula prope exercitamenta corporis, ad bellicas rationes reuocaret, & nihil omnino molle aut remiſſum complecteretur, vel ipſa naturæ conſuetudine, vel neceſſitate tot incumbentium bellorum, quæ omnem inertiam, vel deſidioſis excuterent, & virum vti oportuit, cum ſalutis, tum dignitatis ſuæ memorem excitare, & ad inſitam virtutem factis extendendam incitare poſſe viderentur. Ergo aduerſus barbaros Pomeranos, Boleslao Criuouſto Principi operam nauas, & fortis militis, & periti Ducis laudem, decoraque ſpectatæ virtutis ornamenta conſecutus, propriis etiam auſpiciis exercitus ductabat, & ditiones barbarorum ingreſſus, quæque munitiſſima eorum oppida expugnauit, Prouinciam totam deuaſtauit, & profligatis quæ

ſeſe

ſeſe opponebant copiis, imperata facere adegit. Quumque Henricus V. Imp. ad Vratislauiam cum numeroſisſimo exercitu profligatus eſſet, ſingularem eius victoriæ laudem Scarbimirus tulit. Et Bohemis late ſummotis, pulſisque tota Silleſia, etiam Caſſubios rebellantes armis perdomuit atque pacauit. Sed & in aliis expeditionibus toties cum Boleslao prælio interfuit, maxime tamen quum e conuiuio venatum prodiens in Pomeranorum tria millia, cum centum equitibus modo, Boleslaus inopinato incidiſſet, cum quibus per aliquot horas fortiter dimicando, victores miraculoſe receſſerunt; quamuis amiſſis ſeptuaginta de ſuis, & Scarbimirus ipſe multis acceptis vulneribus, etiam oculum perdidiſſet. Quem nemo procerum, vel excelſæ ſtaturæ proceritate, vel habilium ad arma artuum firmitate, vel impauidi & ſemper conſtantis animi vigore adæquabat. His duobus igitur Principi carus, militaribus copiis quoad vixit cum honore præfuit: ſed & togæ artibus illuſtris fuit. Nemo enim eo peracuti atque habilis ingenii vim ſolertius ad conſilium flexit, nemo grauiſſimarum rerum negotia certius explicauit, nemo denique vtriusque fortunæ impetum conſtantius atque felicius ſuſtinuit & auertit. Quapropter tanti viri Manes, vel hoc ſepulchrali elogio decorandos eſſe duximus.

Siſte hoſpes, Scarbimirus inclytæ virtutis Dux, regnante Boleslao Criuouſto, bellicoſiſſimo Principe, cunctis ob probitatem, fidem, & conſtantiam carus, hac humo quieſcit. Hic dum Caſſubios, Pomeranos, Bohemos, Germanosque aciebus pellere & patriam triumphis illuſtrem reddere vellet, amiſſo in pugna oculo, lucem ipſe haud probe videre quiuit. Dumque primus in aciem prodire, & dira martis munera obire ſoleret, vulneribus debilitatus, citius iuſto, ſenium ſibi & fata accerſiuit. Exantlatisque tot pro gloria gentis Polonæ laboribus diem nouiſſimum operiturus hoc ſe tumulo condidit.

XII. ZISLAVS.

INter reliquos complures, qui Boleslai Criuouſti temporibus, inſigni bellicæ laudis præconio floruerunt, non poſtreme dignitationis & Zislaus eques nobiliſſimus fuit. Hic cum & alacribus oculis dignam imperio faciem præferret, & inter Polonos, quod maxime decorum eſt, equitandi & ſagittandi peritiſſimus haberetur, Boleslaus Princeps aliis bellis ipſe diſtentus, eum contra Bohemos, Silleſiam populantes, cum exercitu miſit, vtque hoſtem fugaret, aut ſi viribus impar eſſet, ſaltim populationibus prohiberet iuſſit. Is vt animo ingenti & magna vi corporis fuit, excellentisque induſtriæ in omni exercitatione equeſtris diſciplinæ, hoſtem qui non adeo equitatu valebat, multis in locis prædantem nactus, facillime

acie

acie pepulit. Ipſumque Suatopelcum Morauorum Ducem ad Grezam oppidum, ſtrage memorabili edita ſuperauit, & cum præda ingenti captiuisque compluribus ad victor Boleslaum rediit; quamuis in eo prælio dextram ipſe amiſerit. Igitur Boleslaus collaudatum manu aurea donauit, quæ inter tot maiorum eius, illiusque ipſius trophæa relata, nobilior certe cunctis ſpoliis fuit, quæ de victis captisque hoſtibus penates eius exornabant. Sed & nos hoc breui epitaphio tumulum eius ob virtutem exornemus.

Zislaus Illuſtre Sarmaticæ virtutis decus, viator hic conditus eſt, qui vt victoriam Boleslao Principi, de Morauis atque Bohemis pararet, acerrime dimicans, dextram in prælio amiſit. dumque ab eo collaudatus in corona militari, manum auream, præmium egregiæ fortitudinis retuliſſet, etiam immortalitatis gloriam apud poſteros eſt conſecutus. Præter hanc enim ſolam, heroicasque virtutes, tota in vita nullius rei appetens fuit. Vale & viue memor lethi.

XIII. BOLESLAUS CRISPUS.

PLena eſt, inquit Boëtius, exemplorum vetuſtas, plena etiam præſens ætas, qui Reges felicitatem calamitate mutarint: ſed & in Boleslai Criuouſti filiis, manifeſte id videre licet; quorum ſecundo genitus Boleslaus, cognomento Criſpus, profligato ad Poſnaniam fratre maiore natu Vladislao, tota eum Sarmatia, cum vxore & liberis eiecit. Cuius aulici etiam & ſerui, immiſericorditer ſeſe geſſerunt, erga ciues natos ad humanitatis cultum, & mitioribus imperiis aſſuetos. Alioqui Polonis nulla gens vnquam maiori obſeruantia coluit ſuos Principes, quamdiu clementiæ & manſuetudinis artificio clauum imperii temperauerunt. Concordi itaque reliquorum fratrum, ac nobilitatis ſententia, principatum Criſpus ipſe inuaſit, & patris iam ſui, non autem fratris expulſi exemplo, clementer moderateque regnauit. Aſt Vladislaus exul, quamuis ad inopiam redactus, fratres nihilominus turbare, & Bohemorum, Ruthenorum ac Germanorum auxilia procurare, nusquam deſiſtebat. Et primo Conradum Cæſarem eo precibus induxerat, vt cum validis copiis in Poloniam moueret, ab Aſiatica expeditione reuerſus: quem nihiloſecius Boleslai prudentia, præter omnium ſpem & opinionem auerterat interque ipſa initia, tam ingens ac formidabile bellum reſtinxerat, vt necquicquam reclamante Vladislao exule, & item Bohemorum principe, Cæſar acceptis muneribus, ad componendas res domeſticas rediret. Namque Boleslaus iuſto prælio decertate cum illo non auſus, itenera tantum aſſiduo, populationes

nes

nes, & aquationes ex insidiis obseruare, & in incautos hostes impetum facere, interdumque totum exercitum reficientem se, aut quiescentem, subito tumultu exagitare & perterrefacere tota æstate non desistebat. Illis vero ad arma conclamantibus, ad impedita loca raptim se cum suis recipiebat: sed maxime, cum ad Oderam Cæsar castrametatus esset, traiectionem illi in vlteriorem ripam non permittebat. Fame itaque ac morbis enecatum pene exercitum suum videns, pace cum Boleslao (qui ad Cæsarem ipse in castra, fide accepta iuerat) æquis conditionibus firmata, bellum illud statim dissoluit. Itaque Vladislaus exul, spe sua frustratus, toto septennio quieuit, donec Fridericus Barbarossa, qui Conrado patruo in imperio successerat, pacata Italia in Germaniam reuerteretur, qui assidua flagitatione, & querimonia Vladislai commotus, de amplissima Senatus Germanici sententia, exulem reducendum putaret, indignum magestate sua iudicans, postulata & minas suas contemni a Polonis principibus: qui, quiduis potius se passuros Imperatori responderunt, quam vt tam immanem ac turbulentum fratrem recipere vellent. Nullam enim esse spem fidæ reconciliationis cum illo, quem tam implacabiliter offenderant, putarunt. Quippe natura insitum est humanis ingeniis, odisse quem læseris. Nec facile vnquam persuadebitur iis, quem semel iugum excusserunt, memoriam talium offensarum bona fide deleri posse: manent hæc reposita sub alto pectore, nec magnates vnquam iniuriarum obliuiscuntur, quamuis iram ad tempus taciti concoquant, ne professi odia perdant vindictæ occasionem. Itaque anno a Christo nato 1158. Fridericus Imp. cum maximis Germanorum atque Bohemorum copiis Poloniam ingressus, ad Oderam amnem Vndecimo Kal. Septemb. castrametatus est. Cui, itidem non ausus Boleslaus aperte se opponere, partim in pabulatores ex insidiis vim faciebat, partim oppida & villas suas, graminaque omnia & commeatum comburebat, ne quid in vsum hostium venire posset, aut Imperator vestigium ponere firmo aliquo & munito loco quiret. Igitur in magna difficultate Germanus miles positus, non mussitare tantum, sed apertis conuiciis & maledictis Imperatorem incessere cœpit, quod inauspicatum bellum ob rem alienam suscepisset, neglexisset vero propria: cum Italia discessu eius ad hoc bellum audito, tota pene rebellasset. Quibus rebus permotus Fridericus, pacem his conditionibus cum Boleslao in castris pepigit, vt eius sororem Aldeidam Miecislaus Boleslai frater, in vxorem acciperet: vt Vladislao exuli, fratres reliqui Silesiæ dominatum concederent: & vt Boleslaus trecentos hastatos, Friderico in auxilium, ad bellum Mediolanense mitteret. Pace sic cum Imperatore firmata, Prussis deinde bellum Boleslaus intulit; qui, iam inde a Boleslai Criuousti morte, a fide Principum

Po-

Polonorum, vna & a religione Christiana desciuerant: transductoque Ossam amnem exercitu, tripartito agmine ad interiora ipsorum penetrauit, ferro & incendiis omnia miscens, & magnas prædas agens. Quare Prussi, impares tanto bello sustinendo, imperata se facturos supplices pollicentur, & simulachra falsorum Deorum exemplo demoliuntur. Verum Boleslao in Poloniam reuerso, atque metu amoto, cito ad genium rediere. Neque enim firmam atque stabilem sedem habere potest religio, vi & metu expressa: quæ, quamlibet foris necessitati seruiat, intus nihilominus in animo liberrima est. Quapropter anno sequenti, qui fuit post Christum natum 1167. Boleslaus maiore vi & apparatu, expeditionem in eos fecit: ast omine parum felici: siquidem in insidias ab illis tractus & profligatus, fratrem etiam Henricum in ea pugna amisit. Nec ab eo tempore iam quicquam dignum memoratu fecit, sed vt olim pater Criuoustus post cladem illam Haliciensem, mœrore animi contabescens, vitam cum morte ex angore commutauit. Non facile enim generosus animus, ignominiam sufferre potest, qui continua vsus prosperitate, putat eam sibi a fortuna deberi; quæ assiduo suo rotatu, cuncta ita permiscet, vt nihil firmum in suo loco permaneat. Quid enim est, inquit Seneca, quod non fortuna cum voluit, cum florentissimo detrahat, quod non eo magis aggrediatur & quatiat, quo speciosius fulget? Quid illi arduum, quidue difficile est.

- - - - - - nam rotat omnia
Fortuna: præcipites dat, & rursum erigit
Iuxta potentes atque miseros. *Sophoc. in Antigo.*

Sed illi vere sapientes sunt, qui res secundas in ambiguo ponunt, & aduersas iidem moderatius ferre possunt. Cæterum de rebus ab illo fortiter & egregie gestis hactenus, nunc quod reliquum est, sepulchrum eius epitaphio, pro modulo nostro cohonestemus.

Quæris viator, quis hoc sub marmore tectus iacet? Homo vt tu moralis, Boleslaus Poloniæ Princeps, chrispus olim dictus. qui Vladislao fratre maiore natu, ob impotentem Dominatum Sarmatia eiecto, ita clauum Imperii ipse moderatus est, vt inter Heroas Summos, qui rei Polonæ columina fuere, haud postremum locum sortiatur. Non enim aliud quidquam tota vita sua gessit, nisi quod ad patriæ decus, ad temporum gloriam, ad posterorum vtilitatem spectaret. Et proinde discordes ciuium animos inprimis inter se reconciliauit, fœdera cum vicinis principibus amicitiis firmauit, vectigalia remisit, multasque iniustitias, quæ eorum gratia toto regno committebantur, penitus sustulit, & præcidit nutantemque rempub. prudentibus consiliis stabiliuit. Denique repulsis a finibus Poloniæ, duobus illis gloriosissimis Romanorum Imperatoribus, Conrado V. & Friderico Ænobarbo, cunctos per circuitum populos, ingenti sui nominis terrore

compleuit. & ni eum fortuna, vltimo cum Prussis prælio, anteparta belli gloria spoliauisset, par profecto omnibus Boleslais, atque Patri ipsi Criuousto, rebus præclare gestis, fuisset. Interceptus autem mortalitate est. Anno reparatæ salutis. MCLXXIII. *cum principatum Poloniæ annos* XXVII. *tenuisset. Vixisset sex & quadraginta.*

XIII. BOLESLAUS ALTVS.

PRudenter sane ille dixit, qui gloriam dixit stimulum esse & calcar, quo sublimes animæ concitantur ad studium rerum honestarum: formidinem vero infamiæ frænum, quo reuocantur a praue factis. Quod ipsum etiam in Boleslao Alto aperte videmus: Qui Vladislai patris ignominia permotus, quod ob impotentem Dominatum, Poloniæ principatu eiectus, vitam inopem in exilio ingloriamque duxisset: Et Boleslai Criuousti aui, bellicosissimi Principis trophæis excitatus, quod septies & quadragesies de hostibus profligatis triumphasset: ita se strenuum in aula Conradi V. Cæsaris, & Friderici Aenobarbi Imperatoris gessit, vt maximo in honore apud omnes esset. Reuocatusque post obitum patris ab exilio, fauore Boleslai Crispi patrui sui, acceptum Ducatum Vratislauiensem, tanta animi moderatione, iustitia, humanitate, tantoque exactæ disciplinæ ordine, cum domi, tum militiæ exercuit, vt gratia, authoritate, clientelis & apparatu armorum pollens, suo prorsus nomine, & maiore imperio dignus haberetur: vtpote qui admirabili iudicio clementiam & seueritatem procul, ab inuidia atque odio commiscere, sine fuco pietatem colore, comitatem siue dedecore, siue fastu dignitatem tueri consuesset. Cum vero in Pomeranos, lacessitus ab eis, exercitum duxisset, cuncta eorum oppida, cunctas prouincias magna celeritate, non tam cursibus suis, quam victoriis peragrauit. Et dum in castris Friderici Imperatoris, contra Mediolanenses militaret, præclarum virtutis suæ specimen, tum maxime edidit, cum ex prouocatione pugnans, equitem quendam vasto corpore, & gigantea statura ex castris Mediolanensibus interfecisset, applaudente vniuerso exercitu, & Boleslai virtutem ad sydera efferente. Obequitabat siquidem gigas ille Cæsarianos identidem contumeliosis verbis, ad singulare certamen prouocans, nec prodire quisquam contra eum audebat, præter Boleslaum nostrum, qui non ferens ignominiam vniuersi exercitus, concurrit hasta cum eo, ad spectaculum vtroque exercitu effuso, & humi prostratum de equo desiliens confecit, victorque in castra reuersus est. Sed & contra Prussos, cum Boleslao Crispo, contraque Vngaros cum Cazimirio, patruis,

patruis, ad bellum progressus, ingentia fortitudinis suæ præbuit specimina. Et amissis intra breue spacium temporis, quatuor filiis, solum Henricum Barbatum hæredem reliquit. Nunc quod reliquum est, sepulchrum eius pro meritis, breui epitaphio cohestemus.

Hic tumulatur magnificentis. funeratus Boleslaus cognomine Altus, Dux Vratislauiensis. eiecti Principis Poloniæ Vladislai F. Diui Criuousti nepos, qui ob patris, culpam diuturnum in Germania exilium perpessus, in summa commutatione fortunæ, summam animi æquitatem: in summa integritate vitæ placidiss. mores: in summa armorum laude, parem modestiam perpetuo retinuit, & vere heroicis virtutibus, apud posteros sibi gloriam, gloria vero immortalitatem comparauit. Hoc etiam ipso patre felicior, quod sibi contigerit apud lares fato suo defungi. Durum enim est, extra patriam mori.

XV. CAZIMIRUS IUSTUS.

BOleslaus Criuoustus, pace & bello inclytus Princeps, cum filios quinque haberet, morti vicinus totum imperium in quatuor partes diuisit, Cazimiro qui natu vltimus erat, nihil relinquens, sed vt ab omnibus reliquis sustentaretur, seuere præcipiens. Igitur diu exors in tutela fratris Boleslai Crispi manens, tandem districtum Sendomiriensem, post decessum Henrici fratris, in bello Prutenico occisi, accepit, & in eo, ita se comiter & moderate gessit, vt iusti cognomen merito sit adeptus. Insurgentibus etenim contra Boleslaum fratrem subditis, & illi summum principatum deferentibus, negauit suum esse fratri maiori & optime de se merito principatum eripere, quem omni ope defensum & adiutum ire deberet, quem ipsi quoque vel propter Patris Boleslai Criuousti, optimi & maximi principis memoriam tolerare tenerentur; qui tamen & æquitate animi, & moderatione imperii satis ipse promeruit, ne expelleretur quasi vetulus canis, sub vitæ decursum. Idem, cum aulico suo Ioanne Conario, alea tempus fallens, quum in profundam noctem ludum produxisset, & vno iactu summam totam lucratus esset, a Conario irato fortunæ suæ pugno percussus, minime excanduit, & pœnam capitis commeruisse cunctis clamantibus, veniam ex templo dedit: se, inquiens, magis in culpa esse, qui conditionis suæ ac dignitatis oblitus, eum ad ludendum prouocasset: gratias itaque ipsi agere, quod se ictu illo admonuisset, ne quid postea indignum principe admitteret. Sub cura itaque fratris Boleslai existens, omnibus præliis signa illius secutus interfuit: & Miecislao fratre, qui Boleslao Crispo, successerat, principatu deiecto, ob asperum & impotentem domina-

tum, cum magna omnium lætitia seruator & liberator a populo salutatus fuit. Compositaque domi pace, Pomeraniæ Duces inprimis, qui ad Imperium Germanorum desciuerant, in suam clientelam recepit. Deinde Brestensem, Drohicinensem, Vlodimiriensem, atque Præmisliensem oram omnem, quæ non parua est pars Russiæ, in suam potestatem redegit. Inde porro ad Haliciam exercitum duxit, & multis hostium millibus in acie cæsis, vrbem ipsam deditione accepit: atque sic in loco eodem, vbi pater dolo ac proditione victus fuerat, Manibus occisorum Polonorum, hostium sanguine parentauit. Qui, quum resumptis viribus, in potestatem Belæ Regis Vngariæ sese vltro dedissent, Mescislaumque Ducem, quem eis Cazimirus præfecerat, veneno sustulissent, iterum obsidione cinctos perdomuit, Andreamque Belæ Regis filium, sese cum suis, ob rerum penuriam dedentem, saluum cum rebus omnibus dimisit. Quam contumeliam Bela Rex non ferens, oppido bellum Polonis indixit; & tandem assiduis incursionibus nostrorum exagitatus, Clementis Papæ opera, inducias in tempus pepigit, qui tunc omnes Christianos Principes, ad recuperandam Hierosolymam concitabat. Et sic dum ille in Russia, rebus componendis immoratur, proceres nonnulli turbulenti, facta conspiratione, Miecislaum ad recipiendum amissum principatum accersiuerunt: & quo magis studia populi in eum inclinarent, finxerunt Cazimirum a Russis veneno extinctum esse. Qua de re Cazimirus certior factus, celeriter cum copiis Cracouiam aduolauit, & vel expugnauit præsidia Miecislai, vel per deditionem accepit; fratrisque filio, cum plerisque aduersæ partis militibus intercepto, non modo vitam & libertatem abeundi concessit, verum etiam ampla munera largitus est. Qua equidem indulgentia, ita sibi omnium, ac inprimis Miecislai fratris animum deuinxit, vt nusquam deinceps de repetendo principatu cogitarit. Pacatis itaque domi rebus Cazimirus, Prussis quoque bellum grauissimum intulit, vt cladem sub Boleslao Crispo acceptam, Henrici etiam fratris mortem vlcisceretur; & gentem barbaram toties rebellem & Christum abnegantem perdomaret. Quod & effecit, nam Prussi clade ingenti afflicti, datis obsidibus, persolutisque superiorum annorum tributis, imperata omnia in posterum se facturos, sancte promiserunt. Quare deducto e Prussia exercitu Cazimirus, bellisque omnibus armis & prudentia extinctis: pacis quoque artibus, hoc est munitionibus instaurandis, moribusque & legibus ciuium emendandis, reliquum ætatis tempus transmittere cogitabat. Et iam magnam sibi virtutis & sapientiæ opinionem, apud exteros iuxta, atque suos conciliauerat, ita, vt felix & admirabilis, & omnibus suis charus deinceps regnaturus esse videretur; cum subitus eum casus humi prostrauit. Aduenerat forte dies martyris Floriani memo-

memoriæ ſacra (cuius ille reliquias a Lucio eius nominis Tertio Pont. Max. impetrauerat) qua poſt peractam rem diuinam more ſolito egenos afflictosque menſæ ſuæ admouerat, ac die ſequenti proceres Regni grandi conuiuio exceperat: qui cum exhilarati multa de bellis & periculis præteritis inter ſe conferrent, ipſe quoque nonnulla de immortalitate animi, atque cælitum beatitudine in medium propoſuit. Deinde hauſto mediocri poculo, ſubito concidit, & paucis horis animam exhalauit: cum regnaſſet annos ſeptemdecim propemodum, vixiſſet ſex & quinquaginta. Leſco & Conrado filiis relictis: ſepultusque in delubro Cracouien. Æræ Chriſtianæ anno 1194. Et de rebus ab illo fortiter & egregie geſtis hactenus, reliquum eſt, vt ſepulchrum eius, poſteris ad exemplum, Cenotaphio exornemus.

Cazimirus Criuouſti F. hic quieſcit, viator. Qui dum viueret, incomparabili magnitudine animi Principem Poloniæ egit, Pietate, Iuſtitia, Splendore vitæ, & Clementia antiquis Heroibus comparandum. Tantaque morum temperie, ac facilitate naturæ fuit, vt non eloquio, non cultu, non ipſo denique conuictu aut comitatu, faſtum vllum oſtenderet, ſed modeſtia tantum, humanitate, & ſtudio honeſtæ virtutis, ſupra cæteros eniteretur. Vnde & iuſti cognomen merito a ciuibus ſuis accepit. Iuſtus namque fuit, quia Boleslaum fratrem de Patria B. M. rogatus a factioſis proceribus, iniuſto principatu ſpoliare noluit. Alterum vero Fratrem Miecislaum, illi ſuccedentem, iuſte & vltro, ob aſperum in ſubditos Dominatum, eiecit. Iuſtus item fuit. Quia ne ſe ſanguine proprio pollueret, in crimine ipſo perduellionis nepotem captum, non vita modo, ſed & muneribus ampl. donatum dimiſit. Itemque alicum, qui & pugno percuſſerat, alea ab ipſo victus. Denique iuſtus fuit, quia & Halicienſes, qui Patrem ſuum dolo circumuentum profligauerant, & Pruſſos, qui Fratrem Henricum in inſidias tractum occiderant, clade inſigni vltus, obproprium gentis Sarmaticæ abſterſit, & cæſorum tunc Polonorum manibus, ſanguine hoſtili ex æquo parentauit. Quibus per ſeptentrionem clarus, dum quietam vitam viuere putauit, Dei iuſſu ad cœlum, vbi vera captatur quies, aſcendit. Anno Chriſtiano MCXCIV. cum regnaſſet XVII. vixiſſet. LVI.

XVI. BOLESLAUS PVDICUS.

FOrtuna per ſe inconſtans, & ſæpe ludibunda, in attollendo premendoque Boleslao Principe, mirabiles profecto ludos fecit, ſi in quopiam alio mortalium. Is ſiquidem ab obitu Patris Leſci Albi, puer admodum, cum Grimislaua matre relictus, Henricum Barbatum Vratislauiæ Tetrarcham, & Conradum Maſouiæ Ducem, patruos de ſummo principatu inter

inter ſe bello funeſtiſſimo certantes vidit, & Conrado victori in prædam ceſſit, tutorem eum vel inuitus appellans. A quo deinde pubertati proximus emancipari cupiens, in Henricum, pariter cum matre, prout ſtudio ferebatur. Quod vbi non obſcuris indiciis Conradus intellexiſſet, ſubito per ſpeciem colloquii euocatum, vna cum matre capit, atque neci deſtinat: ac deinde mutata ſententia, in Seciechouienſi Monaſterio aſſeruari iubet, ipſe bello Pruthenico occupatus. Quo dum ultra conſtitutum diſtinetur, Boleslaus corruptis cuſtodibus, intempeſtæ noctis ſilentio, cum matre profugit: & Zauichoſto, Sendomiriaque potitus, in Sileſiam ad Henricum abit. Is comparato celeriter exercitu, Boleslaum eadem æſtate in Poloniam reduxit, & Cracouienſem atque Sendomirienſem oram omnem, pulſo Conradi filio Boleslao, facile in ſuam poteſtatem redegit, ſeque iam exinde pro tutore & Principe geſſit. Vnde iterum ciuile bellum inter eos, & quidem valde funeſtum inualuerat: mortuoque Henrico Barbato, Boleslaus per ſe reſiſtere impar, ad Belam IV. Hungarorum Regem Legatos celeriter miſit, auxilia contra Conradum patruum rogans, qui non modo principatum, ſed vitam etiam ipſam eripere nepoti deſtinabat: vtpote, qui in omni vita proferendi imperii, quam præclari nominis auidior a plerisque ſit exiſtimatus. Sed quum mature auxilia Boleslao ex Vngaria aduenisſent, & Bela Rex Cunegundim filiam, puellam moribus & ſanctimonia vitæ nobilem, in vxorem ei dediſſet, amplius eum bello laceſſere Conradus auſus non eſt. Boleslausque tali coniuge beatus, primis eam nuptiarum diebus nequaquam attigit: quinimo confirmata mutuo conſenſu religione, vterque perpetuam continentiam vouit. Et hinc Boleslao Pudici cognomen inditum eſt. Cum vero Tartari ex Aſia irrumpentes, omnem Poloniam, & circumiacentes Prouincias vaſtarent, Boleslaus reſiſtere infinitæ multitudini nequiens, in Hungariam cum vxore profugerat, apud affinem Regem receptum ſe habere ſperans: ſed & ibi Tartaris cuncta igni ferroque populantibus, intra montes Sarmatiæ ſeſe abdidit, haud longe ab oppido Sandecia, ſub Carpatho monte ſita. Quo tempore, nobilitas Cracouienſis & Sendomirienſis, deteriora etiam timens, quod ſine principe & magiſtratibus eſſet, inito conſilio, Boleslao Caluo, Henrici Pii (qui ab iisdem Tartaris in prælio ad Leguiciam occiſus fuerat) filio natu maximo, principatum detulerant. Sed hunc Conradus, cum valido exercitu veniens, tota minori Polonia eiecit, & ſeſe per vim Principem fecit. Sed quum grauis ſubditis eſſe cœpiſſet, proceres conſilio facto Boleslaum Pudicum reuocandum eſſe ſtatuerunt, & venienti denuo fidelitatis præſtiterunt iuramentum. Quapropter Conradus conſcripto maiore exercitu, accitisque in auxilium Præmislo Posnanienſi, & Miecislao Opolienſi,

Du-

Ducibus: itemque Lituanis, & Iazygibus, barbaris, tractum Sendomiriensem populabundus ingreditur. Nec Boleslaus committendum sibi existimauit, quin sua defenderet. Itaque magna celeritate quantum potuit exercitum comparauit, & ad Suchodolum pagum Conrado occurrens, quamuis viribus longe inferior esset, pugnandi tamen copiam fecit: & Deo iustiori causæ fauente, victor euasit. Id dum Conradus vlcisci parat, & iterum ingenti Lituanorum exercitu in Sendomiriensem tractum excurrit, & eum occupat: Boleslaus deiectis eius præsidiis, quamuis apud Iarossinum pagum, minus prospere conflixisset, non ita multo post recepit. Pacemque a morte eius nactus, qui Anno Christi 1247. extremum vitæ clausit diem, collapsa & vastata bello instaurare, deprauataque corrigere instituit: magnamque mansuetudinis & probitatis laudem, etiam apud exteros adeptus est, sed præcipue bellicæ virtutis. Nam & in Morauiam cum exercitu abiuerat socero, Regi Hungariæ, suppetitaturus, ingentemque inde prædam victor abegerat: & Præmislo Posnaniensi Satrapæ, contra Pomeranos auxiliares copias dederat: & in Iazygos demum cum infestis legionibus progressus, Ducem eorum Conathum occidit, gentemque vniuersam vno prælio ad internecionem deleuit, ita vt ex eo tempore, nomen Iazygum, siue Iazuingorum pene abolitum sit. Regione namque eorum potitus, exiguas quas reperit reliquias, Christianam religionem suscipere, capitali pœna in contumaces sancita, coegit: & ne regio vasta & inculta maneret, colonias eo deduxit. Insequenti deinde æstate, qui annus fuit 1264. Russos Duce Suarnone, Sendomiriensem tractum populantes insigni clade profligauit: missoque iterum Petro Palatino Cracouiensi, cum non contemnendis copiis in ditionem ipsorum, ita eos cum auxiliaribus Tartaris vno prælio afflixit, vt per multis deinceps annis, nihil hostile contra Polonos molirentur. Quam quidem victoriam, existimatur a Deo impetrasse pientissimus ipse Princeps Boleslaus, cum Cunegunda vxore sua, quæ & futurum belli euentum prædixerat, visis assistere sibi duobus viris candidis, Geruasio videlicet & Protasio martyribus, quorum memoriæ dicata erat dies illa, qua pugnatum est. Gessit & alia plurima bella, partim cum Bohemis, partim cum Lithuanis, Poloniam tunc hostiliter incursantibus, sed iam per Legatos, insigni prudentia fortunæ aleam deuitans. Tandemque A. 1279. febri extinctus, Cracouiæ apud D. Francisci, quod monasterium ipse condiderat, sepultus. Benignus & religiosus Princeps, & in egentes cultumque Dei ac ministros eius munificus: dignusque profecto ex cumulatis toties victoriis, supra cunctos ætatis suæ Reges, præalto atque ornatissimo trophæo, siquidem in eo fragrantissimum armorum studium, a puero adhuc enituit, quo in vtramque fortunam, diuerso euentu longe clarissimus ex-

titiſſe videtur. Sed & nos videbimur non parum officio noſtro defuiſſe, niſi glorioſiſſimi quoque Principis ſepulchrum hoc epitaphio decoremus.

Sancti inter Sarmatas Herois, hoc monumentum eſt, viator. Quod omnes ei certatim poſuere virtutes, omnia corporis, animique ornamenta. Hic eſt ille Boleslaus, qui cum eſſet formæ prodigium; extitit nihilominus miraculum caſtitatis, quam ieiuniis, precibus, omnique corporis afflictione ita coluit, itaque adamauit, vna cum Cunegunda vxore, Sanctiſſima itidem puella, caſtiſſimaque vt cum ætate floreret, careret liberis, cum diuitiis abundaret & Gloria, caſtus atque intaminatus fulgeret: nihilque in animo, nihil in corpore inquinatum, toto vitæ decurſu admitteret. Hic eſt ille incomparabilis Bellator, qui ab infeſta fortuna varie iactatus, viuido demum ſpiritu ſeſe ad ingentem famam, omnibus bellis extulit. Et deuicta paſſim fortuna, proculcataque inuidia, perdomitis hoſtibus, ac rerum geſtarum felicitate, ſuperatis inimicis, opulentiſſimi Imperii compos factus, Principem aliquot luſtris egit, tanta animi moderatione, æquitate, clementia, popularique humanitate. Vt qui armorum fulgore hoſtibus terribilis erat, & inuictus aduerſus omnem vitiorum intemperiem, publico iudicio eius ſeculi, Principum longe optimus cenſeretur. Tu manibus bene precare; & ſi patriam amas, ſimiles ei Principes opta, & vale.

XVII. LESCUS NIGER.

BOleslao Pudico e viuis ſublato, in principatum Minoris Poloniæ ſucceſſit Leſcus Niger, Cazimiri Cuiauienſium Ducis F. nepos Conradi Ducis Maſouiorum, pronepos Criuouſti. Tum enim Polonia per Tetrarchas & regulos diuiſa, tota ciuilibus armis ardebat, & quisque ſuo arbitrio bella gerere conſueuerat, etiam cum vicinis; quamuis aliquando in vnam conſentire coegerit communis metus, a Barbaris vniuerſæ Poloniæ illatus, prout & poſt obitum Pudici, accidit quum Ruſſorum Dux Leo, media bruma oram Lublinenſem ingreſſus peruaſtaret, & in Sendomirienſi tractu incurſiones incolis maxime funeſtas faceret: vniuerſi Poloniæ Dynaſtæ, tacito quodammodo conſenſu, Leſco Principatum permiſerunt, quod tam graui bello ingruente, metus ſpatium contentionibus, & nouandis rebus non daret, & ille ipſe imperio digniſſimus videretur, qui res ſtrenue gerere, & ciuibus oſtendere captos hoſtes iam didiciſſet; quin & patri impio, aliena bona inuadenti, maxime vero Eccleſiæ, cum fratre Ziemomyslo, maiorem partem principatus ademiſſet, proceribus ipſis cum omni nobilitate fauentibus. Atque ita qui aliena iniuſte appetebat, ſua turpiter amiſerat: nam Ziemomyslus, filius Leucicienſem illi diſtrictum ademerat, Leſcus vero Siradienſem. Qui, vbi primis comitiis, ſine vlla repulſæ ſuſpicione Princeps extitit, & more conſueto Cracouiam metropolim

lim ingreſſus eſt, nihil omnino antiquius habuit, quam proferre fines, imperii limites armis tueri, Tartarorumque præſertim infeſtas manus atque Ruſſorum repellere; debellare contumaces, & neminem aduerſum ſe inſoleſcere pati. Itaque coactis intra paucos dies copiis, in Ruſſiam duxit, vt Leonem vlciſceretur, qui ſub tempus interregni, cum ingenti Ruſſorum ſuorum, Tartarorum atque Lituanorum exercitu, Minoris Poloniæ prouinciæ peruaſtauerat. Qui quidem iam a Varſio Caſtellano Cracouienſi profligatus, vbi primum aduentare Leſcum cum exercitu inaudiuit, non reſumpto e ſuperiori clade animo, expectare eum in confiniis ſui principatus noluit, ſed in penitiora Ruſſiæ quantocyus ſeſe recepit. Quocirca impune Leſcus, hoſtilem regionem ad Leopolim vſque peruagatus, direptis exuſtisque multis pagis & oppidis, arcibusque nonnullis, quæ negligentius ſeruatæ ac defenſæ erant, captis & euerſis, ingentem prædam in Poloniam abegit. Sequenti deinde anno, qui fuit 1281. contra Vratislauienſium Ducem Henricum Probum expeditionem inſtituit, quod is tres ſimul Duces ad colloquium euocatos, dolo cœpiſſet, Præmislum videlicet maioris Poloniæ Tetrarcham, & Henricos duos, alterum Glogouienſem, alterum vero Leguicienſem Dynaſtam. Triplici itaque agmine Leſcus Vratislauienſem ditionem aggreſſus, acerbe eam diuexabit, & improbum illum Probum continenti bello attritum, pluribusque fuſum præliis, principatu expulit, & affines Duces in libertatem vindicauit. Quo tempore Lituani, ſimiliter tripartito agmine Lublinenſem regionem ingreſſi, crudeliter vniuerſa loca depopulati ſunt, Iſtulamque fluuium transgreſſi, ditiones Leſci vltra Sendomiriam ferro ignique peruaſtarunt. Accurrit ſubſidio ſuis & Leſcus, ſed iam minus tempeſtiue, ſiquidem hoſtes præda onuſti receſſerant, & ſeſe ſyluis denſiſſimis abſconderant, quos ille cum parua manu ſuorum, per ignota locorum, perſequi non audebat. Anxium itaque, quod hoſtem vlciſci, ſuosque qui captiui abducebantur vindicare procliue non eſſet, & labore itineris inſomnioque fatigatum, in illo æſtu animi, ſopor repentinus inuaſit: Somniatusque eſt, iuſſus ſe eſſe a Michaële Archangelo barbaros perſequi, cum ſponſione certæ victoriæ, Quod cum pro concione expoſuiſſet, & milites ſuos animatos ex eo vidiſſet, opido abeuntium hoſtium veſtigiis inſiſtit; & inter Naruam & Neminem flumina. 13. die Octobr. eos conſequitur, pugnatque & vincit nullo de ſuis amiſſo, captiuis quoque ipſis a tergo terrorem incutientibus. Et hic Iazygum reliquiæ penitus iam deletæ ſunt: De Lituanis vero ipſis, quatuordecim millium bellatorum ceciderunt, cum Leſci totus exercitus vix ſex millium eſſet. Igitur ouans Lublinum reuerſus, victoriæ monimentum, Diuo Michaëli templum ſplendidiſſimum erexit. Sendomiriamque

progreſſus, quæ ſe interea temporis Conrado II. Maſouiorum Duci, cum toto diſtrictu dediderat, magna animi moderatione & prudentia in ſuam poteſtatem redegit, gliscensque ciuile bellum ſapienter oppreſſit. Cum autem Cracouiam redux Comitia perageret, & iudicia exerceret (laudabili enim tum Perſarum & Romanorum inſtituto, Poloniæ Principes, omnes vniuerſæ ditionis ſuæ prouincias obibant, luſtrabantque, quo ſi quæ opem regiam deſiderarent, eis Rex vel Princeps adeſſet, continuoque res componeret & ſtabiliret. Cuius rei etiamnum habemus memoriam, officiales in qualibet Prouincia, Regio ſeruitio deputatos, ne Rex grandem comitatum ſumptu ingenti ſecum circumducere cogeretur) cognouit Lithuanos iterum reſumptis viribus in Poloniam incurriſſe, & Lucouienſe territorium, tractumque Sendomirienſem improuiſis populationibus euaſtaſſe. Quare cum iis qui aderant ex equeſtri ordine, correptis celeriter armis, cæterisque ſine mora ſequi iuſſis, nocturnis pariter ac diurnis itineribus hoſtem perſequitur, & aſſecutum iſto prælio aggreditur ac vincit, trucidatis etiam, qui in ſyluis delituerant. Eaque victoria ferox Maſouios quoque qui veteres fines tranſilire, alienumque inuadere arroganter audebant, iuſtis affecit cladibus. Cæterum domeſticas turbas non extinxit, quas Paulus Epiſcopus Cracouienſis ad ſeditiones natus paſſim excitabat, clementia tam benigni Principis abuſus; illoque ſuaſore non tantum Sendomirienſis, ſed & Cracouienſis terra a Leſco defecit, & Conradum Maſouiorum Ducem ad ſuſcipiendum principatum accerſiuit, Leſcus autem Cracouia ſola in fide eius perſiſtente, in Vngariam ad Ladislaum Regem profugit. Et impetratis ab eo auxiliis, vt arci Cracouienſi ſubueniret, celeriter in Poloniam rediit: occurrentemque ſibi exercitu Conradum, ad Rabam fluuium, ita fortiter excepit, vt victus ille & profligatus in Maſouiam vsque profugeret; & Leſcus moderate vtens victoria, facillime totum Principatum recuperaret, Anno ducenteſimo octuageſimo quinto, ſupra milleſimum. Sequenti vero diſſimulato propoſito, per ſpeciem Lituanici belli, Maſouio bellum intulit, & ditionem eius ferme totam, ferro & igni vaſtauit, cumque præda ingenti, domum reuerſus eſt. Atque ſic ex eo tempore, prior illa fortuna, ab eo receſſit, & ſecundæ res aduerſis commutatæ ſunt, ne impune ferret Deum & homines fefelliſſe, & prætextu pietatis iræ ſuæ impenſius indulſiſſe. Itaque Tartari vniuerſam Poloniam, quæ eius ditionis fuit, crudeliter euaſtarunt, & ipſe tantæ multitudini reſiſtere nequiens, iterum fuga in Vngariam conſulere ſibi coactus eſt, Reuerſusque cum auxiliaribus copiis, iterato expeditionem contra Conradum Maſouiorum parare cœpit, ſed cum ad eam ſegniorem nobilitatem videret, Palatinum modo Sendomirienſem eo miſit; qui a Conrado profligatus, etiam

iam

iam ipſe occubuit. Et Leſcus ex dolore rei male geſtæ, in morbum lentum ſtatim incidit, quo ſenſim tabeſcens, tandem vitam cum morte commutauit, & in templo SS. Trinitatis apud Sodales Dominicanos honorifice ſepultus eſt. Cui nos pro more hoc breue Cenotaphium erigamus.

Vitæ inſtabilitatis exemplum, viator, Leſcus Niger, hic quieſcit. Qui pro defenſione bonorum Eccleſiæ, contra impium patrem, pia arma ſumens, tota pene Cuiauienſi Tetrarchia eum ſpoliauit. Principatumque Minoris Poloniæ, parante aditum fortuna, adeptus, Roxolanos, Iazyges, Tartaros, Sileſios, Lithuanos, Maſouiosque ſuas ditiones, infeſtis populationibus inuadentes, ſecundis ſemper præliis deleuit. Ita, vt in toto Polonici regni limite, deuictarum ab ſe gentium, ſummæ gloriæ trophæa ſpectarentur. Hic eſt ille incomparabilis fortunæ atque virtutis Heros, qui omnibus bellis ipſe præfuit, pugnaciſſimus Imperator; ſupraque aduerſæ fortunæ difficultates eluctatus, non modo de hoſtibus, ſed de ipſa quoque inuidia triumphauit. Et Iuſtitia, Religione, Prudentia, animi magnitudine, Clementia, Patientia, aliisque inſignibus virtutibus, tota vita, longe ornatiſſimus fuit. Sed qui demum vertente ſe fortuna, ſui diſſimilis & impotens factus, ex mœrore animi ſubito concidit, & anno MCCLXXXIX. Raptus eſt fato ſuo, quum regnaſſet annos. X. tu ſi prudens es, admirabile inſolentis fortunæ documentum hinc cape, & ſi pius eſſe velis, ipſius animæ requiem precare.

XVIII. PRÆMISLUS REX.

IN neminem vt videri poteſt, vel ab initio blandius, vel in exitu acerbius & petulantius fortuna iocata eſt, quam in ipſo Præmislo Duce Posnanienſi, Poloniæ deinde Rege. Is etenim ſextum decimum annum agens, a Boleslao patruo, Duce Caliſſienſi, contra Marchiones Brandeburgenſes miſſus, adiunctis quorum conſilio faceret omnia Predipelco Palatino Posnanienſi, & Io. Caſtellano Caliſſienſi, grauibus & prudentibus viris, & peritis rei militaris. Cum quibus profectus, Drenum & Strelce arces permunitas, poſt breuem oppugnationem diripuit & excuſſit; longeque ac late hoſtili regione vaſtata quæ cis Oderam eſt, cum præda ingenti domum rediit: atque hæc tunc rudimenta militiæ fecit. Cum vero Henricus Probus, Dux Vratislauienſium, per inſidias a Boleslao Caluo patruo ſuo captus fuiſſet, & omnes Poloniæ Satrapæ, indignitate rei moti, ad eliberandum eum exercitus ſuos miſiſſent, Præmislus quoque cum ſuis copiis ſuppetiatum venerat, & obuiam Boleslao prodeunte, vna cum aliis magno ardore prælium commiſerat. Et quamuis magnam iam ſtragem in hoſtibus edidiſſet, ita quod iam Boleslaus Caluus conſpecta ſuorum paucitate,

tate, vno tantum comitatus milite, ex acie profugisset, nouercante nihilominus fortuna, ab Henrico eius filio, qui boni imperatoris fungens officio instaurauerat prælium, non modo victus fuit, sed etiam captus. Vnde certis conditionibus dimissus, cum iterum signa Boleslai patrui Calissiensium Ducis contra Saxones secutus, in hyberna victor domum rediret, ab Henrico Probo, Vratislauiensi Dynasta, pro quo arma sumpserat, & diuturnum carcerem perpessus erat, quasi ad colloquium cum aliis Ducibus Poloniæ euocatus, tamdiu ab improbo cognato in carceribus detentus fuit, donec lytro ingenti sese eliberasset, & Velunense insuper ipsi territorium concessisset. Non desponderat nihilominus iis casibus animum vir acer, & ad res magnas gerendas factus, sed auctus accessione Pomeraniæ, in qua bella gerens, præclarum virtutis specimen superiori tempore dederat. Henricique Vratislauiensis testamento, Cracouiensis & Sendomiriensis Princeps nuncupatus, ad totius Poloniæ (nam Maiorem Poloniam fere totam solus obtinebat) dominatum aspirabat, intermissumque regnum ducentis quindecim annis, magno & excelso animo ambiebat. Igitur Anno mundi redempti 1295. indictis Gnesnam, vetustam totius Poloniæ metropolim, comitiis, diadema regium ab Iacobo Suinca Archiepiscopo Gnesnensi accepit, tricesimum octauum agens annum. Ac primum omnium offensos ob præsumptum a se regnum cæterorum Ducum animos, blandis & modestis legationibus demulcere, & ad restinguenda mutua odia, ac dissidia intestina componenda, cohortari instituit: deinde externis bellis sedandis tollendisque manum admouit, ac præcipue. Gedanum munire ob suspectam Crucigerorum vicinitatem orsus est; cum ecce interim præclaros eius conatus mors immatura præcidit, septimo vel octauo regni suscepti mense. Cum enim fessum Reipubl. curis animum, apud Rogosnum oppidum venationibus relaxaret, Otto Longus, Marchio Brandeburgensis, potentiam eius veritus, cum Ottone altero, & Ioanne, Conradi fratris filiis, ex Constantia Præmisli sorore susceptis, incautum & nihil hostile a cognatis metuentem, cum armatis aliquot turmis, nocturno tempore aggressus est. Ille expergefactus primo tumultu, nec subita re consternatus, cum paucis qui euigilarant, in hostes ad se venientes, nesciens quinam, quamque multi essent, pro innata generositate animi insiluit; & multis strenui fortisque viri operibus in eos editis, cum vnus omnium telis cominus eminusque peteretur, demum obrutus cecidit. Corpus Posnaniam relatum in basilica, cum maioribus eius conditum est. Nos tam insignibus virtutibus præditum, breui Epitaphio cohonestemus, quanquam nos hercle non vitæ, sed gloriæ spatio metiri illum decet, quem & belli vsus iam tunc formidabilem hostibus, & pacis artes cunctis non dicam

cam ciuibus, ſed mortalium ſeculis fecere venerandum, licet Regium nomen quod aſſumpſerat, paucis diebus habuerit, decenter aſt tamen illud & cum magna laude geſſit, vt dignus meliori fortuna videatur.

Claudit hæc vrna Viator, incomparabilis Herois, Præmisli Poloniæ Regis oſſa, qui non inuictis modo armis, ſed magnitudine animi, admirabilique virtutum omnium concurſu, cunctorum ſuæ ætatis Regum decus ſuperauit. Eorumque Gloriam Generoſo ſpiritu æmulatus, intermiſſum ducentis & quindecim annis Regium nomen, ſumpto Diademate inſtaurauit. Et quamuis præcipitis fortunæ ludo iactatus, bellicoſiſſimos nihiloſecius Vandalorum Populos, Pomeranos, Sileſitas, Brandeburgenſes, Saxonesve, quos ſuum cœlum, ſuum ſydus acrius animabat, armis ita perdomuit, vt ipſa mors eius argumento ſit, eum non aliter vinci potuiſſe, quam fraudibus & inſidiis. Hic enim eſt ille Princeps, qui ſolus fere hoſtiles acies non dubitauit inuadere, cum improbo aſtu, Henrici Probi, circumuentus eſſet, cum quibus diu fortiter ſtrenueque pugnans, extremum prope ſubiit infortunium. Quod nec euaſit poſtea, ab agnatis Brandeburgicis Marchionibus, nocte illuni, domi ſuæ, inuaſus. Ubi deſertus ab omnibus, ſe ipſum tamen non deſeruit, ſed plus quam vel Hoſtis ſperaret, ſeſe acriter defendit, atque demum obrutus numero, confectusque vulneribus, nobilem animam expirauit anno MCCXCV. Vt de Rege ſummæ ſed infauſtæ virtutis, Clariſſimo, deforme ſpectaculum ederetur. Volui vt iſta non ignores, & pro anima ipſius ores.

XIX. VLADISLAUS LOCTICVS.

HUmanarum rerum velut circulum quendam eſſe, pulchre Heſiodus dixit, qui rotatus ſemper eosdem fortunatos diu non ſinit. Hoc cum alias paſſim, tum in vita Vladislai, ab exigua humilique ſtatura, Loctici, id eſt, cubitulis cognomentum tulerat, manifeſte videre eſt. Is magno conſenſu omnium Rex *Poloniæ* deſignatus, ter imperio deiectus fuit; ſemper autem generoſo riſu collata ſibi ſemel ſceptra, eripientibus extorſit, & in honore vixit usque ad fatalem ſuum diem. Quo ſane exemplo videri poteſt, veræ virtutis nomen, inſolentis Fortunæ fluctibus iactari quidem, ſed nunquam mergi atque opprimi poſſe. Igitur Vladislaus puer adhuc & vix decennium egreſſus, Cuiauienſium atque Lencicienſium Dux, ab obitu patris Cazimiri factus, non tulit Goſtinium, a Conrado fratre, dolo ſibi ſurreptum, impune posſideri: verum tumultuaria manu facta, vt primum læſus, ſilenti agmine ad Bloſcum metropolim Conradi ipſius, celeriter contendit, noctuque arcem aggreſſus, vigiles omnes cædit, & fit voti compos. Nec reſtituit fratri minitabundo, niſi reſtituto quoque ſibi Goſtinino, damnis-

damnisque resarcitis. Paucis post diebus, Lesco nigro sine liberis vita functo (cuius ille frater erat, alia quamuis matre genitus) Siradiensem dominatum vel inuitis ciuibus occupauit; & ad cæteros quoque Ducatus atque prouincias adspirabat, cupiditate potius proferendæ ditionis suæ, quam vero iure aliquo successionis. Nam minores Poloni tum Henricum Ducem Vratislauiensem Principem sibi delegerant, qui, omissa Bohemia (ad cuius quoque imperium inuitabatur) celeribus itineribus superueniens Cracouiam possederat; & Locticus indignum ratus alienum fratri suo Lesco succedere, exercitum opido ad deiiciendum eius præsidium eduxit, & ad Seueriam oppidum, tres Silesiorum Duces, cum expeditis copiis, ab Henrico tum ægrotante sibi oppositos repperit, Henricum videlicet Legnicensem, Præmislum Sprotauiensem & Boleslaum Oppoliensem, patrueles ipsius Henrici: & prælio commisso multis vtrinque cadentibus, ad extremum Loctico cessit victoria, vbi Præmislus strenuus adolescens interfectus, Boleslaus vero saucius captus est. Item duobus aliis certaminibus, apud scalam videlicet & Suetnicium Locticus Silesiii copias secundis præliis deleuit. Victor igitur Cracouiam profectus, omnium acclamatione Princeps salutatus est. Sed qui non diuturna lætitia frui poterat, paucisque diebus possesionem principatus retinuit. Siquidem veniente Henrico Legniciensi, (ipsi etenim Henricus Vratislauiensis adhuc decumbebat ægrotus) cum nouo validoque exercitu, cui nocte intempesta, proditores vrbem aperuerant, sumpto monachi habitu fugere coactus est, cum suos passim per vicos cædi, & se quæri animaduertisset: De muro itaque a Franciscanis Sodalibus demissus euasit: & Sendomiriensem nihilominus dominatum fortiter retinuit. Vnde dum a Bohemorum Duce Venceslao, qui post obitum Henrici Vratislauiensis, Cracouia positus erat, adortus esset, ita se strenue, quamuis vndique hostibus cinctus gessit, vt cæsis captisque compluribus Boëmos toto districtu eiecerit; nam non solum munitiones ab eis captas fortiter expugnauit, sed ipsum quoque Venceslaum, cum Marchione Brandenburgensi Otthone Longo, contra se venientem, ita continuis velitationibus afflixit, vt multis millibus amissis, vterque rebus infectis donum redire cogeretur. Nusquam enim ad vniuersæ rei dimicationem Locticus venire volebat, quamuis non contemnendum etiam & ipse exercitum haberet, sed quia Saxones melius armis vestiti fuerant, ideo ex insidiis tantum, cum nudi sui essent omnes, assidue vexabat hostes: maxime pabulatores & frumentatores, ita, vt nusquam e castris absque forti præsidio prodire auderent, & in castris excubias nocturnas duplicarent. Sæpissime enim quiescentes & corpora curantes, quam tumultuosissime ad castra adequitans exagitabat.

Reuer-

Reuersoque Venceslao in Boemiam, subiectam illi ditionem Cracouiensem infestabat, & magnis incommodis præsidiarios Boemos, vastationem agrorum prohibere volentes afficiebat. Cumque Præmislus Rex a Marchione Brandeburgensi fraude occisus esset, nullus inter Satrapas Poloniæ regno administrando melior visus Vladislao Loctico, quippe qui & in bellis compluribus gestis acer atque peritus rei militaris esset, & non parum roboris, domesticis suis opibus ad teneras adhuc noui regni vires adiecturus videbatur. Itaque in verba eius omnes iurant, & possessiones regni munitionesque tradunt. Ille nihilominus incertum quæ de causa, solennem regibus coronationis ritum distulit, nec regis nomen, sed hæredes regni Polonici vsurpauit. Et quia Silesii tunc Boemis satius fauebant, qui præsidio Cracouiam, & nonnulla alia loca pro Venceslao tenebant, præbebantque eis aditum ad cæteras Poloniæ oras, idcirco in eos inprimis expeditionem Vladislaus fecit, & non modo Boemorum præsidia fautoresque crebris excursionibus vexauit, sed vniuersam fere Silesiam depopulatus, luculentam prædam, nemine prohibente in Poloniam auexit. Sed quum & ipse licentius quam decebat regem viueret, & milites sui bona nobilitatis atque Ecclesiarum direptionibus assiduis vexarent. Proceres post tot admonitiones factas, tandem apud Posnaniam conuentu habito, regnum illi tunc absenti iterum abrogarunt, Venceslaumque Boemum regem inaugurarunt. Quapropter Locticus non regno tantum sed & patrimonio quoque spoliatus abiecta spe recuperandi sua & insidias aduersariorum declinans in Vngariam secessit. Inde porro Romam priuati habitu profecta facinora sua, duriore pœnitentia expiauit, deinde reuersus in Vngariam, Amedei Palatini Vngariæ hospitio aliquot annis vsus est, occasionem expectans, qua regnum ereptum repeteret. Est enim occasio, anima actionum, & rerum omnium bene gerendarum mater, præsertim in bellis, quæ semel neglecta, non nisi summis discriminibus recuperatur: & hinc Cicero dicit plura negotia oportunitate occasionum, quam viribus esse recte confecta. Cum itaque Polonis exosa iam esse inciperet Boemorum superbia, & Venceslaus bello Vngarico pro filio distentus esset, ac tandem breui moreretur, Vladislaus arrepta occasione cum aliquanta manu Vngarorum adueniens, arces nonnullas in suam potestatem redegit, ac tandem pulsis Boemis regnum vniuersum occupauit, non tamen diademate coronatus, quia maiores Poloni Henrico Duci Glogouiensi sese subdiderant, quos postea Vladislaus populationibus vastauerat, Henrico nusquam in dimicationem prodeunte, ac tandem in suam potestatem receperat. Comitiisque Cracouiam indictis, ad vicesimam diem Ianuarii Anno reparatæ salutis 1320. cum vxore Heduigi in Basilica Cracouiensi, ab Archiepiscopo

Gnesnensi, vita solenni coronatus est. Atque ex eo tempore, ius inaugurandi reges, atque ipsa regni insignia Gnesna Cracouiam, propter amplitudinem splendoremque vrbis, & plurimos maximasque commoditates, translata sunt. Interea Crucigeri cum Masouiis atque Brandeburgensibus fœdere inito, vniuersam Pomeraniam possederant, variisque fraudibus ac dolis Vladislaum munitionibus & possessione exuerant. Quos ille bello vlcisci cupiens, Masouiam primo ferro & igni longe lateque vastauit: sequenti deinde anno in Marchiam Brandeburgensem expeditionem fecit, & ad Francofordiam vsque cum infesto exercitu progressus, cum nemo contra prodiret, incensis plurimis pagis atque vicis, magnum captiuorum numerum & prædam ingentem inde abegit. Anno vero 1328. expeditionem toti Poloniæ in Crucigeros indixit, & cum omnibus copiis hostium fines ingressus, Culmensem tractum omnem, vsque ad Ossam amnem, flammis, cædibus, & populationibus peruastauit, Crucigeri quoque viceuersa cum Masouiis in Cuiauiam excurrerunt; quo accurrit & Vladislaus cum suis copiis, pugnauitque collatis signis fortiter, & euentu prospero satis; nam Masouii statim cum duce suo Venceslao diffugerunt, Crucigeri autem fortiter dimicantes, ad internecionem vna cum Commendatore Torunensi cæsi sunt. Varia deinde fortuna Vladislaus cum Crucigeris, Germanos & Boemos in auxilia aduocantibus, bellum per annos aliquot gessit: atque demum Maiorem Poloniam vastantibus prope Radiouiam occurrit, collatisque signis viginti millia ex eis in vna acie occidit; cum vix triginta gregarios milites, & duodecim nobiles de suis amisisset. Iterumque Masouiam & Culmensem tractum populatus, certis conditionibus pacem supplicantibus Crucigeris dedit. Cum exercitu autem in Silesios, qui anno superiore Poloniæ arma intentarant, progressus, ac nemine pugnandi copiam faciente, quinquaginta & amplius munitiones hostium cœpit, & incendit. Reuersusque ab eo bello Cracouiam ad sextum Idus Martias Anno Christi 1333. inter suorum lamentantium manus animam exhalauit: & in basilica Cracouiensi ad læuam aræ maximæ sepultus est. Princeps singulari patientia & mansuetudine, profusaque inprimis & perenni erga milites liberalitate. Clade enim aliqua accepta, militem propria pecunia iuuabat: vtque cladis memoriam etiam comitate leniret, circumire saucios, facta singulorum extollere: vulnera intuens, alium spe, alium gloria, cunctos alloquio & cura sibique & prælio firmabat. Quam vero magnanimus fuerit, vel ex eo solo colligere est, quod tametsi res eius bello attritæ, & iam desperatæ essent, nunquam tamen ad honestissimas pacis conditiones, quæ illi proponebantur, dummodo Regis nomine se spoliare vellet, & iuribus suis renunciare, attendere voluit: quin fortiter, & viriliter omnia tolerando

vsque

vsque eo obdurauit, dum conuerſo rerum ſtatu, regnum fraternum ingenti cum gloria armis recuperauit. Non ceſſit ille nouercanti fortunæ, ſed fortiter reſtitit, probe gnarus, infirmi ingenii eſſe lapſu aliquo, ſummæ rei diffidere, cum exiguis momentis ſubito inclinentur omnia, quæ in bello geruntur. Itaque conſuefecerat ſe, vt quoties in metu eſſet, hilaritatem præ ſe ferret; rebus contra ſecundis, humilis eſſet. Non de nihilo itaque Seneca ſcripſit, Duces rebus afflictis hilaritatem de induſtria ſimulare, & aduerſas res adumbrata lætitia abſcondere, ne militum animi, ſi fractam Ducis ſui mentem viderint, & ipſi collabantur. Non inquam de nihilo: quia, neceſſe eſt, ad fugam parati ſint, qui Ducem ſuum ſentiunt deſperare, vt Vegetius ait veriſſime lib. 3. c. 22. Sed nos pro modulo noſtro ſepulchrum tam magni Herois ſcribendo ſaltim epitaphio cohoneſtemus, cum aliter exornare non poſſumus.

Claudit hæc exigua vrna, viator, magnum Sarmatiæ Heroem, Vladislaum cognomento Locticum, Religione, Manſuetudine, Liberalitate, Conſtantia, Facilitateque inter Poloniæ Principes Clariſſimum, qui ſtatura puſillus, ita manu promptus fuit, vt cum robuſtiſſimo quouis ad ſingulare certamen deſcendere non exhorreret, virtute vero tanta, vt cum maximis Regibus recte comparari poſſit, ac eo quidem magis, quo turbulentius & mutilatius Regnum accepit! Hic eſt ille Locticus, cuius heroicam fortitudinem inuictamque potentiam, & Sileſii foris, & Maſouii domi, & Bohemiæ regulus vtrobique exercuit: cuius generoſum pectus, & excelſum animi vigorem, nec Brandeburgicus Marchio ſua proteruia, nec Mariani Teutones pertinatia, nec Pomeraniæ Duces perſidiæ ſcelere, nec omnes ſimul immani ſua potentia, infringere poterant. Hic eſt ille bellator inuictus, qui hoſtium ferociam agnatorum inuidiam, ciuium rebellionem, ipſius denique fortunæ inſolentiam, ter Regni priuatione ab illa mulctatus, perpetua ſua conſtantia deuicit, ſuperatiſque omnibus immitis Deæ aduerſitatibus,Glorioſus tandem, Inclytus, felix, & Triumphator, bonorum omnium cum luctu, fatu conceſſit non plane Senex ſexto Idus Martias Anno M. CCC. XXXIII.

XX. CAZIMIRVS MAGNUS.

CAzimirus cognomento Magnus ſummam ingenii grauitatem, indomitum præſtantis animi vigorem & prudentiam in explicandis cum ciuilium, tum bellicarum rerum difficultatibus incomparabilem prætulit, per omnem ætatem Loctici patris virtutes æmulatus. Hic multo plura conſilio quam vi aut armis feliciter geſſit, procerumque pariter ac equitum vnanimi conſenſu Rex Poloniæ factus, inprimis latrociniis itinera purgauit, quæ regnante patre ob impunitatem valde increbuerant; poſtea ad externa mala,

manum admouit. Erat enim non mediocriter in rebus bellicis versatus, quamuis ad studia pacis natura fuerit pronior: deditque singulare virtutis specimen, patre Vladislao cum Silesiis bella gerente, vbi, cum in acie semper primus visus est, tum in oppugnatione Costeni, munitissimæ arcis, inter stagna & paludes sitæ, validoque hostium præsidio defensæ. Irridebat enim obsidionem nostrorum hostes, fisi viribus suis & situ arcis: itaque motus hac indignatione Cazimirus, audacius cum ea manu, quam circum se habebat, ad mœnia progressus, vi expugnare munitionem adortus est. Quod conspicatus reliquus exercitus, ducem secutus, non pritus oppugnare arcem destitit, quam ea per vim potitus est. Regni autem habenis susceptis, in Russiam inprimis vniversalem expeditionem indixit, captaque Præmislia, Leopoli, atque Halicia, primariis totius Russiæ vrbibus, reliquis facile eius oræ munitionibus potitus est, ita vt ad Cremeneciam vsque arma circumferret. Atque sic ex eo tempore Russia in formam prouinciæ est redacta, Russique ipsi cum Polonis iure & prærogatiuis exæquati Palatinos, Castellanos, præfectos, iudices, aliosque magistratus, Polonorum more habere cœperunt. Hoc prospero successu Cazimirus elatus, totum se libidini ac voluptatibus dederat, quæ breui sic animum eius emollierunt atque dementarunt, vt paternorum præceptorum dignitatisque suæ oblitus, iniquas pacis conditiones a Crucigeris acciperet potius, quam erepta ab iis bello repeteret; ad quod quidem gerendum satis virium, præsertim accessione Russiæ habere videbatur. Excitatus autem crebris procerum admonitionibus Anno 1343. Henrico Zeganensium Duci bellum intulit, & quidem magnis viribus, vt recuperaret Vschouiensium territorium; quod & effecit paucissimis diebus, Stinauia, Gora & Lubino Vschouiaque ipsa celeriter expugnatis, præda militibus concessa. Henricus vero ipse, cum fratribus suis Ioanne, Conrado, & Præmislo, supplex in castra ad Cazimirum veniens, pacem æquissimis legibus impetrauit: & Cazimiro in Poloniam reuerso, ad Ioannem Boemiæ regem confugit, opem eius implorans, seque & sua omnia eius fidei permittens. Venit itaque Ioannes in sequenti anno, cum exercitu numeroso in Poloniam, & apud Cirinum pagum, in conspectu Cracouiæ castra habuit. Sed nostris neque frumentari, neque pabulari libere eum sinentibus, neque tamen pugnandi copiam facientibus, veritus ne in angustum redigeretur, biduo commoratus, soluit obsidionem: bipartitoque agmine, quo plura populationibus complecteretur, exercitum reuerti iussit: ipse autem cum paruo comitatu præcessit. Quod vbi Cazimirus didicit, concitato cursu, abeuntes insequitur; & primum quidem agmen apud Bialam pagum adorsus, secundum apud Pogonia profligauit, opera Prendotæ Galcæ, gente Odrouanzii

zii, vbi plurimi cæsi captique fuere de primoribus Boemiæ. Quo etiam tempore Tartari obiter transcursa Russia, magna vi in Poloniam contendebant, quibus Cazimirus obuiam profectus, positis in ripa vistulæ statiuis, transitu eos prohibuit: Qui ferro atque igni obuia quæque vastantes, per Lublinensem tractum retro abiere. Eorum postremum agmen tantum Cazimirus carpebat, aut si qui longius ab exercitu recessissent; manus autem iusto prælio cum eis conserere non est ausus, quod longe maiores copias illo haberent. Anno deinde 1349. fecit Cazimirus Rex expeditionem in Russiam, vt eam quoque partem, quam Lubartus & Keistutus Lituaniæ Duces sibi vsurpabant, regno suo adiicerent: magnaque felicitate vsus, vna æstate expugnatis arcibus Luceoria, Vlodimiria, Breste & Chelma: cæteris in deditionem acceptis, Volhyniam omnem Belsensemque & Brestensem tractum, in potestatem suam redegit. Conantibusque Lithuanis recuperare Russiam, & cum exercitu ingenti ad Leopolim usque excurrentibus, Cazimirus eis cum expeditis occurrit, vnoque prælio totum bellum confecit, capto Duce eorum Lubarto, cæsisque ad internecionem eius copiis. Et Lubartus quidem promittens se Christianam Religionem vna cum fratribus suis amplexurum, non ita multo post e captiuitate euasit: Cazimirusque ipsi non diu superstes vixit; sed dum cupidius ceruum fugientem, vti venationi erat deditus, impedito loco & inter vepres persequeretur, labente equo cum impetu magno vehementer homo senex & carnosus conquassatus est, & in morbum deinde lethalem incidit; indeque Cracouiam deportatus, cum rite Sacramenta Christiana percepisset Nonis Nouemb. 1370. vitam exhalauit; & in basilica Cracouiensi ad dextram aræ maximæ honorifice sepultus est. Pacis vt dixi, quam belli artibus & operibus clarior, vnde & Magni cognomentum solus hic inter Polonorum Principes, non tam virtute bellica & victoriis meruisse videtur, quam operibus magnificis & plurimarum arcium & oppidorum munitione: & quod omnium summorum pariter & infirmorum hominum erga se beneuolentiam, iisdem quibus collegerat virtutibus, hoc est iustitia, facilitate humanitate, elegantia & clementia ad extremum retinuit. Etenim ad gloriam quidem plus valent bellicæ virtutes, præsens vero hominum beneuolentia, leuioribus his virtutibus facilius comparatur. Magis illas fere homines admirantur, sed hos gratiore memoria prosequuntur. Tametsi bellicæ quoque gloriæ Cazimirus non expers fuit cum alibi, tum in Russia maxime, quam a maioribus suis amissam, maiore felicitate, quam sudore recuperauit. Cuius rei memoriam, ne vetustas temporum aboleret, superbissimum ei grata posteritas mausolæum erexit, ad quod nos quoque hoc breue Epitaphium appendamus.

Quis fuerim, quid egerim, qui monumentum posuerint, si tua scire refert Viator, hanc Subscriptionem diligentius legito.

Vladislaus, Rex Poloniæ, ob breuitatem staturæ, Locticus, id est cubitalis dictus, me Cazimirum cognomento Magnum, genuit: non a proceri quidem corporis statura sic appellatum, cum hæc mihi vix mediocris fuisset, sed a magnitudine inuicti liberalisque animi, & perpetuo Illustris vitæ splendore, quo vel opulentissimos ætatis meæ Reges antecessi, habenisque Imperii susceptis in primis Poloniam meam Latrociniis purgaui, ac Patriciis insolescentibus, æquior Plebi fui: tum Silesios, Tartaros, Bohemosue, Regna mea infestantes, cladibus ingentibus affeci, & in Triumphum duxi: debellatisque Russis atque Lithuanis, Pomeria mea eorum Prouinciis auxi; & Coloniis Germanorum eo deductis, Patriam meam cultiorem atque populosiorem reddidi. Tandemque Anno reparati orbis M. CCC.LXX. Nonis Nouembris, Fabulam clusi meam, cumque Librorum exors essem, ciues mei mihi Mausolæum hoc pietatis ergo extruxere. Tu vero bone, manibus bona precare: sicque viue, vt &, cum vixeris, viuas.

XXI. SENDIVOGIVS SVBINIUS.

ET vi prudentis ingenii, & belli fortuna omnium Poloniæ Dynastarum præstantissimus Sendiuogius Subinius meruit in hunc fortissimorum virorum campum produci. Qui sub Cazimiro Magno bellis Silesiticis Boemicisque exercitatus, etiam apud Ludouicum Regem in pretio fuit; cuius signa contra Venetos secutus ordines Polonorum ductabat; Vndeque cum gloria reuersus, Maioris Poloniæ ab eo Præfecturam promeruerat. Qua potitus ob virtutem, cum alia plurima latrocinia purgauit, tum Vladislaum cognomento Album, Vladislai Loctici nepotem, a quibusdam rerum nouarum cupidis, ad regnum accersitum, & Cuiauiam possidentem, cum primo captum & admonitum dimisisset; iterum res nouas molientem, opera Ioannis Kmithæ, Præfecti Siradiensis, & Bartholomæi Weisemburgii Capitanei Brestensis, apud Gneucouiam conserto prælio, facile fudit fugauitque: Ac tandem Zlotoriæ circumsessum, magnoque cum labore oppugnatum, per deditionem accepit, & ad Regem in Vngariam misit. Cumque Lithuani, Ducibus Keistuto, Iagellone Lubarto, & Vitoldo Lublinensem atque Sendomiriensem oram, ad Sanum & Vistulam flumina, factis excursionibus popularentur, & Rex Ludouicus ex Vngaria veniens bellum in eos suscepisset, Sendiuogium Præfectura Cracouiensi, & Palatini Calissiensis titulo cohonestatum, cum parte ex-

te exercitus ad Chelmam recipiendam misit, ipse vero cum reliquo ad Belsum castra mouit: Is intra octauum diem Chelma potitus, Graboueciam quoque, Grodlum, & Seuolossum, munitiones cæpit, rebusque ex sententia confectis ad Regem victor rediit: atque ex assiduo in castris labore, letalem concepit morbum, quem iam plane senex, diu ferre non potuit. Cuius nos tumulum hoc breui Cenotaphio cohonestandum duximus.

Hospes, siste Gradum, & quod scriptum est perlege. Sendiuogius Subinius, Vir ad omne laudis exemplum genitus, hic tumulatus est, qui ob res bello contra Venetos, Silesios, Lithuanos, Bohemosque præclare gestas, a Cazimiro Magno, & Ludouico eius Successore, Diuis Poloniæ Regibus, maximis in Patria honoribus auctus fuit. Quique præter ceteras virtutes, quibus longe aliis excelluit, hanc maxime coluit, vt omnibus assidue benefaceret, & neminem ob id sibi deuinctum esse vellet. Vale & abi.

XXII. VLADISLAUS JAGELLO.

NEmo credo sic est hospes in Polonia, ac in toto ferme Septentrione, cui non sit auditum de Iagellonia familia, quæ ducentos circiter annos apud nos regnauit, a Lituanorum Ducibus originem ducens. Cuius princeps Iagello Olgerdi filius, rerum gestarum gloria celeberrimus, Rex Poloniæ Anno Christi 1386. omnium consensu acclamatus, sacroque fonte a Bozenta Archiepiscopo Gnesnensi ablutus fuit: cui Vladislao nomen, bono veroque omine, quasi qui gloria potens futurus esset, maiores nostri indiderunt. Cum enim is Lithuaniæ & magnæ partis Russiæ dominatu potiretur, expetitus a Polonis, & ad regnum vna cum coniugio religiosissimæ virginis Heduigis, demortui Ludouici Regis Vngarorum & Polonorum filiæ, repudiatis quibusdam aliis procis, acitus, religioni Christianæ non modo semetipsum, sed cunctam simul Lithuaniam addixit; ditionesque suas omnes Poloniæ fœdere sempiterno adiunxit, & in curanda, atque a prodigiosis dæmonum superstitionibus, ad veri Dei cultum conuertenda gente sua agresti & barbara, per multum laboris, operæ, sumptuumque impendit. Nec indecorum sibi duxit præpotens Rex, Doctoris & Apostoli munere fungi, apud rudem & vilem plebeculam, cum nostri sacerdotes eius linguæ penitus essent imperiti. Non enim satis se functum officio, ac munere regio putabat, si tantum res humanas administraret nisi etiam res diuinas summo studio curaret. Itaq; quum iam Lituanam, siue Deo gen-

gentem, ac impiam antehac, ad ouile Christi adduxisset, in Ecclesiam dicauisset; in Bohemis quoque ad sanitatem, priscamque religionem, a multiplici errore, quo se ab Ioanne Husso seducti implicarant, reuocandis, non parum operæ sumpsit. Cumque pertinaciores eos esse animaduertisset, regnum ab eis delatum repudiauit. Similiter & ab Vngaris oblatum, quod illi viuente Sigismundo, quem carceri incluserant, offerebant. Verum Petrum Palatinum Valachiæ, cum ab eis sub interregno defecisset, solenni iureiurando in fidem & clientelam suam accepit. Prout & Varcislaum Ducem Pomeranorum Scetinensium, in societatem regni, ritu solenni iuratum admisit. Silesios quosdam, & Russos Satrapas domuit. Crucigeros Teuthonas, non modo Lithuaniæ inhiantes, verum etiam Poloniam ipsam, parentem & nutricem suam, crudeliter & impie laniantes, clarissimis aliquot victoriis repressit. Quod equidem bellum, viribus partium, generositate ducum, magnitudine cladium, varietate casuum, euentorum consequentia, omnium quæ vbiuis terrarum gesta vnquam sunt, si non maximum, at certe æquale fuit. Quibus deuictis, fractaque potentia totius Germaniæ, pacem æquis conditionibus dedit, quam maximopere amabat. Erat enim singulari lenitate & mansuetudine, ad remittendas offensas perfacilis, & supra modum credulus, quippe qui fallere neminem ipse consueuisset. Quo magis obnoxius & opportunus fuit, dolis & iniuriis, cum Sigismundi Imperatoris, tum Vitoldi & Suitrigellonis, proximorum suorum, de quibus erat bene meritus: per quos factum est, vt in administrando regno plusculum, haberet negocii. Quod omni ex parte beatum facere cupiens, cum literas ipse nullas sciret, tamen hic omne literarum genus, ac Musas ipsas tam Latinas quam Græcas in Poloniam introduxit, eisque domicilium in ea vrbe collocauit, quæ caput ipsius Regni fuit. Cracouiæ enim vniuersale gymnasium condidit, quod omni virtutis, ingenii, ac doctrinæ laude ad hanc diem floret, vt inde tanquam ex equo Troiano, innumerabiles viri prodierint, sapientia & doctrina præstantes. Illoque ipso adhuc viuente, plurimi eruditi in Polonia sunt visi: nam simulatque litteras & literatos in pretio habere cæpit, mox nobilitas, atque adeo plebs ipsa, sic humanioribus literis addicta fuit, vt nullum seculum legatur feracius virorum in qualibet scientia & facultate excellentium: quos singulos benigne complexus, eorum virtutem liberalissime fouit. Tanta si quidem fuit liberalitate & munificentia, vt non modo fiscum exhauriret, verum etiam magnam partem regiarum possessionum, ministris suis dilargiretur, ac tota interdum singulis hominibus donaret territoria: sic vt quodam tempore Martinus V. Pont. Max. prodigalitatem eius inhibendam sibi esse duceret, dato ad Archiepiscopum Leopoliensem mandato,

mandato, vt donationes eius rescinderent. Ipse abstemius in omni vita sua, nec nisi aquæ potor fuit, cæterum cibi appetentior, itemque balnei. Cumque regnasset annos duo de quinquaginta, & tres fere menses, Anno demum 1434. pridie Kal. Iunias, septimo decimo die postea quam ægrotare cœperat animam exhalauit, bonorum omnium cum luctu; sepultusque Cracouiæ in Basilica Diui Stanislai. Cuius monumentum, quod carie obsorduerat, per Sigismundum primum Regem Poloniæ eius nepotem, magnificentius renouatum est, vbi nos quoque, tanti Herois pios manes venerati, hoc breue Cenotaphium erigamus.

Viator quisquis es: Hic situs est, Pater patriæ, Magnus Iagello, vir iustus atque perfectus, & in exemplar omnium magnarum virtutum natus, qui in medio Illustrium Sarmatiæ Regum, sicut Sol in medio Planetarum ita refulsit, vt illi similis in Gloria, in toto Septentrione non fuerit. Dux Magnus, Princeps Magnus, Apostolus suæ Gentis maximus, & Regum omnium Polonorum decus & ornamentum. Hic tam Bellicis, quam Religionis laudibus cumulatus, multa trophæa de hostibus omnis generis constituit. Inter quos Germanos, Crucigeris Borussicis suppetiantes, ad Gruneualdum memorabili pugna deuicit. Cæsis in acie vno die, quinquaginta millibus, captis quatuordecim. Quod nulli vnquam Regum, neque Nationum de Germanis licuit. Cumque octo & quadraginta annos felicissime regnasset, & quem Deus illi dederat vitæ cursum, multis magnisque casibus exercitum peregisset, pie, Religioseque in Fide Catholica moriens, finem viuendi fecit, Anno M. CCCC. XXXIV. æternitatem memoriæ erudita illi Professorum Academiæ Cracou. quam fundauerat, Scripta contulere, immortalitatem Deus ipse largitus est.

XXIII. VITOLDUS.

ETsi complures Lithuanorum Ducum stirps, viros illustres protulerit, præcipuos tamen, Iagellonem Regem, atque Vitoldum Ducem, in sua propagine fuisse censemus: quorum prior Olgerdum patrem habuit, posterior Keistutum, vterque autem Gediminum auum. Qui, Vitenen Magnum, Lituaniæ Ducem, apud quem Stabuli præfectus erat, cupidine negandi dolo interfecit, fauoreque popularium principatum adeptus, haud mediocriter pomeria sua propagauit, nonnulla parte Russiæ, partim vi & armis, partim pactis sibi adiuncta. Hanc deinde moriens sex filiis partitam reliquit Moniuido, Narimundo, Olgerdo, Keistuto, Coriatho, Iaunuto. Et Olgerdus quidem e Maria vxore, Thuerensium Ducis filia, duodecim masculos suscepit, Iagellonem, Skirgellonem, Suitrigellonem, Borissum, Coributhum, Vigundum, Corigellonem, Narimundum,

Languinum, Lubartum, Andream & Buthauum. Keiſtutus vero ſex, Vitoldum, Patricium, Totiuilum, Sigismundum, Voidatum atque Dougotum. Et quemadmodum inter Olgerdi filios principatum obtinebat Iagello, quod & natu maximus, & præclara indole eſſet: ſic inter Keiſtuti filios Vitoldus, quod præter primogenituram & effigie, & virtutibus, & vigore animi expresſius patrem referret: atque ſic inter hos duos patrueles, ſumma erat & animorum & voluntatum coniunctio. Cum itaque Iagello, paterno principatu potitus, Voidilonem quendam ex humili fortuna euectum (is enim piſtrinam primum apud Olgerdum patrem eius exercebat, deinde cubicularius, ac tandem pocillator factus, inter intimos habitus eſt) ſumma beneuolentia complecteretur, & ſororem ei ſuam in matrimonium collocaſſet, non leuiter offendit Keiſtutum patruum. Qui, criminatus a Voidilone, contractis raptim copiis Vilnam inuaſit, & Voidilonem captum opido in crucem egit: quum Iagello per id temporis, contra Polocenſes imperium ſuum detrectantes, cum exercitu abiiſſet, Quæ tum Iagelloni nunciata eſſent, & Keiſtutus ad Nouogrodum Seuerienſem oppugnandum cum copiis proceſſiſſet, celeriter cum victore exercitu aduolans, non modo Vilnam proditione recepit, verum etiam Trocos munitiſſimam arcem per deditionem occupauit: parantemque contra ſe bellum Keiſtutum, vna cum Vitoldo filio, per ſpeciem colloquii ſeuocatos cæpit. Et Keiſtutum quidem, cathenis vinctum, & Creuam miſſum, in carcere necauit, Vitoldum vero fato ſuo ſeruatum, in cuſtodia detinuit. Quem, cum neque Crucigerorum Magiſtri, neque fratrum, patruorumue deprecationes liberare potuiſſent, vxor eius, quæ liberam habebat commeandi ad virum poteſtatem, nocte quadam, commutato cum vna de duabus pediſſequis habitu, veſte muliebri indutum eduxit. Elapſus itaque in Maſouiam ad Ioannem Ducem affinem ſuum, atque inde in Pruſſiam ad Crucigeros confugit; a quibus benigne recreatus & bene ſperare iuſſus eſt. Sed & Iagello ipſe ad Regnum Poloniæ vocatus, ne hoſtem a tergo haberet, reuocatum e Pruſſia multis ſibi beneficiis obſtrinxit: conceſſoque ipſi Grodnenſi dominatu, Breſte, Drohicino, Melnico, Bielſco, Suraſſo, Camenecia, Volcouiſco, oppidis atque territoriis, ita pactus ſibi fidem & obſequium eius, vt is ne legatos quidem, quoquam ſe inſcio mitteret. Quare fidelem præſtitit ille patrueli operam contra Crucigeros, ſub tempus inaugurationis & nuptiarum eius Lituaniam vaſtantes: itemque contra Suetoslaum Smolenſci Satrapam, eodem tempore ex compoſito, Vitebſcum & Ruſſiæ oram, parte ab alia vexantem, quam non modo defendit, & ea quæ ille poſſederat recupauit, verum etiam interempto Suetoslao, Ducatum eius Smolenſcenſem, totum in Regis poteſtatem redegit.

Sed

Sed quum Rex Iagello, prætermisso Vitoldo, ac quasi contempto, summæ rerum apud Lituanos pro se, Skirgellonem fratrem præfecisset: Vitoldus excelsi animi vir, deteriori parere indignum ratus, munitionibus suis valido præsidio firmatis, in Prussiam ad Crucigeros iterum contendit; apud quos aliquandiu commoratus, rei familiaris administrationem, & linguam Germanicam didicit: fœdusque icerat cum illis, & spe potiundæ Lituaniæ ab eis onerabatur. Sed cum suspectam eorum fidem, siue vacua suspicione, siue coniecturis quibusdam habere cæpisset, clam sibi per internuncium Vladislaum Regem reconciliauit: insciisque Crucigeris reuertens, tres arces illorum Samogitiæ confines, in itinere cæpit, & exussit, præsidiariis partim cæsis, partim in seruitutem, abductis. Spe vero adipiscendi principatus Lituaniæ a Rege sibi iniecta, cum diu expectasset frustratus, reconciliatis sibi per internuncios Crucigeris, tertio sese ad eos recepit, & Lituaniam inde armis eorum toto biennio infestauit. Atque de nouo reconciliatus Regi, in abitu aliquot castella eorum exussit, & captiuos in Lituaniam secum multos abduxit, iureiurando promittens semper fore in fide & clientela Polonorum. Quapropter Lituaniæ Russiæque toti præfectus, breui temporis spacio, detrectantes iussa facere Megistanes, armis compescuit feliciter, partim eiectis aut interemptis rebellibus, partim captis aut profligatis contumacibus. Quin & Tartaros ex Asia sese effundentes repulit, cæsis tribus eorum ducibus diuersis præliis, vt amplius in ditiones eius, præcipue in Podoliam, quæ illi tota parebat, incurrere non auderent. Tribumque eorum vnam, quam illi Ordam vocant, cum pueris & mulieribus abegit in seruitutem, partemque captiuorum Regi Vladislao, & proceribus Polonis dono misit, partem in media Lituania, supra Vacam amnem prope Vilnam, agris attributis collocauit: qua manent ibi in hodiernum priscæ virtutis & armorum non immemores, ritus autem patrios Machometicæ superstitionis adhuc seruant. Cum Crucigeris quoque Pruthenicis & Liuoniensibus bellum vario Marte gessit sæpius tamen prospero successu; nam & Samogitiæ dominatum totum eis ademit, & magno illi Gruneualdensi prælio, cum non contemnendis copiis interfuit, vbi centum quadraginta millia Germanorum cæsa fuere. Versus ortum solis quoque transmisso Vgra flumine in Moschos expeditionem fecit, prouocatus iniuria a genero, Duce gentis Basilio, quem cum ad pugnam elici non potuisset, peruastata longe lateque regione, præda onustus in Lituaniam rediit. Iterumq; expeditione in eum suscepta, vsque ad Occam fluuium populabundus processit, & munitiones omnes expugnauit. Ob hæc igitur aliaque huiuscemodi, vt hominem militarem diligere eum suus exercitus, & vt virum fortem admirari vicini populi cæperunt; Ipseque Vladislaus Rex per multum tempus, eius consiliis maxime in omni re nixus, ita autho-

authorithatem eius indulgentia ſua, apud Polonos auxerat, vt illum magis quam ſe reuererentur. Quem tantæ tranquillitatis & fortitudinis fuiſſe ferunt, vt mœrore vel gaudio, vultum nunquam mutarit, ſeuque res lætas, ſeu acerbas acciperet, tanta nihilominus oris, oculorumque ac totius vultus conſtantia fuit, vt quaſi perennis quædam ſerenitas illi ineſſe videretur. Princeps impiger & vegeto ingenio: abſtemius in omni vita, nihil præter aquam bibere ſolitus: in victu temperans, temporis perparcus, ita, vt ſupra menſam iudicaret, & reſponſa legatis daret: cæterum in venerem procliuior: in externos liberalis: ſuos vero metu magis, quam beneficentia in officio continere ſolitus. Ipſe vtique nullum non militiæ munus obire, & ſiue quid fodiendum foret, primus fodere; ſiue pons flumini imponendus, aut extruendus agger, ſiue quod opus manum faciendum, aut labor ſubeundus, primus omnia occupare: tenuique menſa ac ligneolis poculis vaſisque eſculentorum contentus eſſe: panem etiam temere factum comeſſe, ſeu maſſam in carbonibus decoctam. Omnia denique elegantiora aſpernari, & viliſſimis quibusque, ac vel pauperrimo gregarioque militi facillimis vti. Iam autem quanto ſe viri præſtantes ſubmiſſius gerunt, tanto ſublimius attolluntur iudicio eorum, qui veræ magnitudinis indolem non externo faſtu, ſed internis animi dotibus æſtimare didicerunt. Statura autem fuit mediocri, gracili corpore, radere barbam & genuas ſolitus, qui ſenio & aſſiduis laboribus exhauſtus, tandem apud Trocos ſpiritum exhalauit, & Vilnæ ſepultus eſt. Et hæc de rebus ab illo præclare geſtis, quibus addo Epitaphium, quod ſepulchro ſuo inſcribi poſſit.

Quieſcit in hoc ſepulchro, Hoſpes Magnus Sarmatarum Bellator Vitoldus, Magni Ducatus Lituaniæ, Maximus Princeps, Iuſtitia, Comitate, Affabilitate, vigore animi, aſtu, peritia rei militaris, & rebus contra Tartaros, Ruthenos, Moſcos, & Crucigeros tam Liuonienſes quam Pruthenicos feliciter geſtis, omni æuo memorabilis. Et in quo noua Euangelii Lux, cum nouarum virtutum admirabilibus exemplis illuxit. Hic eſt ille Heros, qui in ſumma Barbariæ natus, ſumma pietate Chriſtianam Religionem complexus, pro ea aſſerenda, bella cum Barbaris continua geſſit: eisque Glorioſus, reliquos quoque hoſtes, facile deuicit, & Imperium Polonum ſubactis Prouinciis auxit: vnde etiamnum nomen par æternitati per cunctas Gentes obtinemus. Hic eſt, qui dogmatibus Chriſtianis imbutus, in omni vita abſtemius, nec niſi aquæ potor fuit: qui in victu, & veſtitu, ſemper temperans vixit, qui Viros fama meritisque inſignes, Magna liberalitate fouit, & qui beneficia in omnes voluntate, Sacrorum Myſtas præcipua veneratione coluit. Denique expletis LXXX. annis, plenus fide & operibus Chriſtianis, mortuus eſt in ſenectute bona, & in Regionem viuorum receptus Anno ſalutis. M. CCCC. XXIX.

XXIV. SIGISMUNDUS LITUANIÆ DUX.

INter fratres Vitoldi, maximæ authoritatis Sigismundus Starodubensium Dux fuit, qui & rei militaris scientia clarus, toties cum illo contra Crucigeros bellis tum in Prussia, tum in Liuonia interfuit, Moscouiticasque & Tartaricasque expeditiones, sæpius eius nomine administrauit. Hic igitur defuncto Vitoldo, a Rege Iagellone Magnus Dux Lituaniæ declaratus, imprimis Suitrigellonem germanum Iagellonis, temerario ausu Principatum inuadentem, apud Ossmianos insigni strage profligauit; cæsis decem circiter millibus de exercitu eius, qui e Russis, Tartaris & Liuoniensibus conscriptus fuit, captisque quatuor millibus. Vbi gratiis more Christiano pro successu Deo redditis, monumentum quoque victoriæ, templum ac Collegium Sacerdotum instituit: cumque victore exercitu Liuoniam ingressus, per duodecim dies eam populatus est, ingentemque prædam inde asportauit. Quod dum Teuthones ulcisci, & conscripto numeroso exercitu inuadere Lituaniam pararent, misso contra eos filio Michaële, fœdissima illos strage ad Vilcomiriam affecit; vbi & Magister ipse Ordinis, & Marsalcus eius cecidit, multique mortales cæsi, multi Suentæ fluuii vndis extincti, innumeri pene capti fuere: & inter eos Sigismundus Rotus Silesius, qui aliquando a Ioanna Ciarnicouio Polono captus fuerat, dum Pruthenicis Crucigeris auxiliares cohortes e Bohemia adduceret, subque militari sponsione dimissus, quod contra Polonos arma sumere amplius non debebat, fidem fregerat. Itemque Coributus Iagellonis frater, qui paulo ante e Bohemia per Prussiam reuersus, Suitrigelloni se & Crucigeris cum suis legionibus coniunxerat: Quare vterque in profluentem demersus; Suitrigello autem cum paucis Russis effugit, & ex eo tempore Smolenscum, Orsam, Poloscum, Vitebscum & Rusfiam fere omnem victoriis fidem secutam, amisit. Cæterum Sigismundus, quia paulo durior subditis visus, ideo facta conspiratione nonnullorum procerum Lituaniæ, a Ioanne Duce Ciartoriensi, quadam nocte interfectus est. Habebat enim ille vrsam cicurem, quam ad mensam, & ad cubiculum familiariter admittebat. Ea non venerat illo eunte cubitum, vel de more emissa exiuerat, & a coniuratis alicubi conclusa erat. Eius igitur vnguium scalptura ad ostium cubiculi assimilata, coniurati intromissi, Ducem nihil tale suspicantem trucidarunt. Cui pro meritis, hoc breue Epithaphium subscribamus.

Memoriæ & Honori incomparabilis Herois Sigismundi Magni Ducis Lituaniæ, Pace & Bello Inclyti Principis. Qui perduellibus Regis Iagellonis Secundo prælio profligatis: contumacibusque Liuoniensibus Marianis, ad interne-

cionem

cionem pene, cum ſuo Magiſtro cæſis: per totum vitæ ſuæ tempus, nihil habuit antiquius, quam prope afflictam, nutantemque Lituaniam, ſtabilire primo, deinde & ornare. Sed eum, proh dolor, hæc talia molientem, inopinatum coniuratorum ſcelus, crudeli fato, apud Trocos oppreſſit. Anno Chriſti incarnati. M. CCCC. XXXIX. Hoc volui, ut ſcires, Viator, abi, & vale.

XXV. MICHAEL BUCIACIUS.

EX quo Podolia Polonorum poteſtatem ceſſit, ſemper Buczacii optimis partibus addicti, & ſtrenui defenſores patriæ libertatis fuere: pro qua, omnes fere, ad noſtram vſque ætatem, in acie vitam cum Barbaris dimicando poſuere: vix aliqui certe, præter vltimum (iam etenim nobilis huius familiæ vena, quæ numeroſos proceres, ac longa decora præferentes produxit viros, infelici hoc noſtro ſæculo, extincta eſt) numerari poſſunt, qui domi inter ploratus & lamenta mulierum, morbis aut ætate extincti fuerint. Tot enim tantisque pignoribus ac meritis deuinxerunt fidem ſuam Reipubl. vt piaculum ſit in dubium vocare, ipſorum virtutem, conſtantiam atque integritatem. Et familia ſatis quidem cum viris & cognationibus, tum etiam fortunis abundans: ex qua Primus Michaël, poſt excuſſum iugum toti Roxolauiæ, a Magnis Ducibus Lituaniæ impoſitum, in fide & clientela Polonorum armis inclaruit. Et temporibus Iagellonis Regis, contra Suidrigellonem, fratrem eius perduellem, multa bello egregia opera edidit, & copias eius ad Cremeneciam clade ingenti affecit. Tum Valachos quoque e Suiatinenſi, Halicienſi, atque Camenecenſi agro cum ingenti præda reuertentes conſecutus, magna ſtrage fudit, prædamque excuſſit. Et copiis coniunctis cum fratribus Mirſilo atque Theodorico, partem magnam Podoliæ in poteſtatem Regis Vladislai redegit. Idem Fedconem Ducem Oſtrogium virum bellicoſiſſimum, pro Suidrigellone arma ſumentem, ſæpius repreſſit: & Suidrigellonem ipſum ſub tempus inaugurationis Regis Vladislai, Podoliam populantem, cum Vincentio Samotulio, qui Polonorum legioni præerat, iunctis cohortibus ſuis, aliquot ſecundis præliis profligauit; & Theodoretum Ducem Neſuiſſenſem ab eo captum liberauit, cum quo ſtatim Bratislauia, Cremenecia, Sbaraſſum, Vinnicia, Chelmicum, Socolicia, atque alia oppida & munitiones, in ditionem Regi venerunt. Demum ingreſſis numeroſo exercitu Tartaris in Podoliam Anno trigeſimo octauo ſupra milleſimum & quadringenteſimum, regnante iam Vladislao Iagellonide, qui ad Varnam occubuit, quum eorum populationes Michaël prohiberet, & vt erat ingentis ſpiritus, aperto Marte cum eis decertaret, circumuentus cum paucis a multitudine

tudine concidit, & cum eo pleraque omnis nobilitas Russiæ: ita, vt crebris deinceps excursionibus Tartari, omnem illam regionem absque metu peruastarent. (Adeo nulla est felicitas, quam non aliqua parte ægritudo contaminet.) Quum Duces omnes a nemine præterquam a Michaële superari locorum iniquitates, & validissimos hostium interdiu noctuque acriter incumbentium impetus sustineri posse faterentur. Illo autem sublato, rari inuenti, qui irruentibus procellæ adinstar barbaris, resistere possent aut scirent. Idcirco ab eius schola, tanquam ab exacto militiæ Magistro, multi qui postea inclaruere, summi Duces prodierunt, quum ea quæ ille prospere gessisset, apud hostes & socios pro documentis, & disciplinæ præceptis haberentur. Hunc igitur tantum, ac tam magnum Heroem, pro virtute & meritis, hoc sepulchrali elogio condecoremus; siquidem magnorum virorum, & excellenti virtute præditorum laudes celebrare, apprime vtile est vitæ hominum & necessarium, vt & illis, quoad fieri potest, pro meritis suis gratia referatur, & cæteri habeant, vnde virtutis & laudis exempla petant, & quod ad bene merendum de suis incitentur.

Dis. Man. S. Incomparabilis Heros, Michael Buciacius, Podoliæ Præfectus, hic condi sua ossa voluit. Cuius si virtutem spectes, Viator, satis vixit. Si ætatem, parum. Is siquidem profligatis toties Valachis, Tartaris, Incubatoribusque Magni Ducatus Lituaniæ, quum Patrium, Auitumque Heredium defensurus, cum Barbaris animose conflixisset, circumuentus a multitudine, maluit in Prælio fortiter occumbendo egregiam sui memoriam linquere, quam fugiendo turpiter Auitæ Gloriæ deesse.

XXVI. THEODORICUS BUCIACIUS.

POst obitum Michaëlis fratris, cum quo sub Iagellone Rege contra Suitrigellum Podoliam populantem, strenue sæpius feliciterque pugnauit, tota militum manus ad Theodoricum concurrebat: cum quibus ille, arces Podoliæ nonnullos, a Michaële, Sigismundi olim Magni Ducis Lituaniæ, filio interceptas, recuperauit. Ob quam rem Præfectura Podoliæ, a Vladislao Iagellonide honoratus, flagrantis apud eum gratiæ, & præcipuæ apud suos Roxolanos dignationis fuit: quas dotes non auræ popularis aucupio captauit, sed integritatis & fidei commendatione promeritus est. Ea enim morum actionumque moderatione fratrem summis nitentem virtutibus æmulabatur, vt cunctis ciuium ordinibus esset carissimus; supraque cæteros ciues, ipsi duo fratres, dum adhuc in viuis Michaël esset, mire concordes eminerent, & Rempubl. paternis auitisque artibus feliciter administrarent, vtpote qui veteres opes, maiorumque perpetuam inter ciues

ciues existimationem validis affinitatibus, numerosis clientelis, & noua denique virtute corroborassent. Cazimiroque Rege, post receptum iusiurandum Cameneciæ, a Petro Palatino Valachiæ, in Lituaniam abeunte, cum Tartari rapidi torrentis in modum, per totam Podoliam populabundi sese diffudissent, ferro & igni cuncta vastantes, Theodoricus cum expedita manu, impeditis in locis palatos aliquoties adortus, non leuibus incommodis affecit, multosque captiuos liberauit. Demum in Valachiam cum exercitu iussu Regio profectus, vt Alexandrum puerum deduceret, qui a patruo Bogdano principatu eiectus in Polonia exulabat, ad Nestrum signis collatis fortissime depugnauit, & Polonis victoriam insignem peperit. Nisi fortunam eiusce diei obnubilasset cædes ipsius Ducis, qui fortissime dimicando suis triste desiderium reliquit, sibi gloriam immortalem morte quæsiuit. Quem pro more nostro ob virtutem hoc breui Epitaphio condecoremus.

Theodoricus Buciacius a Vladislao Iagiellonide, quod impiger militiæ esset, Podoliæ Toparcha constitutus; compressa seditione Michaelis Ducis Lituaniæ, ad Dominationem adspirantis: cæsisque sæpius Barbaris Russiam incursantibus: Cum demum, Daciæ Regulum Alexandrum, iussu Cazimiri Regis, in Patriam deduceret: Parta de Bogdano, Polonis insigni Victoria; In ipso felicitatis cursu, Fato crudeli cecidit. Qui te amice Lector, de hoc Tumulo, plurimum saluere, & bene valere iubet. Tu vicissim, si pius es, ipsius animæ Requiem precare.

XXVII. ZINDRAMUS MASCOVICIUS.

QUantus & quam magnus animo Zindramus Mascouicius fuerit? vel hinc facile quisque cognoscere poterit, quod in generali illa expeditione contra Crucigeros Prussienses, summa totius belli administratio ad eum, qui ensiferis tantummodo Cracouiensis, inter conciones suos honorem gessit, delata fuerit, vbi Rex ipse Iagello, non minus prudentia, quam rerum bellicarum scientia præclarissimus adfuit, vbi frater eius patruelis Vitoldus astu militari, & tot reportatis de hostibus trophæis, celeberrimus, vbi Duces Masouiæ fortissimi, & totius Regni proceres fuere, vbi denique omnis omnium Prouinciarum Regni Poloniæ nobilitas conuenerat. Inter hos ille omnes scientia rei militaris præstare inprimis videbatur, homuncio statura parua, sed ingenti spiritu, & ingenio solertiaque non vulgari: ex ea familia, cuius insigne sol est. Singulari humanitate, præterea & morum elegantia præditus, vt facile in amorem sui pelliceret, quicunque virtutem in pretio haberet. Et qui ita attollentibus cunctis procerum ordinibus annuit, vt se tanquam indignum excusaret,

ſaret, parumque idoneum ad periculoſiſſimi belli vim ſuſtinendam: ſic vt amore patriæ potius, publicæque ſalutis & dignitatis cauſa, quam vllo ambitu regimen ſuſcipere videretur. Huic igitur longe optimo atque fortiſſimo viro, qui gerendo bello cæteris omnibus aptior, & ad defendendam communem iniuriam, magnitudine animi, militarique auſu promptior cenſeretur, ad memoriam temporum hoc Cenotaphium erigamus.

Somno & ſecuritati æternæ. Zindrami Maſcouicii, Enſiferi Cracouienſis, totius Sarmatiæ Iudicio fortiſſimi. Qui ad Gruneualdum in Boruſſia, ipſo Rege aſſentiente, Imperator Exercituum Polonicorum a Legionibus acclamatus, eo victoriæ euentu, collatis cum hoſte ſignis conflixit, vt Theuthonici quanquam eximie fortes, amiſſis Ducibus funderentur: Cum de centum & quadraginta millibus Armatorum; quinquaginta cæſorum & XIV. captiuorum millia fuiſſent. Hic igitur tantus, & cum iis quos mirata eſt antiquitas Heroibus comparandus, leui febricula ſublatus, donec immortalitatem producat, ſui reliquum huc aſſeruandum dedit. Tu qui Legis Manibus bene precare.

XXVIII. DOBESLAUS PUCHALA.

Zindramo Maſcouicio, qui ab illuſtri inuſitataque animi magnitudine, & immenſo ardore pugnacis ingenii, bello Pruthenico ad Gruneualdum, ab omnibus delectus Imperator fuerat, inter Tribunos haud poſtremus Dobeslaus Puchala erat; vir proceritate corporis, & forma digna imperio: ſed animi dotibus, linguarum peritia, doctrinæque, vt in illa ætate ornamentis, & multiplici rerum vſu longe præſtantior. Hic cum Vitoldo Duce contra Tartaros, & cum Iagellone Rege contra Crucigeros Pruſſienſes haſtatorum alam ſæpius ductabat; cui poſt Gruneualdenſem victoriam Rex, Ripini & Bobrounicorum defenſionem demandarat. Quum igitur Hermannus Liuonienſium Theuthonorum Magiſter non contemnendas copias militum e Germania & Boemia in Pruſſiam adduxiſſet, iiſque apud Golubum relictis, ipſe cum paucis Mariemburgum diſceſſiſſet, Dobeslaus inſidiis apto loco diſpoſitis, paucisque qui hoſtem prouocarent præmiſsis, cum toto agmine a tergo eos adortus, cum in palantes inopinato proſiliiſſent, omnes ita perterritos, & incompoſite fugientes oppreſſit, vt præter occiſos, quatruplo maior numerus captiuorum eſſet, quam eorum qui eos cæperant. Huic igitur ob virtutem & merita breue Epitaphium ſubſcribamus.

D. O. M. cæterisque Diuis. Dobeslaus Puchala: impiger manu, Exercitusque militia, Regis Iagellonis Tribunus. Cui fida Comes, & nusquam abſcedens fortuna in Bellis aderat, fati importunitate, omnibus lugentibus, ætate

florente ſublatus : Heic ſua Oſſa condi voluit, donec dies Domini Magnus aduenerit.

XXIX. ANDREAS BROCHOCIUS.

CVm multi alii viri inſignes, in caſtris Iagellonis Regis, bello Pruſſico fuere, tum Andreas quoque Brochocius, Præfectus Breſtenſis, gente Oſſorius; qui in Vngaria apud Sigismundum Regem, contra Turcas & Venetos militauit, & in patria rebus ſæpius præclare geſtis, ingentem nominis ſui gloriam, non inter ciues modo, ſed & apud exteros etiam comparauit. Vir non magis fortis, quam religioſus & pius. Erat is cum Matthia Labiſſinio Breſtenſi, & Ioanne Coſcelecio Inouladislauienſi, Palatinis, & cum omni nobilitate Cuiauienſi, relictus a Rege, ad præſidium eius oræ, cum imperio, ne quid a Crucigeris ibi moueretur. Indignati igitur Palatini ſibi eum prælatum eſſe, domos cum clientibus ſuis, per ſpeciem comparandi commeatus receſſerant. Perſtitit in caſtris Brochocius ipſe, nihilque ea diſceſſione deterritus, diligentius ſeruabat excubias quoquouerſus diſpoſitas. Fuerunt in præſidio Neſſouiæ octingenti equites Crucigerorum, qui incautum Brochocium opprimere volentes, ſilenti agmine eggreſſi, a tergo, vbi nullas rebantur ſeruari excubias, magno animo adorti ſunt. Sed noſtri correptis armis, ita eos adhortante Brochocio exceperunt, vt ad vnum fere eſſent deleti vel capti. Idem in Gruneualdenſi prælio, quo plus ſanguinis fuſum conſtat, quam duobus aut tribus antea ſeculis, legioni integræ præfectus, rem ſtrenue geſſit. Et in oppugnatione Coualouiæ atque Golubenſis arcis, inter primos ſemper pugnare viſus eſt: ob idque a Rege Iagellonide plurimi æſtimatus, & Cuiauienſium phalangi ductor datus erat. Nam præoccupare imminentium hoſtium conſilia, munitiora loca caſtris antecapere, hoſtes imagine committendæ pugnæ diſtinere, diuque ludificari, ac fatigatos demum longi laboris atque vigiliæ mora, ideoque vinci paratos, peracri repentinoque impetu inuadere conſueuerat. Cui ob egregia in patriam merita hoc breue elogium apponamus.

Andreas Brochocius, ad virtutem a natura compoſitus, omnique liberali doctrina perpolitus, Sigismundo Romanorum Imperatori, & Vladislao Iagelloni, Poloniarum Magno Regi, ob res bello ſæpius præclare geſtas, ſeruatamque in Caſtris ad Neſſouiam, veterem Sarmatarum Diſciplinam, cariſſimus, in ipſo felicitatis ſuæ curſu, fato præcipiti ereptus, hic tegitur depoſitus.

XXX. PETRUS SAFFRANECIUS.

PRudenter ſane dixit, quisquis virtutem in viro nobili magis ſplendeſcere dixit: quod ipſum eueniſſe vel in ſolo Saffranecio videmus, cuius maiores, licentiore vita, labem nonnullam familiæ adſperſerant, quam Petrus noſter detergere cupiens, toto conatu ad virtutem contendebat; adeo, vt a Rege Iagellone vniuerſæ Podoliæ Præfectus conſtitutus eſſet, vix trigeſimum ætatis annum attingens; ſimulque Magiſter cubiculi Regii & Succamerarius terræ Cracouienſis ob præclaras animi dotes renunciatus. Ob quas quidem, & in illa expeditione Polonorum generali contra Crucigeros, ad Gruneualdum in Pruſſia, conſiliarius datus fuit, magno illi viro Zindramo Maſcouicio, ad quem ſumma adminiſtratio belli fuit delata. Cumque gnarus militiæ præ cæteris eſſet, ab eodem Rege prudentiſſimo Dux totius exercitus declaratus, ita ſe amanter pro Republ. vbique geſſit, vt vel ſolus familiæ ſuæ dignitatem conſeruare videretur. Et in Pruſſiam cum infeſtis copiis profectus, collatis ad Tucholiam cum hoſte ſignis, ita ſtrenue decertauit, vt profligatis acie Crucigeris, caſtra inſuper eorum diriperet; quin & quinque inſignes eorum ductores captiuos ad Regem adduxit. Quamobrem Palatini Cracouienſis titulo ab eo cohoneſtatus, non feſſam ætatem, non actos labores prætendebat, ſed ad omnia Reip. munia promptus, etiam Sileſios, Vladislao Iagellonide, ad Vngaricum regnum euocato, latrocinantes, bello perſecutus domuit. Quem hoc breui Epitaphio decoremus.

Iouæ Optim. Maxim. & immortali memoriæ Viri clariſſimi Petri Saffranecii, Palatini Cracouienſis, Podoliæque Toparchæ. Ob vetuſta in Rempub. merita, Vladislao Iagelloni, Regi Sapientis. Cunctisque bonis chariſſimi. Qui cum Exercitu in Pruſſiam miſſus, Theuthones Marianos, ad Tucholiam acie vicit, & Triumphi Inſignia accepit. Tum quoque Vladislao Iagellonide, ad Vngaricum Regnum euocato, compreſſis Seditionibus, extinctisque Latrociniis, Auitum decus recoluit. Sicque Patriæ & Amicis vixit, vt eum vixiſſe non pudeat.

XXXI. SCIBORIUS SCIBORICIUS.

LUdouico Poloniæ & Vngariæ Rege bello cum Venetis atque deinde cum Bulgaris decertante, cum alii complures Sarmatæ, ſua ſtipendia merebant, tum Sciborius Sciboricius quoque, manu & ingenio promptus. Qui ſuccedente deinde Sigismundo, & in illo bello contra Turcas apud Nicopolim, legioni præfectus, ſtrenue ſeſe geſſit: cumque omnes iam Chriſtiani

ſtiani profligati eſſent, & Rex ipſe naui conſcenſa, trans Danubium fugeret, ille vti ſemper ad latus Regis erat, quam nauium ingredi non poſſet, inſequentibus. Turcis, ita vt erat armatus in Danubium ſe proiecit, & enatauit in rippa aduerſa, charusque poſtea Sigiſmundo Regi fuit. Adeo, vt cum a ſuis Vngaris captus, & in arce Socloſſenſi cuſtodiæ traditus eſſet, Sciborius conſcriptis e Polonia & Boemia turmis aliquot, ſuperiores Vngariæ partes & Morauiæ finitimas, in fide eius continuit, compluresque aduerſariorum munitiones in ſuam poteſtatem redegit, quin & proceres nonnullos captiuos in vinculis habuit. Cumque neruo belli deficeret, a Vladislao Iagellone Poloniæ Rege, decem millia marcarum mutuo accepit; proque his nouam Marchiam, quæ ſimul cum veteri, hereditario iure ad Sigismundum pertinebat, ipſi oppignorauit. Quare dimiſſus e cuſtodia Sigismundus, Sciborium deinde maiori honore proſecutus & amore, Tranſyluaniæ eum Palatinum fecerat, & eius opera contra quosuis hoſtes & conſilio fideli vtebatur. Fuerunt & alii complures Poloni in aula & militia Sigismundi, vti Zauiſſius cognomento Niger, & Ioannes Farureius, Garbouii fratres germani gente Sulimæi, Thomas Calſcius Roſeus, Albertus Malſcius Nalencius, Dobeslaus Puchala Vienauius, Ioannes Broglouius Grimalius, & Scarbicus Gorſcius Habdancus: qui propter præclara merita ſua, non contemnendas facultates & poſſeſſiones in Vngaria, beneficentia eius Regis adepti erant. Qui omnes vbi regem ſuum Vladislaum Iagellonem ad Pruſſicum bellum proficiſci, & Sigismundum ad violandum cum eo fœdus pronum eſſe ſenſerunt, relictis poſſeſſionibus, & ingentibus Sigismundi pollicitationibus repudiatis, memorabili exemplo Vladislaum ſecuti ſunt. Nec male eis poſtea reſpondit Vladislai gratitudo & liberalitas. Solus Sciborius manſerat in Vngaria, miſſusque fuerat in Legatione ad Crucigeros a Sigismundo, pacem componere cum Vladislao cupiens tempore Gruneualdenſis prælii: ſed nihil effecit. Reuerſusque ad Regem ſuum multa cum illo bella geſſit tum contra nominis Chriſtiani hoſtes Turcas, tum contra rebelles Imperatori Romano. Quapropter viro tam egregio cum pyramides & coloſſos ſtatuere non poſſumus, ſaltim hoc breue Epitaphium erigamus.

Qui legis, diſce ex me, Viro forti vbique Patriam eſſe. Ego Sciborius Sciboricius, Gente Oſtoius, ſub Ludouico Rege, Patrium ſolum linquens in Vngariam commigraui; Sigismundique Imperatoris caſtra ſecutus, Honores ab eo tantos pro meritis tuli, vt anteponi mihi nemo, comparari vero vix quisquam poſſit. Principatu ſiquidem Tranſyluanico donatus, Conſiliis eius non interfui ſolum, ſed & præfui: Exercitibusque omnibus imperaui, ac Trophea ex Hoſtibus deuictis retuli. Nunc, heu ſortem humanam, calcor ab omnibus, tectus hac humo.

XXXII. ZAVISSIUS NIGER.

Zauiſſius Niger, Præfectus Scepuſienſis, in militia Sigismundi Cæſaris diu in Vngaria commoratus, interfuit & Turcicis & Italicis bellis. Verum quum Sigismundus contra Vladislaum Iagellonem Poloniæ Regem machinaretur expeditionem, bello Pruſſico cum Crucigeris tum diſtentum, ille quamuis plurimas poſſeſſiones a Sigismundo in Vngaria habuerit, cum aliis fortiſſimis viris commilitonibus ſuis, in Poloniam redierat, nolens contra patriam nefarium quidquam audere. Igitur a Iagellone magni æſtimatus, & bello Pruſſico phalangem ducens intererat, & ad Concilium Conſtancienſe, atque Galliæ & Angliæ reges, tum & ad ipſum Sigismundum Cæſarem, honorificas legationes obiuit. Cumque apud Cæſarem eſſet quem Boemi tum armis perſequebantur, noluit deeſſe veteri domino ſuo, ſed quamuis Oratoris officio fungeretur, rem pro illo contra rebelles ſubditos fortiter geſſit, a quibus vertente ſe fortuna, in expugnatione oppidi Gora, captus & diu detentus fuit. Et tandem dimiſſus iterum cum Sigismundo contra Turcas iuit: ſed is euentu non ſatis proſpero bellum illud apud Golubeciam geſſit, & priusquam ad congreſſum cum hoſtibus veniret, retro ſe, transmiſſo raptim Danubio, cum magna parte exercitus ad tutiora loca in Tranſyluaniam recepit, proditis hoſti reliquis, quos naues capere non potuere, in quibus fuit & Zauiſſius Niger: Qui ſubmiſſum a Sigismundo lembum, aſcendere noluit malens fortiter occumbere, quam turpiter ſociis proditis fugere. Quare adacto calcaribus equo, in confertisſimos hoſtes irruit, & multis præclaris operibus editis, ad extremum conglobatis circa eum Turcis, viuus captus: & cum pro magno munere ad Tyrannum, vir robore corporis, oris dignitate, & auratis armis inſignis duceretur, controuerſia inter duos barbaros orta, quod vterque captiuum ſibi vendicabat, ab imbecilliori deſecto capite interfectus eſt Anno 1428. cui ob virtutem & merita in rem Chriſtianam hoc ſepulchrale Elogium, ad memoriam temporum ſubſcribamus. Qui vi bellica, caſtrenſi apparatu, magnitudineque animi, non ſuæ modo, verum ſuperioris etiam ætatis Duces, ſic antecesſit, vt ſummæ gloriæ faſtigium aſſecutus crederetur, niſi eum arduis & audacibus innixum conſiliis, immoderataque fortitudine quæque aſpera aggredientem, turbulenta & inſolens fortuna perculiſſet.

Seruatori Deo Pacis cuſtodi. Ioannes Zauiſſius, cognomento Niger, Præfectus Scepuſienſis: Vir in omni Vita, Belli Pacisque artibus clariſſ. & ſempiterna memoria digniſſ. Hic quieſcit, Viator, qui a puero fere Ludouici Regis Caſtra ſecutus, ſupra ætatem Rerum & Linguarum vſu, in Aula ſua inclaruit.

Deinde Sigismundo Cæsari addictus, Italicis, Boemicis, Vngaricis, Turcicisque Bellis, Militum Tribunus interfuit. A quo possessionibus ampliss. remuneratus, ne impia arma contra Patriam sumeret, æternum memorando exemplo, omnia deseruit, & cum Iagellone Rege suo, in Prussiam contra Crucigeros iuit. Vbi re ad Gruneualdum prospere gesta, Legationes etiamnum pro Repub. honorificentissim. ad Concilium Constanciense, Galliæ & Angliæ Reges, atque Sigismundum Imperator. cum laude obiuit. Cumque eodem ipso, iterum contra Turcas, parum felici omine profectus, ad Golubeciam in acie occubuit. Cum desertus ab omnibus, turpe fugere existimaret. Tu qui transis, dic ossibus pia verba, si es pius, & Patriæ similes Heroas, quamplurimos opta.

XXXIII. JACOBUS COBILENIUS.

QVidni producam in hunc Martium Campum & Iacobum Cobilenium? qui bellis sub Cazimiro Magno, & Ludouico, Regibus Poloniæ, assiduis exercitatus, eo honoris apud Iagellonem Prudentissimum Principem processerat, vt in auxilium Sigismundo Imperatori, cum quinque millibus æquitum Polonorum contra communes Christiani nominis hostes Turcas mitteretur: qui in Prussicis etiam expeditionibus, semper integræ legioni præerat. Et cum Vitoldo Duce bellicosissimo, in Moscouia contra Nouogrodenses militum Tribunus fuit, vna cum Ioanne Cizouio, Mesciugo Scrinnio, Nicolao Brezio, Zico Cadlubio, Matthia Vscio, Ioanne Sciecocinio, Io. Lopata Calinouio, Iacobo Precora Morauianio, & Nicolao Sepinio, qui singuli singulas cohortes ductabant sub Imperio suo. Idem postea in auxilium Sigismundo Duci Lituaniæ missus, contra Crucigeros Liuonienses, insigni eos strage ad Vilcomariam profligauit, occiso in acie ipso Magistro illorum, & Marsalco Religionis. Hanc in eo perpetuam bellicæ laudis existimationem, splendidissime cumulabant, literarum honos, & magnificentiæ studium; quo ciuibus semper charus, meruit, vt etiam defuncto memoriam erigamus.

Hospes, quem cernis Lapidem, Iacobo Cobilenio, Gente Grimalio, Præfecto Sanocensi, Viro Toga & Sago præclariss. positus est. Qui sub tribus Regibus Poloniæ Cazimiro scilicet Magno, Ludouico Hungaro, & Vladislao Iagellone Exercitus militia. Tribus Bellicosiss. Principibus, suppetiatum cum Polonicis Cohortibus missus, Vitoldo nimirum contra Moscos, Sigismundo Duci Lituaniæ, contra Liuonienses, & Sigismundo Imperatori contra Musulmanos Turcas, rem prospere vbique gessit. Et in Patriam Trophæa retulit. Nunc, heu, vermibus ipse præda factus. Hospes Sospes abi.

XXXIV. NICOLAUS MICHALOVIUS.

INter alios Regis Iagellonis Duces, etiam Michalouius locum non postremum tenet, qui bellis Pruthenicis atque Vngaricis, ſub Ludouico Rege exercitatus, apud Vitoldum Ducem, in Moſcouitas & Tartaros poſtea alam ductabat, non æmulatione, non odio, aut priuatis adfectionibus obnoxius, ſed publico bono, famæque immortali intentus, atque ob id Vladislao Iagelloni Regi magnopere carus, & in Comitiis Colenſibus, generali totius Poloniæ expeditioni Dux datus (Rex enim ipſe Iagello confectus ſenio oculis caligabat, nec iam belli munia per ſe ipſe obire poterat) Pomeraniam vniuerſam longe lateque vaſtauit, Derſauiaque incenſa, ſupra decem millia captiuorum habuit. Deinde alias munitiones Crucigerorum expugnauit: quibus & pacem poſtulantibus dedit facili negotio, & cum victore exercitu Pyſdros ad Regem rediit. A quo pro meritis multis honoribus auctus: a nobis quoque hoc breue Elogium accipiat, vt generoſi iuuenes, quos maiorum imagines, aut impetus animi, & viuida vis ingenii ſpondent ad Rempub. ituros, vel hinc ad virtutem excitari poſſint.

Æterno Luminum Patri. Sepultus eſt hic, Strenuus Sarmatarum Bellator, Nicolaus Michalauius, Gente Roſeus, Caſtellanus & Præfectus Cracouienſis, qui Moſcouiticis, Tartaricis, Bulgaricisque Bellis Exercitatus, Generali totius Poloniæ expeditioni, contra Theutones Pruſſienſes, præfuit, ſub Vladislao Iagellone Rege; cuius diſciplinæ diligentiſſimus obſeruator, multis fortibus factis, conſtantis atque impigri Ducis famam eſt conſecutus.

XXXV. IOANNES OLESNICIUS.

ADiiciamus Ducibus Iagellonis Regis & Ioannem Oleſnicium, claris maioribus ortum, militiæque ſcientia clarum, qui ab illo ſapientiſſimo Rege Vilnæ præfectus, magna cum dexteritate commiſſam ſibi prouinciam adminiſtrauit, venienteque cum Crucigeris Pruſſienſibus Vitoldo, vrbem ne receptaculo eſſet hoſtibus igni cremauit, ſeptisque ex viridi robore extructis aditum ad arces impediuit. Et hoſtes ad ædem Virginis Matris intra mœnia vrbis, quam Franciſcani Sodales obtinent, ſtatiua ſibi facientes, impetu in eos facto profligauit, nulloque de ſuis amiſſo in arcem ſe recepit. Et omnibus illis temporibus, quibus Vitoldus apud Theuthones manens in Lituaniam excurſiones faciebat, multus vbique, & valde conſpicuus ſumma fide, felicique prudentia bellum adminiſtrauit: quosque Regi ob Vitoldum auerſos animi cognouerat, cædibus & incendiis perpopulatus in fide continuit. Erat enim natura ingenio præditus apprime pugnaci, & fer-

& feruido, mirabiliterque ſolerti ad præcauendos hoſtium dolos, tendendasque inſidias. Quapropter viro tantis virtutibus prædito tamque bene de Rege & patria merito, hoc breue Elogium pro more noſtro ſubſcribamus.

Lector Aueto. Ioan. Olesnicius, Gente Dembnius, omnibus optimis & diſciplinis & moribus, ita ornatus, vt eius ingenium, comitatem, & rei Bellicæ prudentiam, nulla ſatis æquare poſſit admiratio. Ac ob id fragrantiſſima apud Iagellonem Regem Gratia, Vilnæ & circumiacenti Prouinciæ, cum præſidio præfuit Vitoldumque Bellicoſiſſimum Ducem, & Crucigeros ab Obſidione fortiter repulit. Atque demum ipſe Hominem exuit, Anno ætatis LIII. Hac tumulatus humo.

XXXVI. SPITCO MELSTINIUS.

EOdem Iagellone regnante, floruit bellicis artibus Spitco Melſtinius Palatinus Cracouienſis, ac Dominus inferioris Ruſſiæ, ſeu Podoliæ, quam ei Iagello Rex, fruſtra reclamante regina cum proceribus, donarat: ſiue adeo certo pacto obligarat, ea lege, vt accitus a Rege ad quoduis bellum cum auxiliis præſto eſſet. Is contra Vladislaum Ducem Opolienſem exercitum magno cum applauſu popularium duxit, & intra ſeptem dies Crepiciam, Velunum, Oſtreſſouiam, Brezniciam, aliasque complures arces in deditionem accepit, reliquas expugnauit. Solam Boleslaueciam, loco arteque munitam, ſeptem annis continua obſidione preſſit. Et pro meritis eadem ipſa, atque aliis omnibus, captis ex hoſte arcibus & Oppidis donatus, Lublinecia videlicet, Strelce, Domarazo, Olesno Gorzouo, atque aliis compluribus, familiam ſuam opibus & trophæis auxit. Idem cum Vitoldo Duce, contra Tartaros ſæpius proſpere bellum geſſit: ac demum ad Boryſthenem ab iisdem oppreſſus, cum acies noſtrorum inclinari cœpiſſet, inter confertiſſimos hoſtes illatus, fortiter pugnando occubuit. Vir doctrina & vſu maxime exercitatus: vtpote qui caſtrenſibus vigiliis, ſummum decus bello adeptus, in ocio demum vberrimam ex literis laudem appeteret. Quem pro inſtituto hac breui Epigraphe condecoremus.

Pietati & Memoriæ. Fortiſſimi Viri Spitconis Melſtinii, totius Podoliæ in Ruſſia & maioris partis Ducatus Opolienſis in Sileſia, poſſeſſoris, Palatini Cracouienſis. Qui maioribus opulentiſſ. ac potentiſſ. editus, in omnibus fortunæ euentibus, totus ex ſe pendens, aureaque mediocritate contentus, ſuos non minus Virtutum ſuarum Exemplo, quam Victoriis & Triumphis honeſtauit.

XXXVII. IOANNES MELSTINIUS.

EIusdem familiæ, sed paulo superioris ætatis Ioannes Melstinius fuit, vir grauis & prudens, & amans Reipub. qui pro Vladislao Loctico, contra Boemos Regnum Poloniæ possidentes sæpius strenue pugnauit. Et in Silesiam Regem cum suis cohortibus secutus, ad Costinum, magna fortitudinis suæ præbuit exempla. Cazimiroque Magno, post obitum patris, sceptra Poloniæ capessente, iuuenilium eius consiliorum, datus fuit a toto procerum conuentu moderator: cuius ille consilio, diligenter vbique prædones & infestatores publicarum viarum perquisiuit, exquisitisque suppliciis affecit: atque sic domesticis malis oppressam patriam liberauit, priusquam externis manus admouisset. Cum itaque Boleslaus Russiæ Dux veneno extinctus esset, & Cazimirus Melstinii suasu cum exercitu, ad occupandam prouinciam, & expugnandam Leopolim iuisset, Melstinius non modo consilio eum suo vbique iuuit, sed etiam manu strenuus, cunctis exemplo præfuit: & Russia tunc Poloniæ in toto subiecta Cazimiro cessit, & in formam prouinciæ redacta est. Quapropter viro tam optime de patria merito hoc breue Epitaphium ad posterorum imitationem subscribamus.

Ioannes Comes Melstinius, Castellanus Cracouiensis, vigore animi, clientelis atque opibus, sub Vladislao Loctico, & Cazimiro Magno, Regibus Poloniæ, Procerum potentiss. fui. Atque his suffultus, contra Pomeranos, Russos, Silesios & Bohemos, Arma pro Patria indefesso animo gessi, multisque Illustribus Victoriis quæsitam Gloriam, Posteris meis reliqui. Profui quibus potui. Obfui nemini. Tandemque Vermium esca factus, Hic sepeliri volui. Valete Posthumi.

XXXVIII. DOBROGOSTIUS SAMOTULIUS.

INter plures alios Duces Loctici Regis, numeratur & Dobrogostus Samotulius, cognomento Paruus, Thomislai Palatini Posnaniensis filius, magna virtute & genere præstans, qui Ioannem Bibersteinum Comitem, cum exercitu in Poloniam, a Henrico Duce Glogouiensi missum, insigni clade affectum Loctici ditionibus eiecit: Posnaniamque ab eo, cura proditorum captam, & firmo præsidio munitam recuperauit. Contra Marchionem Brandeburgensem Pomeraniam vna cum Crucigeris inuadentem, multoties, signa regia secutus, pugnauit: & in Silesia cum eodem Vladislao Loctico expeditionis consiliarius deputatus, cum passim virtutis & fortitudinis suæ præclara exempla dedit, tum in expugnatione Costeni, munitissimæ arcis, inter stagna & paludes sitæ. Idem sub Cazimiro Magno contra

contra Russos, & sub Vladislao Iagellone contra Tartaros, in exercitu Vitoldi, equitum alæ præfuit. Cumque suis cohortibus interfuit prælio illi Gruneualdensi magno, vbi Crucigeri Prussienses ad exitium pæne gentis cœsi fuerunt. Quos ille ipse iterum ad Coronouiam profligauit, cæsis octo millibus ex eis: in qua quidem pugna ter respirasse defessæ partes vtræque a scriptoribus memorantur. Hac igitur victoria Samotulius procerum omnium longe clarissimus euaserat, vtpote qui perpetuo tenore vitæ, domi & foris splendidus, erga milites liberalis, in hospites vel inconsulte munificus, authoritate, gratia, opibus reliquos omnes Poloniæ Dynastas anteiret. Cæterum quia suum cuique decus posteritas rependit, ad memoriam æternam Epitaphium illi in hunc modum asscribamus.

Parua hæc vrna Viator, Magnum maioris Poloniæ Heroem claudit. Dobrogostium Samotulium, Cognomento & Statura paruum, Castellanum Posnaniensem, Gente Nalencium. Raro & amœno ingenio Virum. Et in quo nulla Ciuilis, Bellicæque Virtutis ornamenta defuerunt. Hic sub tribus Poloniæ Regibus, Vladislao Loctico, Cazimiro Magno, & Vladislao Iagellone, omnibus quotquot euenerunt expeditionibus interfuit, & ad ipsos exactæ ætatis terminos, magna cum Cura & Gloria Legionibus præfuit, reportatis toties de hoste Triumphis. Bene vale quisquis es, vbi similes Heroas Patriæ precatus fueris.

XXXIX. ALBERTUS COSCELECIUS.

ADscribamus Ducibus Loctici Regis, Albertum quoque Coscelecium Palatinum Brestensem. Qui in Senatum cooptatus multa præclara virtutum suarum exempla posteris reliquit; fide & industria meritus, vt maxima quæque negotia tuto ipsi committi possint; educatusque militiæ ab ineunte ætate sub disciplina Cazimiri Cuiauiensium Ducis, Pruthenicis bellis, multa potius egregiæ laudis, quam bellici quæstus decora domum retulit. Verum sub Vladislao Loctico, multo luculentiora spectatæ virtutis & fidelis operæ præmia promeruisse visus est, prælio præsertim illo ad illo Radiouiam facto, vbi viginti millia Crucigerorum cæsa fuerunt. Qui cum ante paulo florentiores Poloniam Maiorem peruastarent, Coscelecius Pacossum arcem, non modo a vi illorum egregie tutatus est, sed etiam eruptionibus factis, non paruis incommodis palantes affecit. Quin & anno sequenti Culmensis terræ pagos ferro & igni depopulatus est; volentibusque vice versa Crucigeris Cuiauiam infestis cum insignis inuadere, fortiter obstitit; & Boemos subsidio illis venientes multis in locis cæcedit. Sed ad Posnaniam præcipue, quam obsidere iam cœperant,

& cuniculos ad vrbem dirigebant. Ergo tam ſtrenuo viro, ob merita & virtutem; hoc exiguum Cenotaphium more noſtro erigamus.

Oſſibus & Memoriæ. Alberti Coſcelecii, Palatini Breſtenſis, Multa morum elegantia & ingenio Illuſtri qui Staturæ Dignitate, Celebri Facundia. Liberalique Vitæ ſplendore, ſuæ ætatis Megiſtanum, famam obſcurauit. Militarique laude ſub Vladislao Loctico Rege vſque adeo floruit, vt poſt egregias Victorias profligatis ſæpe Crucigeris atque Boemis. Dux Bello ſtrenuus & fortunatus haberetur.

XL. VINCENTIUS SAMOTULIUS.

NOn poſſum, nec debeo tacitus præterire, virum ampliſſimæ dignitatis, & eximiæ virtutis, prudentiæ ac ſapientiæ Vincentium Samotulium, Caſtellanum Medirecenſem: cuius in obeundis arduis muneribus fidem, ſolertiam, & magnitudinem animi, nulla vnquam obſcurabit obliuio. Is quum fatali quodam motu concuſſæ fuerunt impauidæ mentes Crucigerorum, ad excutiendam veterem erga Reges Poloniæ venerationem, primum turmas, deinde legiones integras contra eos in Pruſſiam ſub Vladislao Iagellone ductabat. Demum Vitoldo in Moſcouia bellum contra Nouogrodenſes gerente, totius exercitus Dux ab illo conſtitutus fuit. Subque tempus inaugurationis Vladislai Iagellonidis, quem Suitrigello Lituanus, Podoliam infeſtaret, ac Theodoretum Neſuiſenſem Ducem cæpiſſet, iunctis cum Michaele Buciacio copiis, repreſſit audaciam eius, & Theodoretum liberauit, occiſis quamplurimis de exercitu eius. Et dum Vladislaus Iagellonides ad capiendam coronam eſſet ab Vngaris vocatus, præmiſſus cum Andrea Tencinio, & Ioanne Sennenio, Budam Vngariæ metropolim in ſuam poteſtatem redegit, & omnibus Turcicis bellis interfuit, Viſegradenſi Præfectura, (vbi corona & ornamenta ad cæremoniam coronationis pertinentia religioſe aſſeruabantur) pro meritis a Rege decoratus, cumquo ſimul ad Varnam vitam in acie poſuit, & quid? niſi religioni donauit.

Vincentius Samotulius, Caſtellanus Medirecenſis, cæſis ſæpius Moſchis, Lituanis, Crucigeris, & Turcis, ampliſſimis poſſeſſionibus, quas Magni Iagellones contulerant, inter Ciues Hunniæ & Sarmatiæ præeminebam. Quibus vt aduenticiis, in limine fati ſpoliatus, mea tantummodo mecum porto. Reliquorum autem, vix ſola fama remanet. Tu quiſquis es, qui hæc capis, ſi pius es, deprecare Deum pro me.

XLII. ANDREAS TENCINIUS.

QUamuis plurimos alios, toga & ſago viros illuſtres, hæc inclyta vetuſtiſſimaque familia protulerit, quorum nomina conſecrata erunt peren-

perennitati donec in pretio virtus erit; huic tamen martialium virorum cathalago, duos tantum modo, fama meritisque insigniores, inserere placuit. Andream videlicet Palatinum, & Andream Castellanum Crac. quos hodie nominare possumus inter præcipuos Sarmatici orbis bellatores. Ac primum quidem Palatinum, Ioannis Castellani Cracouiensis filium, apud Vladislaum Iagellonem, post prælium Gruneualdense, validissima gratia, quod non solum ibi cum equitum suorum ala fortissima interfuerit, sed etiam cum Vitoldo Duce contra Moscouitas & Tartaros, integras legiones duxerit. Quo quidem bello summam laudem rebus gestis est consecutus; ob idque pleniorem, quod singulari certamine Scytham superbe ostentantem vires, & prouocantem, vtroque inspectante exercitu, confecisset. Et tandem in Senatum adscriptus, complures pro patria legationes, ad diuersos principes honorificentissime obiisset. Cum autem Vladislaus Iagellonides sceptris paternis positus, etiam ad Vngariæ regnum fuisset euocatus, Andreas cum suis cohortibus eum sequutus, cum egregiam vbique ac fidelem illi operam præstitit, tum Tirnauiam ab incursionibus hostilibus fortiter tutatus, etiam Præsburgensem agrum populatus est: reginæque Elizabethæ, (quæ regnum sibi post obitum mariti Alberti Austriaci vsurpabat) exercitus clade ingenti afflixit. Iterumque cum auxiliaribus copiis, ab ordinibus Regni Poloniæ, in Vngariam missus, nequiquam prohibente Iscra cum suis Bohemis, Budam ad regem Vladislaum peruenit, & eam Vngariæ partem, quæ Austriæ finitima est, rege iubente tutatus est, liberata obsidione, arce Posoniensi: aliisque munitionibus, quæ reginæ præsidiis tenebantur, partim per vim, partim per deditionem receptis, & Vlrico Ciliæ Comite capto. Cui ob egregias animi dotes & in patriam merita, hoc breue Epitaphium subscribamus.

Andreas Comes Tencinius, Palatinus Cracouiensis, æternitate Nominis Dignissimus Senator, heic situs est. Cuius inuicta vis animi, & fortia facta, Tartaricis, Pruthenicis, Moscouiticis, Turcicis & Vngaricis bellis enituere. Hominem mors extinxit Anno ætatis LXIII. sed extinxit vno in Homine multas Virtutes, Artis Bellicæ scientiam Eximiam, Illustrem facundiam, perpetuam in omni vita moderationem: Denique Pietatem in Deum, Humanitatem in omnes homines mirificam: sed in viros Militares præcipue, ingentem liberalitatem: quæ sublata ex oculis vigebunt in animis memoriaque multorum.

XLIII. ANDREAS II. TENCINIUS.

EIusdem nominis & seminis floruit sub Sigismundo I. Castellanus Cracouiensis, paruus quidem ille corpore, sed ingenio ac eloquentia sum-

summus: ob amplissimam & haud scio an maximam in regno Poloniæ familiæ dignitatem, tum vero ob canam prudentiam dignus qui huic albo Heroum Sarmaticorum inseratur. Is enim sub Cazimiro, Alberto, & Alexandro, Regibus Poloniæ, variis bellis exercitatus, non destitit & sub Sigismundo, gentile decus magno animo capessere. Dumque Solimanus Turcarum Imperator, Austriæ Viennam, ingentibus copiis oppugnaret, collectis tribus equitum Polonorum millibus, vel non rogatus. Ferdinando Cæsari vltro suppetiatum iuit: & ad confinia Morauiæ, duodecim millia palantium Turcarum nactus, in fugam omnes facile coniecit. Cæsisque quamplurimis, metum Tyranno ipsi, obsidionem tunc forte soluenti adeo iniecit, vt properis itineribus, & vltra solitum Budam reuertens, omnem grauiorem armaturam amiserit, Tencinioque extremum agmen assiduo carpenti præbuerit occasionem ad comparanda trophæa; quæ æternum & gentem Polonam & domum Tenciniam exornarent. Quapropter his tantis eius virtutibus fauentes, ad sequentis æui memoriam, Cenotaphium scribendo Epitaphio erigamus.

Andreas Tencinius, Castellanus Cracouiensis, animi magnitudine, consilii solertia, Bellicis virtutibus, ac rerum gestarum gloria, Dux nemini veterum Secundus. Hic tegitur depositus, qui vt erat magnis ausis promptus, cum dimidia phalange, numerosissimos Turcarum Exercitus aggressus, ingentem sibi, atque Polonis Laudem, Cæsari vero Germanico Victoriam peperit. Abi Viator, & salutis tuæ memor viue, & Vale.

XLIV. SANDIVOGIUS OSTROROGEUS.

PRodeat in palæstram bellicosissimorum virorum & Ostrorogeus Comes in bello illo Prussico cum Crucigeris, sub Iagellone Rege, consiliarius datus Zindramo Mascouicio Ensifero Cracouiensi, ad quem summa totius belli administratio, ad Gruneualdum delata fuit. Cum quibus Sandiuogius noster iterato quoque ad Coronouiam pugnauit, adiutus a Dobrogostio Samotulio, & Martino Labissinio, pugnacissimis viris: qui omnes voluntarii militarunt cum suis cohortibus, solo patriæ amore ducti, ita, vt octo millia ex hostibus cæsa tunc numerarentur, duxque ipse illorum Michael Cochmeister, cum non exigua turba captus fuerit. Qui postea dimissus, summus Crucigerorum magister fuit creatus. Similiter faciente rege expeditionem cum maioribus Polonis in Pomeraniam, Sandiuogius vni legioni præfectus, nouum oppidum vi cæpit & exussit, Pomeraniamque vniuersam, omissa arcium & munitionum oppugnatione longe lateque ferro, & igni vastuit. Itemque alia expeditione, maioribus Polonis & Boemis sti-

pendia regia merentibus, præpoſitus, nouam Marchiam, Crucigerorum imperio ſubiectam, crudeliter diripuit; duodecimque oppida munita, partim vi, partim per deditionem accepit: & ſic totam illam prouinciam in poteſtatem Polonorum redegit. Mortuo denique Iagellone Rege, cum ex filiis eius alter Poloniæ Rex, Vladislaus nimirum, factus eſſet; alter, id eſt Cazimirus, ad Bohemicum regnum, poſt obitum Sigismundi Imperatoris, vocaretur, Sendiuogius cum Ioanne Tencinio, Sendomirienſi Palatino, duobus equitum millibus præfectus in Boemiam miſſus ad abeundam poſſeſſionem regni, nomine Cazimiri, cum accepiſſet, ab altera parte Boemorum, Albertum Ducem Auſtriorum, regem iam eſſe creatum, collectis adhærentibus Boemis atque Sileſiis ad quatuordecim agros longe lateque vaſtabat, & multa leuia prælia cum Alberto, vario marte geſſit, donec iuſſu regis ſui reuerſus in Poloniam, ad proceresque Vngariæ legationi deſtinatus, cæptam expeditionem omittere cogeretur: vir decora proceritate, & cuiuslibet ſplendidi muneris capax: & qui ad bellum illud priſca ſeueritate & diſciplina militem ſuum firmauerat. Ergo tanto & tam magno viro, ſolito more noſtro, conueniens Epitaphium ſubſcribamus.

Sandiuogius Oſtrorogeus, Palatinus Posnanienſis, vi corporis inſignis, priſca virtute, & Patrias artes edoctus, claraque inter accolas fama: Annos natus circiter ſexaginta, cum ob Bellicos pro Patria Labores, æternis Scriptorum monumentis inſertus, in arcem immortalitatis ſibi Gradum feciſſet, Homo eſſe deſiit.

XLV. DOBROGOSTIUS OSTROROGEUS.

PRuthenicis bellis ſub Iagellone Rege, vna cum Sandiuogio fratre Dobrogoſtius exercitatus, cum Vitoldo Duce primum contra Tartaros, magna cum cura, & mox gloria, cui principium illa militia fuit, equitum alas ductabat: Deinde Vladislao Iagellonide ad regnum Hungariæ euocato, integræ phalangi præerat, maxima cum laude ſua, nam quid in eligendo belli campo, quid in ordinanda acie, quid in ſubſidiis diſponendis, quid in procurrendo concurrendoue, aut excipiendo hoſte, bene aut ſecus fuerit factum: quis leuis, quis grauis armaturæ fuerit vſus: equitesne an pedites ad ſummam operis plus momenti attulerint, ceu Xanthippus aliquis Tacticus edocebat. Et licet in conciliis non rhetoricabatur, nihilominus efficax alliciendis mentibus fuit, & artificio colligendæ beneuolentiæ plurimum pollebat. Ac propterea a Vladislao Iagellonide, ad Amurathem, Belgradum oppugnantem cum Luca Gorcenſi legatus fuit miſſus: ſciebat enim Rex, præter ſingularem, vti dixi, peritiam re-

rum

rum bellicarum, manu etiam ſtrenuum, ac ſermone promptum fuiſſe. Qui tamen rebus infectis ad Regem redierat, a Tyranno per ſeptem menſes Smiderouiæ detentus. Atque inde patriam reuerſus, iterum bellis Pruthenicis ſub Cazimiro Iagellonide interfuit. Erat enim ingenio perſpicaci, erectoque ad laudem, & imperii militaris maxime cupido, & quæ erant ad id opportunæ artes, multa ciuili prudentia, & aſtuta lenitate temperato. Quem quidem pro meritis breui Epitaphio ornemus.

Dobrogoſtius Illuſtri Oſtrorogeorum Comitum Familia natus, ſciens contemptu famæ contemni virtutes, animo ſemper ad magna & ardua erecto fuit. Reique Bellicæ ſumma peritia, & compta facundia, ſub tribus Poloniæ Regibus clarus, non ad conterminos modo Populos, ſed ad poſteros etiam, & qui nunc viuimus, virtutum ſuarum famam extendit. Cuius defuncti heic iacent oſſa, Anima vero vbi in vita præparauit.

XLVI. STANISLAUS OSTROROGEVS.

SEquitur & tertius eiusdem familiæ Heros, Stanislaus Oſtrorogeus Palatinus Caliſſienſis: vir acri & elato animo, & qui cum Vladislao Iagellonide in Hungariam profectus, Iaurinum munitiſſimam arcem, cum parte copiarum a rege miſſus expugnauit, ſubque Cazimiro fratre eius, bello Pruthenico clarus præ aliis, quod ei literarum & præcellentium artium decus cordi fuerit, cunctasque clariſſimarum gentium hiſtorias auidiſſime legerit, vt inde hauſtis militiæ præceptis, actionum ſuarum diſciplinam exemplorum varietate confirmaret. Quapropter legatus de componenda pace inter Regem Cazimirum, & Georgium Podebrantium Boemum, rem non minus prudenter quam feliciter peregit: Itemque ad Fridericum Imperatorem atque alios Chriſtianos Principes miſſus, officio ſuo honorificentiſſime functus eſt. Denique cum Vladislaum Cazimiri Regis filium, ad regnum Bohemicum, ſplendidas veteranorum cohortes habens, deduceret, ſtrenui & intrepidi Ducis nomen tulit; vtpote quem nulla terrerent pericula, neque vllæ rerum aut locorum difficultates ab incepto vnquam retardarent. Quem vt virum magnum, & bene de patria meritum, iuſto Epitaphio condecoremus.

Stanislaus Oſtrorogeus, Palatinus Caliſſienſis, meritæ per tot annos gloriæ; antiquis quoque & minus corruptis moribus: Hunc ſibi ſuperſtes Sepulturæ locum delegit, ne cui vel in re parua moleſtus eſſet. Vt idem moriens faceret, quod viuus fecit.

XLVII. DOBESLAUS CUROSVANCIUS.

RES gestas Polonorum, cum plurimi composuerint, nemo sine honore Curosuancios memorauit, præcipue Dobeslaum Castellanum Cracouiensem; qui sub Ludouico Rege bellis Vngaricis exercitatus, postquam in patria albo Senatorio adscriptus resedit, multa in toga & sago præclara, pro eius incolumitate gessit, prouectusque senectu & longo vsu, etiam militaribus copiis, Rege in Vngariam abeunte, domi præfuit; cum quibus contra Lituanos, Lublinensem tractum infestantes profectus, rem strenue gessit, & insignia triumphi adeptus est. Multo siquidem consilio bella suscipere, multoque maxima celeritas vehementia conficere: oborientes rerum casus ad rationem flectere: varias semper occasiones ad finiendum bellum inuenire: frustrari longa mora hostes, eorumque profectos fraudibus sæpe tentare, & commenticiis literis suspectos & inutiles reddere probe didicerat. Multisque & validis propinquitatibus subnixius Ziemouitum Masouiorum Ducem, tempore interregni ingressu vrbis, & Vilhelmum Austrium, ingressu arcis Cracouiensis (quod vterque regnum, & nuptias cum Heduigi Ludouici Regis filia ambiret) prohibuit. Et Iagellonem ad regnum vocatum, non consiliis modo, sed opibus, & arcis contra quosuis regni hostes, pro parte sua viuit. Erat enim illi genus decorum, multa auctoritas, quæ viro militari pro facundia erat, viuida senectus, & regendis exercitibus idonea, multaque apud omnes gratia, vt etiamnum facta atque famam nominis eius plurimi prosequantur. Quapropter & nos immortali eius memoriæ, optimo iure Epitaphium subscribamus.

Dobeslai Curosuancii, Castellani Cracouiensis, egregiæ Militaris famæ Viri, hic ossa clauduntur, donec immutatio veniat, & corruptibile, Hoc incorruptibile induat; & Mortale Immortalitatem, quam etiam hic, rebus præclare toga & sago gestis, sibi comparauerat.

XLVIII. CRESLAUS CUROSVANCIUS.

SVb eodem Ludouico Rege, bellis Vngaricis claruit Creslaus Curosuancius, qui sub fratre Dobeslao alas equitum ductabat, & illi bello cum Lituanis, barbaris tum & hostibus Polonorum, cum laude interfuit. Totoque illo tempore quo Vladislaus Iagello nobis regnauit, expeditionibus fere omnibus aderat, vni legioni præfectus. Quin & sub Vladislao eius filio, dum in Hungariam regnatum iuisset, rebus bellicis floruit; eo crescentis laudis accumulatique honoris successu, vt facile nemo Creslauo

Dux

Dux melior putaretur. Longo enim bellorum vſu (nam vixit ad octuageſimum nonum ætatis annum inconcuſſa valetudine ſemper) peritus, gnaui ſimul, ac expedito ingenio occaſiones præſentire, terminare conſilia atque arma celeriter expedire didicerat: Idem quum oporteret acerrimus bellator & cunctator egregius, cui nec ciuiles artes defuere, nec fortunæ, corporisque bona. Sed & huic more noſtro ad memoriam poſterorum Cenotaphium erigamus.

Claudit hoc Saxum Viator, Magnum Poloniæ Senatorem, Creslaum Curoſuancium, Caſtellanum Sendomirienſem, Præfectumque Poſnanienſem ac Luceorienſem, longa in Rebus Bellicis experientia clarum. Ac ob id tribus maximis Poloniæ Regibus Ludouico nimirum, & duobus Vladislais Iogellonibus carum: & quem, Annos natum circiter nonaginta. Vitam ſane, ſi ad Labores, nimis diuturnam, ſi vero ad eius Virtutem, & Patriæ deſiderium ſpectes, per breuem, Mors improba nobis eripuit. Anno M. CCCC. XLI.

XLIX. VLADISLAUS IAGELLONIDES.

REgnum paternum Vladislaus, Magni Iagellonis F. Anno a reparata ſalute, milleſimo quadringenteſimo trigeſimo quarto, extrema pueritia ſuſcepit; ineunte vero adoleſcentia, Rex eſt ab Hungaris abſens expetitus, bello Turcico maximo, atque acerrimis hoſtibus. Tanta enim opinio de illo animos omnium peruaſerat, vt in illius indole ſalus omnium gentium, repoſita putarentur, vbi primum paternis ſceptris admotus Eliam Valachiæ Palatinum, fæudo dato Leopoli in ſuam tutelam recepiſſet, qui ſibi a Turcis nimium tum creſcentibus, vti vicinus magnopere metuebat. Igitur Sigismundo Magno Duci Lituaniæ, auxilio contra Cruciĝeros Liuonienſes & Suitrigellonem miſſo, ſtatutisque excubiis, contra incurſiones Tartarorum, in Podolia atque Ruſſia; Bohemiam quoque per duces ſuos longe lateque vaſtauit; quod fratre eius Cazimiro ad regnum vocato, pars alia Albertum Auſtriæ Ducem, regem ſibi creaſſet. Tandem ipſe ab Hungaris accerſitus; Turcas imprimis ab obſidione Belgradi repulit, poſtea Reginæ Elizabethæ copias, quibus Ladislaus Iſera præfuit, profligauit, Tirnauiamque ab oppugnatione liberauit. Suſceptaque expeditione in Turcas, complures Bulgariæ & Seruiæ munitiones recepit, commiſſoque ad montem Hemum prælio, ingentem barbarorum exercitum deleuit, & ducem eorum Carambeium Baſſam cepit. Petente itaque pacem Amurathe, inducias decem annorum dedit, his legibus, vt Albaniæ & Raſciæ munitiones ſuo Deſpotæ reſtituerentur. Interim pollicentibus Chriſtianis principibus auxilia, & Iuliano Cardinali a iuramento diſpen-

ſante, bellum iterum contra datam fidem ſuſcepit, poſtque medium Septembris, Segedino caſtra mouit, non ſatis alacer, nec ſpe optima; propterea quod violari a ſe fœdera & iurisiurandi religionem cogitare non poterat. Fides etenim quando promittitur, etiam hoſtibus eſt ſeruanda contra quos bellum geritur, inquit D. Auguſt. ad Bonifacium ſcribens, quia leuiſſimi atque inconſtantis, imo perfidi hominis eſt, facto non implere, quod iam ante pronunciaſti. Expugnauit itaque in itinere munitiones aliquot, & aliquot per deditionem accepit: tandem ad Varnam decima die Nouembris peruenit, oppidoque potitus, laborare ex apoſtemate pedis cœpit, & Turca cum exercitu occurrente, manus cum eo fortiter conſeruit, quamuis longe viribus inferior eſſet, pedem referre turpe, & ſe genereque ſuo indignum exiſtimans. Itaque fuſo fugatoque iam omni equitatu Turcico, in Ianizerorum phalangem, in qua Amurathes ipſe erat, temere cum paucis inuectus, Baſſam Aſiaticum manu ſua interfecit, & ad extremum equo confoſſo ab Ianizeris, telorum multitudine obrutus periit, princeps longiore vita & immortali gloria digniſſimus, & in quo tantus ad virtutem impetus fuit, vt præter ætatem, periculoſiſſimis temporibus, maximis vndique hoſtibus ſeptus, duo regna maxima Sarmatiæ atque Hungariæ, ſumma atque incredibili virtute conſeruarit. Cuius heroica pene virtus etiam in illa pugna inprimis enituit, vtpote in vltimo mortalium operum quod eſſet obiturus; omnia enim tum conſtantis Ducis, tum fortiſſimi militis munera impleuit, occurſando pauentibus, retinendo cedentes, atque vbi plurimum laboris, ſpem aliquam ſemper afferendo, conſilio, manu, voce, tam hoſtili inſignis, quam ſuis conſpicuis. Sed incredile dictu, quantæ calamitati ſoleat eſſe nimia fiducia: multique ſæpe parta iam victoria, poſtquam intra teli iactum venerunt, maximis cladibus affecti fuerunt. Rex igitur ſi quando ipſe decertet, caueat diligenter, ne ſit audacior, aut manum ipſe cum hoſte conſerat. Nam licet præſtabilem fortitudinis operam nauare poſſit, non tamen tantum ſuis pugnando proderit, quantum occumbendo oberit. Quemadmodum etenim ſi gubernator relicto gubernaculo, nauticis remigium operis ſeſe immiſceat, nauem in periculo eſſe contingit: eodem plane modo, ſi Imperator conſilia ſuis dare negligens, ad militaria munera ſe transferat, rem vniuerſam in maximum adducit diſcrimen; præſertim cum hoſtis ad anguſtias eſt redactus. Nullus enim pernicioſior eſt hoſtis, inquit Seneca, quam quem audacem anguſtiæ faciunt: longeque violentius ſemper ex neceſſitate, quam ex virtute corrigimur, quod in hoc prælio manifeſte videre eſt, cum Amurathes toto æquitatu amiſſo, cum ſolis Ianizeris cauſæ ſuæ fidens reſtitit, & Deum vindicem violatæ fidei teſtatus, Vladislaum magnum inter confertos hoſtes ſtragem

gem edentem, interemit. Fuit autem Vladislaus procera ſtatura, facie fuſca, ſed honeſta ac dignitatis plena, capillis nigris laboris & inediæ patientiſſimus, abſtemius, iuſtitiæ & religionis cultor eximius; probitate, comitate & clementia, etiam in hoſtes ſingulari: liberalitate propemodum nimia: animi vero magnitudine tanta, vt nihil humile cogitaret, nullaque difficultate ab eo quod conſulto inſtituerat, auelli ſe pateretur. Denique ſumma in eo fuerunt omnia, quæ maximos & optimos principes decent. Turcæ regio corpore inuento, modicæ altitudinis columnam cum inſcriptione rei geſtæ, in ipſo cædis loco ſtatuerunt, vbi nos quoque Epitaphium illi, quaſi ab vtraque gente appendamus.

Viator. Vides Puniceas iſtas as Rubricantes, antea Gramine viridantes Glebas? ne fallare, non Glebæ, ſed Linguæ ſunt: quæ implacabili gemitu pectora Polonorum quatiant: quæ Hungarorum oculos ad fletus quotidie integrandos prouocent: quæ Chriſtianos Reges ad vlſciſcendam communem iniuriam incitent: Quæ moneant Principes, Hoſtibus etiam Fidem ſeruare.

Hic inquam eſt ille Locus, in quo fortiſſimus Sarmatarum, Vladislaus Iagellonides cecidit: Qui immanes Scythas in Ruſſiam irruentes ſæpius vicit: Qui Valachos Poloniæ adiunxit: Qui Amurathem Turcarum profligatum ex Hungaria eiecit: Et qui ſolus omnium opinione, dare Lechitis ſalutem, & Hunnos liberare periculis poſſe videbatur. Hic igitur talis ac tantus Heros, ad Varnam in Thracia. inter confertiſſimos Hoſtes dimicans, certam propemotum Victoriam, Heu nefas, cum Vita pariter amiſit: Hoc eſt, Religioni pro qua Bellum ſuſceperat, donauit. Æræ Chriſtianæ Anno M.CCCC.XLIV. cum vndecim ferme apud Polonos, apud Hungaros vero, non totos quinque annos regnaſſet.

Quodque illi aut Iuuenilis ætas negauit, aut immatura Mors ademit, id ipſe ſuppleuit Virtute ſibi, qua ad omnem claritudinem ſublatus, Rerum geſtarum Gloria quandiu hic Sol terras aſpiciet, viuet.

L. LUCAS GORCANUS.

LUcas Gorcanus, inſigni familia, ac perinde opibus, ſub Vladislao Iagellone initium dignitatis accepit; Pruthenicisque bellis excitatus a Vladislao eius F. ad Amurathem Belgradum oppugnantem legatus miſſus fuit: acerrimi vir ingenii, Ducumque illius temporis militaribus artibus, & robore virium facile princeps: & vt bello optimus, ita in pace haud aſpernandus. Qui ſub Cazimiro Iagellonide, in pugna cum Crucigeris ad Choiniciam, dum fortiter rem agit, ab hoſtibus capitur; a quibus Marieburgi durius tractatus, moritur in carcere bonorum omnium cum luctu. Corpus in profluentem equo tractum & ſubmerſum, qui tot legionibus præfuit, qui tot legationes peregit, qui tot negociis Reip. commiſſarius demandatus fuit: magiſtratumque ita geſſit, vt nemo temperantia, æquitate, atque

induſtria potior videretur. Cui ad profluentis rippam monumentum apud poſteros, hoc breue Epitaphium erigamus, quamuis meditata fuerint ad memoriam Virtutis carmina & laudationes a viris eruditis quamplurimis, hodieque adhuc memorantur exempla, quæ priſcis moribus ad virtutem & gloriam Gorcana domus prodiderit.

Viator. Durum, ſi neſcis, frangit Patientia. Lucas Comes de Gorca, Palatinus, Præfectusque Posnanienſis: multa Militari fama, ingenti Corporis robore, Armorumque ſcientia; ſub tribus Iagelloniæ Stirpis Regibus Poloniæ, Vladislais, videlicet duobus & Cazimiro: Maioris Poloniæ Legionibus præfuit: Hoſtesque Patriæ, ac rei Chriſtianæ multoties proſperrime vicit. Demum ipſe ab immiti fortuna victus, a Crucigerisque ad Choiniciam in prælio captus, ex pedore Carceris Marieburgenſis interclusa anima, creditus eſt Mortalitatem expleuiſſe. Corpus ſubmerſum aquis præterfluentis Iſtulæ: Gloria vero Rerum præclare Geſtarum, durabit quamdiu illa curret.

LI. PETRUS ODROVONSIUS.

PEtro Odrouonſio viro militari, ob egregiam in bellis fortitudinem & prudentiam liberalitate Iagellonis Regis, magnas opes, & vel graui cum inuidia obueniſſe conſtat, quod ſolus tota Podolia potiretur, magnamque Ruſſiæ partem poſſideret. Is igitur regnante Iagellone contra Crucigeros in Pruſſia veteranorum cohortes ductabat; auctusque Senatoria dignitate, prouincialibus copiis præfuit, cum quibus, Suidrigellonem Podoliam populantem, multis locis repreſſit. Vladislaoque Iagellonidi Hungaricum regnum bello pacanti, cum voluntariorum egregia manu, nullo ſtipendio publico adiutus, ſuppetiatum venit, (qui eum ob inſignem corporis formam, & præclarum animum, Ducem ſibi elegerant) egregiamque in rebus bellicis operam præſtitit. Ac inprimis Bohemos montium iuga occupantes profligauit: deinde præſidiarios Caſſouienſes, agros circumuicinos depopulantes ad internecionem deleuit. Cæſoque multis in locis proſpere hoſte, tandem quoque & ipſe a Telepho Præfecto Caſſouienſi inopinato Agriæ adortus & captus fuit: & a Soloma Vngaro Budam ad Regem ſuum deductus, qui defectionis ſuæ apud Regem culpam vel hoc ipſo abolere ſtuduit. Cum interim vices fortuna variante ipſemet Telephus a militibus Odrouonſianis, & profligatus die inſequenti, & ipſemet captus eſſet. Proinde in Podoliam contra Tartaros Odrouonſius a Rege ire iuſſus, cum omnibus copiis ſuis Vngaria exceſſit, & Vladislao ad Varnam occiſo, a Cazimiro fratre eius, qui in Regem Poloniæ electus, ſceptro paterno poſitus fuit, miſſus cum exercitu in Valachiam, vt deduceret

Alexan-

drum puerum, ad capiendum principatum a quo exulabat, in pugna cum Bogdano interiit, victoria Polonis suis non incruenta relicta. Igitur viro pro patria deuoto, scribamus Epitaphium.

Genio. Manibus & Vmbræ. Petri Odrouonsii, Palatini Russiæ, Præfectique Leopoliensis, ac Vniuersæ Podoliæ. Qui sub tribus Iagellonibus Regibus Poloniæ Bellicosissimis variis, expeditionibus, varia fortuna interfuit. Et quamuis secunda toties Clarus, & turbidis Rebus intrepidus, Aduersa tamen succubuit. Primum; in Vngaria, in Tumultu Agriensi, a Telepho Præfecto Cassouiensi captus. Deinde; perdomandæ Valachiæ dilectus a Cazimiro Rege, in Pugna cum Bogdano Vaiuoda interfectus. Vt insolentis Deæ Posthumantibus Documentum relinqueret parta suis Victoria interiit.

LII. ANDREAS ODROVONSIVS.

INter viros, quorum fidei custodiæque concredita est imperii dignitas populi salus, cura patriæ libertatis, & antiquæ religionis, iure merito locum sibi vsurpat Andreas Odrouonsius Palatinus Russiæ, Præfectusque Leopoliensis post obitum fratris Petri a Rege Cazimiro Iagellonide factus; a quo iussus tueri munitiones Alexandri Valachorum Principis pueri, in Moldauia sitas, strenue sæpius, contra Bogdanum inuasorem rem gessit; & Tartaros Podoliam incursantes cum Theodorico Buciacio feliciter repressit. Idem difficillimo Crucigerico in Prussia bello, ingentium præliorum victor, peritissimi ducis nomen assecutus, etiam legationibus grauissimis ad diuersos Europæ Principes inclarescere studuit. Inque omni senatorio munere, vigebat apud eum dignitas sine fastu, doctrina sine ostentatione, sine fuco probitas, & studium sine factione. Quapropter viro tantis dotibus prædito tamque bene de patria merito, cum aliter litare nequimus, saltim pro modulo ingenii, scribendo Epitaphio parentemus.

Andreas Comes Odrouonsius, Regni Polonici Senator amplissimus. Amans Virtutum: Osor Vitiorum: Rectus Iudicii: Rerum togæ, Rerum sagi, vsu & experientia egregie peritus, sub hoc Marmore iacet. Qui sub Diuis Iagellonibus variis Bellis Exercitatus, Tartaros in Podolia sæpius feliciter cæcidit, & Bogdanum Daciam inuadentem oppressit. Crucigerisque in Prussia toties profligatis strenui & intrepidi Ducis Nomen tulit. Demum, obitis aliquot ad diuersos Principes, Clarissimis pro Republica, Legationibus obiit & ipse Anno M.CCCC. LXV. Bonorum omnium cum luctu.

LIII. LESCO BOBRICIUS.

ADſcribamus Cathalogo bellatorum Sarmatiæ & Leſcum Bobricium, equeſtris ordinis virum, ſed auctoritate famaque inter proceres. Hic variis inſuefactus bellis, vti valde patiens laboris, & ad ardua quæque militiæ munera capeſſenda promptus & audax, facile apud Magnum Iagellonem legionis præfectus in Pruſſia euaſit, quum viuidæ eius virtuti nihil eſſet imperuium. Quumque Vladislaus Iagellonides ad Regnum Hungariæ vocatus eſſet, Leſcum ſecum inter præcipuos educendum delegerat, quod & animi audacia & virium robore percelebris fuiſſet: præmiſeratque eum cum parte copiarum ad præoccupandam Budam, totius Hungariæ Metropolim. Poſtea Regina nolente pactis ſtare, cum Iaurinum milite muniuiſſet, Comitemque Ciliæ (cuius vnius ſpe maxime regina elata fuit) copiis omnibus ſuis præfeciſſet, ille cum Stanislao Oſtrorogeo miſſus, Comitem noctu ex arce fugientem cæpit, & copias deinde eius fœdiſſime profligauit. Dumque in Bulgaria Sumium opidum Rex expugnaret, vbi quinque millia Turcarum occiſa fuerunt, Leſcus duobus vulneribus acceptis, ſolus portas vrbis refregit, & cum turma ſua hoſtem mænibus deiecit. Atque demum, multis ſuæ fortitudinis exemplis editis, in pugna Varnenſi egregie cum hoſte dimicans, multis quoque vulneribus vndique confoſſus cecidit. Cuius tumulum hoc Cenotaphio honoremus.

Leſcus Bobricius Ligenza, vi Corporis, & virtute animi, Militarique felicitate nemini Secundus, ac prorſus antiquis Heroibus par hoc Tumulo conditus iacet. Qui prima Caſtrorum Rudimenta in Podolia contra Tartaros Vitoldo prudenti atque Bellicoſo Duci approbauit: Iagelloni Regi fortiſſimo, contra Crucigeros in Pruſſia tribunus Militum egregiam operam præſtitit: Et tandem Vladislao eius F. Bellis Hungaricis atque Turcicis eximie commodus, cum quo ſimul & Vitam in acie Varnenſi poſuit, Vitam Bello aſſecutus eſt, cuius nullus Terminus, nullus Finis.

LIV. NICOLAUS COMOROVIUS.

VLadislao Iagellonide ad regnum Hungaricum euocato, cum multi ex Hunnis partes, reginæ Elizabethæ, mutata fide ſequerentur: multique e contra Poloni, voluntarie & absque ſtipendiis Vladislaum regem ſuum iuuarent; etiam Nicolaus Comorouius, Podolinetiæ in Scepuſio Præfectus, cum ſuis cohortibus caſtra ſecutus, magno Regi adiumento fuit, qui tum nobilitate opibusque anteibat alios, & militia clarus, decorum ſe promptumque in armis oſtendebat, comitate & alloquiis officia prouocans: ac plerumque in opere, in agmine gregario militi mixtus, incorrupto

pto ducis honore. Sed præcipitis fortunæ ludo ab iisdem Hungaris victus, & in captiuitatem ductus, reliquis exemplo fuit, qui rebus secundis insolescere consueuerunt, alias egregii & fortissimi duces. Iunctis siquidem cum Nicolao Ciaica suis copiis, noctu Eporiassum oppidum, quod Iscræ Bohemi præsidio tenebatur, admotis scalis ingressus, raptim direptum incenderat, & cum præda domum redire properabat: cum interim ex insidiis, quod minus caute agmen suum procederet, ab Iscra inopinato adortus, ipsisque captus, & prædam & militem fere omnem amisit, diuque carcerem in Bohemia pertulit. Tandem sub Cazimiro Rege liberatus, Poloniam sua industria latrociniis purgauit, prædantesque Silesios repressit, & munitiones eorum diruit: atque demum ipse quinquagesimo quarto ætatis anno supremum diem expleuit.

Viator. Hic terra tegit Terram. Hoc est, Tumulus Nicolaum Comorouium Comitem Liptouiensem Gente Caraffam. Cui Regium Genus, & Pace Belloque inter Roxolanos clara Origo fuit. Quique idem sub tribus Iagellonibus, Bellicosiss. Sarmatiæ Regibus, Armorum Gloria clarus; & vertente se fortuna, in Pugna quadam in Hungaria captus, quum diuturnum Carcerem constanter in Bohemia pertulisset, Docuit Exemplo suo Virtutem insolentis Deæ fluctibus iactari quidem, sed nunquam mergi, aut opprimi posse.

LV. CAZIMIRUS IAGIELLONIDES.

QUidni quoque in hunc Martium campum producam Cazimirum Regem Magno Iagellone natum, qui cæpto ductoque per varios successus bello, eum militiæ fructum cæpit, vt inter inclytos eius ætatis reges præstantissimus euaderet, & sæpe victor, & quandoque victus, ab indomita virtute se ipso maior semper & clarior haberetur. Is igitur puer adhuc nimis, post obitum patris a Bohemis ad regnum expetitus, quod nondum suæ spontis esset, dissuadentibus proceribus oblatam occasionem omisit. Ast a Lituanis, fratre Vladislao in Hungariam ad capessendum regnum profecto, magnus Dux creatus, tumultuantes Russos statim compescuit: oppressa plebe Smolenscensi, & arce recuperata, quam iam in potestatem suam Georgius Mscislauiensium Satrapa redegerat. Tandem Vladislao fratre ad Varnam a Turcis occiso, Rex Poloniæ declaratus est Anno Virginei partus 1447. Statimque bellum Crucigeris Poloniam lacessentibus intulit, & prælio illi ad Choiniciam ipse interfuit: cumque omnes qui ad custodiam illi dati fuerant, diffugissent, solus cum paucis instaurando pugnam perseuerabat. Quod nisi vi ab iis quibus eius cura mandata erat abstractus esset, viuus in potestatem hostium dubio procul venisset. Non despondit

ſpondit nihilominus animum, ſed continue bellum illud proſecutus annis tredecim varia fortuna geſſit. Et ſimul tempore eodem cum Matthia rege Hungariæ fortiſſimo atque bellicoſiſſimo, in Sileſia acerrime decertauit. Stephanumque Valachiæ Palatinum, bellatorem inclytum, parere Polonorum imperio iuſſit: & Machometem Turcarum tyrannum ex Valachia expulit, pacemque petere coegit. Pruſſiam ipſam ad extremum maximo bello perdomuit, & Pomeraniam, Culmenſemque ac Michalouienſem terram, nonnullasque ciuitates & munitiones regno Poloniæ adiunxit. Tum incurrentes in Podoliam Tartaros, aliquoties profligauit, Moſcumque deuicit; & populis quos in ſuam poteſtatem pactis conuentis acceperat, tributa omnia condonauit. Carolum Daniæ regem exulem Gedani recepit. Itidem Sueciæ regem a ſubditis ſuis expulſum, in arce Puſcenſi regio plane ſumptu fouit: quam ei poſtea hypothecæ nomine, certam pecuniæ ſummam mutuatus, dederat. Nec vlli vnquam genti ſine iuſtis & neceſſariis cauſis bellum intulit, quamuis laceſſitus interdum: erga nos autem nimis etiam mitis ac leuis fuit, vt qui nunquam iis quoque, qui vel grauiter in ipſum deliquiſſent, iraſceretur: pulchrumque duxit, & ſe dignum, impune lædi. Quapropter contumelias ſuas, nulla vnquam acerbitate executus eſt: finitimosque omnes partim ſocietate ſibi adiunxit, partim fœdere reconciliauit, partim vero bello deuicit. Pacem vero publicam, ocium, ac tranquillitatem, armis atque legibus in ſuo regno diligenter cuſtodiuit, vt videlicet ſub illo Polonia, tot iactata caſibus, tot afflicta cladibus, tot denique oppreſſa malis, requieſceret aliquando, & ſe ex diuturno labore, pace ac quiete reficeret. Singularis ſiquidem prudentiæ fuit, eximiæque dexteritatis, ac felicitatis maximæ profecto, in tam difficilibus rebus Reip. in tantis procellis & tempeſtatibus, & in tot occaſionibus occaſus patriæ, ita moderari Rempubl. ita tueri, conſeruare ac relinquere, vt neque Turcarum torrentis more ſæuiens poteſtas, neque Tartaricarum cohortium rapacitas, neque impetus Moſchouitici, neque Valachiæ caſus & mutationes, neque Germanorum machinationes noſtram Rempubl. ægrotantem aliquo inſigni damno vel detrimento affecerint. Erat etenim animo, aliisque virtutibus vehementer excellens: ſed & præſtans etiam pulchritudine oris, ac totius corporis forma conſpicuus, læta atque hilari fronte, quæ plurimum valent ad gratiam hominum conciliandam. Igitur expletis quatuor & ſexaginta ætatis ſuæ annis, in terris eſſe deſiit, relictis ex Elizabetha vxore, filia Alberti Imperatoris, filiis ſex, Vladiſlao nimirum Hungariæ & Bohemiæ Rege, Alberto, Alexandro, & Sigiſmundo, qui ſorte quadam mirabili atque diuina, in regno Poloniæ ſibi ſuccedebant, & Cazimiro atque Friderico, ad meliora regna hiſce terrenis deputa-

deputatos. Horum etenim alter in diuos relatus est, alter vero vrbis Romæ Cardinalis fuit. Filias quoque septem numero, ex hoc eodem matrimonio susceptas habuit, quas omnes Germanis Principibus in matrimonium dedit: atque ita genere ac sanguine suo cunctam Germaniam compleuit, vt pauci sint ex omnibus Germanis Principibus, qui consanguinei non sint Polonis. Hæc de rebus præclare ab illo gestis; addamus etiam Epitaphium constantissimo Regi, quod venerando eius Mausolæo appendamus, in Basilica Cracouiensi, vbi & Pater eius quiescit.

Alter huc ingreditur Iagellonides, Nobilis huius Mausolæi Hospes, Magni Parentis, Magna Progenies, ille Sarmaticæ Gentis Rex Bellicosiss. Qui circumquaque positas Gentes, aut sapienter Amicitia comprehendit, aut fortiter vi armisque compescuit; Et quos omnes ab Odera, ad Borysthenem vsque & vltra, ingenti sui Nominis Terrore compleuit. Quiescit hic Hæres vnicus Iagellonicæ Stirpis, exemplar Constantiæ, Grauitatis, Patientiæ, Fortitudinis, omniumque Virtutum. Qui Prussiam & Pomeraniam per deditionem accepit; Crucigeris fœderum non tenacibus, post tredecim annorum Bellum supplicibus Pacem concessit: Qui cum Hungaris & Bohemis, variis & ipse ærumnis Exercitus, Bella acerrima gessit. Qui magnum Moscouiæ Ducem, Pacem redimere coegit, & Scythiam sæpe repressit: Moldauorumque Palatinum Bellicosiss. Stephanum, in clientelam accepit, & Magno ei ad profligandos Turcas adiumento fuit. Cumque annos vixissetLXIV. Et effusæ clementiæ plurima Subditis Exempla reliquisset, fatalem horam adesse sentiens Christiano. Ritu Sacramenta percipit: Et quinque ac quadraginta Annis quibus regnauit, tot, tantasque Res gessit, vt immortalem sibi apud omnes circumuicinos Populos gloriam compararit.

LVI. FOELIX PANIOVIUS.

FOelix Paniouius a puero in castris Vladislai Iagellonidis Poloniæ & Vngariæ Regis exercitatus: illo ad Varnam occiso, Huniadi primum Palatino Transyluaniæ, deinde filio eius Regi Matthiæ adhæsit. Cumque is bellum Turcis intulisset, Paniouius cum Ioanne Srescouio Dolinio, cognomento Albo, quingentos Polonos regiis stipendiis in Vngariam euocauit: eisque a Rege præfectus assignatus, ad reprimendas barbarorum excursiones e Bosna in excubiis constitus, multa egregia facinora sæpius pedidit, omnibusque fere præliis cum laude interfuit. Atque semel in palantes barbaros, obfirmatis suorum ad vincendum aut moriendum animis, prima noctis vigilia, ne paucitas sua conspecta hostibus animum adderet ingentem impetum fecit, resistentibusque acriter Turcis, quinquies pugnam redintegrauit: & die illucescente a Rascianorum turma adiutus, quatuor

quatuor millia barbarorum deleuit feliciter, & ſeptemdecim millia vtriusque ſexus captiuorum, qui in fœdam ſeruitutem a barbaris abigebantur, liberauit. Itaque clarus militia & fortitudine in patriam reuerſus eſt, Tribunusque militum bello Pruſſico a Cazimiro Rege factus, Choiniciam munitiſſimam ciuitatem, arcta obſidione preſſit, & ad deditionem coegit: exque eo Regi inpoſterum charus, & ſummis ab eo beneficiis ornatus, pro patria ſe ſtrenue vbique & amanter geſſit. Quem hac breui Epigraphe, pro meritis, cohoneſtemus, licet eum ſatis ſua virtus laudatum reddidit.

Fœlix Paniouius, Gente Goziembius, Hic Tumulatus quieſco. Vosque Amici mei omnes rogo, Deſinite Luctu quietem nunc meam rumpere. Vixi namque Bellis deditus, vt morerer pro Patria, proque re Chriſtiana, in acie feliciter: Mortuus ſum præter ſpem Domi, vt viuerem felix in Domo multarum Manſionum in cœlis: vobiscum victurus demum, in illa felicitate æterna, cum mortua Mors fuerit.

LVII. PAULUS IASENIUS.

SUb Vladislao Iagellonide bellis Hungaricis clarus, ſubque Cazimiro fratre eius equitum alæ in Pruſſia præfectus, cum multa ſpecimina Virtutis ſuæ edidiſſet, in pugna velitari ad extremum ad Choiniciam a Crucigeris captus; qua deinde ad deditionem coactam, ſuis redditus, in magna & feruenti gratia apud Regem fuit: Eiusque filium natu maiorem Vladislaum ad regnum Bohemiæ vocatum, Dux exercitus factus, deducebat. Erat enim validus animi, & corpore ingens; anteire agmen: locumque caſtris capere, noctu diuque conſilio, ac ſi res poſceret manu hoſtibus obniti, cibo fortuito, veſte habituque vix a gregario milite diſcrepans, prorſusque antiquis Ducibus par. Igitur Rege in ſolio Bohemiæ collocato, inuaſerat ſtatim citis cum militibus & Hungariam, munitionesque cæperat nonnullas; quas deinde Vladislaus Bohemis conſentientibus, reſtituerat Vngaro. Quem iterato Paulus, ad Vratislauiam, Regibus Cazimiro Poloniæ & Vladislao eius F. Bohæmiæ, iubentibus, armis aggreſſus, in primo ſtatim congreſſu turbauerat exercitum eius, totum & mille in acie occiſis, ſexcentisque captis ad pacem, cum Regibus concludendam, quodammodo permouit. Inde contra Tartaros in Podoliam miſſus, inruptiones eorum repreſſit, peractisque ad Imperatorem, Regem Galliæ, & Regem Vngariæ Matthiam grauiſſimis pro Republ. Legationibus, fato conceſſit non plane ſenex, Vir induſtrius, efficax, multarum linguarum peritus, aulicarum artium minime rudis, & qui naturam verſare poſſet in varias partes, ac velut

velut alter Proteus multiplices formas assumere, quas ei fors obiecisset, aut officii ratio assignasset. Quem tali Epitaphio decoremus.

Paulus Iasenius, Thesaurarius primum Regni Poloniæ Supremus, Deinde Castellanus Sendomiriensis, & apud Cazimirum Iagellonidem Regem prudentiss. Exercituum Generalis, Hungaricis, Bohemicis, Tartaricis, Pruthenicisque Bellis Clarus; Dum peractis pro Repub. ad diuersos Principes, grauissimis Legationibus, Quietiorem ex Labore Vitam quærit, Sexto & quinquagesimo, Ætatis Anno, immatura Morte præuentus quam viuens non inuenit. Hic Requiem ducit.

LVIII. IACOBUS DEMBINIUS.

IAcobus Dembinius, modesta iuuenta & corpore insigni, prospero cursu, in castris Vladislai Iagellonidis, singulorum ordinum honores percurrit, & a Cazimiro eius fratre vnius legionis præfectus factus, in bellis Pruthenicis sese strenue pro patria atque amanter gessit. Et quadam vice ad obsidendam Valciam missus venienti cum tribus millibus Germanorum, in subsidium obsessis, Bernardo Sumbergio, ne se hostes vtrinque, aduersum pariter & auersum adorirentur, in æquiorem locum obuiam processit, & cœsis complurimis omnes penitus dissipauit. Quo intellecto ii, qui in præsidio Valciæ fuerunt, nocte arce incensa diffugerunt. Quapropter Regi vehementer gratus bello Vngarico cum Rege Matthia exorto, non tantum præliis cum officio & honore interfuit, verum etiam Cancellarii supremi titulo auctus, rerum tractationi præfuit, obiuitque legationes diuersas, in Boemiam, in Hungariam, in Prussiam: itemque ad Pontificem in Italiam & ad Imperatorem in Germaniam, vbi rebus ex animo confectis, totius minoris Poloniæ curam a Rege commissam habuit, Rege ipso ad Prussicam bellum persequendum profecto: quo in loco constitutus, vt bonis comis, ita aduersus malos iniucundus fuit. Purgauitque latrocinia in confinio Silesiæ orta: & vbi conuentus ac iudicia poscerent (nam & Præfecturam Cracouiensem gessit) grauis, intentus, seuerus, & sæpius misericors. Nec illi quod est rarissimum, aut facilitas auctoritatem, aut seueritas amorem diminuit. Mortem obiit ætate extrema: reliquiæ paterno tumulo illatæ Cracou. & funus ductum, lacrymis & conclamationibus dolorem amicis testantibus; cuius Tumulum hoc Epitaphio cohonestemus.

Iacobus Dembinius, Thesaurarius primo, Deinde Supremus Regni Poloniæ Cancellarius, Præfectusque Cracouiensis hic tegitur depositus. Vir cunctis vitæ officiis æquabilis, Opum contemptor, recti peruicax, constansque aduersus metus.

metus. Et qui totam ætatem in Bellis tractandis, Administrandaque Republic. peregit. Ac imprimis Valcensi Victoria, Legationibusque pro Patria obitis clarus, Climacterico demum ætatis Anno Fato concessit. Rarissimum Senatoriæ Prudentiæ Exemplum.

LIX. PETRUS DUNINUS.

SEquitur e Tribunis Cazimiri Regis, Petrus Duninus quoque, qui cum plurima, sub patre adhuc eius Vladislao Iagellonide, virtutis præclara specimina edidisset, tum sub Cazimiro eius filio toto Bello Prussico, quod tredecim annis durauit, equitum alas ductauit, integræque demum legioni præfuit, Succamerarii Siradiensis titulo auctus. Et Crucigeris temere maiorum fœdera violantibus, ad Fraumbergum subsidio obsessis missos, Magistrum Crucigerorum ita conterruit, vt aleam pugnæ periclitari non ausus, desertis castris fugiens solueret obsidionem. Inde in Pomeraniam mouens, non satis habuit hostem liberioribus excursionibus prohibere, sociosque defendere : sed in hosticum progressus Stargartensium, Bythouiensium, Lemburgensium & Puscensium fines, ferro & igni vastare adortus est. Hostes vbi nostros prædæ cupiditate longius ad iniqua loca, inter stagna & lacus prouectos animaduertere, validam & ipsi manum, deducto e proximis suis munitionibus præsidiario milite, agrestibusque arma sumere iussis, coegerunt, opportunitate locorum contra nostros vsuri. Idque eo maiore fecere audacia, quod commodum Fricius Raunechius Austrius, & Caspar Nostiuicius Silesius, nouos milites e Germania ipsis adducentes, aduenerant. Rex etiam Dunino, aulicum suum Comitatum cum Alberto Gorscio summiserat. Itaque ventum ad prælium apud Puscum, & Duninus hostibus profligatis, castris eorum ex facili potitus est, cæsis cum Fricio ductore eorum, duobus Germanorum millibus, captisque sexcentis : cum nostri mille octingenti tantummodo fuissent. Idem paulo postea Ericum, Stolpensium Pomeranorum Ducem, ad Crucigeros cum copiis suis tendentem profligauit. Holandiam opidum munitissimum ab hostibus proditione captum, recuperauit. Gneuum seu Meuam biennio obsidione premens, tandem ad deditionem coegit: similiter Nouum, arcta obsidione toto anno cinctum : priusquam in Hungariam atque Bohemiam deinde Senatoria dignitate ornatus orator nomine regio abiret. Et rebus prospere confectis reuersus, paucos deinde post dies deducebat Cazimirum Regis Cazimiri filium, in Hungariam ad Regnum vocatum. Quod Hungari nimirum diutius ferre tyrannidem Matthiæ Regis non valentes, vel a Turcis auxilium se petituros dicerent, ni Rex Cazimirus filium

um mittere vellet. Inde reuerſus, mortem obiit ætate prouectam, in hoc vnum ſemper intentus, vt inſtaurata militia, quæ longo æuo emarcuiſſe videbatur, veteres equitum alas lectiſſimis ſupplementis corroboraret, & in expeditionem Pruſſicam iterum educeret. Cuius feralem vrnam hac breui Epigraphe condecoremus.

Viator. Petrum Duninum, Succamerarium primo Sendomirienſem, Deinde Caſtellanum Siradienſem, Præfectumque Marieburgenſem, Virum claritate Natalium inſignem, Militiæque gnarum, & Corpore validum, atque omni Liberali Doctrina perpolitum, Rex Cazimirus Iagellonides, Bello Pruthenico e Gregario ad ſumma Militiæ prouexerat. Eundemque meliore Fato Fideque Natum, Albo Senatorio inſcripſerat, atque Honorificentiſſimis Legationibus ad Principes externos ornauerat. Qui cum egregiam Regi, Reiquepub. Operam nauaſſet. In ipſo Laudum ſuarum Progreſſu eſt Hominum expectationi ereptus.

LX. NICOLAUS SARLEGUS.

VT primum e literario, militarique ludo adoleſcens Nicolaus Sarleius prodiit, incredibili proſperoque ſemper curſu, ſingulorum ordinum honores, apud Vladislaum Iagellonidem percurrit atque promeruit: creatusque demum Palatinus Inouladislauienſis a Cazimiro Rege, & Procerum numero adſcriptus, Plauenium Bohemum, Crucigerorum ſtipendia merentem, magnaque Polonis cum ſuis cohortibus damna inferentem, ad Choiniciam profligauit, & in hoſticum progreſſus, caſtella eorum exſcindit, & plana, edita, validos, inualidosque pari metu compleuit, Cumque iterum ibidem ad 14. Kal. Octob. prælium cum Crucigeris commiſiſſet, cui & Rex ipſe interfuerat, ab infeſta fortuna ſuperatus, cum aliis claris viris captus eſt, & Marieburgum deductus. Vbi durius habiti noſtri, pars maxima interire: mortuos ne ſepultura quidem crudi & immanes hoſtes dignati ſunt, ſed equis tractos in profluentem abiecere. Sarleius vero lyntro graui liberatus, quia a puero duriori vitæ aſſuetus fuerat, pedore carceris illius opprimi non poterat. Igitur redux ad penates iterum a Rege miniſter bello datus fuit; inque omnem rerum occaſionem aduerſus Crucigeros expedita arma conuertens, ita fortunam innatæ creſcentique virtute ſuæ optimis artibus conciliauit: vt nemo eo domi conſultior Senator, nemo dux in caſtris exactæ diſciplinæ præceptis inſtructior in Maiori Polonia cenſeretur. Cui pro meritis hoc breue Epitaphium ponamus.

Nicolaus Sarleius, Palatinus Inouladislauienſis; & Schluchouienſis atque Tucholienſis Præfectus. Vir Secundis aduerſisque iuxta Famoſus. Hoc eſt

Clade & Victoria, vno eodemque in Loco, ad Choiniciam, reportata. Post Annum ſeptimum & quadrageſimum, quam Terris oſtenſus eſt, Cælo Animum, vnde ſumpſerat, reddidit.

LXI. PETRUS SAMOTULIUS.

HAud quaquam degener ab auitis & paternis virtutibus Petrus Samotulius, Caſtellanus Posnanienſis, qui ea tempeſtate inter claros Duces validas equitum copias ductabat. In eo quippe vis ingenii mirifica eminebat, & natura erat aduerſus laborem & ſomnum indomitus, periculorum deſpector, imperii & militaris laudis auidus. Itaque cum fortem fidelemque operam difficillimis Reipublicæ temporibus nauaret, tanto regis ſtudio ſingulos honores adeptus eſt, vt copiis regni præficeretur: inque illa generali expeditione, Anno 1457. contra Crucigeros Pruſſienſes, ſummam in exercitu ſecundum regem poteſtatem habuit. Et Paponiam, in primo in Pruſſiam ingreſſu, munitiſſimam arcem, in vna hora expugnauit & incendit. Sumbergium Ducem Crucigerorum inopinato inuadere noſtros volentem, ita profligauit, vt cunctis amiſſis, quindecim milliarium iter eo die ſolus fugiens conficeret. Cumque plurimos pro Republ. exantlaſſet labores fato demum ſuo functus eſt ætate prouecta, Cui vel hoc breui Epitaphio ſcribendo parentemus.

Mortales. Petrus Comes Samotulius, Hic iaceo; Supremus mihi Dies affuit, cui olim viridis Ætas Senectusque fuit. Aderant & opes ingentes, & Nobilitas Maiorum, & Senatoria in Patria Dignitas. Tum Corpus Procerum Decora Facies, ac Ingenium Illuſtre: Nunc Puluis tantum ſum, inanis: Gloria autem illa, quam Bellis Pruthenicis comparaui, in Fumum abiit tota: Proinde qui me nunc calcatis viui, cogitate ſi ſapitis, idem & vos breui futuros: Atque pro Me, Deum exorate.

LXII. LAURENTIUS ZAREMBA.

FUit Zaremba Palatinus Caliſſienſis regnante Vladislao Iagellone, ingenio peracuto, conſtanti, verſutoque apprime validus: corpori autem quanquam mediocri, ſingulisque membris, habilis inerat vigor, adeo firma explicataque membrorum compage, vt eques pariter & pedes armorum exercitatione, cunctos æquales anteiret, nec vnquam inedia, vigiliis, algore aut æſtu frangeretur. Is Vladislao Iagellonidi Hungariæ Regi ex Polonia miſſas copias a Republ. ductabat, omnibusque Turcicis bellis cum laude interfuit. Reuerſusque in Patriam etiam ſub Cazimiro eius

fratre

fratre floruit, & ad bellum Prussicum eunti, cum delecto equitatu, & sagittariorum cohortibus Comes fuit. Cuius Sepulchrum hoc Epitaphio honoremus.

Conditus est sub hoc Marmore, ille pullus Martis, Laurentius Zaremba, Palatinus Calissiensis: Vultu Habituque Moris Antiqui, & Æstimatione recta Seuerus. Qui optimos Mortalium, optima cupere sciens, Non aliud in Votis tota Vita habuit, quam ut pro Patria & re Christiana in Bello Turcico, aut Prussico Moreretur. Cæterum illæsus vbique & incolumis, apudque Penates Mortalitate interceptus, & suos, & Posterorum suorum Cineres Diem Domini heic expectare curauit.

LXIII. IOANNES ZAREMBA.

SEquitur & alter eiusdem stirpis & dignitatis Senatoriæ Heros, elegantia singulari, comitate, humanitate, complurium linguarum peritia, & prudentia præstans. Is diutius peregrinatus fuisse dicitur, maximamque Asiæ atque Africæ partem peragrasse, hoc fine, vt ea omnia ediscerent, quæ ad optimam bellatoris disciplinam pertinerent. Eminebat enim in illo eruditum & graue perspicacis ingenii iudicium, quum rerum bellicarum omnis generis, & literarum intelligentia polleret: corpusque patiens inediæ, vigiliæ, algoris, & supra quam cuiquam credibile, animus audax. Igitur regnante Sigismundo Primo, Germanicum exercitum in Prussiam Crucigeris suppetiatum euntem, ad Medzireciam præcipue; sed & aliis in locis sæpius cecidit, cum Prædislao Lanckoronio & Iacobo Secigniouio iunctis suis cohortibus. Idem Gedanum eum mille equitibus fortiter tutatus: factaque ex vrbe eruptione, multos ex hostibus paucitatem nostrorum contemnentibus trucidauit, multos cæpit. Neque multos post & ipse fato interceptus, e tanta expectatione rerum, publico omnium luctu decessit, eloquio, prudentia, religione, innocentia, & grauitate domi forisque insignis: Inque dicendis in Senatu sententiis liber, & grauissimus. Cui hoc breue Epitaphium subscribamus.

Perpetuæ Dormitionis Domus. Magnanimi Herois Ioannis Zarembæ, Palatini Calissiensis, qui in remotissimas Oras Peregrinatione suscepta, Asiam, Africam atque Europam lustrauit. Et domum reuersus, licet Nobilitate ceteros anteiret, Bonis tamen Consiliis notescere volebat: Nec in Senatum ingressus est, nisi Iudicio Sapientissimi Regis Sigismundi Primi, Bello Prussico tantum honorem promeritus, Quod etiam Gloria & Virtus infensos habeat. Quapropter te quisquis es, Hic Sepultus rogat, sua ne moueas, seu inquietes Ossa, vt qui viuus nunquam ob inuidorum maleuolentiam quieuit, saltem quiescat Mortuus.

ALBER-

LXIV. ALBERTUS IAGELLONIDES.

VIguere in hoc Principe, quod negari non possit, egregie corporis animique virtutes: namque auo simillimus, militarisque laudis appetentissimus fuit. Corpus laborum non minus patiens, quam strenuum: plurimum audaciæ ad pericula subeunda: & qui nullo vnquam discrimine perterritus, nullis casibus victus: linguæ quoque Latinæ peritus, & præsertim historiæ studiosus: liberalitate erga militares homines & magnitudine animi non vulgari. Siquidem illi inerat animus pecuniæ contemptor, & opulentiore Rege dignus, quo maxime sibi hominum animos deuincebat. Merueratque Castrensis disciplinæ laudem, a Cazimiro patre Anno 1489. contra Tartaros missus in Podoliam, vbi ad Copestrinum bipartito agmine Barbaros incedentes inuenit. Itaque relictis cum exiguo præsidio sarcinis, in id agmen hostium quod antecesserat, ingenti procursu impetum fecit: quem Barbari quoque conspicati, ex templo diduxere agmen, densumque sagittarum imbrem sursum versus eiaculati, equos pariter & equites nostrorum superne consauciabant, donec præpeti cursu inuectis nostris res cominus gladiis geri cœpit: vbi vero impares nostris armatioribus, in fugam conuersi sunt: quam tamen obiecta cænosa palus impediebat. Itaque multi in prælio, longe plures in fuga cecidere, ita, vt e quindecim millibus, vix paucissim cum duce pedes euaserint, equis in palude hæsitantibus. Præda omnis a nostris recuperata, & captiuis exuuiisque hostium cumulata. Interea alter Tartarorum exercitus superueniens, impedimentis nostrorum ad Capestrinum relictis potitus est: cumque ibi affatim mulsi reperissent, ex itinere sitientes largius sese ingurgitabant, diffugisse nostros rati. Sed cum Albertus cognouisset, in commessabundos facto impetu, ad internecionem pene omnes delcuit: decem millia fuisse feruntur, quorum paucissimi duce amisso fuga elapsi sunt. Albertus vero re bene gesta, & lectis hostium spoliis victor, ad patrem reuertit; cunctisque ex eo charus haberi cœptus, militibus pariter & captiuis reducibus, virtutem, dexteritatem & prudentiam eius prædicantibus. Quæ res magno ipsi deinceps adiumento fuit ad regnum post obitum patris adipiscendum, imo & Hungarorum, sceptro potitus fuisset, nisi fortuna nouerca in medio cursu eum destituisset. Namque euocatus a nonnullis proceribus Hungariæ, bellum cum fratre Vladislao, qui ab altera parte procerum electus fuit, gerere adactus est. Iamque multas arces occupauerat, commissoque ad Eperiassum prælio, vix quatuor millia militum habens, cum octodecim Hungarorum millibus audacter congressus est: & iam primos hostium loco mouerat, sed prægrauante multitudine repressus,

repreſſus, multis fortibus viris amiſſis, ad extremum ceſſit. Cumque aliquandiu inſtaurare prælium vellet, duobus equis in ardore pugnæ amiſsis, tertio quoque grauiter ſub ventrem ſauciato, vix tandem Eperiaſſum euaſit; parumque abfuit quin a duobus Bohemis inſequentibus caperetur, cum fracto gladio, quo ſe tueretur non haberet, ni Crupſcius eques Polonus accurrens, ſuum ipſi gladium porrexiſſet: quo quidem illi vtrumque hoſtem transfixit. Itaque Vladislaus pace cum eo facta, Sileſiam illi conceſſit, vt ſtatim Hungaria excederet. Breui autem poſt patre Cazimiro fatis ſublato, procerum ſuffragiis Rex Poloniæ creatus eſt, & a Sbigneo Archiepiſcopo Gneſnenſi, ritu ſolemni vnctus, Cracouiæ diadema ſuſcepit, gloriæ & imperii propagandi percupidus. Cæterum rex factus non pro voto ſe geſſit, fruſtraque Valachiam aſpexit vetantibus vatis: ſiquidem ampliſſimi exercitus vexilla in conſpectum chotinenſium promota, terribilis quidem primo impetus, ſed mox inanes atque irritos conatus habuerunt. Nimirum tardi ſunt rerum magnarum progreſſus, raroque tam bene cum humano genere agitur, vt incœpta generoſa ab iis, qui ſuſcepe-runt in offenſo pede ſtatim ad finem perducantur. Quare inglorius viuere nequiens, vsque adeo acerbum ex animi dolore morbum concepit, vt tum bellum appareret in Pruſſiam, pauciſſimis diebus vitam relinqueret. Eunus ductum pompa regali, & reliquiæ paterno tumulo illatæ tribunorum centurionumque humeris: præcedebant incompta ſigna, verſi faſces, aliaque funerum ſolemnia, etiam plebe atrata feralem vrnam ſequente, vt ſupremo erga memoriam nepotis Diui Iagellonis munere fungerentur quam decentiſſime. Cui & nos pro modulo hoc breue Epitaphium ſubſcribamus.

Regi cui omnia viuunt, Sacrum. Ioannes Albertus, Regis Cazimiri Filius, Diuique Iagellonis Nepos; Rex & ipſe Poloniarum Generoſiſſimus, cernens quam ſit Labilis Vita Humana: Ne in Mortuum etiam vis fati ſæuiret: Eodem delubro, vbi & Pater ſepultus eſt, Cineres ſuos inferri curauit: Cum inconſulti ſit, Superſtiti Sepulturæ Curam reponere. Is Auitam Paternamque Felicitatem æmulatus, cum aduerſus Tartaros, Perpetuos Poloni Nominis Hoſtes, Res egregias Bello geſſiſſet, Multisque Regiis Virtutibus, ac propriis his Viris, Quos Fortunæ Calculus Mundi Gubernaculis admouit, clarus apud circumuicinos Populos eſſet, in ipſo apparatu Belli Pruſſici, Heu nefas! primam intra Iuuentam, ad Superos abiit, cum Regnaſſet Annos nouem, & Menſes aliquot. Hoſpes abi, & vale. Vbi optimi Regis Oſſibus quietem apprecatus fueris.

LXV. SIGISMUNDUS IAGELLONIDES.

ALberto Regi adiiciamus Sigismundum eius fratrem, Heroem Summis Principibus Venerabilem, hostibus formitabilem, subditis amabilem, cæterisque omnibus admirabilem. Qui fratre Alexandro e viuis sublato, Anno salutis 1507. cunctis acclamantibus, Rex Poloniæ vnctus & inauguratus est, ab Andrea Rosa Archiepiscopo Gnesnensi; breuique infelices casus Alberti & Alexandri fratrum, sua dexteritate & felicitate, ita vindicauit, vt & præteritas clades egregie vlcisceretur: & tot victoriis ac triumphis, non solum earum memoriam deleuerit, sed nomen etiam Polonum, tot & tantis trophæis illustrauerit: ac ipsam Poloniam tenuem, exhaustam, ac tot malis vexatam paucis annis florentem opibus, viris & armis potentem, claram, felicem & beatam reddiderit. Et priuatus quidem, ætateque imbecilla adhuc, Valachico illi bello cum fratre Alberto interfuit; vbi cunctis trepidantibus, diffugereque a Rege volentibus, & magnanimitas & prudentiæ singulare specimen edidit, tumultum sedauit, & fugam repressit. Eoque casu monitus, susceptis postea regni habenis, nunquam quenquam bello lacessiuit, nunquam nisi lacessitus bellum gessit, & propterea etiam victor semper extitit. Perpetuoque vitæ cursu, & senili ætate quoque non ægre ferebat admoneri & corrigi, vel ab humili persona, si quid præter sententiam, & etiam subito ac fortuito iuuaretur. Sciebat optimus & Sapientissimus Rex, maximum momentum esse in admonitione, quæ magna plerumque ingenia, sed iacentia & deprauata corrigit attollitque, vnde Seneca, Omnium honestarum rerum semina animi gerunt, qui admonitione excitantur, non aliter quam scintilla flatu leui adiuta ignem suum explicat, erigitur virtus quæ tacta est & impressa. Pollebant equidem hoc dono & reliqui Jagelloniæ stirpis Reges, sed quorum ille virtutes. Sic superauit, vti, quæ singulis partitim contigere, eas vnus hic habuerit vniuersas; nullamque vnquam vti dixi fratris malo edoctus, in hostes susciperet expeditionem, nisi pernecessaria eum causa ad id adigeret: emolumenti lucrique spe omni neglectu & postposita. Quapropter cum iuuenis adhuc, in Hungariam ad Vladislaum alterum fratrem se contulisset, tanta ibi dignatione fuit, vt Vngari & Boemi magis eum propemodum quam regem suum reuererentur: per eum, quæ cuperent, publice & priuatim a rege peterent: eius authoritati & iudicio libenter starent. Et cum Glogouiensem atque Opauiensem Dominatum, & summam vtriusque Silesiæ præfecturam a Vladislao fratre obtinuisset, adeo charus ac venerandus Silesiis fuit, vt hodie etiam eius imperium, grata & iucunda memoria vel ex maiorum relationibus prosequantur.

quantur. Aſpectu Venerando & mirabili fuit, vultuque pene ſemper ſerio, nec ad riſum facili: inceſſu moderato, voce & ſermone ſedato: ideoque augebat intuentium viſus ipſius ſpecies. Omnibus autem regni ſui annis modeſtus, ſobrius, & omnifariam temperans, neque fortitudine, conſilio, liberalitate, magnificentia aliiſque virtutibus ſeu bellicis, ſeu ciuilibus ſui ſimilem habens neminem. Tantaque veneratione propter ſummam iuſtitiam apud omnes gentes fuit, vt iuſtitiæ illius fama impulſi Sueci primum, deinde Hungari atque Bohemi, Ludouico Rege apud Mohacium a Turcis interfecto, iſti; illi vero cum Danis, Chriſtierno ob crudelitatem nimiam expulſo, huic vltro tria maxima regna offerrent: quæ ille tamen non accepit, cum reprehenſione multorum, eorum præſertim, qui non perſpiciunt, ac multo etiam minus intelligunt, quantum ipſius regni ſit opus, Tartaris præſertim perpetuis noſtris hoſtibus Podoliam aſſidue incurſantibus; tum quoque Valachis, Turcis atque Moſchis, continuo Poloniæ inhiantibus. Et quantum ad Scythiam, hos ille Barbaros Sexies & Vicies proſpere vicit, hoc eſt, toties quoties excurſiones ea gens rapaciſſima & famelica, & vel e flamma, quod dicitur, cibum petere ſolita, in ditiones Poloniæ ipſo regnante fecit. Valachos multoties ſuperauit ipſo etiam Principe eorum ad deditionem coacto; tum Germanos Crucigeris Pruſſienſibus ſuppetias ferentes. Sed præcipuam gloriæ & victoriarum materiam huic regi præbuere Moſchi, quos ad Radogoſtiam, Starodubum, Veſmam, Dorohobuſum, Poloſcum, atque Smolenſcum magnis cladibus affecit. Sed præcipue in illa Orſenſi pugna, tyrannum illorum Baſilium, bellatorem exercitatum, & contra Tartaros, & alias gentes finitimas victorioſum, & compeſcuit & perterruit, cum de octuaginta millibus maiorem partem, vna die occidiſſet, & Duces viros Illuſtres, Senatumque gentis totum, ac ſupra quater mille captiuos, cum caſtris opulentiſſimis in ſuam poteſtatem redegiſſet. Eo etiam regnante Zatorienſis ditio, & Maſouia, poſt quadringenteſimum fere annum ad corpus Poloniæ, velut radii ad ſuum ſolem rediuerunt. Pruſſia recuſatum diu, & aliquoties excuſſum iugum accepit. Pomerani Stolpenſes ad intermiſſam aliquandiu huius regni clientelam iureiurando adacti reuenere. Cumque Gedanenſes res nouas atque pernicioſas, non in Remp. tantum, ſed etiam in religionem moliri cœpiſſent, condigno eos ſupplicio affecit; & ætate graueſcente, filium Sigismundum, Auguſtum, patrio more inſigni regio euinxit. Vitæque demum & gloriæ ſatur, mortalitatem exuit, relicto regno pacatiſſimo annum agens octogeſimum ſecundum, cum ſupra vnum & quadraginta tranquille feliciterque regnaſſet. Princeps vtiam dixi, ſingulari pietate prudentia, iuſtitia, fortitudine, conſtantia, temperantia, iniuriarum obliuione

(nulla enim virtute mortalis conditio propius ad diuinæ naturæ similitudinem accedit, quam salute multorum procuranda, ignoscendo lapsis, succurrendo afflictis, parcendo supplicibus) & aduersarum rerum tolerantia præditus: ingenio acuto, memoria felici; corpore sanus ac robustus, adeo vt ætate florenti, ferreas equorum soleas manibus diffringeret, funes canabinos crassiores rumperet, balistam manu intenderet, & chartularum lusoriarum fasciculos discerperet. Ex his aliisque si videbitur, amice Lector, colliges ipse epitaphium, quod in Pyramide sepulchri eius inscribas.

Claudit hæc vrna penultimum Iagellonidarum sydus, Sigismundum Cazimiri Filium, Vladislai Iagellonidis Nepotem; Diuum Genus: in quo Simplicitas cum Prudentia, Lenitas cum Fortitudine, Iustitia cum Clementia, Parsimonia cum Liberalitate & Munificentia certauit. Qui Regnum Poloniæ Legibus, Opibus, Ædificiis, Humanitate, Elegantia & Gloria longe Florentius, Quam acceperat reliquit. Qui Bella cum Potentissimis Moschis, Ferocissimis Tartaris, acerrimis Valachis, fortissimis Germanis, cum Turcis denique, vel ipsa Victoriarum perpetuitate formidabilibus, feliciter gessit. Et qui ab initio suscepti Regni, ad Finem vsque Vitæ suæ, secundo flatu Fortunæ prosecutus, Hostes Nominis Poloni, vel insignibus Præliis vicit, & profligauit, vel domuit & Tributarios sibi fecit. Cumque vnum & quadraginta Annos ita feliciter regnasset, vt eum & Subditi mitem, & Hostes mire experti essent formidabilem; Denique Octogesimum secundum Ætatis Annum agens, in quieta beataque Senectute placidissima Morte functus, Animo ad Cœlestem illam Curiam, Corpore ad Patris & Aui Lipsana, Glorioso & pœnæ Triumphali Funere elatus, Cracouiæ in Basilica Diui Stanislai, vbi ipse sibi Mausolæum viuens Superbissimum extruxerat, condi voluit. Æræ Christianæ, CIↃ. IↃ LXVIII. *Tu qui Legis, si pius es, Piissimi Regis Manibus, Dic Pia Verba.*

LXVI. CONSTANTINUS SENIOR, DUX OSTROGIUS.

INter Duces Sigismundi Regis, iure merito primum locum sibi Constantinus Ostrogius vendicat, quod eo nemo procerum Sarmatiæ bellacior fuerit, nemo collatis signis ad hanc diem pluries cum hoste conflixerit: & qui, vt Iacobus Piso Legatus Pontificius meminit, ter & tricies de barbaris victor extiterit: vtque sunt alternæ Martis vicissitudines, ancepsque fortuna præliorum, bis tantummodo, toto vitæ suæ decursu in acie succubuerit. Primum in campis Viedrusiis, regnante apud nos Alexandro Iagellonide, a Moschis; deinde a Tartaris ad Socaliam in Volhynia. Dum enim temere nimium copiis suis confidit, in medullium Moscouiæ progressus,

greſſus, cum quatuor millibus tantummodo equitum, cæco & imprudenti conſilio, cum maximum hoſtium manu, conſerere manum non dubitauit; quo factum eſt, vt a multitudine circumuentus caperetur, totoque triennio barbaro more, Princeps tam vetuſtæ gentis, tam egregie indolis, ferro oneratus, pædorem curaris perferret. Donec ſacramento obſtrictus, Tartaros qui Moſcouiam incurrebant, inſigni prælio, ex captiuo Dux exercitus factus, ſuperaret, & bene meritus de re Chriſtiana, in liberiore iam cuſtodia aſſeruaretur. Ex qua profugiens, Sigismundum iam Regem poſt obitum Alexandri fratris in ſolio regali inuenit. Cui omnem operam vti fidelis ſubditus, contra Moſcos promittens, vlciſci iniuriam ſuam & ignominiam ſtatuit. Quod & præſtitit proſperrime Generalis exercituum Magni Ducatus Lithuaniæ a Rege conſtitutus, cæſis multis in locis copiis eorum, vt hic taceam Orſenſem illam celeberrimam, & cum omnibus fere omnium gentium atque ſæculorum victoriis comparandam victoriam, vbi ille octuaginta millia Moſchorum bellatorum, qui omnem noſtrum exercitum, non modo proterere poſſe videbantur, verum etiam Boryſtenem tranare paſſi pecudum in modum flagris abigere in Moſcouiam deſtinarant, ita prælio vicit, vt deſideratorum numerus ad quadraginta fere millia perueniſſe dicatur. Et ductores eius exercitus viros illuſtres, omnemque ſenatum gentis, & ſupra quater mille captiuos Regi Sigismundo præſentauit. Ad Socaliam quoque ſecunda vice a Tartaris cæſus & fugatus fuit, quod fluuio impediente, tarde ſubſidio veniret laberantibus Firleio atque Herborto, qui alterum præfecti ſe inconſulto temere cum infinita Barbarorum multitudine manus conſeruerant: quibus in acie occiſis, cum reliquo exercitu, qui ſolummodo trium millium erat, vim hoſtilem ſolus iam ſuſtinere nequiuit, amisſisque mille ducentis equitibus, in arcem ſeſe Socalienſem non inultus recepit. Sed & hunc pudorem quamuis aliena culpa natum, celeberrimis ſæpius de Barbaris victoriis reportatis, egregie abſterſit, & tres exercitus Tartarorum apud Sluſcum, tribus præliis ad internecionem pene cecidit. Deinde apud Viſniouesiam, cum Nicolao Camenecio, ſex millibus ſuorum viginti quatuor millia Barbarorum profligauit. Ter in Volhymia proſpere deuicit, & multis aliis in locis leuioribus præliis cecidit, quæ ſciens volensque, ne ſim longior prætereo, hac vna apud Caniouiam omnibus ſæculis memoranda victoria adiecta, qua ſex & viginti millia Barbarorum vna die occidit, & victor ad Regem Sigismundum Cracouiam cum ſignis captiuisque hoſtium propere iuit. Tum illa altera ad Pinſcum obtenta, vbi ſimiliter viginti & aliquot millia Barbarorum Anno 1527. profligauit, ita vt paucisſimi cladis nuncii in Tauricem ad ſuos redirent: captiuorum autem Chriſtianorum quadraginta mil-

lia liberauit. His atque aliis similibus ille victoriis celebris, non adæquauit modo malorum suorum gloriam, Danielis illius pugnacissimi Ducis, atque Fedconis manu & ingenio promptissimi viri, quorum insignia facta & in patriam merita, seria Annalium narratio posteris commendat imitanda. Quorum exemplo Constantinum quoque ipsum pro patria tot annis decertantam, animo semper inuicto, infracto, hilari & læto, tametsi summis in angustiis plerumque constitutum fuisse tradunt, qui res eius gestas monumentis consignarunt. Qui vti diximus sinistro Matre cum hoste in Moscouia decertans, hastam cum animo non abiecit, sed egregie vltus, milites quoque suos, qui præcellenti virtute in sustinendis periculis sese fortiter gesserant honorariis ac legitimis donis, ad subeundos iterum labores, afficiebat. Sæpe enim cernere eos, qui superiores iamiam videbantur euasisse, mox vniuerso prælio esse victos: alios contra, qui per initia offenderant, postmodum mutata rerum facie, summæ rei victoriam sua solertia præter opinionem omnium esse consequutos. Et sane, si Plutarcho credimus, virorum fortium est, animi statum in periculis, rectum & immobilem conseruare: persæpe enim magni viri, in festo aliquo casu, timore & formidine, ita percelluntur, vt animum & fiduciam omnem abiiciant. Qui autem salutem suam Deo committunt præter opinionem e mediis emergunt periculis, quod reapse expertus est Constantinus noster, qui dum e Moscouia fugeret, vno comitatus seruo, per viam descendit, die Dominico sacrum missæ in quodam Oratorio sacrificium audire (Quod in Moscouia ritu Græcanico peragitur, & Constantinus ipse eiusdem religionis erat) iusso seruitore iter arreptum prosequi in Poloniam, ipsi liturgia finita, acceptaque benedictione a presbytero, per aliam viam diuertit ignotus & habitu priuato. Tum qui persequebantur fugientem minime rati illum in tanto periculo existentem, tanto tempore alicubi præsertim inter Moscouitas hostes suos immorari, maxime autem in templo vbi omnes ad orationem conueniunt sæpissime inter se noti; nihil immorantes persequebantur abeuntem, & Constantinus cognito ex rumore populi, quod illum ipsum quærerent, & ea recte omnes, qua ille seruum suum præmiserat, citatis equis currerent, finito vti dixi sacrificio per aliam viam in Poloniam secure peruenit, & albo Senatorio ob virtutem & merita adscriptus, Castellani Vilnensis titulum gessit & omnibus copiis Magni Ducatus Lituaniæ viginti & amplius per annos præfuit moderator, visu & auditu iuxta venerabilis, quamuis statura paruus. Cuius grauitas tantæ humanitati atque comitati coniuncta fuit, nemo vt esset tam humilis & abiectæ fortunæ, cui non ad eum perfacilis semper pateret aditus: quum ex re cum omnium Roxolanorum suorum, tum etiam mortalium omnium gratiam assequebatur:

batur: quamuis militaris disciplinæ, ad veterem normam seuerissimus exactor fuerit, quod non semper militaribus viris placere solet, qui pro suæ animositate licentius viuere cupiunt. Quapropter virum tam magnum, tamque inclytum, & non de patria modo sua, verum de tota Repub. Christiana bene meritum nequicquam reclamantibus iis, qui credunt extingui posse etiam sequentis æui memoriam, hoc breui elogio exornemus.

Iacet in hoc Marmore Inclytus Roxolaniæ Heros Constantinus Ostrogius, Castellanus Vilnensis, ac Summus Magni Ducatus Lituaniæ Militiæ Præfectus, Vir Manu Strenuus atque Animi Magnitudine, aliisque Virtutibus, nemini sua Ætate comparandus. Hic est ille Bellator Laudatissimus, Qui ter & tricies acie Victor extitit, semperque illustria de Hostibus Patriæ Trophæa retulit. Hic Gloriosus ille Imperator, cuius auspiciis, toto orbe celeberrima illa, de Moschis ad Orsam, de Tartaris autem ad Caniouiam, Victoria stetit: Ob eamque rem solus ex omnibus Ducibus Regum Poloniæ, iussu Senatus, Vilnæ & Cracouiæ, triumphauit. Hic est ille celeberrimus Sarmatiæ Militiæ Magister, Ex cuius Disciplina velut ex equo Troiano tot postea insignes Bellorum Duces prodiere: Et cuius Liberalitate integræ Legiones, absque Stipendiis Reipubl. in aciem sæpissime descenderunt. Cuius eximia Bonitas, Constantia, Æquitas & Munificentia tanta, quanta in nullo antea Ducum Ostrogiorum, a Scriptoribus commendantur. Viator, si pie Patriam amans, Dic Magni Herois Ossibus pia Verba, atque Deum roga, vt similes quamplurimos Ciues nobis duit.

LXVII. CONSTANTINUS IUNIOR, DUX OSTROGIUS.

SUccessit Constantino inclyto Duci, vnicus filius itidem Constantinus, Kiouiensis Palatini titulo in Republ. clarus, haud degener sanguis a paternis laudibus atque virtutibus: qui, nec sumptui vllo, nec labori, nec vitæ ipsi denique pepercit, vt Roxolanarum Prouinciarum dignitati ac libertati consuleret. Cuius vicaria opera viuens adhuc & Senio confectus pater in bellis, & grauissimis quibusque negociis, magno omnium fauore & beneuolentia vsus fuerat. Qui postmodum ætate grauis & multa copia honorum, propriis auspiciis, regnante Stephano Balthoræo, Moscouiam ingressus, ad Starodubum, Radehostiam & Podczopouiam obuia quæque suis cum cohortibus peruastauit: paternæque laudis æmulator factus, & principem locum in Russia studiis ciuilibus adsecutus est, & de barbaris feliciter sæpius profligatis triumphauit: nemoque illo nostra ætate vehementius atque felicius arma Tartarorum exercuit, nemo frequentius

quentius poſt obitum patris eius acie victor extitit. Qui vt vetuſtis opibus ingens erat, eximia in pauperes & milites munificentia fuit. Omnibus enim qui illum adibant, benignum & liberalem ſe præbere: miſeris etiam & abiectis, qui in foro & plateis palam mendicabant, non pecunias ſolum & res ad victum neceſſarias, ſed etiam decentem corporis veſtitum ſubminiſtrandum curare ſolebat. Et quod maxime principem virum dignum putes, offenſarum inimicitiarumque minime memor erat: (ſiquidem hæc eſt celeberrima virtus, & vt inquit Quintilianus, animi ſuſpiciendi moderatio, vincere iram, & inter ſimultates quoque, vincere animum.) Cui certe non animi dotes ſolum, ſed & corporis etiam ornamenta affuere, ſtatura procera, robur & agilitas par, ſagittandi equitandique ſumma peritia, ſumma in rebus agendis felicitas, laboris & incommodorum cœli tolerantia, par victus frugalitas, & ex eo valetudo proſperrima. Et quem per omnia maiorum ſuorum virtutibus ſimillimum, ad poſterorum imitationem & exemplum, hoc breui epitaphio decoremus.

Vides hoc Mauſolæum Viator? Opus eſt Magnificentiſſimi ac Prudentiſſimi Principis Conſtantini, Æternæ Parentis Memoriæ poſitum ac conſecratum: Quod ille non Theſauris congeſtis refertiit, ſed Lipſanis omni Auro Gemmisque potioribus Fortiſſimorum ac Glorioſiſſimorum Ducum Oſtrogiorum, in quo quaſi longo quodam itinere defeſſi poſtremum requieſcerent, ac ſimul cum illo, Moſcouiticis Tartaricisque Bellis defatigato, atque omnibus ſuis Poſteris, Supremum Mundi Diem expectarent.

LXVIII. ROMANUS OSTROGIUS.

CONſtantino Iuniori, adiiciamus fratrem patruelem Romanum, Senioris Conſtantini nepotem, belli ac togæ dotibus eminentisſimum ſæculi ſui virum. Qui adeo oris dignitate renidebat, vt quod alii armis, ille oculis ageret in hoſtem: natura ſiquidem impiger, & ad rem militarem factus videbatur, itemque æſtus iuxta ac frigoris, laboris & inædiæ patiens, ſomni parcisſimus, victu cultuque corporis non multum a gregariis militibus differens, licet longa maiorum opulentia fuerit clarus. Idem alieni abſtinens, de ſuo munificus, facilitate & liberalitate militum ſtudia & voluntates tenere ſolitus, quibus artibus atque ſtudiis ſummam ſibi hominum ſuorum charitatem comparauerat. Is itaque cum patruo Conſtantino, tam Scythicis quam Moſcouiticis bellis, cum ſuis turmis ſemper adhæſit; & in illa Caniouienſi pugna, ante primam aciem, operam tam fortem, quam felicem præſtitit, vt & famam ſtrenui peritisſimique Ducis conſecutus eſſet. Erantque res eius bello geſtæ, cum victoriarum

rum pondere, quibus cum patruo ſemper interfuit, tum magnitudine eventuum, & quadam perpetua atque felici curſus celeritate mirabiles. Verum fortuna quæ lubrica eſt refragante, cum ſummam de ſe expectationem omnibus daret, in pugna cum barbaris ad Buſcum, ſagitta traiectus interiit, quum fugientes Tartaros, ardore & ferocia iuuenili longius inſequeretur, vix Conſtantino patruo non inſpectante, & ita mortem nepotis chariſſimi Vlciſcente, vt quotquot tum Barbari in acie erant, ad internecionem fuerint cæſi omnes. Ego hic epitaphium illi quaſi a tota Ruſſia poſitum ſubiicio.

Quis hic iacet rogas Viator? Breuiter ediſſeram. Romanus Oſtrogius, vehementis Spiritus Princeps, Conſtantini illius inclyti Bellatoris chariſſimus ex Fratre Fedcone Nepos. Qui Forma velut alter Abſolon decorus, Sermone promptus, Ætate vigens, Strenuus Manu, & Armis Equisque in Patrium Morem exercitus, nusquam Bella contra Tartaros, Valachos, aut Moſchos omiſit, ſed per nox perdiusque in Caſtris & Contubernio Patrui, vt erat vetuſtis opibus ingens, integras Veteranorum alas, pro patriæ incolumitate, Sumptibus propriis alebat: Pro qua & Mortem oppetiit, ad Buſcum Sagitta a Barbaro traiectus. Quamobrem non Amici modo, aut Cognati eum luxere, quos Magnis Largitionibus fouebat, ſed tota quoque Roxolania ingemuit, orbata Viro, qui tunc lumen Sarmatici Orbis debebat fore. Quem cum viuum mœſtiſs. Patrus ſeruare non potuit, Conditio hic Militari More Cadauere, piis Lachrimis ad Superos conſcendentem proſecutus eſt.

LXIX. MICHAEL GLINCIUS.

NOn minus audaci, quam ſagaci ingenio Michael Glinſcius fuit, qui apud Germanos annorum amplius duodecennio rei militaris minime vulgari peritia acquiſita, vix credibile memoratu eſt, quantas regiones peragrauit, vt & vrbium omnium ſitus ac regiones cognoſceret, & vt omnium pæne Europæarum linguarum peritiam aſſequeretur. Variant enim hominum ingenia, & ſunt tam ciuitatum, quam ſingulorum hominum mores diuerſi, quos viri militares non ignorare debent, finitimarum præſertim, quibuscum non raro negocium eſt nobis. Is poſtquam in aula multos honores feliciter percurriſſet, & in Senatum vocatus, Supremi Marſalci, Magni Ducatus Lituaniæ, officium geſſiſſet, tandem æmulorum, qui ægris admodum oculis adſpicientes, ſecundam eius exiſtimationem creſcere (ſiquidem apud Alexandrum Regem Summum locum atque authoritatem tenebat) illum apud Sigismundum fratrem eius, cum alias ſemper, tum maxime cum regni habenas poſt obitum Alexandri ſuſcepiſſet,

criminabantur. Huius enim gregis hominum in Principium aulis magnus est numerus, & vberrimus semper prouentus, qui peruersis & malignis præditi ingeniis, vitiisque obruti, cum virtute emergere non possint, prauis innixi studiis, & versutia scelerata audaces, calumniis & delationibus aliorum, in Principum fauorem malitiose sese insinuant: & his inuidiam conflando, illos in suspicionem vocando, odiaque & discordias passim miscendo, ex aliorum iniuriis & oppressione ad opes ingentes anhelant. Igitur Glinscius in feruenti gratia apud Alexandrum Regem, animi sui elatione causam eiusmodi rumorum de se aulicis vltro præbuerat, magnasque in Lituania opes & potentiam atque clientelas, Russorum præsertim eiusdem linguæ & Religionis hominum sibi compararat. Ægre id ferebant Lituani proceres, alioqui etiam Russis non satis æqui: formidabantque ne per occasionem is Alexandri orbitate contempta Lituaniæ Dominatum inuaderet, & ad suos Russos transferret. Vt enim recte Orator noster monet, maximis animis, splendissimisque ingeniis, plerunque existere honoris, imperii potentiæ atque gloriæ cupiditatem: quod maxime in illo elucebat post obtentam de Barbaris sub occasum Regis Alexandri victoriam, qui tum moribundus iam Vilnæ decumbebat. Cum enim Tartari ad Clescum oppidum haud longe a fontibus Nemenis fluuii situm, constipati peruenissent: relictis ibi duobus Soltanis (sic illi Principum suorum filios vocant) cum decem millibus equitum, ad quos ipsi receptum habituri essent, cæteri ad viginti millia turmatim quoque versus populabundi excurrerunt. Glinscius vero cum septem millibus equitum superueniens, illa decem millia profligauit, priusquam reliqua agmina, quæ diuersa & palantia prædas agebant eo sese recollegissent. Vbi Glinscius magnam non solum egregii Ducis, verum etiam strenui militis reportauit, tribus in ea pugna equis amissis, qui sub eo confessi fuerant. Neque tamen hac ille victoria contentus fuit, sed reductis ad hostium statiua copiis, tacitus ibi consedit, operiens donec cæteri, qui prædatum longe lateque excurrerant, casus suorum ignari ad statiua, quemadmodum inter eos conuenerat, reuerterentur. Nec eum spes fefellit, post quatuor enim dies eo turmatim reuerti incipientes, vt quique primi venerant, excepit, & magna strage concidit, ita, vt viginti millia barbarorum tunc illis præliis cæsa, totidem equi capti memorentur. Præda omnis excussa, & ingens captiuorum numerus liberatus: quin & antea sæpius præliis ille cum gloria interfuit & barbaros prosperrime cecidit; sed hac potissimum victoria elatus, secundaque fortuna ad superbiam prolapsus, popularibus studiis inhiare Dominationi cœpit. Cuius rei insimulabatur ille apud Sigismundum Regem a Ioanne Zabrezinio Palatino Trocensi, cum quo semper fa-

miliarisſime vixerat. Fraterna ſiquidem charitate inter ſeſe coniuncti, pari ſpe, parique induſtria militarunt, donec ambitione & ſuperbia concitati ex amicis hoſtes facti ad extremum vsque Spiritum. Atque hic eſt effectus ambitionis, quæ nos ab orbita rationis abducit, & transuerſos ſemper agit, eoque nos impellit, vt de morte eorum cogitemus, pro quibus & ante quos mori votum habueramus. Itaque affectus ab eo calumnia Glinſcius, coram Sigismundo Rege obiectum crimen diluere tentauit: nec recuſabat, ſi ambitus conuictus fuiſſet, capitis ſupplicium ſubire. Cæterum Sigismundus protrahere, Glinſcium ad intimum cubiculum non admittere, (quo, rerum potiente Alexandro, liber ei ſemper acceſſus patebat) tanto magis Zabrezinio eum criminante, cum aliis Lituaniæ proceribus, qui potentiam eius ferre non poterant. Inſita etenim mortalibus natura recentem aliorum felicitatem ægris oculis introſpicere, modumque fortunæ a nullis magis exigere, quam quos in æquo videre. Igitur tanto magis vir elatæ mentis excruciari, & ad Vladislaum Hungariæ & Bohemiæ Regem ire contendit, eo conſilio, vt datis ad Regem fratrem, nec non ad Regni Poloniæ proceres literis, eorum interceſſione, ſuſpicione affectati Dominatus, qua videbatur inique prægrauari, eximeretur. Sed ne ſic quidem liber euaſit: multique ſemper boni viri talibus delationibus prægrauantur, quia non audiuntur excuſationes ipſorum, & nimium delatoribus aſſentiuntur Principes, re non explorata. Reuerſus itaque in Lituaniam poſteaquam affectati Principatus crimen diluere non poſſet, & Regem ſibi iratum eſſe adnimaduertiſſet. Moſcum cum exercitu in Lituaniam aduocauit: Zabrecinium Groduæ ſecurum, nilque mali metuentem nocte intempeſta, cum ſeptingentis equitibus ſuperueniens, crudeliter obtruncauit; munitiones quasdam Reip. occupauit, & fratrem Baſilium, proceresque non nullos in partes ſuas pertraxit: atque ſic magnum bellum contra Regem & patriam excitauit: ipſeque cum Baſilio fratre, ac omnique cognatione ſua rebus omnibus apud Lituanos exutus in Moſcouia exulauit: Quum plerumque nihil altius in magnatum pectora deſcendat, quam offenſarum memoria, cupiditasque vindictæ, licet odium & iras ad tempus concoquant ac diſſimulent. Et iam certe Sigismundo Regi reconciliatus fuerat, cum interim nonnulli ex proceribus Lituaniæ, admonuiſſent Moſcum, qui Glinſcii reditum in patriam & gratiam regiam inuidebant. Quare Moſcus compedibus conſtrictum, arctiſſime cuſtodiendum curauit, nec dimiſit, quamuis cum filia fratris eius Baſilii nuptias celebraret tum temporis; Et ſic interiit pedore carceris, vir meliore fortuna dignus, ſi patriæ libertatis aſſertor, quam inuaſor eſſe maluiſſet, aut certe ad tempus patiens fieri voluiſſet. Qui quamuis perduellionis crimine ſit notatus, epitaphium tamen quod

inscribi possit, iustum debitumque tantæ eius virtuti minime denegandum censuimus.

Amice qui isthac transis, etsi properas, Lapis hic te rogat, vt paulisper inhæreas, & hæc Scripta legas. Hoc in Tumulo iacet Michael, Dux Glinscius, Supremus, Magni Ducatus Lituaniæ, Marsalcus: Clarissimis ortus haud dubie Natalibus, longaque Opulentia clarus. Qui omni Polita Doctrina excultus, & ex longa Peregrinatione, vsu Rerum, canaque Prudentia, atque Linguarum multarum cognitione instructus, Principem Locum Gratiæ, apud Alexandrum Regem obtinebat; Maxime insigni illa Victoria, de Tartaris ad Closcum, reportata: Cæterum insolentis Fortunæ Ludibrio præcipitatus, & ab inuidis, perduellionis apud Sigismundum Regem accusatus, quum impatiens æmuli, & animo commotior esset, ad Moscum cum tota sua cognatione transfugit, & aduersus Patriam suam nefaria Arma sumens Magnum Bellum conscitauit; Persequenteque eum Nemesi Diuina, Tyranni illius iussu, Vitam in Carcere indignabundus expirauit. Dignus, si Fortuna Virtuti fauisset, Melioribus Fatis.

LXX. JOANNES SVIERSCZOVIUS.

Qui respublice priuatimque gestas bona fide posteris prodiderunt, etiam Ioannem Suiersczouium cathalogo fortissimorum virorum adscripserunt, qui equestri familia natus, vastante regiones proximas Moscouitico tyranno, Alexandri Regis temporibus, sub Ioanne Chodkienuiscio stipendia prima in Lituania fecit. Meruit & sub Stanislao Kiszka in Liuonia, sed breui tempore. Verum cum ad Constantinum Ostrogium peruenisset, qui etiam infimi generis homines ad amplissimos honores prouehere solitus erat: factus ab eo Tribunus in maiore, omnium reputatione, versari cœpit. Et successu temporis multum addidit dignationis viro, alioquin omni laude cumulatissimo, de cuius admirandis dotibus, nihil tam splendide dici potest, vt ad meritorum sublimitatem assurgat, quod in castris & contubernio eius tam diu perseueraret. Igitur a Rege sapientissimo Sigismundo Primo copiis Polonicis præfectus, collega Duci suo fuit datus, cumque eo in illa insigni victoria Orsensi, rem fortiter gessit. Cumque Rege ipso deinde ad Smolenscum, & ad Polociam castris positis, prælia felicia cum Moscis habuit. Similiter ad Plesconiam, cum Duce eodem Ostrogio missus, ingentem prædam abduxit, cum captiuis multis. Vielicolucensem quoque & Toropecensem agrum Anno a Deo homine 1517. populatus est. Interfuit etiam pugnæ cum Tartaris ad Lopusnam, vbi Camenecius cum Constantino Ostrogio, viginti quinque millia profligauerant. Deinde ad bellum Prussicum, contra Crucige-

ros

ros Nicolao Firleio Duci exercituum Polonicorum Generali, (vti erat bellicæ rationis & multi consilii apprime gnarus) collega datus, Bronsbergam diuturna obsidione fatigauit, plurimis defensoribus in oppugnatione occisis, multaque alia digna memoratu illa expeditione fecit. Quapropter posteris ad exemplum, sepulchrum eius ornare voluimus cenotaphio.

Deo Trino & Vni. Ioannis Suiersczouii, Castellani Vislicienſis, & apud Sigismundum Primum, Regem Poloniæ Sapientissimum, Exercituum Polemarchi: Summorumque illa Ætate inter Sarmatas Bellatorum, Constantini Ostrogii, & Nicolai Firlei, Collegæ: Animi Magnitudine, & Artibus Militiæ præstantissimi: Cuius præclara in Rempubl. Bellis Tartaricis, Moscouiticis atque Pruthenicis, Merita extant: Humana hic Ossa quiescunt. Lapidea hæc memoria illi posita est. Anno.

LXXI. JOANNES SVIERSCZOVIUS ALTER.

FUit & alter Regnante Sigismundo Augusto, eiusdem familiæ, inter Cosachos Zaporozenses, Ioannes Suersczouius, ob peritiam rerum bellicarum Tribunus ab illis factus, atque illi Magnanimo Iuoniæ, Valachiæ Palatino (cuius res gestas, in vita Sigismundi primi, libro quarto, sufficienter descripsimus) subsidio contra Turcas, cum mille ducentis veteranis missus, florente tum & feruente, vt res nouæ solent Cosachorum militia. Itaque bello illo durante, cum alibi sæpius tum ad Tehiniam atque Brailouiam maxime Turcas cecidit, & in extremo illo conflictu, quando ab illis captus fuit, nullum non constantis Ducis, aut fortissimi militis officium dimisit. Sicque acerrime (Iuonia iam deditione faciente) cum barbaris illis decertauit, vt omnibus amissis, cum tredecim solummodo commilitonibus caperetur: idque armis a multitudine obrutus & pæne exanimis. Curatus nihilominus ex vulnere Constantinopoli, & lyntro postea ingenti eliberatus, cum ad suos incolumis rediisset, ad extremum vsque spiritum illam suam iniuriam vindicare non destitit, sæpiusque mare ingressus Thraciæ & Ponti littora peruastauit. Inque illa sua occupatione & vitam totam consumpsit, nullum aliud iustius bellum existimans, quam quod pro religione sumitur. Et ea denique vera æternaque gloria principum Christianorum existimari debet, quam res præclare in hostes fidei gestæ commendant. Suiersczouius vero tot casibus, totque præliis exercitatus, hoc in magno semper habuit, vt locorum nimirum situs & ingenium, per exploratores, aut per se cognosceret; quod non absque iniuria Onosander Strategicus in bono Imperatore requirit. Nam & priscos illos qui maxime disciplina militari valuerunt, loci semper ingenium attendis-

tendiſſe in confeſſo eſt. Et Iuonia ipſe, non aliam ob cauſam ad Cziporouicios, atque Brailouiam trophæis hoſtium potitus eſt, niſi quod ſitus locorum Suierſczouius primum probe inueſtigaſſet: qui vt cætera accuratus indagator, ita & hic totam ingenii aciem intendiſſe fertur: noctuque caſtra mouens, & vaſa colligens, ignes per ea loca in quibus caſtra Iuonia metatus erat, accendi iuſſit, datis inſuper tergiductoribus in mandatis, vt retro conuerſi in barbaros irruerent, quando illi ad locum caſtrorum progrederentur. Ipſe autem per circumiectos mentes a tergo hoſtem aggreſſus, initium pugnæ vnde minime ſperabant fecit, atque ſic victoriam de Muſulmanis peperit. Ergo viro de re Chriſtiana optime merito, cum aliter parentare non poſſumus, ſaltim hac breui epigraphe memoriam ad poſteros transmittamus.

Scopus Vitæ Chriſtus. Ioannes Suierſczouius, Cazachorum Zaporozenſium Tribunus primum, Deinde Generalis Præfectus: Rerum Bellicarum, Terra Marique peritiſſimus; Equeſtri Familia in Maſouia natus: Subitus Conſiliis, ſed euentu clarus: Magnanimique illius Iuoniæ Daciæ Reguli, Victoriarum de Barbaris Pars Maxima: Variis & ipſe ærumnis exercitatus: Totam Ætatem Vitæ, in Bellis contra Hoſtes Crucis conſumpſit. Cumque e Captiuitate Turcica rediens, Thraciæ Littora, Conſtantinopolim vsque Liburnicis Præteruectus, peruaſtaſſet: Maxime acer & pugnax a ſuis Coſachis, vigilantiaque. Item & integra Fide, præclarus Dux, exiſtimatus eſt.

LXXII. STANISLAUS KISZKA.

MUltis in familia ſenatoriis imaginibus præclarus Stanislaus Kiſzka, a principio ſtatim ætatis, & re & æſtimatione magna fuit. Amplis enim innutritus opibus, honores in patria, & adeptus eſt facile, & egregie adminiſtrauit, & in bellis ob rem ſæpius proſpere geſtam, ingentem gloriam eſt conſecutus. Cum etenim aduerſus Ioannem Magnum Moſcouiæ Ducem, Conſtantinus ille Oſtrogius, in campis Viedruſſys, ſiniſtre & infeliciter pugnam pugnaſſet, Stanislaus Campeſtris Ducis titulo collega illa datus, in ea exercitus perturbatione, præſtantis & ſtrenui Ducis, acerrimique bellatoris officio, nullo in loco defuerat, nihil enim magis generoſas mentes erigit, quam malorum impendentium metus, & ſimilis alienæ miſeriæ perferenda calamitas. Cumque iam Conſtantinus a multitudine circumdatus & equo excuſſus eſſet, non prius prœlium omiſit, quam cunctis occiſis circa ſe, etiam Conſtantinum in poteſtatem hoſtium deueniſſe cognouiſſet. Deſperata itaque victoria, non minore periculo, quam & Conſtantinus poſitus, inſequentium Moſcorum manus effugit.

Contra

Contra quos denuo a Sigismundo Primo missus cum copiis ad Vesmam, quæ arx munitissima ad flumen eiusdem nominis posita medio ferme spacio est, inter Smolenscum & Moscouiam metropolim arcta eam obsidione fatigauit, quæque circa eam arcem erant, ferro flammaque depopulatus est. Quique a Mosco summissi fuerant, ad prohibendos populationes, aliquot particularibus conflictibus vicit: nec ancipiti ipse vnquam fortuna, præterquam semel vti dixi, in campis Viedrusiis Constantino iunctus, dimicauit. Cuius, ob egregia in Rempubl. merita, hoc breui epitaphio sepulchrum ornemus.

Stanislaus Kiszka, Equitum Magni Ducatus Lituaniæ Magister: Vir Gentis Nobilitate, & Militari Gloria clarus; sed & Probitate & publicæ Quietis Studio clarior, hac quiescit Humo. Hic cum alibi toties, tum ad Vesmam Potissimum profligatis Moscouitis, insignia Patrum, & Decora Magistratuum, inter Sarmatas suos Honorificentissime gessit: Demum pertinaci industria, singularique Labore, & incredibili Vigilantia, Aditum sibi, ad Militaris Imperii Nomen patefecit. Quem cum in ipso Gloriæ cursu, Mors improba eripuisset, superstites pietatis ergo posuerunt. Anno.

LXXIII. IOANNES BORATINIUS.

INter Chiliarchas Sigismundi Primi Regis, Poloniæ, haud postremum sibi locum vendicat Ioannes Boratinius quoque, acer & animosus eques; qui cum alibi plurima virtutum suarum specimina edidit, tum ad Poloscum pulcherrimum fortitudinis suæ exemplum, reliquit quum duobus millibus Polonorum, septem millium Moscouitarum exercitum ad internecionem pæne deleuisset, reportatisque opimis spoliis, miraculose victor de hostibus extitisset. Quum etenim Duina fluuius vado transiri non posset, adolescens quidam candidus totus, Boratinio vadum diligentius scrutanti, apparuit exclamans hac, hac me, inquit sequimini. Quibus dictis in flumen insiluit, & ad ripam vlteriorem progressus disparuit, quem Boratinius cum cataphractis secutus fluuium superauit: & aggressus hostes stragem ingentem in eis edidit, & castris potitus est. Adolescens vero ille, Beatus Cazimirus, Sigismundi Regis frater creditus est fuisse. Boratiniusque a Sigismundo, vti is natura Rex erat omnis veræ virtutis liberalissimus æstimator, præfecturis honestatus fuit. Sed addamus etiam breue sepulchro epitaphium.

Hic iacet felix ille, Polonicarum Cohortium Tribunus & Vindex, Ioannes Boratinius, Præfectus Rohatinensis. Vir Patriæ amantissimus, cuius integritatem Heros Fortissimus, vel proprio Sanguine conseruare non dubitauit, parua Manu

ua Manu ſuorum, Iuſtum Moſcouitarum Exercitum, ad Poloſcum aggreſſus. Facinusque perfecit, cui Merito, Seculorum omnium, Grata Poſteritas, Anniverſaria celebritate, Diuum Cazimirum Honorans, Gratuletur. Abiit e viuis in bona Senectute, ad Viuos, qui in Domino mortui, Sanctitatis præmia ſunt. Conſecuti. Anno.

LXXIV. NICOLAUS FIRLEI.

PErpetua Iagellonidarum gloria, per ducentos & amplius annos, licet propria & innata illorum ipſorum virtute floruerit, contulere attamen ad eam & adminiſtri regni, prudenter ab illis rerum tractationi admoti, quamplurimum momenti: quos inter fuit & Nicolaus Firlei, ſummis honoribus apud Sigismundum Primum fructus, & in his cum ſumma laude ac virtutis opinione verſatus. Qui iuuenis in Podoliam primum a parentibus miſſus fuit, vt ſueſceret militiæ; ſtudiaque exercitus, ſub magno illo viro Andrea Odrouenſio pararet. Etenim cæteræ artes vſu, lectioneque tantum percipiuntur, hæc ſola rerum experimentis: corpusque inde fit validum, laborum tolerans, æſtus iuxta ac frigoris patiens: atque hunc, quod maximum eſt, ſtudia militum parantur; denique non animus parentum indulgentia deprauatur, deliciis non hebetatur, vrbanoque demum luxu non laſciuit. Quod in Firleio Rex Cazimirus Iagellonides vno obrutu pernoſcens, vt primum cum in aula ſua vidit, ad Baiaretem ſecundum Turcarum Imp. Oratorem eum ſuum ſtatim fecit. Vnde rebus ex voto confectis reuerſus, ſub Alberto & Alexandro Regibus Poloniæ, Tribuni titulo ordines duxit, & Senatoriam dignitatem adeptus, Lublinenſis Palatinus vocitari promeruit. Tum a Sigismundo Primo, contra Baſilium Magnum Ducem Moſcouiæ, & rebellem Glinſcium cum exercitu miſſus Polemarchi titulum tulit. Et hoſtes ad Boryſthenem hærentes, regiosque tranſitu impedire conantes, cum aliquot peditum turmis, cum vadis diuerſis fluuium ſuperaſſet, magno animo adorſus, ita loco pepulit, vt poſtea nusquam, iuſto prælio congredi cum illo auderent; licet ſexaginta bellatorum millia incaſtris haberent. Diffugerant etenim Starodubum vsque: & ille agro hoſtili deprædato, cum ingentibus ſpoliis ad regem rediit. Et ſtatim in Pruſſiam, Palatini Sendomirienſis honore auctior contra Crucigeros iuit, illud App. Claudii ſæpiſſime vſurpans. Aut bellum ſuſcipere non oportet, aut gerere pro dignitate & perficere quamprimum oportet. Igitur terris eorum deuaſtatis, continuo victoriæ curſu decem arces vallo ac foſſis munitiſſimas cæpit: reliquas longa obſidione atque oppugnatione perdomuit: & bellum totum triennio confecit. Licet

cet loca fuerint pleraque situ & opere, validisque præsidiis munitissima, quæ diuturnam obsidionem tolerare, & victoris exercitus cursum remorari facile poterant. Quapropter ab omnibus plurimi æstimatus & a Rege sapientissimo Castellani Cracouiensis titulo ornatus, ætate prouecta e vita sublatus est. Cuius sepulchrum hoc breui epitaphio cohonestemus.

Iacet sub hoc Marmore, Summus Polonæ Militiæ Magister, Nicolaus Firlei, Castellanus Cracouiensis, per omnes Militiæ Gradus ob Virtutem euectus. Dignus Planctu, Lachrymisque Illustrium Successorum. Cuius Heroicam Fortitudinem, Extimuit ad Starodubum immanis Moscus: Persensit Ferox in Prussia Theutho: Admiratus in Iuuene adhuc Baiazetes II. Turcarum Tyrannus. Cuius eximia Bonitas, Liberalitas Summa, Christianæ Pietatis cultus, Laudataque olim, & Militari Fama celebrata Seueritas eius, etiamnum a Viris prisci moris, memorantur. O Rerum Humanarum inconstans exitus. Obiit Anno qui nusquam mori debebat.

LXXV. JACOBUS SECIGNEVIUS.

DIu militauit Iacobus Secigneuius, sub Constantino Ostrogio, atque Nicolao Camenecio, Ducibus omnium seculorum memoria dignissimus: Et legionis vnius factus in Podolia Præfectus, ingruentibus inopinato Tartaris ad Zincouiam obuiam profectus, adeo fortiter & alacriter se gessit, vt inusitata virtute deletis hostibus insigni victoria potiretur. Tandem cum Nicolao Firleio contra Crucigeros Prussienses profectus, Germanos prouinciam illam sibi vendicantes, apud Prusmarcum, Seburgum, Gutestadiam, Bronsbergam, Reslam & Rastemburgum, prælio felici fudit & fugauit. Verum ad Heilsbergam maximum fortitudinis suæ specimen declarauit; vbi cum Magister Ordinis Theutonici, murum tormentis strauisset, & oppugnare nostros acerrime iam incœpisset, Secigneuius cum mille equitibus a tergo superueniens, per medias hostium turmas transgressus, & multos ex eis occidit, & aditum Magistro prohibente, Summa vi cum suis in oppidum irrupit. Missoque caduceatore ad illum, rogauit quo fine longiori mora oppugnationem instituere vellet, quem stans pro muri ruina cum suis equitibus expectabat. Magister fortis viri offirmatum animum videns, soluit statim obsidionem, nil amplius tentans: Secigneuius vero abeuntem prosecutus, multos ex militibus eius occidit, multos cœpit. Iterumque venientem Magistrum cum maioribus copiis fortiter repulit: & locum fidei suæ commissum magna virtute atque constantia, vt ante, tutatus est. Interfuit & illi prælio cum Tartaris ad Lopusnam, vbi viginti quinque millia barbarorum a Camenecio & Constan-

tino Ostrogio fuerunt prostrata. Tum & cum Stanislao Lesniouoscio, in illo conflictu cum Moschis ad Neuelam regnante Sigismundo Augusto, vbi mille quingentis equitibus, quadraginta Moscorum millia, miraculose fuerunt profligata. Ergo viri tam optime de patria meriti pios manes, hoc Cenotaphio erecto, ad memoriam posterorum, veneremur.

Iacobus Secigneuius, Præfectus Buscensis, sub tribus Memoratiss. Sarmatarum Ducibus: Constantino Ostrogio, Nicolao Cameniecio, & Nicolao Firleo: Bellis, Tartaricis, Germanicis, & Moscouiticis, vnius haud in Legionis Præfectus: Vir Patriæ amans, & Ciuis dignus Memoria Gratæ Posteritatis: videns Mortales omnes, hunc suis, Posterorumque suorum Ossibus, quietis Locum in Vita parauit.

LXXVI. ALEXANDER ILOVIUS.

IS e Nicolai Firlei schola, per omnes militiæ gradus nauiter ascendens, clarissimus bello Dux euasit: cumque illo in Prussia stipendia faciens, Tribunus militum ob singularem virtutem creatus, Germanos ad Heilsbergam feliciter fudit. Et quadam vice cum Ducentis equitibus egressus, infesta omnia crebris excursionibus circa Marieburgum reddidit, carpentaque omnia & currus, quibus commeatus ad castra hostium vehebatur intercepit, cumque præda opima post dies aliquot ad suos rediit. Cum quibus excurrendo de nouo, ita agrum hostilem vniuersum peruastauit, vt castra Crucigerorum fame affligerentur: cum quibus & præliatus est aliquoties feliciter. Iterumque Heilsberga egressus, centum quinquaginta pagos exussit, & peditatu hostili profligato, copiosa onustus præda victor ad suos rediit. Et paulo post ad Gustadium prospere cum hoste conflixit, captis nobilioribus aliquot Ductoribus Crucigerorum, quos Regi Torunium ad Comitia miserat: multisque aliis fortibus factis, pugnacissimi Ducis laudem consecutus fuerat. Quem hoc breui epitaphio condecoremus.

Alexandro Ilouio, Morum suauitate, animi Candore, Militiæque Artibus claro: ac ob id Equitum in Bello Prussico Tribuno. Qui cum sæpius de Hoste, cum Nominis Sarmatici Gloria, Insignia Trophæa retulisset, interque Sigismundi Primi Regis Poloniæ, reliquos Duces, suis meritis conspicuus esset; Grata Posteritas, Pie, Religioseque Supremo, Die Functo, Hanc ei Laudum struem, Memoriæ Causa, posuit.

LXXVII. PRÆDISLAUS LANCKORONIUS.

MAgna equidem rerum geſtarum laude & gloria, & diſciplina Conſtantini Oſtrogii, Prædislaus Lanckoronius inter Ruſſiæ accolas floruit: ſed non poſtremam certe ad eam aſſequendam, rerum bellicarum peritiam, partim ex literis, partim ex diuturna peregrinatione attulit. Siquidem luſtrata vniuerſa Europa, etiam Hieroſolyma & barbarorum diuerſa regna adiit, vbi multa ad rem militarem ſpectantia perdidicit: & in patriam reuerſus ad ſuum vſum conuertit, inque re militari, integræ phalangi præfectus, & commutauit multa & inſtituit: atque etiam ad antiquum morem nonnulla reuocauit, & diſciplinam ſeuere rexit. Inprimis autem cum Oſtaphæo illo Roxolano, Coſachorum Zaporoſenſium authore, cum mille Ducentis equitibus ad Oczacouiam excurrit, & Tartaris cæſis & victis, triginta pecudum millia & quingentos equos inde abegit. Deinde Turcas ad Bialogrodum, quod & Moncaſtrum vocant, proſpere prælio profligauit. Itemque Germanos Pruſſiam inuadentes, multis in locis, cum Ioanne Zaremba, & Andrea Tencinio, cruenta clade affecit, captiuis ad Regem Sigismundum Primum Torunium miſſis: Et bello cum Crucigeris finito, in Podolia ſemper contra barbaros excubias geſſit, priſci decorique moris exiſtimans, clare ſtirpis virum, non aliter apud poſteros, quam militia, noteſcere. Cui ob egregias virtutes, nomine fratris hoc Cenotaphium erigamus: certe enim vtrique ingentes animi corporisque dotes affuere, ſtatura procera, robur & agilitas par, diſciplinæ militaris & gloriæ appetens, periculorumque contemptor animus, non tamen vt ad ea ſubeunda prudentia deeſſet: multarum præterea rerum peritia, liberalitas egregia, felicitas ſumma, & quod in Duce haud aſpernas, militum eximius fauor, quos illi magna poſt prælia ſaucios, largitione & cura ſuſtentabat.

Prædislao Lanckoronio, Præfecto Chmielnicenſi, Bonarum Literarum Scientia, & Exoticarum Linguarum, e diuturna & longinqua peregrinatione, peritia inſigni: Tum ex profligatis proſpere ad Oczacouiam Tartaris, ad Bielagrodum Turcis, atque ad Medireciam Germanis: Bellica Virtute præclaro. Stanislaus Lanckoronius, Frater mœſtiſſimus, quod nollet, id volens præſtitit. Vixit.

LXXVIII. STANISLAUS LANCKORONIUS.

SEquitur fratrem Prædislaum, qui tum multis militiæ partis honoribus erat clariſſimus, Stanislaus Lanckoronius itidem literis, ac linguarum multarum cognitione inſtructus. Qui paulo poſtquam ex ephebis exceſſe-

excesserat, gloriosum illum Martis puluerem, in castris Nicolai Cameniecii primum attigit: Deinde cum Ioanne Tuorouio in Valachiam a Sigismundo Primo, subsidio Bogdano Palatino contra Turcas missus, ex rerum gestarum laude, honores in patria, & gratiam apud Regem promeruit. Et equitum alæ præfectus, interfuit illi prælio cum Tartaris ad Lopusnam; propriisque auspiciis palantes barbaros ad Buscum profligauit. Cumque Martino Cameniecio item, atque Ioanne Tuorouio, anno a partu Virginis, supra millesimum & quingentesimum, decimo sexto, ad Treboulian atque Podhaieciam Scythas profligauit; multis captiuis liberatis. Quumque anno eodem sub ipsam iam brumam cladem suorum vlturi, de nouo excursione facta, quadripartito exercitu, Chmielnicensem. Miedzibozensem, Zincouiensemque tractum deprædarentur, conuocata Podoliæ nobilitate, fortiter aggressus, maximis cladibus affectos, præda omni exuit, & captiuos ad Regem Vilnam misit. Continueque pro patria excubans, Camenecensi districtui, multos per annos præfuit, non minore iustitia, quam fortitudine: nam & Dacorum latrocinantium incursiones, tribus eorum Ducibus, supplicio affectis, coercuit. Cui itidem vt & fratri bene de Repub. merito, virtutis ergo epitaphium subscribamus:

Stanislaus Lanscoronius, Præfectus Camenecensis: Roxolanæ Nobilitatis præcipuum Decus Parta sæpius de Tartaris Victoria, Reque in Valachia prospere gesta, sed præcipue Barbaris apud Buscum profligatis, Regi Sigismundo Primo, & omnibus Charus: Vbi Fatalem Horam adesse sensit, de More Christianis Sacris expiatis, Fraterno se Tumulo inferre iussit; vt ita Mortis simul Soporem dormiant, sicut Vitæ concorditer excubias vigilarunt.

LXXIX. OSTAPHÆUS DASCOVICIUS.

LIber hic clarissimis in Republ. viris, summoque loco natis, adnumerare Ostaphæum Roxolanum, Cosachorum Zaporosensium authorem; tametsi ignobilem genere & loco obscuro natum, ast militiæ artibus, militariumque virorum secta ab illo instituta in hodiernum florente, & non in Sarmatia nostra tantum, sed in Europa fere tota, atque etiam Asia celebrem. Virtus enim eiusmodi est, quæ ipsis statim rebus gestis ita afficiat homines, vt non modo admirentur opera, verum in auctorem quoque summo studio incendantur. Enimuero enim turpe est, (vt bene notauit Orator Græcus) maiorum factis gloriari, & tamen virtutem illorum non imitari. Nam sicut animantia omnia ex moribus ipsorum & actionibus exquirimus, vtrum generosa sunt, an inertia: ita & hominum nobilitatem, non ex maiorum laude, sed ex suis ipsorum actionibus

bus & rebus geſtis, æſtimare oportet. Vnde melius eſt de contemptibili genere clarum fieri, quam de claro genere contemptibilem naſci. Oſtaphæus igitur Ouruciæ, Conſtantini Oſtrogii oppido in Lituania natus, ex humili militiæ loco, per omnes honorum gradus, ad eximiam bellicæ virtutis opinionem aſcendit, domini ſui caſtra aſſidue ſecutus. Cum conuocatis e plebe aliquot millibus, bello aptiores in certas turmas diſpoſuiſſet, prædaque e Moſcouia aſportata ad obſequium ſibi præparaſſet; cœpit propriis etiam auſpiciis Beſſarabiam Tauricamque cherſoneum inuadere, atque cum Tartaris, viribus indies auctior, iuſta acie decertare. Dumque Boryſthenem quadam vice transgreſſus, multa pecorum & equorum millia abegiſſet, auſumque barbarum collatis ſignis acie congredi, toto pene eius exercito cæſo, victoriam obtinuiſſet, a Conſtantino Duce, Regi Sigismundo recommendatus, & militibus ſe ſequi quo vellet, diſciplinamque ſuam obſeruare, licentiam in Senatu impetrauit; & ipſe præfectura Circaſſienſi a Rege, poſthabitis permultis nobilibus, fuit donatus. Sentiebat enim ſapientiſſimus Rex, pluris faciendos qui virtute ac dotibus animi pollerent, quam qui maiorum gloriam & nobilitatem turpi vita labefactarent. Igitur ſectam militarem Oſtaphæus inſtituit, quos omnes Coſachos; id eſt leuiter armatos, & minime mortem extimeſcentes vocitari iuſſit, qui vt plurimum omnes plebeii ſunt homines, e pagis, oppidis, ac villis nobilitatis Roxolanæ collecti, vnum ſemper Ducem habentes de medio ſui; quem ſequentes cum hoſtibus Regni Poloniæ iuſſu Regio, vel prædæ auiditate pugnant; ſuntque in numero per æſtatem grandi, interdum ad quadraginta millia, veterum Romanorum diſciplinam ſeruantes. Hyberno autem tempore quiſque domum ſuam ad parentes aut amicos redit. Sed de his ſufficientiſſime in Equite Polono, ad Vrbanum III. Pont. Max. perſcripſimus. Nunc ad Oſtaphæum reuertamur, is apprime imperatoriam artem callens, permultos ac mirabiles in ipſo pugnæ momento, pugnandi repugnandique artes reperit, & cum Moſchis ſæpius, tum Tartaris ſemper quoad vixit terrori fuit. Milites vero ſuos tractabat pari ſeueritate atque indulgentia: Nam delicta neque obſeruabat omnia neque pro modo exequebatur: ſed deſertorum ac ſeditioſorum tantum, & inquiſitor & punitor acerrimus fuit: conniuebat in cæteris. Verum quia nihil ſtabile nihilque immutabile in mundo eſt, poſt tot obtentas de barbaris victorias, & in ſenectam iam vergens, cum maxime rerum bellicarum peritus eſſe putaretur, ad ripam Boryſthenis cum Tartaris aduerſo prælio decertans, captus ab illis fuit, & anno integro in ſeruitute manſit. Donec Tauricano contra Zauolgenſes cum toto ſuo exercitu egreſſo, & ad mare Caſpium profligato atque occiſo, nactus occaſionem effugiendi,

(iam nemine viuere eum ſperante) ad ſuos Circaſſiam reuerteretur. A quibus cum gaudio exceptus, ſubito in Tauricam mouit, & multis millibus barbarorum occiſis, ignominiam acceptam, inſigni victoria reſarciuit: & nec multo poſt tandem & ipſe fato conceſſit, climacterico ætatis anno. Vir omni ſæculorum memoria digniſſimus, & Caſtrenſis diſciplinæ exactor grauiſſimus, cui iam pares non ſunt Coſachi. Sed & in noſtris militibus, neglectam iam videmus eſſe virtutem, quamuis ſint equeſtri & nobili loco nati plerumque omnes: & pudori, certe probitati, virtuti, rectis ſtudiis, bonis artibus, ſemper in caſtris locus eſt difficilis, iuxta illud poëtæ. Nulla virtus pietasque viris qui caſtra ſequuntur. Sed nos ad Oſtaphæum reuertamur, quem pro meritis & virtute, hoc breui epitaphio cohoneſtemus.

Tendimus huc omnes. Viator. Et Oſtaphæus Daſcouicius, Coſachorum Zaporoſenſium Author. Hic iam concluſus eſt. Elatus quieſcenti, Quam Mortuo ſimilior: Canentibus Næniam, Ruſſorum Liberis vtriusque Sexus. Hunc, Sigismundus Primus, Rex Poloniæ ignobilem Loco: Bonum Militia, & Rebus contra Tartaros atque Moſchos proſpere geſtis Clarum Honoribus extulit, & Præfectura Circaſſienſi auxit. Vbi, defuncto, Exercitus Honorarium ei Tumulum excitauit, & Mortem nemo Bonus non doluit.

LXXX. IOANNES TUOROVIUS.

HIc ſub Conſtantino Oſtrogio rudimenta militiæ feliciſſime auſpicatus, formam & fortitudinem egregiam, ingenium præcellens, beneuolentiam ſingularem, conciliandæque hominum gratiæ, ac promerendi amoris, mirum & efficax ſtudium a natura habuit. Ac propterea cunctis gratus, etiam Ducum ipſorum promeruerat amorem: præcipue Nicolai Cameniecii, Palatini Cracouienſis, & exercituum Generalis, cum in Valachiam contra Bogdanum Palatinum iret. Legionis ſiquidem ab illo legatus factus, in primo congreſſu Turcica phalange vnico impetu fugata, & ſuæ fortitudinis egregium ſpecimen cunctis exhibuit, & toti exercitui ad victoriam conſequendam, animum fecit. Iterumque eidem Bogdano cum Tartari Valachiam inuaſiſſent, cum Stanislao Lanckoronio ſubſidio miſſus, hoſtem frequenter cæſum in deſerta pepulit, & re proſpere geſta, cum ſignis & captiuis ad regem rediit. In Podolia vero excubias agens, Tartaros ad Treboulam maxima vi irruentes, cum quadraginta modo equitibus fortiſſime repulit, diem integrum cum eis præliatus, quorum duo millia fuerunt, tandem acceptis a Buczacio ſeptingentis equitibus ad medriboziam vsque perſecutus eos, magna clade affecit.

Atque

Atque denuo ad Treboulam Anno virginei partus 1516. & ad Podhaieciam mascule adortus, octingentos ibi, hic quingentos, occidit. Multisque aliis in locis sub Ioanne Taruonio militans, egregiam patriæ operam præstitit. Cuius immortali memoriæ optimo iure, hoc breue epitaphium datur.

Ioanni Tuorouio, Belli, Pacisque Artibus insigni, & cæsis multoties in Podolia, & Valachia Barbaris, Regi Sigismundo Primo, & omnibus in Patria charo: Quem non sine magno Dolore Suorum, quibus præclaram Spem Nominis sui excitauerat, Mors immatura sustulit: Hoc Marmore memoriæ causa positum est.

LXXXI. IOANNES CAMENIECIUS.

RECte sane Augustus Imp. proximum a diis immortalibus honorem memoriæ ducum præstitit, qui imperium populi Romani ex minimo maximum reddidissent; cum nulla certe maior virtus sit patriæ charitate, quam conseruare integram aut auctiorem hostibus debellatis reddere, non nisi magni animi est, & qui occumbere in acie sit paratus. Tales in Polonia nostra, cum plures alios, tum Cameniecios quoque, ætas superior habuit, quorum etsi iam familia tota decesserit complura nihilominus passim rerum gestarum monimenta extant: magnum iudicium splendoris familiæ & vetustatis. Inter hos autem Ioannes Præfectus Camenecensis, vir facundus & pacis bellique artibus clarus, & qui maxime familiam illustrauit Tartaris ad Voronouiam regnante Alexandro Iagellonide deuictis apud quem & consiliorum omnium, secretorumque particeps fuit. Et Sigismundo Primo rerum potiente, cum fratre Nicolao, integrum militem, & crebris ac prosperis laboribus exercitum contra Bogdanum in Valachiam duxit: veteranumque pariter ac tironem opere assiduo corroborauit. Exercitatione enim firmantur omnia in corpore membra, sicut omnia dissoluuntur ocio: nec ociosi possunt esse fortes milites, non tantum quod corpora ferre & durare non possunt, sed etiam quod animi effœminantur. Ac propterea imbellem nunc militem Sarmatæ habemus, quia de rigore illo antiquo remisimus, & prisca illa seueritas tota ferme deperiit. Sed nunc virum de patria meritum epitaphio cohonestemus, qui publicam vtilitatem, liberorum affectibus, imo suæ, suorumque incolumitati præferre non dubitauit.

Ioannes Cameniecius, Castellanus Leopoliensis Clarissimis ortus, haud dubie Natalibus. Profligatis ad Voronouiam Tartaris, Podoliæ Prouinciam administrauit per X. Annos moderatione atque abstinentia singulari. Et exin Regibus Poloniæ Alexandro & Sigismundo I. carissimus. Vnde quinquagesimo

Ætatis

Ætatis Anno moritur Febre confectus. Vir æqui obseruantissimus & veræ pietatis Cultor.

LXXXII. MARTINUS CAMENIECIUS.

TOt per annos in castris cum fratre Nicolao Duce exercitus Generali Martinus Cameniecius versatus, militum atque hostium abunde gnarus proprio quoque ausu, cum Valachis ad Chotimiam pugnauit gerendæ rei a fratre præfectus, ne cuius alterius inscitia rursum peccaretur, vti regnante Alberto Iagellonide peccatum fuerat; licet ibi maioris infamiæ, quam detrimenti cladem accepimus. Proinde Martinus expeditioni illi intentus, quo firmior aduersus fortuita esset, quantum sine bello temporis dabatur, non desistebat reuocare priscum morem, exercere legiones, cura, prouisu agere perinde ac si hostis ingrueret. Reque prospere gesta, multum a Sigismundo Primo Rege sapientissimo æstimatus fuit, & albo Senatorio adscriptus, amplissimos in patria honores percucurrit. Tandemque ipse non multo post fatis, naturæque concessit. Quem hoc breui epitaphio honoremus.

Martinus Cameniecius, Podoliæ Palatinus: Vir & cordatus, & grauis, & dicendi Libertate insignis: Sciens nullum iustius Bellum esse, Quam quod pro Religione Christiana, & Patriæ defensione sumitur: Toto Vitæ suo decursu, contra Barbaros, Nominis Christiani, & Seminis Poloni, suis Sumptibus militauit: Obtentaque insigni de Turcis atque Valachis ad Chotimiam Victoria, Anno M. D. III. ad Superos Lætissimus abiit.

LXXXIII. NICOLAUS CAMENIECIUS.

MAgnæ apud Regem Sigismundum Primum, dignationis & gratiæ Nicolaus Cameniecius fuit, vir natura genitus, & industria factus ad humanitatem, & ad deuinciendas popularium voluntates maxime idoneus: summa in homine morum comitas & commoditas, cuius indicia vultus ipse exhibebat, præ se ferens mixtam cum grauitate miram ingenii festiuitatem. Is itaque ob virtutem militarem & rerum peritiam, exercituum Imperator declaratus appetentior famæ visus est, in exercendo milite prisca seueritate, cum tamen natura, mitis ingenio & comptæ facundiæ esset. Cæterum laboris vltra fidem patiens: & tum plerumque in opere, in agmine, gregario militi mixtus, incorrupto semper Ducis honore. Cumque Bogdanus Valachiæ Palatinus, Turcarum ac Tartarorum auxiliis fretus, contra ius gentium rupto fœdere, Russiam Podoliamque inua-

ſiſſet & Cameneciam, Haliciam, Leopolim, aliaſque munitiones fruſtro oppugnaſſet. Nicolaus cum exercitu Cracouia mouens, cum hoſtem aduentus ſui fama territum non reperiſſet, facto delectu militari in Valachiam viceuerſa prædabundus deſcendit, & occurrentes ſibi cum paratiſſimis copiis hoſtes, ingentibus cladibus affecit. Cumque re bene geſta, cum præda onuſtus demum iam rediret & Tyram fluuium ſuperaret. Valachi vt ſunt natura fraudulenti: & ad faciendas inſidias apti, & e proximis ſiluis magno clamore prorumpentes, poſtremum agmen, cum impetu ingenti ſunt aggreſſi. Pugnatumque fuit diu ſatis dubio marte: vbi Nicolaus ipſe inclinatam aciem ſolus ſæpe reſtituit, obſiſtens fugientibus, retinensque ſingulos, donec cæteri in ſubſidium flumine tranato venirent. Tandem victoria Polonis cesſit, cataphractis equitibus præualentibus, inque fuga Valachi plurimi cæſi: & capti ex primoribus non pauci, inter quos fuere, Matthias Logophetus, Cancellarius, & Kierſa Magnus Theſaurarius, Daciæ, induſtria & fortitudine ipſius Cameniecii intercepti. Quisquis enim alteri parare nouit pericula, idem quoque parata facile deteget effugietque. Qua arte vſus eſt, & contra Tartaros ad Lopusnam iunctis copiis cum Conſtantino Oſtrogio, vbi viginti quinque millia barbarorum, quatuor millibus noſtrorum fuere profligata. Tum ad Visnoueciam quoque, cum viginti quatuor millia, ſex millibus equitum noſtrorum cæſa fuerunt. Pari enim in Societate potentiæ concordes, diuerſa arte ex æquopollebant: iam autem quam ſit arduum eodem loci potentiam & concordiam eſſe, quis non videat: Proinde merito viro tam prudenti, tamque zeloſo de bono publico, æternæ memoriæ cauſa hoc Cenotaphium ſcribendo epitaphio erigamus.

Claudit hic Lapis, Viator. Vltimum Cameniecia Familia Sydus (Quæ haud dubie clariſſima fuit, tot Procerum Senatus ſerie) Nicolaum Palatinum Cracouienſem, atque Exercituum Poloniæ Ducem Supremum. Virum Militaribus curis, & Seueritate Morum in Sago: Præceptis Eloquentiæ, & Comitate honeſta in toga: Clariſſimum illaque inſigni de Tartaris ad Visnioueciam, & de Valachis ad Tyram fluuium, Victoria, pene immortalem. Qui Anno M.D.XV. Non plane Senex, Bonorum omnium cum luctu, æſtuantiſſima Febre deceſſit.

LXXXIV. BERNARDUS PRÆTIFICIUS.

HAbuit ſane quamplurimos, regnante Sigismundo Primo, præſtantes viros Polonia, qui non tantum domi apud ſuos fuerunt in admiratione, ſed & terrori exteris; qualis & Bernardus Prætificius cenſetur fuiſſe, ob virtutem & merita multis poſſeſſionibus in Podolia, atque præfe-

præfectura Treboulienſi à Rege ſapientiſſimo donatus, clarus militiæ Dux: Et quem tanta fuiſſe ſcribunt auctoritate, nedum apud ſuos, ſed & Schythas apud, contra quos ſtrenuè bella gerebat, vt eo iam mortuo, in fugam ſe pluries contulerint, conſpecto eminus Polonorum exercitu, cui eum viuum etiam intereſſe exiſtimabant; plagentesque domi pueros, matres ſilentii admonebant, Prætificium adeſſe dictitantes, qui occideret aut in captiuitatem abduceret, niſi tacuiſſent. Nemo ſiquidem eo celerius expedire arma, nemo intentius & vigilantius hoſtium motus obſervare, nemo violentius barbaros inuadere, nemo pertinacius victoriam captare dedicerat. Qui primo cum Nicolao Seniauio contra Tartaros & Valachos militauit: poſtea propriis auſpiciis, ſigna in eos duxit, ſæpiusque Oczakouiam populatus atque Belgradum, multa millia pecorum atque equorum in Podoliam abegit, præter aliam prædam & captiuos. Enituit autem in Bernardo oris & corporis eximia dignitas, eloquentia militari ſtudio requiſita excellens, mores probi & honeſti, ita & bello & pace ab omnibus laudaretur, totaque Polonia & Germania celebratiſſimus eſſet. Quem & nos quoque pro merito hoc breui epitaphio celebremus.

Viator vide quam incertæ hominum ſedes Sileſia ortum dedit: Podolia extinctum fouet. Militiam exercui, Tartarosque Turcas atque Valachos cæcidi. Atque ob id Regi Sarmatarum Magno, Sigismundo Primo, charus fui. Et Honores geſſi, celebris in ore omnium. Nunc paruo hoc contegor tumulo. Spretus ab omnibus! Hei mihi, non opes, non pietas, fatum placauere: nec mihi aſtus militaris quicquam profuit.

Si igitur pius es, Prætificii, dum hac tranſis, rogo, ne obliuiſcere.

LXXXV. NICOLAUS SIENIAVIUS.

QUi de extincta virtute magnificentius loqui amant, etiam Seniauios, auorum memoria inter Ruſſia Dynaſtas florentes, priſcis Heroibus adnumerant: qui ſic rem militarem in bodolia tum adminiſtrabant, vt eorum opera Ruſſia illa afflicta, ac anniuerſario hoſte pene deleta, non requieſceret modo, ſed nouis quoque coloniis ſolitudines ſuas compleret. Præcipue autem ex eis laudatur Nicolaus Palatinus Belzenſis Militiæ Polonæ Præfectus Campeſtris, vir fortis & magnanimis: qui cum fratribus Alexandro & Procopio, apud Cameneciam, Treboulíam, Vereſtatincium pagum, Podhaeciam, Mediboziam, & multis aliis in locis Tartaros proſpere deuicit. Cumque ad Oczacouiam ſemel cum mille equitibus, priuato conſilio, nec dum in magiſtratu poſitus, populabundus excurriſſet, circumuentus à barbaris, cum trecentos circiter ex ſuis fortiter

titer pugnando amisisset, pacem ab illis coactus petiit, & fœdere cum Duce illorum inito, rediit minitabundus festinationem temeritatemque deinceps maxime deuitans. Igitur cautior exinde, ignominiam illam pluribus victoribus abunde expiauit: & copiis Reipub. præfectus, disciplinam acerrime exegit, animaduersionum & ignominiarum generibus ex antiquitate repetitis. Et quanquam vir naturali iudicio pollens, & multo rerum vsu subactus esset, ad Seretum tamen cum moldauis minus prospere pugnauit, quod non bene cum Andrea Tencinio Rohatinensi præfecto conueniret. Vnde & febre ex mœrore animi consumptus est. Finis vitæ eius Roxolanis luctuosus, amicis tristis, extraneis etiam ignotisque non sine cura fuit. Nos etiam tumulum eius hoc epitaphio cohonestemus.

Nicolao Sieniauio, Palatino Belzensi, militiæ Polonæ præfecto campestri, non minus sua virtute, quam splendore Maiorum claro. Qui Regis Sigismundi Primi temporibus, incolumi dignitate, florente fama, saluisque affinitatibus & amicitiis beatus, præclaros sæpius de hostibus fidei triumphos retulit, ac præcipue Tartaros Podoliam incursantes, pluribus in locis prosperrime cecidit. Tandem triumphatus ipse à morte corpus heic suum quiescere voluit: donec illud incorruptibile, & non amplius infirmum induerit.

LXXXVI. NICOLAUS SIENIAVIUS JUNIOR.

VIrtutis & dignitatis similitudine parem patri filium adscribamus, qui vel hostium confessione sæculi sui summus, ingenium illustre altioribus studiis iuuenis admodum dedit, quo firmior aduersus fortuita Remp. capesseret. Adultior autem cum fratre Hieronymo Castellano Camerecensi sub Stanislao Lesniouolscio turmas contra Moscos ductabat, doctores sapientiæ secutus, qui sola bona quæ honesta, mala tantum quæ turpia, docerent. Interfuitque illi prœlio ad neuelam, vbi mille quingenti nostri, quadraginta Moscorum millia miraculose profligauerant. Idem Melecio Duci postea socius, cum Valachis rebellibus, qui semper magnitudine nostra proteguntur aduersus externa imperia prospero successu pugnauit; cum Bogdanum Palatinum ad capiendum principatum, iunctis copiis, deducerent. Podkouamque idem iussu Regis Stephani cœpit, quod is Valachiam cum Cosachis incursando, præter pacta Regni, & Regis scitum turbaret: tum Petrum quoque Palatinum principatu eiecit fratre eius natu minore Alexandro, in principato constituto. Denique cum Rege Stephano in Moscouia Russicarum copiarum

præfectus, rerum geſtarum gloria, & magnitudine animi, cum patrem ipſum, tum cunctos, qui eo ſæculo maxime in Ruſſia florebant, proculdubio ſuperauit. Quapropter eum pro meritis & virtute hac breui epigraphe celebremus.

Nicolai Sieniauii, Palatini Ruſſiæ, præfectique Strienſis, ac totius Pocuciæ Rectoris, Viri proh dolor! Et bellicis, & literaciis dotibus ornatiſſimi, oſſa hic quieſcunt pro tempore. Qui regnantibus in Polonia, Sigismundo Auguſto, atque Stephano Bathoreo, prudentiſſimis Principibus: Melecianæ diſciplinæ (qui tum exercituum Poloniæ Imperator erat) diligentiſſimus obſeruator, multis fortibus factis in Moldauia & Moſcouia editis, conſtantis atque impigri Ducis famam eſt conſecutus.

LXXXVII. GEORGIUS IAZLOVECIUS.

INter viros, quos non adeo crebros ætas illa protulit Iazlouecios quoque adnumeremus, quod militiæ dediti, ſpectata ſemper virtute arma tractarent. Summam autem familiæ dignitatem attuliſſe fertur Georgius Palatinus Ruſſiæ, vir in re militari præſtantiſſimus & armorum telorumque ſtudioſiſſimus, qui auorum noſtrorum memoria, ſub Cameniecio exercituum Polonicorum Imperatore, militiæ diſciplinam hauſit, & per gentiles ſuos propagauit. Atque primum ipſe Anno Virginei partus 1528. regnante in Polonia Sigismundo Primo, mille Tartaros ad Cameneciam cecidit: tum anno ſequenti ad Oczalcouiam excurſione facta, aliquot barbarorum turmas ad internecionem deleuit. Et ab Aslamſultano Duce eorum, ſub fide militari Oczalcouiam inuitatus, amiſſis plurimis de equitibus ſuis, quos barbari violarunt, aliquanto detentus fuit. Indeque lyntro grandi eliberatus, iniuriam ſuam tota vita vlciſci, etiam regnante Sigismundo Auguſto non ceſſabat; nihilque non de concilii ſententia in poſterum agebat, cum animaduerteret priorem cladem temeritate & negligentia ſui Chiliarchæ accidiſſe. Interfuit quoque cum Io. Tarnouio contra Dacos bellum gerente, illi ad Guosdeciam atque ad Obertinum prælio (quo tempore Tarnouius totam Pocuciam recuperauerat,) integræ phalangi præfectus: & Megiſtanas Valachiæ, qui primi a nobis defecerant, clade ingenti affecit. Atque domum reuerſus ita ipſe inopinato concidit, vt triumphales lucernæ, rogi flammas ſpectauerint. Quem pro virtute & meritis hoc breui epitaphio condecoremus.

Georgius Iazlouecius, Palatinus Ruſſiæ, haud vulgari vir ſpecie, armorumque ac conſiliorum prudentia eximius, dum febrim ex aſſiduis belli Moldauici laboribus contractam curare ſtudet, remedium quærens in mortem incurrit. Anno.

LXXXVIII. NICOLAUS RADIVILLUS.

QUo tempore Iagello Rex, Lituanos ſuos ad Chriſti fidem conuerſos, Poloniarum quoque populis fœdere perpetuo iunxerat, ſuosque proceres ſecundum normam & conſuetudinem Polonorum, per magiſtratus, dignitates, & officia diſpoſuerat, etiam Radiuillum, vnum ex magnatibus, in baptizmi lauacro Nicolai nomen ſortitum, Vilnenſis Palatini titulo, ob virtutem & merita, dignatus eſt. Qui authoritate in familia pollens, iuſſit vt omnes Radiuillorum primogeniti, Nicolai nomen aſſumerent, & erga ſanctum illum Epiſcopum Mirhenſem, ſingularem deuotionem haberent. Quod quidem in hodiernum obſeruaſſe, veros illos pietatis cultores animaduertimus; dignos quos ſera poſteritas imitetur! Horum itaque imagines, & elogia vniuerſi generis exequi longum eſt, familiæ breuiter attingam. Ac primum quidem Nicolai Primi, qui cum Vitoldo Duce, contra Crucigeros Scythas atque Moſcos, cohortium Præfectus multos per annos erat. Itemque cum Sigismundo atque Michaele eius nepotibus contra Liuonienſes totius exercitus Lituanici ductor: ordines ſingulos, ipſe ſolitus obequitare, adeſſe periclitantibus, gnauos ſtrenuosque elaudare: ignauos & pauidos increpare, cunctantes excitare, imminutis ordinibus milites alios ſubſtituere: quosdam etiam, quando opus erat traducere, ſuppetias ferre laborantibus, ac opportunitates, momenta, euentus obſeruare; ita, vt omnium conſenſu & vocibus, magnus bello Dux & pace præclarus, poſt illam Vilcomirienſem de Liuonienſibus Crucigeris victoriam, acclamaretur. Cuius eximia bonitas, liberalitas ſumma, & Chriſtianæ pietatis cultus præcipue commendantur: tum oris probitas, ſtatura quadrata, corpus validum ac robuſtum: idemque laboris atque operis patientiſſimum: par victus frugalitas, & ex eo valetudo proſperrima; vt centeſimum annum ſuperuixiſſe dicatur, piisſimeque & animo quam maxime tranquillo obdormiuiſſe. Cuius corpus Vilnæ in Monaſterio Sancti Georgii, quod ipſe extruxerat, ſepultum eſt: nos ei Cenotaphium iſtud conſcripſimus.

Viator, Si pius es, perlege. Nicolaus eius nominis e familia Radiuillorum I. vna cum Rege Vladislao Iagellone, ſacro baptizmatis lauacro Cracouiæ ablutus, heic ſepultus quieſcit. Vir manu & conſiliis ſtrenuus. Amicis & Gentilibus clarus. Expertæque prudentiæ? Qui priſcis Ducibus ſuæ ſtirpis Authoribus ferox, Vilnenſisque Palatini munere, ad ingentis potentiæ gradum a Rege Vladislao ſubuectus; bellis, ſub Vitoldo, & Sigismundo, Principibus Lituaniæ præfuit cum imperio.

Illaque Vilcomirienſi de Liuonibus victoria clarus meruit inter Heroas, ad or-

ad ornatum ſæculi editos numerari. Cum & Chriſtianæ pietatis, quam nuper profeſſus, memor exiſtens, magnæ, non abſtinentiæ modo, ſed etiam liberalitatis, iuſtitiæ, candoris, modeſtiæ humilitatisque exempla poſteris reliquiſſet.

Idem, priſco Sarmatarum more, tota vita abſtemius, ac non niſi aquæ potor fuit: tum & opes ſuas omnes, quas ante fidei agnitionem congeſſerat, poſt ſuſceptum lumen: In egenos, & ſacrorum Chriſtianorum myſtas, manu ſua dilargitus eſt. Obiitque centeſimo ætatis ſuæ anno, non ſecus atque in domeſtico luctu, mœrentibus eum publice cunctis.

LXXXIX. NICOLAVS II. RADIVILLVS.

ADeo verum eſt, quod Poeta dixit, fortes creari fortibus, vt etiamnum in certis familiis, non niſi claros viros & illuſtres, perpetua quadam ſerie naſci videamus. Quod & in Radiuillorum magna & vetere proſapia, ex quo fidem Chriſtianam receperunt, manifeſtiſſime obſeruare licet. Namque primus ille Nicolaus, tot animi corporisque dotibus præditus, poſtquam centeſimum viuendo annum expleuiſſet, Nicolaum hunc, de quo nobis ſermo eſt, non poſſeſſionum modo ſuarum, ſed & virtutum, & dignitatis authoritatisque in Patria, hæredem vnicum reliquerat. Qui armorum & equitandi peritiſſimus, tribunus militum ſub Cazimiro Iagellonide, & in Moſcouia, & in Pruſſia meruit ſumma induſtria, nec minore modeſtia & fama. Nam & abſtemius ſolito tum principibus viris more tota vita fuit, & nonniſi frigidam potauit: Et in numerum Senatorum relatus primariam in patria dignitatem, Palatinatum videlicet Vilnenſem adminiſtrauit copiisque Lituanicis, cum imperio, ad Homliam in Moſcouia, præfuit, Regi Alexandro gratioſisſimus. Reliquitque filios quatuor, haud abſimiles ſibi, qui omnes in ſenatu, ſub Sigismundo Primo Rege Poloniæ, Patre ſuo adhuc viuente, conſederunt; nam ad nonageſimum nonum vsque annum ille vixerat, ſolertisſime populo blandus, magnitudineque animi, nemini Megiſtanum inferior: acri quoque ingenio, & conſiliorum prudentia eximius. Vnus ex filiis eius, Albertus nomine, Epiſcopus Vilnenſis fuit, patrisque ſui confeſſarius; vulgo Eleemoſynarius dictus, quod ſingulis diebus pauperes ad menſam ſuam haberet, ipſeque illis miniſtraret, priusquam aut ipſi cibum caperet, aut Senatores menſæ ſuæ adhiberet. Is vt erat ſanctitatis opinione maxima, patrem habitu Franciſcano, apud Sodales eiusdem inſtituti, quos vulgo Bernardinos

dicimus

dicimus, quibus ille ipſe templum & Monaſterium Vilnæ erexerat, ſepeliuit. Nos ei, virtutis ergo, Cenotaphium erigamus.

D.O.M.S. Nicolaus eius nominis Secundus, e magna & vetere proſapia Radiuillorum, Palatinus Vilnenſis, a Vladislao Iagellone incipiens, ad Sigismundum vsque eius nepotem, ſex continua ſerie Regibus Poloniæ, in toga & ſago fidelem ac ſtrenuam operam præſtitit. Copiarumque M. D. Lithuaniæ, ab Alexandro Rege, cui inprimis charus erat, ſummus præfectus creatus, eo felicitatis deuenit, vt & dignitate, ſuperiorem ſe, in Patria neminem haberet: & quod ſera poſteritas vix credet, filios quos progenuerat quatuor, omnes ſecum aſſidere in ſenatu, præcipuarum Prouinciarum Rectores, vidit: nec tamen improbe exultauit in tanta fortuna, ſed modeſtia Chriſtiana, præditus, in viros militares beneuolentia, & ſingulari in omnes huminitate vſus, periit ætatis anno nonageſimo nono, in ſummo omnium mœrore.

XC. NICOLAVS III. RADIVILLVS.

NIcolai Secundi primogenitus, paternum nomen ſumens, voluit etiam virtutum ſeſe haud degenerem filium præſtare, iisque qui indole & virtutibus pollent, parem omnino exhibere. Et quidem in puero ſtatim corporis animique dotes explenduerunt, minime vulgares, cum patrem in Moſcouiam cum exercitu euntem, comitari magnopere exoptaret. Magis ac magis deinceps, per ætatis gradus accreſcens, forma egregia, & cui non minus authoritatis ineſſet, quam gratiæ; præcipuumque robur, procera ſtatura, memoria ſingularis, docilitaſque ad omnes fere tum belli, tum pacis artes, in eo apparuere. Igitur ſciens hoc virtutis maximum præmium eſſe, quod latere ſuos non ſinat, maiorum ſuorum exemplo propria virtute inclareſcere voluit, factuſque a Sigismundo Rege, Nouogrodenſis primum, poſtea vero Vilnenſis Palatinus, bellis Moſcouiticis durantibus, Homliam arcem, in finibus Ducatus Seuerienſis ſitam, copiaque defenſorum, & magnitudine mœnium validam, paucos intra dies, ſuis cum cohortibus expugnauit: & Ducem Ouczynam, cum quindecim millibus armatorum ſubſidio obſeſſis venientem, ſtrage fœdiſſimum cæcidit, ipſumque cœpit; tum opera eadem Starodubum opulentam vrbem, cum aliter potiri nequiret, igni totam excuſſit, Duce Moſcorum Baſilio, prælium aut defenſionem nuſquam auſo. Quum vero litteris, ac linguarum multarum cognitione inſtructus eſſet, &

Regi

Regi Sigismundo in paucis charus exiſteret, in illo conuentu Regum Viennenſi, ob virtutem & præclara facinora, a Maximiliano Primo, Princeps Romani Imperii, primusque Senator, declaratus fuit. Et quidem merito tanta enim modeſtia, tanta humanitate, tantaque pietate fuit, vt qua die ſacrum audire non potuiſſet, aut pauperes fraterno exemplo (Alberti videlicet Epiſcopi Vilnenſis) ad menſam ſuam habere nequiiſſet, ea die ipſe ab omnibus delicatioribus cibis abſtinuit, & tantum in pane & aqua ieiunauit: Religioſiſſimus Princeps, caſtaque & ſecreta domo: & qui placita maiorum colebat habitu ſeuero: quantoque pietate occultior, tanto plus famæ adeptus, & quem nobis etiam hac breui epigraphe celebrare placuit.

Viator, quisquis es, ſiſte Gradum, & quod ſcriptum eſt, perlege.

Nicolaus, eius nominis Tertius, e familia Radiuillana, Palatinus Vilnenſis, haud dubie Nobiliſſimus, multarumque & magnarum propinquitatum: Primus regnante Sigismundo Primo, cui erat chariſſimus, Romani Imperii Princeps, a Maximiliano Primo factus: tantam dignitatem, ornauerat ingentibus animi bonis, iuſtitia, pietate, eruditione, prudentia, modeſtia, comitate, liberalitateque in omnes ſingulari: maxime vero virtute bellica, & rebus in Moſcouia fortiſſime geſtis, quæ omnis conſequens ætas meritis laudibus celebrare non deſiſtet: Hic igitur ſeptuagenario maior ex articulari morbo Vilnæ deceſſit, turbaque militum, quaſi inter ſolennia triumphi proſequente, inter ſigna militaria atque vexilla, in Baſilicam S. Stanislai, illatus, quieſcit.

XCI. GEORGIUS RADIVILLUS.

Georgius, Nicolai Secundi filius, expeditionem in Moſcouiam, regnante Sigismundo Primo ſuſceperat, tantum vt fratri ſe Nicolao Tertio, & operibus & dignatione adæquaret, & hoſtem apud Starodubum, Radogoſtiam, & Smolenſcum ingenti clade affecit. Itemque ſecunda expeditione, vltra Veſmam & Dorohobuſum cum tribus millibus progreſſus, cuncta igni & ferro deuaſtauit, hoſtibus prælium iuſto marte deuitantibus. Et opera eadem Mozirum, Turouiam, aliaque minutiora loca dudum fraude Michaelis Glinſcii perduellionis intercepta, reddere coegit: ac ne iuſſa exuerent, præſidium immuniuit. Proinde a Rege Kiouienſis Palatini primum titulo remuneratus fuit, poſtea Marſalci Curiæ officio, atque Vilnenſis demum Caſtellani dignitate, & ſuprema exercituum Magni Ducatus Lituaniæ Præfectura. Igitur vir fama & factis ingens, omnique laude maior, & quem vere alterum Periclem Lithuanorum, ac patriæ libertatis Athlantem appellare poſſumus, ſub Auguſto Rege, cui de

pau-

paucis charus atque intimus erat, & cuius Rex Augustus filiam nomine Barbaram in vxorem duxerat, Petrum Suiscium Moscouiticarum copiarum ductorem, cum triginta millibus ad Vlmam profligauit. Suiscius vero alter ex Ducibus vulneratus, fuga euadens, à rustico quodam securi, magno cum dolore Radiuilli, quod viuus captus non esset, occisus tum erat. Multisque aliis in locis deinceps, hostem illum peruicacem, Georgius maximis cladibus affecit: & inter hæc ipse morte præuentus est, maiore hominum nostrorum damno, quam suo. Cuius sepulchrum, hoc breui epitaphio cohonestemus.

Georgius Radiuillus, Castellanus Vilnensis summusque militiæ Lithuanæ magister. Dignus, quem omnium gentium vota optent in ciuem, hic sua ossa deponi iussit. Qui data in vxorem, Rege Sigismundo Augusto, filia nomine Barbara, nouum lumen in familiam suam intulit: patrisque toties Moscouitico bello triumphalibus, minime inter ciues elatior, integerrima fama, claritatem scriptis adauxit. Tandemque relictis terrenis possessionibus ad æterna ac cælestia, vt confidimus, Anno MDLXV. euolauit.

XCII. IOANNES RADIVILLUS.

QVartus, Nicolai Secundi, Palatini Vilnensis, filius Ioannes: frater Georgii, atque Nicolai Tertii, bellicosissimorum virorum, amicitia & consilio vtilissimus Regi Augusto. Corpus illi laborum tolerans & animus audax, quamuis litterarum à puero fuerit amans: sed qui solis in libris hærere contempserat, adolescensque reliquerat magistros, vt in Regum ac Principum aulis, tanquam in vera & liberali schola, tyronicinium poneret publicæ lucis. Quocirca pari vbique musarum & negotiorum studio creuit, genere quoque ac moribus ad eiusmodi eum vitam ferentibus. Et in album Senatorium à Sigismundo Primo transcriptus, Trocensis Castellani Titulum primo, deinde & supremi magni Duc. Lithuaniæ Marsalci officium decentissime gessit; Patrisque ac fratrum signa secutus, ordines bello Moscouitico ductauit, & illi insigni victoriæ de Tartaris ad Klockum, Michaeli Glinscio manus accommodauit. Sed cuius eximia virtus, diuinus generosi animi vigor, magna solertis ingenii vis, summa in periculis adeundis audacia, promptum in iisdem depellendis consilium, indefessa bellicis in expeditionibus vigilantia, & mira in rebus omnibus industria, Starodubensi in expugnatione maxime emicuerunt. Reliqua victoriarum trophæa, posterior dicet ætas, quæ ille assiduis orationibus, strictissimis ieiuniis, & locorum sacrorum deuotis visitationibus (nam & limina Apostolorum sub Iulio II. religiosissime visitauerat) patriæ suæ charissimæ apud

apud Deum impetrauerat. Obiitque plenus gloriæ, relicto vnico filio Nicolao, & apud Bernardinos Diui Francisci Sodales de Obseruantia Vilnæ sepultus est. Cui hoc breue epitaphium subscribamus.

Ioannes Radiuillus Castellanus Trocensis supremusque M. D. Lithuaniæ Marsalcus. Vltimus, Nicolai Secundi Palatini Vilnen. F. Summus & ipse virtutibus, interque paucos imbutus literis. Natura beneuolentiss. Præfecturas à Rege Sigismundo, eiusque F. Augusto sortitus, integerrime, nec sine magna dignatione administrauit. Capitalesque Lithuaniæ hostes Moschos, præliis aliquot vicit, & vrbes illis non paucas ademit. Tum & scythas in Podoliam incurrentes sæpius cum aliis regni proceribus profligauit, ne tantummodo maiorum imaginibus fulgeret. Postquannum LX. Religiosissime obiens, maiorum sepulchro Vilnæ illatus est. Plura iste non capit lapis, abi Viator, & Vale.

XCIII. NICOLAVS IV. RADIVILLVS.

QUartum è stirpe Radiuillia Nicolaum Palatinum Vilnensem magnique Ducatus Lituaniæ Supremum Marsalcum & Cancellarium, genuerat Ioannes Castellanus Trocensis, quem puerum adhuc, ad exteras nationes, excolendum ablegauerat. Qui lustrata tota pene Europa, adolescentior in patriam reuersus, expectatione celerius, omnem sui admiratione ordinem, omnemque ætatem in regia compleuit, seu equitandum, seu tela mittenda, seu ductus in pariete orbis sagittas expectabat, statim æqualibus maior; tantus denique erat cui possent magistri inuidere. Quibus profecto dotibus Regi Sigismundo maxime placebat: eiusque deinde filio Augusto in paucis charus, & prætorianis præfectus, consortio fortium virorum maxime delectabatur. Cumque patre in Moscouia rudimentis militiæ positis, ter propriis deinceps auspiciis, albo iam senatorio adscriptus, expeditionem in Liuoniam suscepit, quod Theutones turbare finitimos assueti, de finibus cum Lituanis disceptarent, imminerentque felici viciniæ. Igitur parum interest scribere quæ tumultuariis & obscuris manibus gessimus. Vna fuit acies iusta, qua profligati Germani Liuonius quoque possessione exuti sunt. Et exercitus Radiuilli diues præda, vix captiuos capiebat, vix spolia; Albertum quoque Archiepiscopum Rigensem ex Marchionibus Brandeburgicis, Gothardumque Magistrum Crucigerorum Generalem, Vilnam ad Regem deduxit: sigillumque Religionis, & Crucem, quam Magister collo appensam portabat, aliaque insignium instituti, in pleno senatu Regi reddidit. Igitur rebus tam præclare gestis, auctoritate, constantia, famaque inter suos auctior, ad Carolum V. & Ferdinandum Cæsarem, pro Republica legatus. Ernestum Archidu-

chiducem è ſacro baptizmatis fonte leuauit; & rebus ex animo peractis, ad Regem ſuum in Poloniam haud inglorius rediit, atque demum plenus dierum, Anno virginei partus, 1567. periit. Vir pacis bellique artibus, & in primis clementia, liberalitateque longe clariſſimus: niſi Lutherano delirio virtutes egregias inquinaſſet: Quatuor filios, itidem bello inclytos, nec deteriores ingeniis (qui, vt inquit Valerius Maximus patriæ rem non ſuam augere properabant) reliquit. Nicolaum Hieroſolymitana peregrinatione clarum: Georgium, Vilnenſem primo, deinde Cracouienſem Epiſcopum, & S. R. E. Cardinalem; Albertum ſupremum M. D. L. Marſalcum: & Stanislaum Samogitiæ Toparcham: qui cum plurimis lachrymis, patre pro concione laudato funeratoque ampliſſime, propriis manibus Vrnam Mauſoleo inferre non erubuerunt. Nos breuiter epitaphium adſcribamus.

Nicolaus, eius nominis IV. ſtirpis Radiuilliæ, Palatinus Vilnenſis, ſupremusque magni Ducatus Lituaniæ, Marſalcus & Cancellarius: virtutibus famaque clariſſimus: ſciens viris fortibus ſummam mercedem eſſe, gratæ poſteritatis memoriam, vt ſemper in ore poſthumantium ipſe maneret, ingenti prudentia, regnante Sigiſmundo Auguſto, apud quem ſumme gratioſus erat, poſſeſſam à Theutonibus, aliquot ſæculis Liuoniam, Regno Poloniæ adiunxit: ſplendidiſſimaque legatione, ad Auſtriacos Cæſares, patriam exornauit: & vt humanitate præcipuus erat, in homines fortitudine aut literis notos, toto vitæ curſu, neque liberalitatis, neque clementiæ, nec comitatis quidem exhibendæ, vllam occaſionem omiſit. Eosque præcipue quos fama amauit, admiratus eſt: atque demum ætate prouecta, morbo ſolutus, filiorum humeris elatus fuit. Qui patri beneficentiſſ. ſaxum hoc doloris teſtimonium poſ.

XCIV. NICOLAUS V. RADIVILLUS.

NIcolaus Quintus è domo Radiuillia, nepos Ioannis, cupiditate ſciendi, quæ tellus, quiue homines extra Sarmatiam eſſent, iuuenis admodum, Europam vniuerſam peragrauit; ſubque Rege Auguſto in patriam redux, ſtatim ab illo, ob egregias animi dotes, Curiæ Magni Ducatus Lituaniæ Marſalcus, vix octodecem annos habens, fuit creatus. Quo fatis ſublato, cum Henricus Galliarum in Regem eſſet à Polonis electus, Nicolaus cum aliis duodecim proceribus è Senatu, ad accerſendum & deducendum eum fuit deputatus in Oratorem. Stephano deinde rebus potiente, Supremus Lituaniæ Marſalcus erat renunciatus; tum ad Sereniſſimum Sigiſmundum III. regno deuoluto, Caſtellanus primo Trocenſis deinde Palatinus ibidem, fuit ab eo declaratus. Quam quidem

dem ille dignitatem resignabat ob valetudinem aduersam, etiam honorum facietatem prætendens: cæterum Rex sapientissimus Sigismundus III. vtilem eum Reipublicæ videns, non modo susceptos honores non permisit seponere, verum etiam in Vilnensem Palatinum sublimauit, & maiorum suorum exemplo Spartam ornare iussit. Siquidem non cuiuis solet ille honores mandare, sed non nisi nobilitatem maiorum, claritudinem militiæ, inlustresque domi artes spectando. Ad bella igitur gerenda, Nicolaus noster a patre Viro fortissimo formatus, adolescentulus adhuc, sub Rege Augusto, in Moscouiam profectus, ordines ad Vlam ducebat; sub Stephano vero, ad Gedanum alarum præfectus, illi Dersauiensi victoriæ interfuit. Et Heroas non aliter quæsiisse sibi laudem sciens, quam eiusmodi periculis atque vita, in Moscouiam iterum, integræ legioni rector datus, abiit, & gloriæ auidus, toto illo bello strenue se atque amanter pro patria gessit. Cum vero ad bolociam, globo bombardæ caput feritus esset, votum si conualuisset, visitandi sepulchrum Domini Hierosolymis, concepit: quod & exsoluit religiosissime, Princeps virtutibus & animi magnitudine, itemque benignitate, cum optimis quibusque omnium sæculorum Megistanis comparandus. Qui & ciuili tumultu, nostris temporibus in patria exorto, non licentiæ populari adhæsit, sed Regiæ dignitati prouidendum putauit. Et vt erat in Mathesi, Geographia, Medicina, atque Theologia (vt hic linguarum exoticarum peritiam omittam) optime versatus, dicendique peritia conspicuus, id quod patriæ vtilissimum censuit, in Senatu semper grauiter suasit. Liberalitatis in subditos, religiosos, literatos, egenos & externos profusissime fuit: censumque perpetuum, pro elocandis virginibus, & redimendis captiuis, fundauit. Monasteria, collegia, templa, palatia, Xenodochia quamplurima erexit: quæ singula ad prodendam virtutis memoriam, sine gratia aut ambitione fecit, bonæ tantum conscientiæ pretio ductus. Plenusque operum bonorum, Anno salutis 1616. Mense Februario, in Domino obtormiuit, habitu peregrini Nesuisiæ apud Patres Societatis Iesu, sepultus; cum inscriptione, ad Christi crucifixi imaginem. Aduena ego sum, & peregrinus apud te, sicut omnes patres mei. Filios quatuor reliquit, Ioannem, Albertum, Alexandrum, & Carolum Equitem Melitensem, æmulos virtutum suarum, clarosque rerum fama ac militum studiis. Sed nos pro instituto nostro, epitaphium adscribamus.

Heus Viator. Iacet sub hoc marmore incomparabilis Heros, Nicolaus Christophorus vulgo peregrinus dictus, Quintus, huius nominis, e domo Radiuillia Palatinus Vilnensis. Dux, in Olica & Nesuisia: Comes, Myrhæ & Sydlouecia: præfectusque Saulensis. Sancti sepulchri eques. Ac Sacri Romani

mani Imperii, primus Senator & Princeps: Iustitia, fortitudine, magnificentia liberalitate, animique moderatione, & pietate singulari, inter sui sæculi Megistanas eximius: interque viros literis, atque armis præcipuos merito connumerandus. Vtpote qui, virtutum commendatione, quatuor Regibus Poloniæ, Sigismundo Augusto, Henrico, Stephano, & Sigismundo III. Chariss. fuit. Cuius hic laudes leuiter libasse, sit detraxisse: igitur tibi, uno verbo, Viator, edissεram. Amisit in illo clerus fundatorem: Ecclesia protectorem: pauperes benefactorem: patria senatorem: Rex administrum: miles magistrum: filii parentem: subditique Dominum, longe beneficentissimum. Quorum voto corpus monumentum animam cælum, memoriam vero posteritas, in benedictione seruet. Abi itaque, & pro mortuo ora.

Qui, Anno salutis humanæ M. DC. XVI. vita functus est.

XCV. NICOLAUS VI. RADIVILLUS.

SExtum huius nominis, e stirpe Radiuillia, Palatinum Vilnensem, Birzæ & Dubincarum Ducem, virum semper animis successuque egregium, numeramus. Qui regnante Sigismundo Augusto, bello Moscouitico legioni tribunus præerat, & arce Tauris expugnata, grandes hostium copias, qui subsidio suis veniebant, profligauit. Et iuuenis admodum sub Georgio patruo merens, assueuit elementis negociosæ & exercitæ vitæ. Albo deinde Senatorio adscriptus, interregnorum tempore, publicæ libertatis acerrimus defensor fuit. Atque sub Rege Stephano, Lituanicarum copiarum Generalis factus, in obsidione & expugnatione Polocensi, multum præstitit operæ, & qui solus ad id bellum artes bonas attulisse videtur, sciens quod legati tribunique ex moribus imperatorum seueritatem æmulantur, vel tempestiuis conuiuiis gaudent: perindeque, & miles intentus, aut licentior. Quapropter disciplinam ex antiquo rigore obseruauit, & ne miles officium exueret, diligentissime curauit. Idem fecit quoque & in Liuonia, cum Carolum Sudermaniæ Principem, & Regni Suetici incubatorem, iussu Serenissimi Regis Sigismundi Tertii, bello propelleret; firmasque legiones & assuetas disciplinæ in eum duxit; vnde etiam facile victor extitit, & secundis eum aliquot præliis profligauit. Carolusque Liuonia pulsus, cum suis non semel terga vertit, castrisque sæpius & armatura grauiori exutus, turpiter fugit, pudenda omne in æuum nota. Nicolaus autem sobole filiorum omnino felix excessit e vita, septuagenario proximus, quum Ioannem & Christophorum filios assurrexisse in indolem dignam maioribus aspexisset. Et Ioannis quidem Castellani Vilnensis titulo, virtuteque eximius, fato immaturo est iam interceptus, Christo-

Christophorum vero militare decus in Radiuillia domo, clarioribus super-additis victoriarum trophæis ad summam gloriam vadentem, boni omnes, votis piis prosequimur. Ast nunc Nicolao ob ingentia in Rempubl. merita hoc breue Cenotaphium scribendo epitaphio erigamus.

Qui legis, mortem incusato, quæ Nicolaum, eius nominis, Sextum, e prosapia Radiuillia, Palatinum Vilnensem, Birzæ & Dubincarum Ducem, acerbissime sepeliuit. Virum intra paucos, fortitudine & prudentiam insignem, magnisque opibus, & clientelis potentem. Qui summus militiæ Lithuanæ Magister, a Stephano sapientissimo Rege factus, multa præclara, bellis Liuonicis, atque Moscouiticis gessit, quæ omnis consequens ætas, meritis laudibus celebrare non desistet: multosque egregios Duces, & negotiorum vsu exercitos, e sua disciplina reliquit: tum quoque filios duos, militaris gloriæ æmulos. Qui illi, omni polita doctrina, & eloquentia, cum iis, quos mirata est antiquitas, comparando, immortalium causam lachrymarum, hanc Vrnam erexerunt.

XCVI. STANISLAUS LESNIOVOLSCIUS.

HAud immerito viris bellatoribus, Stanislaum Lesniouolscium, generis nobilitate, & virtutum ornamentis eximium, adnumerandum censuimus. Is siquidem iuuenis, & vix dum integræ ætatis, omnes belli Duces, expediti consilii grauitate, & quosque manu promptissimos singulorum ordinum præfectos, in obeundis periculis, præclaro impauidi animi ausu, æque mirus & felix superare didicit. Regnanteque Sigismundo Augusto, contra Moscos bellum molientes missus, ad Neueliam magno cum successu pugnauit. Etenim quadraginta Moscorum millia, tantummodo mille quingentis equitibus Polonis, non repressit solum, sed magna ex parte etiam profligauit. In quo sane conflictu, eminuit maxime virtus & fortitudo Stanislai Zamoiscii, Nicolai Sienaruii, Ioannis Zborouii, Ioannis Potocii, & Iacobi Secigniouii, cohortium præfectorum, cum quibus flos nobilium, & generosa militum soboles auida periculorum, & quietis impatiens, cui campus Martius est seges & materies gloriæ. Ob tam igitur insigne meritum viro fortissimo hoc breue epitaphium ascribamus.

Stanislai Lesniouolscii, Castellani Ciechanouiensis, Ioannisque Tarnouii, exercituum Polonicorum, Imperatoris, in Moscouia legati, ex antiquissimo Sarmatarum sanguine, hic ossa clauduntur, donec dies Domini magnus adueniat: cui victoria de Moschis Neueliensi præclaro, grata agnatorum posteritas, hunc tumulum honorarium E. C.

XCVII. ROMANUS SANGUSCUS.

SEquitur Vir omni genere virtutum excellens Romanus Sanguscus, Lituanica-

anicarum copiarum, ſub Rege Sigismundo Auguſto, Campiductor, qui durante bello Moſcouitico Vlam & Suſam, munitiſſimas hoſtium arces obſidione fatigatas diuturna, ad extremum fortiſſime expugnauit; ſæpiusque eorum copias ſubſidio obſeſſis venientes, parua manu feliciter fudit. Tum quoque illi prælio ad Vlam, cum Nicolao Radiuillo interfuit, quum triginta Moſcorum millia, cum Petro Suſcio eorum Duce, ad internecionem fuerunt deleta. Similiter bellis Liuonicis cum Ioanne Chodkieuicio exercituum imperatore, Equitum Magiſter, ingentem patriæ operam præſtitit; absque Rege Auguſto ob id albo Senatorio adſcriptus, titulum Palatini Braslauienſis decentiſſime geſſit. Cui pro virtute & meritis hoc breue Elogium ſepulchro inſcribamus.

Romanus Sanguſcus, Palatinus Braslauienſis, & Equitum Magni Ducatus Lituaniæ Magiſter: rariſſimum gloriæ militaris exemplum: ob egregia facinora cunctis Cariſs. (ſed præcipue Regi Sigismundo Auguſto cognato ſuo) in flore ætatis e magna rerum expectatione Præreptus; hic tegitur depoſitus. Viator, dic ſtrenui bellatoribus manibus, bona verba, & ſcias eum fuiſſe ortum in Ruſſia alba, familia vetere & honorata, atque ex Principibus Lituaniæ.

XCVIII. STANISLAUS PACZ.

INter alios complures, qui e ſchola Georgii Radiuilli, viri fortisſimi prodierunt, etiam Stanislaus Pacz egregii Ducis nomen promeruit; qui bellis variis exercitatus, non minus ſcientia militari, quam multiplici eruditione, ac rerum experientia inſignis fuit. Is collecta nobilitate Palatinatus Vitebſcenſis, qui duo millia leuis armaturæ faciebant, contra Moſcum, qui id temporis Iezieriſciam, tredecim millibus armatorum grauiter oppugnabat, citato progreſſus, manus cum eo audacter conſeruit, octoque millibus in acie occiſis, reliquos in fugam turpiſſimam vertit, & caſtris omnibus, tormentisque æneis potitus, paucis ex ſuis amiſſis, Victor Vitebſcum rediit, ac tandem ad Regem Auguſtum cum ſignis & trophæis hoſtium, Vilnam peruenit. In quo ſane conflictu, præcipue laudata fuit virtus Iſidori Vexilliferi Vitebſcenſis, & Ioannis Snieporodi, Tenutarii, vt vocant, itidem Vitebſcenſis, virorum fortiſſimorum, & qui veræ gloriæ guſtum habebant. Sed Stanislaum ductorem eorum, præcipue pro more noſtro epitaphio exornemus.

Stanislaus Pacz, Magni Ducatus Lituaniæ dapifer, inter Duces, qui militarem impetum ratione compoſitum habent, aut fortuna propitium, merito connumerandus, hoc tegitur tumulo. Quem poſt præclaram illam, apud Iezieriſciam, de Moſchis victoriam, in medio fortunarum curſu, vt deſiderabiliorem nobis, ſic & feliciorem ſibi, mors immatura extinxit. Anno.

XCIX. HIERONYMUS LASCIUS.

INter viros, quos diu regiis amicitiis florentes, ab suo denique axe fortuna excussit, etiam Hieronymus Lascius censendus est; qui cum vir magno animo esset, multisque legationibus apud exteros Principes, & domi inter optimates bellica gloria floreret: multos facile æmulos inuenit; præ quibus dum in patria emergere non posset, Regi Vngariæ Ioanni, qui tum cum Ferdinando Cæsare bellum gerebat, operam suam nauauit. Hunc igitur exulem in Polonia humanissime excepit, consilioque suo (quamuis Reipub. Christianæ exitioso) & opibus iuuit; patrociniumque illi apud Solimanum Turcarum Imperatorem impetrauit, & Regno Vngariæ eius viribus restituit. Quo nomine apud Ioannem Regem gratia authoritateque valebat summa, eiusque virtute Rex vsus, non paucis de Ferdinando Cæsare victoriis clarus exstitit. Is siquidem rerum bellicarum peritus, aduersus valida Germanorum agmina, acies suorum optime instruebat; callebatque egregie omnes astus militares. Iam autem summa ratio à Ducibus belli ineunda est, vt acies pro numero sui & hostis exercitus, proque temporis & loci circumstantia disponantur. Vere enim dixit, prudens ille Romanæ militiæ scriptor. Si acies sapienter disponatur, plurimum iuuare: sint imperite quamuis optimi bellatores, mala dispositione frangi. Quare apud Ioannem. Regem fortitudinis & prudentiæ opinione adeo omnia potuit, vt illius nomine ipse regnaret, namque Rex ipse omnia maioris momenti negocia vltro in ipsum contulerat qui præter animi egregias dotes ita excellenti etiam forma & venustate faciei extitit, vt nihil ipsi magnum præter regnum deesse videretur. Idcirco eum Vngari in tanta gratia non valentes ferre, criminati sunt occulte sæpius, quasi pœniteret regno Ioannem restituisse. Itaque Rex eum in carcerem coniecit: vnde postea opera Sigismundi Regis Poloniæ liberatus, qui eo Ioannem Tarnouium miserat, ad Ferdinandum Cæsarem transiit, volens Ioannem Regem vltum ire, offensus hac ingratitudine eius. Quod & re ipsa præstitisset, si diutius superuixisset. Cæterum morte ex veneno, ut aiunt Constantinopoli sibi porrecto, in paucis mensibus consumptus, finem tragœdiæ fecit. Sed affigamus etiam epitaphium loculo, in quo aromatibus conditus, ad locum sepulturæ Cracouiam deportatus fuit.

Hieronymus Comes de Lasko: Palatinus Siradiensis. Vir, præter stemmatis nobilitatem, sapientia ac doctrina, multiplicique rerum vsu illustris, & patriæ magnus Senator, magnus Orator, magnusque demum Bellator. Hac exigua Vrna clauditur. Quem, militari, atque imperatoria florentem laude, vsque adeo Patrum nostrorum ætas admirata est, vt eum priscis illis Ducibus,

qui

qui summæ virtutis opinionem & famam sunt consecuti, non temere compararet; quod singulorum peculiares quasdam virtutes æmulari, argutissimoque ingenio, decerpere videretur. Obiit Anno 1542.

C. STANISLAVS LASCIVS.

Hieronymo fratrem Stanislaum adiiciamus, egregiis maioribus & fraterna imagine fulgentem, qui bellis, inter Franciscum Primum Regem Galliæ, & Carolum V. Imperatorem, acerrime durantibus, totam iuuenilem ætatem in Francia militando consumpsit, secutusque castra illius in Italiam, vna cum Rege ad Ticinum captus fuit. Et tandem in patriam reuersus, legationes complures ad diuersos Principes obiuit, sed præcipue ad comitia Imperii, Augustam vindilicorum. Duxit quoque legionem vnam, contra Crucigeros bello Pruthenico durante; vbi promeruit, vt in locum fratris defuncti, albo Senatorio adscriptus, Palatini Siradiensis, titulum haberet. Cuius quoque immortali memoriæ optimo iure hoc breue Cenotaphium demus.

Hic situs est, Stanislaus Lascius, lumen atque ornamentum patriæ, qui Regis Galliarum Francisci I. signa secutus, extremum pene periculum, bello Italico adiit, & carcerem Diuticini pertulit. Quo tandem liberatus, quum in patriam rediret, eius genus & industria, spiritusque illi senatorii, domi ac foris cogniti, apud Sigismundum Regem sunt suffragati, vt Siradiensis Palatinus esset.

CI. ALBERTVS LASCIVS.

Ex omnibus Sarmatiæ Dynastis, qui libertatis auctores celebrabantur, maxime Comites à Lasco, apud scriptores memorantur: inter quos Albertus quoque Hieronymi filius, animi magnitudine, & artibus militiæ præstantissimus: Inuenire amicitias, & colere optimus, nudis inter synceros affectibus: Hic itaque Europa vniuersa peragrata, variis sese bellis exercuit: factusque in loco paterno Palatinus Siradiensis, vt fuit illi viro ingenium amœnum, & temporis illius auribus accommodatum, plurimum in senatu sententia valuit, maxime cum de rebus bellicis disserendum esset. Collectoque mediocri ex Polonis, Vngaris, & aliis exteris exercitu, eoque per Scepusium & Vngariam, quod per Poloniam ei non liceret, in Valachiam ducto, Iacobum quendam Heraclitem, natione Græcum (qui ab antiquis Valachiæ regulis genus suum repetebat, seque singularum in Ægeo, Sami Despotam, & pari Marchionem nominabat) contra Alexandrum

Ralachiæ Palatinum, armata manu in Valachiam deduxit. Erat tum Alexander ob tyrannidem & crudelitatem erga ſuos infamis; ideoque omnibus inuiſus. Hunc numeroſo exercitu inſtructum Laſcius longe impar copiis fudit, & Moldauia exuit: totamque ditionem armis domitam Iacobo Deſpotæ, poſſidendam tradidit. Et quanquam omnes maiores noſtri, iuuentutem exercuerunt, haſtilia iacere, ſudem torquere, equum agitare, arma tractare: præcipue tamen Laſcio hæc cura fuit, in Valachiam tum cum exercitu tendenti, vbi magna cum diligentia milites ſuos aliquoties in hedomada adſuefaciebat, vt maiore impetu in hoſtem procurrerent, vt loca oportuna celeriter occuparent, vt ad explorandum alacriter pergerent, vt fugientium terga facilius comprehenderent, vt haſtas, enſes, ſclopeta commode tractare contra equites decurrere, tormenta bellica ocyus educere, aciem inſtruere, eamque pro ingenio loci, vel laxare, vel condenſare, in læuum detrumque latus flectere, foſſasque tranſilire dum opus, tempeſtiue addiſcerent. Quibus ſic excultis, Tartaros Turcasque cum ſæpe alias, tum apud Oczalcouiam, non ſolum intra mœnia compulit, ſed etiam per Pontum Euxinum turpi fuga terga dare coegit. Quapropter viro tam bene de patria merito, ad poſterorum notitiam, marmor, hac epigrapho erigendum cenſuimus.

Albertus de Lasko, Palatinus Siradienſis, ſtrenuus manu, & Conſilio ſpectabilis: forma admodum liberali, & cui vel adſpectus erat muta commendatio, inter viros nobiles literis armisque præcipuus, & Dacorum, Scytharum, Muſulmanorumque cladibus in Moldauia atque Beſſarabia, illuſtris: hoc ſibi viuens ſepulchrum confecit, defunctus vt ſibi viuat, cum ante mortem, patriæ & amicis vixiſſet. Anno.

CII. MICHAEL VISNIOVECIVS.

INter Satrapias Ruſſiæ, primum illuſtris famæ locum obtinuit, Michael Dux Viſnionecius, conſiliorum prudentia eximius. Is quum per multos annos Conſtantino Oſtrogio, alæ præfectus, operam nauaſſet; illique prælio cum Tartaris ad Lopuſnam, vna cum filiis ſuis interfuiſſet, vbi viginti quinque millia barbarorum cæſa fuerunt: proprio etiam ductu Tartaros, non vno in loco feliciter profligauit; vsque adeo egregie, vt priſtinum Sarmaticæ dignitatis decus, quod corrupta ſenſim diſciplina, ab obitu Conſtantini Oſtrogii perierat, inſigni cum laude reſtitueret. Nam fortiſſimus & generoſiſſimus quisque, ſpe laudis, ad eius ſigna coibat, atque ita effecto ingenti veteranorum equitum agmine, vltro in Cherſoneſum Tauricam excurrebat; barbaros populabatur, trucidabat, Chriſtianosque in ſeruitute

uitute illorum detentos sæpiſſime liberabat. Cum autem in eum ipſum tempeſtas hoſtilis irrueret, in inſulam quandam Boryſthenis ſeſe recipiebat: quæ in hodiernum à Coſachis Zagoroſenſibus poſſidetur, vocaturque Inſula Viſniouecii. Hac igitur laude Viſniouecius conſpicuus, quum iam ſenectute grauis eſſet, & multa copia honorum, tandem vita exceſſit; tumulatusque eſt Viſniouecíæ, ſuæ tribus ſumptuſiſſimo ſepulchro ab ſe condito; cui par virtutibus epitaphium inſcribamus.

Diſ. Man. S. Michael Dux Viſniouecius genere illuſtri, & vetere proſapia Principum Roxolanorum. Largus animo, & par opibus: vigens ætate, cultu modicus, ſermone facilis armorumque ſtudio, & multis fortibus factis clarus. Poſtquam multos per annos, egregium vigorem, conſtantiam, & expertum bellis Tartaricis animum, Sigismundo I. eiusque F. Auguſto, Regibus Poloniæ, probaſſet; in terris, vt cœlo frueretur, eſſe deſiit. Anno.

CIII. DEMETRIVS VISNIOVECIVS.

DEmetrius Michaelis filius, in bellis exercitatiſſimus, & cuius nomen frequentes victoriæ apud Scythas, non ſolum celebre, verum etiam formidabile reddiderant; regnante Sigismundo Auguſto, à Valachis ad principatum vocatus fuerat. Dignus profecto ea fortuna Princeps, vtpote virtutibus & animi magnitudine, itemque liberalitate, cum optimis quibusque omnium ſæculorum principibus comparandus. Cæterum tantæ virtuti, immitis fortuna obſtitit, & non diu potitum, in præceps ſubito deiecit. Siquidem Solimanus Turcarum immiſſo grandi exercitu, principatu eum poſt aliquot prælia & velitationes, deturbauit facillime imparatum. Circumuentus itaque inſidiis Barbarorum, in poteſtatem hoſtium deuenit: qui eum duriſſimo peruigilio diu torſerunt. Tyrannusque ipſe abdicata omni, vel regiæ clementiæ, vel iuſtæ humanitatis laude, quæ ſingularis fero eius ingenio proponebatur, crudeliſſime in eum ſtatuit, vncoque ferreo in porta quadam Vrbis Conſtantinopolitanæ ſuſpendi iuſſit. Cui inter dolores & tormenta conſtantiſſimo, & vel ſola patientia. Chriſtiana cœlum promerito, hoc breue epitaphium Cenotaphio erigendo ſcribamus.

Demetrius Viſniouecíæ Dux. Virtute bellica, & rebus armata manu geſtis, nulli veterum Heroum Secundus: & in quo omnia ad æternitatem famæ conſpirant: quum dacorum votis in Principem expetitus, haud diu dignitatem ſuam, otthomanica potentia fractus, tueretur: intrepidi ſane, ſed non valde memoris & cauti Ducis, decus meruit. Barbarique iuſſu, inaudito ſupplicio peremptus, in martyrum requiem, poſt exantlatas, L. circiter annis, huius vitæ ærumnas, euolauit. Anno.

CIV. IOANNES TARNOVIVS.

SEquitur vt etiam Ioannem Tarnouium Comitem, albo Heroum interseramus, Palatinum primo Russiæ, a Sigismundo I. Rege Poloniæ creatum, deinde Castellanum Cracouiensem, Principem senatus, & omnis memoriæ clarissimum Ducem. Quem non tam vmbratilibus studiis, quam virorum bellicosissimorum conuersatione delectatum fuisse, haud obscure testantur Commentarii a se conscripti, bellicæ rei documenta continentes, & ab ipso rerum vsu petiti, dum in Africa, ductu & auspiciis Emmanuelis Lusitaniæ Regis militaret. Tum in patriam reuersus, copiisque totius Poloniæ præfectus, obseruare haud destitit, quod veteres philosophi in re militari præscripsere. Ac proinde tantum virtute profecit, vt non solum nostros imperatores omnes, sed etiam illos veteres externos Scipiones, Marios ac Maximos, bellica laude adæquaret. Cui perpetua fuit consuetudo, vt quoties de re militari in concilio suo tractaret, literatos centuriones ac tribunos adhiberet: maxime eos qui Historiam norant: quum quidem subinde requireret, quid in talibus causis, quales in disceptatione versabantur, veteres Imperatores, vel Romani, vel aliarum gentium fecissent. Siquidem non erat illi satis, quod gesta veterum didicerat, & domi quotidie lectitabat, quod viros omnis eruditionis principes in familiari conuictu assidue secum habebat: sed etiam ab iis qui suum, vti dixi, participabant concilium, eandem peritiam exegit: etiam inter deliberandum de summa Reipubl. facta maiorum præclara voluit audire & doceri, atque demum posteris scripto tradere. Ac ob id Chronicon elegantissime scripsit, quasi non satis esset laudem meruisse, nisi dulcedo etiam gloriæ, famaque accederet. Cæterum quantum ad tractationem armorum, maximas res quasuis, mira celeritate, silentio, & rara felicitate gessit: & si quam ciuitatem obsessurus esset, aliamue militarem expeditionem suscepturus, cunctos propositi sui finem volebat celatos, dum tempus esset destinata exequi, vel propalari: Demens enim ac vanus ille est, qui priusquam necesse sit, negotiorum arcana cum multitudine communicat. Igitur hoc astu Turcas, cum tredecim millia in Podoliam irrupissent, cum paucis cohortibus suis, silenti agmine aggressus feliciter profligauit. Bogdanum regulum Moldauiæ, Chotimiæ obsessum, Turcarumque ac Tartarorum auxiliis ferocem in verba Regis sui, iurare coegit, & Pocuciam Polonorum prouinciam, ab illo possessam recepit. Itemque Petrum Vaiuodam, eandem Pocuciam armis repetentem, ad Guosdeciam primo, cum sex millibus, deinde ad Obertinum, cum viginti & duobus millibus, deuicit quatuor millibus suorum, & tandem in arce Chotimensi obsessum, cum tota nobili-

nobilitate Moldauica Regi Polono iusiurandum præstare iussit. Sicque se-se gessit, vt Valachos diuersis præliis profligauit, & ad extremum regni finibus, magna cum sua laude depulerit. In Moscouiam quoque missus Starodubum vrbem munitissimam, quindecim millibus armatorum propugnatam, longe pauciori suorum militum numero, & virtute expugnauit. Itemque Radogostiam & Homiam firmissimas arces per deditionem accepit. Et paulo ante in Hungariam ablegatus, cum sex millibus, operam singularem præstitit Ludouico Regi; præstitisſetque multo maiorem, si Hungari eius consilio vti voluissent. Dumque Ferdinandus I. de Hungariæ regno cum Turcis armis disceptaret, Tarnouium Ducem exercitibus suis præferre destinauerat, cuius ille iam se subditum fore declarauerat comparatis in Bohemia plurimis possessionibus opimis, ob potentiam nimiam æmulorum in Polonia. Etenim quis non sciat, maxime potestatis viros, quique communem hominum sortem excellunt, æmulationi, inuidiæque aliorum obnoxios esse? Sed fatum superueniens, cogitationes omnes facile cum vita ipsa extinxit. Ne autem vetustas temporum aut obliuio tanti viri memoriam extingueret, agnatorum grata posteritas, erecto marmore conseruandum curauit. Cui nos quoque superscribamus aliqua honoris & virtutis ergo.

Iacet sub hoc marmore, viator, laudatissimus regni Poloniæ Senator, Ioannes comes Tarnouius, Castellanus Cracouiensis, copiarumque sub Sigismundo I. eiusque F. Augusto, Regibus sapientiss. Imperator optimus: vir vt prosapia magnus, & vna cum Lecho, originem Ducens: ita doctrina inter eruditissimos numerandus. Cuius tot extant victoriæ, quot sunt regni Poloniæ inimici: tot trophæa, quot vindicatæ Prouinciæ: tot triumphi, quot ab illo sub iugum missi hostes. Decessit ex mortalibus, Anno.

CV. IOANNES CHODKIEVICIVS.

NOn indigna patre proles, Ioannes, Gregorii Chodkienicii, Castellani Vilnensis F. viri tam belli artibus, ac scientia militari, quam multiplici rerum experientia insignis: non minus & ipse armorum peritia clarus, & magna dum vixit seueritatis fama. Qui tametsi ad seuitiam natus videretur, apprime tamen consortio eruditorum virorum afficiebatur; præcipue Stricouii Archidiaconi Samogitiæ, quod vir ille & facetus esset,& loco ac tempori optime inseruire sciret, iocisque atque salibus animum eius oblectaret. Is itaque regnante Sigismundo Augusto, campestris militiæ Præfectus, Petrum Suiscium, cum triginta millibus Moscorum venientem, iunctus Nicolao Radiuillo Duci militiæ supremo, ad Vlam prospere fudit.

dit. Et ab eo in Liuoniam missus, Archiepiscopum Rigensem, in Ducatum Transdunanum conuertit, & Canonicis Lutheri hæresim amplexis, prædia Ecclesiastica tanquam feuda ad hæredes transeuntia attribuit: nouosque Castellanos, & alios magistratus, ad Reipubl. Polonæ formam creauit; ipse totius Liuoniæ Gubernator a Rege in Comitiis Varsouiensibus, iuncto Curlandiæ Duce, renunciatus. In quo quidem officio & vitam expirauit, Stephano Bathoræo rerum iam potiente. Cui in Moscum expeditionem paranti, noningentos equites iamiam moribundus ipse, officii ergo summiserat: qui difficillimo illo bello durante, vti exercitati & veterani, magno adiumento Regi fuerunt. Sed addamus, si placet, epitaphium, quod fortissimi clarissimique viri sepulchro inscribatur.

Claudit hæc vrna, viator, Ioannem Chodkieuicium, Samogitiæ clarissimum Toparcham, totiusque Liuoniæ Gubernatorem, ac Lituaniæ militiæ magistrum, priscæ seueritatis virum. Et qui militem operum & laboris ignarum, populationibusque tantum lætantem, veterem ad morem reduxit, ne quis agmine decederet, ne pugnam nisi iussus iniret: idem populis subiectis, ius diligenter & industriæ dixit; vt neque modestiores vnquam, neque iustiores illo Prætores in Liuonia extiterint. Habuit & alias virtutes vere Heroicas, quibus toto vitæ discursu clarissimus, hostibus etiam gratus extitit. Vixit &c.

CVI. NICOLAVS TALVOSSVS.

CHodkieuicio Samogitiæ Præfecto, Nicolaum Taluossum Samogitiæ Castellanum adiungamus: Virum fortem, & pace belloque illustrem, & gnarum antiqui moris. Cuius Rex etiam ipse Sigismundus Augustus, forti fidelique opera vsus, in Senatum eum, ob merita, adlegauit. Is cum esset vehementis spiritus vir, a puero statim castra Romani Sangusciі secutus, bellis Moscouiticis, miles primum, centurio deinde atque cohortium Præfectus, omnes pene gradus feliciter percurrit; cumque Gregorio Chodkieuicio, & Nicolao Radiuillo, omnibus quæ tunc occurrerant bellorum expeditionibus, legionis tribunus interfuit. Tum a Ioanne Chodkieuicio militiæ Magistro, cui intime adhærebat, in Liuoniam missus, sex millia Suecorum ad villam Kirempe, haud procul a Reualia, ad internecionem pene deleuit, & cum spoliis opimis ad Chodkieuicium, atque captiuis hostium, victor rediit. Siquidem Taluossio ille, modo labores & discrimina, mox & gloriam communicabat: sæpeque parti exercitus in experimentum, aliquando maioribus copiis ex euentu præficere solebat. Nec Taluossus vnquam in suam famam gestis exultauit, ad auctorem & Ducem, vt minister fortunam referebat. Quod faciendo, indies ipse illustrior

ſtrior fiebat: donec fatum ſuperueniens, viridi ſenecta florentem oppreſſit. Cui nos quoque epitaphium integritatis atque virtutis ergo ponamus, quod nusquam præclaram iuſti officii pietatem vlla in re erga patriæ decus intermiſiſſet.

Nicolaus Taluoſſus, Samogitiæ Caſtellanus: Ioannisque Chodkieuicii, exercituum Lituaniæ Imperatoris, in Liuonia Legatus: vir manu & conſiliis ſtrenuus. Et in quo vno totius Antiquitatis memoriam, eruditionem, iudicium, & eloquentiam, Rex Sigismundus Auguſtus, admiratus, Sella eum Curuli donauit: Quam ille deinde obtenta de Suecis apud Reualiam, inſigni victoria, longe illuſtriorem reddidit: & tandem ex Ophtalmia animo linquens, ſatisfecit naturæ, ſexto Kal. Nouemb. M D LXXVIII.

CVII. STEPHANVS BATTHOREVS.

NAtus eſt Stephanus Rex Anno Chriſti 1533. V. Kalend. Octobris, ſub Ioanne Rege Hungariæ, Stephano Batthoreo, Palatino Tranſyluaniæ, patre: Catherina Thelegdia, matre, auis & parentibus clariſſimis. Fratres habuit germanos duos, Andream & Chriſtophorum: hunc Palatinum Tranſyluaniæ a ſe factum: illum Iſabellæ Reginæ Hungariæ, ſupremum palatii præfectum. Optimarum artium, & humanitatis ſtudia, domi primum attigit; & in iis tantos profectus fecit, vt maximam virtutis & ingenii ſui expectationem apud omnes excitaret. Demum a domeſtica diſciplina, ad aulam Ferdinandi Cæſaris profectus: tantique inibi æſtimatus, vt Catharinæ Cæſaris filiæ, Mantuam ad maritum deducendæ, honoris gratia, adiungeretur. Latini itaque Italici atque Germanici ſermonis peritus, ita, vt ſcribere & loqui eleganter ſatis poſſet; mores inſuper populorum externorum, & aulas Principum pernouit. Hoc eſt, Caroli V. Imp. Ferdinandi & Maximiliani Cæſarum, Ioannis Regis Hungariæ, Principumque Germaniæ & Italiæ nonnullorum; vnde ſibi vſum rerum gerendarum, & prudentiam ingentem comparauit. Ob quam, redux in patriam; ſummo in honore apud omnes, apud Ioannem vero Tranſyluaniæ Principem in gratia habitus, copias eius ductabat, & Faradino præfectus fuit. Ardenteque patria ciuili bello ob duos ſimul Reges electos, Ioannem nimirum & Ferdinandum, multa pericula adiit, multoties manus cum hoſte conſeruit: ſæpius inſtabilem fortunam expertus. In pugna etenim ad Hadanum, aliquot lethalia vulnera accepit: & cum Nartendio decertans, non modo prælio victus, ſed captus etiam, & compedibus iniectis male eſt habitus. Non deſpondit attamen animum, vel illius Polybiani memor. Qui in aliquem caſum inciderit, ſi id animoſe fortiterque tulerit, plerum-

plerumque fortunam ſuam in melius mutat. Quapropter non militaribus modo ſtudiis, fortunam ſuam ſubleuare voluit, ſed prudentia quoque ciuili, conſilio, iudicio, legationibusque ad Ferdinanandum & Maximilianum Cæſares: quibus peractis, & fidem & induſtriam ſuam patriæ probauit. Verum tamen & hic aduerſam fortunam agnouit. In ipſa etenim legatione, obturbatis, ſe abſente conditiones pacis, iuſſu Cæſaris Viennæ captus, & vltra biennium, ſub cuſtodia fuit detentus. Caſparo Belcieſſio, vt aiunt, authores cui Stephani virtus formidoloſa eſſe cœperat. Cæterum quia fortis præcipue & magni animi eſt, conſtanter & æquiter ferre extrema quæque, & Fortunam nouercantem rectis æquisque oculis adſpicere: idcirco Stephanus, minime hoc infortunio permotus, totum illud detentionis ſuæ tempus, tum antiquitatis eruditæ monumentis, tum ſummis viris in aula Cæſaris, legatisque externis cognoſcendis impendit. Inter quos etiam erat vnus, Franciſcus Craſinius, Sigismundi Augusti Regis Poloniæ, apud Cæſarem tum Orator, qui pro Stephano, in libertatem aſſerendo magnopere laborauit. Ioanne itaque Principe Tranſyluaniæ è viuis ſublato, non e blanditis, ſed enucleatis omnium ſuffragiis, ad Principatum euectus, Belcieſſium ipſius Ioannis deſignatione, eodem aſpirantem, armis aggreſſus, arcem eius Fogaraſſum intercepit: eoque ipſo vix fuga elapſo, in ſuam poſſeſſionem accepit, & præſidio imminuit; atque omnem illum Tranſyluaniæ motum compeſcuit. Cumque Maximiliani Cæſaris copiis adiutus, bello repetere Tranſyluaniam vellet, non modo eum vicit prælio, fugauitque: ſed regnum inſuper Poloniæ, occulta quadam fatorum via, obtinuit, cunctis in eum conſentientibus; qui primo Maximilianum Cæſarem, per Archiepiſcopum Gneſnenſem more patrio Regem renunciauerant. Igitur Maximiliano dum adeundæ Poloniæ modum, cum ordinibus Imperii, in comitiis Ratisbonenſibus diſquirit, fatis è vita ſublato, Belceſſius dum nullibi refugium habet, & Stephanum ſupplex accurrit, & non modo culpæ veniam, ſed egeſtati etiam ſuæ, luculentum inuenit perfugium. Cum itaque morte Cæſaris, certum iam ſibi regnum feciſſet, Gedanenſium imprimis temeritatem reprimendam ſtatuit: quos opido Derſanienſi prælio fregit, & aliquot menſium obſidione, ad officium reuocauit. Deinde Magnum Moſcorum Ducem, Ioannem Baſilii filium, Liuoniam atque Lituaniam, Regni Poloniæ prouincias inuadentem, bello repellere, tumidosque eius conatus contundere propoſuit. Ac imprimis Polociam Lituanis aliquando ademptam aggreſſus eſt; atque vna eademque expeditione Socolam, Suſiam, Cozianam, Nieſcerdam, Craſnam, Vſuiatam, aliasque complures hoſtiles arces & munitiones in poteſtatem ſuam redegit.

Cæſisque aliquot hoſtium millibus ad internecionem, nonnullos eius ore proceres, & copiarum ducem Seremetum, Viluam in triumphum duxit. Vere autem adulto, iterum per inuia & immenſa terrarum ſpacia exercitum ducens Velicolucos, Neueliam, Zauolociam, vniuerſamque prouinciam illam ſubiungauit, hominum millibus aliquot, qui obſtinatius ſe defenderant, interfectis, magis furore Martis, quam ira vindictæ. Tertio demum progreſſus cum exercitu ad Pleſcouiam, primo aſſaltu Oſtrouiam, munitiſſimorum arcem expugnauit: nec mora & Pleſconiam ipſam irruptione pertentauit. Donec cura & auctoritate Pontificis Maximi, ad pacis conditiones reuocatus, præmium victoriæ, Liuoniam vniuerſam à Tyranno acciperet. Et ſic tribus expeditionibus, tres prouincias florentiſſimas, quibus incubabat quoque Baſilius ille tyrannide inclytus, à Ioanne filio eius, paulo mitiore, recuperatas, in libertatem priſtinam aſſeruit, Polociam ſcilicet, Veliſiam & Liuoniam. Atque ita vniuerſam Poloniam pace tot annis deſiderata donauit. Tum demum ad conſtituendam Remp. totum ſe conuertit. Sed vt ſunt fallaces ſpes hominum, contracto ex aſperrima venatione fatali morbo paucis diebus abſumptus eſt, qui totus in eo erat vt Turcis bellum inferret. Cuius memoriæ honores, quamuis large ab Senatu decretæ fuiſſent: nos tamen more noſtro affigamus Cenotaphium loculo, in quo armatibus conditus Grodma, Cracouiam translatus eſt.

Habet hic loculus, viator, Theſaurum maximum: nec odor quem ſentis ex aromatibus eſt, ne forte neſcias, ſed ex virtutibus eximiis, quibus eſfloreſcit, quæque concertant inter ſe, in Harmoniam odorum ſingularem.

Fragrat hic admirabilis fortitudo, cum egregia membrorum proceritate, ac vultus totiusque corporis dignitate.

Hic latet, qui eximiis animi, corporisque dotibus, melius quam Nardo, Myrrha, caſia, opobalſamo conditus eſt. Qui animi moderationem, in ipſo vertice rerum humanarum tenuit. Qui hoſtes dominandi libidine inflammatos, potentia feros, vicinitate infeſtos, fama rerum geſtarum formidabiles aliis, ſua virtute perdomuit. Qui denique bello clarus, pace iuſtus, conſilio grauis, & animo ſemper inuictus extitit.

Hic vt verbo expediam, Stephanus Batthoreus eſt, ille Sarmatici orbis deliciæ, illud Tranſyluanicæ gentis decus, illud columen ac firmamentum Lethiticæ gentis: Ille Hungarorum & Polonorum parens: Ille clariſſimus tyranni Moſchouitici debellator: Ille denique, qui vere audiit pater patriæ: & qui aucta Veliſio atque Polecia, Lituania, recuperata Liuonia: pacata Podolia: Mechmete & Aſchlancherei Tartarorum chamis perterritis: Podkoua & Iancula Valachis caſtigatis: Amuratis Turcæ minaciſſimis legationibus contemptis: omnium Regum, Principum, & populorum, nationumque ora in ſe vnus conuerterat.

Hic inquam, expletis LIV. ætatis suæ annis, cum toto decennio & septem mensibus regnasset, anno salutiferi partus MDLXXXV. Idibus Decembris, breuem huius æui gloriam, æterna commutauit.

CVIII. NICOLAVS MELECIVS.

STephanum Regem, sequitur copiarum suarum ductor Nicolaus Melecius, Podoliæ Palatinus: vir fortis, ac genere, ingenio, opibusque præstans. Is regnante Sigismundo Augusto, Bogdanum Principem Valachiæ eiectum à subditis, in Valachiam deduxit, & ad Tyram fluuium à Turcis atque Dacis ipsis circumuentus, rem strenue gessit, exercitumque magna cum laude incolumem reduxit: Tartaros quoque Podoliam vastantes sæpius fortiter repressit, suorum & hostium vires prudenter considerando potius, ac conseruando, quam temere cum impari numero confligendo. Iam autem quis nescit? difficulter eum vinci posse, qui de suis & aduersarii copiis, simul etiam de locorum situ & ingenio certo potest iudicare? Prouidebat itaque, vt potius in nocendo aliquid omitteretur, quam cum aliquo militum detrimento noceretur. Quapropter licet centum millium armatorum, exercitum in expeditionem Liuonicam duceret, ad pacis tamen conditiones Magistrum Crucigerorum confugientem, bellumque deprecantem, pacificæ potius sub tutelam Regis recipere maluit, quam munitissimas vrbes expugnando gloriam inanem quærere, aut militibus suis aliquod detrimentum difficili bello inferre. Bello tamen Moschouitico sub Stephano Rege, quam hostes pertinacius sese defenderent, acrius insistendum putauit, & satis inlustrem, rebus ad Socolum bene gestis, adeptus adoream. At pro secunda expeditione, honorum societatum, ac requiem laborum prætendens, excusauit apud Regem se ire in Moscouiam posse; atque simul fortunæ nobilitatem secum contemplans, decreuit se imperio abdicare, & in priuatam secedere vitam, qui omnibus copiis præfuit, quando Polocensis terra ab hoste est recepta; cum quisque de rebus futuris ambiguus sit, ille non expectauit incertæ vicissitudinis aleam. Raro enim permanent vsque ad exitum successus. Vbi tamen fortibus & bonis honos exhibetur, ignauis vero & nequam hominibus pœnam irrogatur, bonam illic spem vouere exercitum necesse est: nam isti quidem peccare metuent, illi vero fortiter faciendo gloriam ambitiose adfectabant. Sed cohonestemus sepulchrum, tanti viri, hac breui Epigraphe.

Nicolaus Melecius, Podoliæ olim Palatinus, & copiarum Regni Poloniæ supremus præfectus: hoc paruo contegor tumulo. Quæque superis, naturæ, patriæ

patriæ charissimæ, Regi meo, & amicis debui: Persolui. Hospes, si pie patriam amas, quæso ne inuideas: optime enim nosti, vltra vires, neminem agere posse.

CIX. PHILO KMITA.

PRoducamus & Philonem Kmitam, Smolensci Palatinum, qui regnante Sigismundo Augusto, non impigre operam suam bellis Moscouiticis Nicolao Radiuillo Copiarum Duci præstiterat, ciuiliumque rerum scientissimus erat, natura & institutione factus ad gerendum Rempub. Igitur in senatu cooptatus, non solum ex prima nobilitate, sed & virum se esse demonstrabat: nam & proceritas corporis, & honor capitis, & dignitas oris longe lateque purpuratum ostentabant. Qui loquebatur etiam ita elato, ab ingenti virtutum suarum fiducia, animo, vt nullum ferox verbum excideret; ingensque omnibus quæ ageret, cum decor inesset, tum fides. Is igitur exorto denuo contra Moscouitas, sub Stephano Rege, bello, diuersas, hostium prouincias, secundis populationibus peruastauit, ad Stadrodubum præsertim & Nouogardiam; vbi & arces munitissimas Pocopouiam videlicet; Chelmam & Russam fortiter expugnauit. Cumque semel in agrum Smolenscensem, cum mille septingentis leuioris armaturæ equitibus, quos vulgo Cosachos dicimus, excurrisset, offensis decem millibus hostium, qui in Lituaniam prædandi causa ibant, nonies acie cum illis decertauit, & multis ex eis occisis, captisque nonnullis præstantioribus, paucis suis desideratis Orsam se retulit, & aquilam captam Regi Stephano Victoriæ testem Varsouiam misit, totoque bello Moscouitico, cum suis cohortibus durans Ioanni Famoscio copiarum Duci operam egregiam nauauit. Cui ob indolem & virtutes hoc breue epitaphium scribamus.

Claudit hoc saxum, viator, clarissimum Sarmatici Senatus virum, Philonem Kmitam, Palatinum Smolenscensem: animi magnitudine, armorum peritia, antiquis ducibus æquandum. Qui multos per annos, apud Sigismundum Augustum, & Stephanum Battoreum, inclytos Poloniæ Reges, secunda fama militabat: insignemque de Moschis, in agro Smolenscensi, exigua suorum manu, victoriam reportauerat, quam nulla vnquam ætas tacebit. Abi, & manibus defuncti, quietem apprecare.

CX. ANDREAS SAPIEHA.

PAr & idoneus, peragendis haud exigua momenti negotiis, Andreas Sapieha, Nouogrodensis primum, deinde Polocensis Palatinus, ob ingenii prom-

promptitudinem ac dexteritatem, a Sigismundo Augusto in Senatum cooptatus. Hunc Nicolaus Radiuillus Copiarum Lituaniæ summus Præfectus, principio gubernationis, in subsidium regiminis, bonum militiæ socium, victoriis clarum, scientia præstantem, tribuni dignitate decorauit. A quo legatus in Liuoniam, Stephani Regis temporibus missus, viginti quatuor Moschorum millia, cum Matthia Dembinio, ad Vendam, vix quatuor millibus suorum, profligauit, duosque illorum Palatinos, cum alii duo profugissent, captos ad regem deduxit. Signa omnia militaria & tormenta bellica currusque infinitos, cum opima præda accepit. Quem priscum ad morem disciplinam castrensem seruantem, pacisque artibus optimum semper, hoc breui elogio cohonestemus.

Andreas Sapieha, Palatinus Polocensis, ob eximias ingenii, iudicii Doctrinæque dotes plurimi æstimatus, profligatis in Liuonia XXIV. Moschorum millibus, æternum, paremque virtutibus suis locum, inter Heroas promeruit: exactisque LXX. circiter ætatis suæ annis, plenus honorum, vita excessit. Anno MDCXIV.

CXI. IOANNES SAPIEHA.

IOannes Sapieha, Andreæ Palatini Polocensis ex fratre nepos, per omnem honestarum artium cultum pueritiam adolescentiamqne transegit. Ætate vero maturior, bellis Liuonicis, sub Nicolao Radiuillo atque Carolo Chodkieuicio, cohortis vnius Præfectus, contra Suecos militauit. Bello deinde ciuili exstincto, quo tanquam tempestate quadam, cætera omnia concutiebantur, semper constans propugnator optimarum partium fuit. Et Demetrio exule in Moscouiam a Polonis reducto, cum omnia fatali bello permiscerentur, & Demetrius a suis subditis occisus esset, Moscouiaque fere vniuersa cum vrbe metropoli a nostris possideretur; Ioannes a commilitonibus suis Dux electus, admirabili quadam laude, equitum phalangi præfuit, vt non modo opinionem vicerit omnium, quæ de virtute eius erat, sed etiam gloriam superiorum. Multis siquidem in locis rebellantem nostris Moschum, cladibus maximis affecit, profligatoque ad Troiczam Suiscii Tyranni exercitu, cæsis vna acie octodecim millibus, maiorum suorum claritudinem, quorum fidem in Regem nulla vis tempestatis libauit, egregiis facinoribus editis, tanto magis illustrauit, quanto plura ex hoste trophæa bello illo reportauit, in quo tot viri eximii ac Megistanes militauerant, cum tanta diuersarum rerum varietate, tantaque mutatione fortunæ. Vbi & ille laboribus confectus, vitam expirauit, fama meliore, quam fortuna: siquidem pulchritudinem ac speciem excelsæ magnæque

que gloriæ, vehementius quam caute appetebat. Cui ob egregias dotes & virtutem, hoc breue Epitaphium ſcribamus.

Ioannem Sapieham, Præfectum Vſuiatenſem, ſtrenuæ fortitudinis virum, amantemque militiæ, ne immortalis fieret (id enim de ſe promittebat, relicta a ſuo cognomine, bello Moſchouitico, ſecta militari) anno ære Chriſtianæ MDCXII. immatura mors extinxit, nec ſiuit patrios inuiſere Lares. Tu qui legis, ne patere tanti viri Manes in hoſtico errare; ſed ſi pius es, apprecare quietem in cœleſti illa atque æterna patria.

CXII. FRANCISCVS SVCVS.

REge Stephano bellum cum Moſcho ad Polociam gerente, Franciſcus Sucus, qui per totam fere ætatem, ſub Gregorio & Ioanne Chodkieuiciis, arma inſigni cum laude tractauerat, collecto in confiniis Lituaniæ atque Ruſſiæ Albæ, globo Coſachorum, Craſnam arcem Moſchi munitiſſimam, vna cum caſtello, ſuda in nocte, ſcalis appoſitis cœpit. Similiter & Coſſianam, plenam commeatu atque inſtrumentis bellicis. Magnoque terrori deinceps hoſtibus erat, quod per cædes, incendia, vaſtationesque pagorum, vbique violentus & maxime pugnax enituiſſet. Nam robuſto ingentique corpore firmiſſimus, validisque ideo & prægrandibus vtens armis, ſicuti ingenio vigilanti, acutoque maxime præſtabat: ita ante alios aſpera audacter aggredi, & pugnam impigre ciere erat ſolitus. Atque ob id lingua Roxolana Suk, hoc eſt denſior pars arboris & ad diſſecandum durior, a ſuis commilitonibus fuit cognominatus. Et quia id bellum, propter rei frumentariæ difficultates, & propter cœli inclementiam difficillimum fuit, ille magnam, Ioanni Famoſcio Pleſcouiam obſidenti, in conquirendo & aſportando commeatu, operam præſtitit; ſæpiusque ſuper virtutem hoſtium, locorum quoque difficultates eluctatus, tandem ex magnis illarum Regionum frigoribus in morbum repentinum incidit, & in caſtris ad Pleſcouiam febre conſumptus eſt. Tumulum eius hoc Epitaphio cohoneſtemus.

Claudit hæc tumba, viator, Franciſcum Sucum, egregiæ fortitudinis virum: cuius capaci animo, nec a literis abhorrenti, vices rerum, & experientia pugnandi, multam ſolertiam impreſſerat. Qua inter militares viros clarus, & rerum, bello Moſcouitico, ſub Stephano Rege geſtarum, fama illuſtris; in caſtris ad Pleſcouiam fato cedens, cum bellicis laboribus, tum ardenti gloriæ cupiditati ſuæ, finem impoſuit, Coſachi certatim collachrymantes, Ductori ſuo deſideratiſſimo, ob egregias dotes & res fortiſſime geſtas, hunc tumulum honorarium excitarunt.

CXIII. ERNESTVS VEIERVS.

QUanquam plurimos eximios viros, lætus frugibus Borussiæ ager, & validissimo populo grauis, ad ornatum Septentrionis, produxerit; quorum progenies & cognomina, virtus & fortia facta satis nobilitarunt. Singularem attamen laudem Veierorum domus promeruit: inter hos autem, fama & dignitate, præcipuus Ernestus fuit. Qui & mores diuersorum populorum pernouit, & linguas complures peregrinando didicit, & ad bella conuersus, egregiam operam in Liuonia Regi Sigismundo Augusto præstitit; cœpitque in quadam pugna velitari, Christophorum Ducem Megapolitanum: qui postea sex annis Rauæ in Masouia detentus fuit. Igitur negotiorum vsu exercitum, Rex in Senatum adscripsit: iuuenem quamuis, sed cui aderat facundia rotunda, eruditio admirabilis, ingenium ad omnia promptum, fortuna, comitas; tum in hilari ac iuuenili animo vis matura consilii, & cætera bona, propter quæ senectutem laudamus. Quarum hercle rerum præsidio Stephano quoque sapientissimo Regi magnopere placuerat, & cum Gedanensibus bellum gerendi, ad obsidionem vrbis & arcis maritimæ, quam Pharum vocant, multum commodauit. Itemque bello in Moschouiam translato Germanicum militem Tribuni titulo deducebat, & ad Polociæ obsidionem magno adiumento fuit; & non solum ex prima nobilitate, sed præterea virum se esse ostendit. Quem tandem fato functum Ioannes filius paternarum virtutum hæres apparatissimo funere laudauit, sepulchrumque ei, cum fratribus reliquis pietatis ergo, maxumis cum sumptibus, ædificandum curauit; cui hoc breue Epitaphium inscribamus.

Ernestus Veierus, inter Proceres Borussiæ potentissimus, Nobilitateque & opibus supra priuatum: Regnantibus in Polonia, Sigismundo Augusto, & Stephano Batthoreo, bellis Liuonicis, atque Moscouiticis clarus: Gedanensis quoque rebellionis tempore, fidem maiestati & patriæ, incorruptam præstiterat: semperque inter viros literis, armisque præcipuos habitus; quam viuus nequiit, mortuus inuenit requiem.

CXIV. IOANNES VEIERVS.

ERnesto ad superos euocato, successit Ioannes filius, qui indole & virtutibus, magnum patris genium patriæ referebat, strenuus & par negotiis, belli & pacis artes callebat: inuenireque amicitias, & colore optimus, etiam cum diuersæ gentis aut linguæ hominibus. Sic enim natura mortalium instituta est, vt liberalibus ingeniis sit facilis conciliatio. Et vt

bellica

bellica laude, inter Prussiæ incolas, nemo Veieris fuit præstantior, sic quoque & in extraneos nemo munificentior illis visus est: qui magna post prælia, saucios largitione & cura sustentabant, postremæque in mortuos pietatis officia non modo non negligebant, sed etiam exemplo suo incitabant alios ad similem virtutem. Ac præcipue Ioannes noster, qui prius neminem vlla arte, quam humanitate & obsequio superabat, paternæque virtutis indole, ad summos militiæ honores, vel in iuuenili ætate properabat. Fuit etenim vir liberalitatis eximiæ, per omnem ætatem, indomitique laboris atque animi, ad omnes fortunæ casus firmissime compositi. Qui primam expeditionem, cum Serenissimo Rege Sigismundo III. in Sueciam susceperat, strenueque sese in bello illo pro eius maiestate gesserat, etiam cum vitæ extremo periculo, cum globo bombardæ æneæ in brachium percussus esset. Reuersus inde, postquam conualuerat, in Hungariam statim aduersus communes hostes Turcas subsidio rei Christianæ cum sua cohorte abiuerat. Tribunusque militum factus in Moldauia atque Valachia, contra eosdem barbaros acerrime stetit, gloriæ auidus, atque omne belli decus sibi retinens. Inde reuocatus, iterum a Rege in Sueciam præmissus fuit, Stocolmiamque Metropolim illius celerrime occupauit, rebellesque mari & terra sæpius profligatos, ad obsequium coegit. In Moscouia quoque ad Smolenscum, rem strenue gessit, & colubrina e muro percussus, voto ad Diuam Loretanam concepto (quod & exoluit postea religiosissime) miraculose incolumis mansit. Demum contra Osmanum Sultanum cum Principe Vladislao progressus, legionem peditum Germanorum ductauit, & fortiter e vallo ad Chotimiam propugnans, complures Turcarum occidit, atque eos inter Caracas Bassam, castra nostrorum acerrime insilientem, quo tempore nusquam, sacro Missæ officio non audito ad prælium prodibat. Multisque a Rege honoribus præditus, etiam legationem ad Regem Danorum prudentissime obiit. Et in Senatu dicenda sententia plurimum valuit: providebatque semper imminentia Reipubl. pericula: securi imperii non aliud certius esse pignus dicens, quam paratum & semper in castris exercitum: & qui classi etiam impositus, Septentrionis latus tueretur. Sed nos virum de patria optime meritum scripto Epitaphio cohonestemus, licet eum satis per se, verissimæ triumphus gloriæ per posteritatis seriem in offenso cursu euehat.

Ioannes Veierus Palatinus Culmensis, Pucensis Sluchouiensisque Præfectus. Flos & soboles Nobilitatis Pruthenicæ, dignaque proles magno parente. Qui bellis Hungaricis, Suecicis, Moscouiticis, Turcicis, Moldauicis, Valachicisque semper cum laude, Tribuni officio interfuit: Militariumque ac ciuilium artium peritus, dicenda sententia in Senatu plurimum valuit. Atque ob id, *cunctis*

cunctis charissimus, posterisque æternum colendus ac desiderandus. Ex hac turba & colluuione, in aliud animorum concilium cœtumque anno reparati sæculi MDCXXVI. profectus est. O patria, si tu modo bellatorem hunc habuisses, ille tibi ornamento & emolumento dubio procul fuisset. Sed, o quam raræ, in mortalibus huiusmodi gemmæ! quam sæpe contemptæ, ab ingeniis, quæ ad seruitutem facta! Abi, viator, & si virtuti amicus es, dole sortem magnorum virorum.

CXV. IOANNES ZBOROVIVS.

IOannes Zborouius, primis militiæ annis, apud Moscouiticos exercitus inclaruit, cum cohortis vnius ductor, interesset illi ad Neueliam prælio, quando Stanislaus Lesniouolscius, temporibus Sigismundi Augusti, mille quingentis militibus nostris, quadraginta Moschorum millia in acie profligauerat. Eius itaque præceptis imbutus cum à Rege Stephano, contra Gedanenses, cum aliquot cohortibus in Prussiam præmissus esset, celeritate vtendum ratus atque fortitudine, ingentes rebellium copias audacter ad Dersauiam aggressus, fœda eos strage affecit, & bellum illud totum, in paucis diebus feliciter confecit. Et hoc est quod M.Tullius inter præcipuas boni Ducis dotes, exigit fortitudinem in periculis, laborem in negotiis, industriam in agendo, celeritatem in conficiendo. Quæ singula in Ioanne Zborouio obseruare licuit, cum à Gedanensibus inopinato sane fuisset circumclusus, non ex integro duo millia armatorum habens: & nihilominus tamen ita se gessit, vt octo circiter millia ex hostibus cæsa in acie fuerint. Etenim in rebus asperis, inquit Liuius, & tenui spe, fortissima quæque consilia tutissima sunt. Quare Rex prudentissimus iterum eum bello Moscouitico, prætoriæ cohorti præfecerat: Senatuique ob egregias animi dotes ab Augusto adhuc Rege, vna cum fratribus, adscriptum, opimis possesionibus & præfecturis ornauit. Fuit etenim Ioanni dissimili morum genere, & pari prope gloria militari præconio celebratus Christophorus frater: nec non & Samuel, cæterique: Ast tamen Ioannes, & Christophoro & Samuele, aliisque Germanis fratribus, qui pugnacissimi Duces fuere, in omni imperii militaris munere implendo, potior existimatus est. In eo siquidem Polonorum procerum nobilissimo, apprime grauis & considerati Imperatoris decus enituit, quod proculdubio ad antiquæ Sarmaticæ virtutis specimen referri posse plerique existimarunt. Quandoquidem in eo multa militaris consilii vis, egregiaque constantis animi probitas, & recti honestique appetens moderatus animus conspiceretur. Quapropter virum tam magnum præterire illaudatum nefas reputans, hac breui eum epigraphe cohonestemus, quamuis

uis veram virtutem non egere laudibus humanis ſciamus, cum ipſa ſecum ducat ſuam laudem ac decus: cæterum qui nihil gerunt præclari; his opus eſt præconibus. Sed ad inſtitutum noſtrum.

Ioannes Zborouius, gente nobiliſſima, cognatione plurima, affinitate infinita, ingenio præſtantiſſimo, animo inuicto, opibus maximis & honore: hoc eſt, Palatinus Cracouienſis, Prætorianorumque apud Stephanum Regem Præfectus. Decus & ornamentum Sarmaticæ Nobilitatis, Ne poſt mortem, cura ſollicita, ſepeliretur ab amicis, qui in vita, nullius rei, præter virtutem appetens erat, hac humo ſuppoſita, ſua oſſa, poni curauit.

Hic vt pauciſſimis Polonorum cohortibus, validiſſimum Gedanenſium exercitum ad Derſauiam profligauit, ita per omnes circumuicinas gentes opido inclaruit, vt illo nemo bellica laude tum præſtantior exiſtimaretur.

CXVI. GABRIEL HOLVBCVS.

IS obſcuro loco, & parentibus agrariis in Lituania natus, virtute ac calliditate ſingulari, conflata Coſachorum haud contemnenda manu, ſub Radiuillo copiarum ſupremo generali,toto Moſchouitico bello temporibus Stephani Regis, vltro ſine ſtipendiis militauit, fama ſola & preda ex hoſte contentus, Præſtiteratque ſæpius egregiam operam difficillimo bello illo, vbi non ſolum cum hoſte, verum etiam cum elementis ipſis luctandum erat. Cumque ad Stariciam cum ſeptingentis ſuis progreſſus,in legionem Moſcorum inopinato incidiſſet, & locorum difficultate circumcluſus ab eis eſſet, iuſſis Coſachis ſuis ex equis diſcendere, ita fortiter pedes pugnauit, vt tria millia ex hoſtibus occideret, & ſe in libertatem cum ſuis aſſereret, arceque illa ſupra omnium opinionem, abſque vllo damno ſuorum, facile potiretur. Sicque deinceps vigilantia ſua, fortitudine, conſilio & vi corporis, nomen optimi ducis promeruit, vt Moſcouitico bello conſentientis famæ nomine eſſet clariſſimus, & à Poetis paſſim verſibus celebraretur. Maxime vero cum Archiducis Maximiliani ad regnum Poloniæ adſpirantis, Germanorum legionem intregam ducentis equitibus ſuis, ad Rabſtiniam profligaſſet: à quibus variante deinde fortuna, ad Bicinam in Sileſia, in conflictu globi ſclopeto occiſus eſt. Inferias more militari celebrauit ei ex templo Coſachorum legio: nos epitaphium adſcribamus.

Viator, Gabriel Holubcus Coſachorum Ductor longe clariſſimus parta de Moſchis ad Stariciam, de Germanis vero ad Rabſtiniam inſigni victoria; vt eſt Fortuna alternis ſuo more luſibus iocabunda, ad Bicinam demum, fortiter dimicans, in acie occubuit. Et quem ei tumulum, pro tempore lugentes Coſachi poſuere, conditus, diem reſurrectionis operire ſtatuit.

CXVII. IOANNES LOBODA.

ETsi plurimos viros, bellicis artibus insignes, Cosachi Faporosenses inter se habuerint, nullum tamen ferunt elatiorem animo fuisse Ioanne Loboda: qui statura mensuram mortalium prope excesserat: validissimique erant ei artus & proceritati non impares, trux vultus, ætas virilis, virium, animorum, militarisque & athleticæ artis ingens opinio. Itaque à Valachis subsidio contra barbaros accersitus, prosperam aduersus Scythas pugnam facit, pellitque in deserta. Iterumque contra Turcas euocatus, libentissime cum suis iuit, quod antea etiam Tartarorum inruptionem, nihil mutata in Polonos constantia pertulissent. Paulatim igitur rerum successu & imperandi libidine inflammatus, pulsis barbaris ipsi principatum Valachiæ inuasit. Ad quem è tota Russia, vt quis fortunæ inops, moribus turbidus, promptius ruebant: ipsique Cosachi, cum ex vsu temporis huc illuc mearent, gliscerent numero, & aliquando minuerentur, breuissimo spatio maximas perpetrarunt tres. Et parum abfuit, quin vniuersa vno ambitu Loboda potius fit Dacia. Qui licet rei bellicæ non mediocrem vsum habebat, quia tamen ebrietati & luxuriæ maxime deditus erat, puncto temporis rursus ab omnibus excidit: circumuentusque à Valachis inopinato, diu sese fortiter defendit, neque prælium omisit, donec desertus suis caderet. Raro enim permanent vsque ad exitum successus, præsertim vbi moderatio deest. Et hoc est quod alicubi aspirantes ad regimen monet Cicero, inquiens: Imperaturus refrenet primum libidines, spernat voluptates, animi labes repellat: tum incipiat aliis imperare, cum dedecori, & turpitudini parere desierit. Quod ignobili genere natis seruare perquam difficillimum. Quo magis incitandi sunt, ne non animis cadant, si non ocyus è tenebris natalium emergant. Erigant se audenter, & cogitent alienis rebus, factisne, decorari neminem, sed suis quemque moribus æstimari: animum inquam, spe pulcherrima foueant, natalium obscuritatem quandoque à Principibus, vel Rebusp. decoratam iri. Non enim facit nobilem, ait Seneca, atrium plenum fumosis imaginibus. Animus facit nobilem, cui ex quacunque conditione supra fortunam licet surgere. Igitur licet plebei in Russia generis fuerit Loboda, magnis tamen Sarmatiæ nostræ bellatoribus inserendum censuimus, quia bellicis artibus clarus fuerat, imo medius fidius & pacis, nisi luxuria eas inquinasset, non contemnendus. Cui & epitaphium pro more nostro adscribamus.

Tegit hæc tumba, viator, Ioan. Lobodam, Cosachorum Zaporosensium ductorem: ignobilem genere, sed militiæ peritum: rudem sane bonarum artium,

tium, ast robore corporis ferocem: deditum libidini & ebrietati, bellicis attamen laboribus non insuetum, & in profligando barbaros felicem: virtutibus & vitiis obnoxium. Et qui principatu Valachiæ arrepto, facile sibi claritudinem inter Sarmatiæ Satrapas, rebus fortissime gestis comparasset, si perinde amorem inter populares, quam metum apud hostes quæsiuisset. Sed heu nefas; æstate eadem, qua Daciam inuaserat, suorum proditione, tristia fata subiit.

CXVIII. IACOBVS STRVSSIVS.

MVlta claritudine generis & veteri origine conspicua Strussorum domus, improspera semper fuit. Nullusque sane illorum, prout & Herbutorum, aut pauci, sua morte perierunt, sed in acie quilibet, & pro tuino patriæ libertatis, a barbaris interempti propemodum omnes. Quod equidem ipsum, etiam in Iacobo Præfecto Chmielnicensi videre est: qui cum Martino Camenecio Palatino Podoliæ, & primo cum fratre eius Nicolao, Palatino Cracouiensi & exercituum generali, bellis, Tartaricis, Valachicisque exercitatus, alarum cohortes ductabat. Et tandem cum Trzebinio incursantes barbaros, Podoliæ populationibus prohibere cupiens, quum fugientes longius insequeretur, quod laboranti nemo cito opem ferre posset, à Tartaris circumuentus, obtruncatus est, dum supremos indomitæ virtutis conatus ederet. Fieri enim plerumque solet, vt mentes elatæ rebus secundis, modum seruare non possint, nec facile aduersa casuum reputant, quibus fortuna semper arrisit. Atque hæc incunabula Iacobo, & veluti rudimenta erant maiorum rerum, cum iuuenem prima firmioris ætatis spatia ingredientem fatorum iniquitas extinxit. Cui virtutis ergo hoc breue epitaphium appendamus, quamuis sciamus eius illustrem famam, nullo æuo consenescere posse.

Iacobo Strussio, apud Nicolaum Camenecium, exercituum Polonicorum imperatorem alarum Præfecto: inter Heroes Russiæ, eiusque ætatis belli fulgura clarissimo. Et maiorum suorum fato & adsueto, fama meliore, quam fortuna.

Qui in prælio cum Tartaris ad Voronouiam, fortissime dimicans, millenis barbarorum manibus discerptus est; Anno M D XX. cuius inclyta domus, quamuis infelicissimis temporibus nostris iam extincta sit, famam tamen illorum. Qui se toties pro Republica deuouerunt, seruabit æternam Historiæ genius, quam ad posteros etiam propagatam, nulla vis, nulla ætas extinguet.

CXIX. IOANNES ZBARAVIVS.

HEroibus Sarmatiæ, Ioannem quoque Zbarauium inferamus, virum integritate, induſtria, rectitudine conſiliorum, ac plerisque aliis magni politici, ducisque laudibus, præ cæteris æqualibus ſuis, ornatum. Cuius maiores orti ſunt in Ruſſia familia vetere & honorata, atque ex principibus Lituaniæ: ſed quorum gloriam ille non ſolum æquauit, verum etiam longe ſuperauit, rei militari totus addictus. Quum enim ab obitu Regis Sigismundi Auguſti, minus intenta apud nos militia eſſet, ille omnium caſtrenſium munerum numeros, & callebat inter Roxolaniæ Megiſtanes ſolus, & cum erat opus, obibat; laborisque inediæ, algoris, vigiliæ, patientia, & in excogitandis conſiliis ſollertia, inque exequendis celeritate, omnes ſua ætate anteibat. Idem locorum opportunitates occupare, ſuo tempore locoque prælium facere, hoſtem in alieno deprehendere, aciem ex vſu diſponere, & formam ex omnibus conuenientiſſimam illi dare, optime norat. His itaque ſtudiis eximius, cum non impigre operam ſuam aduerſus conatus hoſtiles impendiſſet, a Rege Senatui adſcriptus, Braslauienſis Palatini titulum geſſit: totoque Moſcouitico bello, vna cum fratre Stephano, Trocenſi Palatino Regi Stephano, egregiam operam præſtitit. Maxime ad Toropeciam & in expugnatione Socolæ, atque depopulatione tractus Czerniechouienſis: vbi ſuis cum cohortibus effuſus per agrum, ferro ac flammis cuncta peruaſtauit, Moſco nullibi prodire auſo. Ad quem miſſus a Rege Orator, vt iuramentum exigeret ab illo, fide & induſtria ſingulari, non vulgarem eſt famam conſequutus. Quam haud leuiter adauxerat, in Tartaros excurſione ſæpius facta, qui ante in noſtras terras excurrere ſolebant. Igitur ſecundis eos aliquoties præliis profligatis, multisque inde gregibus abactis & captiuis liberatis, etiam Conſtantinum Oſtrogium, Palatinum Kiouienſem, ab eis arcte obſeſſum exemit, & cum præda profugientes, ad Zaslauiam profligauit: Demum gloriæ plenus ex hac vita placide diſceſſit, relicto magno bonis omnibus, & patriæ amantibus ſui deſiderio. Cui hoc breui ſcripto, pro meritis, parentemus.

Hoſpes, Ioannes Dux Zbarauius, Palatinus Braslauienſis: vir inter exactæ virtutis Imperatores potius, quam inter Senatores numerandus, ſi corporis, ac ingenii robur, & rerum contra Moſcum, & Tartaros, ſtrenue geſtarum, cumulum ſpectes: hoc marmore clauſus quieſcit.

Hunc, Anno. Fato functum, Georgius & Chriſtophorus, filii, æternum lacrymantes ſepulchro condiderunt, & omnes, Chriſtianis Heroibus deferri ſolitos honores, ei decreuerunt. Tu, manibus quietem apprecare.

CXX. IOANNES ZAMOSCIVS

PRoximum quidem a Stephano Rege, exercituum imperatorem Ioannem Zamoſcium cenſendum putauimus, ſed interim occurrentibus aliis viris bellicoſiſſimis, huc vsque per incuriam diſtulimus. Virum in quo pietas & fortitudo, lenitas & magnitudo animi, rerum gerendarum prudentia, cum agendi celeritate, ex æquo certarunt: virum belli pacisque artibus laudatiſſimum: dignum quem prudentiſſimus Rex Batthoreus in oculis ferret: dignum quem Magnus ſuus ſucceſſor Sigismundus III. in precio haberet. Et qui in amicitiis exterorum quoque Regum, Ducum, Principum, procerorumque, non Chriſtianorum ſolum, ſed Machumetanorum quoque, quoad vixit, primas ſemper tenuit. Poſtremo poſtquam obiit, politicis, bellicæ rei ſtudioſis, veræ & legitimæ Hiſtoriæ amantibus, donec ſuus literis honos ſtabit, vnice dilectus & probatus erit. Namque ſolus fere noſtra ætate, veteris militiæ Romanæ peritiſſimus fuit: peragratisque cultioribus Europæ populis, tempore Sigismundi Auguſti, non minus honeſtis ſtudiis, & eloquentia, quam militiæ gloria, inter ſuos Sarmatas niteſcebat. Et qui erecto Zamoſcii nobiliſſimo gymnaſio, ſolus fere liberales diſciplinas e tenebris eruerit; quas nequaquam officere nobilitati, Polonos intenſo ſtudio edocuit. Belli vero Imperator a Stephano Rege conſtitutus, conſilia, curasque in oppugnationem Pleſcouiæ in Moſcouia, magno terrore vertit, gnarus vt initia ſui regiminis prouenissent, famam in cætera fore. Igitur hac in dies effloreſcente, facile totam Liuoniam ab hoſte recepit. Et Stephano Rege ad ſuperos translato, Archiducem Maximilianum, factioſorum molitione, ad ſceptra Poloniæ adſpirantem, & acie fortiter ſtrenueque profligauit, & reparantem vires in Sileſia, poſt aliquot ſecundas decertationes, ad deditionem coegit. Idem famoſiſſimum illum Moldauiæ bellatorem, Michaelem Vainodam, acie fuſum tota Valachia expulit. Kazigereumque Tauricanorum Chanum, cum tota potentia ſuorum, vicinorumque Tartarorum, venientem, in campis Cecoræ, repreſſit & pacem petere adegit. Iterumque aliquoties Ruſſiæ oras incurrentem, ſecundiſſimis præliis profligauit. Et Carolum Sudermaniæ Principem, Liuoniæ prouincias armis occupantem, ſæpius acie fudit, & victum transmare pepulit. Multaque alia bella, contra hoſtes patriæ, tanta felicitate geſſit, nunquam vt ſub eius auſpiciis anceps victoria titubarit: in obeundis vero expeditionibus, dubium cautior, an audentior fuerit: & qui maximam diligentiam in exquirendis hoſtis ſui conſiliis habuerit; nec ad militiæ decora quemquam vilem, aut faſtu ſuo tantum tumentem admiſerit, ſed egregios viros tantum,

eruditos, ſobrios, & qui annos non plus ex faſtis, quam ſtipendiis ſuis numerare poterant, ſciebantque illo etiam abſente, ſeruare ordines, obſequi ductoribus, locum caſtris & pugnæ eligere, & plus reipſa præſtare, quam aut diſcurrere, aut aliis imperare. His igitur talibus ille conſilia ſua communicabat, aut in partem regiminis aſſumebat, vt cum illo ſuſtinerent onus belli, ne ipſe ſolus pondere negotiorum obrueretur. Et de rebus ab eo fortiter & egregie geſtis hactenus; nunc quod reliquum eſt, ſepulchrum illius Epitaphio cohoneſtemus.

D. O. M.

Piisque Ioannis Zamoſcii Sarii, Manibus, cuius nomen & decus ob egregia facinora, conſecratum eſt immortalitati. Et qui Reipubl. Polonæ, ſummus Cancellarius, ac militiæ Imperator factus, vniuerſos fere noſtræ tempeſtatis Duces, magnitudine animi, bellica virtute, totiusque ciuilis Humanitatis atque Prudentiæ præconia, ſine controuerſia ſuperauit. Quique omnium conſenſu, & a generis ſplendore, & ab inſtructu diſciplinarum, & a rebus geſtis, & ab ingenii monumentis, vir & Philoſophus nobiliſſimus, & vt ita dicam, Sarmaticus Epaminundas fuit. Hic igitur tantus, & ad immortalitatem natus, expletis ſexaginta tribus ætatis ſuæ annis, in alteram vitam, multo meliorem abiit; anno reparatæ ſalutis MDCV. & viuet ad omnem poſteritatem. Abi viator, & dic magni Herois Manibus, pia verba.

CXXI. IOANNES POTOCIVS.

ZAmoſcium copiarum Ducem, Ioannes Potocius, eius in Valachia Legatus, quo nemo illa tempeſtate militaris rei callidior habebatur, iure merito ſequitur. Qui regnante adhuc Sigiſmundo Auguſto, cohortis haſtatorum Præfectus, interfuit prælio cum Moſchis ad Neuelam, tum & alio cum Tartaris, ſigna Ducis Conſtantini Oſtrogii Palatini Kiouienſis ſecutus. Deinde Stephano Batthoreo ſceptris regni potito, omnibus Moſchouiticis bellis cum Ioanne Zamoſcio legionis tribunus durauit. Succedentque Stephano Regi, Sereniſſimo Sigiſmundo tertio, & contra Maximilianum Archiducem, & contra Michaelem Moldauiæ principem, & contra Naleuaykum Coſachorum Ductorem rebellionem molientem, proſperus vbique adfuit, & Rozuanum illum quinque millibus Tranſyluanici equitatus potentem, aliquot cohortibus ſuorum fudit, & captum anno 1608. palo infixit. Relictusque a Ioanne Zamoſcio Legatus in Valachia, non tantum barbaros prouincia illa expulit. Verum etiam pulſo Michaelis exercitu, Simeonem Ieremiæ Valachiæ Satrapæ, vterinum fratrem, Moldauico principatui præpoſuit. Poſtque obitum Zamoſcii orto bello

bello ciuili, semper constans propugnator optimarum partium fuit: Missusque in Valachiam, eiectum a Turcis Ieremiam, suo principatui restituit. Et Regi in Moscouiam cum exercitu proficiscenti, Smolenscum primum expugnandum esse suasit; non ignarus instandum famæ, ac prout prima cessissent, fore vniuersa. Vbi etiam ipse cum suis cohortibus sine Reipub. stipendiis adfuit, & in oppugnando operam egregiam præstitit. Cæterum ante expugnationem, fato concessit, vir omni sæculorum memoria dignissimus. Et qui Christianæ pietatis memor, in egenos & mystas sacrorum liberalissimus fuit: diuque ante obitum sarcophagum sibi construi iussit, cum funebri suppellectile, vt perpetua mortis cogitatio eximeret à corde, vanum huius mundi fastum, sanctas autem actiones agendas, dum viueret, admoneret. Vbi nos quoque ad valuas fani Epitaphium appendamus.

Ioannes Potocius Palatinus Braslauiensis hic quiescit. Vir pacis & belli artibus, splendideque inprimis dignitatis, in castris administratione, clarissimus: cui & forma corporis, dignitati congruens: & oris decus, & morum elegantia, adfuere. Præterea, laboris, inediæ, algoris, vigiliæ, patientia summa: Item iustitia, pietas, modestia, liberalitas: cæteræque Heroici animi dotes: Quarum ille ope, Familiam veterem & illustrem, intantum claritudinis euexit, vt nemo maiorum sit cum eo comparandus.

CXXII. ROMANVS ROZINIVS.

SEquitur ex eadem Podoliæ plaga, insignis ille militiæ Dux, Ioannes Rozinius, bellis Tartaricis, apud Ioannem Zbarauium, Constantinumque Ostrogium Palatinum Kiouiensem, cohortes ductando exercitus, magni & acerrimi vir ingenii, pulcher aspectu, decoraque facie. Is quamuis litterarum imperitus esset, naturali attamen solertia præditus, momento temporis diuersos commutati animi habitus, quum vsus posceret, gestu, voce, oculis ementiri, alieni porro animi latebras sagacissime perscrutari, incredibilique simulationis artificio, vel peritissimos astutorum hominum sensus explorare sciebat. Proinde quum à Demetrio Moscouiticum imperium armis repetente, legionibus Polonicis Præfectus esset, astutissimos hostium conatus probe eludere solebat. Et dum ille à subditis tempore nuptiarum per tumultum occisus esset, Romanus vt Imperium ad Polonos aliquo modo peruenire posset: profligatis centum & amplius vno prælio Suiscii sectatorum millibus & castris eorum potius rediuiuum Demetrium, cum aliis simulauit, proque eo toties cum Moschis felicissime decertauit, vt media fere iam Moscouia fictitius Demetrius

trius potiretur: apud quem Dux Romanus, totius Scenæ magiſter, & copiarum ſummus Præfectus erat. Cæterum quia in fatis non erat, impoſtorem diu regnare populis illis, Romanum ex aſſiduis curis, leuiter quidem febricitantem mors inopinato ad Serpuchouiam abripuit, bellicique laboris & vitæ immaturum finem attulit. Dimetriusque ille ſimulatus, Romano amiſſo breui & ipſe à Tartaris, quibus maxime lidebat, in venatione occiſus eſt. Sed nos Romano, Pauolo ciam ad pænates in vrna aſpertato, licet Græuanicæ religionis fuerit, iuſtum debitumque epitaphium appendamus.

Clauſus hoc ſaxo quieſcit, Romanus Dux Rocinius, Magnificis animi Generoſi virtutibus inſignis, cunctisque perfecti Imperatoris artibus inſtructiſſimus.

Qui bellis Tartaricis in Podolia exercitus, in Moſchouiaque à Demetrio Principe, omnibus copiis Præfectus, magnam apud omnes famam magnis aliquoties præliis victor, promeruit: euaſurus honore auctior & maior, niſi inimitia fata eius paratis honoribus propere nimium inuidiſſent.

Qui parta, Anno MDCVIII. ad Belchouiam, inſigni de Suiſcio Moſcouiæ Tyranno victoria, ſequenti æſtate apud Serpuchouiam febri extinctus eſt.

CXXIII. ALEXANDER LISSOVIVS.

QVod publico bono fiat, & ad ſæculi decus pertineat, Alexandrum Liſſouium, nobili in Lituania genere ortum, antiquis & modernis bellatoribus, militari gloria parem, in hunc Marcium campum producamus. Qui bellis Moldauicis ſub Michaele illo clariſſimo, ſubque Ioanne deinde Potocio exercitus, in Moſcouiam deinde ad oppugnationem Smolenſci gregarius miles abiit, totannis Ioannis Bobouii Chiliarchæ commilitium ſecutus. Et tunc quaſi ſui conſilii vtilitatem promouente fortuna, bellum ad Moſchouitas, expugnato Smolenſco, vlterius exarſit. Carolusque Chodſcieuicius prudens rerum virorumque æſtimator, hoſtes incautos & ſegnes, vel ſola celeritate opprimere cupiens, cum ipſe Varſouia, in caſtra & Moſcouiam abitum pararet, iuſſit vt Liſſouius mille equites vltro in bellum ire volentes, ſine ſtipendiis, & vel ſola præda ex hoſte contentos, in commilitium ſecum adduceret: vtque omnes illi leuiter eſſent armati, & nullos ſecum currus aut calones traherent; vel ſi absque iis commode bellare non potuiſſent, adultos bene & impigros lixas ſeligerent, quibus cum permixti, diu noctuque vagarentur: & palantes agros vaſtarent, villas expugnarent, pecoris & mancipiorum prædas certantes agerent. Igitur Liſſouius licentia eam in rem ab Rege impetrata, duo millia, & amplius in Moſcouiam ſecum duxit, & rebus proſpere geſtis, ſectam

ſectam militarem Coſachorum Liſſouianorum, quæ etiamnum durat, & omnibus fere Europæis innotuit, poſt ſe reliquit: qui fortiter & magnifice nuper in acie pro Ferdinando II. proque patria noſtra ſteterunt, hoſtes oppugnando, fugiendo, delendo. Et Liſſouius ipſe, frequentibus præliis ſæpiſſime victor, vniuerſam propemodum Moſcouiam excurſionibus continuis fatigauit: conſilia, locos, promta, occulta nouerat, actusque hoſtium in perniciem ipſis vertebat. Et ſi ſors iniquior victoriæ aliquando ſucceſſum eriperet, nunquam tamen victus videri potuit: mature ſiquidem prouidendo, & grauiter enitendo, Moſchorum conſilia præuertere, & quæ iam apud eos parata eſſent, atque inſtructa præoccupare, eorum ducum immodicos conatus, admirandis dolis eludere, & quum res poſceret vehementi atque expedita manu infringere atque rotundere dedicerat. Cumque iam patriæ operam ægregiam præſtitiſſet, & milites ſuos, artes belli optime edocuiſſet, inopinata morte præreptus, ante ordines ſuorum equitando, ſubito ex equo decidit, & apoplexia extinctus eſt Anno 1614. Illi ſucceſſit in regimine communi omnium aſſenſu electus

VALENTINVS ROGAVIVS ductus & ipſe gloriæ deſiderio, qui ad finem vsque belli Moſcouitici durauit, multaque præclara facinora geſſit, edoctus ab Alexandro Liſſouio, inſtructa acie, pedem ſenſim, quaſi metus cauſa referre, aut conuerſis ordinibus fugæ ſpeciem recedendo exhibere: & mox quaſi reparata fronte, inſiſtentibus hoſtibus obſiſtere Scythico more. Quare & in Valachia deinceps, cum Stanislao Zolkieuio contra Turcas atque Tartaros ad Cicoram ſtrenue atque amanter ſe geſſit pro patria cum ſuis, licet innumerabili barbarorum multitudine circumſeptus eſſet, & ſuper virtutem hoſtium, locorum quoque difficultates eluctaretur, Inde in Hungariam abiit, à Georgio Humanai accerſitus, quum Gabriel Bethlemius Tranſyluaniæ Princeps, cum aliis hæreticis ad Viennam caſtrametaretur. Igitur ad Humennam duobus millibus Coſachorum ſuorum, validiſſimum Hungarorum exercitum profligauit, & occiſis ex eis ſeptem millibus & quadringentis, ad Michaloueciam exercitum citis itineribus promouit, vbi nobilitas fere tota Tranſyluanica cum ſeptingentis equitibus ſeſe incluſerat. His igitur per deditionem acceptis Caſſouiam vsque ferro & igni, cuncta peruaſtans proceſſit: atque inde præda onuſtus in Poloniam per montes carpatos rediit. Cui ſtatim ſublectus a commilitonibus fuit egregius ille,

HIERONYMVS KLECZKOVIVS conſimili prorſus ingenio & conſilio, quamuis ætate iunior, qui anno 1620. ſubſidio Imperatori Ferdinando II. Sereniſſ. a Rege miſſus, celerrime in Auſtriam transgreſſus eſt; ac in plurimis Sileſiæ Morauiæque ciuitatibus ante conſpectus

fuit, quam quo tenderet, auditum esset: ita, vt privsquam quid contra ipsum moliri potuisset, longe discesserat; ostendens in rebus humanis celeritate sæpius multa digna ac egregia perfici posse, quam vi & impressione. Hic igitur præter alias velitationes cum rebellibus Hæreticis apud Cremsam prospere gestas, mille pedites Friderici Palatini haud procul Horna ad internecionem deleuit, atque demum ipse ad Hornam in insidias tractus, globo sclopeti transfixus occubuit. In locum autem occisi a commilitonibus suffectus

STANISLAVS RVSINOVIVS, qui in omnibus negotiis & bellis illis Bohemiticis, temporibus dextre & sapienter vtebatur, vt nullam virtutem illius magis, quam celeritatem laudauerim. Sane quod Tampierus ille Comes aut Bocquoius Cæsaris Ferdinandi II. clarissimi Duces, tot tantaque bella cum incredibili felicitate administrarint, cæteris vniuersæ Europæ Ducibus rei bellicæ gloria præstiterint, hostes quamuis potentissimos profligarint, celeribus Lissouianorum, atque improuisis excursionibus maxima ex parte, rerum gnari & prudentes adscribunt. Et nominatim ad Hornam, vbi octo rebellium millia cæsa fuerunt: itemque in expugnatione Prohaciciæ, vbi præter vrbicam plebem, quinque peditum millia occisa sunt. Ad Labam quoque Rusinouius, mille quingentos ex hostibus nocte concubia deleuit, ita vt ne nuncius quidem cladis superesset. Qui & in illo Pragensi prælio laudem haud postremam promeruit, cum solus pene cum suis Cosachis hastatas Hungarorum legiones in fugam vertisset: & duo supra quinquaginta hostilia signa, ipsamque Friderici aquilam Cæsareo Generali atque Duci Bauariæ obtulisset. Pauloque post cæsis ad Strazniciam Hungaris viginti octo eorum signa, Imperatori Viennam misit. Idem in Poloniam ad bellum Turcicum reuersus, rem strenue cum suis ad Chotimiam gessit, probauitque operam suam patriæ & ducibus belli. Pace vero cum Turcis conclusa, iterum ad Imperatorem tota Lissouianorum legio in Germaniam abiit, quibus iam

STANISLAVS STROINOVIVS Tribuni titulo præfuit, qui primum excubiarum semper curam gesserat, edideratque non postremum fortitudinis suæ specimen ad Slauinam, sub regimine tum Rusinouii existens, a quo cum trecentis Cosachis missus, sexcentos Bohomorum equites nactus ad internecionem fere deluerat. Iam vero integræ legioni præpositus, ad Glacium primo Comitis Turnii audacius palantes cohortes, maximis cladibus affecit: deinde ad Habelsuerdam nouem rusticorum millia fœdissima strage deleuit: tum ad strinam quoque secundo prœlio hæreticos deuicit: & Rhenum transgressus Serenissimo Archiduci Leopoldo, vsque adeo in profligandis rebellibus diligentem & strenuam operam nauauit,

vt

vt inter ſtrenuos milites & conſilio perſpicax, & manu egregie fortis haberetur. Illi ſucceſſerat demum

EGIDIVS CALINOVIVS & impiger miles & acer præfectus qui itidem improuiſis & fortibus conſiliis, celeritateque imprimis Dux felix euaſerat; contraque Mansfeldianos in Sileſia rem ſtrenue geſſit. Quem ſecutus deinde Nicolaus Moczarſcius, præcipuus ſcientia rei militaris, qui in hodiernum etiam ſectam illam florentem rebus fortiter in Pruſſia geſtis fouet. Liſſouiique decus retinet, pluribus in locis Suecorum legionibus deletis: ſed de illo alias, nunc Liſſouiam ipſum, tam optime de Sarmatia noſtra meritum iuſto epitaphio cohoneſtemus.

Viator, ſi ſcire cupis, cuiusnam hic Tumulus ſit, ſubſiſte parumper, & quod ſcriptum eſt perlege.

Alexander Liſſouius, præcipuus ſcientia rei militaris, poſtquam vniuerſam fere Moſcouiam aſſiduis populationibus peruaſtaſſet, & a ſua cognomine ſectam militarem, Liſſouianorum Coſachorum comparaſſet, maxime ardentes & imperterriti bellatoris laudem eſt conſecutus: ſiquidem illo nemo vnquam callidius inſidias tetendiſſe, nemo peritius inſtruxiſſe aciem: nemo arma promptius, atque Ferocius expediſſe traditur. Aderat illi & facundia mulcendique vulgum artes & auctoritas. Sed eum, proh dolor! nobis inuitis, fati violentia ſeries, in medio rerum curſu eripuit, Anno Chriſti MDCXIV. ingentemque dolorem attulit commilitionibus orbatis repente Ductore tam felici ac ſtrenuo. Cui virtutis & amoris cauſa, diuturniorem hanc in terris memoriam lugentes poſuere.

CXXIV. PETRVS SAHAIDACZNY.

PEtrus Konaſeuicius Coſachorum Zaporoſenſium Ductor, cognomen militare a pharetra Ductum habebat, & vulgo Sahaidaczny vocabatur, quaſi pharetra vtentem, & velut ſagittam in ea, expeditum dicere velis. Is quanquam origine non ſatis nobilis eſſet, quia perſæpe tamen ex humili loco viri prodeunt laudatiſſimi, propterea eius virtuti is honos habitus eſt a ſupremis Copiarum Ducibus, vt conſiliorum omnium in bellis particeps eſſet. Quandoquidem prudentia non vulgari præditus erat, & animo præterea ingens, periculorumque appetens, & vitæ contemptor, in conflictu primus, in receptu vltimus, manu promptus, corpore agilis, vigilans in caſtris, & ſomno parum indulgens, ſobrius adhæc ac in colloquiis parcus & circumſpectus; vnde quoque & in caſtris Coſachorum, ſilentium ſumme obſeruabat, & vt ordine ac ſine tumultu omnia in agmine ad nutum imperiumque Ducis fierent, magnopere prouidebat. Turbari etenim per noctem longe maius negotium eſt, quam interdiu,

diu, & emendatione difficilis: cuius rei gratia, tum taciturnitas exercenda est, tum ordo custodiendus. His itaque virtutibus Sahaidaczny præditus, terra marique constantissima fortunæ beneficia agnoscebat. Electusque in Ducem a suis commilitonibus, in Perecopensibus campis, Tartaris aliquoties fusis, Tauricam Chersonesum perterruit, & armenta abegit. Atque breui post victricia signa, per amplissimas Moschi ditiones circumtulit, cum ad Vladislai Principis castra, ad metropolim Mosquam posita, cum suis regionibus tenderet. Piraticam in Euxino exercens multa Europæ & Asiæ præstantissima emporia diruit, vicinasque Constantinopolis ditiones igni & ferro depopulatus est. Et in Chotimensi expeditione demum, non vulgaris præstita dexteritas, augebat eius crescentem indies apud Turcam gloriam. Quo bello finito, ille quoque ex assiduis laboribus morbo afflictus, breui post viuendi finem fecit, An. 1621. Cui nos etiam pro meritis & virtute, hoc breue Epitaphium subscribamus.

Petrus Sahaidaczny, Zaporosensium Cosachorum Ductor, rerum terra marique gestarum continuata gloria celeberrimus, hac humo quiescit. Vir, rara ingenii sagacitate, iudiciique nobili maturitate, & in dictis, factisque singulari industria: quibus sane dotibus, adeo vitam plebeiam excesserat, vt inter clarissimos hac ætate in Polonia viros, æquissimo iure posteritati innotescere possit. Tu, qui virtutem amas, Manibus viri militaris, bona precare.

CXXV. SAMVEL CORECIVS.

ETsi nostra potissimum ætas deserta, & laude orbata censeatur, nonnullos attamen viros illustres, antiquis etiam comparandos protulit, quos inter etiam Dux Samuel Corecius numerari potest. Qui bellicis artibus a natura deditus, facile castrensem disciplinam sub Stanislao Zolkieuio hausit, & in Regia cum laude versatus magnis sese viris, quibuscum amicitiam coluit, fortibus ac præclare gestis adæquare studuit. Cumque duxisset in vxorem Ieremiæ Moldauici Principis filiam, qui tres quoque alias clarissimis in Polonia viris elocauerat filias Duci videlicet Michaeli Visniouecio, Stephano Potocio & Ioanni Przerembino, firmiorum in Russia districtuum rectoribus; ob eamque rem a Turcis Valachia eiectus esset. Idcirco collecto illi haud contemnendo exercitu, expulsis subito barbaris, restituerunt Ieremiam principatui suo: qui paucos deinde post menses, fato concessit non plane senex, filio vnico nomine Petro relicto; cui in Polonia quoque, fortunæ inconstantiam animo agitans, haud contemnendas possessiones viuens adhuc pater comparauerat. Nec eum fefellit opinio: & barbari solita fraude, tributo ingenti a pupillo accepto, opido eum

eum, cum matre, tota Valachia eiecerunt. Igitur generum affinem, iterum noſtri reducere conantur, Coreciumque vehementis ſpiritus virum, vti iuniorem, copiis præficiunt: ipſi aliis curis bello faciendo dediti. Et is inſigni victoria de Tomſſa, nouo Valachiæ Principe parta, cum paucos intra dies, Dux Visniouecius, vita functus eſſet, ſolus totius belli molem ſuſtinere adactus eſt. Cumque aduerſus barbaros audacius, quam conſultius pugnaret, poſt aliquot ſecunda prælio, tandem a Scender & Imbraim Baſſis profligatus, rerum per aliquot menſes præclare geſtarum gloria, & apud hoſtes clariſsimus, in Turcarum venit poteſtatem. Reſeruatusque in funeſtam inſolentis triumphi pompam, miſerabili quodam fato Conſtantinopoli in ergaſtulo delituit. Vnde mirabili calliditate cuiusdam Græci hominis liberatus, in Italiam nauigauit profugus, & a Summo Pontifice Paulo V. paterne receptus, in patriam minitabundus rediit. Et vt erat prææalto vir ingenio, & incredibili conſtantia; ad nullas aduerſæ infeſtæque fortunæ contumelias, infracti animi vigorem vnquam dimiſit, quum inimicorum atque hoſtium inſolentiam longa patientia ſuperaret: Cæterum iterato infortunio miſerabilis, dum vlciſci cupit, cum Stanislao Zollcienio, in funeſta pugna illa ad Cecoram captus, & in carcere diu habitus eſt, cumque indomiti animi magnitudine ſpes ſuas, vel maxime proſtratas erigeret, poſt ſummas demum ærumnas, Tyranni iuſſu Conſtantinopoli ſtrangulatus Anno 1622. periit, qui nusquam votis noſtris mori debebat, & cui ad poſterorum memoriam, hoc breue virtutis ergo epitaphium ſubſcribamus.

Subſiſte parumper viator, & quis hoc tegatur tumulo lege, Hoc is cuius cauſa ſcriptum eſt, fieri rogat. Samuel Dux a Korecz. Bellica laude, virtuteque animi Roxolanorum noſtra ætate Clariſſimus, profligatis in Valachia tredecies barbaris, eiectoque principatu Tomſſa incubatore cum & impiger miles, & acer Præfectus, ab hoſtibus etiam ipſis cenſeretur, omniumque in ſe oculos conuerteret, inſoleſcentis fortunæ, ludibrio, in ipſo laudum ſuarum progreſſu, maxima clade affectus in Turcarum manus deuenit & carceris ærumnas diu Conſtantinopoli perpeſſus eſt: eximiæ probitatis Heros: itemque ſtaturæ proceræ: ingenii amœni, nec a literis abhorrentis, ſummæque audaciæ & roboris.

Hic igitur ſummo aſtu, ex Ergaſtulo profugiens, dum vlciſci parat, & milite conſcripto ad Cecoram in Valachia, Stanislao Zolkieuio exercituum Poloniæ generali iunctus, per octo continuos dies fortiſſime dimicat, atrocitate fatorum, iterato a barbaris capitur, & in triumphum Conſtantinopolim ductus, ad extremum iuſſu Tyranni enecatur, cuius tamen virtus, vigebit in animis, memoriaque multorum. Tu quoque viator, ſi pius es, æternam quietem apprecare, immature ſublato.

CXXVI. STANISLAVS ZOLKIEVIVS.

DE Stanislai Zolkieuii laudibus ſi dicere aggrediar, ſoli facem allucere videbor. Saties eum conſentiens fama demonſtrat, & rerum geſtarum gloria, nunquam nomen hominis obliuione deleri patietur, quamdiu magnis viris, ac virtutibus honos exſtabit. Is cohortis vnius primo ductor: deinde alæ Præfectus: poſtea legionis tribunus: ac tandem Polonæ militiæ Dux campeſtris, omnibus præliis, cum Ioanne Zamoſcio, in Moſcouia, Liuonia, Podolia, Sileſia & Valachia interfuit. Vir antiqui moris, vigens ætate, ſtrenuus manu, ſermone grauis, clarus natalibus & fortibus factis. Quique per omnes militiæ gradus, priſco more procedens, ad ſummum vsque militiæ apicem deuenit, & a Sereniſſ. Sigismundo III. Rege Poloniæ moderno, ſub decliuum ætatis, Summus exercituum Dux, & Regni Cancellarius declaratus fuit, quum Arctoo vertici ſubiecta Moſcorum regna, & Romanis olim legionibus intacta vel vno prælio in campis cluſinenſibus ita debellaſſet, vt cæſis in acie multis millibus Ruthenorum, captisque Germanorum, Gallorum, Anglorum, Scotorum, aliarumque e transmarinis partibus conductarum gentium, integris cum duce ſuo Comite e pontibus Sueco, legionibus, facile poſtea & ipſum magnum Moſcouiæ Principem in triumphum, Sigismundo Regi, Varſouiam, cum fratribus, & Senatu ſuo ferme toto, atque Patriarcha, deduceret. Moſcouiamque vniuerſam Vladislao Principi Regis filio obedientiam & ſubiectionem promittere adigeret, accepta in poteſtatem vrbe ipſa metropoli Moſcouia. Qui deinde ſua cunctatione in expeditione contra Tartaros, imbellis quidem ab imperitis & temerariis habebatur, vt qui ignauia aut ſocordia prælium detrectare videretur. Sed interiectis temporibus, etiam poſt obitum coegit omnes fateri, neminem potuiſſe, vel conſtantiorem vel ſapientiorem rebus gerendis Imperatorem præfici. Etenim concordiam ille diſſidentium in caſtris Dynaſtarum ſemper attendebat, & pro Spartanorum inſtituto, non quot eſſent, ſed vbi hoſtes eſſent conſiderabat: quinimo flocci de ſe ſiniſtros rumores pendebat: gnarus, ſemper glorioſum quod tutiſſimum, vt inquit Velleius. Et ſic non pauidus ille, aut proditor, ſed cautus belli aleam ſubterfugiebat, quam alias ſubire nusquam erat cunctator. Et vltimum operum ſuorum edere cupiens, per octo fere dies atque noctes continue Tartarorum, Turcarumque vim in Valachia ad Cecoram, cum paucis cohortibus ſuſtinuit, cum Gaſparum Gratianum, Regi Poloniæ, cum tota prouincia ſe ſubiicientem contra eorum potentiam defenderet. Ibi poſtquam a barbaris maximam accepiſſet cladem, ſuique milites perterriti eſſent, in mouendis caſtris maximopere

ximopere curauit, vt existimationem seruarent, & vt militare institutum non negligerent. Cumque sic per octo dies instructis ordinibus versus Poloniam procederet, & iam Nestro flumini vicinus esset, corrupta iurgiis aut rixis disciplina, quod reliquum supererat a cladibus, omnes secunda vigilia magno cum strepitu ac tumultu castris egressi, nullo certo deinde, neque imperio, cum sibi quisque primum itineris locum peteret, & ad Nestrum peruenire properaret, fecerunt vt barbari re per speculatores cognita maxima cum celeritate superuenirent, & aut occiderent nostros aut caperent resistentes. Qui autem acriter cum generali ipso restiterunt, omnes propemodum exitu eruento in acie cum illo ceciderunt. Cuius caput hostis ad ludibrium pilo affixum, quanto probro nostro totis castris gestauerit, & Constantinopolim cum triumpho rediens, per plateas circumtulerit, quis est qui non videat? & clades ipsa ignominiosior ne an funestior fuerit, haud satis explicem: discordia certe nostra victor hostis. Truncus occisi domum relatum, amici & affines cum vxore sepelierunt, cui deinceps & caput auro redemptum addiderunt. Nos epitaphium, viro de patria reque tota Christiana optime merito, sarcophago breuiter inscribamus.

Viator, si patriam amas, dole magni viri casum & occasum. Stanislaus Zolkieuius, regni Poloniæ supremus Cancellarius, exercituumque præfectus: omni experimento virtutis notabilis Senator, sed præcipue arte bellica, & euentu consiliorum, heic situs est.

Qui sub Nicolao Melecio, & Ioanne Zamoscio clarissimis illis militiæ magistris, & vt ita dicam, pullis ipsius Martis, variis bellis exercitus, præter alia egregiæ fortitudinis suæ facinora, tot sæculis potentem illam Moschorum Monarchiam paucos intra menses, vniuersam ferme euertit: Principemque ipsum, Ioannem Suiscium, cum Demetrio & Basilio fratribus, totoque eius Senatu & Patriarcha Sigismundo Regi, in triumphum duxit. Demum ipse paucos post annos, vertente se fortuna, etsi post obitum quidem Constantinopoli triumphatus, non mediocre tamen exemplum, rerum humanarum inconstantis mutabilitatis, posteris dedit. Quum enim ob cunctationem in bellis Tartaricis inuidia exagitatus esset, paucis cum cohortibus in Valachiam, Gasparo Gratiano subsidio profectus, ab infinita barbarorum multitudine circumseptus est. Vbi eum non inultum Turcicus gladius, post octiduum tandem prælium, vt desiderabiliorem nobis, sic & feliciorem sibi abstulit. Finem quoque tantorum laborum, & volenti, & plurimum exoptanti præstitit. Anno reparatæ salutis. M.DC. XX.

CXXVII. BARTHOLOMÆVS NOVODVORSCIVS.

SCimus equidem vitio malignitatis humanæ, vetere ſemper in laude, præſentia in faſtidio eſſe, & conſimiliter, priſcos tantum bellatores in admiratione & veneratione exiſtere, modernos vero licet omni virtutum genere præditos, in contemptu nihilominus manere, qui alias omnis immortalitatis præconio ſunt digniſſimi. Quandoquidem manifeſte videamus, non eſſe adeo virtutum ſterile ſæculum noſtrum, vt non & bona exempla prodiderit: omniumque ætatum hiſtoriæ, & humanarum rerum quotidiani euentus docent, æque bona, quam & mala accidere: egregiosque viros pariter, ſicut & ignauos, omni ætati naſci. Quod ipſum in Sarmatia quoque noſtra videre licet: quæ omni fere tempore viros eruditione, prudentia, pietate, belliqueac pacis artibus inluſtres complures habuit. Hacque noſtra tempeſtate inter alios virtute eximios, Bartholomæum Nouoduorſcium vidit, virum candidi pectoris, priſcæque ſeueritatis. Qui iuuenis admodum in Podolia, & Tranſyluania exercitatus, Stephano Rege in Moſcouia bellum gerente militaria tyrocynia depoſuit. Ad exteras nationes deinde profectus, Gallicis & Sabaudicis bellis cum laude & honore interfuit. Namque in oppugnatione Ponteſini, ipſo Rege Henrico III. inſpectante, globo ſclopetario percuſſus fuit, qui tum inter prætorianos ſtipendia merebat, & paulo deinde cohortes Catholicorum, contra hæreticos ductabat. Cum quibus ſub Henrico etiam IV. ad Ambianum egregie pugnauit, opimaque ſpolia ex hoſte retulit: inque eo ſtudio continuos ſeptemdecim annos in Francia conſumpſit. Inde Melitam profectus, & Eques S. Ioannis Baptiſtæ de more factus, octo annos ex integro, in illis difficillimis tum bellis moratus, Mediterranei, Ionii & Ægei maris inſulas vidit. Luſtrauit & Africam, ad Lepantum cum certa ſuorum manu miſſus, vbi porta arcis effracta, egregium fortitudinis ſuæ ſpecimen edidit: & ad Machometam arcem lethaliter vulneratus, cum re bene geſta ad ſuos reuertiſſet, magno exinde in precio, apud Magnum Ordinis ſui Magiſtrum fuit. Redux demum in patriam, ad Smolenſci obſidionem, Regiæ ſtipatorum turmæ præfectus in Moſcouiam ſubito iuit, & pulueri tormentario ſuccendendo (quo Smolenſcum poſt longam obſidionem expugnatum eſt) primus ante omnes manus admouit, trophæaque ex hoſte obtinuit. Idem cum Principe Vladislao ad Moſaiſcum, & ipſam vrbem Moſcouiam profectus, ingentia virtutis ſuæ ſenex documenta dedit, & exemplo cæteris præluxit, bis ſclopeto percuſſus, pedem ab oppugnatione, quamuis lethaliter ſauciis, minime referens. Et quamuis literarum ipſe fuerit minime gnarus, in Academia

mia nihilominus Cracouienſi, bonarum artium collegium excitauit, ſumptu quem ſanguine comparauerat. Quo facto, non multo poſt obiit, Anno 1625. conditusque eſt Varſouiæ in Baſilica S. Ioannis Baptiſtæ; cuius ſarcophago hoc breue Epitaphium inſcribamus: quamuis ſciamus veram virtutem, non egere laudibus humanis, cum ipſa ſecum ducat ſuam laudem ac decus; Cæterum ad poſterorum exemplum & æmulationem, ornemus his præconiis egregii viri Manes.

Bartholomæus Nouoduorſcius, Eques Ordinis S. Ioannis Baptiſtæ, Melitenſis; Commendator Poſnanienſis, & cohortis ſtipatorum Regiorum, Præfectus: viris magnis, & qui melioribus annis nati erant, ob priſcam virtutem chariſſ. rebusque terra & mari: domi, & extra patriam, egregie fortiterque geſtis, longe clariſſimus, & in litteras litteratosque liberaliſſ. Qui vixit bene, mortuus beate heic ſuos cineres, Anno a Deo homine MDCXXV. deponi curauit.

Viator, ſi auitam pietatem colis, quæſo, ne inquietes, antiqui moris viri, Manes, nullius enim ſecum cineres miſceri paſſurus eſt, qui ſolus condi voluit.

CXXVIII. NICOLAVS ZIENOVICIVS.

ADiiciamus clariſſimorum bellatorum numero, Nicolaum Zienouicium quoque, qui ex multo vſu militiæ, opinione virtutis eo prouectus erat, vt ſe dignum militiæ honorem, quo virtus eniteſcere poſſet, mature conſecuturum ſperaret. Quandoquidem multos per annos, caſtrenſi diſciplinæ, ſub optimo bellorum Duce, Carolo Chodkieuicio, aſſuetus, & Liuonicis & Moſcouiticis bellis cohortium primo ductor, deinde legionis Tribunus, cum laude ſemper interfuit. Senatorio deinde ordini adſcriptus cum eodem Chodkieuicio in Valachiam ad bellum Turcicum iuit, acerrimus patriæ libertatis aſſertor, Chriſtianæque religionis, pro qua & vitam in acie poſuit, Anno a Chriſto incarnato 1621. in Vigilia Natiuitatis Beatiſſimæ Virginis, in confertiſſimos hoſtium cuneos illatus, Chodkieuicium ipſum a barbaris circumſeptum eliberaturus. Vbi dum ex equo interempto decidiſſet, & momento eodem deiecta caſſide (quæ haſta vnius Turcæ in concurſu detruſa erat) caput denudaſſet, a barbaris vndique cinctus, & inter illorum equos, huc & illuc volutatus, iteratis confodebatur ictibus. Tandem Turcis in fugam coniectis, cum pluſquam viginti vulneribus ſaucius eſſet, & ſemiuiuus, in plauſtro quodam in caſtra eſſet aduectus, magna nominis ſui gloria relicta, tertio demum die ſpiritum, vnde acceperat, reddidit. Cui ob virtutem & merita in Rempubl. ſingularia, Cenotaphium more noſtro erigamus, cum hac inſcriptione.

Nicolaus Zienouicius, Castellanus Polonocensis, Legionis vnius præfectus. Vir & natalium splendore, & singularibus in Rempubl. meritis, & pacis, belli-que artibus inter viros nobiles, & quales paucos interuenias clarissimus. Bellis Moschouiticis, Liuonicisque Carolum Chodkieuicium secutus cum laude & fama prospera peractis, tandem ad Chotimiam bello Turcico, vitam in acie posuit, & quid? nisi religioni donauit. Corpus, ne in mortuum etiam vis fati sæuiret, relatum a commilitonibus ad penates, hoc marmore superstites, pietatis ergo, concluserunt.

CXXIX. CAROLVS CHODKIEVICIVS.

SArmatiæ illustrium bellatorum, quos magna vi, & Martia virtute, potentissimi terrarum orbis regnatores, per tot ætates debellare non valuerunt, agmen Carolus Chodkieuicius claudat. Cui ad assequendam immortalem gloriam cuncta necessaria indulserat benignior fortuna genus paternum maternumque clarissimum, connubia illustria opes supra priuatum & corporis constitutionem optimam, omniaque generosissimi imperatoris signa habentem, putri vultum maiestatis plenum, nasum aquilinum, & frontem exporrectam, alti animi ipsiusque Martis indicem. Præterea linguarum exoticarum scientiarumque quas humaniores vocamus peritiam, sed maxime tractandorum armorum assiduum studium; cui a teneris annis deditus, omnes Europæ cultiores prouincias peragrauerat, intereratque bellis Belgicis, Hungaricis, & Valachicis sub inclyto illo Duce Ioanne Zamoscio, contra Michaelem Moldauiæ Principem iam tum alæ vnius præfectus. Vbi non contemnendis fortitudinis suæ exemplis editis, Pocillatoris Magni Ducatus Lituaniæ titulum a Rege accepit: & breui post, bello Liuonico, sub Duce Nicolao Radiuillo, rem strenue gerens, præter ætatem, Polemarchi honorem promeruit: atque deinceps summus copiarum Magister factus, Samogitiæ primo Toparcham gessit, dein Palatini Vilnensis, & totius Liuoniæ Gubernatoris officium accepit. Quod imprimis casta mentis pietate firmum reddebat, exornabatque sincero numinis diuini cultu, preces ante prælium supplices, post victorias vero gratiarum actiones humiles fundendo, & quolibet Sabbatho per sacrosanctam sinaxim delicta expiando: Tum extruendo sumptuosissimo opere, religiosis viris templa atque Monasteria: Cretingæ Patribus S. Francisci de Obseruantia: Bychouiæ, Canonicis S. Augustini, Regularibus, & Crossis in Samogitia Patribus Societatis IESV. Vt hic omittam, alias magnificentiæ eius structuras, puta vallum & propugnacula Bychouiensia, ex militari arte exquisitissime facta, arcem Lichouicianam, splendidissimis ædi-

ædificiis, & ingeniosa munitione exornatam: armamentariaque vere regia, machinis bellicis, singulari industria confectis, repleta. Quid de liberalitate dicam? quam ille magna sua laude exercuit, & egenos homines, vulneratosque aut egregio aliquo facinore insignes milites, modo pecunia, modo vesto aut commeatu iuuabat, & hunc equis, illum armis, omnes autem hospitalitate diuinciebat. Imo medius fidius & in captiuos, eadem beneficentia propensus erat, maximumque sibi apud exteras, remotissimasque gentes nomen, singulari clementia comparauerat; & qui a natura ad iracundiam promptior fuerat, nusquam tamen in eos defæuiit, sed honore & muneribus ornatos dimittebat, æmulatus hac in parte Romanorum Imperatorum gloriam. Hinc & in cadauera occisorum hostium semper humanissimum se præstitit: postque subsequutam illam Kircholmensem victoriam (vbi tribus millibus suorum, quatuordecim millia Sudermani Principis bellicosissimorum hominum, e Belgio, Scotia, Anglia, Germania atque Gallia collectorum, in vna fere hora, ad internetionem propemodum deleuerat) cæsorum ducum funus, præsentia sua, splendido apparatu, & magna pompa exornasse illum vidit Rigensium ciuium turba, audierunt externæ gentes, mirati sunt hostes. Quocirca illius fortitudinem, dexteritatem atque prudentiam militarem, maxime bella Liuonica posteris illustrabunt; vbi loca limosa, paludibusque fluuiis, lacubus, & syluarum saltibus inuia, incredibili celeritate, victricibus signis peragrabat, & ad multa castella vt primum venisset, vidit statim & vicit. Volmariam sine suorum iactura, aperto insultu cœpit: recuperauit Parnauiam, porta Stratagemate effracta: Rigam, Derpatum, Dinamundum, Bialocamenum, paruis viribus, magna virtute, & insigni artis militaris peritia sæpius tutabatur. Nec terra solum hostibus, sed mari etiam, ingenti suo spiritu, terrorem incussit, cum naues Suecorum impugnasset,& incendisset: ipse contra nullo prælio,& nec vna velitatione a Suecis, toto bello Liuonico attritus. Qua felicitate quoque in Moscouiam etiam progressus, cum parua suorum manu, ausus est cum ingentibus Moscorum viribus decertare: & decertando sæpius alacriter, sartam tectamque Reipub. gloriam & militantis nobilitatis salutatem conseruauit. Alteraque expeditione cum Vladislao Principe profectus, magnam partem Ducatus Seueriensis recuperauit, & in patriam triumphabundus rediit. Ad extremum post tot res feliciter gestas, ita benigna sors extremum vitæ eius cursum disposuit, vt vna cum bello omnium quæ ante confecerat celeberrimo, nominisque immortalis gloria, caduca sua terminaturuita. Contra Osmanum enim Turcarum Imperatorem Podoliam numerosissimo cum exercitu inuadentem, a toto regno Poloniæ exercituum Dux

 decla-

declaratus, profligatis aliquoties insigni victoria barbaris, cum egregiam Regi, Reique pub. operam nauasset, in ipso laudum suarum progressu est omnium nostrum expectationi ereptus, vir omni sæculorum memoria dignissimus. Viguit in eo laboris, æstus, frigoris, inediæque tolerantia, inque disponendis excubiis vigilantia, in mittendis exploratoribus sumptuosa solertia, in acie autem instruenda ea promptitudo atque dexteritas, quæ cum summis, veteris & recentioris æui Imperatoribus æquari poterat. In tanta autem felicitate naturæ, eminebat eruditionis amœnitas, omniumque Musarum consortium: sed inprimis architecturæ militaris, Historiarumque erat peritus, & dimensionum geometricarum. Generosissimorum equorum, exquisitimorum armorum studiosissimus: & facie, gestu, gressu, voce, vestitu, ad Martem a natura compositus: inque dicenda sententia in Senatu, & militaribus orationibus succinctus & neruosus: comis præterea affabilis, accessuque facilis, & in familiari consuetudine suauissimus. Nisi melancholicus præualuisset humor, partim a variis morborum affectionibus, partim a continuis bellorum curis accersitus. Cui coniux mœstissima, Regali prope sumptu, inferias Ostrogii dedit: nos tumulum scribendo breuiter Epitaphio cohonestemus: quod etiam alias edita funebri laudatione fecimus.

Io. Carolus Chodkieuicius, Hercules Lituanicus, Polonicique exercitus in Turcas Ductor, militia & victoriis clariss. heic situs est. Quem, fidissima totius vitæ eius comes Fortuna, variis olim iuuenem, bellorum casibus, in Hungaria, Belgio, & Valachia, exercitum, summum in patria militiæ Magistrum fecerat: iteratisque toties in Liuonia triumphis, atque continuatis in Moschouia trophæis inlustrem, vt ætate, ita iudicio maturum, feroci illi ac indomito, Osmano, Turcarum tyranno, opposuerat: Sed qui, heu nefas, in ipso laudum suarum progressu, occulto quodam Fatorum consilio, post tot morborum molestias, epilepsia enecatus, 8. Kal. Octobr. an. 1621. Chotimiæ interiit: qui ex publicis, priuatisque votis, omnino immortalis esse debebat. Bene vale quisquis es, vbi ossibus magni Herois, quietem precatus fueris.

CXXX. STEPHANVS CHMIELECIVS.

FInIueram in Chodkieuicio, sed mensibus aliquot post scriptionem meam, elapsis tristis e Podolia nuncius inopinato aduolauit, totamque regiam rumore simul ac mœrore compleuit, Stephanum Chmielecium, virum militari ausu & celeritate incomparabilem, assiduisque contra Tartaros bellis gloriosum, squinancia extinctum ferens. Hunc iuuenem Moscouitica primum exercuere arma, Simoni Copitinio strenuissimo ductori adhærentem: illustriorem reddidere Valachicæ expeditiones.

Et quidem primo, apud Samuelem Corecium, primos ordines ductantem: deinde apud Stanislaum Zolkieuium Chiliarchæ honorem habentem, tempore quo in Dacia cum barbaris bellum gerens, ad Cecoram vsque parum fausto pede nostri processerant. Ibi ille post primum conflictum, nocte illum ex trepidatione castrorum cum ala integra sese proripiens, per medios hostium cuneos, in iussu ducum perrupit, & proditis quodammodo suis in Poloniam discessit. Sed quem propemodum næuum, egregiis postea fortibusque factis, contra rebelles Cosachos Zaporosenses editis, apud Stanislaum Coniecpolscium, Ducem copiarum Regni, facile eluit, turmarum ab eo præfectus creatus, primus ante suos in medio ardore pugnæ volitans. Ex quo eum statim magnus Reipubl. Senator, Thomas Zamoscius, suis cohortibus præposuit. Koniecpolsciusque ipse, post aliquot cum Tartaris prælia (in quibus ille strenue sese gesserat, ad Satanouiam præsertim ac Tarnopolim, & magnam de se inter viros militares opinionem excitarat) toti eum Podolico exercitui, ipse contra Sudermanum in Prussiam cum copiis reliquis abiens, Legati titulo præfecerat: quo oram illam a barbaris pacatam, tantisper tueretur, donec ille bellum Prussicum finiret. Quod præsertim barbaris ipsis nomen eius, & ingens animus haud ignotus esset, vtpote qui annis superioribus, non mediocria illorum agmina ceciderat. Et anno verbi Incarnati, sexto atque vigesimo supra millesimum & sexcentesimum, collectis promptissime copiis, ingentem illorum numerum apud Bialocerquam adortus, licet imparem tantæ multitudini se animaduerteret, tanta nihilominus eos clade affecit, quanta vix a multis annis in Polonia visa aut audita fuerit. Ferunt quadraginta circiter cæsorum millia fuisse, exque sedecim phalangibus vix dimidiam partem, idque sauciatorum vtplurimum in Tauricam remeasse. Qui cum anno proxime superiori millesimo sexcentesimo vigesimo nono, acceptam cladem magnis viribus vltum venissent, iterum ab Illustrissimo Heroe, Stanislao Lubomierscio, Russiæ terrarum Palatino, stragem fœdissimam reportarunt. Cui & Chmielecius cum suis turmis iunctus, integras eorundem alas, quæ per agros populabundæ vagabantur, internecione deleuit: paucique manus illius euasere, nisi qui pernicitate solicita sibi consuluere. Quo circa virum de patria tam egregie meritum Rex Serenissimus honorum titulis explendum susceperat: ac primum Braslauiensis Palatinatus Vexilliferum fecerat, Præfectumque Taborensem: deinde Kiouiensi Palatinatu collato, Senatoria eum dignitate augendum instituerat. Quum interim sæuientibus in genus humanum Parcis, vix cognito collati sibi honoris titulo, cum luctu totius Podoliæ, certe cum damno maximo Reipub. sub finem mensis Februarii anni præsentis 1630. diem extremum clausit;

 vir

vir ſæculorum memoria digniſſimus, & qui Leonidæ illius exemplo, numero virtutem opponere, paucitati artem adiungere didicerat, cum in partibus illis Podoliæ, asſiduis barbarorum excurſionibus ſubiectis, vnus quaſi pro omnibus excubaret. Quem more noſtro, ad memoriam poſteritatis, hoc breui epitaphio condecoremus.

Iacet hic militarium laborum exemplar, omnisque diſcriminis contemptor, Stephanus Chmielecius de armis Buncza. Qui cæſis Præcopenſium Scytharum tot Chiliadibus, tam celeritatis armorum, quam cunctationis contra Tartaros, prout res vſusque poſcebat, laudem cumulatiſſimam eſt adeptus. Obtentaque paucis millibus ſuorum, de ingenti Barbarorum multitudine, inſigni illa apud Bialocerquam victoria: virtutis adminiſtratione, & nominis ſui fama, Regnum vniuerſum compleuit. Sed eum, heu! inconſtans & ludibunda fortuna, in ipſo laudum ſuarum & honoris primordio, nimis præpropere extinxit, inque Auguſtiſſimum Sarmatici Imperii Senatum, titulo Palatini Kiouienſis adſcitum, ſi quenquam alium, maiore cum damno Reipublicæ, hac tempeſtate, vix decem luſtra præteruectum extinxit. Anno M. DC. XXX. Viator, ſi patriam & virtutem amas, quæſo ne inuideas: neue turbes ſtrenui bellatoris quietem.

Et hæc ſunt, quæ, cum Deo bono, de illuſtribus Sarmatiæ noſtræ bellatoribus, poſteris relinquenda putauimus: quorum etſi vita fuerit breuis, curſus attamen gloriæ ſempiternus erit, virtusque ac nomina tamdiu viuent, quamdiu orbis hic ſtabit.

DEO TRINO ET VNI, GLORIA ET GRATIA.

INDEX.

INDEX.

Lescus

):o:(

SIMONIS STAROVOLSCI
SCRIPTORVM POLONICORVM
ἙΚΑΤΟΝΤΆΣ;
SEV
CENTVM ILLVSTRIVM
POLONIAE SCRIPTORVM
ELOGIA ET VITAE.

ANNO MDCCXXXIII.

Venetiae 1627

Zenarii

PRUDENTI SENATUI
P. Q.
LEOPOLIENSI, &c.

CUm ante triennium forte, bellica virtute Illustrium virorum Elogia, in patrium sermonem, patriis intermixtis exemplis, versa, vobis offerrem, AMPLISSIMI VIRI, statueram, si studium meum a vobis probaretur, eadem statim ratione, & Illustrium Sarmatiæ nostræ Scriptorum vitas, breuiter colligere, ac vobis iisdem Patronis dicare & consecrare; idque duplicem ob causam. Prima est, quia, quos hic doctissimos viros collegi, potissimum eos apud vos, aut in circumiacenti Roxolania, cuius vos caput estis, natos & educatos reperii, ac proinde non nisi vobis, vestros populares offerre volui: vt quemadmodum ipsi, maioribus prudentia & eruditione, semper pares esse studuistis, ita & filiis successoribusque vestris, hos eosdem a me breuiter descriptos proponatis, vera & valida virtutis incitamenta. Namque vt scitis, & veteres illi Romani, non alia posteris suis ad res præclare agendas exempla, quam maiorum imagines ac statuas in foro pro templis ponebant, titulis etiam facinorum in basi appositis: quibus conspectis atque perlectis, æmulatione gloriæ excitata iuuentus, nullum laborem ac periculum pro salute ac dignitate patriæ recusarent. Secunda, quia vosmet soli in tota Polonia estis, qui assidue in illo angulo vestro insonante Otthomanum tuba, tibias & fistulas vt sic dicam Musarum cogitatis, & ea constantia inter

 primas

primas Russiæ splendêtis, vt nusquam non habeatis litteras ac litteratos suo honori. Quos, quia ego quoque colo, & vos tales (non blandiendo dico) veneror semper & suspicio, ideo me quoque, quamuis ignotum & immerentem, tenuemque illam scriptionem meam, cum ad vos venissem, sic excepistis benigne, vt maiorem tunc a vobis gratiam retulerim, quam vnquam habere sperauerim. Cuius quidem humanitatis tantæ, iterum etiam mihi e bello Turcico redeunti exhibitæ, vt me gratum etiamnum & memorem serio credatis, en hoc vile ac leue munus Elogiorum, vestro inclyto nomini sacrum, lubens in vulgus emitto, & vt a maligni liuoris dente, pro innato in litteras amore defendatis, vestræ auctoritati & iudicio summitto.

Valete, ac animi mei erga vos communiaque litterarum studia promptitudinem, æqui bonique consulite.

LECTO-

LECTORI MEO.

MIRABERIS fortaſſe, LECTOR, quod e tota Sarmatia, non plures tibi eruditos, quam centum collegerim: idque per totum diuagatus ſpatium, ex quo ſub frigidum hunc axem Apollo cum ſororibus ſuis venerit. Deſine quæſo, & facti mei has cauſas breuiter accipe. Primam quia noſtri Sarmatæ, priſcis illis temporibus, plus Marti ſeruiere, quam Mineruæ, vti & omne genus Scytharum, ac propterea etiam quæ geſſere, obliuionis puluere conſperſa videmus; quod nemo fuerit, qui calamo perſtricta transmitteret poſteris. Primus ſub hoc Tirione noſtro Mecislaus Princeps fidei lucem; & alius cum illa, litterarum ſplendorem poſt eum agnouit: propagauit autem per Septentrionis oras, Magnus Iagello, Gymnaſio Cracouienſi excitato. Et hinc eſt, quod viri apud nos eruditi pauci, quia paucæ quoque nunc primum ætates, ex quo erudiri cœpimus. Secunda cauſa eſt, quia vt in aliis rebus, ita & in propaganda ſui apud poſteros memoria, neſcio more ne, an errore, noſtri ſunt negligentes; maluntque ſatius, vti eorum fert animoſitas, laudanda facere, quam quæ feciſſent, ipſi laudare: ex quo etiam ſcripta maiorum egregia, in Bibliothecis Monaſteriorum, in ſcriniis nobilium, in chartophilaciis eruditorum, paſſim a tineis corrodi videmus: in lucem vero non emitti, vel quia non audent ſe nobiliſſimis aliorum populorum ingeniis, barbari ad id æui ab illis habiti, exæquare: vel quia patronos ſibi, ſcriptisque ſuis difficillime nanciſcuntur, cum quisque Megiſtanum noſtrorum malit ſumptus in canes, equos, veſtes, ſeruos, vina aut aromata ſpendere, quam in ea, quæ æternum per gentes & ætates nomen ſuum propagarent. Tertia, quia hic non niſi eos enumerare animus fuit, quibus æternitatis Genius affuit, quique ingenii ſui ſpecimen non niſi ſeriis ſcriptis, poſteris probarunt: eorum enim qui nihil, aut leue aliquod argumentum tractarunt, & ipſi alias eruditiſſimi viri fuerunt, ſemper infinitus erat, eſtque

etiamnum in Polonia numerus: quinimo & illorum potuiſſet reperiri multo maior catalogus, cæterum nos haud omnium notitiam præſertim veterum aſſequi valuimus. Quæ autem potuimus, ea libentes, vt & alia noſtra, in tuum o Magne Deus honorem, in veſtrum o Poloni mei, ac quique Candidi Lectores, bonum, moliti ſumus, quo, & vos iſti ſciatis, durum quoque Sarmatam, aliquid ingenio valere, & inter cultiſſimas quasuis gentes, haud inferiorem omnino Polonum, Dei benignitate eſſe; & illi ipſi, tot inter ſe excellentibus ingeniis, vel in tanta negligentia, conſpectis, ſedulius in poſterum bonis artibus incumbant, ac litteratos homines fauore & amore proſequantur; quo vel ſic, immortalitati ſeſe, felicius ſuis maioribus, conſecrare valeant. Ac tu quoque, Candide, Vale.

STANISLAI STOSLAVII
AD AVCTOREM.

Gentum Sarmatici monſtraſi ſedulus orbi
Ornamenta, viros & decus omni ſoli.
Virtutem haud pateris Starouolſci condier vmbra
Inter virtutes hæc quoque ſumma tuas.

SIMO-

SIMONIS STAROVOLSCI

SCRIPTORVM POLONICORVM

ἙΚΑΤΟΝΤΆΣ;

SEV

CENTVM ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM

ELOGIA ET VITÆ.

I. STANISLAVS HOSIVS.

QVi Elogia Doctorum virorum ſcripſere (vti longam eorum ſeriem Bartholomæus Keckermanus recenſet: & nos in Penu Hiſtorico fecimus) illi fere omnes methodum ſuam, vel per modum Alphabeti, vt Paulus Iouius, vel per ætates ſingulorum, ſcientiaſue, vt alii, diſpoſuere: putantes ſe, vel feliciorem ſic, legentis memoriam reddere poſſe, vel faciliorem inueniendi vnumquemque, cum opus, rationem. Vtrique recte. Sed quod vtrumque vel ex ſolo indice noſtro, ſub finem appoſito, facile aſſequare. Hic autem ſeruabimus ordinem Doctiſſimi viri Auberti Miræi, qui ſuos ornans Elogiis Belgas, illos priore loco ponendos putauit, qui dum viuerent nobiſcum, priore quoque ſeu præſtantiore loco fuerant ornati. Talem ego inter noſtros Sarmatas STANISLAVM HOSIVM putarim, virum plebeio quamuis ordine natum, omni attamen ſæculorum memoria dignum, & inter Theologiæ Candidatos, non minus fulgentem, quam inter ignes minores Luna. Et quem ita cenſendum, clarus ille noſtræ Sarmatiæ Orator, claroque genere ortus Orechouius, putauit,

In libello de legenda Hiſtoria.

Ordo noſtræ ſcriptionis.

vt

vt se indignum calamum ipsius, cum scribendo fatigatus posuisset, sumere, aut facem lucentem, cum codicem sacrum legeret, tenere in suis Dialogis, palam fateri non erubuerit. Is etenim patria Cracouiensis, fundamentis studiorum domi firmiter iactis, laureaque prima in artibus obtenta, in tantum in aliis scientiis, atque simul virtutibus profecerat, vt suis duntaxat meritis, non suffragatione aut fauore Principum, in Senatum primum Polonicum, & deinde Purpuratorum PP. Tit. S. Laurentii Cardinalis S.R.E. adscitus esset. Quo in ordine vsque adeo ab insigni ingenio, tenaci memoria, corporis dotibus etiam mirabilis extitit, vt iudicii grauitate, consummatæ prudentiæ Senatoribus æquaretur. Sed heu inuisam mortem! inuidebat Sarmatiæ, imo toti Europæ, illum vnius viri splendorem; eiusque stamen resecat emensis supra quindecim vitæ lustris, ipsis Nonis Augusti Anni 1579. Conditus est in Ecclesia sua titulari, sepulcro latericii operis, cui breuis hic totius vitæ eius discursus adscriptus est.

Iudicium Orechouii de Hosio li. 3. Dialogorum. Vsus familiariter Benedicto a Cosmin, qui Professor in Academia, scripsit Latini sermonis obseruationes. Et sermones sacros. Bibliothecamque Academiæ plurimis libris moriens auxit, proque semper augenda, certum censum reliquit.

D. O. M.
STANISLAO HOSIO POLONO.
S.R.E. PRESB. CARDIN.
VARMIENSI EPISCOPO
MAIORI POENIT.
VITÆ SANCTIT. ERVDIT. ET
ELOQ. GLORIA CELEBER.

Catholicæ fidei propugnatori acerr. qui cum antiquæ probitatis, & Episc. vigilantiæ præstantiam in humilitate, caritate, castitate, beneficentia expressisset. Hæret. sectas scriptis, & consiliis sapientiss. feruenter oppugnasset, multos ab errore reuocasset, grauissimeque legationibus pro pace Ecclesiæ, cum apud Carolum V. & Ferdin. Cæs. tum præcipue in S. Concil. Trid. Pii IV. Pontificis nomine feliciss. perfunctus, Christianæ Reip. plurimum profuisset: omnium virtutum laudibus & exemplis ad imitandum abundans obdormiuit in Domino MDLXXIX. ætatis suæ LXXVI.

Stanislaus Patruo, & Stanislaus Rescius Patrono beneficentiss. execut. Testam. Poss.

PLura de hoc viro qui cognoscere volet, legat vitam illius, aut a Stanislao Rescio supra nominato, prosa conscriptum: aut a Thoma Tretero, breuibus poematibus comprehensam, ac tabulis æneis per icones expressam. Hi sui alumni (vt & plurimi alii viri illustres) atque familiares fuere; & postea præclaris honoribus in Ec-

clesia Dei ob insignem eruditionem condecorati, velut canes pro domo Dei latrantes, aduersus nascentes hæreses vigiles floruere. Digni quorum scriptis non fides modo aut veneratio adhibeatur, sed gratia etiam & recordatio a posthumantibus debeatur.

STANISLAI STOSLAVII.

Quem stupuit doctum doctissima turba Tridenti,
Pontificum, toto ex orbe vocata, virum.
Hosius est gentis laus, fama, decusque Polonæ.
Quem tulit, & proprio nutriit illa sinu.
Præsuleaque mitra redimiuit; Roma sed illum
Dignum purpurea censuit esse toga.
Promeruitque sua, vt templi, virtuti subiret,
Romanæ sedis cardinis ille vices.
Felix cardo; fides fors Lechis vera ruisses,
Tu nisi tam forti cardine nixa fores.

II. IOANNES LASCIVS.

ARCHIEPISCOPVS Gnesnensis, vir generis nobilitate, linguarum peritia, & rerum tractandarum vsu, toti pæne Europæ notus. Præter enim splendorem familiæ suæ, quam Comites a Lasko, toga pariter ac sago illustres semper ornarunt (& quales inter illos fuerunt, Hieronymus atque Albertus, ex ordine sibi succedentes, in Palatinatum Siradiensem, cladibus Turcarum Sultano toties illatis, Dacisque Deuictis, illustres; vt eos serio Hungarici Annales, atque Polonici commendant: & nos in Elegiis, bellica virtute illustrium virorum fecimus) haud postremam quoque & ipse gloriam genti suæ attulit: cum a puero in aulis Principum enutritus, grauissimas legationes pro patria, tanta cum laude absoluisset, vt paucos sibi pares, in eo munere ob eundo haberet: qui & in Concilio Lateranensi magna cum authoritate sui Regis personam gessit, & primus Ecclesiæ suæ *Legati nati* titulum, ex eo tempore peperit; quamuis & ante illum, semper *Archiepiscopi Gnesnenses, Primates Regni, & Principes Religionis in Polonia* haberentur. Cumque adhuc Præpositus tantum Posnaniensis, & Regni, Gnesnensisque Ecclesiæ Cancellarius esset, nummos veteres, signa, tabulas I. brosque calamo exaratos, magna industria collegit, & vt eius æui genus erat, primus iussu Regis Alexandri *conscripsit statuta & Leges Poloniæ.* Erat enim antiquitatis inprimis studiosus, & paucis peritus, proindeque constitutiones Regni omnes, priuilegia, libertates & immunitates, paucis ante cognitas, ex archiuo & scriniis depromptas, ad notitiam & vsum ciuium,

Vide Bonfinum, Cuspinian..m, Vaponium, Kureum, & alios.

Sigis. I. Regis Poloniæ potentis.

Primus in Polonia statutum Io. Lascius scripsit.

uium, in vnum volumen compegit, atque in lucem dedit. Præterea, *librum Iuris Feudalis* fecit, & *Iuris Magdeburgensis*, quo communiter in Polonia oppidani vtuntur, *libros duos*. Demum, Iuris quoque antiqui gnarus, *sumæ Raymundi Parthenopæi libros quinque*, tum & alia ad Ecclesiam Remquepub. ac litterariam pertinentia, quæ in chartophilatio Ecclesiæ Gnesnensis, a tineis corrosa adhuc latitant: quam ille annis vno & viginti summa cura atque diligentia rexit. Et in augurato nobis Rege Sigismundo Augusto e vita decessit Anno 1531. 19. Maii, sepultus in cæmiterio Ecclesiæ suæ titularis, cum tali inscriptione.

IOANNES DE LASKO EX CANCELLARIO REGNI ARCHIEPISCOPVS GNESNENSIS LEGATIONIS NATE AVCTOR. TERRAM FIGVLI EX VRBE, ET AB HIEROSOLIMIS INDVCIT. QVA CIMITERIVM HOC CONSPERGIT, ET VRNAM GLEBÆ SVÆ HOC LOCI PONIT. MORITVR TANDEM ANNO D. 1531.

CLEMENTIS IANICII.

Religionis amor, patriæ pater, auctor honoris
Gnesna tui, castus cum pietate pudor.
Lascius, o sanctæ mors sancta simillima vitæ,
Sic, o si fas est, sunt mea vota mori.

STANISLAI STOSLAVII.

Ausonias toties peragrauit Lascius oras,
Personamque sui Regis in vrbe gerit.
Legatus Lateranam dum discedit ad urbem
Legatos Natos, Natus & ipse parit.

III. ANDREAS CRICIVS.

EIusdem Gnesnensis Ecclesiæ Metropolita. Natus is maiori in Polonia, Lencicienſi Palatinatui adscripta, qui, oppidum Canonicorum Collegio, & schola ab Academia Crac. Professoribus acceptis, illustre habet; vbi ille humanioribus primum, dein Cracouiæ Philosophicis studiis operam posuit, & Alexandrum de Myszczyn, qui post Canonica dignitate, & suffraganei munere Vladislauiæ vixit, assiduæ audiuit. Prouectior Lutetiam Parisiorum lustrandæ Galliæ concessit. Inde in Italiam transgressus, Bononiam se ad percipiendam Iurisprudentiam contulit, eoque in studio, tantos breui tempore progressus fecit, vt adhuc adolescens publice de vtroque Iure, magna cum omnium admiratione responderit, eosque honores consecutus, qui amplissimi confecto studiorum curriculo decerni solent. Mox in patriam reuersus, non Prin-

Iuris lauream Bononiæ meritissimo accepit.

Principi solum, sed omnibus etiam, ob ingentes animi dotes gratiosus, quæ eum gradatim per honores, in supremo ad extremum dignitatis fastigio, post obitum Martini Dreuicy, Archiepiscopi Gnesnensis, collocarunt. Hic prima illi cura Bibliothecam instruere, veterum scrinia excutere, & manuscripta exemplaria conquirere. Qua in re cum alios plurimos viros litteratos sibi coadiutores habuit, tum præcipue Clementem Ianicium Poetam illum in tota Sarmatia clarissimum, ad Præmisliensem adhuc, & postea ad Plocensem Episcopatum euectus, magno sumptu penes se aluit. Quamuis enim in dicendo facundissimus haberetur, multaque rotundo tum ore, contra crescentes Hæreses diceret, & grauissime scriberet, magis tamen eum (vt & Ioannem Dantiscum Episcopum Varmiensem Collegam suum, cum legationibus apud diuersos Principes clarum, tum grauibus Poematibus scriptis illustrem) ligatum scriptionis genus oblectabatur, quo, *Elegias, Epigrammata, & librum Epistolarum*, ad imitationem Ovidii, ad amicos conscripsit. Ipse inter togatos Regis consiliarios, & tranquillis & turbidis rebus, semper e principibus vnus, cum & doctrina, & vsu rerum, & prudentia excelleret. Quem Deus Opt. Max. magna Ecclesiæ Polonæ commoda agitantem, altero Archiepiscopatus anno, Cracouiæ humanis rebus exemit, redempti vero Orbis, Anno 1537. ætatis suæ 54. Corpus locum sepulturæ in suo Episcopeio sortitum est (succedenti sibi in eam dignitatem Ioanne Latalscio) die Lunæ 8. Iulii, tali cum inscriptione.

In Præmisliensi primo Episcopatu Cancellarii dignitatem gessit.

Fovit & Laurentium Cervinum Rhetorem cuius nunc Elegantiarum Oratoriarum Hortulus extat.

Asseruantur hæc in Bibliotheca Episcopali Bronsbergæ.

Ipso die Ascensionis Domini hora 17.

REVEREND. IN CHRISTO PATRI D. ANDREÆ CRICIO, ARCHIEPISCOPO GNESNENS. &c. IN COMPARABILI VIRO, DE RELIGIONE ATQVE REPVB. BENE MERITO, MVLTISQ. NATVRÆ ET INGENII DOTIBVS INSIGNITER PRÆDITO. POSTREMVM HOC PIETATIS MVNVS, AB AMICIS CHARAM ILLIVS MEMORIAM RETINENTIBVS POSITVM. MORITVR. A.D.MD.XXXVII. ÆTATIS VERO SVÆ. A.LIV.

CLEMENTIS IANICII.

Omnia solus erat Cricius, quem sorsque Deusque
Certabant summis vincere muneribus.
Sors tandem indoluit quod erat contempta sub illo,
Maturamque virum sustulit ante diem.
Heu! quæ restituent misero mihi sæcula talem.

VITELLII.

Victori Ennius Africano adhæsit,
Augustus quoque Horatium, Maronem,

Actium Brutus, Archiam Latinæ
Flos linguæ Cicero, atque principibus,
Istos hi celebres viri Poetas
Impensa veneratione amarunt,
Diuinam Cricius Poësim ita arsit
Magnis vt prope par foret Poëtis.

STANISLAI STOSLAVII.

Critius in meritos, vtroque in Iure peritus
Qui quondam tulerat præmia iure refert.
Felix per magnos est tandem vectus honores
Donec & in summo constitit ille gradu.
Orbaque vix tanto lætata est Præsule Gnesna
Extincti plorat funera mœsta viri.
Mors vitam rapuit non laudem, maximus illi
Merces perpetui factus honoris honos.

NICOLAI ZORAVII.

Anchora doctorum Cricius fuit atque leuamen
Quid mirum quando doctus & ipse fuit.

IV. STANISLAVS KARNCOVIVS.

Scripsit Vchanicius ille librum contra Stancarum Heresiarcham, & alium, de Sacrificio Missæ. Romanum Catechismum, Polonicum fecerat.

VIr multiplici præditus eruditione, atque inprimis Iuris Pontificii cognitione: in Episcopatu Vladislauiensi post Iacobum Vchanicium constitutus, a fundamentis plane labantem illam Diœcesim erexerat, templa a Hæreticis profanata aut spoliata innouauerat, vestibus sacris & imaginibus decenter ornauerat, Clerum reformauerat, atque dignitatem eorum auxerat, editis in vsum illorum *Constitutionibus Synodalibus Diœcesanis*, quibus & *Cathecheses lingua Vernacula* pro meliore informatione addiderat, simulque Seminaria & Scholas, vbi hæc talia, sacris initiandi ordinibus iuuenes, ediscere possent, instituerat, assignatis in alimentum ipsorum de mensa sua redditibus annuis. Cumque vir & in Politicis rebus prudens & bene versatus esset, idcirco multos sibi a Rep. impositos labores, multa negotia, multasque legationes strenue peregit, atque rerum earum omnium testes, *libros Epistolarum familiarium edidit*, tum *Panegyricos nonnullos ac librum de iure prouinciali terrarum, ciuitatumque Prussiæ.* Scripsit & *Sermones ad Parochos. Messiam. Atque Historiam interregni*, post discessum e Polonia Henrici Andegauensis, & *Orationem longe disertissimam*, qua eum aduentantem in Regnum exceperat, tum & *aliam in Comitiis Varsouiensibus in Senatu habitam*, qua explicantur acta legationis Gedanensis. Cumque Regem Stephanum, solus,

Ann. 1570.

&

& promulgasset electum, & inaugurasset exceptum, præter morem auitum, & voluntatem dissentientis tum ab electione Archiepiscopi Gnesnensis, qui ipse hanc in rem ius & auctoritatem habet, ideo iste post decessum discordantis, ex Episcopo Vladislauiensi in Metropolitanum promotus, meruit & alterum nobis Regem Serenis. Sigismundum III. legitima iam potestate inungere, Stephano e rebus humanis sublato. Hac igitur in specula locatus, verbo & exemplo gregem suum verus pastor pauit, plane absque omni repræhensione, vt vult Apostolus. Sacris enim tam sancte vir pius quotidie operabatur, vt inter sacrificandum & lacrymas effundere frequenter, & easdem aliis excuteret, scripseritque annis labentibus, egregium *de Ecclesia vtraque libellum*, tum & *alium lingua natiua Eucharistia intitulatum*, cuius dum vixit vehemens assertor enituit. Quem, cum plurimi, qui se ab Ecclesia, priuata sui cerebri opinione segregarant, paulo diligentius reuoluissent, confestim ad gregem & gremium illius postliminio quasi sunt reuersi, exemplo bono, cæteris in societatem præclari facti adductis; quos tanti viri vel ipsa auctoritas allexerat. Erat enim nomen ipsius propter summam virtutem & eruditionem, tum apud suos, tum apud exteros summum; eoque magis inclarescebat in dies, quo magis ad doctrinæ singularem opinionem, vitæ perpetuam innocentiam adiungeret. Quid hic liberalitatem ipsius in egenos? quid munificentiam in Religiosos Ordines commemorem? quid Collegium PP. Societatis IESV, sumptu operosa Calissii extructum? quid Seminaria, Gnesnæ, Vladislauii, atque itidem Calissii instituta? Quid Iuris, Theologiæque Magistros in eis? nonne & hinc erunt qui compellent, compellenturque intrare? cum vel ex ipsis scholis tot agmina iuuenum, pietate & litteris præstantissimorum, in singulas Regni prouincias, singulis annis euolent? O magnum & laudabilem Præsulem; atque vtinam sint, qui se ad præclaram Præsulis maximi virtutum diuinarum conforment imitationem: dignus vtique hoc sepulchri titulo, ac marmoris ornamento, quod in æde a se Calissii extructa spectatur, atque etiam Gnesnæ ante sepulchrum Diui Tutelaris (S. Adalberti) supra fores conclauis 20. Capituli legitur.

Rex in Polonia, non nisi ab Archiepiscopo Gnesnen. inaugulari solet.

Annis XXI.

D. O. M.

Æternæ memoriæ inclyti Præsulis & Principis D. Stanislai Karnkouii, Archiepiscopi, Gnesnen. Legati Nati. Regni Poloniæ Primatis Primique Principis, &c.

Quod præstantium salubriumque consiliorum in Ecclesia & Republica, Dux, author, & moderator semper feliciss. Cum exsolutis pie liberaliter & magnifice suis vtrique muneribus. Erectoque & fundato

dato Calisſii Soc. IeſuGymnaſio ampliſſ. Burſa itemKarnkouiana, Seminarioque Archidiœceſano, felici nihilominus ex honeſta laudaque parſimonia opum prouentu floreret.

Baſilicam hanc venerandam Capituli aliorumque Collegiorum eius ſacerdotalium adauctis liberalitate incomparabili cenſibus illuſtriorem reddiderit, luculenter ſac. indumentis inſtruxerit, aram maximam ſumptuoſi operis iconibus exornauerit XII. clericos ad eiusdem miniſterium coemptis in eorum alimenta, iurisque ſacri ſtudium fixis reditibus, inſtituerit, gratamque in templa complura, cænobia prochodochiaque beneficen. & in clerum vniuerſum paternæ charitatis & indulgen. memoriam reliquerit.

Capitulum almæ huius Eccleſiæ metropolitanæ Gneſnenſis. Pro æterna eius requie perpetuum ſingulis menſibus Miſſæ ſacrificium ad Mauſoleum D. Adalberti facien. decreuit, gratique hoc & memoris animi M. P.

Epiſcopatum Cuiauienſem ſeu Vladislau. 18. annis adminiſtrauit.

Vixit annos LXXVIII. D. XXIX. Sedit in Archiepiſcopatu A. XXI. M. IV. D. V. Obiit Louicii vi. Idus Iunii Anno Domini M.DC. III. Caliſſii in templo Societatis Ieſu inter ſacrarium aramque maximam ſepultus.

VITELLII.

Viues perennitatis æuo Karnkouii
Lumen decusque Lechiæ
Eccleſiæque columen atque egentium
Patronus & primus Pater.
Obliuione ab inuida te vindicant
Theatra virtutis tuæ.

ZORAVII.

Mentibus ex hominum prius oliui ad arua Canopi
Tecta euaneſcent barbara Pyramidum
Caliſſi quam Karnkoui ampla palatia IEſu.
Quæ ſtruxit ſociis haud tua curta manus.

STANISLAI STOSLAVII.

Io. Dem. Solic.

Sauromatum propriis minitatur terra ruinam
Et regni caſum Regibus orba timet.
Karnkouius ſtudio ſeu robore maximus Athlas,
Sub molem tanti ponderis ipſe ſubit.
Sauromatis Regem Samuel velut vngit oliuo
Eſt modo, ceu quondam victor vbique Dauid
Condere non minus eſt quam conſeruare beatum
Qui conſeruauit conditor eſſe poteſt.

V. IO.

V. IO. DEMETRIVS SOLICOVIVS.

ARchipræſul Leopolienſis, & Vachocenſis primo, poſtea Sieciechouienſis Abbatiæ perpetuus Adminiſtrator: equeſtris quidem ordinis maioribus, ſed tenuæ iam ſortis, in Palatinatu Siradienſi natus, non modo illis ipſis in obſcuro verſantibus, verum etiam vniuerſo Eccleſiaſtico Ordini, virtute ſua præluxit, & aſſecutus eſt inter Roxolaniæ Magnates ſupremum dignitatis gradum. Quæ enim duæ res in vnum eundemque hominem raro admodum conuenire ſolent, præſtans ingenium, & ſumma animi modeſtia, eæ ambæ in illo ita eniterunt, vt de eo ornando certaſſe inter ſeſe videantur. Nam & in Philoſophiæ ſtudiis, quibus primos annos Crac. in Academia dedit, ita excelluit, vt ſuperiorum ætatum Philoſophis ingenio doctrinaque par haberetur. Quo factum, vt non ſuis modo, ob eximiam morum facilitatem, hilaritatemque naturæ, eſſet gratus, ſed externis etiam quibuſuis, atque Magno illi Lipſio Cenſori eruditorum rigido & graui, magnopere laudatus; imo toti Europæ, quatuor & viginti obitis pro Rep. ad diuerſos Principes legationibus, clarus. Primus is Confraternitatem D. Annæ, ardore pietatis in Poloniam introduxit, & cum fere paſſim, tum inter D. Franciſci Religioſos ſectatores excitauit. Patres Societatis IESV, vtiles in partibus illis, ſchismate Græcanico a nobis disiunctis, operarios Leopolim introduxit; & cum aliis pluribus per vniuerſam Diœceſim ſuam Eccleſiis prouidit, tum Veſtalibus etiam, ſub D. Benedicti præſcripto viuentibus, in eadem vrbe monaſterium erexit. Academiæ Crac. in qua inſtitutus fuit, & cuius ſolius præceptis ad vitam cum virtute traducendam informatus erat, ſemper bene voluit, bene fecit; maxime ſtudioſis pauperibus. Tam enim effuſa erga indigentes miſericordia & beneficentia fuit, vt incredibile multis videatur, mediocres ipſius reditus, ad vſum tantæ liberalitatis diuinitus, vt aliquando farina & oleum illud Sarephtanæ viduæ, auctos intertum fuiſſe. Feruntque de illo, quod pauperi ſemel importune eleemoſynam petenti, annulum quo ſecretiores literas obſignabat, non habens, quod largiatur, dederit: accidit, vt aliquot poſt Menſes ſcribens ad amicum, ſigillum quod non erat in promptu, in arcula ſolita quæreret, & ecce inopinato, quem pauperi dediſſet, annulum conſpiceret. Attonitus itaque miraculo, procidit in faciem glorificans Deum, & exinde ad largiendum promptior fuit. Fuit & in contemplatione fere totus, in lectione veroGræcorum & Latinorum ſcriptorum, etiam tum cum in itinere eſſet, aſſiduus. Reliquitque de talento ſuo. *Super Pſ. 67. Exurgat Deus & diſſipentur inimici eius. Meditationis ſeu explicat.* vere pias, vere dignas Præſule tanto

Illam enim Hieronymo ex fratre Nepoti I. V. D. regendam commiſerat.

Vſus præceptore in artibus Gregorio Samboritano, cuius nunc Ecloge extant & Theoreſis.

Labores Solicouii pro Rep.

Eleemoſynæ.

Scripta Solicouii.

Item

Item *Fastorum Christianorum libellum. Lutheri Triumphum*, contra Thrasonicum eiusdem triumphum, a quodam Lutherano confictam. *Prussiam Ducalem*, eiusque sub Augusto Rege tumultum. Et hæc ligata Oratione. Soluta vero. *In obitum eiusdem Regis Augusti Orationem & Panegyrim ad Gallos atque Sarmatas*: quæ sub nomine probi viri annectitur Annalibus Cromeri. In Chartophilacio vero suo reliquit, *super Euangelia, Psalmos, Epistolas atque Hymnos per annum in templo decantari solitos, expositionem, Ephemeris sacra nuncupatam.* Itemque *Meditationes quotidianas, Iuris Liuonici lib. II. ac eiusdem Prouinciæ Topographiam.* Familiares autem eius epistolæ, in seriis etiam grauibusque rebus scriptæ, innumerabiles pœne in Cænobio Vachocensi, sed indigestæ, asseruantur; plurimæ dispersæ: in quibus omnibus stilus electus, recondite elegans, rerum varia cognitio, notarum subtilitas, censuræ maturum quoddam iudicium: & ante omnia nescio quid altum & ingenuum, quod spirat in erat scriptis (legi enim posthuma fere omnia) quodque animum legenti obiicit non plebeium. Conditus est ante aram maximam, augusta in æde SS. Trinitatis apud Leopolien. quam annis circiter viginti irrepræhensibiliter rexit, vt ex adiuncto testamenti illius & Paraphrasi Matthiæ Sisinii. S. T. D. in illud, cuique videre fas est.

Obiit An. 1603.

VITELLII.

Solicouio præconium
Famamque factis comparem
Ambire, simile est ad facem
Inferre lichnum Phœbeam.
Contermina eius est Polo
Laus, meritaque superant solum.

ZORAVII.

Veni, vidi, hostes vici, semel ore superbo
Cæsar protulerat magna trophæa crepans.
Legatus vicibus viginti quatuor idem
O Solicoui tu resonare potes.

VI. PETRVS TOMICIVS.

EPiscopos inter, agmen ducat Petrus Tomicius. Nobilis de domo Nauis. Primum Cracouiæ, liberalibus artibus institutus, & laurea Philosophica ornatus: Dehinc Lipsiæ, post Bononiæ & Romæ, cum politioribus litteris ab Antonio Burgo Hispano, tum Iure Ciuili & Canonico a Philippo Beroaldo egregie informatus, & Doctor creatus; Domum reuersus Cancellarium apud Fridericum Cardinalem, germanum

An. 1490.

manum Regium aliquandiu egit; quo vita functo, Sigismundo Regi ad secreta adscitus, breui ad Episcopatum Præmisliensis & Vicecancellariatum Regni prouectus, officium tanta cum laude domi forisque gessit, vt eo retinente paulo post ad sedem Posnaniens. postea ad Cracouiens. anno quinto translatus, tantum gratia & auctoritate, cum apud Principem & Regni Summates, tum etiam apud exteros processerat, vt secundum Regem, summus omnium haberetur. Erat enim vir quadruplici lingua desertissimus, (vt facile *ex Latina Oratione illius ad Augustum Regem, & libro legationum, quas pro Rep. obierat,* colligere poteris) præterea forma conspicuus, animo excelsus, & ingenio atque consilio admirandus: in cultu & apparatu splendidus: in pauperes & omnes alios liberalis: in ceremoniis tam Ecclesiasticis, tam aulicis præcipuus: externorum, oppressorum, ac cleri, iuriumque Ecclesiasticorum, iustitiæ ac veritatis, propugnator acerrimus. Annum agens circiter septuagesimum, febre primum, post hydropisi sesqui annum decumbens, nihilominus sui officii munia, citra suam molestiam exequebatur. Tandem superante morbo, viribus sensim destitutus, perceptisque sacramentis Ecclesiasticis, ac rebus omnibus dispositis, legi sibi Euangelium passionis dominicæ mandauit. Quo cum gemitu & lacrymis audito, dum ad verba illa, *Pater in manus tuas, commendo spiritum meum, & hæc dicens expirauit,* ventum erat, spiritum vno nixu efflauit, incredibili omnium dolore ac Reip. iactura. Die XXIX. Octob. Anno partæ per virginem salutis 1535. Cracouiæ. Cuius mortem cum alii plurimi scriptis suis luxissent, tam domestici quam extranei, tum etiam Andreas Cricius Archiep. Gnesnens. tali carmine suum dolorem testatus est.

An. 1520.

Petro Tomicio Episcopo Cracouiensi, & Regni Vicecancellario, Auunculo incomparabili, Cricius Archiepiscopus Gnesnensis Nepos, amari doloris plenus posuit.

Tabula in suo Oratorio affixa.

Defunctum ploret semper Cracouia Petrum,
Ingenti cuius pastor honore fuit.
Publica res ploret diris obnoxia Fatis.
Consilio illius quæ bene fulta stetit.
Ploret Religio: plorent Ecclesia, Clerus,
Inuictus quorum semper erat clypeus
Mœreat aula suum quæ porrigit vna tenorem
Omnibus, extinctum iam decus esse suum.
Ingemat & Princeps tam digno orbatus Achate;
Quo sine succedant, quam sua facta videt.

 Nam

Nam Petro extincto vigor aulicus ille refrixit,
Consilii eloquii, ponderis, & calami.
Oppressi ac inopes plorent doctique probique
Patronus quorum doctus & ipse fuit.
Denique plorem ego Nauclerus cui tradita sacræ
Summa Ratis: sola hoc remige fretus eram.
Exultent patriæ pestes & monstra sacrorum
Hercule ad hæc vno cum satis esse nequit.
Heu Petro color est mutatus & optimus vno,
Regni, Aulæ, Templi, Principis & Populi.
Ille tamen felix mediis sublatus ab vndis
Quas scelus ab ambitio numina læsa mouent.
Nunc ego auuncule mi mœrentem hoc carmine mentem
Testatam volui, cum tibi, tum Patriæ.
Tu vita exitus viues tamen: omnia quamuis
Mors rapiat: in famam non habet illa manus.

EPITAPHIVM.

Petrus hic & comites artes, prudentia, virtus,
Maiestas, species, gratia & eloquium.
Quem non ambitio, non dona, non aulica techna,
Sed Regum euexit gloria, voxque hominum.
Constitit in sede hac potius, renuitque supremam,
Sponte datam: Regni sed potiore bono.
Templorum columen, Patriæ laus, norma Senatus,
Iustitiæ clypeus, Pontificumque decus.
Hæc summa, hic tantum, nam non moritura viator.
Fusius exponet singula fama tibi.

Vir multis legationum functis honoribus, & poetica lauro ornatus.

Similiter quoque Ioannes Dantiscus Episcopus Varmiensis, tabulam cum his carminibus parieti appendit.

Hic iacet Antistes templi clarissimus huius
Gentis Tomiciæ Petrus in Orbe decus.
E viuis fractus longa ægritudine cessit
Illi quam, Regni sedula cura dedit.
Ardua tractabat qua sæpe negotia: magnus
Consilio, triplici magnus & eloquio.
Iudicio quoque sublimi, prudentia, & æqui
Cultura, constat non habuisse parem.
Hunc aula & lugens Respublica sentit ademptum
Cuius præsidio commoda multa tulit.

Omni-

Omnibus hic post se virtutum exempla reliquit,
Per quas cum Christo viuit in arce Poli.

Aliud eiusdem.

Hoc viuens bustum sibi struxit Episcopus iste
Prudenter reputans quod moriturus erat.
Exornauit & hoc pulchrum cum dote sacellum.
Nec desunt mystis munera larga sacris
Pauperibus pius & doctis Pater esse solebat,
Nulli cui potuit ferre negabat opem.
Quicquid habent sophiæ duplicisq; volumina Iuris
Hauserat in Latiis non sine laude scholis.
Hoc igitur fieri vita durante sepulchrum
Iussit, & hic oculis vidit adesse suis.
Qui memor est mortis metuit peccare subinde
Peccat qui mortis non solet esse memor.

Hanc mœrens posuit suo tabellam
Patrono bene & optime merenti
Dantiscus requiemque sempiternam
Cuius subsidio est Episcoporum
Adscriptus numero, pie precatur.

IACOBI VITELLII.

Patriæ quantum, Fideique sanctæ
Quisque deberet, memorandus omni
Tempore, ostendis Tomici, docesque
Archetypo ipso.

STANISLAI STOSLAVII.

Tomicius patriam decorauit honoribus amplis
Nuntius in variis cognitus ille plagis.
Grata suo natum mater præfecit ouili
Fitque ouibus vitæ pastor imago suis.
Et tenet æternam merito post funera vitam
In vita doctus qui fuit ante mori.

NICOLAI ZORAVII.

Regi commendasse animam te Petre supremo
Dum moreris non est causa stupenda mihi.
Moribus integris vixti conclusio recta
Ex bene præmissis non male consequitur.

VII. PETRVS VOLSCIVS.

EPiscopus Plocensis. Tulliana facundia potius, quam aut generis nobilitate, aut muneris magnitudine, clarus quamuis & hæc vtraque habuerit magna. Istam, quod Plociæ Antistes, inter primos Senatus Polonici Patres numeraretur. Illam, quod Duninorum e prosapia deriuaretur, quæ multos toga & sago viros illustres protulit. Nihilominus tamen, in quo tertia hæc diuina Diua (eloquentiam intellige) conspicitur, arte vel natura comparata, quomodo non longe præstantiorem eiusmodi virum faciet? Apud Athenienses profecto magnus putatus est Demosthenes, quia difficillimo tempore supremos magistratus constanti animo gessit. Magnus apud Romanos Cicero, quia nouus homo & obscuris parentibus, Consularem dignitatem adeptus fuit. Magnus & apud Venetos Bembus, patrum nostrum memoria habitus, quia & patricio genere ortus, & inter Purpuratos Patres Romæ connumeratus. Magnus ad extremum & noster Hosius fuit, quod plebeiis parentibus natus, propria virtute, non Senatoriam modo in Polonia dignitatem, sed Cardinalitiam quoque mitram (quod non multis, claro etiam sanguine ortis, contigit Polonis) assecutus esset. Nihilominus tamen, omnes isti tales, eloquentia potius sua, atque dicendi felicitate, immortalem consecuti sunt famam, quam aut alia ex prædictis rationibus. Nam & qui magistratus in Græcia, & qui Consulatum Romæ, aut Cardinalitium galerum in Ecclesia nuper, tam obscuris, quam claris e parentibus nati, gessere, multi fuere profecto, quorum memoria, vel tota iam periit labentibus annis, vel difficulter admodum memoratur, quamuis Fastis inserta reperiatur. At quos præclara virtus, linguaque diserta fecere beatos, horum ego nomen, memoriamque perennantem existimo fore, obscurissimis quamuis nati fuerint penatibus. Quis enim nosset Roxolanum nostrum Orichouium, equestri licet fuerit prognatus loco? quis Lipsium illum Magnum, & omnium eruditorum Aristarchum, non postremæ & iste quamuis fuerit suos inter Belgas stirpis? quis Manutios illos, Politianos, Moretos, Sigonios, nostrumque Simonidem, Socolouium, Gorsaum, aut alios infinitos, nisi eos omnes hæc illa talis extulisset. Quæ & Volscium vna, adeo supra alios, vel generis splendore, vel Senatorii tituli, Episcopalisue thyaræ dignitate æquales extulit, vt non per Polonias solum nomen ipsius, eruditorum sermonibus celebretur, sed per Europam fere vniuersam. Ipsique Italici scriptores, qui cæteris ingenii subtilitate dicendique libertate præstare videntur, scripta ipsius, pauca

Eloquentiæ vis.

Vera immortalitas famæ vnde.

Librum de SS. Trinitate.

ca quamuis illa, aſt optima, ſuo idiomate reddita habent. Qui autem Latino in ſermone viri facundiam cognoſcere cupit, legat vel ſolam illam *Orationem, quæ Henricum olim Poloniæ Regem Cracouiam ingredientem, omnium Regni Ordinum nomine excipiebat.* Vel Epiſtolas illius, quas in ſeriis etiam & magnis rebus, ad diuerſos terrarum Principes, ex tempore dictare ſolebat, a Karnkouio Archiepiſcopo Gnesnenſi, aliis illuſtrium virorum Epiſtolis inſertas.

VITELLII.

Corpore quantum animus præſtat, tantum inclyta virtus
Ingenii, quauis nobilitate præit.
Volſcius ex vtraque ſibi nomenque decusque
Quæſiit, inſignis ſtemmate & eloquio.

ZORAVII.

Quid ſit flexanimis facundia noſſe requiris
Scire hoc ex ipſo vel Cicerone potes
Quod ſi vſum? in magno populo & ſapiente Senatu
Volſcius oſtendet quanta ſit vtilitas.

VIII. LAVRENTIVS GOSLICIVS.

POſnanienſis Antiſtes. Vir cui mores inculpati, vita ſine crimine, Fama apud probatiſſimos quoque ſine macula fuit, quique idem cum Theologiæ atque Aſtronomiæ cognitione, naturalem quoque prudentiam, rerumque publicarum vſum & intelligentiam coniunxit, eximia Latinæ dictionis elegantia, quæ ſcriberet ageretur, comitante. Igitur in Academ. Cracou. vtraque Philoſophiæ laurea inſignitus, & in Italiam excolendo potiſſimum ingenio profectus, apud Principes viros & ſcientiarum Coryphæos ſummo in honore fuit, ſcripſitque cum Patauii maneret, optimum illum *De optimo Senatore libellum*, & qui ſolus pœne aditum ei ad Senatoriam dignitatem in patria fecit, Abbatemque primo Ordinis Ciſtercienſis Sodalium Claræ tumbæ creatum, ad Camenecenſem Epiſcopum, deinde ad Chelmenſem, atque ad extremum ad Poſnanienſem, virtutis ergo, ſedem erexit, in qua olim Lubranſcius ille eruditus ſedit; ille in quam de Republ. de Eccleſia ſua, deque pauperibus & ſtudioſis optime meritus, & qui ipſe diuinis pariter ac humanis literis Iuribusque ac ſingulari prudentia præditus, perpetuum ſibi monumentum Bonarum artium Collegium Cracouienſis Academiæ Profeſſoribus, Poſnaniæ erexit. Goslicius vero inter eos eruditus, ſcripſit

Baccalaureatus gradum Anno 1561. ſumpſit.

Lubranſcius Collegii Poſnanienſis auctor.

psit & alium libellum *De optimo Ciue*, idæam probi & patriam amantis viri, & qualem sese præstare studuit semper: Clarus & carmine pangendo, variisque poematum generibus, claris plerisque ea tempestate viris inscriptis, relictis: tum quoque illa insigni *pro statu sacerdotali Oratione*, cum occulta per id tempus deprauatorum in Religione opinionum lues, & Machiauellisticarum fraudium labes, inuadere Poloniam nostram cœpisset: Inflammassetque id malum, quo occultius, eo periculosius e paruis igniculis ortum, totum fere Regnum, nisi ad incendium restinguendum mature atque alacriter, verus hic pastor & custos, cum aliis sacri sui Ordinis viris aduolasset. Fato functus est octogenarius fere senex, meruitque marmoreum sepulchrum, in angulo Posnaniensis basilicæ capella erecta, quæ ad læuam introeundibus maxima porta, occurrit, tali epitaphio inscripto.

Hanc Varsauiæ in Senatu recitauit.

Illustrissimo & Reuerentissimo Domino Laurentio Gosliki gente Grimelio, territorii Plocensis. Viro pietate singulari, ingenio præstanti, consilio excellenti, candido, aperto, & animoso, Reipubl. & Ecclesiæ libertatis amantissimo. eloquentia rara, qui scientiarum insignibus publice decoratus, & ab aliquot Serenissimis Poloniæ Regibus, in precio & honore habitus, post multa varia & eximia in Remp. merita, & complures in grauissimis & difficillimis Regni negotiis pari fide & felicitate obitas legationes, primo Camenecens. paulo post Chelmens. Ecclesiis vtiliter Episcopus præfuit: deinde ad Ecclesiam Præmisliens. promotus, simul claræ tumbæ Monasterium laudabiliter administrauit. Postremo Ecclesiæ Posnaniens. præsul factus, cum eam feliciter annis sex, mensibus circiter quatuor rexisset, demum designato & adscito sibi legitime coadiutore & successore, septuagenario maior, viuida senectute gangrena neruorum tactus in pede dextro sensim occupante ad extrema deductus, animam Deo religiose commendauit, & piæ plenus spei reddidit Ciazinii Anno Domini MDCVII. Vltima mensis Octob.

Eidem Executores cum Nepote ex testamento monumentum mœsti posuere.

IACOBI VITELLII.

Discitis in vltimo
Orbe termini Arctoi
Qualis ingenii vigor
Quæue mens foret deces

Goslici

Goslici scripto, optimum
E Patauio tuæ
Cum Senatorem instruis
Patriæ, qui aheneum
Sese in hostili impetu
Fortiter murum daret.

NICOLAI ZORAVII.

Pulchrum Goslici Italiæ quod videris arua,
Pulchrum quod Præsul quodue Senator eras.
Pulchrum quod Sophus, Orator, pulchrumque quod Abbas,
Quodque Mathematicusque quodque Poëta sacer.
Pulchrius at certe, vis dicam tale quid illud
Patria quod laurum cessit vtramque tibi.

IX. MARTINVS CROMERVS.

IAcuit post Io. Dlugossum egregium rerum Polonicarum scriptorem, annos multos Historia, rerumque nostrarum memoria, quam Martinus Cromerus Antistes Varmiensis nuper reuocauit atque illustrauit. Fuit is in submontana minoris Poloniæ regione natus, & in schola priuata primo, postea in Acad. Crac. altioribus disciplinis informatus, & tandem vir factus, tantam ciuibus suis, splendore proprio claritatem attulit, quantam ante se Biecensibus, & post, vsque in hodiernum nemo. Qui eo magis suspiciendus est, quod nullo maiorum splendore commendatus, suis dumtaxat meritis, ad supremum in Polonia Senatoriæ dignitatis culmen peruenerit, quo, nemini de legibus nostris aditus patet, nisi equestri ordine natis: oppidanis vero & mercatoribus ditissimis quamuis, omnino est occlusus, quod hi tales pro plebe, reputentur omnes. Vnde si quisquam eorum, ita inclatuerit virtute, vt ipsam propter ipsam, non commodum aliquod, aut spem amet, dignusque ex eo, loco altiore in Rep. videatur, primum baltheo equestri donatum, inscribunt albo nobilitatis, tandem ad munia Reip. & honores sensim admittunt. Martinus igitur in disciplinam a parentibus Io. de Cazimiria, viro studio eloquentiæ sapientiæque noto traditus, & in illius sinu indulgentiaque educatus, per omnem honestarum artium cultum pueritiam adolescentiamque transegit, & secundo postquam suus auditor esse cœpit anno, prima Philosophiæ laurea donatus, breui his quibus dixi dotibus, Augusto atque Henrico Poloniæ olim Regibus

Patria Cromeri Biecz oppidum.

An. 1530.

Regibus

Regibus multopere gratus, adque Reip. negotia Secretarii nomine admotus, cuncta eius negotia ſingulari quadam induſtria tractauit: & poſteaquam illa ad Stephanum Bathoreum eſſet deuoluta, inter ſanctiores conſiliarios, illis iisdem cauſis carus, admiſſus, premium virtutis Infulam Varmienſem, poſt defunctum Hoſium, accepit, adhuc ſibi ab Auguſto Iagellonide deſtinatam. Cumque aſſiduas in Rep. occupationes haberet, & diutinas pro illa apud Carolum V. & Ferdinandum eius fratrem, Cæſares Rom. alioſue ſummos in Europa Principes, legationes obiret, traditur tamen litteras humanas diuinasque aſſidue euoluiſſe, tam diligenti cura, tam pertinaci in libris ſtudio, vt cum diem ſacris, aut ciuilibus occupationibus daret, noctem iis ſeponeret. Quo factum, vt a negotiorum curis ad Muſarum hortos diuertere ſolitus, compluſcula nobis ſcripta ſua reliquerit: quædam & carmine Heroico celebrata, vt eſt Poema *de Chriſti reſurgentis triumpho. De aduerſa Vilnæ valetudine Sigismundi Regis.* Tum & alia pleraque. Proſa vero. *Dubitationes de vera via ſalutis. De pœnis ſacrilegorum. De celibatu ſacerdotum. De dogmatibus Eccleſiæ Catholicæ, quem librum Monachum appellauit. De vera & falſa Religione. De ſitu Poloniæ; De rebus geſtis Polonorum. De ſacramentis Cathechiſes. De concentibus Muſicis, quos Chorales appellamus. Demum Sermones Synodales, quos in Prouincialibus Epiſcoporum congregationibus, ex altiore loco recitauit. Orechouium. Theognidem e Græco Latinum.* Atque vltimum *Epiſtolam de Optima politia ad Senatum Regni Poloniæ*, quæ paſſim Chronico illius operi, ob egregias præceptiones adnectitur. Epiſtolas vero familiares plurimas ſane cum aliorum Epiſtolis euulgauit Archiepiſcopus Karnkouius, quo cum ipſi interuenerat amicitia: Sed longe plures manu ſcriptæ apud viros doctos aſſeruantur. Et Stanislaus Kuczkouius, vir apud Leopolienſes Conſularis & eruditus, maxime Mathematicis diſciplinis, nonnullas nobis, manu ipſius exaratas, & quidem graui in re ſcriptas, pro ſua humanitate legendas exhibuit.

Scripta Cromeri.

IACOBI VITELLII.

Obruta in æternis iacuiſſet Sarmatia vmbris
Vnaque Lechiaco nox foret imperio
Ni tua facundiſſime lux diffuſa Cromeri
Sarmatiæ in gentes factaque resque daret.

STANISLAI STOSLAVII.

Natus in obſcura Biecenſi plebe Cromerus,
Cur proprium vincat quæris honore genus;

Tollit

Tollit in excelsum sapientia summa Cromerum,
Non humilem virtus possidet vlla locum
Tempora præsulea cingit doctrina tyara
Debetur doctis Varmia iure viris.

X. MARTINVS BIALOBRESCIVS.

ABbas Claratumbæ primum, postea Episcopus Camenecensis, non in Concionibus solum felix, sed in Senatu etiam dicenda sententia clarus & carus; illa tempestate præsertim, qua, tot prudentes viri & diserti, veluti stellæ splendebant circa Reges suos Sigismundum primum, & Sigismundum Augustm F. in Senatu Polonico. Quos inter & Martinus haud postremus fuit, legationibus præsertim aliquot ad diuersos Principes feliciter obitis. Sed & in Ecclesia Dei non obscurum sortitus locum, incredibili zelo flagrans adeo, vt nihil penitus de præscripto Apostolico prætermisisse videatur, cum singulas Diœcesis suæ Paretias ipsus diligenter quotannis inuiseret, ipse concionaretur, ipse confessiones exciperet, cum Hæreticis disputaret, dogmata Catholica, cum aliis scriptis suis legenda fidelibus spargeret, tum *Orthodoxa Confessione, ac Homiliarum seu Concionum Postilla edita*, contra Schismata Græcorum Roxolanorumque insurgeret, nihilque omnino non ageret, quod vel ad ornandam Ecclesiam, vel ad propagandam vtile fore videret. Quo factum, vt & Hæreticorum, & Hæreseos nouitati fauentium, acerbissimum in se odium concitarit; imo & sciolis æui illius, calumniandi, pro sæculi infelicitate, dederit occasionem.

Vsus operæ Matthæi a Constén. viri doctissimi ex Academia, cuius extat, Cohortatio Ecclesiarum Sarmaticarum ad auitam Religionem.

VITELLII.

Non conticeps tantum Hydra in Herculem quantum
Irarum & indignationis in dextre
Pro Ecclesia, pro veritate bellantem
Bialobrescium diffudit Hæresis, verum
Tametsi inexpertum nihil reliquisset
Et nihil inausum, Antistiti, triumphorum
Amplissima hinc seges Gigantulis fractis.

ZORAVII.

Hæreticos contra certat Bialobrescius armis
Pro Romana etiam religione mori,
Excipit humanæ commissa piaculæ mentis,
Scribit, perlustrat, subdita templa docet.

Talis si Præsul, Cleri quid cæterus ordo
Inuigilans proprio quam fuit officio.

XI. ANDREAS PATRICIVS NIDESCIVS.

PRimus post recuperatam a Moscho per Stephanum Regem Poloniæ Liuoniam, Episcopus Vendensis, Vir omni scientiarum genere præditus, atque ob id cuique docto & probo clarus, maxime cum in Italia fuisset, Boncompagno, Sigonio, Paulo Manutio, Robertoque Turnero familiaris, quibus tantum dicendi peritia commendatus fuit, quantum quisque illorum *ex Commentariis eius in duas Cic. Orationes: gratulationibusque ad Stephanum Regem*, post deuictum ter Moschum, nomine Cleri Varsouiensis habitis, gustus percipere potuit, de quibus hoc ingeniosum Cochanouius noster lusit Epigramma.

Scripta illius.

lib. Epigramma secundo.

Patricius Stephano canit hæc encomia Regi,
Non alio Rex hic, ore canendus erat.
Sicut enim bello Rex insuperabilis ille est,
Patricio eloquii laus ita prima datur.

Scripsit præterea, *librum Fragmentorum Cic.* cum Philosophicis rebus Pataui sedulam operam daret. Item, *librum Parallelorum Ecclesiæ Orthodoxæ cum Synagoga Hæreticorum.* Præpositi Varsouiensis titulo auctus: atque demum *de vera & falsa Ecclesia lib. 5.* Vilnensis Ecclesiæ Archidiaconus creatus, quibus nouatorum fraudes egregie detexit, & conatus impios fregit, qui nouam religionis faciem, a sincera & pristina alienam, imo cum illa prorsus pugnantem, nullo litterarum præsidio inducere conabantur, Lutherum, Seruetum, Oecolampadium, Bucerum, aliosque farinæ huius perditos homines, tum serpentino more venena iacientes depressit, & perniciosa earundem dogmata recens conficta, aut rursum ab inferis reuocata, suis scriptis iugulauit. Vir sane doctus, prudens, & consilio maturus, ac eam ob rem, cum aliis viris doctis gratiosus, tum prudentissimo illi morum & ingeniorum censori Stephano Regi, qui eum vti altioris genii virum, in altiore dignitatis loco, & sella Senatoria collocaturus, nouiter a se fundato Episcopatui in Liuonia præfecit. Cui ille breuiter præsidens, multis ante exhaustus laboribus, vitam cum morte, vel retro potius commutauit, seque in Episcopeio funerari iussit. Anno CIƆ IƆ LXXXIII. Amici næniis funus prosecuti sunt: in his Solicouius Archiepiscopus Leopoliensis, his versibus parentauit.

In Polonia quilibet Episcopus est Senator.

Tu Sunamitis eras viuo dulcissima Venda,
Tu Nideci sponsa, decusque meum.

Te

Te propter patriam liqui, te propter amicos,
Tu mea vel tumulo frigida membra foue.

Et item.

Patricius toto quondam clarissimus orbe,
Fortunæ florens ingeniisque bonis.
Regibus ob meritum virtutis gratus, honore
Præsulis auctus obit, hac tumulatus humo.

VITELLII.

Mellea Nestoreo qui dicta stupescis in ore
Patricius dulci Nestore maior erat.
Nam Regum cecinit Mauortia facta, suisque
Fecit vt in scriptis hæc monumenta forent.

XII. ANDREAS LIPSCIVS.

SVperest adhuc & exornat ætatis suæ gloriam, vir sæculorum memoria dignus Andreas Lipski, Magnus Poloniæ Cancellarius & Episcopus Vladislauiensis, primo Luceoriensium & Volkyniæ Antistes Regnique Procancellarius. Vir studio docendi & sapientiæ notus, ferendaque in Senatu sententia inprimis clarus. Experimento est, *scriptum illud de rebus Regis nostri Sigismundi III. gestis*. Breue quidem, ast prudenter a se Romæ editum, cum suæ maiestatis Secretarius modo diceretur, atque *Decas Quæstionum* pro libertate bonorum Ecclesiasticorum asserenda, luculenter conscripta, cum Episcopatus Cracouiens. post decessum, piæ memoriæ Petri Tylicii, Administrator esset, & in Collegio Canonicorum Scholastici titulo ornatus præesset. Tum demum *Obseruationum Iuris* valde probatus liber, in duas Centurias diuisus, & qui pæne solus aditum sibi ad honores, & Episcopalem thyaram fecit, licet hoc ipsum & familiæ dignitas, præclaræ virtuti coniuncta pro meretur.

Iuris V. D.

Virtutes suas latius in Panegyri nostra ad ipsum expressimus.

VITELLII.

Quis quantusque Deoque Principique
Sit Lipski & Patriæ, Reique quantum
Publicæ studeat docet diserte
Hoc fama Imperio loquens in isto
Lipscii memoranda facta, sæculisque
Absque omni inuidia canenda seris.

ZORAVII.

Antistes Lipsci ac vt Cancellarius esses
Hoc tibi doctrina & nobile stemma dedit.

Antiſtes digne ac vt Cancellarius eſſes
Munera doctrinæ, hoc ſola dedere tibi.

STOSLAVII.

Lipſcius haud dubitat legum præſcribere leges
Et facit in gemino viuere iura libro.
Ni bene iudicio ſeruetur mortua lex eſt,
Neglectoque iacent iura ſepulta foro:
Quomodo ſeruentur Lipſci docuere libelli
Non potuerunt vnquam iura Polona mori.

XIII. MARTINVS POLONVS.

ORdinis Prædicatorum Profeſſus, de nobili familia Streporum, apud Nicolaum III. Pontificem Romanum Pœnitentiarius, virtutibus & doctrina inſignis, vt qui non familiæ ſuæ modo, ſed totius Poloniæ fere, ſub id temporis, lumen clariſſimum fuerit, quod primus tum ex Polonis, idque ſolus, ſcriptis inter extraneos inclaruerit, vnde & Polonus, a gente cognominatus eſt, ac ſi Scylurus ille Scytha, quod alium e Scythia parem ſibi ingenio non habuerit. Inter cætera igitur ingenii & ſtili ſui monumenta, reliquit Martinus noſter *ſummam Iuris Canonici*, quæ Martiniana vocatur. tum *Chronicon Summorum Pontificum atque Imp. Romanorum*, ſumma Latini Sermonis venuſtate ac puritate comprehenſum. Quam ob cauſam, cum & Summo Pontifici ſupradicto, & ſuis in patria Principibus, magnopere gratus eſſet, in Gneſnenſis Eccleſiæ Archiepiſcopum, poſt Philippum de domo Vieniauitarum Anno Domini 1278. Sublimatus fuit. Quo tempore ſedes illa, ob frequentes Summorum Pontificum mortes, ſex annis ex integro vacauit. Confirmatus itaque & inauguratus Romæ, dum Boleslao Caliſſienſ. & Præmislao Poſnanienſ. Ducibus euocantibus in patriam pergeret, apud Bononiam infirmitate correptus, diem extremam clauſit, & in Cænobio D. Caſtoris FF. Prædicatorum ante Sacriſtiam ſepultus quieſcit. Anno 1279.

Primus e Sarmatia ſcriptis apud exteros inclaruit Martinus.

CLEMENTIS IANICII.

Munere Pontificis Monacho data Gneſna, ſed illi
Dum redit infelix Felſina buſta dedit.
Tam cito cur moreris Legum, Iuriſque perite?
Non potes an ſtygias vincere Iure Deas?

VITELLII.

Ne totum ſibi vendicet
Iactabunda ſui Romulea ingenii

Io. Dlugoſſus.

Tu Martine tuo potens
Ostendis genio, nos medio Arcadum
Nequaquam grege proditos
Hoc vitas celebrans Pontificum facis.

XIV. IOANNES DLVGOSSVS.

ALias Longinus dictus. Io. Dlugossi de domo Wieniaua, Præfecti Corcinensis F. Canonicus Crac. nominatus Archiepiscopus Leopoliensis, liberorumque Cazimiri Iagellonidis, Regis Poloniæ, præceptor, eo quod in Academia Crac. optimis artibus a fundamentis esset eruditus, earumque laureis pro more insignitus; primus ipse, in signum gratitudinis, & rei litterariæ incrementum, auctor Contubernii Iurisperitorum & fundator extitit. Idemque fatiscentium Ecclesiarum instaurator, & Xenodochiorum, pauperumque omnium communis velut pater. Sed & *rerum a Polonis gestarum ipse primus scriptor & illustrator*, quamuis ante eum Cadlubcus Episcopus Crac. suis Commentariis connotauerit, verum quia connotauerit tantum per modum Epistolarum aut Dialogi, non filio Historico seriem rei scripserit, idcirco primas huic nostro damus, vt qui & *Circumiacentium populorum fortia, aut secus facta, veraci calamo depinxerit*, quare & in lucem prodire haud permittitur, quod pleraque fine respectu scripserit. Confecit insuper & *Ecclesiæ Cracouiensis Acta, & Beneficiorum in Diœcesi illa Ecclesiasticorum synopsim*, vbi omnes omnium Paretiarum immunitates, erectiones, & prouentus in certas classes dispofuit, manuque & ingenio indefatigabili connotauit. Vir enim indefessæ mentis aciei & diuinæ prope memoriæ fuerat, cui & arguta verborum ac sententiarum compositio non defuit. Præterea pietas syncera, deuotio summa, contemplatio rerum diuinarum assidua: qui & ieiuniis disciplinisque asperrimis, & orationibus prædicationibusque assiduis, & Regiis insuper negotiis distentus, mirum quomodo tantum temporis scriptioni lectionique insumere potuerit. Plura de eo cognoscere qui exactius volet, legat vitam illius a Felice Herborto, Tomo illius primo per se euulgato præfixam, & morum castitatem, animi demissionem, laborem assiduum, humanarumque rerum contemptu, luculentissime, in ipso fuisse perspiciet.

Scripserunt ante Cadlubcum ad huc res gestas Polonorum, Gallus Anonymus & Basko Custos Posnaniens.

Scripsit & vitam S. Stanislai atque aliorum sanctorum Hungarorum & Polonorum.

VITELLII.

Homerum Achilli fulminanti in hostico
Inuidit olim Rex potens
Suisque talem buccinatorem magis
Optabat in factis dari.

Qui Sarmatis Dlugoſſium inuideat erit,
Ipſumque cœlo ſubuehet.

ZORAVII.

Es longus ſcriptis Longine ab origine longa
Nam repetis longo geſta Polona ſtylo.
Longus es autor eras quia iure ſtudentibus ædis
Hæſuræ longo tempore menti hominum.
Longus es aut quia auus, pater aut tu corpore longo,
Et res & nomen quam bene conueniunt.

STOSLAVII.

Hiſtoria eſt lux vera canens, ſi falſa tenebræ,
Vera poteſt aliquid, falſa docere nihil.
Hiſtoria eſt lux vera refert nam cuncta Dlugoſſi
Vt tua lux latitet terra Polona ſinis,
Crimina ceu denſas horres ſpectare tenebras
Hæc certa aut iſta luce videnda times
Crimina dum celas, celas cum luce tenebras
Ob tenebras lucem non bene carcer habet.

STANISLAI STOSLAVII.

Sarmaticam ſeriem repetens ab origine rerum
Omnia quidquid erant vera Dlugoſſe refers
Hiſtorici prima eſt virtus deſcribere verum
Non virtute cares, cur? quia vera refers.

XV. STANISLAVS RESCIVS.

Religioſorum hominum in cœtu Stanislaus Reſcius pius Abbas familiam ducat. Is patria Poſnanienſis, a teneris fere annis in ſinu Magni illius Cardinalis Hoſii educatus, bonas artes, & bonos mores imbibit, illiusque ipſius exemplo ad pietatem informatus, per omne tempus Concilii Trid. quo ex omnibus Orbis partibus, ſarciendæ in Eccleſia Catholica concordiæ, præſtantiſſimi quique Theologi, præter Antiſtites, a Principibus mittebantur, Secretarii titulo ornatus in eius familiaritate vixit. Doctoris laurea poſt Canonicaque apud Varmienſes dignitate aucto, in Gallias ad Henricum Valeſium Poloniæ Regem renunciatum, legatio Romæ obuenit, vt illi nouam eam dignitatem nomine Cardinalis ſui gratularetur, fidemque ſimul, ſubiectionem, ac ſalutem diferret. Inde reuerſo (Deo ad altiora viam ſternente) ſigillatoris officium in tribunali S. Pœnitentiariæ commiſſum, ac tandem a Rege

Legationes Reſcii.

a Rege Stephano in patriam reuocato, Abbatia ſodalium ſacrorum Andreouienſium data. Qua auctus, legatum ad Gregorium XIII. & Sixtum V. Pontifices Max. Regis ſui ac Reip. nomine egit. Iterum iuſſu Sereniſſ. Sigismundi III. apud Remp. Venetam, Ferdinandum Hetruriæ Ducem, in Regno Neapolitano, atque demum apud Clementem VIII. cui & obedientiam nomine ſuæ maieſtatis fecit, & in cauſa Canonizationis D. Hyacincti plurimum laborauit. Cumque acerrimo eſſet ingenio, & eximia animi magnitudine, inter tot negotia, tamque ſerias occupationes, ad hæreſes clam e Germania Hungariaque in Poloniam ſerpentes reprimendas, cum ingenii neruos, tum actiones omnes contulit. Teſtis eſt inprimis *liber pro augmento Fidei Orthodoxæ* conſcriptus, & alter *pro defenſione Patrum Societat. IEſu*, itemque alius eadem in materia *Spongia intitulatus*. Quibus adiunxit *Miniſtromachiam, Atheiſmos & Phalarismos, Vitam Hoſii Cardinalis. Paraphraſim ſeptem Pſalmorum Pœnitentialium. Admonitionem Polonicam. Sermones de Sacerdotio. Pia Progymnasmata, & lib. Epiſtolarum familiarium, deque maieſtate ſedis Apoſtolicæ Tractatum.*

Reſtat hac de re Oratio ipſius.

IACOBI VITELLI.

Talis Reſcius inter eruditos
Qualis Roſcius vnus in theatro
Cum ſolus populi approbationem
Et plauſum ſibi comparaſſet omnem.
Tam felix fuit eruditione
Vt ſuadæ merito medulla dici
Corculum ſapientiæque poſſit
Suauis Reſcius in Latinitate.

XVI. B. IOANNES CANTIVS.

AB oppido Canti, in quo natus, cognomentum B. Ioannes induit, qui a puero, mente in aſſidua diuinarum rerum meditatione defixa, totam ætatem in innocentia, morumque ſanctitate tranſegit, & vt primum per ætatem licuit, Cracouiam excolendi ingenii cauſa ad Academiam ſe contulit. Philoſophicisque ac Theologicis rebus ſedulam operam impendit ita, vt quod aliis ſciendum aut faciendum altiore ex loco dictaret, id totum ipſe in exemplum reipſa præſtaret. Doctor renunciatus, Epiſtolas D. Pauli, poſtea libros ſententiarum Petri Lombardi, atque tandem Summam D. Thomæ, multos annos, magno diſcipulorum concurſu explanauit. Illoque ſane doctrinam ſacram nemo aut in ſcholis doctius interpretatus eſt, aut copioſius in concionibus

Primam in Philoſophia lauream Anno 1415. conſecutus eſt.

bus, addam & efficatius enarrauit; siquidem & Turci ipsi atque impii Saraceni eum prædicantem Christum Crucifixum patienter audire non abhorrerent, qui martyrii corona flagrans, quaqua sese Hierosolymitano in itinere vertit, iis, vitæ neque rerum suarum metuens, exprobrabat mentis cæcitatem, falsumque vatem Machometem, verum Seruatorem Christum prædicabat. Adiit & vrbium dominam quater, vt corpus maioribus mansuefaceret afflictionibus, flagris insuper solitis horis in seipsum sæuiens. Vnde quæsitus aliquando, cur sæpius frequentaret vrbem, cum nullum in Curia beneficium procuraret quinimo Ilcussiensem Parochiam suæ curæ ab Vniuersitate commissam, consequenti se vltro resignaret. Respondit se istud fecisse graui onere Curæ Pastoralis perpenso, quod officium eiusmodi assidua pastoris præsentia indigeat, & Academica similiter statio, cui prius nomen dederit, integrum, non vero dimidiatum hominem requirat, se autem non posse, neque etiam velle, per substitutas personas, satisfacere vtrique officio, sed vni rei vnum semper intentum esse oportere. Illud vero propter expianda piacula facere, quo enim frequentioribus esset peregrinationibus afflictus & turbatus, eo feliciorem in cœlis quietem sibi promeruisset. Cui bono & castitatem a puero, vsque ad extremum spiritum, inuiolate seruauit, & vt fomitem concupiscentiæ domaret, a quo tempore nomen Theologi publice est adeptus, carnibus semper abstinuit. Vtque omnes concupiscentiæ neruos ex animo elideret, atque vsui carnium sibi interdiceret, iussit carnes sibi assatas, & statim ab igne dare, quibus os vultumque sibi calentibus percutiens & adurens, in talia, ad sui correctionem prorupisse traditur, carnes caro expetiuisti cupida, vescere igitur illis feruentibus & ab igne. Atque simul dicto in Orationem prouolutus, petiit eiusmodi tentationibus liberari, quæ & pruritum libidinis ex se excitarent: exauditusque est suppetiante Deipara virgine, quæ cum puero dulcissimo Iesu comparens, sertum sibi candidum, conseruatæ Virginitatis præmium, futuræque tesseram gloriæ porrexit, atque deinceps multoties, orantem in atrio Collegii, per imaginem allocuta est: quæ sacra imago in hodiernum quoque; eodem in loco asseruatur veneranda. Mendacium autem adeo abhorruit, vt & a prædonibus per viam spoliatus, veniam postularit, quod re conditiore vestis in parte, nummorum oblitus, dixerit perterritus se plus pecuniarum non habere. Ac proinde fugam properantes vltro ipse reuocauit, rogauitque vt asportarent & reliquum, modo se mendacii vellent excusatum habere, quod non ita cito timore excusso sese recollegisset. Mirati illi candorem viri sancti, & numine quodammodo inspirante

Quater pedes Romam adiit.

per-

perculsi, non modo pecuniam ablatam restituunt, sed vitæ etiam emendationem prouoluti ad genua pollicentur. Domi in consultationibus publicis, inque tota conuersatione rectitudinis amans, semper illud tritum præ oculis habere solitus erat *Obsequium amicos, veritas odium parit.* Quam propter si quando dicto acerbiore læsus ab aliquo fuerat, hæc secum cogitare tacitus consueuerat.

Conturbare caue non est placare suaue.
Infamare caue, nam reuocare graue.

Quod symbolum & mensæ suæ, sedilibus, parietibus, atque libris ad extremum inscriptum habuerat. Quæ vero miracula in vita, aut defunctus gesserit? hæc vide apud Petrum Scargam Soc. IESV Theologum, in vitis sanctorum, tum apud alios fide dignos viros. Scripta autem sua, præcipue *Libros tres super Matthæum, & Sermonum librum vnum* communitas Academica in archiuo, tanquam thesaurum preciosissimum asseruat; simul & togam illius Philosophicam, quam indutus Artisticæ facultatis Decanus (namque & Diuus ipse dum viueret, ter istum honorem gessit) singulis semestribus commutationibus, iuramentum suum vniuersitati præstare solet, alius atque alius electus: quæ nihilominus in tam frequenti vsu illacera manet. Ipse morti vicinus, & iam in limine Fati, nimio patriæ cælestis desiderio flagrans, in hæc prorupisse verba dicitur: *Heu mihi quia incolatus meus prolongatus est.* Atque simul dicto reuertentem spiritum Christo seruatori suo commendauit. A. 1473. Cuius corpus sacrum in D. Annæ Ædibus repositum, sexagesimo sexto ab obitu suo anno, illæsum ac integrum stanneo capulo Iacobus Clepardiensis Canonicus Crac. imposuit, ac tumulum marmore pulcherrimo exornauit. Quem cum anno tertio supra millesimum & sexcentesimum aperuissent illi, quibus id negocii demandatum erat, mira ex templo flagrantia odoris prorupit, & vniuersam ædem impleuit suauitate olente adeo, vt multos in sui admirationem ac venerationem simul raperet; atque inprimis ipsum Cardinalem Macieouium, qui tum languidus ex morbo, voto ad Diui sepulchrum facto, pristinam sanitatem repente obtinuit, donaria obtulit, & Missæ sacrosancto sacrificio ad illius altare peracto, inscribi calici, quem dedit, hoc factum iussit, quod magnificauit Dominus facere cum illo, in rei perpetuam memoriam.

Mos Acad. Crac. in eligendo Decano Philosophicæ facultatis.

In priuilegio Natiuitatis Domini.

IACOBI VITELLII.

Lucidum Musis decus atque sanctæ
Verus assertor probitatis olim
Quem Serenati tenet aula cœli
Inclite Canti.

Rebus afflictis Pater alme, Veni,
Sarmatum, quos ipse tua magistra
Voce formabas, in eos ab alto
Respice Olympo.

XVII. IACOBVS GORSCIVS.

In Decanatu Valentini de Raua.

Ann. 1551.

Extat dissertatio pulcherrima Laurentii Siradiensis super hanc disputationem Periodicam Gorscii & Herbesti Academicorum Cracouiensium. Extant prælectiones eiusdem Plocenses, Cracouienses, Leopolienses & Apo-

CRassiore quamuis Masouiæ aere natus, a puero attamen ita mitioribus artibus imbutus, vt decimo septimo anno ætatis suæ, primam in Academia Crac. lauream meritissimo acceperit, addideritque nobilitati generis sui, etiam virtutis nobilitatem, sumptam a moribus & disciplina piorum doctorumque virorum Academiæ illius. Cumque iis literis quibus omnis ætas ad humanitatem informari solet, esset institutus, in Græcisque laudabilem fecisset progressionem, sumpta magisterii dignitate,ad publicam Iurisprudentiæ professionem,summa cum laude accessit, & Doctoris insignibus Archipresbyteralique infula, tempore labente decoratus est. Quanti porro docendi prouinciam semper fecerit, ex eo certe apparet, quod lautioribus affluens fortunis, cum quietus iam viuere posset, cathedræ officio & publico docendi iuuentutem munere, se non abdicauit, ne ab honesto otio auocatus deesset per ætatem suam florescenti iuuentuti, quam semel informandam suscepisset. Cumque pari fere laude in cognitione humani diuinique Iuris floreret, (quæ laus paucis, nostra ætate obtigit) quæsitam hanc in scholis doctrinam, vsu & exercitatione forensi sic confirmauit, vt ambigerent omnes, ad Gymnasiumue, an ad Fotum, an vero ad Remp. magis foret idoneus. Fidem facient, elaborata illa *De Periodis*, *De Figuris*, *Deque generibus dicendi*, scripta a se edita. Ita quoque, *De vsu legitimo Eucharistiæ. De Pastore. De Baptismo Prædestinatorum. Crusius seu animaduersio in Theologos Vittembergenses. Præmunitio aduersus insanum dogma Francken Arrianum, & aduersus eundem Apologeticus. Victoria Regis Stephani Commentaria artis Dialectices. Rhetorices & Orationes Præfationesque in varios variarum scientiarum scriptores*, quibus nihil in eo genere, aut vsu melius, aut doctrina perfectius inuenias. Addidit hisce, *Præstantissimorum virorum epistolas, vltro citroque scriptas, libris triginta compræhensas.* quibus præcipue Tomicii,Choieuii,atque Schidlouecii, clarissimorum in patria nostra virorum res gestas, consilia, & Senatus consulta, peruigili opera ab obliuione vindicauit, atque simul ipse clarus hinc euasit: vel ex eo non vulgaris scientiæ, aut iudicii æstimandus, qui altum & supra omne vulgus Oratorem Ciceronem æstimaret, eius scriptis incumberet, doctos quosuis amaret, maxime Orechouium il-
lum

lum disertum, Demosthenem Latinum, ob egregiam dicendi libertatem appellatum, velut patrem ac præceptorem veneraretur; tum Meltchiorem Pudlouium, primo discipulum, post censorem scriptorum suorum. Defuncto curatores testamenti illustre monumentum in Basilica Cracouiens. posuere.

logia pro Academia Cracouiens. Scripsit is Pudlouius librum pro Religione ad Magistratus Poloniæ.

REVEREND. IACOBO GORSKI I. V. D. ARCHIDIACONO GNESNENS. CANONICO ET ARCHIPRESBITERO CRAC. VNIVERSITATIS PROFESSORI, PROCANCELLARIOQVE CELEBERRIMO, AC EIVSDEM OCTIES RECTORI DILIGENTISSIMO DISCIPVLORVM COPIA CLARISS. SCRIPTORIQVE DISERTISS. AC PROPTEREA MAGNO REGI STEPHANO CHARISSIMO TESTAMENTI CVRATORES ET AMICI PRECATI REQVIEM ÆTERNAM, HOC MONVMENTVM POSVERVNT. DEFVNCTO. ANNO MDLXXXV. XVII. IVNII.

IACOBI VITELLII.

Non plus disertus, per Latium Arpinas
Lingua potenti, Rex fori & arbiter
Regnabat in Rostris; foroque
Præsidium Patriæ reisque
Quantum erudito Gorscius ex stylo
Suauique Musa, nomen & inclytam
Insitata laude famam
Posteritatem apud omnem habebit.

NICOLAI ZORAVII.

Rhetora si spectes Gorski Fabius fuit alter
Quod si Ius geminum, Bartholus alter erat.

XVIII. HIERONYMVS POVODOVIVS.

CAnonicus & Archipresbyter Cracouiensis, nobilibus ortus parentibus varia eruditione, & iudicii acumine inter doctos sui æui viros inclaruit, domique primum liberalibus ac Philosophicis disciplinis imbutus, in Italiam sese ingenio excolendo contulit, & cum aliis doctissimis præceptoribus vsus est, tum Hannibale Roselio FF. Minde Obser. Professo, & ad S. Bernardinum Cracouiæ, studii Regente, quem ita coluit ob ingenii præstantiam & amauit, vt omnes eius in Mercurium Trismegistum Tomos ingenti sumptu & cura, additis etiam

Hannibalis in Tris-

megiſtum Tomi ſunt XIII. numero.

etiam ſuis præfationibus, in lucem daret. Ipſe imitatus eum in ſcribendo, diſputando, illuſtrandoque obſcuriores Bibliorum ſcripturas. Et cum paſſim videamus eos qui in ſapientiæ ſtudiis, atque in cœleſtium ac diuinarum rerum inueſtigatione excellant, ad res publicas ciuilesque tractandas minus aptos eſſe; vtramque laudem Hieronymus noſter felici ac in omnes partes facili ingenio ſuo adeptus eſt, vt qui Secretarii Regi titulo decoratus, & in aula multa negotia ſtrenue peregit, & in Eccleſia Dei, zelo pietatis ductus magno cum tædio & labore, *libros Eccleſiaſticos ad cantum & adminiſtrationem ſacramentorum ſpectantes, quos vulgo Agenda dicimus*, iuſſu Cardinalis Radiuilli, atque Synodus prouincialis Petricouienſis reformauit. Erat enim vir Presbyteratu certe inſignis, & cui ad egregiam doctrinam, & præſtantem ſacrarum rerum ſcientiam, miram natura addiderat eloquentiam. Celebris enim nominis Eccleſiaſtes fuit, & qui ſuaui quadam & ornata, eademque graui orationis copia, & ad mouendum in primis apta, non modo vulgus & cœtus hominum teneret, atque ad officium compelleret, ſed doctiſſimorum quoque aures mirifice impleret. Pro rudiorem autem informatione ſcripſit *Catechismum Polonicum. Indicem Bibliorum, Liturgiam. De B. M. Czeſtochouienſ. De ſacramento Euchariſtiæ Posnaniæ inuento. De ſancto Cazimiro. Precationes annuas. Sermones in obitum Regis Stephani, aliaque minutiora vernacule.* Latine vero. *Diſputationes in Smiglenſes Hæreticos & contra Arrianos. Inſtructionem Confeſſariorum. Doctrinam circa agonizantes. Manuale Sacramentorum. Frenum in Hæreticos Sermones de Sacerdotali dignitate. De cœna Domini. De reſurrectione & Chriſtologiam.* Reliquit vero inter alia manuſcripta *Sermone de Dominicis deque ſanctis per annum. De B. Virgine, De Solennitatum Eccleſiæ ceremoniis, deque var is ritibus Catholicorum*, quæ ipſe olim omnia ad populum ex ambone recitauerat, verum ita in curia executorum diſtracta a morte, vt nusquam ex integro ſperem ea lucem videre. Similiter Chimicæ artis Notas, nam & huius peritus erat. Naturæ ſenex conceſſit Anno Chriſti 1613. ſibi quidem ſuo tempore, Reip. vero litterariæ, Eccleſiæque Dei laboranti, ac ſuæ inprimis vrbi Crac. nimis præpropere, conditusque eſt in Æde B. M. virginis in circulo Crac. quam multo tempore, vigili Archipresbyter cura, ſubditorum ſaluti incumbendo rexit, cratibusque æris fuſilis magnifice Odeium exornauit, atque tabulis teſtamenti, vt & aliis templis, plurima a morte legauit.

IACOBI VITELLII.

Magnus ab ingenio, maior prudentia, ab ipſis
Maximus aſt ſcriptis quoque Pouodouius.

XIX.

XIX. IOANNES SAMOSCIVS.

MAgnus exercituum Generalis & Regni Cancellarius, arx & murus Regum Poloniæ, Princeps ac culmen Senatus, custos legum, defensor libertatum, lumen ac decus ciuium, commune perfugium bonorum, fulmen bellorum, terror hostium, deliciæ litterarum ac litteratorum. Natus is patre Stanislao Castellano Chelmense, viro per multa militiæ decora claro, & Regni Senatore amplissimo. Primæ litteraturæ puerilis præceptore vsus Alberto Ostrowski gymnasiarcha Crasnostauensi: vbi cum celeriter æquales ingenti gloria superasset, in Gallias se contulit, ad fontes ipsos ingeniorum, & duces sibi elegit in his studiis, quibus animus ad humanitatem informari debet, Adrianum Turnebum ac Dionysium Lambinum, Iacobum vero Carpentarium in Philosophia, Petrum a Penna in Mathematicis scientiis præceptorem sumpsit, sub quibus, in tantum deinde profecerat, vt Philosophiæ tam plane gnarus esset, quam Plato: Geometer, quasi Boetius: in numeris, Macrobio similis: in dicendo, alter Demosthenes: agriculturam, quasi Virgilius nouit: in Politicis vero ipsi stagyræo par visus: in bellis gerendis, Iulio Cæsari. Dederat quoque operam & Iuri, sed iam in Italia, atque in vrbe eruditissimis hominibus, studiisque affluente Patauina, vbi & Rector Academiæ, omnium vnanimi consensu creatus, & munere ingenti cum laude perfunctus, *Libros de Senatu Romano*, multa lectione & eruditione refertos edidit: tum *de perfecto Senatore Syntagma*, si accurate confectum, vt ad veterum etiam scriptorum laudem perueniret. Similiter opus Legum & institutionum Academiæ Patauinæ, quod antea indigestum & plane neglectum erat, diligentissime ipse reuidit, concinnauit, ordinauit. Extat & *Oratione eius longe disertissima,* quam habuit ad Henricum Valesium, cum legatus a Republic. cum aliis duodecim viris Senatorii Ordinis, missus, ipsum ad Regnum Poloniæ capiendum inuitaret. In omni autem Philosophia, tam a Græcis, quam a Latinis conscripta, etiam in senectute, diuinorum quam Themistocleam memoriam habuit, vt sæpenumero ipsos etiam artium Professores Academiæ suæ, ob ingenii sublimitatem in admirationem, & prope stuporem raperet, qui assidue in libris habitantes, nocturna atque diurna manu, scripta doctorum versabant. Iam autem quantus vir bello fuerit? Vide Historicos, Poetas, Oratores, tum gentilicios, tum extraneos quoque, Opmeerum, Bielscium, Bzouium, Michaelem ab Isselc, Mercurium Gallobelgicum, atque alios infinitos: sed maxime Simonem Simonidem, atque Adamum

Præceptores Samoscii.

Academiam in paterno suo solo condidit.

mum Bursium, illum, vatem præstantissimum, hunc Oratorem, qui sui alumni & commensales pæne, non fortia sua facta modo, sed dicta etiam prudenter edicta, atque omnia corporis ac animi delineamenta aut qualitates, exquisitissime connotarunt. Ego hic vnicum addam, quod vir in omnia prudens, etiam & in mortem fuerit, funerisque ipse sui cantator: & quam ab animo alto & Christiano; vide

IOANNES SAMOSCIVS.
QVICQVID MORTALE HABVIT. HIC DEPONI IVSSIT.

Quare, & ex huius vitæ statione euocati se ab illo summo omnium Imperatore sentiens, sacris se Christianis deuotissime armauit, magnoque & inuicto, vti semper fuit, animo, inter sermones, de æterna illa beatitudine, de præmiis bonorum, obdormiuit Anno 1605. exantlatis sexaginta trium annorum vitæ suæ laboribus, relictoque filio Thoma duodecennali, ex illustri & lectissima coniuge Barbara Comite a Tarnow, qui patris nunc spiritus, ac vere Sarmaticos gerens, vbique se intrepidum hosti, pro patriæ libertate opponit: & in Senatum a Rege Sigismundo III. vocatus, titulo Palatini Chiouiensis, non solum ore Magnum illum patrem suum refert, sed etiam indole & ingenio, mirifica memoriæ capacitate, intelligendi acumine, res administrandi auctoritate & solertia tali, vt illi pater non solum patrimonium, sed etiam gloriam hæreditate reliquisse videatur.

VITELLII.

Documenta non tanta Ilio, suæ dedit
Pollentis Hector dexteræ
Cum Danaum opes, virosque fortes, vt gregem
Imbellem ageret atque vreret
Et velut aheneus foret Teucrorum obex
Contra furorem Achilleum
Vt æuo in omni non tacendus gentibus
Sarmaticus ille Scipio
Samoscius, Septentrionem qua patet
Lustrauit in Victoriis.

STOSLAVII.

Certa Senatorum Zamoscius vrbe Quiritum
Quæ fuit in libro formaque mosque docet.
Perfectique alio quæsit perfectio ciuis
Quisue boni libro nomine dignus ait.

Dum

Dum victo toties Zamoscius hoste triumphat,
Laudem Romulidis possidet ille parem,
Consiliisque suam patriam dum pacis obarmat,
Vera Senatoris forma fit ipse boni.
Quod docet in libris exemplo comprabat in se,
Et pene est libris factus imago suis.

XX. LVCAS GORNICIVS.

PRæfectus Ticocinensis. Græcarum pariter ac Latinarum litterarum peritus, variisque in Academiis, in Philosophiæ ac Iurisprudentiæ studio magna cum cura exercitatus; adhæc, diuersarum linguarum & Historiarum peritus, insignem operam atque industriam, in iudiciis commissæ sibi Prouinciæ rite peragendis, collocauit, eisque ex æquo & iusto administrandis, clarus inter ciues Iustitiæ mystes, extitit; quanquam ab eloquentia magis, grauique genere dicendi innotuerit, quam sibi ex assidua Senecæ lectione comparauerat, ad cuius imitationem *Librum de Beneficiis* conscripserat; opus me hercle pulcherrimum, & ad veterum scriptorum inuidiam. Similiter *libros Dialogorum, Aulicum & Rhetoricam Polonicam.* Nec sane immerito, ei etenim qui ad clauum positus est, necessaria est omnino, iuxta Ciceronis sententiam, oratio & sapientia, qua tegat populos, qua stabiliat leges, qua castiget improbos, qua tueatur bonos, qua laudet claros, qua in exemplum proponat iustos viros, qua præcepta laudis & salutis apte ad persuadendum edat suis ciuibus, qua hortetur ad decus, reuocet a flagitio, consoletur afflictos, facta & consulta sapientum, fortium ac iustorum, cum improborum ignominia, nisi resipiscant, prodat actorum sempiternis monimentis. Fecit singula hæc, & habuit in vsu frequenti Gornicius noster, & eloquentia ei non ad gloriam in vita comparandam solum, sed ad famam etiam defuncti augendam profuit. Qui idem, versibus etiam pleraque pangebat, iis horis quibus a publicis negotiis, ac ciuilis iuris studio, feriari sibi ac veluti respirare liceret.

Eloquentia positis in Magistratu summe necessaria.

IACOBI VITELLII.

Gornicius facundus erat quando ipse doceret
Qua ratione foret lingua diserta Lechis.

XXI. IOANNES HERBORTVS.

CAstellanus Sanocensis, cognomen Mediatoris Præmisliensis obtinuerat, quod inter discordes terræ illius ciues, offensas componere

Secretarius primo Regius & Ter-

ræ Præmisliensi Succamerarius erat, postea Præfectus Præmislien. & Castellanus Sanocensis. Habuit & alterum fratrem præter Episcopum, qui Castellanus Leopoliensis fuit. Herbortis eloquentia & Magnanimitas adnata videntur.

nere fuerit solitus: vterinus frater Valentini Episcopi Præmisliensis illius qui ad sacrum Tridentinum Concilium, in quod ipsos omni doctrinæ & sapientiæ Antistites tota Europa magna celebritate confluxisse scimus, a Rege Sigismundo I. Orator missus fuit. Quo cum Ioannes adolescentulus in Belgium a parentibus missus, humanarum litterarum cognitionem breui assecutus, & in Philosophicis disciplinis Louanii in Gymnasio Porcensi pari felicitate animum imbuit; lustratisque Galliæ ac Germaniæ Academiis, disertus & prudens in patriam rediit, vt & singuli fere de stirpe Herbortorum assolent, qui simul & bellatores acerrimi fiunt; licet non pro voto felices. Et Ioannes sane, pro multa militiæ decora clarus, ad Senatoriam dignitatem ab Augusto Rege meretissimo euectus, ingentem sibi famam, etiam legationibus variis pro patria obitis comparauerat, sed præcipuæ illa cum Io. Samoscio, aliisque Senatorii Ordinis Viris ad Henricum Regem in Gallias, vbi iam antea ingens sibi nomen pepererat, *editis Annalibus gentis suæ: tum statutis legibusque patriis in vnum volumen post Io. Lascium, congestis.* Scripsit & *Orationem in obitum fratris sui Valentini*, tanta grauitate stili, & dispositione argumentorum, vt vel hinc sua eloquentia, a diserto illo Orechouio, plurimi æstimaretur, & Regni Senatus Vniuersus, haud aspernaretur Collegæ sui in maximis etiam rebus sententiam. Et hinc prouerbium illud in Polonia. Herborti, consilio Duces Ostrogii opibus valent.

VITELLII.

Beata ciuitas vbi ciues sui
In arduis rebus valent.
Vt ingenii sic viribus opulentiæ
Stabilire pacem Patriæ.
Talis erat Herbortus,, domus gloria suæ
Istius & imperii decus.

XXII. FOELIX HERBORTVS.

IOannis F. omni fere doctrina liberali imbutus, Oratoria potissimum excelluit, vt non modo inter Præmisliensis terræ apices ponendus videatur, sed inter totius Roxolaniæ primates, si rebus bellicis tam felix, quam ingenio fuisset. Nec illi defuere opes, reique militaris peritia, imo & corporis vires, & certe maiores, quam ex mediocri statura quisquam æstimasset. Sed fortuna fallax, quæ omnium conatus euertere solet, haud voluit obsecundare ausis suis: eratque

pecu-

peculiare fere, dixerim & Fatale, Herbortis pro patria in acie mori, vt compluribus exemplis inductis Orechouius probat, solus Fœlix ea parte infelix fuit, quod parto bellis externis longe clarissimo nomine, domesticis tumultibus illud aliquantum obscurauerit, belloque ciuili inferior, amissis aliquot militum turmis, bis ipse captus ab aduersariis fuerit. Dimissus tamen facile, tum propter familiæ celebritatem, tum propter proprias ingenii dotes, quibus inter Dynastas Russiæ, & quietis & turbidis rebus, longe semper claruit. Antiquitatis adeo studiosus fuit, vt quicquid modo temporis diuturnitate obscurum haberetur, & dignum visu, id ille totum ipse oculis lustrare, scriptis illustrare, & eloquii sui splendore perpolire voluit. Ac proinde veterem illum rerum Polonicarum scriptorem *Cadlubkum Episcopum Crac. e puluere erutum, notis & sententiis grauissimis exornauit.* Commentarios Orechouii de rebus Sigismundi I. & Augusti F. posthumos luce donauit. Similiter vitam Petri Kmitæ Palatini Crac. atque Annales primarii apud nos Historiographi Io. Dlugossi. Scripsit & *Artem Dobromiliam, seu iuuentutis Polonæ institutionem* idque lingua Polonica, quam ab arce sua Dobromilia sic appellare voluit. Item *tres Declamationes oratorias*, cum adhuc literis Lutetiæ Parisiorum operam daret, tum syntagmata diuersa Roberto Turnero Ingolstadii informante, quæ postea vir, domi alias in formas transcripsit, sed morte præuentus in lucem dare haud potuit.

Fatum Herbortiæ domus in libris Dialogorum.

VITELLII.

Tam fælix lituisque literisque
Herbortus fuit ex vtroque clarus
Fælicis merito vt teneret, illud
Augustæ domus vt monile nomen.

MICHAELIS GRODZICKI.

Doctrina Pallas, muniuit robore Mouors,
Herbortum fausto nomine cæca Dea.
Sed tamen o felix longe felicior esses,
Si Dea rem potius nominis illa daret.

XXIII. IOANNES COCHANOVIVS.

CEnte Coruinus, patre Petro, qui Terrestris (vt vocant) Iudicis officio in Palatinatu Sendomiriensi fungebatur: matre Anna de Bialaczow Odrowazowna, spectatæ pudicitiæ, priscique moris fœmina, Siczynæ, in villa paterna natus est, anno reparatæ salutis 1532. Post patris obitum, quem puer amisit, in seuerissima matris disciplina, vna cum quinque fratribus educatus, cum prima litterarum rudimenta,

insigni cum profectu in patria deposuisset, miro comparandæ, eruditionis flagrans desiderio, in Germaniam primo, deinde Lutetiam Parisiorum se contulit. Vbi cum Philosophiæ, Historiæ, linguarum cognitioni, studioque Poetico, ad quod a natura totus ferebatur, & id genus elegantioribus litteris, septennium fere impendisset, in Italiam transiit. Quam cum totam lustrasset, Romæ atque Pataui, aliquot annis substitit, virorum doctorum, quorum illic magna tunc erat copia, præsertim vero Robertelli atque Manutii conuersatione illectus. Atque ibi prima illi cum Io. Samoscio, Andrea Patricio, Stanislao Fogeluedrio, Luca Gornicio, viris eruditis contracta amicitia, qui poetica illa eius vbertate mirifice capiebantur, & velut Christianum Apollinem in Martiali nostra Sarmatia, omine quodam natum, suspiciebant. Reuersum in patriam Philippus Padneuius, qui Episcopus Cracouiens. Cancellarii quoque munus obibat, sola fama notum ad aulam Regiam accersiuit: & delectatus amœno, atque eleganti hominis ingenio, cum genus etiam Latinæ scriptionis, quo non publica modo, sed priuata etiam tunc tractabantur negotia, probauisset, Regi Augusto commendauit, & in album secretariorum referri curauit. Quo in officio, cum ad particulares Nobilitatis conuentus, tum ad exteros Principes sæpius legationes obiuit. Multa deinde Padneuio cura, vt ad Sacerdotale officium eum pertraheret, sed frustra. Vir enim, omnis prorsus ambitionis expers, & liberiori ingenio præditus, quod seueritati sacerdotali, cui forte impar erat, simulare vero eam nefas ducebat, cum moribus aulicis parum belle conuenire animaduerteret, ideoque potiorem sibi conscientiæ quam rei familiaris augendæ, parandæque dignitatis rationem habendam existimaret, quietam vitam, litterarumque otium facile purpuris atque insulis anteponebat. Non destitit tamen Petrus Miscouius, qui Padneuio successerat, sed validioribus iam machinis, idem vrgere propositum. Præpositura enim Posnaniens. satis lauti reditus, quam ipsemet obtinebat, illi cessit, & alia quædam beneficia, a liberalitate Regia impetrauit. Quæ, vt patrono de se optime merito morem gereret, acceptauit ille quidem, vt tamen sacris initiaretur, adduci nunquam potuit. Cæterum posteaquam Miscouius ad tranquilliorem vitam in Episcopatu agendam, ab aula se subduxit: licet Rex Stephanus, stipendio mille ducentorum florenorum in Regia retinere eum percuperet, tempus venisse ratus, quo non alieno arbitrio, sed suo iam genio obsecundaret, & sacerdotiorum molestiis, quæ inuito obtrudebantur (iam enim Sieciechouienses quoque, curante Io. Samoscio, ad nominationem Regiam, in Abbatem eum postulauerant) animum exolueret, Czarnolassium

Olim maximus fuit lingua Latinæ in Polonia vsus. Sed nunc iam non item. antea enim & rei familiaris œconomi regestra causasque non nisi Latine scribere solebant, aliter a seruitiis excludebantur.

rus

rus paternum rediit: nihilque cunctatus, dimissis beneficiis Ecclesiasti-
cis, vxorem ex nobili Podlodouiorum familia duxit. Quod vbi Sa-
moscio compertum, nolens hominem, quem summa complectebatur
beneuolentia, in tenebris vitæ priuatæ delitescere, Castellani (vt
vocant) Polacen. dignitatem, a Rege Stephano impetratam, diploma-
te Regio transmisso, illi obtulit. Quam tamen ille, vtrique pro egre-
gia in se voluntate actis gratiis, ab omni ambitione longe remotus,
acceptare recusauit: præfatus, sua se mediocritate contentum, sum-
ptuosum illum, & decoctorem Castellanum, in villam ædesque pa-
ternas non admissurum, qui omnia, quæcunque Cochanouius sibi
parasset, absque vllo respectu, per fastum atque ambitionem esset
absumpturus. Et hæc quidem ille præseferebat, vera tamen obfir-
mati animi causa fuit, perpetuum vitæ tranquillæ, literariique otii
dulcedo. Quod vel hinc liquet, quod repudiata dignitate Senato-
ria, equestrem tamen, Sendomiriensem nimirum Tribunatum, non
aspernatus est: nullam aliam ob rationem, nisi quod Tribuni, sub
tempus expeditionis bellicæ, a cæteris militiæ oneribus immunes, ar-
cium tantum asseruandarum domi curam gerunt. Hoc igitur pacto
priuatæ vitæ, quam ardentissime semper concupiuerat, redditus, ad
studium Poetices, quo naturalis impetus eum inuitabat, animum
appulit. Et in patrio quidem sermone ita excelluit, vt hactenus ne-
que parem, neque secundum habuerit, primusque rem nullis antea
calcatam vestigiis aggressus ostenderit, venustatem atque leporem,
quo cæteræ cultiores se iactant, nostræ quoque linguæ minime deesse,
qua descripsit *Psalterium Dauidicum. Phænomena*, *Latrunculos*, *Apo-
phtegmata*, *Satyram*, *Threnos*, *Epigrammata*, *Cantilenas*, *Epithala-
mia*, *Iocos*, *Epithaphia*, & id genus alia. Latinis vero poematibus
pangendis, ad veteres illos, qui tersioris notæ gloriam consequuti
sunt, quam proxime accesserit, reliquitque *M. T. Cic. Aratum*, *Or-
phæum Sarmaticum*, *libros Elegiorum*, *Epithalamiorum*, *Lyricorum*, *Foricœ-
niorum & Carmen de expugnatione Poloitei*. Hoc in genere vitæ, sex
filiabus, filioque posthumo, ex vxore susceptis, cum omnibus tam
publicis, quam rei familiaris molestiis ablegatis suauissime vixisset,
summorumque in Republ. virorum amicitia floruisset: Lublini, Ia-
cobi Podlodouii, contra ius gentium a Turcis interfecti, causam
apud Regem Stephanum amicorum nomine acturus, non sine magno
omnium dolore, apoplexia extinctus est. Anno ætatis suæ 52. Tu-
mulatus in municipio Suolenensi, in paterno gentiliorumque suo-
rum sepulchro.

Officium Tribunorum in Polonia.

Frater vero suus AEneida Virgilii. Rotulas seu Cantica de Virtutibus scripsit. Alter vero, Petrus Cochanouius Gotisfredam seu expugnationem Hierosolymæ.

IACOBI VITELLII.

Postquam iniquis cessit ab inde Fatis
Ille Musarum pater atque custos
Ille iucundus bonæ amœnitatis
Dux Kochanowski;
Tunc ferunt doctas lachrimasse Musas
Ipsum & atratum sua sistra Phœbum
Flebili dextra prope triste bustum
Comminuisse.
Eruditorum Cochanoui honore, &
Gloria tanto vnicus antecellis
Fontibus Graiis Latiisque quanto
Amplius hausti.

STANISLAI STOSLAVII.

Magne Cochanoui vates, & maxime vatum
Quos tulit & quondam terra Polona feret.
Sarmaticæ potius celebrent tua gesta Camœnæ
Non nisi Diuarum sunt celebranda metro:
Quod si forte tui iam oblita est Musa laboris
Te tua post mortem lingua liberque canet.

XXIV. MATTHÆVS PISCOREVIVS.

QVidni Piscoreuium cæteris illustribus annumerem, qui soluta pariter ac ligata Oratione pollens, patrii Iuris, diuersarumque gentium morum peritissimus fuit, atque eo nomine Principibus in Rep. viris, & in his, Io. Samoscio harum artium non ignaro, in primis gratus, etiam Regi Augusto fama notissimus, in cuius obitum *scripsit funebrem Panegyrim*, longe disertissimam. Et a turbulentis Bellonæ castris, ad blanda quietaque Musarum otia conuertens, pleraque Latina per otium vernacula reddidit, tum *in Nuptias quoque Io. Samoscii Panegyrim gratulatoriam* edidit. Addidit & Oeconomicorum libellum, egregium ingenii & stili sui monumentum; atque demum *Funebrem laudationem Serenissimæ Annæ Iagelloniæ Poloniæ Sueciæque Reginæ.* Familiares habuit Io. Lasicium atque Io. Crasinium, quorum alter scripsit *ingressum Polonorum in Valachiam, & cladem Dantiscanam;* alter vero *Poloniam & belli Liuonici, atque Ducis Moschouiæ contra Liuones Commentarios.*

IACOBI VITELLII.

Tanto illustrior est domus
Quanto stemmatibus suis

Quæ-

Quæsitam artibus optimis
Gloriam adduxit.
Sic Piscoreuius, suo
Insignis genere, efficit
(Hac re illustrior vt foret)
Paginam vtramque.

XXV. IOANNES LEOPOLIENSIS.

DVos nobis eius nominis fortissimos in Hæreses Athletas, vrbs Leopolis edidit, Academia Cracouiensis educauit; ætate quamuis dispares, at virtute & doctrina pares, professionisque & ingenii similitudine coniunctos, atque ideo sub vnum, quod aiunt, myconem includendos. Et prior quidem, tempore paulo antiquior ad Ædem B. M. Virginis in Circulo Cracou. Concionator fuit. Posterior, Cathedralis ibidem Ecclesiæ Ecclesiastes: iste *viuificæ passionis Christi Historicam explanationem, cum doctissima applicatione ad Sacrificium vtriusque testamenti, edidit*: ille, *primus sacra Biblia vernaculo sermone reddidit*: vterque vero in Acad. Crac. S.T.D. & Professor, vterque S. Floriani Canonicus, & in insectandis atque exagitandis perpetuo Hæreticis acerrimus fuit; & quod maiore admiratione dignum est, vterque ea in animis hominum permouendis facultate, vt nemo temporibus illis, maiorem audientium coronam cogeret. Alterum Canonici Cracouienses, alterum Ciues his versibus celebrarunt.

Erat & tertius Io. Leopoliens. Professor in Acad. Crac. postea Archipresbyter Crac. cui itidem Bibliorum Polonica lingua interpretationem asscribunt.

Hoc tumulo moriens poni sua membra Ioannes
Iussit, patria cui terra Leonis erat.
Eloquioque potens vigilans & pastor ouilis
Nam docuit ciues iura sacrata Dei.
Moribus ac vitæ cursu suauissimus omni,
Gratus erat populo principibusque viris:
Hæreticam pestem dum fortibus opprimit armis
In medio cursu morte peremptus obit.
Viuat in arce poli diuorum limine sacro
Inter conuiuas Angelicosque choros.

Et merito sane: postquam enim intellexit sibi de vita esse migrandum, sollicitus de salute hominum, quos iam doctrina instruere non potuit, exemplo suo moriens ad obedientiam Ecclesiæ adducere conatus est. Conuocato itaque populo die sacro per omnia templa voce Concionatorum in maius Collegium ad horam præstitutam, iubet se efferri in aream Collegii, & cygnea voce adhortatus populum ad Religio-

ligionem Romanæ Ecclesiæ pure & sancte retinendam, inspectantibus omnibus, viaticum sibi specie sub vna dari postulauit, vt auditores suos de veritate corporis Christi, & de vsu sacramenti sub vna specie, & vocis confessione, & facto suo confirmaret.

IACOBI VITELLII.

Tam fœcunda Leopolis ingeniisque virisque
Martigenis quantum Sparta ferax fuerat.
Quin plus, cum Scythicos ferit Hæreticosque furores,
Pacisque armorumque artibus ipsa potens.

XXIV. MARTINVS DE ILKVS.

QVinque a Cracouia milliaribus, in illustri fodinis argenteis oppido, Ilkus dicto, natus, cognomentum ab eo sumpsit, Matthiaque Coruino Hungariæ Rege, litteras præmiis & honoribus excitante, magnis propositis præmiis ex Acad. Cracou. euocatus, Regius in Aula Mathematicus salutatus fuit, & tandem virtutis ergo pietatisue, Parochi in vrba Regia Buda titulo auctus, inter primos, Mathematum disciplinas in Europa iacentes, politioris doctrinæ luce illustrauit: *primusque Almanach atque Ephemerides fecit.* Tunc *Tractatum de Correctione Calendarii, atque Tabulas resolutas ad Meridianum Crac.* Quo cum magnum sibi nomen atque Academiæ apud inclytum Regem peperisset, facile obtinuit, vt instrumenta sua Rex Mathematica, perpetuum ad posteros monumentum, Academiæ Crac. donaret, quæ hucusque in Bibliotheca diligentissime asseruantur. Ex eius disciplina prodiit Adamus Suiniarski celebris Mathematicus, qui itidem *scripsit Theoriam Calendarii,* & alia.

Rex Matthias Hung. litteratos alebat plurimos.

IACOBI VITELLII.

Syracusarum victor ille Marcellus
Ardore belli medio in arte præstantem
Miradus Archimedem, at ex furore hostis
Seruare nesciit. Sed ampliore æuum
Per omne ferretur celebritate, ille
Coruinus, imperii sui potens scutum,
Pulcherrimum Matheseos decus, magna
Laus sæculo hoc, spes raraque eruditorum.

XXVII. CLEMENS IOANNICIVS.

OB insignem eruditionem, blandamque ingenii comititatem, excellentibus in Europa doctrina viris, summaque dignitate in Polonia

nia præditis, in primis carus, in his autem Andreæ Cricio Gnesnens. Ecclesiæ Metropolitæ, ac Regni primati. Ioannique Dantisco, Varmiensi, atque Tidemanno Gisio, Culmensi, Antistitibus, summis æui sui Poetis: Sed præcipue Palatino Cracouiensi Petro Kmithæ, cuius fauore & studia sua fouebantur, & poetica sibi laurea a Maximil. I. Imp. honorificentissimo cum Elogio obuenit: & cui demum ille *Vitas Regum Poloniæ carmine Elegiaco scripsit.* Item Tristium libros, Arithmeticam, Elegias, Epigrammata variaque Poemata inscripsit, symbolum gratitudinis; continuisque laboribus (nam & iussu Cricii Archiepiscopi *Vitas Archiepiscoporum Gnesnensium scripserat*) culmen solidæ eruditionis attigit, atque in Græcis ac Latinis ad summam laudem peruenit, vt doctrina ætatem transierit.

Scripsit & Christophorus Concki vitas Archiepiscoporum Gnesn. & Episcoporum Crac.

VITELLII.

Illias insignem bello narrauit Achillem
Reges Sarmaticos, scripta Ioannicii.

ZORAVII.

Versibus expressit Regum Ianicius acta
Solus Rex fieri dignus ob ingenium.

XXVIII. ANTONIVS ANAPACHANIE.

SIgismundi Augusti Regis Poloniæ Ecclesiastes, & in Acad. Crac. celeberrimus Professor, Canonicusque S. Floriani, tanta innocentiæ sanctitatisque opinione, Theologica laurea donatus, perstitit, vt eius videndi audiendique gratia, e remotioribus etiam locis, dum concionaturus esset, concursus fierent. Quique idem ad beatam vitam translatus ab aliquot annis, Rocho Posnaniensi, viro itidem innocentissimo, nuncius felicis transitus ad vitam, luce candidus totus apparuit, illumque nullo morbi languore vexatum ex templo secum euocauit, vt sacro codice, quem tum forte fortuna legebat, in mensa posito, spiritum Deo commendaret, flexis in medio hypocausto genibus, puero tantum qui ab obsequiis & seruitio fuerat, hæc vidente, stupente, & mox præ timore fugiente. Antonius igitur dum in viuis adhuc esset, inter primos, qui gladium spiritus, in voluptuariam Lutheri apostatæ sectam editis libris strinxerunt, *scripsit locos communes Fidei Catholicæ,* (discipulus vero suus Nicolaus Vilkouicius Pauli Primi Eremitæ in claro monte Czestochouiensi Professus, *Postillam per Dominicas & Festa*) quibus nihil ad homines a cæcitate & erroribus erronis illius Vittembergici abducendos, atque ad Romanæ Ecclesiæ Orthodoxam Doctrinam amplectendam

Anapachanie sanctitas miraculo comprobata.

inueniri

inueniri poteſt ardentius, prudentius, efficatius. Moritur vir ſanctus Crac. in ſtatione Academica. Anno ætatis quarto & ſexageſimo Idib. Feb. CIↃ IↃ LXII.

IACOBI VITELLII.

Sanctis Deorum cum receptus ſedibus
Antonius foret, quaſi
Clariſſimo vidit theatro, qua ſide
Duntaxat apprendens, ſuis
Narrabat audientibus, Quam ingentia
Paria laboris munera.

XXIX. ALBERTVS NOVICAMPIANVS.

Erat & alter Albertus Nouicampianus Med. Doctor, qui de fabricatione hominis ſcripſit, de Accentibus, De formatione fœtus diſſertationem. Deque laudibus Phyſices Orationem.

NOn Philoſophiæ modo, ſed & Theologiæ lucubrationes Alberti Nouicampiani nomen illuſtrant, vt Io. Sigismundi, Ioannis Hungariæ Regis F. (a Sigiſm. Auguſto inclyto Poloniæ Rege, auunculo ſuo in Pannoniam miſſum) exemplo non monitis tantum præceptorem agnoſcere poſſis, qui ſacra laurea in Acad. Crac. inſignitus, tum Concionando ad populum, tum pangendo carmina domi, ſcribendoque Orationes ad Proceres & populum Hungariæ clarus extitit: quarum vna teritur paſſim doctorum virorum manibus. *De corruptiſmis huius ſæculi moribus, variisque ac turbulentis in Religione Chriſtiana doctrinis: quidue in his pio homini agendum ſit*, prudentiſſime conſcripta. Altera deinde, *de duabus perſonis, quibus regitur mundus, ſpiritualiter videlicet ac Regia, tum quæ illarum officia ſint: & de aliis non paucis, de quibus hoc ſæculo plurimi inter ſe contendunt, digladianturque non ſine magno Chriſtianæ Reip. malo.* Præterea *ſcripſit Scopum Biblicum* in quo ſummam doctrinæ Chriſtianæ præſcripſit. Item *Apologiam pro Catholica fide, & doctrina de varitate corporis Chriſti Ieſu in Euchariſtia, de cæteriſque ſacramentis: Liturgiæ item ſeu Miſſæ ſacrificio, ac aliis fere omnibus, quæ hoc ſæculo controuertuntur*, ſcripſiſſetque multo plura, ni præmatura morte abreptus fuiſſet, quæ eum Anno a redempto mundo 1558. ſuſtulit nobis. Cui Nicolaus Bodzentinius inter alia huiusmodi carmen ſubſcripſit.

Alcides quondam ſummos accepit honores
Dum læuat a ſæuis ſæcula priſca feris.
Albertus referat mentis nunc præmia gratæ
Quod patrum forti dogmata fulcit ope.

Benedictus vero Herbeſtus, eiuſmodi verſiculos luſit.

Qui legitis nitidos puro de gramine flores
Carpite de campo lilia ſacra nouo.

Hu-

Humatus in Æde SS. Trinit. Crac. ad eam columnam, qua fulcitur vestibulum sepulchri S. Hyacinthi, cum tali epigraphe.

ALBERTO NOVICAMPIANO DOCTRINA ET INTEGRITATE CONSPICVO. PROFESSORI PVBLIC. AC PRÆCEPTORI ILLVSTRISS. IOANNIS SIGISMVNDI REGIS VNGARIÆ DESIGNATI FAMILIARES MOESTI POSVERVNT.

Mortuus anno MDLVIII. ætatis vero suæ L.

VITELLII.

Qualiter cum veris honore primo
Prata collucent & amœnum adhalant
Flosculis, tali Nouicampianus
Fragrat odore
Multa librorum monumenta, ab ipso
Gnauiter, magno ingenioque scripta
Quis foret qualisue palam fatentur
Perpetuo æuo.

XXX. MATTHIAS STRICOVIVS.

LAtinis & Græcis non infeliciter imbutus, haud vulgarem nominis famam in Philosophicis scholis Cracouiæ promeruit, Lipsiæ deinde, atque ita Germaniam peragratus, omnibus in artibus celeriter profecit, vt æquales suos omnes doctrinæ gloria longe præcelleret. Quo nomine plerisque Italiæ ac Germaniæ clarissimis doctrina viris innotuit, præcipue Gulielmo Budæo, Paulo Manutio, Francisco Robortello, Iacobo Carpentario, plurimisque aliis in Gallia. Cumque ita famæ celebritate absentibus iam esset notus, mox a Samogitiæ Episcopo vocatus Canonica dignitate & Archidiaconi munere ornatus fuit, atque Regi Augusto in Lituania tum commoranti, ob conscriptas stilo eleganti res Polonicas Lituanicasque (in quo præcipue laborauit) in primis gratus, ab eoque sanctioribus illis reconditarum rerum notis, quibus fere Regnorum arcana committi solent, præfectus, in eodem studio ætatem consumpsit. Historicus fuit insignis & Poeta Polonicus, vt qui carmine vernaculo scripserit, Bucolica. Trenos in obitum Augusti. Carmen de Coronatione Regis Henrici. Nuncium virtutis. Chronicon Polonicum. Carmen contra Anabaptistas, vitas Regum Polonorum, Sarmatiam Europeam: Bellum Ciuile Turcicum cui interfuit ipse, atque ad extremum de libertate Polonorum.

IACOBI VITELLII.

Stricouius tantam sibi
Virtute peperit gloriam
Quantum coronari decet
Pollentis ingenii decus

XXXI. MICHAEL VRATISLAVIENSIS.

Professor Theologiæ in Acad. Crac.

PErſpicaciſſimi & diuini propemodum ingenii vir; qui Doctor renunciatus, auditoribus ſuis artes fere omnes humaniores methodo facillima, *Hymnosque ac Proſas in Eccleſia Romana decantari ſolitas, doctiſſimis commentariis illuſtrauit*: præcipue *Logices inſtitutionem*, diſertiſſime, ac *Naturalis ſcientiæ dubia* facillime aliquot voluminibus comprehenſa, reliquit, tum *libros ſententiarum Petri Lombardi*, quos magno auditorum concurſu, multos annos explanauit, *Epithomate aureo ex magnis Doctoribus contracto illuſtrauit*. Mortuus locum ſepulturæ in Ædibus D. Floriano ſacratis, ad leuum latus maioris altaris ſortitus eſt, cum tali a poſteritate grata epigraphe.

Splendida quem tulerat vrbs Vratislauia paruum
Occulit hunc tandem Regia Croca ſenem
Ingenio multum præcelluit ille. Decani
Æde hac in ſacra functus & officio.
Humanus dignas animus quot concipit artes,
Hic tot collebat Numine propicio.
Illius ex ſtudiis florens Academia gaudet,
Multos quod fructus commoda nuncque capit.
Artes condebat nunquam, ſed vertit in vſus,
Sors fieret domino maior vt ipſa ſuo.
Scripſit de variis & Commentaria rebus,
Nunc manibus verſat quæ ſtudioſa cohors.
Illius vtque ſcias nomen chariſſime Lector,
En Deus hoc dederat, quod Michaelis erat.

Obiit Anno Domini M D XXXIII. die VIII. Nouemb.

XXXIII. IOANNES STOBNICENSIS.

Quarto post anno Magiſterii dignitate ornatus. Multos ex

VIr in religione ſincerus, in moribus probus, & in doctrinis ſolide verſatus; adoleſcens prima laurea Philoſophica An. 1494. in Academia Crac. redimitus, inque publicam Profeſſionem vocatus, ingenti diſcipulorum copia floruit; quibus in exhibenda doctrina beneuolus, & in præſtandis beneficiis facilis fuit: honeſtatis, tranquillitatis, con-

concordiæque, nec non disciplinæ publicæ & domesticæ, amator obseruantissimus. Magnum sui desiderium omnibus reliquit, imo & exemplum, cum rebus sæcularibus valere iussis, minimum se in ordine Minorum de Obseru. videre voluit, & sacrum habitum ipsorum indutus, multa innocentiæ sanctitatisque opinione, multos eum annos gessit, sodalibusque suis morum commendatione mirifice præluxit, quos etiam sacris litteris annos multos imbuit, & Michaelis Parisiensis olim præceptoris sui & Professoris in Acad. Crac. publici, scripta, in via Scotistica conscripta, typis publicis euulgauit: & quicquid ipse scripsit, cum eadem subtili schola conclusit, (*scripsit autem subtilissimas in vniuersam Philosophiam quæstiones*) Similiter discipulus suus Thomas Posnaniensis, qui *Physica itidem ad intentionem Scoti scripsit, & Paruulum Philosophiæ Naturalis.*

Academia traxerat exemplo suo in Religionem Franciscanam: non aliter ac ille Ioannes Capistranus, qui Bernardinorum fundans Cracouia domum trecentos ex Academia vna atque altera concione, ad suspiciendum sacrum illum habitum pertraxerat.

IACOBI VITELLII.

Mundi somnia vana mentientis,
Vmbram & infatuationem iniquam,
Blanda toxica, dulcia & venena,
Cum cognosceret ille Stobnicensis.
Vitam se tulit ad quietiorem.
Mundum deserit vt Deo fruatur.

Nota fuisse & alterum Stobnicensem in Academia Med. Doctorem, qui in Moralem Philosophiam Commentarios reliquit.

XXXIII. SIMON MARICIVS.

PLurimos sane cuiusuis facultatis eruditos homines Polonia patrum nostrum temporibus protulit: Inter Theologos quidem Simon Maricius multis nominibus eminet. Is patria Pilsnensis, instituto Academicus, Doctoris Theologi titulum in vrbe Roma adeptus, acutissimorum illorum in Scholastica Theologia virorum, Nicolai Sadkonis, Benedicti Cosminii, Michaelis Vislicienslis, atque Obremscii in Acad. Crac. Professorum familiaris & socius fuit. Vir sane eruditus, Græcarumque litterarum apprime gnarus, cuius summam vitæ integritatem & prudentiam longo rerum vsu partum, peculiaris quædam morum grauitas magis commendabat, quæ in gestu, incessu, vultu, tota denique corporis constitutione intermicantibus veluti radiis relucebat. Quo factum vt Petro Kmithæ Comiti de Visnic Palatino Crac. admodum gratus, fuerit & in Italiam illius sumptibus missus, lustraueritque præcipuas exterorum Academias, Doctor Romæ creatus: vbi ostenso in publicis disputationibus haud barbaro ingenio. *Orationem Demosthenis de Pace, Latio donatam redux suo Mæcenati obtulit,* inque publi-

Multos sane Comes ille viros litteratos alebat quem-

publicam Professionem vocatus, Oratoriam præcipue artem in Academia exercuit, & M. Tullii opera, non solum diligenter, sed etiam fideliter prælegit, *scriptis commentariis eruditissimis in Orationem pro P. Quintio.* Vnde non mirum, quod discipulos multos bonos & doctos reliquerit, Vuiecios illos, Solicouios Laternas, Slouacios, aliosque innumeros scriptores, & Concionatores disertissimos, ex quibus facile agnoscas, bonum illum & doctum fuisse Magistrum, qui insuper & *librum de Scholis seu Academiis ediderit*, æmulatus collegam suum Sebastianum Foxium, qui sub idem fere tempus scripserit libellum *De Natura Philosophiæ & ratione studii Philosophici.*

admodum & Tarnouius Comes æmulus suarum virtutum. Bartholomæus quoque Præmisliensis, cuius nunc Conciones extant ex eius disciplina prodierat. Scripsit & Gelasinus quidam Leopoliensis de Ordinibus Acad. Crac.

IACOBI VITELLII.

Ceu manibus esset Gratiarum Maricius
Effictus, vnus omnium prope artium
Succum, medullam, abunde & optime
Capace mentis indole vnus attigit.

XXXIV. ALBERTVS DE BRVDZEVO.

SAncti Floriani ad Cracouiam Canonicus, & in Academia Professor celeberrimus, artibus quas humaniores appellamus, in oppido Oponicensi leuiter tinctus, mox reliquum a publicis præceptoribus Cracouiæ hausit, & in Physicis Vratislauiensem, in Mathematicis Io. Glogouiensem, præceptores habuit, & huc vsque processit, vt S. Theologiæ Baccalaureus creatus, Secretarii & Mathematici Magni Ducis Lituaniæ Alexandri Iagellonidis, titulo ornatus esset. Vbi aulicis quamuis negotiis distentus, conscripsit nihilominus *Tabulas pro supputandis motibus corporum cœlestium*, atque Rudimenta Mathematices, cum adhuc illa casta esset, quæ titulum habent, *Introductorium Astronomorum Cracouiensium.* Ex eius disciplina prodierant Ioannes ille Saracenus Canonicus Crac. qui egregium *De Schismate Ruthenorum* libellum conscripserat. Stephanus Micanus Leopoliens. qui *Dialecticam & Rhetoricam* reliquerat, tum Paulus Piasecius, qui *Praxim Episcopalem* ediderat.

Meminit illius Io. Trithemius Abbas in Catalogo scriptorum Ecclef. Is postea fratri Alberto in Regnum Poloniæ successerat.

VITELLII.

Tunc artes feliciter efflorescere oportet
Principum vbi auxiliis, stantque vigentque bonis
Brudzeui quando Musarum culmina magna
Prendisti, hoc Regum mens tibi amica tulit.

XXXV.

XXXV. BERNARDVS VAPOVIVS.

QVam clara & illuſtri fuerit ſtirpe oriundus, nemo eſt qui dubitet, cum ex eius ſanguine etiamnum videamus, viros in Senatu conſpicuos. Quam vero in litteris exercitatus, teſtimonium inter alia præbent, titulus Iurisconſulti in Academia Crac. publice obtentus, tum ſcripta illa egregia, ingeniique laus Auſoniis etiam populis probata, maxime vero *Annales Polonici a ſe luculentiſſime contexti*, quos, Chronicon Ioannis Tarnouii Caſtellani Cracouienſis, & exercituum Ducis Generalis, continuare aggreſſus, poſtquam confeciſſet, breui & ipſe morbo confectus, e diuerſorio huius ſæculi, ad cœleſtem illam patriam translatus, locum corpori ſortitus eſt in Baſilica Crac. cum eiusmodi Epitaphio.

BERNARDO VAPOWSKI I. V. D. CANTORI CRACOVIENSI, CVBICVLARIO APOSTOLICO, ET REGIO SECRETARIO, VIRO ERVDITO, CARMINE ET PROSA EXCELLENTI, PATRVVS POSVIT. SCRIPSIT HISTORIAM POLONORVM, EX QVA QVANTVM INGENIO VALVERIT, POSTERIS IVDICANDVM RELIQVIT. Obiit XXI. Nouembr. Anno 1535.

VITELLII.

Gentis Sarmaticæ clariſſima fama Vapoui
Verius & dicam buccina magna Lechis
Quam florent viuis expreſſa coloribus, a te
Laus Patriæ, atque tuæ nobilitatis honos.

XXXVI. ANDREAS GOSTINIVS.

CVm omnes diutinam natura, imo ſi fieri poſſit, immortalem vitam cupiamus, tum vero ingeniorum, gloriæ, famæ, conſtanter factorum, conſiliorum pro patria ſuſceptorum immortalem profecto memoriam, haud aſpernari debemus: quam & Andreas Goſtinius Prætoris Cracouienſis F. præ aliis admiratus, non gentiliciis modo ſcriptoribus exæquari ſtuduit (Roguſiis nimirum illis, Herbortis, Varſeuiciis, Scargis, aliisque innumeris, quorum ſinguli non in vno tantum aliquo valuerunt, ſed ad rerum magnarum, tam diuinarum, quam humanarum cognitionem, attulerunt eam facultatem orationis, vt res ipſæ per ſe grauiſſimæ, cultu & nitore verborum ab ipſis illuſtratæ, id præſtiterint, vt deinceps non barbara, ſed elegantiſſima, nec in humana, & fera, ſed litteris & moribus culta natio audiamus) verum extraneis etiam quibusuis, eandem aſſequendæ immortalis gloriam, quam & cæteri, ingreſſus,

ingreſſus, cum multas alias prouincias, viſendi & diſcendi cupiditate peragraſſet, tum Italiam quoque feraciſſimam morum & ingeniorum adiit; ibique primum magno atque diſerto illi Manutio innotuit, familiarisque extitit; tum orbi politiori vniuerſo, *editus poſt Fragmentorum librum, doctiſſimis ac diſertiſſimis de litterarum præſtantia Orationibus ſuis*, aliisque ſyntagmatibus lingua vernacula conſcriptis, vtilibus ſane & laudatis in re Politica, & in quibus maiorem delectum reperias, quam impetum ſcriptionis. Erat & alius Goſtinius, Iacobus de nomine, Doctor Theologus in Academia Crac. & Procancellarius, qui itidem ingenio & eloquio clarus, reliquit egregia *Commentaria in authorem de Cauſis.*

VITELLII.

Excitent nullo reticenda in æuo
Sumptibus magnis alii trophæa.
Sera quod miretur in vno habebit
Goſtinio ætas.

XXXVII. IOANNES HONTERVS.

Vſus Præceptore Io. Arundinenſi qui Canonicus & Concionator Leopol. de Sacratiſſimo Euchariſtiæ ſacramento libellum ſcripſit. Ex eius diſciplina fuit Iacobus Slupecius, cuius nunc Poemata & Epiſtolæ extant.

POeta, Rhetor, Philoſophus & Mathematicus egregius. Coronæ in Boruſſiæ natus, & in Academia Crac. educatus, acceptam a maioribus ſuis famam, præclaris ingenii ſui monumentis ſic auxit, vt ſæculi ſui Varro nominari merito potuerit; præter enim *Coſmographiæ Enchiridion*, magno labore a ſe congeſtum; etiam Grammaticis veteribus laudis nonnihil adimere conatus eſt, *editis duobus obſeruationum Grammaticarum libris*, quos in Contubernio Hungarico Præfectus, in gratiam ſuorum diſcipulorum dictauerat. Addidit & *de Variarum rerum Nomenclaturis libellum*; de quo Baſæus Scebreſinenſis in libr. Criminum.

Honterus docta cum breuitate iuuat
Flectere verba docet, verbis quoque iungere verba,
Syllabicis modulis dulce ſonare melos.
Siue voles Latias exacte noſſe Figuras,
Inſtruet iſtius pagina curta viri.
Eſt hic acutus, habet certi quia nil ſine cauſa,
Ad rem quæ faciunt parturit ille tuam.
Et quia non animus numeroſa mole grauandus,
Præcipiens breuis eſt, dicta tenenda notat.
Hic breuibus, magnis quod non complectitur alter,
Paruo cum magno ſufficit iſte viro, &c.

VITEL-

VITELLII.

Quantum barbaries herba velut nocens,
Aruis in Latii protulerat caput.
Tantum promeriti de studiis bonis
Quicunque Hesperiis liminibus procul
Infamem eluuiem dira tonitrua
Doctis Grammaticæ legibus auferunt,
Qualem se Honterius præstitit, vt simul
Musis ingenuam munditiem attulit.

XXXVIII. STANISLAVS ILOVIVS.

ORdine equestri natus, & in exteris nationibus a puero educatus, præter insignem rerum physicarum cognitionem, litteris cum Græcis tum Latinis egregie instructus. Quo etiam nomine, cum plerisque earundem cultoribus, magna illi amicitiæ necessitudo fuit; tum ob linguarum exoticarum multiplicem peritiam, atque canam ex vsu rerum & peregrinatione prudentiam, apud maximos quosuis Dynastas, maxima notitia. Præceptore vsus est Cœlio Secundo Curione, cui *Dionysii Halicarnassei, ad Cn. Pompeii epistolam, responsum, latinitate donatum, grati animi significationem dicauerat, Elogia vero, & Historicorum comparationem eiusdem Dionysiti* Tencinio Comiti: ac *Demetrii Phalarei de elocutione librum,* Duci Radiuillo, inscripserat. Proprio autem Marte seu Minerua, confecerat libellum *de Historica facultate;* atque item *de Perfecto Historico* alium.

IO. IASCROVICII.

Dogmata cuncta tenet, qui iunxit Græca Latinis
Graio fonte fluit quodlibet artis opus.
Præclare Ilouius coniunxit Græca Latinis
Quis neget hunc quæuis dogmata nosse sophum.

XXXIX. IOANNES GLOGOVIENSIS.

Anno 1430. Multos quoque in Moschouia sacræ scripturæ libros in Sclauonicam ab illo linguam translatos vidi-

IN Syllesia, quæ olim Regno Poloniæ adiuncta prouincia fuerat, oppido Glogouiensi natus, Magisterii titulum in Academia Crac. & professionis munus assecutus, varia eruditione & iudicii acumine inter sui æui doctos viros inclaruit, vt si vel solam *Grammaticam illius, discursu quo nemo ante eum vsus, libris duobus conscriptam* videas, mireris industriam, probes laborem. Quid *Computum Chirometralem, libros de Physiognomia, de Iudiciis Astrorum, de arte Rhetorica, Poetica, Arithmetica?*

Quid

quid *Notas in Computum Ecclesiasticum & Sphæram Io. de sacro Busco*? & quicquid vel ad triuium, vel ad quadruuium spectat? quæ omnia ille ita calamo suo illustrauit, vt omnium pæne eruditorum oculos, solus illa tempestate in se conuerterit. Vtque iuuentus studiosa certum locum ad imbibendum & perdiscendum bonas artes haberet, scholam priuatam, in certas classes distinctam, sumptu ingenti, perpetuum pubescentibus Musis domicilium a fundamentis extruxit. Adultioribus autem, quo molestiam lectionis diuersorum authorum auferret, præcipue pauperioribus, qui copiam librorum habere non possunt, pro parte subueniret, tum vt & ingenio, quo multum præcellebat, matris suæ Academiæ nomen exteris quoque commendaret, scripsit doctissima resolutione quæstiones, super omnes sigillatim Philosophiæ Aristotelicæ partes, puta *veterem artem, Perihermenias, Priora, Posteriora, Topica, Elenchos*. Similiter super *libros Physicarum Auscultationum, libros de Cœlo, de Anima, de Generatione, Paruorum naturalium, tum Ethicam, Politicam, Metaphysicam, Oeconomicam*, & quicquid vno verbo ad Philosophiam exacte cognoscendam spectare videbatur, id totum notis illustrauit. Ad meliorem vitam transiit vir pius Anno 1507. magno sui, bonis doctisque omnibus, quos amabat & fouebat, relicto desiderio.

mus, impressos vero Cracouiæ sumptibus Io. Haller Ciuis Crac. qui omnes suas facultates in hoc ipsum contulerat, vt litteræ meliores diuersis excussæ linguis & characteribus spargerentur in vsum septentrionalium. Similiter lustrauimus libros Doctore Francisco Scorina Polocense interprete, Pragæ excusos.

NICOLAI ZORAVII.

Felices quis vos Arabes non dixerit auro,
Thure vocet claros non quis odorifero.
Sed tamen haud satis commentatore superbi,
Alter Auerroes, nam Glogouita fuit.

XL. IACOBVS POLONVS.

Verus mundi contemptus.

ORdinis Cisterciensis in Monasterio Paradisiensi professus, ita ab omni ambitione remotus, vt Philosophicam etiam lauream in Acad. Crac. meritissimo sibi oblatam constanter repudiauerit, & paulo post Abbatis in suo monasterio dignatatem, quam suscepit F. Petrus de Paradiso, condiscipulus suus Magisterii titulo An. 1496. ornatus, collapsamque apud suos veterem disciplinam (quam Iacobus titulis litterariis, vt plurimum destrui aiebat) diligentissime instaurauit, vsus familiaritate illius, quem & in pietatis negotiis identidem consuluit; vt qui conscripserit egregium opus *Speculum Religiosorum*, intitulatum; cum quibusdam aliis opusculis, eidem libro annexit. Erat enim vir magni ingenii, opinionisque celeberrimæ apud homines, & vt illis temporibus,

ribus, eximia doctrina, diuina memoria, atque summa cum sacræ, tum profanæ Historiæ, cognitione præditus.

IASCROVICII.

Abdita nosse cupis veterum vestigia Patrum
Fœlices celsum queis petiere Polum
Iste viam facilem virtutis ad æthera monstrat,
Contemptis mundi carnis & illecebris
Omnibus admiranda sacræ monumenta reliquit
Doctrinæ, vt videant dogmata vera Patrum.
Patribus antiquis magni tribuuntur honores,
En par hisce fuit, par decus inde refert.

XLI. NICOLAVS DE BLONIE.

Oppido Masouiæ, quinque a Varsouia milliaribus distante, honeste natus; præter multiplicem eruditionem, consilium, prudentiam, cæteraque ingenii bona ea fuit in homine iam inde a primis annis pietas, & innocentissimorum sanctitas morum, isque perpetuus tenor vitæ ab omnibus voluptatum illecebris disiunctus, vt priscorum Ecclesiæ patrum, eximium in eo specimen eluceret, omnesque qui piorum instituto viuere cuperent, sese in illius mores, velut perfectissimi exempli conformarent: vt felix in primis Acad. Crac. fuerit, quæ omnibus fere temporibus talia Ecclesiæ lumina tulerit. Anno enim eodem quo & B. Io. Cantius prima laurea insignitus, merito post & Magisterii gradum, sub Stanislao de Petricouia obtinuit. Parisiosque dein, Louanium, atque Bononiam adiit, cum ingenuis Comitibus illis concandidatis suis, Petro & Andrea de Bnin Opalinsciis, quorum alter postea Vladislauiensem, alter vero Plocensem infulam gessit. Nicolaus autem honesto sacerdotio ab vtroque auctus, insignis verbi diuini Ecclesiastes fuit, & in Cathedrali Plocensi primum, postea in Posnaniensi Ecclesia prædicatoris officio functus, Louicii ad extremum quieuit, reliquitque nobis ingenii & eloquii sui monumentum, *Conceptus Theologicos, seu sermones per anni circulum*, graui & erudito stilo conscriptos. Similiter de sanctis, veteri & nouo prelo toties iam recusos. Tum & *Confessionale S. Thomæ Aquinatis*. Erat enim vir, vt & ex meditationibus illius apparet, iudicio maturus, pietate religiosus, conscientia securus, mente benignus, moribus castus, visu & aspectu iustus.

Erat & alter Nicolaus Polonus dictus. Episcopi Posnaniensis Sacellanus, qui itidem sermones per annum confecit. 1415. sub Decano Artistica facultatis Iacobo de Iassel.

IASCROVICII.

Vitis vt optatos profert fœcunda racemos
Et radice botros trudit odoriferos.

Sic Iagellonis bene culta Academia Regis
Pubeſcens fœtu Regna Polona beat.
Sacris diuorum gemmis hæc vitis abundat,
Hoc Diui Cantii ramus in orbe viret.
Hic flos fragrantem virtutum fundit odorem
Et miris recreat lumina mœſta modis.
Pullulat ac alma Nicolaus propagine palmes.
Diuini iſte comes fidus amoris erat.
Maturas vuas celſo fert vinea cœlo,
Ex his ſupremo menſa parati Deo eſt.

XLII. MATTHIAS DE MIECHOW.

MEdicinæ Doctor & Canonicus Cracouienſis, nobili in oppido Religioſorum militum ſepulchri Domini, Miechow, honeſtis parentibus natus, puer liberaliter inſtitutus, & Cracouiæ publico in Gymnaſio Peripatetica Philoſophia imbutus, Phyſicis potiſſimum delectabatur: & naturæ genio obſecutus, ad medicinæ ſeſe artem ſic applicuit, vt in omnibus pæne Italiæ atque Germaniæ Academiis publice in diſputationibus ingenii acumen exhiberet, domumque reuerſus parem ſibi ea in profeſſione vix vllum in tota Polonia, ſuperiorem certe neminem reppererit. Igitur ob nominis celebritatem, artisque præſtantiam a Sigismundo I. Rege Poloniæ tum clariſſimo, Medicus adſcitus, valetudinis eius ſumma fide diligentiaque curam geſſit, *deque conſeruanda ſanitate libellum egregium vulgauit.* Ac tandem aulicæ vitæ pertæſus, ſacris ſeſe deuouit, atque Canonica dignitate ab eodem Rege auctus, ſcripſit *Annales Polonicos, & de vtraque Sarmatia Hiſtoriam.* Cumque & Aſtrologus inſignis eſſet, & Regia liberalitate rem ſatis lautam poſſideret, cenſum pro Aſtrologo atque Medico, in Academia fouendis, pignus gratitudinis pro egregia inſtitutione, perpetuum fundauit, erexitque ſcholas pro erudienda iuuentute priuatas, cum ad Ædes S. Annæ, S. Floriani, S. Stephani, SS. omnium in vrbe; tum etiam in patria ſua, municipio Miechouienſi. Idem Hoſpitales domus aliquot & Xenodochia refecit. Bibliothecam in Rupella apud FF. Pauli primi Eremitæ, ſumptu ingenti excitauit: & domui Profeſſorum Maiori in Academia, quos inter ipſe olim manſit, pro libraria atque horologio reſtaurando, plurima tabulis teſtamenti legauit. Obiit anno 1523.

Gradum in artibus primum anno 1476. promeruit, tertio autem poſt Magiſterii dignitatem.

IASCRO-

IASCROVICII.

Quæris Apollinea versatos arte Polonos,
Innumeros tales terra Polona dabit.
Miechouius summos inter supereminet omnes,
Alter is Hypocrates, alter Apollo fuit.

XLIII. VALENTINVS KVCBORSCIVS.

OB amabile ingenium, variam eruditionem, suaues mores, Rescio, Liliæ, Cromero atque Tretero, Magni illius Cardinalis Hosii alumnis, per quam familiaris, in Deum pietate, in amicos candore, & in rem Ecclesiasticam, atque litterariam fide & amore excellentissimus. Inter cætera, quæ in hostes Ecclesiæ & Fidei osores penna felici scripsit, reliquit etiam *sermones patria lingua conscriptos*, iis sane perutiles, qui de superiore loco, cum spiritu fructuque de verbo Dei disserere, ad populumque verba facere in tanta Homiliarum copia student. Idem *Catechismum Concil. Trid. in eandem linguam vsui publico conuertit*, quo vel sic in moribus optimis, & fidei articulis absens instrueret, quos viuus prædicando informare solebat. Defunctus sepulturæ locum ad Capellam Dobrociescianam in Cathedrali Cracouiensi Ecclesia obtinuit, cum tali Elogio.

REVEREND. D. VALENTINO KVCBORSKI ARCHIDIAC. POMERANIÆ CRAC. VARMIEN. CANONICO REGIO SECRETARIO, CARDINALIS HOSII ALVMNO, VIRO PIETATE SINGVLARI, INGENIO, SCIENTIA DICENDI, SCRIBENDIQVE CLARISSIMO, INTEGRITATE VITÆ SACRISQVE TRACTANDIS RELIGIOSISSIMO FRATRES COLL. CA. CR. FF. OBIIT.

Anno D. 1573. die 3. Octob. ætatis suæ 47.

IASCROVICII.

Romanæ vindex Fidei Cucborscius acer.
Hæreseum tenebras dum nitet arte fugat.
Scilicet arte sacra lucem fert omnibus almam,
Nec sinit obscuras Lechiadum esse domos.
Præfert ille facem scribendo, vt nullus in oris,
Sarmaticis erret, qui sua scripta legit.

XLIV. MARTINVS VIASDOVIVS.

MErito doctrina claris annumerandus, qui decurso in Acad. Crac. Philosophiæ ac Theologiæ studio, Valentini Vidauiensis atque Bartholomæi Vargocii, ac aliorum insignium virorum condiscipulus, vna simul & concandidatus, primum in artibus honorem sub Iosepho Vrendouio promeruerat: & omnem melioris vitæ cursum in publica professione feliciter peregerat. Tandem sub decliuum ætatis, relicta statione Academica, in Patrum Societatis Iesu castra, illustris dicendi & scribendi peritia, lætus concessit. *Scripserat enim in Cic. Orationes* (quas assidue legendo, tantam sibi eloquentiam graui Theologo dignam comparauerat, vt sæculi sui disertissimus audiret) *luculentissimos Commentarios ; tum in difficilem illam D. Pauli ad Romanos Epistolam.* Sed non hac fama contentus, voluit etiam noua sibi apud Deum mereri premia, quibus carere se credebat, ni nouiter surgentem in Polonia societatem pro posse iuuisset. Igitur in numerum illorum cooptatus, aduersus sacramentariam pestem, de vera corporis Christi in SS. Eucharistiæ sacramento præsentia, summa industria e sanctis Patribus doctrinam collegit; sed & mortuos virorum precibus iuuari, sanctosque a nobis recte inuocari, pari methodo adstruxit; quod & ad populum in templo diserte disseruit, a summis Theologis eo nomine, apprime laudatus.

Erat & sacra laurea insignitus.

Pietatis studium.

IO. IASCROVICII.

Ne dubitate viri precibus confidere Diuum
Hoc doctrina huius monstrat, & alma Fides.

XLV. MARTINVS BRONIEVIVS.

FElici ac versatili vir ingenio, qui cum Philosophiæ atque Geometriæ cognitione, naturalem quoque prudentiam, rerumque publicarum vsum & intelligentiam coniunxerat, eximia Latinæ dictionis elegantia, quæ scriberet ageretur, comitante. Quarum quidem virtutum meritis fortissimi Regis Stephani, dignus est aulicus vocitari, non ille vanus aut vesanus, adulationibus mendaciisque texendis natus; sed bellica virtute, scriptis a se editis, & legationibus ad diuersos Principes prudenter obitis, clarus. Maxime illa ad Præcopitos Scythas in Tauricam Chersonesum, quo e Moschouia rediens a bello Lucensi, fuerat a Rege missus, nouemque mensibus apud barbaros detentus; vbi ausu & sumptu ingenti lustratis omnibus oppidis, pagis portubus & munitionibus illorum, consuetudines quoque & leges ipsorum si quæ illæ apud

Prudens Legatus.

apud barbaros reperiri possunt, diligenti cura & labore connotauit, simulque & tabulis æneis illustrauit, vt vel sic inopia & impotentia barbari detecta, animaret nos in excidium Tartarici nominis & seminis. Similiter quoque Valachiæ & Moldauiæ situs nobis depinxit, tum quæ ad cognoscendam naturam & mores illorum populorum, quibus cum sæpissime nobis res est, necessaria videbantur, commentariis suis connotauit. Ipse vero vti verum Sarmatam decuit, totus in militia consenuit, in qua & vitam expirauit, parto longe clarissimo nomine.

IASCROVICII.

Arte valere iuuat, valuit Bronieuius arte
Qua gratus magnis Regibus ille fuit.
Consilium, doctrina, fides prudentia, virtus,
Principibus semper munera grata viris.

XLVI. STANISLAVS SARNICIVS.

CVm externarum rerum, remotissimi etiam sæculi peritus, tum domesticarum maximopere gnarus, quas in vnum corpus redactas, in specie *Annalium Polonicorum in lucem ediderat.* Cæterum, quia in religione fertur inconstans fuisse, ideo minus apud probos & doctos acceptus. Maxima ei intercesserat cum Leonardo Gorecio necessitudo, qui vna secum & domestica studia pertractauerat, & præcipuas quasuis Europæ nationes, velut Achates fidus peragrauerat, scripseratque Commentarios de rebus gestis Magnanimi illius Iuoniæ, Valachiæ Palatini, qui sub tempus coronationis Henrici Regis Poloniæ, audaciter magis quam feliciter inuaserat illum dominatum, & breui spacio multa præclara contra Turcas gesserat. Sarnicius autem & bellicæ rei peritus, *scripsit Campiductoriæ libellum*, monitis militaribus Politicisque refertissimum. Item *Topographiam* locorum a Stephano Rege Moschis ademptorum: tum & *Triumphum Regis eiusdem carmine heroico, atque libellum de elegendo Principe.* Fuit enim illi varium fæcundumque ingenium, quod nullis inclusum spaciis, per omnes fere disciplinas liberius euagaretur, essetque non vulgare æui nostri decus, si intra professionis litterariæ terminos substitisset, seque totum hisce studiis, quibus inprimis natus erat, missis sacris litteris, dedisset.

Leonardus Gorecius Valachicorum tumultuum & belli Gedanensis diligentissimus scriptor. Vide plura de Iuonia in fine libri nostri quarti de Rebus gestis Sigismundi Primi Regis Poloniæ.

IASCROVICII.

Sarnicius mores externos vidit & vrbes,
Lechiaco regno iam procul esto timor.
Mille nocendi artes hostis cognouit & astus,
Hos euitandi tradidit ille modum.

Tradidit & raram Campiductoribus artem,
Prælia quà tuti fausta ciere queant.
Ergo Sarnicio multum Respublica debet,
Sarmati hostiles præcauet ille dolos.

XLVII. PAVLVS STEMPOVIVS.

REgis Sigismundi Augusti Secretarius, Tribunus terræ Plocensis, vir cum aliarum linguarum, tum Latinæ atque Græcæ peritus, Constantinopoli & alibi in Græcia edoctus. Vnde in Italiam velut ad mercatum bonarum artium profectus, animum ad Iurisprudentiæ studium appulit. Inde Aurelianum in Galliam, ac postea Parisios transiit, biennioque exacto honore ac titulo Iurisconsulti ibidem cohonestatus est: *scripsitque librum de Repub.* ad Augustum Regem, a quo in album Secretariorum simul cum Andrea Patricio inscriptus, cum varias Latinas Polonicasque declamationes per otium confecisset. Græca quoque poemata, quibus vehementer delectabatur, nonnulla conscripsit. Cumque Rex peste passim per Poloniam grassante, in Lithuaniam tendens, Kursiniæ vitam cum morte commutasset, Paulus itidem, quod æui reliquum erat, domi placide transacto, mortem obiit Anno 1584.

IASCROVICII.

Parisiis variæ doctrinæ mercibus auctum
Stempouium, & reducem Patria læta vide.
Virtutum lapides preciosos legeratoris
Externis, felix vtere prole Parens.

XLVIII. VENCESLAVS SAMOTULIUS.

Præceptore vsus Gregorio Samotuliensi conterraneo suo, qui Archidiaconus Posnaniens. Iuris Polonici Processum scripsit. Idem Gregorius scripsit Enchi-

A pueritia liberalibus studiis deditus, Posnaniæ primum in maiori Polonia, post Cracouiæ Glogouiano in Gymnasio (classes vulgo appellantur) Græcis ac Latinis litteris sedulam operam posuit, atque mox adolescentior in D. Iagellonis Lycæo Philosophiam Aristoteleam cum titulo Magisterii hausit. Et vt cuiusque genius est, Poeticæ potissimum addictus, ac Mathematicis disciplinis, Musicam quoque artem, tanquam altera ex parte respondentem adiunxit, eiusque mira peritia, mirum in modum Sigismundo Augusto Regi talibus sese oblectanti, innotuit, atque paulo post Musices Præfectus fuit, talis ac tantus! vt ei ad summam artis præstantiam, nihil præter vocem defuisse videatur. Hac enim Io. Virbcouium excelluisse, gratiamque Principum aucupatum fuisse ferunt, quod ipsas etiam Syrenas in demulcendo cantu

cantu pectora hominum superasse videretur, & quo defuncto, Polonia similem simphoniacum huc vsque non habuisse audit. Venceslaus vero, ita proportionibus ex Mathematices studio delectatus, vt æque sonos Musicos ac metra componeret, vt in vtroque simul non vulgarem gustum porrigeret: sed quem coætanei in Polonia non caperent fere omnes. Multa itaque ad solennitates Ecclesiæ decorandas, suauissimis concentibus ornata reliquit, multa ad oblectationem animorum honestam composuit, quibus & patriam suam (oppidum Samotuli) ignotam nobilitauit, atque demum ipse paucis in diebus, post decessum Regis sui, obiit, cum ætatis nondum tertium & quadragesimum annum attigisset. Quem si diutius stare superi permisissent, esset cur Italis Prænestinos, Lappos, Viadanos, Poloni non inuideremus. Qui & Iurisconsulti insuper titulo auctus *Processum Iuris Canonici egregie compilatum post se reliquit.* Quinimo & discipulum ea in scientia haud se imparem Nicolaum Iaskierum, Senatus vrbisque Cracouiensis Secretarium, qui Præceptorem æmulatus *Iuris Prouincialis*, quod speculum Saxonum vulgo nuncupatur *libros tres.* Item *Summarium articulorum Iuris Municipalis Maideburgensis.* Itemque *Promptuarium Iuris Saxonici in vsum publicum edidit.*

ridion Impedimentorum matrimonii. Nostra ætate Tobias Sendomiriensis vocis mira suauitate in Aula gratus & clarus fuit.

IASCROVICII.

Dicitur Amphion cantu flexisse canoro,
Immotas rupes, saxaque dura satis.
En nouus Amphion septem subiecta Trioni,
Pectora, dulcissima flectere voce solet.
Dumque Samotulius profert syntagmata legum,
Mentis duritiem sæuo Aquilone mouet.

STOSLAVII.

Vt solet ad cytharæ commotos pectine neruos
In circum lætos ducere turba choros
Nectere docte sonos Venceslae tuque Gregori
Ciuibus ad leges instituistis iter.
Lex rectum monstrat cursum Cytharaque rotundum
Cui nunquam certus terminus vllus adest
Vos duo dum certo monstrastis tramite cursum
Non dubia est per vos meta futura viæ.

STOLAVII.

Qui certis numeris cantus docuere suaues
Disposuere libris ordine iura pari,

Est

Eſt dolor in nobis ſunt crimina cauſa doloris
Eſt dubium tollat quæ medicina malum
Crimina extollit, placat cantusque dolorem
Iſta Samotulius præſtat vterque Lechis.

XLIX. ALBERTVS SCEBRESINENSIS.

Academia Crac. ſemper pietatis ſtudioſiſſima.

POeta & Hiſtoricus, inter ſui æui viros præſtantiſſimus, quia non nemini ob iudicii acumen, in fide ſuſpectus videbatur eſſe (Cracouienſis autem Academiæ, non laureati tantum, ſed ſtudioſi etiam ipſi, cum inſcribuntur in album Vniuerſitatis, fidei & candoris Romani profeſſionem publicam faciunt, atque ſimul Hæreſim & nouitatem omnem, in manibus Rectoris, abiurant) idcirco in ſuſceptione ſacri honoris, ſuſpicionem a ſe omnem tollere cupiens *Fidei Romanæ confeſſionem carmine eleganti*, *ſimpliciſſime tamen complexus*, piis viris & Eccleſiæ iudicandum opus exhibuit, ſcripſitque in Calumniatores alium *libellum Criminum* dictum, carmine veterum Poetarum phraſim & numeros redolente. Similiter *Epitome Xenodochii Crac.* atque Grammaticam duplicem Exegeticen & Methodicen.

IO. IASCROVICII.

Dignum laude virum Stygiis immergier vndis
Muſa vetat, verum ſydera ad alta vehit.
Prodiit Albertus Muſarum maxima cura,
Ingens præſidium, dulce decusque ſuum.
Æternum viuet redimitus tempora lauro.
Doctrina, & virtus neſcio ſola mori.

L. IOANNES VIELICIVS.

PRofeſſor in Academia Crac. celeberrimus, in quo Philoſophicis ſtudiis maturrime perceptis, ſacra tam diligenter proſecutus eſt, vt Doctoris ac Profeſſoris Theologi dignitate, cum ſummo omnium applauſu donaretur. Poſt ad Parochi Vielicien. & Canonici in primaria Crac. D. Stanislai Æde honorem euocatus, qua voce, qua ſtilo, pro Eccleſia Romana aduerſus Hæreticos pugnauit; paſſimque tum homines ad Lutheraniſmum inclinantes Concionibus ſuis, in quibus pia commiſeratione vbertim ſæpe lacrymari viſus eſt, in fide maiorum Orthodoxæque Eccleſiæ obedientia ſtabiliuit. Conditus in Odeio Ædium D. Floriani hac inſcriptione.

REV·

REVEREND. PATRI. IO. VIELICIO S. T. D. CANONICO CRAC. VIRO IN RELIGIONE SINCERO, IN MORIBVS PROBO, IN PROFESSIONE LABORIOSO, ERGA DISCIPVLOS BENEVOLO, IN PRÆSTANDIS BENEFICIIS FACILI. HONESTATIS, TRANQVILLITATIS, CONCORDIÆQVE NEC NON DISCIPLINÆ PVBLICÆ ET DOMESTICÆ AMATORI. BONORVM INGENIORVM PROMOTORI, OMNIBVS TAM DOMESTICIS, QVAM EXTRANEIS CHARISSIMO. QVI SEDENS ET LOQVENS DE FVTVRA VITA, EX DIVERSORIO HVIVS SECVLI, SVMMA CVM ALACRITATE ANIMI MIGRAVIT. EXECVTORES TESTAMENTI, TESTATORI DESIDERATISSIMO, DISCIPVLI PRÆCEPTORI OBSERVANTISSIMO, ÆTERNÆ PIETATIS MONVMENTVM POSVERVNT. VIXIT ANNIS 73. OBIIT A. 1599. DIE 15. FEB.

IO. IASCROVICII.

Ingenio quantum valeat Vielicius, oræ
Ausonidum testes, Sarmaditumque plagæ.
Ingenii certamen adit magna vrbe Quirini,
In qua victorem fecerat ingenium.
Parte in Hyperborea monstrum petit ille renascens
Trux caput Hæreseum rite Luthere tuum.
Hæresis atra etenim dum Craci serpit in vrbe,
Perque animos hominum dira venena iacet.
Viribus Herculeis animi Vielicius Hydram
Pellit & illustri non sinit esse loco.
Ergo dicendo Diuinam restituit rem.
Quæ dabis vrbs Craci præmia digna viro?

LI. THOMAS DRESNERVS.

LEopoli in Russia natus, præter linguarum diuersarum peritiam, etiam Politices Iurisque prudentia claruit, qui collectis vndique veterum monumentis *Librum fecit Collationum Iuris Polonici & Romani. Centuriam legum Polonicarum atque Gallicarum Institutionum Iuris Polonici libros quatuor, & Processum Iudiciarium.* Atque a poetica minime abhorrens, pia quædam & moralia a se conscripta edidit, complexus antea, omnium magistratuum dignitatumque Regni Poloniæ, graui volumine officia Præceptorem puer habuit Mat-

thæum Samotulium, celebrem in Acad. Crac. Professorem (qui cum alia plurima, tum in Mathesi quoque scripsit doctos Commentarios in sphæram Io. de sacro Bosco) Adultior Parisios profectus Turnebum, atque alios viros clarissimos audiuit; peragrataque Europa fere vniuersa, in sinu Academiæ Zamoscianæ conquieuit.

IO. IASCROVICII.

Dresnerus vt leges statuit, scelus omne refugit,
Et contra erexit Iustitia alma caput.
Legibus est ratio prohibens, contraria summæ
Virtuti vt nequeant Lex scelus esse simul.
Dum nunc Iustitia orta nitet super orbe Polonum
En vicina Polo terra Polona iacet.

LII. THOMAS TRETERVS.

THomas Treterus natione Polonus, patria Posnaniensis, vir fuit vere, hoc est propria virtute nobilis: statura corporis supra mediocrem decenti, facie verendus, patula vtcunque fronte, viuidis oculis, & ore prono in humanitatem ac misericordiam; sermone comis & effabilis, cultu ac sensu de se modicus. Is adolescentulus in Hosiano Brunsberg. Collegio Soc. IEsu, mansuetioribus humanitatis ac eloquentiæ Musis, perpolitus cum fuisset, seque Ampliss. Card. Stan. Hosio, ingenii ac morum elegantia mirifice probasset, eius in familiam aulicam adlectus, grauioribus Romæ scientiis addictus; superstiti suo Mecenati continenter fidus Achates adhæsit, Secretarius deinde S.R.P. Annæ Iagelloniæ in vrbe constitutus (qua etiam dignitate Seren. Reges Stephanus & Sigismundus III. illum cohonestarunt) mirum quam vitæ integritate, animi candidi sinceritate, morum verborumque comitata, maximarum denique virtutum dignitate suspiciendus, summis, mediis, infimis, charus atque iucundus vixerit. Greg. XIII. Pont. vere opt. Max. nec non Clementi VIII. vehementer acceptus. Hic legandus Card. in Polonias a Tretero de omnibus informatus. Ille suæ gentis insignia eidem nobilitato (quantus honos) vsurpanda muneratus. Canonicatu Ro. S. Mariæ trans Tyberim & Olomucen. donatus. Oblatos sibi altiores in aula, in Ecclesia, dignitatis gradus, modeste recusauit. Cum S.R.E. Card. An. D. Bathorco, Regio Nepote, Roma reduce, Varmiam se recepit, cuius interuen. Ecclesiæ Canonicus pridem censsus fuerat. Peridoneam hanc pietati ac otio literario solitudinem negotiosæ aulæ ac insulæ prudens volensque præhabuit. Vbi cœpto probita-

tis,

†1610

tis, ſolertiæ, humanitatis tenore, nullo ſupercilio, nullo temporiperdio, reliquum vitæ laudabiliſſime poſuit, perenne domeſticis, exteris, nobilibus, ignobilibus, doctis, inopibus aſylon atque diuerſorium: Commemorabili hoſpitalitatis in aduenas, in egenos benignitatis exemplo. *Scripſit Romæ Romanorum Pontificum compendiaria geſta, ſoluto vinctoque ſermone. De vita & miraculis S. Benedicti carmina diuerſis generibus ſubiecta. Ad effigies Imperatorum Rom. Elogia. Theatrum virtutum S.R.E. Cardinalis Stan. Hoſii iconogliphico opere non ſine ſententioſis lemmatis. Variæ in eaſdem virtutes Odæ, adhuc vt & alia eiuſdem docta poematia ineditæ. Symbolica vita Chriſti, vna cum Chriſtianis virtutibus poſt obitum editæ. Elenchus vocularum Horatiani poematis, de quo gratias Tretero egit ſcita ſcripta Ode vnus Gymnaſiarchorum Elbingen.* Varmiæ vero *ſcripſit Hieroſolymitanam peregrinationem Illuſt. Domini Nic. Chriſtopheri Radiuilli Neſuiſienſis & Olicenſis Ducis, latinitate donauit. Sacratiſſ. corporis Chriſti Hiſtoriam & miracula æneis typis illuſtratam. Seriem & acta Epiſcoporum Poſnanienſium & complura alia pietatis monamenta.* Vnde iure hæc illi Elogia poſthuma fama occinit.

Varmia ſemper habes, te quorum ſcripta celebrent
Virtute inſignes ingenioque viros.
Syluius & Cromer Hiſtoriis, Copernicus aſtris,
Clarus auitæ Hoſius Religionis Athlas,
Vates Dantiſcus, numeras & in hiſce Treterum
Iure, ſed heu, quantum Varmia ſydus humas.

II.

Penna, peniculo, ceſtris aſtriſque Tretere,
Tu Numa, Naſo, Mycon vnus eraſque Myron.

III.

Brunoris articola, te nato Poſna Tretere,
Roma Palatino, Varmia læta patre.

IASCROVICII.

Edidit hunc celebris toti Poſnania mundo,
Dotibus ingenii clarus vbique foret,
Orbis Roma caput myſtæ dignatur honore,
Primo conſtituit Varmia clara loco.
Doctrina meruit, meruit Pietate Treterus
Vtraque eximium qui ferat vrbe decus.

LIII. BENEDICTVS HERBESTVS.

VIr certe præcellentis ac diuini propemodum ingenii, qui nouo dicendi genere, inter ſui temporis æquales inclareſcere in Academia volue-

voluerat. Gente is fuit Roxolanus, patria Neapolitanus, quod municipium vulgo Noua ciuitas dicitur. Duos fratres germanos, vna secum insignitos Academicis honoribus vidit, Ioannem & Stanislaum, eodem quo & ipso Ioanne Leopolita præceptore vsos, iisdemque quibus & ipse studiis Philosophiæ & eloquentiæ deditos; sed huic posteriori magis addictos. Et Benedictus vicesimum ætatis annum ingressus, post accepta humaniorum artium insignia, apud Leopolienses regimen Gymnasii publici, tenuit; posteaque Cracouiæ ad Ædem Diuæ Virginis, domui Musarum præfuit, atque alios docendo, ad eloquentiæ sese facultatem contulit, & ex amicorum consilio, aliquot *Orationes, quas publice recitauit, typis excussas in lucem decit.* Quibus, cum summis per Poloniam Principibus viris innotuisset, maxime Philippo Padnieuio Episcopo Crac. & Petro Kmithæ Palatino, viris disertissimis, fuit a Ioanne Prætembio Gnesnensi Archipræsule euocatus, quo iuuentutem in aula sua, indolis inter Polonos optimæ, optimis disciplinis ac moribus iam inde a teneris imbueret, atque in auita Religione contineret: ratus, quod res est, seminaria Reip. bene constitutæ iuuentutem esse, quam qui recte informet, eum de Rep. quam optime mereri. Serpebat enim iam tum passim per Poloniam Hereticorum labes, quam ipsi etiam e Senatu Magnates nonnulli inuexerant. Benedictus igitur, pietatem in primis colens, sic iuuenes illos erudiuit ludimagister, vt longe maioribus titulis ac præmiis dignus esset, sicque se ipsum in tanti Principis familiaritate gessit, vt libenter auditus, semperque laudatus recederet. A quo in Minoris Collegii Professionem ab Academia reuocatus, ex templo æmulum in eloquendo Iacobum Gorscium Maiorem Collegam nactus fuerat, certamenque cum eo publicum in facie Academiæ subierat. Cæterum inferior iudicatus, totam illam *disputationem De Periodis & ratione scribendæ Orationis*, cum aduersarii argumentis, posteritati arbitrandam typis publicis transmisit: opus sane egregium! & est quod in vtroque mirere. Iterum exagitatus *scripsit Dialogum de optimo genere dicendi*, quo se superiorem, etiam in præterita disputatione fuisse declarat. Et quoniam de rotunda Periodi scriptione lis inter eos potissimum fuit, idcirco eam plures per annos alentes, multa contra se ea in materia scripserunt, multa in publicis dissertationibus dixerunt; vterque autem Ciceronem magistrum sequebatur, cuius Herbestus noster *vitam e scriptis & verbis eiusdem disertissime conscripsit. Confecit & in Epistolas illius lib. 4. Commentariorum. Et notas in Orationem post reditum ad Quirites, ex qua librum de Perfecta Periodi fecit,* & Orationes illas de quibus supra diximus (quarum vna pro Epistolis Ciceronis erat) in rece-

Ioannes Canonici Concionatoris munus in Ecclesia Leopoliens. obiuit. Stanislaus in patria vxorius vixit. Anno 1550. Episcopi olim in Polonia atque Abbates nobilem iuuentutem suis sumptibus alebant.

Vitam Ciceronis Herbestus scripsit.

receptione, aut resignatione muneris scholastici, partim Leopoli, partim Cracouiæ, apud Consules recitatas; & quæ solæ ansam Gorscio dederunt ad scribendum aut impugnandum, quod Noua Methodo scriptas, titulus libelli indicaret. Scripsit præterea Herbestus *Rationem instituendæ iuuentutis. Æquum iudicem, Computum Ecclesiasticum, Orphæum Ciceronis. Arithmeticam linearem, & Tabulas in Prosodiam.* Ceterum quia Gorscio passim primas in eloquendo asscriberent omnes, resignata in manus Rectoris Academiæ publica professione, Cathedralisque Posnaniensis Ecclesiæ Canonicatu posthabito, in Patrum Societatis IEsu castra, magna discipulorum caterua comitante transiit, & vixit vitam iuxta Apostolum irrepræhensibilem, animum gerens contra hostes Ecclesiæ indefessum, cum omnino vir esset in perorando facundissimus, in scribendo felicissimus, in docendo facilissimus, & vineæ illi tum primum in Polonia succrescenti perquam vtilis; Scripsitque in Societate manens *Horarum Canonicarum Rationarium, & Augustini sententiæ de SS. Eucharistia, explicationem.* Confutationem Picarditarum. De doctrina Christiana. Cæremoniarum Baptismi & Rosarii B.V. expositionem. Præterea scripsit Prodromum aduersus scriptum Iacobi Niemoieuicii Græci Schismatis demonstrationem Chronologicam Epitomen computus Ecclesiastici. Eclogæ Gregorii Samboritani expositionem. Orationem Synodicam, Precationes Lantinopolonicas & Periodicas responsiones. Atque sic exactis feliciter sancteque in societate 22. annis. Anno salutis 1593. flexis humi genibus mortuus repertus est.

NICOLAI ZORAVII.

Si vis Herbesti ingenium cognoscere & artem,
Cuius cognoscas æmulus ille fuit.

IASROVICII.

Tullius eloquii diffuso flumine primus
Reddit Ausonii pinguia culta soli.
Iure sibi multum debent Saturnia regna,
In Latio suadæ quod nouus autor erat.
Primus Sarmaticis Herbestus surgit in oris,
Qui bene dicendi dogmata vera dedit.
Vtque lepos Ciceronis erat gratissimus amplæ
Ausoniæ; Herbesti sic quoque Sarmatiæ.

Eiusdem:

Æmula ni eloquii virtus Herbeste fuisset,
Ingenium poterat delituisse tuum.

LIV. MARTINVS NERVICIVS.

EIusdem inclytæ Academiæ Crac. celeberrimus Profeſſor, præceptor optimi illius pientiſſimique patris Rochi Posnanienſis, atque Stanislai Scarbimirienſis (qui Sermones de Dominicis atque diebus Feſtiuis per annum, ſtilo haud ineleganti conſcripſit) feliciſſimus, pietate in Deum, candore in amicos, fide & amore in rem Eccleſiaſticam & litterariam, dum vixit excellentiſſimus, & docendi dicendique, vt ex ſermone Epitaphio liquet, peritiſſimus. Quæ enim tria M. Tullius in Oratore deſiderat, ſcilicet vt doceat, delectet, & moueat, ea ſumme Neruitius noſter tenuit, ſic vt rem illuſtraret diſſerendo, animos audientium deuinciret voluptate, eosdemque promoueret atque incidaret. Quo factum, vt cum auditum eſſet, eum eſſe concionaturum, loca in ſubſelliis occuparentur, templa complerentur, corona multiplex & auditor omnis adſtaret erectus. Hoc igitur labore, ſed & morbo ex eo confectus, ſeptuagenario maior extinctus eſt, humatusque in Æde D. Floriani Clepardiæ ad Cracouiam. Tumulum executores hoc ſepulcrali Elogio exornarunt.

Aſſeruantur ſermones hi in Biblioth. Cano. Reg. Clobucii.

REVEREND. MARTINO NERVICIO CLODAVIENS. S.T.D. CANON. S. FLORIANI. IN PRÆCIPVIS HVIVS VRBIS TEMPLIS. ET SERENIS. QVONDAM SIGISM. AVGVSTI REGIS POLONIÆ CONCIONATORI. VIRO MIRE FACVNDO ATQVE ELOQVENDI. INCREDIBILI LABORE ATQVE INDVSTRIA. SVMMO INGENIO ET DOCTRINA, LEGVM ATQVE CONSVETVDINVM ACADEMIÆ OBSERVANTISSIMO. MORVM GRAVITATE, VITÆ INTEGRITATE INCREDIBILI, SVMMÆ DENIQVE APVD OMNES GRATIÆ, ATQVE AVTORITATIS. EXECVTORES MOESTI POSVERVNT. OBIIT 1582. 30. Nouemb. Hora 16.

STANISLAI STOSLAVII.

In templis dum verba facit Neruitius amplis
Et docet abſtruſi dicta profunda Sophi.
Innumeræ fiunt anguſta Lycæa iuuentæ
Nec capiunt populum tecta dicata Deo.
Signum oratoris quod ſumma frequentia ſummi
Eſt auditorum, Tullius ipſe probat.

LV. DAVID CHILCHENIVS.

Regis Poloniæ Sigism. III. Secretarius, in Liuonia nobilibus parentibus natus. Rigæ primum apud Patres Soc. Iesu, atque Vilnæ, in Italia deinde, variisque Germaniæ Academiis operam litteris nauauit (vsus præceptore Friderico Bartſcio Braunsbergenſe inſigni Patrum Societatis Ieſu Theologo & Concionatore, qui *ſcripſit Concionum Controuerſarum, ſiue demonſtrationum Catholicarum, contra quasuis noſtri ſæculi Hæreſes Tomos duos*) Inde in Gallias & Britanniam profectus, cum varios profeſſores audiſſet, ſuprema Iurisprudentiæ laurea decoratus, in patriam rediit, magnoque illi Zamoſcio ob præclaras animi dotes, & ſcripta prudenter in Iure Ciuili Pragmatico conſcripta, magnopere gratus. Fama deinde, vt fit, in dies magis magisque notus, & in aulam accerſitus, Sereniſſimo Regi a Secretis fuit. Quin & a Iuſto Lipſio litterarum ſui æui Coryphæo, abſens litteris colebatur: & a Duce Radiuillo M. D. Lit. Generali exercituum, militaribus turmis cum dignitate præficiebatur, in quo officio & vitam expirauit, parto longe clariſſimo nomine Anno 1608.

IOANNIS SCROBCOVII.

Vilnæ Caſtilides agnouit Pallada quærens
At Brytana pedes & loca Galla tulit.
Arolum & Rhenum ſulcauit Tybridis alueum
Luſtrauit claras Antenorisque domus
Tandem defeſſus placidam requieuit ad vmbram
Iuſtiniani artens inde redire domum.
Inuiſit patriosque lares: quem fouit Apollo
Officio en fractum Martis abire legis.

LVI. MARTINVS LEOPOLITA.

Regis Sigism. Auguſti Organarius in inclyta Leopoli natus, quæ Duce Leone Ruſſis imperante, tali ſub clymate ac ſydere ſua primordia cœpit, vt ad omnis generis artes & ſcientias, apta producat ingenia: & non intra domeſticos modo parietes, induſtrios viros foueat, ſed toti fere Poloniæ tales affatim ſuppeditet, vt ſola prope ſeminarium, & mæchanicorum & militiarium dicatur, quinimo & præſtantiſſimorum in qualibet ſcientia Doctorum; nec enim ars aut ſcientia tam difficilis reperitur, quam non adnatam ſibi Leopolitanus dictam velit, ſi modo parumper in ea verſetur. In his & Martinus noſter, Poetices atque Muſices ſtudio deditus, primus e Sarmatia fuit, qui ſobrie melo-

Leopolienſ. apti ad quasuis ſcientias adiſcendas. Vſus præceptore Sebaſtiano Felſtinenſi, qui Muſicam

Simplicem, seu de cantu Gregoriano libellum scripsit. melodia delectatus, totius anni cantus Ecclesiasticos, aliosque extraordinarios & solennes, ita artificiose, ita concinne ac suauiter finxit, vt qui Charoli cantui, accommodatius Figuralem iunxerit, nemo ex Europæis adhuc, ne dicam Polonis fuit. Et figuralem ipsum per se, quam suaui melodia struxerit, vel sola Paschali Processione audita, perite quique eius artis, haud satis certe de mirari possunt. Tum quoque illam, quam D. Patrono suo Martino Turonensi Episcopo, cantilenam, & sonis Musicis, & versibus piis conscriptam, venerationis monumentum perpetuum reliquit. Et licet plurimi fuerint nostrum, qui in media Roma exercitati, ipsum exæquari voluerint, imo & noua Musices instrumenta excogitauerint, nullus illorum tamen, eam laudem, quam Martinus, in Polonia assecutus est, quamuis præter domesticam disciplinam, hoc est Academiæ Crac. præceptores, nullum alium magistrum extraneum habuerit. Imo summus in sua arte sine dubio foret, si, qua erat ingenii præstantia, viti sibi paulo longior contigisset. Vsus familiaritate Ioannis Cerui Tucholiensis, qui Leopoli annis quinque Gymnasio Præfectus, ac tandem pro meritis pingui sacerdotio beatus, reliquit *Farraginem Actionum Iuris Ciuilis Theutonici Maydeburgensis libris septem pulcherrime digestam.*

Paligonius, Zelenscius, Christophorus Kicker & Brandus Posnaniensis Soc. Iesu Theolog. summi in Polonia Musices compositores fuere.

IO. SCROBCOVICII.

Quid tibi vis viridi longe dignissimo lauro
O Phœbi Martino propago.
Nobilis Aonias retulisti rite corollas
Et laudum pæana tuarum.
Et merito: meruit genii vis, viuida virtus;
Hoc animi meruit quoque robur.
Conati Ausonio ingenio superare nitentes
Sæpe melos patrium erubuere
O victor dulci Daphnes certamine, laudis
Condas æterno tegmine frontem.

LVII. MARTINVS PILSNENSIS.

MArtinum Pilsnensem audeam cum Valentino Vidauio Theologo grauissimo, Poloniæ nostræ Isidorum nominare: vt qui cum priscis illis Theologis ingenii doctrinæque præstantia comparandus esse videatur. Is sacram lauream authoritate Reuerendiss.

Domi-

Domini Philippi Padneuii Episcopi Crac. Cancellarii Vniuersitatis consecutus *multas doctissimas Homilias scripsit: itidem Discursus & examina spirituum.* Nemoque sane illo doctrinam sacram aut in scholis doctius interpretatus est, aut copiosius in concionibus explanauit. Nemo in animis ad virtutem inflammandis, & a vitiis reuocandis acrior aut ornatior Orator fuit. Fuit namque bonus Logicus, disputator acutus, bonus Physicus, bonus Metaphysicus, Mathematicus bonus, Iurisperitus, Oeconomus, Politicus, denique optimus Theologus, & qui alios docendo, ea ipse pie, modeste, & humiliter exequebatur, sanctumque Martinum Patronum suum, quoad vixit summa deuotione venerabatur. Ex eius disciplina, cum alii multi viri clarissimi prodiere, tum celebris ille Ecclesiastes, Petrus Scarga Soc. Iesu Theol. Conditus est Crac. in Æde SS. Omnium hoc Elogio (extatque laudatio funebris Valentino Vidauio Doctore Theologo editore.)

Ann. 1579.

REVEREND. EGREGIO ET CLARISSIMO DOMINO M. MARTINO PILSNENS. PHILOSOPHIÆ ET S. T. DOCTORI. CATHEDRALIVM ECCLESIARVM CRAC. ET VRATISLAVIENS. CANONICO. HVIVS ECCLESIÆ PRÆPOSITO. ET CRACOVIENS. ACADEMIÆ XVI. COMMV. RECTORI. VIRO DOCTISSIMO. DE ECCLESIA ET ACADEMIA BENE MERITO, &c.

Executores hoc pignus amoris & honoris posuerunt. Obiit A. D. 1591. die 23. Aug. ætatis vero suæ anno 63.

HIC IACET SEPVLTVS, ORETVR PRO EO.

IO. SCROBCOVICII.

Rectoris dederant huic Musæ munera fecit
Inclyta lauro horti Pallas ouare sui.
Instructus Logices humeros splendentibus armis
Post solers Physices transiit omne nemus
Et tandem Physici nemoris secreta relinquens,
Scripturæ subiit læta roseta sacræ.
Rector erat, mortalis erat, sed gloria vitæ
Illum immortalem perpetuumque beat.

LVIII. STANISLAVS ORECHOVIVS.

Demosthenes Roxolanus, ob dicendi libertatem, & sermonis vehementiam appellatus. Is in districtu Præmisliensi Equestris Ordinis maioribus natus, traditusque a parentibus Wittembergam,

Nam & Græcarum litterarum fuit peritus.

in M. Lutheri ludo adoleuerat (audiuit & Melanchtonem, vt ex epistolis eius patet, quas manuſcriptas aſſeruant viri docti; & vidimus Cracouiæ apud Io. Rybcouicium Theologum Profeſſorem) indeque in Italiam miſſus Io. Baptiſtam Egnacium, inſignem apud Venetos Oratorem & Hiſtoricum præceptorem habuit. Tandem ad penates domeſticos reuerſus, ſacriſque ordinibus ſuaſu parentum initiatus, inter Canonicos Cathedralis Eccleſiæ Præmislienſis haud contemnendum locum ſortitus fuit; ſed quem certe non pro voto illorum ornauit, imbutus deprauatis moribus Hæreſiarcharum. Cumque toties in Capitulo a Io. Dziaduſcio Epiſcopo ſuo correptus, ægre eam admonitionem pateretur, nec vt paternam diſciplinam ſuſciperet, verum ad ſuam potius temeritatem proſequendam, anſam ſibi dari exiſtimaret; relicto ſacerdotio, vxorem in matrimonium, & quidem e nobili familia duxit. Quo factum, vt a vigili paſtore Epiſcopo ſuo proſcriptus, lutulentoque illi porcorum Saxonicorum gregi anathemate dicto adſcriptus, multas in patria turbas, verſatili ingenio ſuo exciuit, multa contra ordinem ſacrum nefaria ſcripſit, & patrimonium illorum multum cum aliis ſimilibus vexauit, imo dux & ante ſignanus fuit, ad omnia peruerſa, potenti illo ſuo eloquio, quippe cum ingenio ſummis quibusque, etiam antiquæ memoriæ Philoſophis par fuiſſet, dicendi vero facultate, ipſum Demoſthenem aut Periclem exæquaret. Tandem aliquot poſt annos, miſertus ſui ipſius, diuinæ non reſtitit vocationi, ſed excepit humiliter pulſantem ad cor Dominum, & pœnitentiam egit. Cumque multoties municipalis ſoleret fieri legatus ad Comitia Regni, in illa Varſouienſ. Synodo, quæ in annum poſt mille quingentos primum & ſexageſimum inciderat, ad gremium Eccleſiæ poſtliminio rediit, & paulo poſt in Petricouienſi Synodo *Fidei Confeſſionem* publice fecit, quam & publicis litteris, monumentiſque conſignauit. Atque iam ex eo tempore ſerio contra Hæreticos pro Chriſti Eccleſia ſcribere cœpit; diſputauitque primum in præſentia Archiepiſcopi Gneſnenſ. Iacobi Vchanicii, cum Andrea Fricio Volboriæ; poſtea Varſouiæ in præſentia Regis Auguſti cum Stancaro Mantuano; tum & aliis in pluribus locis, illuſtrium & Doctorum virorum corona aſſiſtente, præcipue vero Pinczouiæ atque Præmisliæ, ſemper Deo fauente cum victoria, ſummaque cum vtilitate fatiſcentis tum Eccleſiæ Polonæ. Scripſit multa, & in re ciuili, & in noſtrorum hominum laudibus, ſed præcipue tamen in oſores Religionis Catholicæ, hoc eſt. *Quincuncem, & Apologiam illius, Hymæram. Mediatorem. Fricium. Dialogos. Fide-*

Educatio plurimum ad bonitatem vitæ confert.

Conuerſio Orechouii.

1560

Confeſſio Fides. Labores pro Eccleſia Romana.

Fidelem ſubditum. Orationes de notis Eccleſiæ. Exequias Tarnouii. Geſta ſui temporis (nam & Hiſtoricam attigit) *id eſt regnantibus apud nos Sigiſmundo Seniore, & Auguſto F. Item Panegyrim nuptiarum eiuſdem Regis Auguſti, & alteram ſui Pol. marchi Ioan. Tarnouii. Orationem pro dignitate ſacerdotali. De præſtantia legum Polonicarum. In obitum Sigiſmundi I. Turcicas tres. Pro, & contra cælibatum. Pro Eccleſia Chriſti ad Samuelem Macieiouium Epiſc. Cracou. Inſtitutionem Principis, Epiſtolas Familiares: quarum maxima pars adhuc in obſcuro iacet, & librum de ſumma Regni.* Audio & alia quædam de Republic. authographa ipſius a quibusdam priuatim, cum nominis eius forſan, certe cum publicæ vtilitatis iactura, detineri. Nobis hæc tantum, quæ retulimus, innotuere. Ille vero ipſe a ſacerdotio funditus remotus, in media plebe, cor contritum & humiliatum gerens, recompenſabat fraudata Eccleſiæ dicto, ſcripto & facto. Et quamuis multorum in ſe prouocaſſet odia, quod reuocato gradu ab æterno præcipitio illorum, reſpexiſſet ſeipſum aliquando, & receptui canente Eccleſia collegiſſet ſe, ex illo ærumnoſo ſectarum ſalo, feruenter & frequenter impugnans errores ipſorum, licet & ſtipendiis illis priuatus, quibus ab anteſignanis Hæreticorum abunde alebatur, lætus attamen & lubens, conſtantem & indefatigabilem animum, contra quoſuis Fidei Romanæ hoſtes geſſit, & vt ipſe in typo chimeræ de ſe loquitur.

Pro Patria, pro Legibus
Proque Religionibus
Auitis, atque patriis
Paratum vitam fundere.

STANISLAI STOSLAVII.

Atticæ Orechouius fuerat caput ille Mineruæ
Auſoniæ ſuadæ vera medulla fuit.
Dum ſtrueret Lechis patriis eiectus ab oris
Sacrilegum Stancar Hæreſiarcha nefas
Vicit Orechouius generantem monſtra Chymeram
Ceſſerit vt Lechicis bellua dira plagis
Non viciſſet æques armis circumdatus Oxi
Bellerophon, calamo quam tua dextra feram.

MICHAELIS GRODZICKI.

Et dolet & quæritur patriam gentemque Polonam
Oxius imbutam moribus eſſe nouis

Sarmatici mores veteres fundamina Regni
His stetit imperium maxima Roma tuum
Quam bona Orechouio patriæ sit diserte cura
Cui basim propriis vult reparare libris.

NICOLAI ZORAVII.

Si licet amplecti famosum dogma Platonis
Quod mutent animi corpora corporibus.
Spiritum Orechouius certe Demosthenis hausit,
Vel Ciceronis quo lingua diserta fuit.

LIX. IACOBVS PRILVSIVS.

PAri doctrinæ rerumque gestarum gloria Orechouium Iacobus Prilusius subsequitur, cui propter communis vitæ societatem a puero arcte deuinctus fuit. Orator & Poeta insignis; sed & transfuga e castris Ecclesiæ Romanæ, namque eadem, qua & Orechouius impietate Lutherana imbutus, reliquit velut mercenarius oues Ecclesiæ Moscicensis, cui Parochus & pastor datus præfuit; transiitque ad cœnosos illos Wittembergenses porcos, vt in cœna cum illis loco panis viui, Hæreticis siliquis infarciretur, omni farina cassis. Ductaque vxore mulierosus sacerdos Vicegerentis officium in Castro Crac. habitu sæculari gessit, Kmithæ Palatino Crac. magno in Polonia Senatori & litteratorum fautori, ob ingenii præclaras dotes, & Iuris patrii peritiam in primis charus, atque ex eo reliquis in Polonia Dynastis, tum & ipsi Regi Augusto, *in cuius parentis obitum, hoc est, Sigism. I. Orationem longe disertissimam scripsit. Itemque Librum de Legatione, Librum Statutorum Regni, Poemata varia, & librum Epistolarum familiarium,* minime familiaris ipse Catholicis, quod ad euertendam Ecclesiasticam disciplinam natus, imitaretur lenones illos Saxonicos Carolstadios, Buceros, Melanchthones, Pomeranos, aliosue plurimos, eius farinæ perditos ac perfidos homines, quorum exemplo, nomine patrio amisso, Euangelicus pro Christiano vocitari maluit, maior apud posteros futurus, si minor esse voluisset.

Regnante Augusto in Polonia, pauci valde Senatores Catholici fuere.

IO. SCROBCOVICII.

Magnus erat, maiorque esset, sed magna sophiæ
Vis fastu inflauit, perdidit atque virum.

LX.

LX. ANDREAS MODREVIVS.

REgius Secretarius, ſeu mauis lutulenti illius ſubulci Lutheri, cuius nefariis dogmatibus imbutus, infeſtabat Eccleſiæ portas, dicendo quæ non oportuit, ſcribendo quæ non licuit, & agendo quæ non decuit. Cæterum ab Orechouio toties repreſſus, & vt dicitur, digito labra compeſcere coactus, in illa ſolemni diſputatione Volborienſi, in præſentia Archiepiſcopi Gneſnenſ. Vchanicii, qui Epiſcopus Vladislauienſis adhuc, frui eum bonis Eccleſiæ ſuæ facile permittebat, quod & vir circa Oeconomiam induſtrius eſſet, & ſuper certas Eccleſiæ illius ſcultetias data ſibi ab anteceſſoribus priuilegia haberet. Cæterum non tulit hoc ſuccedens Vchanicio Zeloſus ille de religione Karnkouius, qui vt primum Epiſcopam illam ingreſſus eſt, ſtatim numerare illi pecuniam iuſſit, impium, inquiens, hoſtem Eccleſiæ pane illo veſci, me præſertim paſtore inſpectante, qui ſolis tantum veris Dei cultoribus eſt comparatus. *Scripſit nihilominus Modreuius egregium De moribus libellum, itemque alium de Legibus, & de Bello ad Auguſtum Regem*, in quo ingentem facundiæ ſuæ vim, & ingenii vires declarauit. Scripſerat & *de Schola atque Eccleſia*. Sed quia erroribus hæc reſperſerat, ideo a piis & probis contempta, periere cum ſonitu, ſicuti & alia ſua ſcripta, his ſupradictis exceptis, in quibus nullam religionis mentionem fecit, vti ſunt & *de emendanda Republ. lib. 3.*

IOANNIS SCROBCOVICII.

Flos inter ſpinas ſapiens Modreuius inter
Hæreſeon tribulos eſt ſine fruge decor.

LXI. ANDREAS TRICESIVS.

MVltarum linguarum peritus, & Poeta præſtantiſſimus. Is in ſubmontana Poloniæ parte claris maioribus ortus, vtriusque linguæ diuitiis Cracouiæ in Academia comparatis, ſumptaque prima in artibus laurea, adoleſcens Louanium ſe contulit, vbi & Hebraicas litteras iunxit. Mox Gallias, Italiam, Hiſpaniam, Angliam, aliisque politiores gentes adiit, & bonam fere ætatis partem, orbem peragrando circumquaque conſumpſit, ex quo multiplex eruditio, Philoſophicarumque rerum haud mediocris intelligentia in illo fuit, vt & *liber Epigrammatum illius atque Epitaphiorum* hoc ipſum teſtatur; ſed præcipue cognitio Hiſtoriarum: quibus in memoriam redigendis, collocandisque ac certa quadam ſede diſtribuendis, ſubtili vſus eſt artificio, vt ad

Anno Domini 1520.

arbitrium eo ordine cuncta narraret, vt ne latum quidem vnguem a certis ratisque temporibus aberraret. Itaque tot annorum dissita inter se interualla, tot sæculorum remotissimam memoriam, ita in animo suo contraxerat, vt Regnorum vicissitudines, Pontificum res gestas, Regum & Imperatorum dominia, tanquam de scripto, non sine omnium admiratione commemoraret. Amicos coluit Io. Cochanouium. Iacobum Prilusium. Io. Macinium. Andream Patricium. Petrum Roysium Hispanum, & qui sua ætate ingenio & scriptis floruere. Bibliothecam optimis cuiusque generis libris instructam, & scripta sua haud perfecte descripta posteris moriens legauit. Immaturum enim fatum (licet satis vixisset) surgenti doctissimi hominis famæ quasi securim iniecit, & felicem eius gloriæ cursum, tum cum primum florere cœpisset, inopinato interrupit.

Scripsit Roysius O. ctonarius in laudem S. Stanislai & decisionum Lituanicarum volumen.

IO. IASCROVICII.

Qui multos lauri fuerat dignatus honore
A multis merito concelebrandus erit.

LXII. STANISLAVS SOCOLOVIVS.

S. Floriani Clepardiæ Præpositus & Canonicus Cracouiensis, celeberrimi olim illius Professoris Iacobi Gorscii, felix discipulus; præstanti vir ingenio, & lingua vtraque egregie doctus: quod vtrumque vitæ probitas, & humilitas summa condecorabant ita, vt magno illi Regi Stephano Bathoræo, perpetuo carus existeret, & quem ille vno obtutu perlustratum, suum Ecclesiastem, opimis sacerdotiis & honoribus auctum habere voluit. Is igitur pro officii sibi iniuncti magnitudine, talem se in omnibus præstitit, qualem eum mater Academia, & vniuersus sacer ordo, in oculis sui Principis videre desiderauit, industrium, grauem, sobrium, eruditum, constantem; vt quem natura, suada, sophia; ob ingenii, eloquii, doctrinæ meritum, suum sibi mystam elegerunt. Atque ita, in specula tali constitutus *Censuram Orientalis Ecclesiæ, Latio donatam, nobis optimis illustrauit. Ad Wittembergensium Theologorum inuectiuam, docte & luculenter, lacessitus respondit. De veræ & falsæ Ecclesiæ discrimine, tres libros egregios conscripsit. Itemque Iustum Iosephum fecit. Ecclesiasticas Partitiones. Quæstorem seu de parsimonia & frugalitate, atque ad extremum Notas in Euangelia Matthæi, Marci & Lucæ Tomo vnico comprehendit.* Vna restabat *Oratio de Ratione studii* ad Nicolaum Volscium Regni Marsalcum Mecenatem suum conscripta, ni mors præuenisset imprimenda: sed & hanc iam suo patrono posthumam, vti par erat

Primam lauream Anno 1561. sub eodem illo præceptore suo Decano Artisticæ facultatis obtinuit. Secundo autem post anno Magisterii titulum.

erat reddidit M. Iacobus Ianidlouius I. V. D. Anno 1619. Decuit enim tanti viri vigilias ab interitu vindicare, quem vniuersi Poloniæ Antistites summo in honore ac veneratione habuerunt, & quo pauci Theologiæ dogmata purius atque nitidius explicarunt, pauci errores sectariorum eloquentius atque validius confutarunt.

IO. SCROBCOVICII.

O vere charitum grate cohortibus
Ingens Sarmatici gloria sanguinis
Doctrinæ exhilarans lumine, vistulæ
Flumen quos alit inclyti.
At non vt reliquum de sophico grege
Vulgus, sed Rosei ceu Hyperionis
Fax, verreus patulos dum ætheris ambitus
Ignis spicula disserit.
Non te lucifluum tristia nubilant
Non te flammicomum nubila polluunt
Lux es tota rubens, totaque candicans
Lux es totaque stellulans.

LXIII. STANISLAVS GREPSIVS.

Nicolai de Bodzecin auditor, multiplici laude nomen suum immortale reddidit, nam & trium linguarum exacta notitia, quæ ad homines illustrandos vna fere sufficere semper existimata est, non exiguam partem in huius viri laudibus occupat, & vniuersæ Philosophiæ perfectissima cognitio, luculentum testimonium præstantis ingenii exhibet, & singularis prudentia atque eximius rerum vsus, idem quoque dicunt, sed in primis eum summum religionis ac pietatis studium commendat, quod ipsum certe nunquam interire nomen illius patietur, & quod eum amicum Magno illi Socolouio fecerat, qui ipse pius & omnia prudens, non nisi similem sibi moribus & doctrina Grepsium amare potuerat. Viri enim sapientes non nisi ab æqualibus redamari patiuntur. Et hoc istud erat, quod Patres Academicos mouerat vt Grepsium, artium liberalium Magistrum creatum, in publicam stipem, & domum Professorum Maiorem vocarent, vbi scriptorum omne genus euoluens, Gulielmi Budæi doctissimis libris de Asse, suum quoque *de Multiplici Siclo & Talento Hebraico* supplementum, cum summa nominis Polonici gloria addidit. Item *de Mensuris Hebraicis tam aridorum quam liquidorum, & Geometriam Polonice scriptam.* Sed vt

Anno 1563.

nihil

nihil eſt in rebus humanis perpetuum, non diu vitalis, ætatis ſexto & quadrageſimo, quaſi terris tantum oſtenſus, ante diem ereptus eſt, anno ſalutis per Virginem partæ MDXXII. Conditusque in Æde S. Annæ, ad parietem dextrum, a porta communi, qua templum ingreditur, addita inſcriptione.

VIRO NOBILI STANISLAO GREPSIO. IN VNIVERSITATE CRAC. PVBLICO PROFESSORI, LATINE, GRÆCE, AC HEBRAICE PERITISSIMO. VITA ET MORIBVS PHILOSOPHO. STANISLAVS SOCOLOVIVS AMICO ET COLLEGÆ SVO POSVIT. A. D. MDLXXII.

IO. COCHANOVII.

Græcum te, an dicam, Grepſi facunde, Latinum
Ambigo: ſermo ita erat notus vterque tibi.
At tu Sarmata eras, ſed cuius ob os ſua Graii
Ora obuertebant, Auſoniisque ſua.

LIV. IOANNES LATOS.

In artibus lauream conſecutus in Acad. Crac. An. 1566.

CRacouiæ honeſtis parentibus natus; Rethor, Philoſophus, Mathematicus atque Medicus excellentiſſimus, non vulgarem famam promeruit, ſcripto tractatu, *De mutationibus Regnorum*, tum obſeruationibus quoque in Ecclipſes atque Cometas aliquot. Tantos enim ea in ſcientia progreſſus fecerat, vt nemo illum ætate ſua vicerit, (in Polonia præſertim) pauciſſimi æquarint. Quare nimium fiſus ſibi, auſus erat Calendarium a Greg. XIII. promulgatum, per Clauium aliosue correctum, calamo laceſſere, conſultius eam in rem aiens ſe aliquid adferre poſſe. Cæterum quia vox una fuit, eaque obſtinata, ideo nulla: cum & ipſe Academia neglecta, conceſſiſſet in Ruſſiæ tractum, ſciſſum tunc ab Eccleſia Romana, ob feſtiuam vt agunt illam promulgationem Calendarii, diuertiſſetque ad Ducem Oſtrogium Conſtantinum, Palatinum Kiouienſem, potentem tum patronum omnium Schiſmaticorum. A quo liberaliter exceptus, & benigne habitus, *ſcripſit proprio iudicio Correctionem Calendarii*, quam nec peritiores poſtea aliqui improbarunt; licet & oppugnarint etiam nonnulli. Aſt ego Eccleſiæ decretis ſtandum putarim, quæ errare non poteſt.

NICOLAI ZORAVII.

Poſtquam circuitum ſtellatus fecerit orbis
Cuncta ad priſtinum ſunt reditura ſtatum:

Et

Et tu Latoſſi addiſces elementa ſecundo
Et ſtudioſus eris Doctor & Aſtrologus.
Atque iterum iuſſu Romani Præſulis auctor
Hic erit Idus qui non male conſtituet.
Quæque fuere prius fient hæc cætera cuncta
Si licet antiquis credere dogmatibus.
Tunc memor ad nullos diſcurſos exſere dextram
Et tibi te miſerum ſit ſatis eſſe ſemel.

IO. SCROBCOVICII.

Cur vni tantum Latos natura fauiſti?
Eſt modus. A nimio lapſus hic ingenio.

LXV. VALENTINVS VIDAVIVS.

COgnomen a natali ſolo Vidaua, inſigni Siradienſis terræ oppido (hæc autem media inter Maiorem atque Minorem, Polonias iacet) mutuatus, excellenti fuit ingenio, vt non a patria decus mutuari, ſed ipſe præſtare videatur. Principiis Grammatices domi imbutus, vbi per ætatem licuit, ad Academiam Crac. perrexit, & in diſciplinam ſeſe Stanislai Grebſii tradidit; quo informante ac promouente, cum Simone Sirenio, Martino Viaſdouio, Bartholomæo Vargocio, aliisque viris clariſſimis, primam in artibus lauream vna obtinuit. Tandem in Magiſtrum promotus, ſummaque profeſſionis Theologicæ, temporis ſucceſſu laurea donatus, atque in auctoribus cum ſacris tum profanis egregie verſatus, ſupremam diu ſcientiam Theologiam magno audientium concurſu explicauit: *ſcripſitque librum de Indulgentiis* longe doctiſſimum & vtiliſſimum, contra negantes eas poſſe iure aliquo fieri, & *Orationes nonnullas*, quarum duæ eidem libro annexæ viſuntur. Vna, qua, Scholaſticam Theologiam: altera, qua Collegam ſuum Martinum Pilnenſem defunctum laudauit. Illum vero, Io. Clobucius, noſtra ætate Orator præſtantiſſimus. Conditus in Æde SS. Omnium, ad dextrum maioris altaris latus, tabula marmorea ſupra fores ſacriſtiæ, cum hac epigraphe, appenſa.

Sub Ioſepho Vrendouio Artiſticæ facultatis Decano.

REVERENDO AC CLARISSIMO DOMINO M. VALENTINO VIDAVIO, PHILOSOPHIÆ ET S. T. D. S. FLORIANI DECANO. HVIVS ECCLESIÆ PRÆPOSITO. AC ALMÆ VNIVERSITATIS CRAC. ALIQVOTIES RECTORI. VIRO SPECTATE VITÆ. PROFESSORI DOCTISSIMO, DE ECCLESIÆ DEI BENE MERITO. VIVVS ENIM HANC ECCLESIAM STRVCTVRA

NOVA ORGANORVM. QVÆ IGNI CONSVMPTA ERANT ORNAVIT. PAVIMENTVM DEPRESSVM EREXIT. SVBSELIIS CONDECOR. PRÆPOSITVRÆ PROVENTVS IMPLICATOS SVA DILIGEN. AVXIT. EXECVTORES HOC MONVMENTVM POSVERVNT. VIVAT DEO. OBIIT. A. D. MDCI. Die 12. Nouemb. ætatis LIX.

IACOBI VITELLII.

Sarmatiæ vt tenebras monstrosaque dogmata circum
Cociti infudit prodigiosa lues.
Tunc Vidauus velut æthereo delapsus olympo
Sol, proprio noctem lumine abegit atram

LXVI. IOANNES MACINIVS.

EQuestris ordinis maioribus, in Palatinatu Siradiensi natus, exoticarum linguarum peritia, vel exterorum hominum testimonio clarus, quibus tum ob ingenii præstantiam innotuerat; maxime Iosepho Scaligero Græcarum litterarum Coriphæo. Erat quoque familiaris Carolo Sigonio, colebatur & a Turnebo atque Vrsino, & omnes qui aliquid de ingeniis poterant iudicare, amicitia atque honore dignum existimarunt. Sed inter omnes Io. Cochanouius, Sarmaticus Vates, qui pro ea, qua inter se deuincti erant amicitia, tale in *eius Lexicon Latinopolonicum* Epigramma lusit.

Accisis Italum rebus, Romaque subacta
Cum patrium fugeret lingua Latina solum.
Exul Sarmaticis vltro consedit in oris
At sane illam huius non piget hospicii.
Huic datus interpres Macinius vtpote clarus
Æque Romano ac Sarmatico eloquio.

Tum inter alios & Petrus Roysius Hispanus

Hoc vbi vidit opus Macini Roma politum
Dixit, habentne suum Sauromatæ Latium?

Magno etenim ac diuturno labore, attulit nobis vocum singularum interpretationem in opere illo sufficientissimam: atque non hic cessandum ratus, e conuerso iterum *Polonico latinum Dictionarium fecit*, primusque ex Sarmatis Calepinum, aliosque de re litteraria meritos, in vocum obscurarum illustratione, atque vernacula interpraetatione imitari cœpit. Clarus fuit & carminibus pangendis, siquidem a cunabulis

pœne

pœne in litteris eruditus, deinde inter Philoſophos enutritus, exactam Hebraicæ, Græcæ, Latinæ, aliarumque linguarum ſcientiam conſecutus eſt. Ætate vero adultior, ad exquiſitiorem ingenii cultum Italiam, Hiſpaniam, Galliam, Britanniam, aliaſque Prouincias emenſus eſt. Poſt in patriam redux Magno illi Regi Stephano Bathoreo perpetuo adhæſit, & ob prædictas animi dotes, inſigni annuo reditu ab illo donatus fuit.

IACOBI VITELLII.

Fama decuſque tuum tanto conſpectius in te
Nomen habent Macini maxime gente tua.
Cum generi illuſtrique tuæ ſtirpi atque vetuſtæ
Nobiliora addis ſtemmata ab ingenio.

LXVII. NICOLAVS COPERNICVS.

NOn eſt quod in celebrando Nicolao Copernico deſudem, quem ipſe terrarum orbis, inſigni illa, de motu terræ aſſiduo, ſua opinione ab illo illuſtratus prædicat. Is Torunii in Pruſſia natus, ſumptis in alma Vniuerſitate Crac. Mathematicarum diſciplinarum principiis, diuerſas Germanorum Academias inuiſit, tum & aliorum, vbi tum hæc ſtudia florebant. Carus in primis ob ſingularem eruditionem excellentibus in Boruſſia, viris, ſummaque dignitate præditis; in his Ioan. Dantiſco Epiſcopo Varmienſi, & Io. Tidelmano Epiſcopo Culmenſi, a quo poſtea Collegio Canonicorum Varmienſium adſcriptus fuit. Vtque ad poſteros etiam manaret ſuæ ſcientiæ vtilitas, ad ſcribendum, quæ recte cogitaſſet, obſeruaſſetque, animum appulit, & adinuenit nouam, veteribusque incognitam Aſtrorum ſupputationem, circiter annum 1540. Cuius, cum plurimos alios ſectatores inuenit, tum e diſcipulis acutum illum ſuum Tychonem. Reuera enim vt Hercules Athlante laborante cœlum ſuſtinuit, ita ille Ioanne Regiomontano populari ſuo deficiente, motuum cœli doctrinam diſcipulis ſuis reſtaurauit, atque omnes ſua induſtria Mathematicos plurimum iuuit. Tu plura de illo, vide apud Nicolaum Mulierium in Prætione ſuper *Reuolutiones ipſius*. Reliqua manuſcripta ipſius aſſeruantur in Bibliotheca Epiſcoporum Varmienſium, quæ nuper reuidit clariſſimus vir. D. Ioannes Broſcius Ordinarius in Acad. Crac. Matheſeos Profeſſor cuius nunc prodiit *Arithmetica Integrorum*, aliaque in dies expectamus, vti promiſerat ſub finem libelli illius.

Condiſcipulus vero ſuus Iacobus Cobilinius ſcripſit, Aſtrolabii declarationem.

Io. Regiomontanus Boruſſus inſignis Mathematicus.

NICOLAI ZORAVII.

Iupiter vt vidit quod mente Copernicus orbem
Contra naturæ iura creasset homo.
Vt vidit cœlum firma statione teneri
Currente & terra sydera stare bene.
Anxius atque memor quid possent bella Gygantum
Aut aliquem in terris fors superesse Deum
E cunctis quærit Diuorum matribus, an sit?
Quæ tantum dicat se genuisse virum.
Non sumus illius Diuæ dixere Tonanti
Sed Iagellonis docta palæstra parens.

IO. SCROBCOVICII.

Cur metam Lachesi non ponis dia Mathesis,
Omnia ad exactos quæ reuocas numeros?
Canditor ecce tuus moritur. Qui tempora mensus
Debuit heu ipsis cedere temporibus.

LXVIII. IACOBVS UVIECIVS.

Trium linguarum peritissimus Græcæ, Latinæ & Hebraicæ. Inprimis enim scripsit De confessione Sacramentariorum Sendomiriensi. Item de Purgatorio. Item Dialysim assertionum Iacobi Niemoieuicii. Item de Ecclesia contra eundem. Hora-

THeologus Societatis IESV, & Concionator celeberrimus, nec non Hæreticæ prauitatis impugnator acerrimus. Ipse enim primus e Societate, quasi alam ac turmam militum, in gliscentes tum per Poloniam Nouatorum factiones, duxisse videtur. Nascente enim in Maiori Polonia Rebaptizatorum ac Sacramentariorum peste, impios eorum conatus, qua concionando assidue, qua stilum versando fregit, vt *Tomo illi duo suarum Concionum* in anni totius festiuitates atque Dominicas conscripti testantur, & Apologia. *Itemque Biblia, notis illustrata, & in patrium sermonem translata.* Natus ipse in oppido Maioris Poloniæ Vagrouecensi, puer Crac. in Academia Philosophicis studiis operam posuit; gustatisque ibidem Theologiæ rudimentis, in Germaniam, & inde in Italiam ad excolendum magis ingenium profectus, quia ad supremum pietatis apicem, totis semper præcordiis anhelauit, religiosum vitæ genus inter PP. Societatis IESV amplexus est. Atque ita sacerdos in patriam reuersus, insultantibus tum nouæ vineæ Patrum, non Hæreticis solummodo ipsos (quos ille solus pæne Dominico cooperante in Maiori Polonia perfregit) verum mollibus Catholicis quoque, qui tum se summos Politicos iactant, cum fraudium Machiauellisticarum cuniculis Ecclesiam Dei oppugnant, & depressam Hæresim

ſim fauoribus ſuis attollere caput, virusque ipſum reaſſumere vires, facillime ſinunt; magno fuit non adiumento ſolum, ſed etiam ornamento. Fuit eadem ætate & alter Vuiecius Ioannes de nomine, qui *ſcripſit de morbo Iræ & Curatiône eius.* Obiit diem ſuum bonus atque eruditus Pater Cracouiæ Anno M D XC VII.

rias preces B. M. V. Vitam & doctrinam Chriſti. Latine vero ſcripſit Defenſionem ſacrificii Mſſæ, aduerſus Franciſcum Stancarum. Item Libellum pro diuinitate Chriſti Domini & S. ſ. Primam in philoſophia lauream in Decanatu Alberti Leopolienſis Anno 1559. ſumpſit. Anno ſalutis 1564. Habuit & in Societate conterraneum Iacobum Vagrouecenſem qui poſtillas in Euangelia ſcripſit.

MICHAEL. GRODZICKI.

Quod ſeptena decas Regi perfecerat olim
Biblia quas dederat vertere ſacra virum,
Sarmatica vertit Vuiecus Biblia lingua
Quod tantum Egypto fecerat agmen, agit.

LXIX. MARTINVS SMIGLECIVS.

ALter in ſtadium Athleta, Theologus & Concionator PP. Societatis IESV, Martinus Smiglecius prodeat. Is puer iis litteris quæ vere vt ſunt, ita & appellantur humanitatis Cracouiæ in Academia imbutus, lauream vtramque in Philoſophia adeptus eſt; & in vtraque orationis facultate Græca nimirum & Latina, cum laude aliquandiu verſatus, in Societatem a patribus receptus eſt: inter quos exactis ſummo zelo annis aliquot, pugnauit, & valde cum Anabaptiſtis Vilnenſibus, quos & ſcriptis Latine ac Polonice paſſim editis repræhendit, multosque ſuperis faventibus, ab Arrianismo & æterno præcipitio ad gremium Eccleſiæ reuocauit, docto illo *Tractatu De verbo Incarnato conſcripto*, tum & alio *De baptiſmo prædeſtinatorum. De diuinitate Chriſti. De vſura. De vocatione Miniſtrorum ſeu Nodum Gordium.* Atque propter ſtudentium vtilitatem *Logicas Quæſtiones* ac minutiora alia vernacule facta, quibus aut religionem Catholicam propagaret, quam ſemper ab oſoribus zeloziſſime tutatus eſt: aut ciuium mores corruptos, præcipue iuuenum, inſtauraret. Quibus & ſuam vitæ innocentiam ſimul teſtatus eſt, & omnes ſuæ Societatis Patres, in vinea Domini inceſſanter laborare, neminem vero otioſum viuere, ſuis Polonis declarauit; verum hunc in illa; iſtum, in alia profeſſione verſari: omnes autem vnum ſcopum & finem intendere CVRAM SALVTIS. Talis fuit & Martinus Laterna Drohobicenſis, qui Decachordon Spirituale & Orationes plures ſcripſit. Talis Georgius Tyskieuicius, qui contra Torunenſes Hære-

Anno ſalutis 1581. Scripſit contra Fauſtum Soncinium Anabaptiſtam. Item que noua Monſtra Arrianiſmi.

Hæreticos & de perfectione hominis iustum opus confecit. Tales & cæteri, quos hic omitto.

IO. SCROBCOVICII.

Quid pampinosam dicere Pythie
Vitem, quid audes dicere gemmeæ
Vlmo maritatos racemos
Ceruleæ Thetios genitrix?
Quid transituras diuitias refers
Persai Amynthæ? quid canis aurea
Radice vitem pampinis &
Aureolis rutilam flagellis.
En veræ vitis Smiglecius, pios
Doctosque mundo parturiens botros
Suis queant qui sitibundæ
Deliciis hilarare cordæ.

LXX. PETRVS LILIA.

PLurimos sane cuiusuis facultatis eruditos homines Polonia Maior nostris temporibus protulit. Inter Theologos quidem Petrus Lilia Præpositus Sredensis & Canonicus Posnaniens. multis nominibus eminet. Is Posnaniæ, quæ Prouinciæ illius vmbilicum fere obtinet, oriundus, in Cracouiensi Academia, Philosophicas disciplinas imbibit, earumque lauream assecutus, nobiles adolescentes, tum publice tum priuatim instituit. Postea in Italiam disciplinarum parentem profectus, in ipso theatro Orbis, Romana Academia, Doctoris Theologi titulum adeptus, insigne specimen ingenii sui declarauit, pluries, cum in diuersis Academiis, tum in Cracouiensi, pro obtinendo loco inter Doctores disputando. Quæ inter alias leges sibi publice vtiles, quibus & seipsam tueretur, & regno esset quam maxime commoda, illud etiam sanxit, vt qui alia in Academia, testimonia eruditionis esset consecutus, eorum domi vsum, a publica disputatione ordiretur, primumque Vniuersitati promotionem & eruditionem suam probaret. Quod & fecit ille, stiloque candidiore *De SS. Trinitate, Orationem contra Arrianos scripsit. Item Salomonem Regem, ad Serenis. Sigism. III. Commentariosque super Sententias Nazianzeni, quas Græcarum litterarum non ignarus, Latina ciuitate donauit. Scripsit & Actiones pro domo sua, & ad Tarnauium Archiepiscopum Orationes.* Et cum in faciendis ad populum Concionibus

Lex Academiæ Cracouiens.

nibus

nibus esset felicissimus, multis principibus viris exstitit gratus, quamuis non diu amatus, breui enim febris oppressum domo sua extulit, virtus cœlo intulit, vere Liliam fragrantem, conditus vero in Basilica Posnaniens. tali epigraphe addita,

D. O. M.

REVERENDO DOMINO PETRO LILIA. S. THEOL. DOCT. OLIM SERENIS. REGIS STEPHANI CONCIONATORI. CANONICO POSNANIENS. PRÆPOSITO SREDENSI. QVI ANNO SALVTIS PARTÆ MDCVI. MENSIS FEB. DIE XXII. ÆTATIS SVÆ ANNO LX. VLTIMVM CLAVSIT DIEM.

Exequutores testamenti fieri curauerunt.

ORETVR PRO EO.

IO. IASCROVICII.

Quam bene conueniant propriis sua nomina rebus,
Testatur nomen Lilia Petre tuum.
Lilia percelebris vitæ famæque perennis
Lilia candoris symbola certa probi
Præclare vitæ & doctrinæ laude perenni
Flores Petre, tibi Lilia conueniant.

IO. SCROBCOVICII.

O Petre verum lilium
Toto coruscans corpore
Niuesque mentis candidæ
Fundens simulque doctæ
Et non tibi certissimam
Virtutis amplæ gloriam
Honoris & fastigia
Æterna vendicabis?

LXXI. ADAMVS BVRSIVS.

PAtria Bresinensis, oppido Masouiæ conficiendis pannis celeberrimo, disciplinis ac moribus optimis iam inde a teneris Leopoli imbutus, primaque Philosophiæ laurea in Academia Crac. insignitus, decimo tertio deinceps anno gradum Magisterii in artibus obtinuit: primoque Hierosolymitani Contubernii Præfectus fuit, postea Minoris domus in Academ. Collega. Amicitia eruditorum hominum, in his

Anno Dom. 1580.

Simonis

Simonis Simonidæ, Valentini Vidauii, Andreæ Schonæi, & aliorum æqualium floruit. Neque etiam minori apud Principes & Megiſtanes gratia fuit, præcipue apud Io. Samoſcium Magnum Reip. Cancellarium in amoribus, a quo magnis propoſitis præmiis, in profeſſionem nouiter inſtitutæ a ſe Academiæ inuitatus, vixit vxorius Philoſophica aſſidue tractans, nec ab interioribus abhorrens litteris, vt qui mire facundus & eloquens a natura, ſubtilis inſuper, & in omnibus dictis, ſcriptis atque factis magnopere grauis, quorum alterum Orationes ad Samoſcium a ſe conſcriptæ & publice recitatæ probant: alterum Logica Cic. Stoica libris 4. compræhenſa, multum illi litterarum & ſapientiæ Antiſtiti Iuſto Lipſio probata.

NICOLAI ZORAVII.

Quisquis felici vis currere puppe per æquor
Aſpice quo ſplendens ſit Cynoſura loco.
Ad ſummos quisquis doctrinæ tendis honores
Burſius alma tibi ſtella polaris erit.
Ambo quidem, ad ſeptem ſunt ſydera poſt a Trionem
Sed rutilant aliis qualia rara locis.

LXXII. IOANNES VRSINVS.

EIusdem Zamoſcianæ Academiæ Profeſſor & Procancellarius. Canonicusque Eccleſiæ ibidem Collegiatæ S. Thomæ, vna cum Academia, a Magno Reip. Cancellario Io. Samoſcio excitatæ. Lauream in artibus primam, decurſo ſtudiorum ſtadio in Acad. Crac. promeruit, quinimo & ſecundam ibidem obtinuit, priusquam ad regimen Gymnaſii Leopolienſis (vbi illi & patria) fuiſſet euocatus. Cui cum annos aliquot præfuiſſet. *Conſcripſit ſcholaribus ſuis Grammatices & Dialectices præcepta:* tam facili methodo, tamque felici genio, vt altiori litteratura præditis, non pueris modo ea placeant. Inde Patauium profectus, in medendi ſeſe arte quinquennio exercuit, & publice Doctor ſalutatus, ob eximiam Phyſices reique Medicæ peritiam, magnam auctoritatis & gratiæ locum, apud Ducem Zamoſcium obtinuit, a quo ſtipendiis non contemnendis inuitatus, multos annos publicum profitendi munus cum laude ſuſtinuit, *ſcripſitque de Oſſibus humani corporis Tractatus tres.* Tandemque ſacris Ordinibus initiatus, ſeuerus in primis Eccleſiaſticæ ſeruator diſciplinæ, obdormiuit in Domino quinquagenario maior, ſibi ipſi quidem ſatis fortaſſe longæuus, auditoribus vero ſuis, intempeſtiue nimium

Ann. 1587. Magiſterii.

Græcæ linguæ & Aſtronomiæ peritiſſimus fuit.

mium ereptus, quos nimirum vigente adhuc ætate, vir iuuandis aliorum ſtudiis natus, erudire potuiſſet. Cui Fatis concidenti tale Elogium Simon Birkowski Philoſophiæ & Medicin. Doctor ſcripſit Anno 1613.

IOANNES VRSINVS CANON. ET PROFESS. ZAMOSC. DOCT. MED. VIR SVMMÆ ERVDITIONIS ET VITÆ INTEGERRIMÆ. IN OMNI LITERATVRA ACCVRATISSIMVS. IVVENTVTIS INSTITVTOR FIDELISSIMVS ET DILIGENTISSIMVS. MORIBVS COMMISSIMIS. PIETATIS OBSERVANTISSIMIS. ERGA PAVPERES, SCHOLASTICOS, SACERDOTES LIBERALISSIMVS. OMNIBVS CARVS, NEMINI MOLESTVS.

IOANNIS SCROBCOVICII.

Dum viuet vaſto ſolers Paracelſus in orbe,
Viuet & Vrſinus: Celſus hic alter erat.

LXXIII. PETRVS POSNANIENSIS.

ORdinis D. Franciſci FF. Min. de Obſeruant. quos vulgo Bernardinos dicimus, profeſſus, qui ordo in Polonia noſtra, cum pietate ac deuotione, tum virorum doctorum copia, monaſteriorumque frequentia, potiſſimum inter alios floret. Tulitque hac noſtra ætate plurimos, & Concionatores diſertiſſimos, & Theologos profundiſſimos, & omni denique eruditionis genere præſtantiſſimos viros, Rochmanios illos, Goczanouios, Lencicios, Bonauenturas, Gnatouios, Voinas: & in his Chriſtophorum Campium, atque hunc de quo nobis ſermo Petrum Posnanienſem. Magnum vtrumque & doctum, & in diſputationibus argutum, & in ſcriptione grauem atque iudicioſum. Quorum poſterior iſte. *In quatuor Sententiarum Scoti ſubtiliſſimas quæſtiones: & in ſingulas anni feſtiuitates atque Dominicas, trinos ſermones conſcripſit*, periteque admodum verba ſingula rebus aptando ſublegit, imitatus popularem illum ſuum Valentinum Poſnanienſem, qui Magiſter in Acad. Cracou. *ſcripſit Propugnaculum Eccleſiæ aduerſus varias ſectas huius tempeſtatis.*

Bernardinorum Ordo in Polonia florentiſſimus.

Fuit & alter Petrus Poſnanienſ. Canon. Crac. Medicus Regius qui ſcripſit de Fabricatione hominis.

IO. SCROBCOVICII.

Poſna mihi patria eſt Craciæ patria altera Athenæ
Monſtrauit veram religio patriam
Non potiore loco potui (mihi credite) naſci
Non potiore cœli, non potiore mori.

LXXIV. STANISLAUS GRODECIUS.

CElebris illius in Acad. Crac. Professoris Iacobi Gorscii discipulus & alumnus, vbi non contemnendos in studiis progressus fecisset, vt & Orator & Poeta, & Philosophus insignis audiret, primam in artibus lauream, vna cum Georgio Leopoliensi merito adeptus est, vnaque cum illo, spretis omnibus mundanis, Societatem IESV ingressus, multa in ea, idque pro ea, indefesso studio egit, euaseratque in summum Theologum, & verbi diuini præconem, vt vel ex *Concionibus ipsius, quas vernacule ad populum dictabat, & postea Latine, non inuita minerua vulgauit*, cuique legenti liquido constat. Fecit & alia plurima laude & approbatione digna (nam & carmen interdum pangebat) sed præcipue elucent, quæ in disputationibus publicis aduersus sacramentariam pestem gesserat, sciolorumque fastum firmissimis rationibus prolatis retuderat. Cui socii laboris additi fuere R. P. Radziminius, diuinarum humanarumque rerum peritissimus. Reuer. Pater Visocius multis lucubrationibus polonicis, ac præcipue inuersione speculi exemplorum Maioris, atque venerandus ille Pater Lascius, qui Leuartouiensium Arrianorum confutationem scripserat, respondente illis ad argumenta, eodem illo doctissimo Patre Radziminio.

An. 1561.

IO. IASCROVICII.

Crimina Sarmaticis non iam dominantur in oris
Nam Regnum Lechi Fasque Themisque fouet
Hic tonat eloquio commissa piacula pellens
Nec mala sunt culpæ, nec mala supplicii.

LXXV. BERNARDUS PAXILLUS.

INstituti D. Dominici professus, & S. T. Baccalaureus, vir pietate ac deuotione insignis, scientia sacrarum litterarum, zeloque religionis illustris, & qualem Euangelii prædicatorem fieri oportet, aut qualem suorum prædecessorum imitatorem esse decet; quos & olim inclyta Familia hæc infinitos pæne in Polonia nostra habuit, Hyacinctos illos, Malachouios, Bartholomæos, Seuerinos, non modo doctos & religiosos, verum etiam in diuorum numerum alios relatos. Et præsens ætas plurimos alit, Pegasios, Suscios, Camillos, Chrysostomos, Samueles, Valerianos, Piecarscios, cæterosque innumeros pietate & doctrina illustres, tum & dicendi præstantia conspicuos. In his & Ber-

Bernardus Paxillus, cum plurima alia pro Religionis Catholicæ incremento gessisset, tum contra Anabaptistas & Zvinglianos, aliosue impios quosuis. *Tres Monomachiæ Tomos de SS. Trinitate conscripsit, quos & patrio sermone succincte collectos euulgauit.* *Scripsit præterea & contra Schismaticos Roxolanos librum, & alium Alienationem Arrianorum a Christianismo, inscriptum: tum militiæ Christianæ modum, carmine tam Polonico quam Latino.*

Scripsit & de Primatu Papæ, & de Processione Spiritus S. a Filio.

IO. SCROBCOVICII.

Bernardi si scire cupis Monomachia quid sit,
Vna omnes turmas vinceret Hæreseon.

LXXVI. STANISLAVS GROCHOVIVS.

CVstos Crusuicensis. Polonici carminis scriptione longe celeberrimus, & certe post Cochanouium primus, licet habeant & alii, in quo singuli excellant, vt Lubomierscius, Craieuius, Morstinius, Pascouius, Othuinouius, aliique plurimi, quibus sua Gratia inest & lepos. Cæterum & Grochouius quæquæ modo scripsit, præ aliis commendata habuit. Scripsit autem plurima, & in diuersa materia: quædam etiam carmine Latino. Prosa vero, ex veteri quopiam authore Italo, noua forma aut methodo *Lauacrum animæ, & Bellum Theologicum*, olim ab Andrea Bochnense Canonico & Concionatore Leopol. conscriptum, tum *Hominis Christiaui semitam*, patrio sermone. Carmine vero Polonico. *Augustum resuscitatum; Hymnos Ecclesiæ annuos. Cantica solemnia. Epitalamia diuersa, Epigrammata item & Nænias in obitum. Samoscii, Dobrociescii, Macieiouii, Holobuci Cosacki, aliorumque in patria Magnorum virorum.* Tandem & ipsi vita functo, nescio quis poetarum, tale Epitaphium scripsit, quod in atrio templi Carmelitani B. M. V. extra muros Crac. in arenis, visitur, haud procul miraculosa imagine Diuæ.

Polonici Poetæ.

GROCHOWSKI POD TYM LEZY NAGROBNYM KAMIENIEM,
I KAPLAN, I POETA, STANISLAW IMIENIEM.
IAKO TEN GROB POKRYWA PROZNE DVCHA KOSCI,
TAK MILOSIERDZIEM POKRYI BOZE IEGO ZLOSCI.

RYM PODCZAS MIAL DOTKLIWY SAM TESKNIL WCHVDOBIE,
DZIS NIC NIEPOTRZEBVIE ZAMKNIONY WTYM GROBIE.
LECZ KTO WIECEY NAVKI, TEN MNIEY SCZESCIA TYKA.
NAVKA WSOBIE WSZYSTO DOSTATEK ZAMYKA.

NICOLAI ZORAVII.

Si Romana micat diuino lingua Marone
Mæonio ſplendet ſique Pelasga viro.
Carmina dum fudit patrio Grochouius ore.
Non minus illuſtrem fecit & ille ſuam.

IO. IASCROVICII.

Sedibus Auſonidum migrauit docta Mineruæ.
Sarmatico ſedem fixit & orbe ſuam.
Veridici vates ſurgunt ſub nomine Phœbi
Millibus e cunctis iſte futura canit.

LXXVII. IOANNES CLOBVCIVS.

IN Academia Crac. Philoſophiæ Profeſſor, & Maioris domus Collega, ingenio, iudicio, & dicendi ſcientia ſcribendique clariſſimus, vt vel ex ipſis Orationibus illius ad Petrum Tylicium, & Io. Zamoſcium Magnos in Republ. Senatores conſcriptis; tum in obitum Valentini Vidauii; ac libello De exercitio ſtili relicto (qui nondum impreſſus) apparet. Idem amicorum copia, diſcipulorum frequentia, conſpicuus, & Hiſtoriarum peritia, moraliumque ſententiarum, ſupra quam dici poteſt, celeberrimus. Obiit morte immatura Anno 1609. 2. Decemb. & in Ædibus D. Annæ conditus, magnum ſui deſiderium apud poſteros, diſcipulorumque in Academia copiam, reliquit. Quorum in numero eſt Io. Rybcouicius Cracouienſis, vir de humanitatis ſtudiis optime meritus, & Theologiæ Profeſſor celeberrimus, cuius extat in luce *Euchariſticon in Euchariſtia. Epinicion, ſeu Palmaris Oratio. Meditationes ſalutationis Angelicæ. Manna cæleſte. Columba Noe. Pſalterium Decachordum. Præſepe Domini. Academia Chriſti, tum varia in materia, variis temporibus ſcriptæ Orationes, præcipue autem illæ quatuor, de viro Sapienti.*

IOAN-

IO. SCROBCOVICII.

Cum primum magnis cœpit clarescere factis
Præpropera rupit stamina Clatho manu.
O si longæuos tribuisset Iupiter annos,
Quantis auxisset hancce Scholam meritis.
Non tot erunt flores quot erat virtutibus inter
Omnes, spectati vita probata viri.

LXXVIII. IOSEPHVS STHRVTIVS.

EXcellenti Medicus ingenio. Cypriani Louicensis, qui *practicam medicam scripsit* discipulus; in tantum ea in scientia breui profecerat, vt nemo illum ætate sua vicerit, paucissimi æquarint: non enim Theoria solum valuit, quod magnum censetur ad cognoscendos diuinos naturæ characterismos; sed in praxi quoque felix, arte sua vitam multis produxit, editoque *Sphigmicorum libro*, cum Pataui Medicinam docuisset, ita ibi ab illis clarissimis Professoribus laudatus est, vt eius libri vno die, octingenta exempla distracta sint. Tandemque reuersus in Poloniam, *Phlebotomiam & libellum de Sale conscripsit.* Vsus familiaritate Alberti Oczkonis, qui *libros De affectionibus corporis humani* egregios reliquit. Conditus Posnaniæ in templo Maiori tale habens Epitaphium.

IOSEPHVS STRVTHIVS, POSNAN. PHILOSOPHIÆ ET MEDICINÆ DOCTOR. LIBRORVM GRÆCORVM LATINVS INTERPRES. PVBLICVS OLIM STIPENDIO SENATVS VENETI ARTIS MEDICÆ PATAVII PROFESSOR. ARTIS SPHYGMICÆ PER TOT SÆCVLA ABOLITÆ, NOVVS RESTAVRATOR, POSTEA SERENISS. PRINCIPIS SIGISM. AVGVSTI REGIS POLONIÆ MEDICVS. OBIIT A.D. 1568. ÆTATIS SVAE 58.

NICOLAI ZORAVII.

Pingere cum vellet præstanti corpore Zeuxes
Tyndarida est vsus taliter arte sua.
Delegit quasdam forma præstante puellas
Quodque fuit pulchri transtulit in tabulam
Vult Medici effigiem si quis depingere veram
Non opus ex multis hanc legat ille viris
Nam virtutis adest exemplar Sthrutius omnis
Illi pro multis hic satis vnus erit.

LXXIX. GASPARUS CICHOCIUS.

CAnonicus & Parochus Sendomirienſis, patria autem Tarnouienſis, quæ ciuitas eſt in Submontana Poloniæ regione, veluti nidus quidam eruditorum virorum, & bellica virtute illuſtrium illorum Comitum domus, e quorum proſapia fuerat Magnus ille Ioannes Caſtellanus Cracouienſis, & exercituum Regni Generalis, peregrinationibus longinquis, diuerſarum linguarum peritia, rerum militarium prudentia, & de hoſtibus patriæ victoriis pæne infinitis obtentis, clariſſimus. Hic igitur Gaſparus natus, Cracouiæ adoleſcens in ſtudiis annos multos verſatus, Andream Troperum, excellentem tum Philoſophum præceptorem habuit; & laurea Baccalaureatus obtenta, magnum auctoritatis & gratiæ locum apud Georgium Radiuillum Cardinalem obtinuit, a quo (promouente Nicolao Dobrocieſcio Canon. & Profeſſ. Cracouienſ.) Canonica dignitate & Parochi munere ornatus fuit. Et ne acceptum talentum videretur abſcondere, cum multa alia pro dignitate Catholicæ Religionis fecit, tum *egregium illum libellum Anatomia nuncupatum ſcripſit quo Torunenſium calumnias in Patres Soc. Ieſu refellit; aliumque Alloquia Oſieciana dictum, quo Hæreticorum errores oſtendit ac refutat ſimul*, quamuis ſucceſſu parum felici, quod minus honorificam in eis Regis Angli mentionem feciſſet: tuliſſetque ſane multa acerba & grauia, ni mors ſenem opportune liberaſſet. Conditus in Æde D. Petro ſacra Sendomiriæ, quæ curationis eius fuerat.

An. 1567.

IO. SCROBCOVICII.

Non ſic vincla manus contracti fœderis vnquam
Vinculo amicitiæ Theſea corda ligant.
Non amplexatur cedoſtris firmius vlmum
Doctrinæ vt virtus pectore nexa tuo.

LXXX. IOACHIMUS BIELSCIUS.

MArtini Bielſcii rerum Polonicarum haud inepti ſcriptoris F. non in Hiſtoria modo, vt pater, verum in Oratoria quoque ac Poetica arte, omnique politiori litteratura egregie verſatus. Quo nomine a Io. Cochanouio, Andrea Tricefio, Thoma Dreſnero, Sebaſtiano Acerno, Reyo, atque aliis æuo illo celeberrimis doctrina viris multum amatus fuit & laudatus. Et vt in itinere conficiendo, cum duces nacti ſumus, ſecuriore animo viam ingredimur: ſic ad omnem excellentem

lentem laudis & gloriæ cupiditatem, nulla re magis, quam aliorum æmulatione incitamur. Ita & Ioachimus florentissimorum tum in Polonia scriptorum laudibus ad lucubrandum incitatus, non aliud scriptionis genus eligere sibi voluit, quam quod paterno quodammodo & hæreditario iure ad se pertinere putauit, Historiam videlicet gentis suæ, quæ a parente scripta, ob hæreseos suspicionem a Catholicis lectoribus penitus neglecta fuit. Quia igitur ad humanam laudem multum pertinere sapientes existimarunt, in prole patrum decus resplendere, ideo patris ille nomen propagare volens, e suo penu *Annales Polonicos, & quidem Polonica lingua conscripsit*, vbi & patrem calumnia liberat, sincerum affirmans Catholicum eum fuisse, & in mortis agone, ritu Catholico sacris procuratum. *Scripsit & carmen in inaugurationem Regis Sigism. III. tum Panegyrim quoque in Nuptias eiusdem.*

Scripsit & Epigrammata Latina.

ADAMI IANISOVII.

Sunt qui vernacula, referunt ab origine, gentes
Lingua natiuas, patria iura, leges
Victorias numerant, maiorum stemmata pingunt,
Non pauci laudes hinc meruere suas.
Inclyta lechiadum Bielsci dum gesta recenses
Patria debetur gloria prima tibi.

LXXXI. NICOLAVS MOSCICENSIS.

ORdinis Prædicatorum Doctor Theologus, multæ eruditionis & experientiæ vir, vt qui non postreme iuuarit rem litterariam, ea methodo vniuersam Philosophiam in compendium redigendo, qua passim imprimuntur *Logicarum Institutionum illius libri.* Itidem summam Angelici Doctoris, tædiosissimo labore ad formam syllogisticam redigendo. *Scripsit & Elementorum Confessionis libellum: & Tabulas Sacramentorum, Irregularitatum Censurarum, Affinitatis, aliarumque rerum necessariarum doctrinam continentes. Similiter. Ordinandorum examinandi modum seu methodum.* Denique quas nobis Casuum conscientiæ lectiones in Conuentu SS. Trinit. Crac. magna auditorum frequentia publice prælegebat, breui prælo excussas expectamus.

Conterraneus vero suus Matthias Moscicensis in Acad. Crac. philosophiæ Professor meusque præceptor poeta haud contemnendus multa carminum opuscula reliquit, mortuus peste Anno 1623.

NICOLAI ZORAVII.

Quam sis doctrina præstans memorare tacebo,
O Moscicensis cætera scripta tua.
Sufficiet Logicæ mihi docti nam arte tyrones,
Signum doctoris posse docere breui.

LXXXII.

LXXXII. ALEXANDER GVAGNINVS.

COmes Palatii Lateranenſ. Eques auratus, militumque Præfectus Patria quidem illi Verona fuit, ſed pro indigena Sigismundo Auguſto apud nos regnante, receptus, cum in Poloniam veniens ſtrenuum ſe in re militari probaſſet. Inſcriptus igitur Ciuium numero totam ætatem celibem exegit (quæ fuit ſeptuaginta ſex annorum) cuius maiorem partem in bellis Liuonicis, Moldauicis, ac Moſchouiticis conſumpſit, præfuitque arci Vitebcenſi, quæ proprium diſtrictum habet, annis quatuordecim. Tandem a Martialibus ludis ad amœniores Muſas conuerſus, quo ſe vére ciuem Polonum declararet, *conſcripſit* *Anno 1578.* *Chronicon Polonicum puro & nitido ſermone Latino*, quod poſtea & Poloni- *Anno 1611.* ca lingua per Martinum Paſcouium inuerti curauit, additis pro meliore noſtrarum rerum cognitione, circumiacentium populorum, maxime ſeptentrionalium barbarorum, geographicis deſcriptionibus. Obiit Cracouiæ ſenio laboribusque confectus, partæ per virginem ſalutis Anno 1614. Ad eius effigiem Auguſtinus Columna hos verſiculos luat.

Candide ſi cernis Lector, cuius ſit imago,
Sit quis ille tamen, parte probante proba.
Miles, Dux, Comes; geſſit, coluit, celebrauit,
Arma, Aulam, Muſas: Marte, decore, ſtilo.

LXXXIII. STANISLAVS KRZYSTANOVICIVS.

VRbis Leopolienſis Syndicus, quæ illi quodammodo & patria fuit. In pago namque ditionis ſuæ natum, puerum pæne aluit vrbs ipſa Leopolis, adoleſcentem vero bonis litteris imbuit Academ. Cracou. eundemque mox apud exteros exercitatum, Græca Latinaque facundia excellentem, admirata eſt Polonia. Siquidem non inter ſuos ciues modo, clarus fuit ab ingenio, ſed in aula etiam ipſa Regis Sigismund. III. multum multis gratioſus, idque vel ſolo nomine illo, quod Magni Lipſii auditor, & morum imitator fuerit. Adeptus itaque nomen iurisconſulti in præcipuis quibusuis Europæ Academiis ſpecimen ingenii ſui ſæpius diſputando publice declarauit, *ſcriptisque zelo pietatis contra Angliæ Hæreſes*, reuerſus ab illis Pariſios, tam docte, tam prudenter, vt politioris etiam litteraturæ viris, Sorbonenſibusque ipſis multum ſua ſcriptio probaretur. In patriam redux, vixit vxorius ad annum 1617. & quadrageſimum vix egreſſus, ſolutis corporis vinculis, quaſi terris tantum oſtenſus, in beatorum ſedes, exſors liberorum, liber ante diem euolauit.

IO. SCROBCOVICII.

Magnis miraris Stanslaum dotibus auctum?
Magnus eum Doctor Lipsius erudiit.

LXXXIV. PAVLVS PALCZOVIVS.

IN Osuecimensi Ducatu, equestris Ordinis maioribus natus, litteris adolescens optime instructus. Idæam optimæ Reipubl. ætate maturior, ciuibus suis imitandam, *Statum Venetorum cura solerti & iudicio scripsit.* Itemque *Tractatum de ratione instituendi hominis nobilis, & modo, perfectionem eam, quæ in eum cadere possit, consequendi.* Ipse ab auunculo missus, sedecim annos continuos peregrinatus, terras alienas visit, ac inprimis Europæas Regiones peragrauit. *Reliquit & topographiam earum ciuitatum ac Regionum, in quibus tot annos commoratus.* Erat enim in eo præter exactam linguarum exoticarum peritiam, ingenium admirabile, & prudentia singularis, cum humanitate coniuncta. Adhæc iusta proceri corporis statura, quæ dotes hasce eximias longe splendidiores reddebat. Ex quo multum charus cum omnibus doctis, tum Matthiæ Smogulecio Præfecto Bidgostensi viro similibus virtutibus claro, & qui inter cætera ingenii & stili sui monumenta, reliquit *libellum de Exorbitantiis Iurium Regni Poloniæ.*

MICHAELIS GRODZICKI.

Nobilitas genus exornat, virtus sed vtrumque
Gloria virtuti vadit vbique comes
Exornat te illustre genus virtus quoque Paule
Est quoque virtutem fama secuta tuam.

LXXXV. SEBASTIANVS PETRICIVS.

ITa semper nostros non infelices esse, doctissimis quoque externis hominibus visos, manifestum est, vt quanquam eam doctrinæ & ingenii possessionem sibi præ nobis propriam esse vellent, ingeniis tamen nostrorum ita locum reliquerint, vt & viuos in societate sua tulerint, & defunctos, ex litterisque tantum notos, laudationibus sint prosecuti. Omitto igitur hic peritissimum in Medicis Stanislaum Porembny Sendomiriensem. Omitto illum laudatissimum Andream Grutinium. Andreæ Tencinii Palat. Crac. Medicum, qui Minoris

Grutinius erat discipulus Bernardini Paterni pri-

marii Medicinæ Theoricæ Academiæ Patauinæ Professoris, atque Alexandri Massariæ practicæ Medicinæ Professoris.

domus in Vniuersitate Crac. Collega, scripsit doctissimum illud in Febribus pestilentibus & malignis consilium. Omitto & Martinum Nicolaum apud Hispaniæ Regem in illustri loco & fama Medicum; & nostra ætate aut patrum, Zachariam Barthy, qui de Epidemia scripserat; Simonem de Louicz, cuius nunc Enchiridion Medicinæ doctorum virorum manibus teritur; Iosephum Vrendouium & Simonem Sirenium, quorum vterque ingenti volumine herbarum naturas Polonice explicauit. Vnum tantum appono, longo rerum vsu & experientia insignem Sebastianum Petricium Pilsnæ honestis parentibus natum, atque in Academia Crac. a Martino Pilsnense celebri tum Physico, suo populari eruditum; qui primum in artibus honorem sub Valentino Vidauio nobilissimo iuxta ac doctissimo pro tunc Artistarum Decano promeruit, eosque in Philosophicis ac Medicis studiis progressus fecit, vt facile in Belgium primo, atque in Italiam deinde profectus, Doctoris laurea a Patauinorum Medicorum Collegio, mirifico omnium consensu fuerit donatus. Inde reuersus Macieiouii Cardinalis primum Archiatrus fuit, postea demetrii Moscouitici Principis. Quo a perfidis subditis occiso, iterum in patriam varia fortuna delatus, atque quieti deditus *Politica Aristotelis in natiuum sermonem, atque Oeconomica vertit. Similiter Horatium, quem & notationibus illustrauit. Epigrammata varia lusit; & Remedium contra pestilentiæ vim. Scripsit & Psalterium carmine Polonico.* Io. Cochanouium æmulatus, sed non euulganit. Notauit & res gestas sui temporis, sed quas Io. Innocentio F. itidem Medicæ dedito & omni fere liberali doctrina imbuto, prosequendas commisit, addito Historiographi titulo, & stipendio assignato, vt perpetuo ex tunc suum Academia Historiographum habeat. Sibi vero ipse hoc Cenotaphium posuit.

Anno 1574 Magisterii vero gradum 1583.

Eum secutus Sixtus Leopoliensis edidit lib. 4. de Thermis Sclensiuus & Sebast. Slescouius, qui Pede Montanum in Polonicum vertit. Latine vero de Phlebotomia scripsit. De Febribus. De Venenis. De curatione pestis Polonice. De fraudibus Iudæorum. De Genealogia ipsorum. De secretis Medicinæ & Panegyrim Latinam ad Io. Ducem Ostrogium.

D. O. M. S.

SEBASTIANVS PETRICIVS
ILL. CARDINALIS MACIEIOVII,
A CONSILIIS MEDICIS ET ITINERVM COMES.
PROFESSOR IN LYCEO.

PHI-

PHILOS. IN VITA, MEDICVS IN MORBIS ARCENDIS
REGNO, VRBI, OMNIBVS.
SCRIPTO, EXEMPLO, PRÆCEPTO PRODESSE STVDVI.
ARISTOTEL. HORATIVM, NOSTRATEM LINGVAM
DOCVI.
TYBERIM, RHENVM, RHODANVM ADII.
BORISTHENEM ET HOSTILEM MOSCVAM SENEX
INVITVS BIBI.
RARVS IN OCIO, FREQVENS IN LABORE FVI.
NESCIO AN PROFVI: HOC VERE DIXERIM, FVI.
VIDISTI ME HOSPES: PERSPICE RVRSVM TE.
VIVIS SI LABORE ET VIRTVTE COMMVNI BONO VIVIS.
SI VITAM INVITAM, MVNDVM IMMVNDVM PVTAS.
SI HOC VT MINIMVM INQVINERIS CVRAS.
MOR. ANNO DOM.
ÆTATIS

IO. IASCROVICII.

En decus, infamæ merito pars maxima nostræ
Petricius columen, Pieridumque salus.
Corporis, ac animi præsto exoptata medela,
Dum sæua toties morte trophæa refert.
Deuicta Lachesi viuit, nam pignus in atram
Armauit Parcam: hac prole perennis erit.

LXXXVI. SEVERINVS LVBOMLIVS.

OMni fere litteratura imbutus, Theologicis potissimum disciplinis excelluit, vt vix parem in ea scientia ætas nostra tulerit. *Is Canonizationis D. Hyacincti Procurator a familia sua Dominicana constitutus, vniuersam illam, qua par erat fide & diligentia conscriptam, typis Romanis excudi curauit, ibidemque Christi Seruatoris nostri, a primo parente Adam genealogiam, præfiguratam & productam, multo labore in tabula ænea depinxit. Theatrum Concionatorum, seu Officinam Prædicantium Venetiis cum esset, conceptam & partam in lucem dedit. Turrim Babel, seu Hæresiarcharum omnium catalogum, mirabili ingenio & laudabili opere Cracouiæ in tabula exhibuit.* Atque demum totius sacræ scripturæ quæsita, Theologorumque summorum circa ea dogmata, duodecim Tomis, per distinctiones, methodo resolutissima, conscribere voluit; sed morte præuentus

 haud

haud perfecit. Reliquit nihilominus ſeptem iam concinnatos, quamuis non limatos; & primum quidem ſe viuente prelo excuſſum, quatuor fere millibus diſtinctionum conſtantem, quem *Introductorium Generale* ad ſubſequentem tractationem appellare voluit, cum totum opus *Monoteſſaron Euangelicum* appellatum, ſex & triginta millibus diſtinctionum conſtare debuerat. Deus ingratis & indignis nobis hunc tantum virum, ætate licet prouectum iam & grauem, viuacem attamen & robuſtum, præmature ſuſtulit, qui in partibus Septentrionalibus noſtris, vt & alius eiusdem Conuentus SS. Trinitatis profeſſus, Bartholomæus nuncupatus, in Cathedrali Eccleſia Ordinarius Concionator, malleus fuit Hæreticorum, flagrum improborum. Et qui ita omnis ſcibilis doctrina fuit refertus, vt parem eum eruditione, cum aliis quibusuis extraneis exiſtimem, tum ſuo præceptori Bartholomæo Medinæ.

Scripſit & contra Schiſmaticos Roxolanos & contra Gentiles libellum.

Io. Scrobcovicii.

Hoſtibus vt prodant multi fugere cohortes
Vt capiant alii profugiunt propriis.
Profugus Hebræis Lubomli vt caſtra ſequaris
Chriſtiadum fidei præco decusque ſias.

LXXXVII. THEODORVS SAVADCIVS.

Haud inamœnus ſoluta & ligata dictione ſcriptor; cum & in Iure fuerit non mediocriter exercitatus, & in Hiſtoriis omnium ætatum, omniumque populorum, ſed præcipue Polonarum optime verſatus. Vtriusque argumento ſunt ſcripta, partim Polonice, partim Latine a ſe conſcripta. *Proceſſus ſcilicet Iuris Polonici. Compendium Legum. Synopſis Annalium Polonicorum Politicarum Oeconomicarumque quæſtionum libellus*, aliaque minutiora plurima, quæ eum longe maiorem feciſſent, ſi fautor ſibi aliquis, atque pinguior fortuna obueniſſet. Alias, demiſſi hominis virtus haud quaquam emergere poteſt, quæ vt vitis, niſi arundinem aliamue nacta fuerit arborem, qua nitatur clauiculis, & ſe erigat, iacebit humi inculta, nec poterit e tenebris domeſticæ obſcuritatis emergere. Et hinc illud eſt, quod plurimi non modo in Curia atque foro, ſed in litteris etiam ac libris, rei prodeſſe publicæ volentes, ad ſummam deueniant inopiam, nec exæquato cum exteris ſuo nomine, pæne contempti & inglorii fatis concedant; quod nimirum

Stanislaus Sauadcius ſcripſit examen de Aſtrologia in Acad.

rum Patronos non habeant qui conatus eorum promouere velint. Vnde in simili vita, vix dissimile Fatum fuit magnorum alias illorum virorum Pauli Scerbicii & Gregorii Czaradzii: quorum alter Secretarii titulo ornatus *Promptuarium statutorum Regni Poloniæ conscripsit. Speculumque Saxonum, atque Iusti Lipsii Politica in patrium sermonem conuertit.* Alter vero *Syntagma Processus Iudiciarii. Foridica Nouella Constitutionum Regni Poloniæ. Paratitla statuti Herbultani. De origine Sarmatarum libellum, deque partu B. M. V. Poema confecit.*

Scripta Scerbitii. Scripta Czaradzii.

IO. IASCROVICII.

Vt generosa aquila haud sueuit generare columbas
Ast aquilas solem quæ nitidum aspiciant:
Sic fortes generat natos vis magna parentum,
*Ex magno magnus fit * Patre Sauadcius,*

** Parens Sauadcii Consul Cracou. & in Academia Medicinæ Professor fuit Orator excellentissimus.*

LXXXVIII. ANDREAS SCHONEVS.

QVis in Andreæ Schonæi exiguo corpore, atque sedato vultu, adeo ingentes dotes, versatileque ingenium latuisse crediderit? Hic enim immenso captu, vastaque memoria, scientiarum omnium rationes, summosque apices complexus I. V. ac S. Theol. Doctor, Philosophus, Mathematicus; itemque Poeta laureatus ac Orator excellentissimus, omnes eas artes cum laude professus est. Cumque a Magno illo Socolouio eruditus ac pæne enutritus, Magisterii dignitatem in Acad. Crac. obtinuisset, in Italiam vt Medicæ rei operam daret, cum aliis condiscipulis suis ablegatus fuerat. Sed vt ars Medica corporibus medetur, sic animis Theologia, cuius ministræ sunt artes vniuersæ; ita & ille quoque exactis Patauii eo in studio annis duobus Glauci ac Diomedes exemplo, ærea cum aureis permutauit, & ab illis castris, ad Theologorum castra physicus haud contemnendus iam transiit. Doctorque Iuris Romæ renunciatus, breui post Cracouiam reuersus Professoris munus sustinuit: & tandem successiue ob summam doctrinam, & parem doctrinæ pietatem, communibus omnium votis suffragiisque vna cum Basilio Golinio in Æde SS. Trinitatis pallium Professoris & mitram Theologi meritissimo accepit: quam & gessit, ita decenter, ita decore, vt non domi tantum doctrinæ gloria, Procancellariatusque honore conspicuus esset, verum etiam foris innotesceret magnis & eruditis viris, ac in his Iusto Lipsio acri illi & graui ingeniorum æstimatori. Tu qui geni-

Baccalaureatus gradum Anno 1584. sub Decano Martino Sclachcinski obtinuit, & biennio post Magisterii honorem.

Basilius Golinius, scripsit Orationes & carmina tam Græca quam Latina varia. Vide Centuriam Lipsii Miscellaneam 4.

genium viri & ingenium pernoſcere cupis, vide *Orationes a ſe editas in Victoriam, & Obitum poſtea Magni Zamoſcii: In ingreſſum in vrbem Georgii Radiuilli, Bernardi Macieiouii, Petri Tylicii Epiſcoporum Crac. Similiter Panegyrim Carolo Auſtrio, & Diettrichſtain Epiſcopo Olomucen. Fidum Comitem Tencinio, & carmen in nuptias eiusdem & tandem Octonarios in obitum Socolouii præceptoris ſui;* & quantus ille vir fuerit, quantumue in vtroque ſcribendi genere valuerit, facile videbis; ſiquidem vt e feſtigio Hercules, ſic e ſcriptis pauculis, ingenii doctrinæque præſtantia cognoſcitur. Claruit idem & Græci ſermonis peritia, cuius ſtudio tantopere in ſenectute oblectabatur, vt etiam ad incitandum alios, fundauerit de demeſſo ſuo perpetuum in Academia Græcarum litterarum Profeſſorem. Et cum alia plurima, pro augendo nomine illius, Rector Generalis aliquoties creatus, feciſſet, tum ſcriptis quoque eam ſuis apud exteros illuſtrare magnopere voluit, quo & poſteritati ſimul, ſe non otioſam vitam traduxiſſe probaret. Cæterum quia citius quam oportuit, conditionis humanæ neceſſitas, ſuos conatus præpediit, ideo præclara multa, quæ ſcripſit, inchoata tantum reliquit, perfecta non plane (vti eſt liber ille, cui titulus NIHIL ET OMNIA) quæ neſcio an aliquando ſint lucem viſura, præter carmina pauca & Orationes, quas breui in lucem prodituras ſperamus. Defuncto Poetæ certatim omnes parentarunt, inter quos & Laurentius Smieſcouicius publicus tum Orator. Vixit annos LXIII. conditusque in Æde D. Floriani Clepardiæ, vbi inter Canonicos Cuſtodis titulum geſſerat, a quibus tali Elogio eſt ornatus.

Ex eius diſciplina prodiit Simon Halicius primus Tylicianæ fundationis Orator, & extant eius Orationes plurimæ, & S. Th. Prof. Scripſit Carmina Smieſcouicius plurima & Orationes.

DEO MAX. IMMORTALIQ.
NOMINE MAGNO.
M. ANDREÆ SCHONEI GLOGOVIENS.
S. TH. PROF. I. V. D. PROCANCELLARIO VNIVERSITATIS
ATQVE HVIVS ECCLESIÆ DECANO.
DVRATVROQ.
DVM STABIT INCLYTA ACADEMIA.
EIVS TVM DICENDI, TVM SCRIBENDI LAVDE ILLVSTRATA
EIVS COPIOLIS, QVA IN PROFES. GRÆCÆ
LINGVÆ.
QVA IN ALVMNOS STVDIOSOS COLLATIS.
AVCTA ET ADIVTA
DEVS OPT. BENEFICENTISS. Q.

QVEM

QVEM VIR INNOCENS CASTE SANCTEQ. COLVIT,
IVBEAS ESSE BEATVM.
MDCXV. XVIII. Maii.

MICHAELIS GRODZICKI.

Schoneus ingenti conscripsit mole volumen,
Quo clausit toto quidquid in orbe latet.
Omnia nil vocat hæc libro quæ clausa tenentur
Schonee nil scribis, tu sapis ergo nihil
Schonee nil proprio sed cuncta volumine condis
Omnia cum scribis te latet ergo nihil.

LXXXIX. BARTHOLOMÆVS PATROCCIVS.

MVlti leporis, multi laboris, nec non & eruditionis Polonicus Poeta. Is in Masouia natus, puer adhuc ad Academiam Crac. studiorum causa perrexerat, atque ibi in disciplinam sese Valentini de Raua, viri eruditi, & multis postea sacerdotiis ornati, sedulo tradiderat. Sed fato parentibus sublatis, vix ex effæbis egressus, domum reuocatus, vxorem prouectoris ætatis duxerat; pecuniosam quidem illam sed quæ iam virum tot annis regere ipsa didicisset. Quare infaustum nactus matrimonium, discors triennium prope cum illa exegerat, & tandem pertæsus, captabat occasionem, domum, & illam ipsam deserendi; & ecce in procinctu Italiam videre proficiscenti, nunciatur Varsouiæ tum commoranti, anum clausisse diem & annum. Quare infelici coniugio liber, ad intermissa studia & Musas reuertitur, in Bohemiamque delatus, vt erat natura ad fundendum carmen natus, inprimis *Leges Connubiales* Plutarchum imitatus, adolescentulis, suo malo prudens, conscripsit. Item *Hortum Regalem, seu de moribus Heroum. Item de armis seu insignibus nobilitatis tam Polonæ, quam Bohemicæ, Tomos duos. Vitas Gnesnensium Archiepiscoporum. Noctes Torunenses. Conuersionem Mariæ Magdalenæ. Concilium animalium seu Fabulas morales, Apophtegmata, Epigrammata, & Epithalamia diuersa.* Vsus familiarite Alberti Struminski, qui itidem Polonice *scripsit de Agricultura.* Obiit Sexagenario maior, conditusque in perystilio Sodalium Franciscanorum Leopoli Anno 1614.

IO. IASCROVICII.

Inclyta Sarmaticæ dum fers insignia gentis,
Edis virtutis symbola clara tuæ.

XC.

XC. ADAMVS ROMERIVS.

Baccalaureatus quidem A. 1583.

STenzicæ ad Istulam natus, & in Acad. Crac. lingua vtraque egregie imbutus, quinimo & laurea Philosophica vtraque decoratus, suæ gentis industriam, quam nauigationi impendunt, ad Theologiæ studium felicissimo conatu traduxit, Doctorque Theologus Romæ renunciatus, sacras Cracouiæ litteras aliquot annis publice interpretatus est. Post ad D. Nicolai Ædes in suburbio Præfectus, totus studiis deditus, Spartam quam nactus erat ornare non destitit. Erat enim summi ingenii, summæque eruditionis vir, laboris vero ac industriæ, pœne incomparabilis. *Scripsit Commentarios in Cic. Orat. exactissimos, & Librum de informando Oratore: quin & Linacri Grammaticam, docto ac laborioso commentario illustrauit.* Et in Theologia Tractatus multos insignes, & Orationes Ecclesiasticas parturiebat; quæ omnia, quamquam adfecta potius, quam confecta sint, facile tamen ingenium iudiciumque viri indicant, cuius per vniuersam Poloniam nomen hodie quoque viget, cum ob eximium pietatis zelum, tum ob eruditionem singularem: quarum testimonia pauca fortasse, sed luculenta posteris reliquit; plura multo habituris, nisi quæ verbis docebat, agendo potius quam scribendo confirmare voluisset. Prouentus enim Ecclesiæ suæ, atque adiuncti Hospitalis ab antecessoribus amissos, impenso labore & cura apud subsellia Tribunalitia restitui procurauit. Atque vt erat pietatis amans, cuius in scriptis eximia vestigia apparent, gregem etiam suum ex ambona sæpius verbo Dei pauit Ecclesiastes egregius. In medio laborum cursu, ante diem, Ecclesiæ, pro dolor, ereptus, magnum sui posteritati reliquit desiderium, anno salutiferi partus virginei CIƆ IƆ CXVI. Funus honorifico tumulo, in eodem curationis suæ templo, pro meritis donatum, perorante Reuerendo ac venerabili Patre Sebastiano Nucerino S. T. D. & Concionatore in D. Stanislai Basilica Ordinario, viro vndequaque docto & eloquenti.

Scripsit nunc Pater Nucerinus librum Polonicum de vita & Miraculis S. Teressia & Orationem de laudibus ac vtilitate Moralis Theol. cum in Seminario Casus Conscientiæ prælegeret. Scripsit & alia plurima ad ædificationem Catholicorum pertinentia.

IO. IASCROVICII.

Si bene dicendi quæris præcepta docebit
Stesicius, vere Quintilianus erat.

XCI. ANDREAS VARGOCIVS.

GEnte Roxolanus, Patria vero Præmisliensis, adolescens trium linguarum cognitionem breui assecutus est, post Philosophicis Craconiæ in Gymnasio publico pari felicitate perceptis, sacrarum litterarum studiis animum applicuit; & sacris initiatus, sacraque assidue tractans, *vndecim nobis opuscula sui laboris reliquit*, translata quidem alia ex Latinis scriptoribus in patrium sermonem, vt *Q. Curtii Historiam, Valerii Maximi. C. Sallustii, Peregrinationem Ducis Radiuilli & alia*: omnia autem scholiis & notationibus ad margines egregie illustrata. Reliqua e penu suo, *vt Apologiam contra hæreses Moderni sæculi. Librum de Cruce. Librum de vetere & Noua Roma. Librum Clenodiorum seu nobilitatis Polonæ armorum*. Sed hæc atque alia molientem, in ipso curriculo mors abripuit, vt aliis lampada tradidisse videatur.

Concionator excellentissimus fuit.

NICOLAI ZORAVII.

Voluere Vargoci non sat monumenta Latina est
Scripta sed & tereti vertis Achiua stylo.
Scilicet est verum quod epistola missa Sacrato
Mureti quondam testificata fuit.
Natis in media Italia Graio atque Latino,
Vnus de centum vix sciet ore loqui.
At contra multos Danaum Latioque Polonos
Non minus vt proprio reddere verba sono.

IO. IASCROVICII.

Sauromatis lucem præfert Vargocius almam.
Dum Lachicis reddit scripta Latina modis
Aspera res fuerat tantum subiisse laborem
Tantam virtutem gloria & ampla manet.

XCII. CHRISTOPHORVS VARSEVICIVS.

QVod de M. Terentio Varrone D. Augustinus ait, hoc ego iure de Christophoro Varseuicio dixerim, plura eum scripsisse, quam vt legere quidquam vacaret; & plura vicissim legisse, quam vt scribendi otium suppeteret. Quo factum vt non domi tantum clarus & illustris esset, sed singulis fere Principibus Europæ optime notus, quos, partim

Fuit & Stanislaus Varseuic. in Societate IESV egregius scriptor, vt qui

partim legationis munere functus (erat enim Secretarius Regius & Canonicus Cracouiensis) partim prudentiæ acquirendæ causa peregrinatus, consulto adiit, consumpsitque totum ætatis cursum in aulis Megistanum, vt mirum de illo videatur, quomodo tot negociis occupatus, potuerit tantam in dicendo peritiam, in scribendo laborem, in tractando argumento iudicium acquirere, cum pacatiores literæ, turbas hominum maxime fugiant, queis ille immistus, imo immersus, indefatigabili pæne memoria, & alter quasi Iulius Cæsar, septem linguas ita calluit, vt singulas natiuas diceres; ac inprimis Latinam qua *librum Pauli Parut.æ Italicum cunctis ad legendum dedit. Similiter Coriolæ Hispani De Concilio & Senatu.* Proprio vero Marte confecit *Libros Rerum memorabilium, Libros de legato & legatione. De morte & immortalitate animæ. De optimo statu libertatis, itemque Mastycem libertatis, De sui ipsius cognitione. De factis & dictis Iesu. De Christi fide & Petri sede. Elogia illustrium Poloniæ scriptorum. Libellum Paradoxorum. De origine Polonorum. De victoria Regis Stephani. De obitu eiusdem, De morte Philippi II. Hispaniarum Regis. De morte Rudolphi II. Imp. Romani. De rebus gestis eiusdem. De obitu Annæ Austriacæ Poloniæ Sueciæque Reginæ. De auita religione ad Henricum Regem Poloniæ. De eadem ad Venetos. Turcicas Orationes quatuordecim ad imitationem Philippicarum Cic. Historiam Turcicam. Apologiam contra Nicolaum Regium Germanum. Paraphrasim in Psalmos, quos vocant Pœnitentiales. Paraphrasim in Iubilum D. Bernardi. Historiam de ligno S. Crucis in Caluo monte tractus Sendomiriensis. Encomium Beatissimæ V.M. Conciones de Iubilæo & Ecclesia. De laudibus Tarnouii Comitis, atque demum libros Paralellorum.* Quæ quidem vigiliæ expeditum animi vigorem, viuidi ingenii aciem, in consiliis de magnis & dubiis rebus capiendis & expediendis solertis mentis celeritatem, antiquitatis notitiam, atque eximiam viri eloquentiam posteris loquentur: nam corpus humo mandatum, mutum sine Elogio ac titulo iacet, qui tamen lucem tam multis viris, imo toti Sarmatiæ suo stilo attulit.

Latinitati donauerit lib. X. Hist. Aethiopiæ: in Polonicum vero transtulit ex Hispanico Ludouici Granatensis, Ducem peccatorum.

Io. Scrobcovicii.

Ex auro fieri solet ex lauroque corona
Quarum hæc militibus Regibus illa datur
Harum vtramque tuo suspendam vertice, namque
Conuenit ista tibi, conuenit illa tibi.
Laurea te decoret, comitatum castra Mineruæ
Aurea conspicuum nobilitate virum.

IO. IASCROVICII.

Prodis te libris numerosis, prodis & arte
Quantus es ingenio, quantus & eloquio.

XCIII. FABIANVS BIRCOVIVS.

PAtria Leopoliens. prosa & carmine bonus, sed modestia & pietate longe melior; quod mundi blanditiis contemptis, veram voluptatem, quæ est seruire Deo, secutus, post assumptos in Academia Crac. litterarios honores, lustratosque exterorum mores, FF. Prædicatorum religionem ingressus, & re ipsa verbi diuini prædicator effectus, aliquot annis populum in Æde SS. Trinit. Cracou. verbo veritatis pauit. Postea Varsouiam relegatus, in Ecclesiastem Sereniss. Principi Vladislao inuictiss. Regis Sigism. III. F. ob miram dicendi suauitatem, datus, eundemque in Moschouiam secutus, scripsit *Postillam in anni totius Dominicas & Festiuitates, binos sermones continentem, vernacule, Latine quoque Ecclesiasticarum Orationum volumen; tum alia minutiora, vt est Iosue, vt Sermo in exequiis Petri Scargæ Soc. Iesu Theol. habitus, vt Gratiarum actio post reditum e bello Turcico. Laudes D. Hyacincti laudes D. Cantii &c.* Frater vero suus Simon Bircouius Med. D. & Professor Acad. Zamoscensis, cum plurima poemata Lat. & Græca scripsit; tum Dionysium Halicarnasseum De collocatione verborum, in Latinum conuertit.

Baccalaureatus gradum 1587. Magisterii vero 1594.

NICOLAI ZORAVII.

Olim Lucam habuit magni gens inclyta Lechi
Sæcula delectat quem hæc meminisse quoque:
Pœnitet at si quem non audiuisse loquentem
En Fabianus adest non minor eloquio.

Aliud.

Si te Dulichiam Fabiane vocauero Lotum
Non vt spero equidem nomen id esse malum.
Gustantes semel vt Loti dulcore trahuntur
Sic qui te audit, iam pendet ab ore tuo.

Aliud.

Extat adhuc aliud quo tu superare videris,
Lotum portantem poma saporifera.

Dulci gustantes omnes hæc namque sapore
Optatæ patriæ conficit immemores.
Te de diuinis dum audimus verba ferentem,
Omnes cœlestem currimus in patriam.

XCIV. NICOLAVS DOBROCIESCIVS.

PAterno in prædio, haud procul Cracouia Regni Poloniæ Metropoli, nobilibus parentibus natus: in illo spectatissimo totius Sarmatiæ theatro Acad. Crac. Ius vtrumque & litteras politiores ita edoctus, vt nemo eius in disceptando acumen, in abstrusis & ambiguo facilitatem, in euoluendis antiquorum decretis diligentiam, in resoluendis controuersiis solertiam, rebus in omnibus denique, summum iudicium, non sit admiratus. Eius rei argumento sunt disertæ illæ *Orationes ad Reges: Stephanum Bathoræum, Sigismundum III. Maximilianum Austrium, & Macieiouium Cardinalem scriptæ. Similiter Tractatus de Decimis scriptus* atque alia plurima studio pietatis facta. Præcipui etenim Sarmatiæ nostræ Antistites, cum ob multarum rerum vsum, tum ob eximium zelum, quo collapsos mores corrigere, atque Ecclesiæ pristinam disciplinam reuocare studebant, eum suis consiliis adhibere erant soliti. Quibus animi dotibus, cum passim in aulis Principum gratiosus, tum singulis fere & omnibus, in præclaro illo Canonicorum Crac. Collegio charus, vitam plenus dierum lætissime peregit. Conditusque est in Capella Cathedralis Ecclesiæ D. Stanislai, quam ipse sumptu ingenti, sculptis marmoribus exornauerat, Mausoleumque sibi in ea viuus ponendum curauerauat, vbi ei amici atque Collegæ, eiusmodi Cenotaphium, requiem æternam precati posuere.

Ex eius disciplina fuit Iacobus Scrobisouius I. V. D. Canon. & Concionator Leopol. cuius Orationes plurimæ visuntur & Græcæ Epistolæ Latinæque similiter.

D. O. M.
NICOLAO DOBROCIESKI DE DOBROCIESZ.
I. V. D. CRACOV. ET SANDOMIRIENS. CANONICO.
O MORS INIMICA
QVÆ PRISCAM VIRTVTEM, CLERI ET ACADEMIÆ DECVS,
IMMATVRE SVSTVLISTI
DEFLENT PII DISERTVM ET GRAVEM VERBI DEI
PRÆCONEM.
DOLET DIOECESIS RENOVATA
MAGNI CARD. RADIVILLI EPISCOPI CRAC. CANCELLARIVM.
AT VOS AMICI ET EGENI

DVL-

DVLCEM AMICVM ET PATRONVM DIV COMPLORATE.
EHEV MAGNVS VIR OBIIT.

Die 28. Ianuarii Anno Dom. 1608. Ætatis 49.

EXECVTORES TESTAMENTI
M. PP.

STANISLAI STOSLAVII.

Doctrina & pietatis amor de te Dobrociesci
Dum tibi vita fuit conseruere manus.
Certauitque tuum virtus post funus, honorem
Allatura tuis manibus vtra foret
Fit Diuas inter decretum litibus, & sic
Terra memor docti permanet, astra pii.

XCV. SEBASTIANVS ACERNVS.

ALter vt ita dicam, Naso Sarmaticus, ita enim aptus natus ad fundendum carmen erat, vt vix non totum versu proferret, quod vel in familiari sermone effari vellet, in quo ipso tantam nihilominus energiam ac phrasim habuit, vt multorum iudicio, non recentis æui, frigidique aeris nostri, sed veterum illorum, atque ipsius Ouidii genium habuisse videretur. Honorem ipse litterarium, vbi & litteræ Sarmaticæ ipsæ in Acad. Crac. promeruerat, atque temporis successu vxorem Lublini, licet parum felici coniugio, duxerat, Consulis & Prætoris titulo auctus. Scripsit carmine Polonico *Nautam Dantiscanum seu de nauigatione Polonorum Vandalo secundo illam vrbem versus. Itemque Marsupium Iudæ seu de vario fraudium & auaritiæ genere.* Versu autem Latino. Victoriam Deorum (opus decem annorum) Roxolaniam. Zusannam. Atque soluta scriptione *Honorem Paternum* Demetrio Solicouio Archiepiscopo Leopoliens. nomine Conuentus Sieciechouiensis, inscriptum. Ipse vxoris prodigalitate sub senium ad summam inopiam redactus, in Xenodochio vitam lætus expirauit. Anno reparatæ salutis 1608. ætatis 57.

NICOLAI ZORAVII.

Nasoni patria est Sulmo, Sulmircia Acerno
Ille Poeta fuit, Naso Poeta fuit.
Exul in Euxinis est Naso mortuus oris
Vix hunc non eadem Fata secuta virum.

Eiusdem.

Nomine qui te cunque prior signauit Acerni
Non satis apposite, nam bene laureus es.

XCVI. IOANNES IANVSOVIVS.

TYpographus Regius & Ecclesiasticus Crac. Lazari F. in album Equestris Ordinis a Sigism. III. Rege nostro Potentiss. tempore suæ inaugurationis, ob egregias animi dotes & virtutes asscriptus. Stemma & insigne ferebat (klosnik appellatum) scutum triangulare coloris rubei, in cuius medio lilium erectum album, habens viridem culmum, infixam basi aureæ, cum galea equestri aperta, siue clatrata, coronaque desuper aurea gemmis vndique coruscis, cumque laciniis seu velaminibus albi & rubei coloris vndique dependentibus, vt ab eodem illo ipso solerti manu depictum in medio priuilegio, vidimus. Is iuuenilem ætatem in studiis artium liberalium, adolescentiam vero in aula Maximiliani II. Imper. aliorumque externorum Principum consumpsit: vnde & elegantiam morum, & diuersarum linguarum notitiam, & rerum denique experientiam acquisiuerat. Reliquos autem suæ adolescentiæ annos, in aulis Augusti atque Stephani Poloniæ Regum transegerat. Cumque ad residentiam in patrimonio ab hoc vltimo supplicaret, inter alia, quibus a tanto tamque prudenti Rege in abitu remuneratus fuit, etiam ligni salutiferi frustulum, symbolum synceri in Deum cultus, atque in illum tesseram amoris accepit. Ductaque in matrimonium lectissima in vrbe Cracou. Virgine, tres ex ea filios, Christophorum, Stanislaum, atque Michaelem, suscepit. Et tandem illa breui elata, sacros de manu Cardinalis Macieiouii honores, Archidiaconiamque Sandicensem, ac Solecensis Parochi titulum acceptum, annis circiter decem & quinque gessit ac rexit. Typographiamque hæreditariam, ita sua cura atque industria exornauerat, vt cum præstantissimis etiam exterorum officinis certare auderet, Polonas vero penitus superaret omnes. Idem libros Ecclesiæ & Patriæ vtiles, proprio sumptu, & vel solo publici boni amore, infinitos pæne recudit, necessarios, Marte proprio, nec inuita Minerua conscripsit. Quale est *Statutum Latinopolonicum*, in quo omnia Regni iura, omnes libertates, omnesque consuetudines ac leges, elegantissima methodo complexus est. Simili forma *Eiusdem supradicti statuti, atque sui ipsius defensionem. Iubilæum Cracouiæ celebratum. Orthographiam Polonicam:*

& idio-

& idiomate Polonico Syon infirmatam. Idæam Reipub. Censorem. Rosariam B. M. V. Artem moriendi. De ieiunio atque cibis vetitis. Officia confraternitatum, S. Annæ, Compassionis Christi, & Misericordiæ. In chartophilatio vero suo reliquit imprimenda *Archidiaconiam Polonice factam, Thronum Regium, Constitutiones Prouinciales, in aliam quam antea methodum redactas & auctas. Solium Dauidis* (partem vltimam: nam tres partes antea sermone Latino euulgauerat) *Sion infirmatam Latine, nam antea vernacule scripserat. Præterea Concionum Fasciculum, Correcturam Iurium. Orechouii Turcicas & Fidelem subditum Polonice translatum. Comitia Varsouiensia anni 1612. Historiam sui temporis. Cæsarum Romanorum vitas Polonice scriptas, tum alia minutiora pleraque, in Æde D. Margaretæ in Noua Sandecz inter rapsodias suas relicta.* vbi & ipse conditus est Anno MDCXIII. ætatis vero suæ, 63.

IO. IASCROVICII.

Palma Ianuseuio victriæ tribuatur ab illis
Qui mandare solent scripta aliena typo.
Propria namque typo committit scripta perenni
Hinc typicus vere iam topographos erit.

XCVII. IACOBVS IANIDLOVIVS.

Magisterii gradum anno 1594. obtinuit.

BOdzentini, oppido Episcopatus Crac. natus, in Philosophicis disciplinis Sebastiano Petritio præceptore vsus, peracri ingenio ad Iuris studia conuerso, arcana scientiæ tanta celeritate complexus est, vt doctoribus suis, in his Io. Foxio Archidiacono Crac. quem studiose diligenterque audiuit, admirationi esset, præsertim cum interioribus litteris tinctus esset non leuiter. Quibus quidem præsidiis ornatus, ad publicam Iurisprudentiæ professionem summa cum laude accessit, & Doctoris insignibus Romæ, quo se ad exploranda clarorum virorum ingenia contulerat, decoratus est. Et Cracouiam deinde reuersus, post solennes aliquot in publico concertationes, apud Ma-Macieouium Cardinalem, Petrum Tylicium, & Martinum Szyskouium, succedentes sibi Episcopos Cracouienses, ob ingenii doctrinæque præstantiam, non minus gratia, quam & præceptores sui, valuit. Rebusque tractandis admotus scripsit *Processum Iudiciarium* ad praxim fori spiritualis in Regno Poloniæ necessarium; tum & alium libellum *De cura pastorali* confectum, qui lucem nondum aspexit; mors enim interueniens limam omnem abrupit. Edito itaque post-

posthumo Magni illius Socolouii, *De ratione studii*, facto, sub initium anni 1620. vita decessit; conditusque in summa Æde D. Stanislai in arce. Eius obitum non nemo e schola Grammatices huiusmodi versu exornauit.

Patria Bozantina mihi, decus Itala terra,
Cracia mors: rexi Iura, Lycæa, Sophos.
Octo lustra, nouem æstates dum viuere pergo,
Dissecuit vitam Clotho maligna meam.
Hoc situs in tumulo, patriæ defunctus, amorem,
Sceptra Academiæ, reddo, Deoque animam.

XCVIII. PETRVS SCARGA.

Sub Decano Artisticæ facultatis Felice Sieprcio.

ARtibus & moribus optimis in Acad. Cracou. institutus, Philosophicaque laurea anno ætatis suæ, 19. ornatus, mox se in aulam Io. Tarlonis Archiepiscopi Leopoliens. contulit, & ab illo Præpositi Rohatinensis titulo auctus, pastor aliquot annos, compluribus innocentiæ pietatisque editis exemplis, illi Ecclesiæ præfuit; atque breui post Collegio Canonicorum Leopoliensium, simul cum munere Concionatoris Ordinarii adscriptus, perpetuum vitæ tenorem, ab omni vitiorum contagione vacuum atque integrum seruauit. Sed non hic sistendum ratus, totum se diuino cultui mancipans, in numerum Societatis Iesu Patrum recipi curauit, exactoque in studio Theologico in Italia biennio, feliciter in patriam cum aliis Societatis Patribus reuersus est. Et primum Cardinali Radiuillo, postea Regi Stephano, Ecclesiastæ functus officio, adhæsit, ac multos ex Liuonibus, Lituanis atque Roxolanis a Schismate & Hæresi, velut postliminio ad Romanam Ecclesiam reuocauit: multa suæ societatis Collegia a pientissimo Rege, Regnique Dynastis excitari procurauit: multos e Proceribus & Nobilitate Machiauellistica fraude imbutos, ad veram morum regulam, rectamque & Christianam Politiam, suis disertis Concionibus reduxit: multaque demum volumina, tam Romano sermone (vt sunt *De sacramento Eucharistiæ libri tres & de Caluinistarum imposturis articuli XII.*) quam etiam natiuo, in vsum publicum & Ecclesiæ propugnationem erudite admodum conscripsit. Hoc est *Baronii Annales summatim in vnum volumen collegit. Vitas Sanctorum, per annum, adhibita passim SS. Patrum doctrina. Sermones de tempore, De sanctis, De Ecclesiæ Catholicæ ritibus, ceremoniisque solemnioribus, & Sacramentis. Item libros Bibliorum*

Roma Ann. 1569.

Notis

Notis ad margines appositis. Contra Schisma Græcorum & Roxolanorum. De quatuor Nouissimis, De militari deuotione, Septem Columnas. De monte Pietatis, De confraternitate Misericordiæ. De vnitate Ecclesiæ. Apologiam contra Theophilum Orthologum. Sermones Comitiales. In victorias Ducum exercitus Regni Poloniæ, inque obitus variorum Dynastarum. Quos omnes tractatus, cum patria lingua scripsisset, quæsitus a quopiam, cur non Romana quoque hæc talia ciuitate donasset, cum satis superque facundus esset (eam enim sibi eloquentiam quotannis Ciceronem, Ecclesiæque Latinos Patres assidue legendo comparaverat, vt sæculi sui Sarmaticus Chrysologus audiret) respondit; vt linguam Polonicam eo magis locupletaret, cum iam Latina sit per se satis abundans, & ab aliis peritioribus, post neglectum, instaurata. Et quamuis passim Orichouius, Cicero Polonicus audiat, & Demosthenes Latinus, plus tamen ille mihi stilo Latino, quam natiuo valuisse semper visus est; in hoc autem Petrum Scargam in tantum excelluisse, vt merito eum cum Fabiano Bircouio, Ordinis Prædicatorum Oratore Polonico præstantissimo, Io. Chrysologum appellem. Reuera enim talem sese tota vita præbuit, maxime, cum apud Serenis. Regem Sigismundi III. annis plus quam viginti Concionatoris officio fungeretur, & discordantes inter sese Principes conciliaret: auaros & tenaces ad largiendum in opibus, & excitandum Confraternitates S. Lazari, ac Misericordiæ, in quibusvis Poloniæ præcipuis ciuitatibus, incitaret: diuinitus reuelationibus ipse multoties consolatus, quo impositos sibi a superioribus labores fortius sustinere posset, pieque & irrepræhensibiliter viuendo, non sine magna sanctitatis opinione obierit: senex quidem & ætate adfecta, qui tamen propter excellentem doctrinam atque virtutem, videbatur omnino mori non debuisse. Anno ætatis suæ 76. a Christo vero incarnato 1612. Conditusque Cracouiæ in noua Beatorum Apostolorum Petri & Pauli Basilica: laudante pro funere Reuerendo P. Fabiano Bircouio.

IO. SCROBCOVICII.

Non ego credo Petra cretum te simplice Petre,
Instaurante hominum Deucalione genus.
Sed sua præstantes certatim quique lapilli,
Immisere tuis lumina pectoribus.
Cor constans Adamas, niueam mentemque Pyropus
Calcophonos blandum contulit eloquium.

Hinc nostro tantum præ aliis celebraberis orbe
Quanto præstat atro gemma magis silice.

MICHAELIS GRODZICKI.

Excipit aure libens Scargam Respublica quando
Officium peragit nominis ille sui.
Christus adest iudex, accusat Scarga, tribunal
Ædes sacra, gemit terra Polona reus.
Post accusatam vultum induit ipse Patroni,
Decretumque ferant crimina mite rogat.
Sarmata quid metuis tanto sub iudice causæ
Scarga accusator, Scarga patronus adest.

Aliud.

Fulminat in Lechicis Petrus pater optimus oris
Vt solet exceptum reddere petra sonum.
Diuinos dat Scarga sonos, mandata Tonantis
Sacræ Petro vox est, sacraque petra Petrus

STANISLAI STOSLAVII.

Ignea doctiloqui cui vox incognita Scargæ est,
Quæ post fata manent perlege scripta scies.
Illius e libris surgunt incendia lectis
Vt micat occulto mota fauilla foco.

XCIX. SIMON SIMONIDES.

MAgni Io. Samoscii Secretarius. Leopoli in Russia natus, puer domi, adolescens in Acad. Crac. melioribus artibus imbutus, primaque Philosophica laurea, vna cum Nicolao Dobrociescio, sub Decano Anzelmo Bodzentinio, ornatus, breui in Italiam, quæ felicissima omnia ingenia includit, profectus, bibit e sacris illis pectoribus Clauii, Vitellescii, Moreti, Molinæ aliorumque hianti ore abditæ doctrinæ fontes adeo, vt in patriam reuersus, paucos sibi æquales haberet, neminem autem, qui maiores illo latentium litterarum gazas in pectore gestaret. Quas vbi primo obtutu Magnus ille Heros in eo reconditas pernouit, statim virum sic adamauit, vt nusquam eum postea a se dimiserit; sed ornatum beneficiis etiam in aula Principis ita promoueret, vt & baltheo equestri, cum aliis virtute illustribus viris, ob egregias animi dotes, ornandum curarit, atque paulo post lauru

Poeti-

Poetica a Clemente VIII. Pont. Max. quod ſolus fere, Magni Lipſi iudicio, ſua ætate poetaſtros, vsque ad inuidiam veteris ſæculi, eruditione ſuperarit; idque non in phraſi tantum, aut numeris poeticis, in quibus eum Catullo ſimilem facit, verum etiam in omnis generis ſcientiarum cognitione. Cuius rei fidem faciunt ſcripta, varia de re, varioque carminum genere a ſe conſcripta. Ac primum *Nenia in obitum Iacobi Gorſcii & Stanislai Socolouii Carmen in imagines Samoſcianæ digetæ, Herculem Prodiceum. Octonarios in D. Stanislai laudes. Flagellum Liuoris. Caſtum Ioſephum, Ioelem, Pantezileam. Odas in victoriam, Nuptias, atque Obitum Samoſcii. Inque victoriam Thomæ Samoſcii, Ioannis F. Polonico vero carmine Eclogas XIV. Scripſit & Epigrammata varia, tam Latina quam Polonica, tum Epiſtolas quoque familiares.* Sed quæ omnia nondum ſunt vno volumine compræhenſa.

IO. SCROBCOVICII.

Grande virum pectus, quicquid molitur accuti.
Lætius aut quicquid Muſa leporis habet.
Id fœcunda ferunt monumenta Simonidis omne
Fontes & cytharas vir tenet iſte Deum.

C. ABRAHAMVS BZOVIVS.

SAcrum hoc, ſapientiæ Myſtarum, agmen claudat Abrahamus Bzouius, Dominicanæ familiæ Doctor Theologus; ſi non maiore, at pari certe doctrinæ gloria exæquans, cuius ſcripta, tam ſublimi ſcriptionis genere ſcripta, per vniuerſum fere Chriſtianum orbem ſparſa, quantæ ſit vir eruditionis & ingenii manifeſte declarant. Vt enim hic omittam *Precationes deuotas, pie ab eo collectas, & in pulcherrimam ordinem digeſtas. Panegyricos ſimiliter, cum Diuæ Czeſtochouienſis miraculorum elucidatione de B. V. conſcriptos: itemque alios Florida Mariana appellatos. Similiter Monile Gemmeum Flores aureos. Theſaurum laudum ſanctis Deiparæ, aliosue de ſanctis & de tempore ſermones a ſe concinnatos Sacrumque Pancarpium intitulatos (Scripſit & Quadrageſimales Conciones, Roſarium Polonice, & ſuper Salue Regina Orationes XL.) Solus fere Pontifex Romanus, quem ſane non absque ingenti labore & induſtria conſcripſit, & Hypomnematum lib. 16.* Satis ſuperque teſtantur, quantum ingenio, quantumque eloquio & ſuada vir hic inter cæteros polleat. Annalesque Baronii Card. magna eruditione, maiore fide, maximoque omnium commodo, licet non in toto adhuc continuati (dicant quicquid volunt

Cauuletius & Heruartus, negare tamen non poterunt, & hunc virum habere genium æternitatis) palam ostendunt, quid in ea sero posteritas mirari & approbare debeat. Ego parco in laudes ipsius, quia vt dicitur, vino vendibili suspensa hædera non est opus, solum modo carmen coronidis loco addo.

NICOLAI ZORAVII.

Cypridis imperfecte membra reliquit Apelles
Hæc sed nullus qui continuaret erat.
Imperfecta Baronius & sua scripta reliquit,
Hæc qui continuat Bzouius auctor adest.
Ergo pictorum princeps perit artis Apelles,
Illius cum non viuere posset opus.
Viuunt ast per te dignissima scripta Baroni,
Ordinis o Bzouski gloria magna tui.

Regi sæculorum immortali.

Soli Deo inuisibili.

HONOR ET GLORIA.

CATA-

CATALOGVS

ILLVSTRIVM POLONIÆ SCRIPTORVM.

1 *Abrahamus Bzouius, Historiographus.*
2 *Adamus Bursius, Orator.*
3 *Adamus Suiniarski, Mathematicus.*
4 *Adamus Romerius, Rhetor.*
5 *Albertus Oczko, Medicus.*
6 *Albertus Strumienski, Grammaticus.*
7 *Albertus Nouicampianus, Theologus.*
8 *Albertus Nouicampianus, Medicus.*
9 *Albertus de Brudzeuo, Mathematicus.*
10 *Albertus Scebresinensis, Poeta.*
11 *Alexander Guagninus, Historicus.*
12 *Andreas Cricius, Poeta.*
13 *Andreas Lipski, Iurisconsultus.*
14 *Andreas Bochnensis, Theologus.*
15 *Andreas Patricius, Orator.*
16 *Andreas Gostinius, Orator.*
17 *Andreas Schoneus, Orator.*
18 *Andreas Vargocius, Historicus.*
19 *Andreas Tricesius, Poeta.*
20 *Andreas Cochanouius, Poeta.*
21 *Andreas Modreuius, Politicus.*
22 *Antonius Anapachanie, Theologus.*

23 *Bartholomæus Paprocius, Historicus.*
24 *Basilius Golinius, Orator.*
25 *Bartholomæus Præmisliensis, Theolog.*
26 *Benedictus a Cosmin, Theologus.*
27 *Benedictus Herbestus, Orator.*
28 *Bernardus Vapouius, Historicus.*
29 *Bernardus Paxillus, Theolog.*

30 *Cyprianus Louicensis, Medic.*
31 *Clemens Ioannicius, Poeta.*

32 *Dauid Hilchenius, Politic.*
33 *Demetrius Solicouius, Poeta.*

34 *Fabianus Bircouius, Orator.*
35 *Felix Herbortus, Orator.*
36 *Franciscus Scorina, Theol.*
37 *Fridericus Bartscius, Theolog.*

38 *Gasparus Cichouius, Theol.*
39 *Gabriel Ioannicius, Medic.*
40 *Gelasinus Leopoliensis, Philosoph.*
41 *Georgius Tyskieuicius, Theolog.*
42 *Gregorius Czaradzki, Iurisconsult.*
43 *Gregorius Samboritanus, Poeta.*
44 *Gregorius Samotulius, Iurisconsult.*

45 *Hieronymus Pouodouius, Theol.*
46 *Christophorus Concki, Poeta.*
47 *Christophorus Varseuicius, Orator.*

48 *Iacobus Gostinius, Theol.*
49 *Iacobus Vchanicius, Theol.*
50 *Iacobus Scrobisouius, Orator.*
51 *Iacobus Polonus, Theol.*
52 *Iacob. Cobilinius, Mathematic.*
53 *Iacob. Prilusius, Iurisconsult.*
54 *Iacob. Slupecius, Poeta.*
55 *Iacob. Vuiecius, Theol.*
56 *Iacob. Vagrouicius, Theol.*
57 *Iacob. Ianidlouius, Iurisconsult.*
58 *Iacob. Gorscius, Orator.*
59 *Ioannes Petricius, Orator.*
60 *Ioachimus Bielscius, Historic.*

61 Ioan-

61 Ioannes Cantius, Theol.
62 Ioannes Tarnouius, Historic.
63 Ioannes Saracenus, Theolog.
64 Ioann. Tucholiensis, Iurisconsult.
65 Ioann. Vuiecius, Medic.
66 Ioann. Vaelicius, Theolog.
67 Ioann. Rybcouicius, Orator.
68 Ioann. Leopoliensis Theolog.
69 Ioann. Glogouiensis, Philosoph.
70 Ioann. Arundinensis, Theolog.
71 Ioann. Stobnicensis, Philosoph.
72 Ioann. Stobnicensis, Medic.
73 Ioann. Lascius, Iurisconsult.
74 Ioann. Lasicius, Historic.
75 Ioann. Vrsinus, Medic.
76 Ioann. Crasinius, Historic.
77 Ioann. Samoscius, Polihist.
78 Ioann. Clobucius, Oorator.
79 Ioann. Herbortus, Iurisconsult.
80 Ioann. Dlugossus, Historic.
81 Ioann. Cochanouius, Poeta.
82 Ioann. Cadlubcus, Histor.
83 Ioann. Latos, Mathematic.
84 Ioann. Broscius, Mathematic.
85 Ioann. Maczinius, Grammatic.
86 Ioann. Honterus, Grammatic.
87 Ioann. Ianusouius, Iurisconsult.
88 Ioann. Dantiscus, Poeta.
89 Ioann. Lubranscius, Iurisconsult.
90 Ioseph. Sthrutius, Medicus.

91 LAurentius Siradiensis, Rhetor.
92 Laurent. Goslicius, Politic.
93 Laurent. Ceruinus, Rhetor.
94 Laurent. Smiescouicius, Poeta.
95 Leonard. Gorecius, Historic.
96 Lucas Gornicius, Rhetor.

97 MArtin. Neruicius, Theolog.
98 Martinus de Ilkusz, Mathemat.
99 Martin. Bielscius, Histor.
100 Martin. Smiglecius, Theol.
101 Martin. Viasdouius, Theol.
102 Martin. Polonus, Summista.
103 Martin. Cromerus, Histor.
104 Martin. Laterna, Theolog.
105 Martin. Bronieuius, Cosmograph.
106 Martin. Leopolita, Music.
107 Martin. Pilsnensis, Theolog.
108 Martin. Bialobrescus, Theolog.
109 Matthæus Samotulius, Mathematic.
110 Matth. Piscoreuius, Orator.
111 Matth. a Costen, Theol.
112 Matth. Smogulecius, Iurisconsult.
113 Matth. de Miochovv, Historic.
114 Matthias Strycouius, Poeta.
115 Matth. Sisinius, Poeta.
116 Melchior Pudlouius, Politic.
117 Michael Vratislauiensis, Philosoph.

118 NIcolaus Bodzentinius, Poeta.
119 Nicol. de Blonie, Theol.
120 Nicol. Cochanouius, Poeta.
121 Nicol. Copernicus, Mathematic.
122 Nicol. Polonus, Summista.
123 Nicol. Moscicensis, Summista.
124 Nicol. Iaskierus, Iuriscons.
125 Nicol. Dobrocieścius, Orator.
126 Nicol. Vilkouicius, Theol.

127 PAulus Scerbicius, Iuriscons.
128 Paulus Stempouius, Politic.
129 Paul. Palczouius, Polihist.
130 Paul. Plasecius, Theol.
131 Petrus Cochanouius, Poeta.
132 Petr. Volscius, Orat.
133 Petr. Lilia, Orat.
134 Petr. Posnaniensis, Medic.
135 Petrus Posnaniens. Theol.

FINIS.

[illegible] Polonus Venetiis 16[illegible]